

KADIN VE ÇOCUKLARIN SOSYAL GÜVENLİĞİ

İsa KARAKAŞ

TÜRK-İŞ
23. Olağan Genel Kurulu
6-8 Aralık 2019 / Ankara

7832
368.4021
KAR
2019

KADIN VE ÇOCUKLARIN SOSYAL GÜVENLİĞİ

**TÜRK-İŞ 23. OLAĞAN GENEL KURULU
İÇİN TAEM TARAFINDAN HAZIRLANMIŞTIR**

İsa KARAKAŞ

KADIN VE ÇOCUKLARIN SOSYAL GÜVENLİĞİ

1. Basım : Kasım 2019 / ANKARA
ISBN : 978-975-6610-86-2
TAEM Yayın No : 36

Türk Metal Sendikası
Araştırma ve Eğitim Merkezi

Beştepe Mahallesi 4. Sokak No: 3 Söğütözü
06560 Yenimahalle / ANKARA
Tel : 0 (312) 292 64 00 Faks: 0 (312) 284 40 18
arastirma@turkmetal.org.tr

Baskı :
BÜYÜK ANADOLU MEDYA GRUP
İstanbul Cad. Elif Sokak,
Sütçü Kemal İş Merkezi No : 7 / 17 - 18
İskitler / ANKARA
Tel : 0 (312) 384 30 70 (Pbx)
Faks : 0 (312) 384 30 67

SUNUŞ

Kadın ve çocuklar istihdamda dezavantajlı gruplar içerisinde yer almakta ve bütün ülkelerde pozitif ayrımcılığa konu olmaktadırlar. Ülkemiz mevzuatında da kadın ve çocukları korumaya yönelik birçok düzenlemeyi bulmak olasıdır.

Ülkemiz, kadın ve erkek nüfusunun yarı yarıya olması bakımından şanslı ülkelerdendir. Zira kadın ve erkek nüfustaki dengesizlik birçok sorunun kaynağı olabilmektedir. İstihdam açısından bakıldığında ise ülkemizde kadınların erkeklerin yarısı kadar bile istihdama katıldıkları görülmektedir. Bilindiği gibi bu son ölçü aynı zamanda bir gelişmişlik ölçüsü olarak kabul edilmektedir.

Çocuklara gelince; ülkemiz nüfusunun yaklaşık dörtte biri on beş yaşın altındaki çocuklarımızdan oluşmaktadır. Hiç kuşkusuz bu sayı potansiyel bir zenginlik ve güç kaynağıdır. Sorun, bu çocuklarımızı geleceğe ne ölçüde hazırlayıp hazırlayamayacağımız noktasında odaklanmaktadır.

Ülkemizde kadın, ücretli olarak çalışma hayatına katıldığı hallerde dahi "ev çalışanı" olma özelliğini taşımaya devam etmektedir. Evin derlenip toparlanması, yemeklerin hazırlanması, çocukların bakımı vb. kültürel bir yükümlülük olarak üzerinde kalmaktadır.

Elinizdeki çalışma, kadın ve çocukların sosyal güvenliği konusunu ele almaktadır. Kadın; memur, işyeri sahibi veya şirket ortağı, kendi nam ve hesabına çalışan, bir işverene bağlı olarak evinde çalışan, ev hizmetlerinde çalışan, ev hanımı, eşinin yanında çalışan halleri dikkate alınarak incelenmiş ve çocukların sigortalılığı konusuna geçilmiştir.

Kitabı hazırlayan İsa Karakaş alanın en iyi uzmanlarından birisidir, bu nedenle kitabın okuyuculara yararlı olacağını düşünüyorum. Başta yazar olmak üzere kitabın basımında görev alan emekçi arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Pevrul KAVLAK

TÜRK-İŞ Genel Sekreteri

Türk Metal Sendikası Genel Başkanı

ÖNSÖZ

Kadın istihdamı ülkenin kalkınması, sosyal ve kültürel alanda dönüşmesi açısından büyük bir öneme sahip bulunmaktadır. Ülkelerin gelişmişlik düzeylerinin birbiriyle karşılaştırılmasında en önemli göstergelerden birini teşkil etmektedir.

Ülkemizde nüfusun yarıya yakını kadınlar oluşturmaktadır. Buna karşın kadınların istihdam oranı erkeklerin neredeyse yarısından bile daha düşük seviye de yer almaktadır. Hatta bu oran sanayi sektöründe belirgin bir şekilde daha da düşük seviyelerde seyretmektedir. Tam zamanlı çalışan kadın sayısı da olması gereken düzeyin çok altında bulunmaktadır.

Ülkemizde istatistiklere bakıldığında kadınların genel olarak part-time çalışma, tarımsal alanda ücretsiz aile çalışanı olarak çalışma, ev hizmetlerinde çalışma ya da kendi evinde ürettiği gıda ve hediyeelik eşyaları çarşıda pazarda satma gibi faaliyetler şeklinde tezahür etmektedir.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 16 Eylül 2019 tarihli Haziran 2019 dönemi işgücü istatistiklerinde herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna bağlı olmadan çalışanların oranı, bir önceki yılın aynı dönemine göre 1,2 puan artarak yüzde 35,2 olarak gerçekleştiği görülmektedir. Tarım dışı sektörde kayıt dışı çalışanların oranı ise bir önceki yılın aynı dönemine göre 0,8 puan artarak yüzde 23,2 olmuştur. Sosyal güvenlik kapsamı dışında kalanların ağırlıklı olarak ücretsiz aile çalışanı ile tarımda çalışan kadınlardan oluşmaktadır.

Değişik çalışma şekilleri ve faaliyetlerine bağlı olarak kadınların sosyal güvenlik işlemleri ile sosyal güvenlik yardımlarına erişimi de farklılıklar arz etmektedir.

Diğer yandan ülkemizde önemli sorunlardan biri de çocuk işçiliğidir. Keza çocukların fiziksel, bedensel, ruhsal, sosyal ve ahlaki gelişimleri üzerinde ciddi olumsuz etkilere sahip olan çocuk işçiliği yapılan tüm çalışmalara karşın halen ciddi bir sorun olarak ortada bulunmaktadır.

Gerek çocuk işçilerin gerekse diğer tüm çocukların tüm sosyal güvenlik haklarına ulaşmaları ve bu konuda bilinçlenmelerine katkıda bulunmak üzere kadınların sosyal güvenliği ile birlikte bu çalışmada kaleme alınmıştır. Bu bağlamda; kadın ve çocukların çalışma ve faaliyetlerine göre sigortalılık işlemleri, genel sağlık sigortası, iş kazası-meslek hastalığı, hastalık ve analık sigortasından doğan hakları ve faydalanan esasları ile emeklilik uygulamaları bu kitapta açıklanmaya gayret edilmiştir.

"Kadın ve Çocukların Sosyal Güvenliği" adlı bu çalışmanın ortaya çıkması fikri değerli Hocam Sayın Dr. Naci ÖNSAL'a aittir.

Kitabın bütün okuyuculara faydalı olması temennisiyle...

Saygılarımla

İsa KARAKAŞ

YAZAR HAKKINDA

İsa KARAKAŞ

(25 yıldan beri) SGK'nın BAŞMÜFETTİŞİ

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Der. GENEL BAŞKANI

İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik BİLİRKİŞİSİ,

Gazeteci/Yazar (50'yi aşkın Kitap Yazarı)

A Sınıfı İş Güvenlik UZMANI, İş Güvenliği Uzmanı ve İş Yeri Hekimi
Eğitici

Türkiye Gazetesi İş ve Sosyal Güvenlik Yazarı

Eğitim: Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümünde 1993 yılında tamamladı. Aynı bölümde "Sosyal Güvenlik Konulu Yüksek Lisans Tez" çalışmasını hazırlayarak 2005 yılında tamamladı. Akabinde aynı Ana Bilim Dalında 2006-2007 döneminde "Doktora özel programı" kapsamında eğitimini sürdürmüştür.

Ayrıca Avrupa Birliği Proje Süreci Yönetimi, Etkili Mali Denetim Teknikleri, Protokol Yönetimi, TKY, Etkili İletişim Teknikleri, "Eğitiminin Eğitimi", AB İyi Uygulamaları, Kişisel Gelişim Yönetimi, "Yöneticinin Eğitimi" Zaman Yönetimi- Stres Yönetimi, İ.K. Yönetim Sürçleri..., İş Sağlığı ve Güvenliği Uzmanlığı ve Eğiticiliği... eğitimlerini almıştır.

Mesleki Kariyeri: 1995 yılında SSK Sigorta Müfettiş Yrd. 1998 yılında SSK Sigorta Müfettişi, 2004 Teftiş Kurulu Başkan Yrd. ve 2008/yılında ise Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı BAŞMÜFETTİŞLİĞİ' ne atandı.

Bakanlık ve Kurum Çalışmaları: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bünyesinde; "istihdamın artırılması" ve "işsizliğin önlenmesi" komisyonlarında görev yapmasının yanı sıra SSK Başkanlığı bünyesinde de "sosyal güvenlik mevzuatı" komisyon çalışmalarında görev yapmıştır...

Gazete Yazıları: Başta Tercüman Gazetesi olmak üzere birçok ulusal çapta yayın yapan gazetede başta işçi hakları ve sorunları olmak üzere ve sosyal güvenlik, iş sağlığı ve güvenliği, istihdam-ışsizlik-ışsizlik sigortası, teşvikler, insan kaynakları ile diğer çalışma hayatına ilişkin konularda çok sayıda yazılar kaleme almıştır. Halen Türkiye'nin ilk ekonomi gazetesi olan İstanbul Ticaret Gazetesi ile Türkiye Gazetesi'nde çalışma hayatı ve sosyal güvenlik konularında köşe yazarlığına devam etmektedir.

Ayrıca belirtilen konularda birçok ulusal radyo ve televizyonda uzman olarak katılmıştır.

Kitapları: Başta Emeklilik ve Emeklilik Davaları, İşçi Hakları Rehberi, İşçi Alacak ve Tazminatları, İş Kazası-Meslek Hastalıkları, İbraname, Sosyal Güvenlik Reformu, Fatura, Asgari İşçilik, Genel Sağlık Sigortası,

İş Hukuku, Yabancılar, İŞ-KUR, İşsizlik Sigortası, İdari Para Cezaları ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik alanında diğer konularda 50'yi aşkın kitabı bulunmaktadır.

Dergi Yazıları: Kırkı aşkın akademik ve uygulamaya yönelik değişik dergilerde başta emeklilik-genel sağlık sigortası-sosyal güvenlik olmak üzere, İstihdam, teşvik mevzuatı, kayıtdışı istihdam, işsizlik sigortası, sendikacılık, iş hukuku, insan kaynakları yönetimi, toplam kalite yönetimi, çalışan hakları ve sorunları ve çalışma hayatı ile ilgili diğer konularda 600'ü aşkın yazı ve makalesi yayınlanmıştır.

Ayrıca Sosyal Güvenlik Dünyası Dergisinde hakem kurulunda, Sosyal Diyalog Dergisinin Yayın Kurulunda görev yapmıştır. Bir çok kongre, panel, sempozyum ve diğer toplantılarda moderatör ve konuşmacı olarak katılmıştır. Ayrıntılı bilgi için: www.isakarakas.com

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	V
ÖNSÖZ	VII
YAZAR HAKKINDA	XI
KISALTMALAR DİZİNİ	XXV

1. BÖLÜM

KADIN VE ÇOCUKLARIN SİGORTALILIĞI.....	1

I. İŞÇİ KADINLARIN SİGORTALILIĞI.....	3

1. SİGORTALILIK STATÜSÜ.....	3
2. KADIN VE ÇOCUK İŞÇİLERİN SİGORTALILIKLARININ BİLDİRİLMESİ İŞLEMLERİ.....	5
2.1. SGK'ya Bildirilmesi Gereken Süreler	5
2.1.1. Çalışmaya Başlamadan Önce Bildirilmenin İstisnaları	5
2.2. Kadın ve Çocuk İşçilerin Kendilerini SGK'ya Bildirmesi	12

II. MEMUR KADINLARIN SİGORTALILIĞI.....	14

1. 657 SAYILI KANUNUN 86. MADDESİ UYARINCA AÇIKTAN VEKİL ATANANLAR.....	16
2. KURULUŞ VE PERSONEL KANUNLARI VEYA DİĞER KANUNLAR GEREĞİNCE SEÇİMLE VEYA ATAMA YOLUYLA KAMU İDARELERİNDE GÖREVE GELENLER	16
3. SENDİKALAR VE KONFEDERASYONLARA SEÇİLENLERDEN AYLIKSIZ İZNE AYRILANLAR.....	16
4. SAĞLIK BAKANLIĞI VE BAĞLI KURULUŞLARINA AİT SAĞLIK KURUM VE KURULUŞLARINDA GÖREV YAPAN TABİP VE UZMAN TABİPLERİN 65 YAŞINDAN SONRA GEÇEN ÇALIŞMALARI	17
5. ÖĞRETİM ÜYELERİNİN ÇALIŞMALARI	17
6. KANUNUN GEÇİCİ 4 ÜNCÜ MADDESİ UYARINCA SİGORTALI SAYILANLAR	18
7. KADIN MEMURLARIN BİLDİRİM SÜRELERİ VE SİGORTALILIK İŞLEMLERİ	19

III İŞYERİ SAHİBİ VE ŞİRKET ORTAĞI KADINLARIN SİGORTALIĞI 21

1. BAĞ-KUR (4/1-b) KAPSAMINDA SİGORTALI SAYILAN KADINLAR.....	21
1.1. Ticari Kazanç veya Serbest Meslek Kazancı Nedeniyle Gerçek veya Basit Usulde Gelir Vergisi Mükellefi Olanlar	21
1.2. Gelir Vergisinden Muaf Olup, Esnaf ve Sanatkar Siciline Kayıtlı Olanlar	21
1.3. Şirket Ortağı Olan Kadınların Sigortalılığı	21
1.3.1. Kollektif Şirketlerin Ortakları	21
1.3.2. Adi Komandit Şirketlerin Komandite ve Komanditer Ortakları	21
1.3.3. Donatma İştiraki Ortakları	21
1.3.4. Anonim Şirketlerin Yönetim Kurulu Üyesi Olan Ortakları	21
1.3.5. Limited Şirketlerin Ortakları	22
1.3.6. Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Şirketlerin Komandite Ortakları.....	22
1.4. Köy ve Mahalle Muhtarları	22
2. BAĞ-KUR SİGORTALILIĞIN BAŞLANGICI VE KURUMA BİLDİRİLMESİ.....	22
2.1. Gerçek veya Basit Usulde Gelir Vergisi Mükellefi Olanlar, Kollektif Şirket Ortakları, Adi Komandit Şirketlerin Komandite ve Komanditer Ortakları ve Donatma İştiraki Ortaklarının Sigortalılıklarının Başlangıcı ve Bildirimi	22
2.2. Gelir Vergisinden Muaf Olup, Esnaf ve Sanatkar Siciline Kayıtlı Olanların Sigortalılıklarının Başlangıcı ve Bildirimi	23
2.3. Anonim Şirketlerin Yönetim Kurulu Üyesi Olan Ortaklarının Sigortalılıklarının Başlangıcı ve Bildirimi	24
2.4. Limited Şirket Ortaklarının Sigortalılıklarının Başlangıcı ve Bildirimi.....	24
2.5. Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Şirketlerin Komandite Ortaklarının Sigortalılıklarının Başlangıcı ve Bildirimi	25
2.6. Köy ve Mahalle Muhtarlarının Sigortalılıklarının Başlangıcı ve Bildirimi	26

IV. EVDE ÜRETTİKLERİ GIDA MADDELERİ, HEDİYELİK EŞYA VE BENZERİ MAMULLERİ KENDİ NAM VE HESABINA SATAN KADINLARIN SİGORTALILIĞI 26

**V. BİR İŞVERENE BAĞLI OLARAK KENDİ EVİNDE ÜRETİM YAPAN
KADINLARIN SİGORTALILIĞI 29**

VI. EV HİZMETLERİNDE ÇALIŞAN KADINLARIN SİGORTALILIĞI 29

1. 5510 SAYILI KANUNUN EK 9 UNCU MADDESİ KAPSAMINDA ÇALIŞANLAR.....	30
2. EV HİZMETLERİNDE 10 GÜN VE DAHA FAZLA SÜRE İLE SİGORTALI ÇALIŞANLAR.....	31
2.1. Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Daha Fazla Süre ile Sigortalı Çalıştıranların İşverenlik Uygulamaları.....	33
2.2. Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Daha Fazla Süreyle Sigortalı Çalışanların Bildirimi ve Tescil İşlemleri.....	34
2.2.1. Ev Hizmetlerinde Çalışan Yabancı Uyruklular.....	35
2.2.2. Kurumdan Aylık ve Gelir Alanların Ek 9. Madde Kapsamında Çalışması	36
2.3. Eksik Gün Bildirimi/Beyan Değişikliği.....	36
2.4. Sigortalılığın Sona Ermesi.....	37
2.5. Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Fazla Süre ile Çalışanların Prim Oranları.....	37
2.6. Damga Vergisi	37
2.7. Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Fazla Süre ile Sigortalı Çalıştıran Gerçek Kişi İşverenlere Uygulanacak Sigorta Prim Teşvikleri.....	38
2.8. İdari Para Cezası.....	38
2.9. Genel Sağlık Sigortalılığı ve Yararlanma Şartları.....	40
2.10. İş Kazası ve Meslek Hastalığı Bildirimi ve Sağlanan Yardımlar	40
3. EV HİZMETLERİNDE AYNI KİŞİ YANINDA AYDA 10 GÜNDEN AZ SÜRE İLE SİGORTALI ÇALIŞANLAR.....	40
3.1. Ev Hizmetlerinde 10 Günden Az Süreyle Sigortalı Çalışanların Bildirimi.....	41
3.1.1. İnternet Yoluyla Müracaat	41
3.2. Ev Hizmetlerinde 10 Günden Az Çalışanların Uzun Vadeli Sigorta Kolları ve Genel Sağlık Sigortası	41
3.3. Ev Hizmetinde 10 Günden Az Süre ile Sigortalılığı Bulunanların Diğer Statülerdeki Sigortalılığı	42
3.4. Ev Hizmetlerinde 10 Günden Az Çalışanların Prim Oranları.....	44
4. 01/4/2015 TARİHİNDEN ÖNCE EV HİZMETLERİNDE SİGORTALI ÇALIŞTIRAN GERÇEK KİŞİLER HAKKINDA YAPILACAK İŞLEMLER.....	44

5. 01/4/2015 TARİHİNDEN SONRA İŞVEREN SİSTEMİNDE YAPILACAK İŞLEMLER	45

VII. EV HANIMLARININ SİGORTALILIĞI 51

1. İSTEĞE BAĞLI SİGORTALILIK ŞARTLARI	51
1.1. Türkiye'de İkamet Etmek	51
1.2. 18 Yaşını Doldurmuş Olmak	52
1.3. Zorunlu Sigortalı Olmamak veya 4/1-a Kapsamında Ay İçinde 30 Günden Az Çalışmak	52
1.4. Kendi Sigortalılıkları Nedeniyle Aylık Almamak.....	52
1.5. Kuruma Yazılı Olarak Başvurmak	52
2. 2008 YILI EKİM AYI BAŞINDAN SONRA İSTEĞE BAĞLI SİGORTALI SAYILANLAR	54
3. 2008 YILI EKİM AYI BAŞINDAN ÖNCE SİGORTALI OLANLAR	55
4. 01/10/2008 TARİHİNDEN SONRA ZORUNLU SİGORTALI OLARAK TESCİLİ YAPILAN SİGORTALILARIN PRİMLERİNİN DEĞERLENDİRME İŞLEMLERİ.....	55
5. İSTEĞE BAĞLI SİGORTALILIĞIN BAŞLANGICI VE SONA ERMESİ.....	56
5.1. İsteğe Bağlı Sigortalılığın Başlangıcı	56
5.2. İsteğe Bağlı Sigortalılığın Sona Ermesi	58
5.2.1. Yazılı Talepte Bulunmak.....	58
5.2.1.1. Prim Ödemesi Olmayan Sigortalılar.....	58
5.2.1.2. Prim Borcu Bulunan Sigortalılar	59
5.2.1.3. 12 Aylık Sorgulama Süresi Beklenmeksizin Hizmet Sürelerinin Tespiti	60
5.2.2. Aylık Talebinde Bulunmak	60
5.2.2.1. Aylık Talep Tarihi İtibariyle Prim Borcu Bulunmayan Sigortalılar	61
5.2.2.2. Aylık Talep Tarihi İtibariyle Prim Borcu Bulunan Sigortalılar	61
5.2.2.2.1. Aylık Talep Tarihi İtibariyle Prim Borcu Bulunup 4/1-b Kapsamında Aylık Bağlanacak Olan Sigortalılar	61
5.2.2.2.2. Aylık Talep Tarihi İtibariyle Prim Borcu Bulunup 4/1-a Kapsamında Aylık Bağlanacak Olan Sigortalılar	62
5.2.2.2.3. İsteğe Bağlı Sigortalılık Hizmet Süresi Tespiti Talebinden Vazgeçme	63

5.2.2.2.4. Aylık Talebinde Bulunup Yaş ve Sigortalılık Süresi Şartlarından Birini Yerine Getirmemiş İsteğe Bağlı Sigortalılar	63
5.2.3. İkameti Yurt Dışına Taşımak	63
5.2.4. Zorunlu Sigortalılığa Tabi Olma	64
5.2.5. Sigortalının Ölümü	64
5.2.6. Yurtdışındaki Çalışmanın Sona Ermesi	65
6. İSTEĞE BAĞLI SİGORTALILIĞIN ZORUNLU SİGORTALILIKLA ÇAKIŞMASI	66
6.1. İsteğe Bağlı Sigortalılığın Başladığı Tarihteki Çakışmalar	66
6.2. İsteğe Bağlı Sigortalılığın Devam Ettiği Tarihteki Çakışmalar	66
VIII. EŞİNİN YANINDA ÇALIŞAN KADINLARIN SİGORTALILIĞI	67
IX. ÇOCUKLARIN SİGORTALILIĞI	69
1. ÇOCUK VE GENÇ İŞÇİ SAYILAN KİŞİLER İLE ÇALIŞTIRILABİLECEKLERİ İŞLER	69
2. ÇOCUK İŞÇİ ÇALIŞTIRMA ESASLARI	71
3. ÇOCUKLARIN SİGORTALILIĞI	72
X. SSK, EMEKLİ SANDIĞI VE BAĞ-KUR'A AYNI ANDA ÇALIŞAN KADINLARIN DURUMU	75
1. GENEL OLARAK KADINLARIN FARKLI SİGORTALILIK HÂLLERİNE TABİ OLARAK ÇALIŞMASI	75
2. 2008 YILI EKİM AYI BAŞI İLE 1/3/2011 TARİHLERİ ARASINDA GEÇEN HİZMETLERİN ÇAKIŞMASI	76
3. 2925 SAYILI KANUN İLE MUHTARLIKTA GEÇEN SÜRELERİN ÇAKIŞMASI	78
4. 01/3/2011 TARİHİNDEN İTİBAREN HİZMET ÇAKIŞMALARINI	78
4.1. Sigortalılığı 1/3/2011 Tarihinden Sonra Başlayanların Hizmetlerinin Çakışması	79
4.2. Sigortalılığı 1/3/2011 Tarihinden Önce Başlayanların 1/3/2011 Tarihinden Sonra Hizmetlerinin Çakışması	80
4.3. Sigortalılığı 1/3/2011 Tarihinden Önce Başlayanların 1/3/2011 Tarihinden Önce Hizmetlerinin Çakışması	80
5. (4a) VE (4b) KAPSAMINDA AYNI ANDA PRİM ÖDENMİŞ HİZMETLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	80

6. KISMİ SÜRELİ OLARAK 30 GÜNDEN AZ ÇALIŞILAN SÜRELERDE HİZMETLERİN ÇAKIŞMASI	84
7. 5510 SAYILI KANUNUN 5 İNCİ MADDESİ İLE 4 ÜNCÜ MADDESİNİN BİRİNCİ FIKRASININ (a) VE (b) BENTLERİNE TABİ SİGORTALILIK STATÜLERİNİN ÇAKIŞMASI	86
7.1. 5 inci Maddenin Birinci Fıkrasının (a) Bendi ile 4 üncü Maddeye Tabi Geçen Çalışmaların Çakışması.....	86
7.2. 5 inci Maddenin 1.Fıkrasının (b) Bendi ile 4 üncü Maddeye Tabi Geçen Çalışmaların Çakışması	86
7.3. 5 inci Maddenin Birinci Fıkrasının (e) Bendi ile 4 üncü Maddeye Tabi Geçen Çalışmaların Çakışması	86
7.4. 5 inci Maddenin Birinci Fıkrasının (g) Bendi ile 4 üncü Maddeye Tabi Geçen Çalışmaların Çakışması	87
8. HİZMET ÇAKIŞMALARINDA SOSYAL GÜVENLİK DESTEK PRİMİ UYGULAMASI	87
9. KANUNUN EK 5. İLE EK 6. MADDESİ KAPSAMINDAKİ HİZMETLERİN ÇAKIŞMASI.....	88
10. 4/1-b KAPSAMINDA AYLIK BAĞLANACAKLARDAN DİĞER STATÜLERE GÖRE SAĞLIK PRİMİ BİLDİRİLMEMİŞ HİZMETİ OLANLAR	88
11. TARIM SİGORTALILARININ DİĞER STATÜLERE TABİ ÇALIŞMALARI	89
11.1. Tarım Sigortalılarının 4/1-b Kapsamında Hariç Diğer Bentler Kapsamında Çalışmaları	89
11.2. Tarım Sigortalılarının 4/1-b Kapsamında Diğer Statülerine Tabi Çalışması	90
12. SİGORTALILARIN KENDİLERİNE AİT VEYA ORTAK OLDUKLARI İŞYERLERİNDEN KENDİLERİNİ SİGORTALI GÖSTERMESİ	91

2. BÖLÜM

KADIN VE ÇOCUKLARIN GENEL SAĞLIK SİGORTALILIĞI VE FAYDALANMA ESASLARI.....	93

I. ÇALIŞAN KADINLARIN GENEL SAĞLIK SİGORTALILIĞI	95

II. SOSYAL GÜVENCESİ OLMAYAN VE GELİR TESTİNE TABİ TUTULAN KADINLARIN GENEL SAĞLIK SİGORTALILIĞI	95

1. ÇALIŞMAYANLARIN (60/1/G KAPSAMINDA) GENEL SAĞLIK SİGORTALILIKLARI	95
1.1. 60/1/g Bendi Kapsamındaki Tescil İşlemleri	95

1.2. 60/1/g Bendi Kapsamındaki Genel Sağlık Sigortalılığının Sona Ermesi.....	98
1.3. İkametlerini Yurt Dışına Aldıran Kişilerin 60/1/g Bendi Kapsamındaki Genel Sağlık Sigortalılığının Sona Ermesi.....	99
1.4. Bakmakla Yükümlü Olunan Statüsünde Olup Talebi Olmaksızın 60/1/g Bendi Kapsamında Genel Sağlık Sigortası Tescili	101
1.5. 60/1/g Bendi Kapsamındaki Tescil İşlemlerinde Eşlerin Durumu.....	102
2. YEŞİL KART (60/1/c-1) KAPSAMINDAKİLERİN GENEL SAĞLIK SİGORTALILARI	103
2.1. 60/1/c-1 Alt Bendi Kapsamındaki Kişilerin Tescil İşlemleri.....	103
2.2. 60/1/c-1 Alt Bendi Kapsamındaki Kişilerin Tescil Güncelleme İşlemleri.....	104
2.3. 60/1/c-1 Alt Bendi Kapsamındaki Genel Sağlık Sigortalılığının Sona Ermesi	107
2.4. Bakmakla Yükümlü Olunan Kişi Olamayan 18 Yaşını Doldurmamış Türk Vatandaşı Çocukların 60/1/c-1 Alt Bendi Kapsamındaki İşlemleri	107
2.5. Ana veya Babası Üzerinden Bakmakla Yükümlü Olunan Kişi Sayılmayanlardan Lise Ve Yüksekokuldan Mezun Olanlar	108
3. (60/1/c-1) VEYA (60/1/g) KAPSAMINDAKİ TESCİLLERİN GÜNCELLENMESİ	111
3.1. 1.1.2012 Tarihi Öncesi 60/1/g Bendi Kapsamında Tescil	111
3.1.1. 1.1.2012 Tarihine Kadar Kuruma Talepte Bulunanların ve İstisnai Durumlar Nedeniyle Sağlık Hizmet Sunucusuna Müracaat Edenlerin Genel Sağlık Sigortası Tescili	112
3.1.2. 1.1.2012 Tarihinden Önce Sağlık Hizmetlerinden Yararlanan 18 Yaşından Küçük Çocukların Ana Babalarının Kanunun 60/1/g Bendi Kapsamındaki Tescili	112
3.1.3. 1.1.2012 Tarihinden Önce Yeşil Kart Talebi Reddedilenlerin Kanunun 60/1/g Bendi Kapsamındaki Tescili.....	113
3.1.4. 1.1.2012 Tarihinden Önce Kanunun 60/1/g Bendi Kapsamında Tescili Bulunan ve Gelir Testi Yaptırmış Olanlardan 1.1.2012 Tarihi Sonrasında Tescili Devam Etmekte Olanlar	114

4. GELİR TESTİ SÜRECİ TAMAMLANMADAN BAŞKA KAPSAMA GEÇEN 60/1/g BENDİ KAPSAMINDAKİ SİGORTALILARIN DURUMU.....	114
5. 01.4.2017 TARİHİ VE SONRASINDA GELİR TESTİ YAPTIRANLARA İLİŞKİN ÖZEL DÜZENLEMELER	116
6. KISMİ SÜRELİ ÇALIŞAN KİŞİLERİN GENEL SAĞLIK SİGORTALILIKLARI	118
7. 1.10.2016 TARİHİNDEN İTİBAREN EKSİK GÜNLERİNE AİT GENEL SAĞLIK SİGORTASI PRİMLERİNİ TAMAMLAMA ZORUNLULUĞU OLANLAR	120
8. EKSİK GÜNLERİNE AİT GENEL SAĞLIK SİGORTASI PRİMLERİNİ TAMAMLAMA ZORUNLULUĞU BULUNMAYANLAR	122
9. TALEP ÜZERİNE TESCİL EDİLEN GENEL SAĞLIK SİGORTALILARI	124
9.1. Bakmakla Yükümlü Olunan Kişilerden Kanunun 60/1/c-1 Alt Bendi veya 60/1/g Bendi Kapsamında Tescil Talebinde Bulunanlar	124
9.2. 60/1/c-1 Alt Bendi Kapsamından Beyan ile 60/1/g Bendi Kapsamına Geçenler	127
9.3. Kanunun Ek 13. Maddesi Kapsamında (Türk Soylu) Tescil Edilenler	128
10. TÜRK SOYLU KİŞİLER İLİŞKİN ORTAK DÜZENLEMELER	
11. TÜRKİYE'DE İKAMET EDEN TÜRK VATANDAŞI YAKINI.....	129
BULUNAN TÜRK SOYLU YABANCILAR HAKKINDA YAPILACAK GENEL SAĞLIK SİGORTASI TESCİL İŞLEMLERİ	129
12. ÇALIŞMA İZNİ MUAFİYETİ BULUNAN TÜRK SOYLU YABANCILAR HAKKINDA YAPILACAK GENEL SAĞLIK SİGORTASI TESCİL İŞLEMLERİ.....	130
13. YABANCI ÜLKE VATANDAŞLARININ GENEL SAĞLIK SİGORTASI TESCİL İŞLEMLERİ.....	132
14. MAVİ KARTLILAR.....	134
15. YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLERİN GENEL SAĞLIK SİGORTASI TESCİL İŞLEMLERİ.....	134
16. DİĞER KURUMLARCA YAPILAN BİLDİRİMLERE İSTİNADEN TESCİLİ YAPILAN GENEL SAĞLIK SİGORTALILARI.....	138
16.1. 6458 sayılı Uluslararası Koruma Kanununa Tabi Olanlar	139
16.2. 2022 sayılı Kanuna Göre Aylık Alanlar	139
16.3. 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanununa Tabi Olanlar ile Anne ve Babası Olmayan 18 Yaş Altı Çocuklar	140
16.4. 442 sayılı Kanuna Göre Aylık Alanlar	141
17. AVUKATLIK STAJI YAPMAKTA OLANLAR	141
18. HAKLARINDA KORUMA TEDBİRİ ALINANLAR.....	142

19. 4769 SAYILI KANUN KAPSAMINDA EĞİTİM ALANLAR	142
20. ER, ERBAŞ VE YEDEK SUBAY OKULU ÖĞRENCİLERİ.....	143
21. 60/1/g, 60/1/d, 60/7 VE EK 13. MADDE KAPSAMLARINDAKİ GENEL SAĞLIK SİGORTALILARININ PRİM İŞLEMLERİ.....	143
22. GELİR TESTİ İŞLEMLERİNE İLİŞKİN ESASLAR.....	144
22.1. Gelir Testine Başvuru.....	144
22.2. Gelir Testine İtiraz	145
22.3. Genel Sağlık Sigortalılık Hâllerinin Değişmesi, Birleşmesi veya Çakışması.....	145
23. TESCİL İŞLEMLERİNDE YETKİ.....	146
23.1. Kurum Birimlerince Yapılan Tescil İşlemleri.....	147
24. GENEL SAĞLIK SİGORTASI KAPSAM DIŞI İŞLEMLERİ.....	146

III. ÇOCUKLARIN GENEL SAĞLIK SİGORTALILIĞINA İLİŞKİN ÖZEL

DÜZENLEMELER	148
1. BAKMAKLA YÜKÜMLÜ OLUNAN ÇOCUKLAR.....	148
1.1. 18 Yaşını Doldurmamış Çocuklar	148
1.2. Öğrenciler	149
1.2.1. Lise ve Dengi Öğrenim Gören Öğrenciler	149
1.2.2. Yüksek Öğrenimde Öğrenim Gören Öğrenciler	149
1.2.3. Öğrenciler ile İlgili Diğer Hususlar	150
2. LİSE VE DENGİ ÖĞRENİM İLE YÜKSEK ÖĞRENİMDEN MEZUN OLANLAR.....	150
2.1. Lise ve Dengi Okullardan Mezun Olanlar	150
2.2. Yüksek Öğrenimden Mezun Olanlar	151
3. MALUL ÇOCUKLAR	152
4. EVLAT EDİNİLEN ÇOCUKLAR	153
5. BAKMAKLA YÜKÜMLÜ OLUNAN ANNE VE BABA	154
6. YABANCI UYRUKLU ANNE/BABA.....	154
7. 5510 SAYILI KANUN ÖNCESİNDE BAKMAKLA YÜKÜMLÜ OLUNANLAR.....	155
7.1. Kız Çocukları.....	155
7.2. Erkek Çocuklar	158
7.3. Malul Çocuklar.....	159
7.4. Üvey Çocuklar	160
8. DURUM DEĞİŞİKLİĞİ VE HALLERİ	161
9. BAKMAKLA YÜKÜMLÜSÜ OLMAYAN GENEL SAĞLIK SİGORTALILARI	161
10. BAKMAKLA YÜKÜMLÜ OLUNAN KİŞİ SAYILMAYANLAR.....	162

IV. GENEL SAĞLIK SİGORTASINDAN YARARLANMA ŞARTLARI	163
1. PRİM GÜN SAYISI	163
1.1. Bir Yılın Hesabında Dikkate Alınmayacak Süreler	163
2. PRİM VE PRİME İLİŞKİN BORÇLAR	164
3. DİĞER HUSUSLAR	165
4. ÜCRETSİZ/AYLIKSIZ İZİN DÖNEMLERİNDE SAĞLIK HİZMETİ	167
4.1. Sendika Görevi Nedeniyle Ücretsiz İzin	167
4.2. Askerlik Görevi Nedeniyle Ücretsiz İzin	168
4.3. Diğer Ücretsiz İzinler	168
5. SAĞLIK AKTİVASYONU İÇİN YAPILACAK İŞLEMLER	168
5.1. Sağlık Aktivasyon İşlemleri İçin İstenen Belgeler	168
5.1.1. Sağlık Yardımı Talep ve Taahhüt Belgesi	168
5.1.2. Vukuatlı Nüfus Kayıt Örneği	169
5.1.3. Öğrenci Belgesi	169
5.1.4. Sağlık Kurulu Raporu	170
5.1.5. Geçici Kimlik Numarası ve İkamet İzni	170
6. GENEL SAĞLIK SİGORTASINDAN YARARLANMA HAKKININ SONA ERMESİ	170
6.1. İkametgâh Adresinin Türkiye Dışına Taşınması Nedeni Sona Erme	170
6.2. Ölüm Nedeniyle Sona Erme	170
6.3. Tutukluluk ve Hükümlülük Nedeni ile Sona Erme	171
6.4. Askerlik Nedeni ile Sona Erme	172
6.5. Sigortalılığın Sona Ermesi Nedeni ile Sona Erme	172
6.5.1. Sigortalılığı Sona Erdikten Sonra 10 Gün, 30 Gün veya 10+90 Gün Daha Sağlık Hizmetinden Yararlanacaklar	173
6.5.2. Genel Sağlık Sigortalılığının Bittiği Tarih İtibariyle Sağlık Hizmetlerinden Yararlanma Hakkı Sona Erenler	173
6.6. Sıfır Gün ve Kazanç Bildirilen Sigortalıların Sağlık Yardımları	174
7. BİRDEN FAZLA GENEL SAĞLIK SİGORTALILIĞI VEYA BAKMAKLA YÜKÜMLÜ OLUNANLARIN STATÜLERİNİN DEĞİŞMESİ, BİRLEŞMESİ VEYA ÇAKIŞMASI	175
7.1. Sürekli İş Göremezlik Geliri veya Ölüm Geliri Alanlar	175
7.2. Ölüm Aylığı Alanlar ile Bakmakla Yükümlü Olunanlar	175
7.3. 1005 sayılı Kanuna Göre Aylık Alanlar ile Bunların Eşleri	176
8. YURT DIŞI BORÇLANMASI YAPARAK AYLIK ALANLAR	176
8.1. Sosyal Güvenlik Sözleşmesi Olan Ülkelerden Borçlanarak Aylık Alanlar	177

8.2. Sosyal Güvenlik Sözleşmesi Olmayan Ülkelerden Borçlanarak Aylık Alanlar	177
9. UZUN SÜRELİ İSTİRAHAT ALANLAR	177
10. İŞVERENLERCE ELEKTRONİK ORTAMDA SİGORTALI İÇİN PRİM GÜN BİLDİRİLMESİ	178
11. AYLIK VEYA GELİR BAĞLANACAK SİGORTALI LARIN AKTİVASYON İŞLEMLERİ	178
12. MAHKEME KARARLARINA GÖRE SAĞLIK YARDIMLARININ VERİLMESİ	178

3. BÖLÜM

KADIN VE ÇOCUKLARIN HASTALIK-İŞ KAZASI-MESLEK HASTALIĞI VE ANALIK SİGORTALARINDAN FAYDALANMASI İLE SAĞLANAN HAKLAR	179

I. İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞI SAYILAN HALLER İLE KAPSAMDA BULUNAN KADIN VE ÇOCUK ÇALIŞANLAR	181
1. İŞ KAZASI SAYILMA HAL VE DURUMLARI	181
1.1. Sigortalının İşyerinde Bulunduğu Sırada	181
1.2. Yürütülmekte Olan İş Nedeniyle	183
1.3. İşveren Tarafından Görev ile Başka Bir Yere Gönderilmesi	183
1.4. Emziren Kadın Sigortalının Çocuğuna Süt Vermek İçin Ayrılan Zamanlarda	184
1.5. İşverence Sağlanan Taşıtla İşin Yapıldığı Yere Gidiş ve Gelişi Sırasında	184
2. MESLEK HASTALIĞI KAPSAMINDA BULUNANLAR İLE MESLEK HASTALIĞI SAYILAN HALLER	185
2.1. Meslek Hastalığının Tespiti	186
2.2. Meslek Hastalığının Bildirimi ve Bildirim Süresi	187
2.3. Meslekte Kazanma Gücü Kayıp Oranının Tespiti	188
2.4. İşten Ayrılanların Meslek Hastalığı İddiaları	190
II. İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞI HALLERİNDE SAĞLANAN HAKLAR VE YARARLANMA ŞARTLARI	191
1. İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞI SİGORTASINDAN YARARLANMA ŞARTLARI	191
2. SAĞLANAN HAKLAR	191
III. HASTALIK SİGORTASI	192
1. HASTALIK HALİNİN TANIMI VE KAPSAMI	192
2. SAĞLANAN HAKLAR VE YARARLANMA ŞARTLARI	192

IV. ANALIK SİGORTASI	192
1. ANALIK HALİNİN TANIMI	192
2. ANALIK SİGORTASINDAN SAĞLANAN HAKLAR.....	193
2.1. Geçici İş Göremezlik Ödeneği	193
2.2. Analik Sigortasında Geçici İş Göremezlik Ödeneği Yararlanma Şartları	195
2.3. Emzirme Ödeneği ve Yararlanma Şartları.....	197
3. SÜREKLİ İŞ GÖREMEZLİK GELİRİ.....	200
3.1. Sürekli İş Göremezlik Gelirinin Hesaplanması	201
3.2. İş Kazası ve Meslek Hastalığında Hizmetlerin Birleştirilmesi	207
3.3. Birden Fazla İş Kazasına Uğrama Durumu	210
3.4. Gelir Alt Sınırı	211
3.5. Gelirlerde Yapılan Artırım ve İndirimler	211
3.6. Gelirin Sermayeye Çevrilmesi	213
4. DUL VE YETİMLERE ÖLÜM GELİRİ BAĞLANMASI.....	214

4. BÖLÜM

KADIN VE ÇOCUKLARIN HİZMET BORÇLANMALARI

İLE EMEKLİLİK UYGULAMALARI	217

I. KADINLARIN BORÇLANMALARI	219
1. GENEL OLARAK HİZMET BORÇLANMALARI.....	219
2. KADINLARIN DOĞUM BORÇLANMASI.....	221
3. KADINLARIN ÜCRETSİZ DOĞUM YA DA ANALIK İZNİ SÜRELERİNİN BORÇLANMASI	230
4. YURTDIŞINDA GEÇEN ÖĞRENİM SÜRELERİNİN BORÇLANDIRILMASI	231
II. BAŞKA BİRİNİN SÜREKLİ BAKIMINA MUHTAÇ DERECEDE AĞIR ENGELLİ ÇOCUĞU BULUNAN KADIN SİGORTALILAR	231
1. KAPSAMDAKİ KADIN SİGORTALILAR	232
2. (4a) VE (4b) KAPSAMINDAKİ KADIN SİGORTALILARIN BAŞVURUSU VE RAPORLARIN DÜZENLENMESİ	233
3. (4c) KAPSAMINDAKİ SİGORTALILARIN BAŞVURUSU VE RAPORLARIN DÜZENLENMESİ	233
4. RAPORLARIN İNCELENMESİ.....	234
5. TOPLAM HİZMETE EKLENECEK VE EMEKLİLİK YAŞINDAN DÜŞÜLECEK SÜRENİN TESPİTİ	235
5.1. 2008 Yılı Ekim Ayı Başından Önce Çalışmaya Başlayan Kadın Sigortalılar	236

5.2. 2008 Yılı Ekim Ayı Başından Sonra Çalışmaya Başlayan Kadın Sigortalılar	236
5.3. Kontrol Muayenesine Tabi Tutulacak Çocuklar	237
5.4. Başka Birinin Sürekli Bakımına Muhtaç Derecede Ağır Engelli Olduğu Tespit Edilen Çocuğun Ölmesi	238
5.5. Evlat Edinilen Çocuğun Başka Birinin Sürekli Bakımına Muhtaç Durumda Olması	238
5.6. Kadın Sigortalının Başka Birinin Sürekli Bakımına Muhtaç Derecede Ağır Engelli Çocuğunun Birden Fazla Olması	239
5.7. Başka Birinin Sürekli Bakımına Muhtaç Derecede Ağır Engelli Çocuğun 2828 Sayılı Kanun Hüükümlerine Göre Korunma, Bakım ve Rehabilitasyon Hizmetlerinden Faydalanması	239
6. AĞIR ENGELLİ ÇOCUĞUN KANUNA TABİ SİGORTALI OLMASI	240
7. İLAVE HİZMET SÜRESİ OLARAK DEĞERLENDİRİLMEMEYECEK SÜRELER	240
8. KADIN SİGORTALININ HİZMET KAYITLARININ OLUŞTURULMASI	241

III. SSK (4/1-a) VE BAĞ-KUR (4/1-b) KAPSAMINDA KADINLARIN EMEKLİLİĞİ	242
1. 4/1-(a) VE 4/1-(b) KAPSAMINDA 8.9.1999 TARİHİNDEN ÖNCE SİGORTALI OLANLAR	242
1.1. 4/1-(a) Kapsamındaki Kadın Sigortalılar	242
1.1.1. 506 S.K. G. 81/ A Bendine Göre Aylığa Hak Kazanma Koşulları	242
1.1.2. 506 S.K.G. 81. Maddesinin 1. Fıkrasının (B) Bendine Göre Aylığa Hak Kazanma Koşulları	243
1.1.3. 506 S.K. G. 81/ C Bendine Göre Aylığa Hak Kazanma Koşulları	243
1.2. 4/1- (b) Kapsamındaki Sigortalılar	244
1.2.1. 1479 S.K. G.10. M. 1. F. Göre Aylığa Hak Kazananlar	244
1.2.2. 1479 S.K. G.10. M. 2. F. Göre Aylığa Hak Kazananlar	244
1.2.3. 1479 S.K.G. 10. M. 3. F. Göre Aylığa Hak Kazananlar	245
2. 4/1-(a) VE 4/1-(b) KAPSAMINDA 8.9.1999 İLA 30.4.2008 TARİHLERİ ARASINDA SİGORTALI OLANLAR	245
2.1. 4/1-(a) Kapsamındaki Sigortalılar	245
2.2. 4/1-(b) Kapsamındaki Sigortalılar	246
3. 30.4.2008 SONRASINDA SİGORTALI OLANLAR	246

IV. EMEKLİ SANDIĞINA (4/1-c) TABİ KADINLARIN EMEKLİLİĞİ	248
1. GENEL OLARAK KADIN MEMURLARIN EMEKLİLİĞİ	248
2. KADIN MEMURLARIN NORMAL ŞARTLARLA EMEKLİLİĞİ.....	249
V. ÇOCUKLARIN EMEKLİLİĞİ	250
VI. DUL VE YETİM AYLIĞI.....	252
1. GENEL KOŞULLAR.....	252
2. HAK SAHİPLERİNE İLİŞKİN KOŞULLAR.....	255
2.1. Eşe Aylık Bağlama Şartları	256
2.2. Çocuklara Aylık Bağlama Şartları.....	256
2.2.1. Erkek Çocuklar	261
2.2.2. Kız Çocuklar	264
2.2.3. Malul Çocuklar	264
3. TOPTAN ÖDEME.....	264
4. ÇEYİZ PARASI.....	265
4.1. En Fazla Ölen SSK'lıların Kızları Evlenme Parası Aldı	265
4.2. Evlenme Ödenegi 24 Aylık Maaş Tutarında	266
4.3. Emekli Sandığı'ndan Dul ve Yetim Aylığı Alanlara Çeyiz Yardımı	266
5. CENAZE ÖDENEĞİ.....	266
5.1. Cenaze Ödenegi Verilen Haller	266
5.2. Cenaze Ödenegi Alabilenler	267
5.3. Ödenek Miktarı.....	267
SONUÇ	267
KAYNAKÇA.....	270

KISALTMALAR DİZİNİ

agb	: Adı Geçen Bülten
age	: Adı Geçen Eser
agm	: Adı Geçen Makale
agr	: Adı Geçen Rapor
Agt	: Adı Geçen Tez
Bağ-Kur	: Esnaf, Sanatkar ve Bağımsız Çalışanlar Sosyal Güvenlik Kurumu
Bşk	: Başkan
C	: Cilt
ÇSGB	: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
D	: Daire
DİE	: Devlet İstatistik Enstitüsü
E.S	: TC Emekli Sandığı
H.D	: Hukuk Dairesi
His	: Hisse
Gn	: Genel
Grp	: Grup
GV	: Gelir Vergisi
K	: Kanun
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
Kz.	: Kaza
Kurum	: Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı
MH	: Meslek Hastalığı
Md	: Müdür
No	: Numara
Pr	: Prim
RG	: Resmi Gazete
S	: Sayı
SiÖ	: Sürekli İş Göremezlik Ödeneği
s	: Sayfa
SSGSS	: Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası
Sig	: Sigorta
SGDD	: Sosyal Güvenlik Dünyası Dergisi
SGDP	: Sosyal Güvenlik Destek Primi
SPEK	: Sigorta Primine Esas Kazanç
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
SSK	: Sosyal Sigortalar Kurumu
STF	: Sigorta Teftiş Kurulu Başkanlığı

TODAI	: Türkiye Ortadoğu Amme İdaresi
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
TİSK	: Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu
TÜRK-İŞ	: Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu
İşk.	: İş Kazası
İKMİH	: İş Kazası-Meslek Hastalıkları
İşv	: İşveren
Üc	: Ücret
V.K	: Vizite Kâğıdı
VUK	: Vergi Usul Kanunu
Y	: Yargıtay
YHGK	: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu

1. BÖLÜM KADIN VE ÇOCUKLARIN SİGORTALILIĞI

"Bir Uygarlığın Seviyesini Ölçmek İsterseniz, Derhal Kadının Hayat Şartlarına Bakın."

John Stuart Mill

1.1.1	1.1.1.1	1.1.1.1.1
1.1.2	1.1.2.1	1.1.2.1.1
1.1.3	1.1.3.1	1.1.3.1.1
1.1.4	1.1.4.1	1.1.4.1.1
1.1.5	1.1.5.1	1.1.5.1.1
1.1.6	1.1.6.1	1.1.6.1.1
1.1.7	1.1.7.1	1.1.7.1.1
1.1.8	1.1.8.1	1.1.8.1.1
1.1.9	1.1.9.1	1.1.9.1.1
1.1.10	1.1.10.1	1.1.10.1.1
1.1.11	1.1.11.1	1.1.11.1.1
1.1.12	1.1.12.1	1.1.12.1.1
1.1.13	1.1.13.1	1.1.13.1.1
1.1.14	1.1.14.1	1.1.14.1.1
1.1.15	1.1.15.1	1.1.15.1.1
1.1.16	1.1.16.1	1.1.16.1.1
1.1.17	1.1.17.1	1.1.17.1.1
1.1.18	1.1.18.1	1.1.18.1.1
1.1.19	1.1.19.1	1.1.19.1.1
1.1.20	1.1.20.1	1.1.20.1.1
1.1.21	1.1.21.1	1.1.21.1.1
1.1.22	1.1.22.1	1.1.22.1.1
1.1.23	1.1.23.1	1.1.23.1.1
1.1.24	1.1.24.1	1.1.24.1.1
1.1.25	1.1.25.1	1.1.25.1.1
1.1.26	1.1.26.1	1.1.26.1.1
1.1.27	1.1.27.1	1.1.27.1.1
1.1.28	1.1.28.1	1.1.28.1.1
1.1.29	1.1.29.1	1.1.29.1.1
1.1.30	1.1.30.1	1.1.30.1.1
1.1.31	1.1.31.1	1.1.31.1.1
1.1.32	1.1.32.1	1.1.32.1.1
1.1.33	1.1.33.1	1.1.33.1.1
1.1.34	1.1.34.1	1.1.34.1.1
1.1.35	1.1.35.1	1.1.35.1.1
1.1.36	1.1.36.1	1.1.36.1.1
1.1.37	1.1.37.1	1.1.37.1.1
1.1.38	1.1.38.1	1.1.38.1.1
1.1.39	1.1.39.1	1.1.39.1.1
1.1.40	1.1.40.1	1.1.40.1.1
1.1.41	1.1.41.1	1.1.41.1.1
1.1.42	1.1.42.1	1.1.42.1.1
1.1.43	1.1.43.1	1.1.43.1.1
1.1.44	1.1.44.1	1.1.44.1.1
1.1.45	1.1.45.1	1.1.45.1.1
1.1.46	1.1.46.1	1.1.46.1.1
1.1.47	1.1.47.1	1.1.47.1.1
1.1.48	1.1.48.1	1.1.48.1.1
1.1.49	1.1.49.1	1.1.49.1.1
1.1.50	1.1.50.1	1.1.50.1.1
1.1.51	1.1.51.1	1.1.51.1.1
1.1.52	1.1.52.1	1.1.52.1.1
1.1.53	1.1.53.1	1.1.53.1.1
1.1.54	1.1.54.1	1.1.54.1.1
1.1.55	1.1.55.1	1.1.55.1.1
1.1.56	1.1.56.1	1.1.56.1.1
1.1.57	1.1.57.1	1.1.57.1.1
1.1.58	1.1.58.1	1.1.58.1.1
1.1.59	1.1.59.1	1.1.59.1.1
1.1.60	1.1.60.1	1.1.60.1.1
1.1.61	1.1.61.1	1.1.61.1.1
1.1.62	1.1.62.1	1.1.62.1.1
1.1.63	1.1.63.1	1.1.63.1.1
1.1.64	1.1.64.1	1.1.64.1.1
1.1.65	1.1.65.1	1.1.65.1.1
1.1.66	1.1.66.1	1.1.66.1.1
1.1.67	1.1.67.1	1.1.67.1.1
1.1.68	1.1.68.1	1.1.68.1.1
1.1.69	1.1.69.1	1.1.69.1.1
1.1.70	1.1.70.1	1.1.70.1.1
1.1.71	1.1.71.1	1.1.71.1.1
1.1.72	1.1.72.1	1.1.72.1.1
1.1.73	1.1.73.1	1.1.73.1.1
1.1.74	1.1.74.1	1.1.74.1.1
1.1.75	1.1.75.1	1.1.75.1.1
1.1.76	1.1.76.1	1.1.76.1.1
1.1.77	1.1.77.1	1.1.77.1.1
1.1.78	1.1.78.1	1.1.78.1.1
1.1.79	1.1.79.1	1.1.79.1.1
1.1.80	1.1.80.1	1.1.80.1.1
1.1.81	1.1.81.1	1.1.81.1.1
1.1.82	1.1.82.1	1.1.82.1.1
1.1.83	1.1.83.1	1.1.83.1.1
1.1.84	1.1.84.1	1.1.84.1.1
1.1.85	1.1.85.1	1.1.85.1.1
1.1.86	1.1.86.1	1.1.86.1.1
1.1.87	1.1.87.1	1.1.87.1.1
1.1.88	1.1.88.1	1.1.88.1.1
1.1.89	1.1.89.1	1.1.89.1.1
1.1.90	1.1.90.1	1.1.90.1.1
1.1.91	1.1.91.1	1.1.91.1.1
1.1.92	1.1.92.1	1.1.92.1.1
1.1.93	1.1.93.1	1.1.93.1.1
1.1.94	1.1.94.1	1.1.94.1.1
1.1.95	1.1.95.1	1.1.95.1.1
1.1.96	1.1.96.1	1.1.96.1.1
1.1.97	1.1.97.1	1.1.97.1.1
1.1.98	1.1.98.1	1.1.98.1.1
1.1.99	1.1.99.1	1.1.99.1.1
1.1.100	1.1.100.1	1.1.100.1.1

KADIN VE ÇOCUKLARIN SOSYAL GÜVENLİĞİ

1.1.101 1.1.101.1 1.1.101.1.1

1.1.102 1.1.102.1 1.1.102.1.1

I. İŞÇİ KADINLARIN SİGORTALILIĞI

1. SİGORTALILIK STATÜSÜ

SGK'dan önce çalışanların statüsüne göre kurulan sosyal güvenlik kurumları (işçilerin-SSK, memurların-Emekli Sandığı, esnaf ve diğer bağımsız çalışanların Bağ-Kur, banka ve meslek odaları çalışanları) "Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı"na devredilerek ortadan kaldırılmıştır. Buna karşın yeni kurulan SGK bünyesinde de statüye dayalı farklı hak ve yükümlülükleri olan çok sayıda sigortalılık çeşidi bulunmaktadır⁽¹⁾.

İşçi kadınlar, sosyal güvenlik reformu öncesinde 506 sayılı Kanun kapsamında SSK kapsamında sigortalı sayılmıştır.

SGK'nın uygulama Kanunu olan 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine göre sigortalı sayılabilmek için sigortalının işverenle arasında Kanunun 3 üncü maddesinde tanımlanan hizmet akdi bağının bulunması, işveren veya işveren vekili ya da alt işveren tarafından işe alınıp, hizmet akdine tabi çalıştırılması gerekmektedir.

Buna göre hizmet akdine istinaden çalışan kadınlar işçi sayılmakta olup SGK bünyesinde 4/1-a kapsamında sigortalı sayılmaktadır.

SGK açısından hizmet akdi Türk Borçlar Kanununda tanımlanan hizmet sözleşmesi ve iş mevzuatında tanımlanan iş sözleşmesi olarak tanımlanmış olup, 6098 sayılı Kanunun 393 üncü maddesi ile hizmet sözleşmesi, işçinin işverene bağımlı olarak belirli veya belirli olmayan süreyle iş görmeyi ve işverenin de ona zamana veya yapılan işe göre ücret ödemeyi üstlendiği sözleşme olduğu, işçinin işverene bir hizmeti kısmi süreli olarak düzenli biçimde yerine getirmeyi üstlendiği sözleşmelerinde hizmet sözleşmesi sayılacağı öngörülmüştür. Hizmet akdi iki taraflı akitlerden olup tarafları birbirine taahhütlerle bağladığından, hizmet akdinde hukuki bağımlılık şarttır. Hizmet akdinin varlığından söz edilebilmesi için işçinin işverenin emir ve görüşleri doğrultusunda işverenin gösterdiği yerde belirli ya da belirsiz sürede çalışması ve bunun karşılığında da işverenden ücret alması gerekmektedir.

4857 sayılı Kanunun 8 inci maddesinde ise iş sözleşmesi, bir tarafın (işçi) bağımlı olarak iş görmeyi, diğer tarafında (işveren) ücret ödemeyi üstlenmesinden oluşan sözleşme olarak tanımlanmış olup, hizmet akdinin içinde iş, ücret, bağımlılık ve zaman unsurları bulunmaktadır.

Hizmet sözleşmesi ve iş sözleşmesi birlikte incelendiğinde hizmet akdinin unsurları aşağıdaki gibidir.

a. Hukuki bağımlılık: Hizmet akdi iki taraflı akitlerden olup, tarafları birbirine taahhülle bağlar. İşçi, emeğini işverenin emrine veren, hizmetin görüldüğü sürece ona tabi olan, yani hizmeti işverenin emir, talimat ve denetimi altında yapmak zorunda olan kişidir. İşveren ise buna karşılık işçiye ücret vermeyi vaat eder.

⁽¹⁾ İsa KARAKAŞ, SGK değişikliği: SSK'sı ve emekliliği iptal edilecek Bağ-Kur'lular, Türkiye Gazetesi, 13.05.2019

İş sözleşmesinde de ayırt edici unsur bağımlılık unsurudur. Bu unsur işçinin işin yapılması sırasında işverenin talimatlarına sıkı sıkıya bağlı olması ve işverence denetlenmesi anlamındadır. Bağımlılık unsuru iş sözleşmesini eser ve vekâlet gibi diğer iş görme borcu doğuran sözleşmelerden de ayırmaktadır. Eser sözleşmesinde müteahhit, bir bedel karşılığı olarak iş sahibine bir eser yapıp teslim eder ama işini yaparken bağımsız hareket eder. İş sahibinden işin yapılması ile ilgili talimat almaz. Burada önemli olan eserin anlaşmada belirlenen niteliklere uygun olarak ve belirtilen sürede yapıp teslim edilmesidir. Vekalet sözleşmesinde vekil belirli bir işin görülmesi yükümlülüğü altındadır. Sözleşme varsa ücret de isteyebilir. Ancak burada vekil ile iş sahibi arasındaki bağımlılık unsuru iş sözleşmesine nazaran çok zayıftır. Vekil işini işverenden ekonomik açıdan bağımsız bir şekilde kendi araçları ve personeli ile ve genellikle kendi iş yerinde yapmaktadır.

b. Süre: Hizmet akdi belli bir süre için yapılabildiği gibi, süresiz de olabilir. Bu sürenin aralıksız olması şart değildir. Hizmetin, sözleşme süresi içinde günün birkaç saatinde veya haftanın, ayın belli günlerinde görülmesi şart koşulabilir. Bu çeşit periyodik çalışma şartları akdin niteliğini etkilemez. Süre unsuru ücret bakımından değil, hizmet yönünden önemli rol oynar. Hizmet sözleşmelerinin yazılı yapılması 4857 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinde hükme bağlanmış olup belirli süresi bir yıl veya daha uzun süreli hizmet akitlerinin yazılı yapılması zorunludur. İş sözleşmesinin süresiz yapılması şart ve zorunluluk değildir. Hizmet akitlerinin yazılı yapılmamış olması, hizmet akdinin varlığını etkilemez.

c. Hizmet: Hizmet akdinde işçi, işverene bedeni veya fıkri (düşünsel) veya her iki nitelikte emek vaadinde bulunur. Hizmet eden kişi bir neticeyi değil, kendiliğinden hizmet götürmeyi taahhüt eder. Çalışmasının işverene sağlayacağı ekonomik sonuçtan sorumlu değildir. Hizmetin kapsamı, görülüş tarzı ve yeri belli olmalıdır. Hizmetin işverenin işyerinde veya onun göstereceği yerde yapılması şarttır.

İş sözleşmesi gereğince işçi işverene karşı bir işin görülmesi (yerine getirilmesi) ile yükümlü olan gerçek kişidir. Ekonomik açıdan iş olarak değerlendirilen her türlü çalışma bu kapsama girer. Çalışma bedenen veya fıkren yahut her ikisi birlikte de olabilir.

d. Ücret: İşverenin işçiye vermeyi taahhüt ettiği ücret emeğin kirası niteliğindedir. Ücret, para veya başka şekilde ödenir. Ücret, zaman birimi esasına (saat başına, günlük, haftalık, aylık gibi) veya iş birimi esasına (parça, ağırlık, alan veya hacim birimleri gibi) göre verilebilir. İşin miktarına göre verilen ücrete götürü ücret denilir. Ücret kardan pay verilmek suretiyle de ödenmiş olabilir. Ücrete mahsuben ödenecek avans da aynı niteliktedir. Bütün bu usuller ücretin ödenme şekline ilişkin olup, akdin niteliğini değiştirmemektedir. İş sözleşmesinin tanımında, işçinin ücret karşılığında iş gören kişi olduğu açıkça belirtilmiştir. Ücretin iş sözleş-

mesinde açıkça belirlenmemiş olması çalışmanın ücret karşılığı olmadığı sonucunu doğurmayacağı gibi ücretin uzun süre ödenmemesi de bu niteliğini ortadan kaldırmaz. Ancak, hatır için yahut ahlaki bir görev kapsamında çalışılan işler ücret karşılığı yapılan işler olarak kabul edilmez.

Bu bağlamda bir hizmet akdine göre işçi olarak çalışmakta olan kadınlar, 4/1-a (SSK) kapsamında sigortalı sayılmakta olup işçi olarak çalışmaya, başladıkları tarihten itibaren sigortalılıkları başlamaktadır.

4/1-a kapsamında hizmet akdine tabi sigortalı sayılan kadınlar, çalışmaya, başladıkları tarihten en geç bir gün önce "Sigortalı İşe Giriş Bildirgesi" ile işverenleri tarafından SGK'ya bildirilecektir.

2. KADIN VE ÇOCUK İŞÇİLERİN SİGORTALILIKLARININ BİLDİRİLMESİ İŞLEMLERİ

Sosyal güvenlik sistemimizde kadın ve çocuk işçilerin SGK'ya bildirilip tescillerinin yapılması işlemleri ile diğer yetişkin erkek işçiler için öngörülen işlemler aynı olup farklı bir işlem öngörülmemiştir. Gerek kadınların gerekse çocuk işçiler 4/1-a kapsamında aşağıda açıklanan şekilde SGK'ya bildirim işlemleri yapılmaktadır.

2.1. SGK'ya Bildirilmesi Gereken Süreler

(4/1-a) Kapsamında sigortalı sayılan kadın ve çocuk işçilerin kural olarak, çalışmaya başlamadan önce Kuruma bildirilmeleri zorunludur.

(4/1-a) kapsamında hizmet akdine tabi sigortalı sayılanlar, çalışmaya, mesleki eğitime veya zorunlu staja başladıkları tarihten en geç bir gün önce Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği ekinde yer alan "**Sigortalı İşe Giriş Bildirgesi**" ile işverenleri tarafından Kuruma bildirilecektir.

Bu sigortalılara ait sigortalı işe giriş bildirgesinin Kanunun 8. maddesinin birinci fıkrasında ve Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin 11 inci maddesinin 3. fıkrasında belirtilen sürelerde Kuruma verilmemesi halinde 5510 s. Kanunun 102. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendi gereğince idari para cezası uygulanacaktır.

2.1.1. Çalışmaya Başlamadan Önce Bildirilmenin İstisnaları

(4/1-a) Kapsamında sigortalı sayılanların kural olarak, çalışmaya başlamadan önce Kuruma bildirilmeleri zorunlu olmakla birlikte aşağıda sayılan bazı işlerin nitelik ve özellikleri ile ilk defa işçi çalıştırılmaya bağlı olarak işe başlamadan önce bildirilme kuralına istisnalar getirilmiştir. Bu istisnalar aşağıda tek tek sayılmıştır.

a. En Geç Çalışmaya Başlanan Gün Bildirilecek Sigortalılar

İnşaat, balıkçılık ve tarım işyerlerinde işe başlatılacakların sigortalı işe giriş bildirgesinin işverenleri tarafından en geç sigortalıların çalışmaya başladığı gün SGK'ya verilmesi gerekmektedir.

6385 sayılı Kanunun 10. maddesi ile 5510 sayılı Kanunun "Kısa Vadeli Sigorta Kolları Prim Tarifesi ve İşkollarının ve İşlerin Tehlike Sınıf ve Derecelerinin Belirlenmesi" başlıklı 83. maddesi ile bu maddeye göre hazırlanan Kısa Vadeli Sigorta Kolları Prim Tarifesi 1.9.2013 tarihinden itibaren yürürlükten kaldırılmıştır.

21.8.2013 tarihli ve 28742 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan SSİY'nin 28. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yapılan değişiklikle iş kolu kodları belirlenmiş, SSİY'ye işkolu kodları listesi eklenmiştir.

İnşaat, balıkçılık ve tarım işyerlerinde işe başlatılacakların sigortalı işe giriş bildirgesinin süresinde verilip verilmediği hususu iş kolu kodlarına göre belirlenmekte olup, işe giriş bildirgesinin süresinde verilip verilmediğine 1.9.2013 tarihinden önce olduğu gibi işyeri sicil numarasının 2, 3, 4 ve 5 numaralı hanelerinde yer alan iş kolu kodlarına bakılarak işlem yapılmaya devam edilecektir. (41XX, 42XX, 43XX) inşaat işyerleri, (03XX) balıkçılık işyerleri, (01XX) tarım işyerleri, (011X) hayvancılık işyerleri için kullanılacaktır.

Örnek- Balıkçılık iş kolu kodu ile tescilli işyerinde 15.1.2017 tarihinde işe başlatılacak kişinin sigortalı işe giriş bildirgesinin en geç 15.1.2017 tarihinde Kuruma verilmesi gerekmektedir.

b. Bir Aylık Sürede Bildirilecek Sigortalılar

ba. Yabancı Ülkelere Sefer Yapan Ulaştırma Araçlarına Sefer Esnasında Alınarak Çalıştırılanlar

Yabancı ülkelere sefer yapan Türk bayraklı kara, hava ve deniz ulaştırma araçlarına sefer esnasında işe alınan sigortalıların çalışmaya başladıkları tarihten itibaren bir aylık süre içerisinde işe giriş bildirgesinin işverenleri tarafından Kuruma verilmesi halinde sigortalı işe giriş bildirgesi yasal süresinde Kuruma verilmiş sayılacaktır.

Örnek- İstanbul'dan 23.2.2017 tarihinde Beyrut'a sefere giden gemide sefer esnasında 27.2.2017 tarihinde Yunanistan'da işe alınan sigortalının işe giriş bildirgesinin Kuruma verilmesi gereken son tarih 27.3.2017'dir.

bb. Kuruma İlk Defa İşyeri Bildirgesi Verecek İşyerlerinde Çalıştırılanlar

Kuruma ilk defa işyeri bildirgesi veren işyerlerinde, sigortalı çalıştırılmaya başlanılan tarihten itibaren bir ay içinde işe alınacakların sigortalı işe giriş bildirgesinin en geç işyerinin tescil tarihinden itibaren bir ay içinde verilmesi halinde sigortalı işe giriş bildirgesi yasal sürede verilmiş sayılacaktır.

Örnek- 27.2.2017 tarihinde ilk defa tescil edilen (A) işyerinden 1 sigortalının çalışmaya başlayacağı bildirilmiştir. Bu durumda, işyerinin tescil tarihi sigortalı çalışmaya başladığı tarih olduğundan; 2.3.2017 tarihinde 8, 18.3.2017 tarihinde 3 ve 27.3.2017 tarihinde çalışmaya başlayan 3

sigortalının bildirimi tescil tarihinden itibaren bir aylık süre içinde yapılmış olması halinde sigortalı işe giriş bildirgesi yasal süresinde verilmiş olacaktır.

c. Kamu İdarelerince İstihdam Edilen 4447 sayılı Kanuna Göre İşsizlik Sigortasına Tabi Olmayan Sözleşmeli Personel

657 sayılı Kanun, 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 3269 sayılı Uzman Erbaş Kanunu, 3466 sayılı Uzman Jandarma Kanunu, 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu, 2547 sayılı Kanun, 2914 sayılı Yüksek Öğretim Personel Kanunu, 233 ve 399 sayılı kanun hükmünde kararnameler ile 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye tabi kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilat kanunlarındaki hükümlerine göre sözleşmeli personel statüsünde çalışanlardan Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine tabi olanlar ile 657 sayılı Kanun gereğince geçici personel statüsünde çalıştırılan personelin bildirimi çalışmaya başladıkları tarihten itibaren bir ay içinde Kuruma yapılır.

İşsizlik sigortası primi kesilmeyen sigortalıların hizmetlerinin bildirimi aylık prim ve hizmet belgesinin "13" numaralı belge türü ile yapılır.

6552 sayılı Kanunla 4447 sayılı Kanunun 46. maddesine 11.9.2014 tarihinden itibaren 527 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 31. maddesi kapsamında yer alan sözleşmeli personel de ilave edilmiş olup, bu kapsamda sigortalı çalıştıran işyerleri de 11.9.2014 tarihinden itibaren çalıştırdıkları sigortalıların işe giriş bildirgesini bir ay içinde Kuruma vereceklerdir.

Örnek- 657 sayılı Kanunun 4. maddesinin (B) bendine tabi olarak 19.3.2020 tarihinde Kültür ve Turizm Bakanlığında çalışmaya başlayacak sigortalının işe giriş bildirgesinin 19.4.2020 tarihine kadar (bu tarih dahil) Kuruma verilmesi gerekmektedir.

d. Kamu İdarelerince Yurt Dışı Görevde Çalıştırılacaklar

5510 sayılı Kanunla, kamu idarelerinin yurtdışı teşkilatlarında çalıştırılmak üzere gönderilen ve Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine tabi olan personelin, yurtdışında çalışmaya başladığı tarihten itibaren bir ay içinde Kuruma bildirimi yapılacaktır.

Örnek- 18.2.2009 tarihinde kamu kurumunun yurtdışı teşkilatında görevlendirilmek üzere işe alınan sigortalının sigortalı işe giriş bildirgesinin en geç 18.3.2009 tarihine kadar (bu tarih dahil) Kuruma verilmesi gerekmektedir.

e. Maliye Bakanlığı Vizesine Bağlı Olarak Kamu İdarelerinde Çalışacaklar

Kamu idarelerinde Maliye Bakanlığı vizesine tabi olup, (4/1-a) kapsamında çalışacak sigortalıların vize işleminin gerçekleştirildiğine ilişkin

kin yazının, ilgili kamu idaresine intikal ettiği günü izleyen ikinci iş günü sonuna kadar Kuruma bildirilmesi gerekmektedir.

Örnek- 4.2.2019 tarihinde kamu kurumunda çalışmaya başlayan sigortalının Maliye Bakanlığı vize yazısı, ilgili kamu kurumuna 11.2.2019 tarihinde intikal etmiştir. Bu sigortalının işe giriş bildirgesinin en geç 13.2.2019 tarihine kadar (bu tarih dahil) Kuruma verilmesi gerekmektedir.

f. Özelleştirme Kanunu Uyarınca Özelleştirilen İşyerlerinden Naklen Atanan Sözleşmeli veya Kapsam Dışı Personel

4046 sayılı Kanun gereğince özelleştirilen işyerlerinden diğer kamu kurum ve kuruluşlarına naklen atanan sözleşmeli veya kapsam dışı personel nakledildikleri kamu idarelerinde işe başladıkları tarihi takip eden ikinci iş günü sonuna kadar Kuruma bildirilecektir.

Örnek- 17.6.1997 tarihinde özelleştirilen işyerinden 22.11.2018 tarihinde naklen bir kamu kurumuna atanan sigortalı, 25.11.2018 tarihinde işe başlamıştır. Bu sigortalının işe giriş bildirgesinin en geç 27.11.2018 tarihine kadar Kuruma verilmesi gerekmektedir.

g. İŞKUR Kursiyerleri

İŞKUR ile SGK arasında imzalanan Protokol gereğince, Türkiye genelindeki bütün İŞKUR kursiyerlerinin işlemleri Ankara Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü Ulucanlar Sosyal Güvenlik Merkezinde açılan 1 8560 02 02 1137738 006 07 93 numarası ile işlem gören Türkiye İş Kurumu Ankara İl Müdürlüğü işyeri numarası üzerinden yapılmaktadır.

İŞKUR tarafından meslek edindirme, geliştirme ve değiştirme eğitimine katılan kursiyerler için, işyeri sicil numarası, T.C. kimlik numaraları ve kursa başlangıç tarihleri izleyen ayın 10. günü akşamına kadar SGK'ya bildirilmektedir. Sigortalı işe giriş bildirgesi ve genel sağlık sigortası giriş bildirgesi istenmeden SGK tarafından, bunların tescilleri T.C. kimlik numaralarına göre yapılacak, kursa başladıkları tarihten itibaren ise sigortalılıkları başlatılacaktır.

İŞKUR'un Protokolde belirtilen yükümlülükleri Protokolde belirtilen sürede yerine getirmemesi halinde Kanunun 102. maddesi hükümleri uygulanacaktır.

6552 sayılı Kanunla Kanuna eklenen geçici 57. madde ile Protokol hükmü gereğince verilmesi gerektiği halde verilmeyen bildirge ve belgelerin 11.9.2014 tarihinden itibaren altı ay içinde (11.3.2015 tarihi dahil) verilmesi halinde bu bildirimlerin yasal süresinde verilmiş sayılacağı, bu yükümlülükler için daha önce uygulanan idari para cezalarının, kesinleşip kesinleşmediğine bakılmaksızın terkin edileceği, ancak tahsil edilmiş tutarların red ve iade veya mahsup edilmeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Söz konusu hüküm gereğince İŞKUR'ca toplu olarak bildirilen sigortalı işe giriş bildireleri ile aylık prim ve hizmet belgesinden Kuru-

ma verilmediği anlaşılanların İŞKUR tarafından 11.3.2015 tarihine kadar (bu tarih dahil) verilmesi halinde idari para cezası uygulanmayacak, 11.9.2014 tarihinden önce idari para cezası uygulanmış ancak tahsilat yapılmamış idari para cezaları terkin edilecek, tahsil edilmiş tutarlar red ve iade veya mahsup yapılmayacaktır.

Örnek - 21.11.2013 tarihinde İŞKUR kursiyeri olarak toplu tescili yapılan sigortalının 2013 yılı Ekim ayı aylık prim ve hizmet belgesinde sigortalılık başlangıç tarihinin 21.10.2013 tarihi olduğu tespit edilmiş olup işe giriş bildirgesinin takip eden ayın 10. gününe kadar verilmediği tespit edilmiştir. İşe giriş bildirgesinin 11.3.2015 tarihine kadar verilmesi halinde işe giriş bildirgesinin Protokolde belirtilen süresinde verilmemesi sebebiyle idari para cezası uygulanmayacaktır.

h. Çırak, Aday Çırak ve Meslek Eğitimi Gören Öğrencilerin Bildirimi

3308 sayılı Kanunda belirtilen aday çırak, çırak ve işletmelerde mesleki eğitim gören öğrenciler, meslek liselerinde okumakta iken veya yüksek öğrenimleri sırasında staja tabi tutulan öğrencilerin sigortalı işe giriş bildirgesinin Kuruma eğitim kurumlarınınca staja veya mesleki eğitime başladıkları tarihten önce verilmesi gerekmektedir.

1. Tutuklu ve Hükümlülerin Bildirimi

5510 sayılı Kanunun 5. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde sayılanların bildirimi; bunları çalıştıran kamu idareleri, işverenler ya da Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş Yurtları Kurumunca işe başlatılmadan en geç bir gün önce Kuruma yapılacaktır.

i. Naklen ve Hizmet Akdi Sona Ermeden Aynı İşverenin Aynı ya da Başka Ünitelerde Tescil Edilmiş İşyerinde Çalışanlar

İlk işyerindeki çalışmasına ait sigortalı işe giriş bildirgesi Kuruma verilerek tescil işlemi yapılmış olan sigortalının, naklen ve hizmet akdi geçer işyerinde çalışmaya başlaması halinde, yasal süresi dışında Kuruma yapılan bildirimler de süresinde yapılmış sayılacaktır.

Sigortalının hizmet akdinin sona erip ermediğinin tespiti Kurumun hizmet kayıtlarından yapılacak, ayrıldığı işyerinden sonra ara vermeden nakil edildiği işyerinde işe başlaması halinde bu sigortalının verilmemesinden dolayı idari para cezası uygulanmayacaktır.

İşverenlerin bu durumdaki sigortalılar için e-sigorta yoluyla "Naklen ve hizmet akdi ilişkisi sona ermeden aynı işverenin Tablo 1'de aynı ya da başka sosyal güvenlik il müdürlüğü/sosyal güvenlik il müdürlüğü tescil edilmiş diğer işyerinde çalışması"

işten ayrılış bildirgesinde ise işten ayrılış nedenlerinden "16 Sözleşme sona ermeden sigortalının aynı işverene ait diğer işyerine nakli" alanını seçmeleri gerekmektedir.

Örnek- (A) işyerinden 31.12.2009 tarihinde ayrılan sigortalının bu işverene ait (B) işyerinde 5.1.2010 tarihinde çalışmaya başladığı, işe giriş bildirgesinin 10.1.2010 tarihinde Kuruma verildiği tespit edilmiştir. Sigortalı adına (A) işyeri tarafından verilen aylık prim ve hizmet belgesinde 2009 yılı Aralık ayında 30 günlük hizmet bulunduğu, ancak işten ayrılış tarihi ve ayrılış nedeni bildirilmediği gibi sigortalı işten ayrılış bildirgesinin de verilmediği anlaşılmıştır. Bu durumda 5.1.2010 tarihinde (B) işyerinde çalışmaya başlayan sigortalının hizmet akdinin kesintisiz olarak devam ettiğinden bahsedilmesi mümkün olmadığından, (B) işyerinden yasal süresi dışında verilen işe giriş bildirgesi, (A) işyerinden ise yasal sürede verilmeyen sigortalı işten ayrılış bildirgesi için idari para cezası uygulanması gerekmektedir.

j. Alt İşverenin İşyerinde Çalışan Sigortalılar

5510 s. Kanunun 12. maddesinin 6. F. gereğince işverenden, işyerinde yürüttüğü mal veya hizmet üretimine ilişkin bir işte veya bir işin bölümü veya eklentilerinde, iş alan ve bu iş için görevlendirdiği sigortalıları çalıştıran alt işverenlerin aldıkları işlerde çalıştırdıkları sigortalılar için ayrıca işyeri dosyası açılmamaktadır. Bu şekilde alt işveren tarafından çalıştırılan sigortalılarla ilgili tüm işlemler asıl işveren adına açılan işyeri dosyasında yürütüldüğünden, alt işverenlerin, işverene diğer alt işyerleri ya da asıl işyeri numarası üzerinden çalıştırdığı sigortalılardan dolayı müstakil işveren durumunda görülmelerine imkân bulunmamaktadır.

Asıl işyerine ait numara ya da alt işveren numarası üzerinden sigortalı işe giriş bildirgesi verildikten sonra diğer alt işveren ya da asıl işveren yanında hizmet akdi sona ermeden çalışmaya devam eden sigortalılar için sonradan verilen işe giriş bildireleri yasal süresinde verilmiş sayılmaktadır.

Ancak, alt işverenin kendisine ait müstakil tescil edilmiş işyerinden başka işverenden aldıkları işlerde çalıştırdıkları sigortalıların bulunması halinde bu sigortalıların bildirimlerinin kendilerine ait tescilli işyerinden Kuruma bildirilmesi gerekmektedir.

Örnek 1- (C) işyeri 2.2.2019 tarihinde Kanun kapsamına alınmış olup, 8 sigortalıyı 20.2.2019 tarihinde işe başlatmıştır. Bu işyerinden 16.2.2019 tarihinde iş alan (C-1) alt işvereni çalıştırdığı sigortalıları en geç 2.3.2019 tarihine kadar (bu tarih dahil) idari para cezası uygulanmaksızın Kuruma bildirecektir.

Örnek 2- Yukarıdaki örnekteki işverenden 24.3.2019 tarihinde iş alan (C-2) alt işvereni çalıştırdığı 11 sigortalıyı en geç 23.3.2019 tarihinde Kuruma bildirecektir.

Örnek 3- (D) işyerinin (D-1) alt işyerinde çalışmaya başlayan sigortalının bu işyerindeki çalışması devam ederken (D-2) alt işyeri üzerinden hizmet bildirildiği anlaşılmış olup, aylık prim ve hizmet belgesinde sigortalının bu işyerlerinde kesintisiz olarak çalıştığı tespit edildiğinden (D-2) alt işyeri üzerinden sonradan verilen işe giriş bildirgesinden dolayı idari para cezası uygulanmayacaktır.

k. Devredilen İşyerlerinden Sigortalıların Bildirimi

5510 s. Kanunun 11. maddesinde sigortalı çalıştırılan bir işin veya işyerinin başka bir işverene devredilmesi veya intikal etmesi halinde yeni işveren, işi veya işyerini devraldığı tarihi takip eden on gün içinde işyeri bildirgesini Kuruma vermekle yükümlü olup, bu işlerde çalışan sigortalıların, sigorta hak ve yükümlülükleri devam etmektedir. Devir veya intikal nedeniyle düzenlenen işyeri bildirgesine istinaden ayrıca işyeri dosyası tescil edilmemekte olup, işlemlerin eski işyeri numarasından devam ettirilebilmesi için devir veya intikale ilişkin gerekli değişiklikler işyeri tescil kütüklerine kaydedilmektedir. Bu durumda işyeri devri halinde devreden ve devralan işverenin sigortalılar için sigortalı işe giriş ve işten ayrılış bildirgesi vermesine gerek bulunmamaktadır.

Devir/intikal tarihinden önceki sürelerle ilişkin sigortalı işe giriş/işten ayrılış bildirimi/aylık prim ve hizmet belgesi eski e-sigorta kullanıcı kodu ve şifresi ile devir/intikal tarihinden sonraki sürelerle ilişkin işe giriş/işten ayrılış bildirimi/aylık prim ve hizmet belgesi ise yeni e-sigorta kullanıcı kodu ve şifresi ile Kuruma bildirilecektir.

Örnek- (A) işvereni 25.10.2011 tarihinde 15 sigortalısı olan işyerini, (B) işverenine devretmiştir. İşyerini devir alan (B) işvereni işyeri bildirgesini Kuruma vermiş, 2.11.2011 tarihinde 5 sigortalı daha çalıştırmaya başlamıştır. Bu durumda devreden işverence 15 sigortalı için işten ayrılış bildirgesi, devralan işverence de işe giriş bildirgesi verilmeyecektir. Ancak sonradan 2.11.2011 tarihinde işe alınan 5 sigortalı için işe giriş bildirgesinin en geç 1.11.2011 tarihine kadar yeni e-sigorta kodu ve şifresi ile Kuruma bildirilmesi gerekmektedir.

l. Nakledilen İşyerlerinden Sigortalıların Bildirimi

5510 s. Kanunun 11. maddesi ve SSİY'nin 33. maddesi gereğince işyerinin faaliyette bulunduğu adresten başka bir ildeki adrese nakledilmesi halinde nakleden işverence; başka bir işverene devredilmesi halinde devralan işverence nakil veya devir tarihini takip eden on gün içinde işyeri bildirgesi vermesine gerekmektedir.

Nakledilen sigortalıların sigorta hak ve yükümlülükleri devam ettiğinden nakil edilen işyerlerinden sigortalı işten ayrılış bildirgesi, yeni adresteki işyerinden ise sigortalı işe giriş bildirgesi düzenlenecek ancak,

bu belgelerin yasal süresi dışında Kuruma verilmesinden dolayı idari para cezası uygulanmayacaktır.

İşyerinin aynı ünitenin görev alanına giren başka bir adrese nakledilmesi halinde ise işyerinin yeni adresi güncellenmekte ayrıca işyeri sicil numarası verilmemektedir. Bu durumda, nakil edilen işyerlerinde çalışan sigortalılar için işten ayrılış ve işe giriş bildirgesinin Kuruma verilmesine gerek bulunmamaktadır.

m. 4046 sayılı Kanuna Göre İş Kaybı Tazminatı Alanlar

İŞKUR ile SGK arasında imzalanan protokol (EK-8) gereğince, iş kaybı tazminatı alanların işlemleri açılan tek bir dosya üzerinden İŞKUR tarafından yapılmaktadır. İŞKUR tarafından ilk iş kaybı tazminatının fiilen ödendiği tarihi takip eden ayın sonuna kadar primlerinin SGK'ya aktarıldığı tarihten itibaren bunların sigortalı bildirim ve tescili yapılmış sayılmaktadır. Bu nedenle, bunlar için ayrıca sigortalı işe giriş bildirgesi ve genel sağlık sigortası giriş bildirgesi istenmeyecektir.

n. İŞKUR tarafından düzenlenen TYÇ programlarından yararlananlar

İŞKUR tarafından düzenlenen toplum yararına çalışma programlarına katılan sigortalıların bildirimleri bunları çalıştıran işverenler tarafından işin başlama tarihinden önce sigortalı işe giriş bildirgesi ile Kuruma yapılacaktır.

2.2. Kadın ve Çocuk İşçilerin Kendilerini SGK'ya Bildirilmesi

İşe başlamalarına karşın SGK'ya işverenleri tarafından bildirilmeyen kadın ve çocuk işçiler kendi kendilerini SGK'ya bildirmeleri mümkün bulunmaktadır.

(4/1-a) kapsamında sigortalı sayılan kadın ve çocuk işçiler işe başlama tarihlerinden itibaren bir ay içinde sigortalılıklarını sigortalı bildirim belgesi ile Kuruma bildirirler. Kurumun elektronik altyapısı oluşturulunca bildirimler internet ortamında da yapılır. Anılan sigortalıların kendini bildirmemesi aleyhine delil teşkil etmez. Sigortalıların bildirimleri ile bu kişiler için işverenler ya da ilgili kuruluşlar tarafından yapılan bildirimlerde farklılık olması halinde yapılacak yazışmalar sonucunda farklılık giderilemezse, kontrol ve denetim sonucuna göre işlem yapılmaktadır.

T.C.
SOSYAL GÜVENLİK KURUMU
SİGORTALI BİLDİRİM BELGESİ

SOSYAL GÜVENLİK SİCİL NUMARASI (T.C. KİMLİK NUMARASI)		NÜFUS KAYITLI OLDUĞU YER	
A- SİGORTALININ KİMLİK BİLGİLERİ			
1	Adı	II	
2	Soyadı	İlçe	
3	İlk Soyadı	10	Mahalle/Köy
4	Baba Adı		Çıkış No
5	Ana Adı		Aile Sıra No (Hane-Kimlik)
6	Doğum Yeri		Birinci Sıra No
7	Doğum Tarihi	11	Yabancı Uyruklu İse Ölme Adı
8	Cinsiyeti	Erkek ☐ Kadın ☐	
9	Medeni Hali	Evlü ☐ Bekar ☐	
12			
Bilgi: ..... Cadde: ..... Sokak: ..... Dış Kapı No: ..... İç Kapı No:			
Mahalle/Köy: ..... Posta Kodu: ..... İlçe: ..... İl:			
Ev Tel: ..... Cep Tel: ..... E-mail:			
B-BEYAN VE TAARHÜTLER			
İşyerinin Adı-Soyadı /Ünvanı:			
İşletme Adı:			
İşyeri Adresi:			
Bulvar: ..... Cadde:			
Sokak: ..... Dış Kapı No:			
İç Kapı No: ..... Mahalle/Köy:			
Posta Kodu: ..... İlçe: ..... İl:			
T.C. SOSYAL GÜVENLİK KURUMU			
Yukarıda özetten, adresi ve işyeri sicil numarasını belirlediğim işyerinde ..... tarihinden itibaren çalışmaya başladığımı ve bu belgedeki bilgilerin gerçeğe uygun olduğuna beyan ederim.			
Adı-Soyadı ve İmzası			

Belgenin Doldurulmasına İlişkin Açıklamalar;

- Bu belge, hizmet akdi ile sigortalı olarak çalışmaya başlayanların kendilerini 5510 sayılı Kanunun 8'inci maddesi gereği Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirmeleri amacıyla kullanılır.
- "Sosyal Güvenlik Sicil Numarası" hanesine, T.C kimlik numarası, yabancı uyruklular için ise Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü tarafından verilen kimlik numarası yazılır. Bu alan doldurulurken en soldaki kutucuktan başlamak üzere her kutuya bir rakam gelecek şekilde yazılır.

- "A-Sigortalıların Kimlik Bilgileri " bölümünün bütün haneleri nüfus hüviyet cüzdanındaki bilgilere göre tam ve doğru olarak doldurulur.
- "B-Beyan ve Taahhütler " bölümünde; "İşverenin Adı-Soyadı, Ünvanı" satırında; işyerinin varsa ünvanı, işyeri kişiye ait ise adı ve soyadı. "İşyeri Sicil Numarası" satırında biliniyorsa çalışmaya başlanılan işyerinin Sosyal Güvenlik Kurumundaki işyeri sicil numarası ile işyerinde çalışmaya başlanılan tarih, gün, ay, yıl olarak noksansız yazılır.
- Bu belgenin, işe başlanılan tarihten itibaren 30 gün içinde işyerinin bağlı bulunduğu Sosyal Güvenlik Müdürlüğüne/Merkezinə verilmesi gerekir.

II. MEMUR KADINLARIN SİGORTALILIĞI

Kadın çalışanlardan 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerine tabi olmayanlardan ilk defa 2008 yılı Ekim ayı başı itibariyle kamu idarelerinin kadro ve pozisyonlarında çalışmaya başlayanlar, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılmışlardır.

Kanunun, 5434 sayılı Kanuna ilişkin geçiş hükümleri başlıklı geçici 4 üncü maddesi uyarınca, Kanunda aksine bir hüküm bulunmadığı takdirde; iştirakçi iken, Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibariyle Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamına alınanlar ile Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olarak çalışmış olup, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine tabi olarak yeniden çalışmaya başlayanlar ve bunların dul ve yetimleri hakkında Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanun ile mülga 2829 sayılı Kanun hükümleri uygulanacaktır.

Ayrıca, Kanunun yürürlük tarihinden önce 5434 sayılı Kanuna tabi bir göreve giren ancak, aylığından tam kesenek kesilmeden bu görevinden ayrılan ve Kanunun yürürlük tarihinden sonra yeniden bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında göreve başlayan sigortalılar hakkında da 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılacaktır.

Örnek 1- 27/9/1995 tarihinde 5434 sayılı Kanuna tabi göreve başlayan ve Kanunun yürürlük tarihi olan 2008 yılı Ekim ayı başından itibaren de bu kapsamdaki görevine devam eden sigortalı hakkında Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde 5434 sayılı Kanunun mülga hükümleri uygulanacaktır.

Örnek 2- 15/4/2006-14/7/2007 tarihleri arasında 5434 sayılı Kanuna tabi görev yaptıktan sonra istifaen görevinden ayrılan, 1/3/2008-30/8/2010 tarihleri arasında Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı olarak çalışan, 12/10/2010 tarihinde ise tekrar Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında bir göreve başlayan sigortalı hakkında Kanunda aksine hüküm

bulunmayan hallerde 5434 sayılı Kanunun mülga hükümleri uygulanacaktır.

Örnek 3- 23/2/2007 tarihinde 5434 sayılı Kanuna tabi göreve başlayan adına emeklilik keseneği ve kurum karşılığı kesilmeden 26/2/2007 tarihinde görevinden ayrılan, Kanunun yürürlüğünden sonra 28/10/2010 tarihinde tekrar Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında bir göreve başlayan sigortalı hakkında Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde 5434 sayılı Kanunun mülga hükümleri uygulanacaktır.

Örnek 4- 10/10/2008 tarihinde memur olarak göreve başlayan, 18/10/2008 tarihinde istifaen görevinden ayrılan ve 19/9/2010 tarihinde kadın polis memuru olarak tekrar göreve başlayan sigortalı hakkında Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde 5434 sayılı Kanunun mülga hükümleri uygulanacaktır.

Kanunun yürürlük tarihinden önce 5434 sayılı Kanuna tabi hizmeti bulunmayan ve Kanunun yürürlük tarihinden sonra ilk defa bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında çalışmaya başlayanlar hakkında ise 5434 sayılı Kanun ile 2829 sayılı Kanun hükümleri değil, Kanun hükümleri uygulanacaktır.

Örnek 5- Kanunun yürürlük tarihinden önce 5434 sayılı Kanuna tabi hizmeti bulunmayan ve 15/10/2010 tarihinde ilk defa memur olarak göreve başlayan sigortalı kadın hakkında Kanun hükümleri uygulanacaktır.

Kanunun kısa vadeli sigorta kollarına ilişkin hükümleri (4/1-c) kapsamındaki sigortalı sayılanlara bu kapsamda oldukları sürece uygulanmayacaktır.

Kadın çalışanlardan kamu idarelerinde, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine göre hizmet akdine tabi olmayanlardan, kadro ve pozisyonlarda sürekli olarak çalışanlar ile Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerine tabi olmayanlardan, sözleşmeli olarak çalışmaları nedeniyle ilgili mevzuatında Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamına girenler gibi sigortalı olması öngörülmemiş olanlar, (4/1-c) kapsamında sigortalı sayılmışlardır.

Buna göre, 2008 yılı Ekim ayı başından sonra kamu idarelerinde ilk defa çalışmaya başlayacak olanlardan,

- 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile kadro ihdası yapılmış olan kamu kurum ve kuruluşlarında daimi kadrolara atananlar,
- 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile kadro ihdası olmamasına rağmen kanunlarında bulunan özel hükümler uyarınca 5434 sayılı Kanunla ilgilendirilmeleri gerekenler,
- 399 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Personel Rejiminin Düzenlenmesi ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddele-

rinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnameye tabi kamu kurum ve kuruluşlarında sözleşmeli olarak göreve başlayanlar,

- Kadro karşılığı sözleşmeli personel çalıştıran kamu kurum ve kuruluşlarının kanunlarında belirtilen kadro ve unvanlarda çalışanlar, sigortalı sayılacaklardır.

1. 657 SAYILI KANUNUN 86. MADDESİ UYARINCA AÇIKTAN VEKİL ATANANLAR

2008 yılı Ekim ayı başından sonra kamu idarelerinde ilk defa, 657 sayılı Kanunun 86 ncı maddesi gereğince memurların kanuni izin, geçici görev, disiplin cezası uygulaması veya görevden uzaklaştırma nedeniyle işlerinden geçici olarak ayrılmalari halinde yerlerine ağıktan vekil olarak atananlar sigortalı sayılacaklardır.

2. KURULUŞ VE PERSONEL KANUNLARI VEYA DİĞER KANUNLAR GEREĞİNCE SEÇİMLE VEYA ATAMA YOLUYLA KAMU İDARELERİNDE GÖREVE GELENLER

Kuruluş veya personel kanunları ve diğer kanunlar ile süresi kanunlarla belirlenen görevlere seçilme veya atama yoluyla gelenlerin, bu görevleri sebebiyle kendilerine ilgili kanunlarında Devlet memurları gibi emeklilik hakkı verilmiş olanlardan hizmet akdi ile çalışması öngörülmemiş olanlar sigortalı sayılacaklardır.

Örnek- Personeli için kadro ihdası yapılmadığı gibi herhangi bir hizmet akdine de tabi olmayan 3/4/2008 tarihli ve 5752 sayılı Kanunun 1 inci maddesi uyarınca 5434 sayılı Kanunla ilgilendirilmiş olan Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurulu başkan ve üyeleri Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılacaklardır.

3. SENDİKALAR VE KONFEDERASYONLARA SEÇİLENLERDEN AYLIKSIZ İZNE AYRILANLAR

4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu gereğince sendika veya konfederasyonların ilk genel kuruluna kadar sevk ve idare edecek yönetim kurulu üyeleri, genel kurulda yönetim kuruluna seçilenler ile sendika şube yönetim kurulu üyeliğine seçilenlerden, seçildikleri tarihten itibaren otuz gün içerisinde aylıksız izne ayrılan yöneticileri Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılacaklardır.

Bu görevlerinden ayrılanlardan otuz gün içinde görevlerine başlamak için yazılı başvuruda bulunmayanlar görevlerinden çekilmiş sayılarak sigortalılıkları sona erdirilecektir.

Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce kamu sendikaları ve konfederasyonları ile sendika şubelerinin başkanlıkları ve yönetim kurullarına seçilenlerden aylıksız izne ayrılanlar hakkında bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanun hükümleri uygulanacaktır.

4. SAĞLIK BAKANLIĞI VE BAĞLI KURULUŞLARINA AİT SAĞLIK KURUM VE KURULUŞLARINDA GÖREV YAPAN TABİP VE UZMAN TABİPLERİN 65 YAŞINDAN SONRA GEÇEN ÇALIŞMALARI

694 sayılı "Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" nin 85 inci maddesi ile 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanununa eklenen ve 1/2/2018 tarih ve 7078 sayılı Kanunun 81 inci maddesi ile de aynen kabul edilen ek 17 nci madde uyarınca, Sağlık Bakanlığı ve bağlı kuruluşlarına ait sağlık kurum ve kuruluşlarında görev yapan tabip ve uzman tabipler ile 24/11/2004 tarihli ve 5258 sayılı Aile Hekimliği Kanunu hükümlerine göre istihdam edilen aile hekimleri, her yıl ilgili Bakanlıkça uygun görülmek şartıyla yetmişiki yaşına kadar çalışabileceklerdir.

Buna göre, Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği 25/8/2017 tarihinde Sağlık Bakanlığı ve bağlı kuruluşlarına ait sağlık kurum ve kuruluşlarında görev yapan tabip ve uzman tabipler ile 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında görev yapmakta iken 24/11/2004 tarihli ve 5258 sayılı Aile Hekimliği Kanunu hükümlerine göre aile hekimi olarak görev yapan ve her yıl Bakanlıkça çalışmaları uygun görülenlerden,

- Kararnamenin yürürlüğe girdiği 25/8/2017 tarihinden sonra 65 yaşını doldurmadan önce, bu görevlere açıktan atama yoluyla atanamlar,
- Kararnamenin yürürlüğe girdiği 25/8/2017 tarihinden önce 65 yaşını doldurmuş veya bu tarihten sonra dolduracak olanlardan açıktan atama yoluyla atanamlar,
- 65 yaşını doldurmuş olan ancak görevi ile ilişkisi kesilmeyip çalışmaya devam edenler,

3359 sayılı Kanunun ek 17 nci maddesi uyarınca 72 yaşına kadar çalışabilecekler ve 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılacaklardır.

5. ÖĞRETİM ÜYELERİNİN ÇALIŞMALARI

7033 sayılı Kanunun 14 üncü maddesi ile 2547 sayılı Kanunun 30 uncu maddesine eklenen fıkra uyarınca yaş haddini dolduracakları tarihten önce başvurmuş olup, sözleşme tarihi itibarıyla öğretim üyesi kadrolarında bulunanlardan yükseköğretim kurumlarınca belirlenen bölüm ve programlarda görevlerinde kalmalarında fayda görülenler, yükseköğre-

tim kurumunun teklifi ve Yükseköğretim Kurulunun onayı ile emeklilik yaş hadlerini doldurdıkları tarihten itibaren, yetmiş beş yaşını geçmemek üzere emeklilik veya yaşlılık aylığı bağlanuncaya kadar birer yıllık sürelerle sözleşmeli olarak çalıştırılabilecek, bunların sigortalılık veya iştirakçilik ilişkisi önceki kadro unvanları esas alınmak suretiyle devam ettirilecektir.

Ancak bu hükmün uygulamasında Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü ile 5/12/2017 tarihinde Yükseköğretim Kurulunun resmi internet sitesinde yayınlanarak yürürlüğe giren Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenmiş Yükseköğretim Kurumlarında Emeklilik Yaş Haddini Doldurmuş Öğretim Üyelerinin Sözleşmeli Olarak Çalıştırılmasına İlişkin Usul ve Esaslar dikkate alınarak işlem yapılacaktır.

Buna göre,

- Yükseköğretim kurumlarında görev yapan öğretim üyelerinin, sözleşmeli olarak çalıştırılmak için müracaatlarını, yaş haddini doldurmadan en az üç ay önce kadrosunun bulunduğu bölüm başkanlığına, dekanlığına veya enstitü/yüksekokul/konservatuvar müdürlüğüne yapmaları ve sözleşmeli olarak çalışmaları,
- 2547 sayılı Kanunun 30 uncu maddesine eklenen fıkra hükmünün yürürlüğe girdiği 1/7/2017 tarihi ile Yükseköğretim Kurumlarında Emeklilik Yaş Haddini Doldurmuş Öğretim

Üyelerinin Sözleşmeli Olarak Çalıştırılmasına İlişkin Usul ve Esasların yürürlüğe girdiği 5/12/2017 tarihi arasında yaş haddinden dolayı emekli olan öğretim üyelerinin, 5/12/2017 tarihinden itibaren üç ay içinde emekli oldukları yükseköğretim kurumlarına müracaat ederek sözleşmeli olarak çalışmaları, halinde 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılacaklardır.

6. KANUNUN GEÇİCİ 4 ÜNCÜ MADDESİ UYARINCA SİGORTALI SAYILANLAR

5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi ile 5434 sayılı Kanuna göre iştirakçi iken;

- 2008 yılı Ekim ayı başı itibariyle Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamına alınanlar,
- 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olarak çalışmış olup Kanunun yürürlük tarihinden sonra 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendine tabi olarak yeniden çalışmaya başlayanlar, - Kamu idarelerinde hizmet akdi ile veya sözleşmeli olarak çalışanlardan, ilgili kanunları gereği 5434 sayılı Kanun ile ilgilendirilenler ile bunlardan ilgi devamı kurmuş olanlar, aynı statüde çalışmaya devam ettikleri sürece,
- 5434 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin son fıkrası, ek 71, ek 76 ve geçici 192 nci maddeleri uyarınca ilgi devamı sağlanmış olanlardan

ilgileri devam ettirilenler ile 5434 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin son fıkrası, ek 71, ek 76 ve geçici 192 nci maddelerine göre ilgi devamı şartlarını taşıyanlardan Kanunun yürürlük tarihinden sonra ilgi devamı kurmak isteyenler, - 4046 sayılı Kanunun 22 nci maddesi uyarınca, özelleştirme programına alınan kuruluşlarda çalışan personelden kamu kurum ve kuruluşlarına atanacak olanlardan 5434 sayılı Kanun kapsamında ve kadro ihdası yapılmış bir kuruma atanırlar,

- 5434 sayılı Kanuna tabi bir görevde bulunmakta iken, özelleştirme programına alınan kuruluşların 5434 sayılı Kanunun emeklilik hakkı tanınan kadro ve pozisyonlarına atanırlarla, bu kuruluşların özelleştirilmeleri sonucu sermayelerindeki kamu payı yüzde 50'nin altına düşenler ile bunlardan anonim şirkete dönüştürülüp dönüştürülmediğine bakılmaksızın satılan veya devredilenlerde 5434 sayılı Kanuna tabi olarak çalışan personelden isteyenler,

5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılacaklar ve haklarında Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanun hükümleri uygulanacaktır.

7. KADIN MEMURLARIN BİLDİRİM SÜRELERİ VE SİGORTALILIK İŞLEMLERİ

5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi uyarınca haklarında 5434 sayılı Kanun hükümleri uygulanacak sigortalıların sigortalılık başlangıçları kamu idaresinde göreve başladıkları tarih olmakla birlikte, aybaşından sonra göreve girenlerden göreve başladıkları tarih ile o ayın sonuna kadar ödenen kıst aylıklarından kesenek alınmadığından, hizmetleri tam aylık ödenerek tam kesenek kesildiği tarihten itibaren başlayacaktır.

Kamu idarelerinde Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında görev yapan sigortalılar için aybaşı 15/10/1987 tarihine kadar her ayın 1 inci günü iken, bu tarihten sonra her ayın 15 inci günü olarak değiştirilmiştir.

Ancak, aylıklarını her ayın 1 inde alan Kurumlarda görev yapan sigortalılar için aybaşı ayın 1'i, aylıklarını her ayın 15'inde alan sigortalılar için ise ayın 15'i olarak alınacaktır.

Örnek 1- 18/6/1985 tarihinde kadın memur olarak göreve başlayan ve 5434 sayılı Kanun uyarınca SGK ile ilgilendirilen sigortalının sigortalılığı göreve başladığı tarih iken, hizmet başlangıç tarihi aylığından tam kesenek kesilmeye başlandığı aybaşı olan 1/7/1985 tarihidir.

Örnek 2- 20/6/2000 tarihinde memur olarak göreve başlayan ve 5434 sayılı Kanun uyarınca Kurumla ilgilendirilen sigortalının, sigortalılığı göreve başladığı tarihten itibaren başlamakla birlikte hizmet baş-

langıç tarihi, aylığından tam kesenek kesilmeye başlandığı aybaşı olan 15/7/2000 tarihi olacaktır.

Kamu idareleri ilk defa veya tekrar çalıştırmaya başlattıkları sigortalıları sigortalılık başlangıç tarihinden itibaren onbeş gün içinde "Sigortalı İşe Giriş Bildirgesi" ile e-sigorta yoluyla Kuruma bildirmekle yükümlü kılınmıştır.

5434 sayılı Kanuna göre iştirakçi iken, 2008 yılı Ekim ayı başı itibarıyla Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamına alınanların daha önce 5434 sayılı Kanuna göre tescili yapılmış olduğundan, bu sigortalılar için Kurumlarınca sigortalı işe giriş bildirgesi verilmeyecektir.

Sigortalı işe giriş bildirgesinin süresinde verilmemesi halinde ilgili kamu idaresine 102. madde gereğince idari para cezası uygulanmayacaktır.

Örnek 1- T.C. Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğünde 22/1/2009 tarihinde mühendis olarak göreve başlayan sigortalının işe giriş bildirgesi ile sigortalılığının başladığı 22/1/2009 tarihinden itibaren en geç 5/2/2009 tarihine kadar sigortalı e-sigorta yoluyla Kuruma bildiriminin yapılması gerekmektedir.

Örnek 2- 29/12/1990 tarihinde doğan, 15/9/2008 tarihinde Hava Harp Okulunda öğrenime başlayan öğrencinin sigortalılığı 18 yaşını tamamlayacağı 29/12/2008 tarihinden itibaren başlayacağından, sigortalı işe giriş bildirgesinin 29/12/2008 tarihinden itibaren en geç 12/1/2009 tarihine kadar e-sigorta yoluyla Kuruma verilmesi gerekmektedir.

Örnek 3- Hukuk fakültesinde kendi hesabına okumakta iken 19/1/2009 tarihinde Emniyet Genel Müdürlüğü hesabına okumaya başlayan sigortalının işe giriş bildirgesi ile sigortalılığının başladığı 19/01/2009 tarihinden itibaren en geç 2/2/2009 tarihine kadar e-sigorta yoluyla Kuruma bildiriminin yapılması gerekmektedir.

Örnek 4- Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğünde 5434 sayılı Kanuna tabi olarak çalışmakta iken 17/8/2005 tarihinde istifaen görevinden ayrılan, 9/2/2009 tarihinde aynı Kurumda Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı olarak göreve başlayan sigortalı, 9/2/2009 tarihinden itibaren en geç 23/2/2009 tarihine kadar sigortalı işe giriş bildirgesinin e-sigorta yoluyla Kuruma bildirilmesi gerekmektedir.

Örnek 5- Karayolları Genel Müdürlüğünde Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında görev yapmakta iken, 26/1/2009 tarihinde Toplu Konut İdaresi Başkanlığında bir göreve naklen atanan sigortalı, atandığı Toplu Konut İdaresi Başkanlığınca 26/1/2009 tarihinden itibaren en geç 9/2/2009 tarihine kadar sigortalı işe giriş bildirgesinin e-sigorta yoluyla Kuruma bildiriminin yapılması gerekmektedir.

III. İŞYERİ SAHİBİ VE ŞİRKET ORTAĞI KADINLARIN SİGORTALIĞI

1. BAĞ-KUR (4/1-b) KAPSAMINDA SİGORTALI SAYILAN KADINLAR

İşyeri sahibi olan, esnaf-sanatkâr olarak faaliyet gösteren, şirket ortağı olanlar ile diğer kendi nam ve hesabına faaliyet gösteren kadınlar genel olarak eski adıyla BAĞ-KUR yeni adıyla 4/1-b sigortalısı sayılmaktadır. Yapılan faaliyet göre bu kapsamda sigortalı olanlar aşağıda açıklanmıştır.

1.1. Ticari Kazanç veya Serbest Meslek Kazancı Nedeniyle Gerçek veya Basit Usulde Gelir Vergisi Mükellefi Olanlar

193 sayılı Kanuna göre ticari kazanç veya serbest meslek kazancı nedeniyle gerçek veya basit usulde gelir vergisi mükellefi olanlar Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (1) numaralı alt bendi gereğince sigortalı sayılacaktır.

1.2. Gelir Vergisinden Muaf Olup, Esnaf ve Sanatkâr Siciline Kayıtlı Olanlar

5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (2) numaralı alt bendine göre 193 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinde yer alan mesleki faaliyetleri nedeniyle vergiden muaf olup, 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanununa göre esnaf ve sanatkâr siciline kayıtlı olanlar sigortalı sayılacaktır.

1.3. Şirket Ortağı Olan Kadınların Sigortalılığı

1.3.1. Kollektif Şirketlerin Ortakları

Kollektif şirket ortakları Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (3) numaralı alt bendi gereğince sigortalı sayılacaktır.

1.3.2. Adi Komandit Şirketlerin Komandite ve Komanditer Ortakları

Adi komandit şirketlerin komandite ve komanditer ortakları Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (3) numaralı alt bendi gereğince sigortalı sayılacaktır.

1.3.3. Donatma İştiraki Ortakları

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (3) numaralı alt bendi gereğince donatma iştiraki ortakları sigortalı sayılacaktır.

1.3.4. Anonim Şirketlerin Yönetim Kurulu Üyesi Olan Ortakları

Anonim şirketlerin yönetim kurulu üyesi olan ortakları Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (3) numaralı alt bendi gereği sigortalı sayılacaktır.

1.3.5. Limited Şirketlerin Ortakları

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (3) numaralı alt bendi gereği limited şirket ortakları sigortalı sayılacaktır.

1.3.6. Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Şirketlerin Komandite Ortakları

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (3) numaralı alt bendi gereği komandit şirketlerin komandite ortakları sigortalı sayılacaktır.

1.4. Köy ve Mahalle Muhtarları

2108 sayılı Kanun gereğince Kanunun 4 üncü maddesi kapsamında sigortalı sayılmayı gerektirecek bir çalışması bulunmayan, gerek Kanun gerekse mülga 506, 1479, 2925, 2926 ve 5434 sayılı kanunlara göre aylık ve/veya gelir almayan köy ve mahalle muhtarları, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı sayılacaktır.

2. BAĞ-KUR SİGORTALILIĞIN BAŞLANGICI VE KURUMA BİLDİRİLMESİ

2.1. Gerçek veya Basit Usulde Gelir Vergisi Mükellefi Olanlar, Kollektif Şirket Ortakları, Adi Komandit Şirketlerin Komandite ve Komanditer Ortakları ve Donatma İştiraki Ortaklarının Sigortalılıklarının Başlangıcı ve Bildirimi

Ticari kazanç veya serbest meslek kazancı nedeniyle gerçek veya basit usulde gelir vergisi mükellefi olanlar, kolektif şirket ortakları, adi komandit şirketlerin komandite ve komanditer ortakları ve donatma iştiraki ortakları vergi mükellefiyetlerinin başladıkları tarihten itibaren sigortalı sayılacaklardır.

Bunlardan 1/10/2008 tarihinden sonra vergi mükellefiyetleri başlatılan sigortalıların bildirimleri vergi dairelerince mükellefiyet işleminin tesis tarihinden itibaren en geç iki ay içinde Kuruma yapılacaktır. Vergi mükellefiyeti işlemlerinin iki aydan önce tekenmül ettirilmesi halinde mükellefiyetin tesis tarihinden (vergi mükellef bilgilerinin vergi dairesince sisteme giriş tarihi) itibaren iki ay geçmemek üzere tekemmül tarihinden itibaren en geç 15 gün içerisinde Kuruma bildirilmesi zorunludur.

Mükellefiyet tesis tarihi, bildirim vergi dairelerince yapılması gereken sigortalıların işe başladıklarını vergi dairesine işe başlama bildirimi ile bildirmeleri üzerine (ya da bazı hallerde idarece yapılan tespitler üzerine) işe başlama bildirimi ekinde yer alan belgelerin vergi dairelerince kontrol edilmesi, iş yerinde yoklama düzenlenmesi ve bütün işlemlerin tamamlanmasından sonra sisteme mükellefiyet tesisi için bilgi girişi yapıldığı tarihtir.

Örnek 1- Doktorluk mesleğinden dolayı 20/5/2011 tarihinde gerekçe usulde vergi mükellefiyeti başlayan kadın sigortalının sigortalılığı 20/5/2011 tarihi itibarıyla başlatılacaktır. Bu sigortalının mükellefiyeti vergi dairesince tesis edilip, 20/7/2011 tarihinde tekemmül ettirilerek 1/8/2011 tarihinde Kurum kayıtlarına ilgili vergi dairesince elektronik ortamda aktarılması halinde, tekemmül tarihinden itibaren 15 gün içerisinde (3/8/2011'e kadar) bildirim yapılması yükümlülüğüne uyulduğundan bildirim süresinde yapılmış kabul edilecektir.

Örnek 2- Kadın kuaförlük mesleğinden dolayı 5/5/2011 tarihinde basit usulde gelir vergisi mükellefiyeti başlayan sigortalının sigortalılığı 5/5/2011 tarihi itibarıyla başlatılacaktır. Bu sigortalının mükellefiyeti vergi dairesince tesis edilip, 17/6/2011 tarihinde tekemmül ettirilerek 8/8/2011 tarihinde Kurum kayıtlarına ilgili vergi dairesince elektronik ortamda aktarılması halinde, tekemmül tarihinden itibaren 15 gün içerisinde (1/7/2011'e kadar) bildirim yapılması yükümlülüğüne uyulmadığından bildirim süresinde yapılmış kabul edilmeyecektir.

Örnek 3- 4 ortaklı kollektif şirketin 14/11/2011 tarihinde vergi mükellefiyeti başlayan ortaklarının sigortalılıkları 14/11/2011 tarihi itibarıyla başlatılacaktır. Bu sigortalıların mükellefiyeti vergi dairesince tesis edilip, 1/1/2012 tarihinde tekemmül ettirilmiş olup, Kuruma bildirim vergi dairesi tarafından en geç 15/1/2012 tarihine kadar, 15/1/2012 tarihi resmi tatile denk gelmesi nedeniyle resmi tatili izleyen ilk iş günü olan 16/1/2012 tarihi dahil bildirim yapılacaktır.

Örnek 4- Adi komandit şirket 4/2/2011 tarihinde 2 komandite, 3 komanditer ortaklı olarak kurulmuştur. Vergi dairesince 5 ortağın vergi mükellefiyetlikleri tesis edilip, 21/4/2011 tarihi itibarıyla tekemmül ettirilmesi halinde ortakların bildirimleri 5/5/2011 tarihine kadar (5/5/2011 tarihi dahil) Kuruma yapılacak, sigortalılıkları 4/2/2011 tarihi itibarıyla başlatılacaktır.

2.2. Gelir Vergisinden Muaf Olup, Esnaf ve Sanatkar Siciline Kayıtlı Olanların Sigortalılıklarının Başlangıcı ve Bildirimi

Gelir vergisinden muaf olup, esnaf ve sanatkar siciline kayıtlı olanların sigortalılıkları esnaf ve sanatkarlar sicil müdürlüklerine kayıtlı oldukları tarihten itibaren başlatılacaktır.

Bunlar, esnaf ve sanatkar sicil müdürlüklerine kayıtlı oldukları tarihten itibaren esnaf ve sanatkar sicil müdürlüklerince en geç onbeş gün içinde Kuruma bildirilecektir. Esnaf ve sanatkar sicil müdürlükleri kendilerine kayıt yaptıran esnaflardan yalnızca vergiden muaf olanların kayıtlarını Kuruma bildirecektir.

Örnek- Kuaförlük mesleğinden dolayı vergiden muaf olduğunu belgeleyerek esnaf ve sanatkar sicil müdürlüğüne 10/5/2011 tarihinde kayıt yaptıran sigortalının esnaf ve sanatkar sicil müdürlüğünce

24/5/2011 tarihine kadar Kuruma bildirilmesi gerekmekte olup, sigortalılığı 10/5/2011 tarihinde başlatılacaktır.

Gelir vergisinden muaf olup, Kanunun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının (k) bendine göre esnaf ve sanatkarlar odaları birliklerinden aldıkları SSİY ekinde de yer alan "Sigortalılık Muafiyet Belgesi" ile sigortalılıkları sona erenlerden, aylık faaliyet gelirlerinden bu faaliyetine ilişkin masraflar düşüldükten sonra kalan tutarı, prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz katından fazla olduğunu yine esnaf ve sanatkarlar odaları birliğinden alacakları sigortalılık muafiyet belgesi ile belgeleyenlerden onbeş gün içinde bu belge ile birlikte sigortalı işe giriş bildirgesini Kuruma intikal ettirenlerin sigortalılıkları belgenin düzenlendiği tarihten, bu süreyi geçirenlerin sigortalılıkları ise belgenin Kurum kayıtlarına intikal ettiği tarihten itibaren başlatılacak, bu tarih sigortalılarca ve esnaf ve sanatkarlar odaları birlikleri tarafından Kuruma bildirilecektir.

2.3. Anonim Şirketlerin Yönetim Kurulu Üyesi Olan Ortaklarının Sigortalılıklarının Başlangıcı ve Bildirimi

Anonim şirketlerin yönetim kurulu üyesi olan ortaklarının sigortalılıkları, yönetim kuruluna seçildikleri tarih itibariyle başlatılacaktır. Bu tarih, şirket yetkililerince yönetim kurulu üyeliğine seçildikleri tarihten itibaren en geç onbeş gün içinde Kuruma bildirilecektir.

Örnek 1- Anonim şirket 5 ortaklı olarak 21/6/2011 tarihinde kurulmuş olup, 27/6/2011 tarihinde yapılan genel kurul toplantısında ortaklardan 3 kişi yönetim kurulu üyeliğine seçilmiştir. Bu kişilerin yönetim kuruluna seçildikleri tarih şirket yetkililerince 11/7/2011 tarihine kadar Kuruma bildirilecek, 3 yönetim kurulu ortağının sigortalılığı 27/6/2011 tarihinde başlatılacaktır.

Örnek 2- Anonim şirketinin pay ortağı iken 6/9/2011 tarihinde yapılan genel kurul toplantısında yönetim kurulu üyeliğine seçilmesi nedeniyle aynı tarih itibariyle Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı sayılan sigortalının yönetim kuruluna seçildiği tarih şirket yetkililerince 20/9/2011 tarihine kadar Kuruma bildirilecek, sigortalılığı ise 6/9/2011 tarihinde başlayacaktır.

2.4. Limited Şirket Ortaklarının Sigortalılıklarının Başlangıcı ve Bildirimi

Limited şirket ortaklarının sigortalılığı, şirketin ticaret sicil memurluklarınca tescil edildiği tarihten itibaren başlatılacak ve ticaret sicil memurluklarınca tescil edildikleri tarihten itibaren onbeş gün içinde Kuruma bildirilecektir.

Örnek 1- İki ortaklı olarak 14/1/2011 tarihinde ticaret sicil memurluğuna tescil edilen limited şirketin iki ortağının sigortalılığı da aynı tarih

itibari ile başlayacak olup, ticaret sicil memurluğunca bildirim 28/1/2011 tarihine kadar Kuruma yapılacaktır.

Limited şirket ortaklarından hisse devri alan yeni ortakların sigortalılıkları, ortaklar kurulunca devrin yapılmasına karar verildiği tarihte başlayacak ve bu tarih ortaklar kurulu kararının, hisse devrine ilişkin tanzim edilen noter devir sözleşmesinin, devrin yapıldığının işlendiği pay defterinin birer sureti veya devir ticaret sicil memurluğunca tescil edilmiş ise ticaret sicil gazetesinde ilan edildiği nüshasının ibraz edilmesi kaydıyla şirket yetkililerince ortaklar kurulu karar tarihinden itibaren onbeş gün içerisinde Kuruma bildirilecektir.

Örnek 2- Limited şirketin ortağı olan (H)'nin hisselerinin tamamının (R)'ye devredilmesi hususunda, 10/3/2011 tarihinde ortaklar kurulu kararı alınmıştır. Bu hisseyi alan (R)'nin sigortalılığı 10/3/2011 tarihi itibarıyla başlatılacak, ticaret sicil gazetesinde ilan edildiği nüshanın ibraz edilmesi kaydıyla sigortalılık şirket yetkililerince 24/3/2011 tarihine kadar Kuruma bildirilecektir.

Örnek 3- Limited şirket ortağı (E) 15/4/2011 tarihinde noter devir sözleşmesi ile hisselerini (Y)'ye devretmiştir. Ortaklar kurulu 18/4/2011 tarihli kararı ile devre muvafakat etmiş ve hisse devri pay defterine işlenmiştir. Bu durumda (Y)'nin sigortalılığı 18/4/2011 tarihinde başlatılacak ve şirket yetkililerince 2/5/2011 tarihine kadar Kuruma bildirilecektir.

2.5. Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Şirketlerin Komandite Ortaklarının Sigortalılıklarının Başlangıcı ve Bildirimi

Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin komandite ortaklarının sigortalılığı, şirketin kuruluşunda şirketin ticaret sicil memurluklarınca tescil edildiği tarihten itibaren başlatılacak, komandite ortaklardan hisse devri alan yeni ortakların sigortalılıkları ise ortaklar kurulunca devrin yapılmasına karar verildiği tarihten itibaren başlatılacaktır.

Bunların sigortalılığı;

- Şirket kuruluşlarında şirketin ticaret sicil memurluklarınca tescil edildikleri tarihten itibaren ticaret sicil memurluklarınca,
- Hisse devirlerinde ise ortaklar kurulunca devrin yapılmasına karar verildiği tarihten itibaren şirket yetkililerince, onbeş gün içinde Kuruma bildirilecektir.

Komandite ortaklardan hisse devri alan ortakların Kuruma bildirilmesinde sigortalı işe giriş bildirgesi yanında ortaklar kurulu kararının, hisse devrine ilişkin tanzim edilen noter devir sözleşmesinin, devrin yapıldığının işlendiği pay defterinin birer sureti veya devir ticaret sicil memurluğunca tescil edilmiş ise ticaret sicil gazetesinde ilan edildiği nüshası da Kuruma verilecektir.

Örnek- Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket 14/9/2011 tarihinde ticaret sicil memurluğunca tescil edilmiştir. Bu şirketin komandite ortağı aynı tarih itibariyle sigortalı sayılacak ve ticaret sicil memurluğu bu sigortalıyı 28/9/2011 tarihine kadar Kuruma bildirecektir.

2.6. Köy ve Mahalle Muhtarlarının Sigortalılıklarının Başlangıcı ve Bildirimi

Köy ve mahalle muhtarlarının sigortalılıkları seçildikleri tarihten itibaren başlatılacaktır. Bunlar, muhtar seçildiklerine ilişkin mazbatalarını ilgili seçim kurulundan aldıkları tarihten itibaren il veya ilçe mülki amirliklerince onbeş gün içinde Kuruma bildirilecektir.

Örnek- 15/1/2012 tarihinde mahalli idareler seçimleri yapıldığı var sayıldığında; muhtar seçilen bir kadının ve ilçe seçim kurulundan mazbatasını 20/1/2012 tarihinde alan muhtarın sigortalılık başlangıcının ilgili il veya ilçe mülki amirliklerince Kuruma bildirimini 3/2/2012 tarihine kadar yapılacak ve sigortalılığı 15/1/2012 tarihi itibariyle başlatılacaktır.

IV. EVDE ÜRETTİKLERİ GIDA MADDELERİ, HEDİYELİK EŞYA VE BENZERİ MAMULLERİ KENDİ NAM VE HESABINA SATAN KADINLARIN SİGORTALILIĞI

5510 sayılı Kanunun geçici 16 ncı maddesinin üçüncü fıkrasında 1/10/2008 tarihinden geçerli olmak üzere yapılan düzenlemeyle 193 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (6) numaralı bendi ile evlerde kullanılan dikiş, nakış, mutfak robotu, ütü ve benzeri makine ve aletler hariç olmak üzere, muharrik kuvvet kullanmamak ve dışarıdan işçi almamak şartıyla; oturdukları evlerde imal ettikleri havlu, örtü, çarşaf, çorap, halı, kilim, dokuma mamulleri, kırpıntı deriden üretilen mamuller, örgü, dantel, her nevi nakış işleri ve turistik eşya, hasır, sepet, süpürge, paspas, fırça, yapma çiçek, pul, payet, boncuk işleme, tığ örgü işleri, ip ve urganları, tarhana, erişte, mantı gibi ürünleri işyeri açmaksızın, 7162 sayılı Kanunla 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 9 uncu maddesinin (6) numaralı alt bendinde yapılan değişiklikle de 30/1/2019 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere veya yıl içinde gerçekleştirilen satış tutarı, ilgili yıl için geçerli olan asgari ücretin yıllık brüt tutarından fazla olmamak üzere, internet ve benzeri elektronik ortamlar üzerinden satan kadınlardan bu ürünleri, pazar takibi suretiyle satılması ile ticari, zirai veya mesleki faaliyetleri dolayısıyla gelir ve kurumlar vergisi mükellefi olanların düzenledikleri hariç olmak üzere; düzenlenen kermes, festival, panayır ile kamu kurum ve kuruluşlarınca geçici olarak belirlenen yerlerde satanlardan herhangi bir işverene tabi olmaksızın sürekli ve kazanç getirici nitelikte yaptıklarını vergi dairelerinden alacakları yazılar ile tespit ettiren kadın isteğe bağlı sigortalılar, primlerini Kanunun 82 nci maddesine göre belirlenen ve 2008 yılında prime esas günlük

kazanç alt sınırının 15 katından başlamak ve her yıl birer puan artırmak suretiyle ödeyebileceklerdir.

Bu oran 2023 ve sonraki yıllarda 30 olarak sabit kalacaktır.

Bu düzenleme ile 506, 1479, 2925, 2926 ve 5434 sayılı kanunlara göre sigortalı/iştirakçi olarak 1/10/2008 tarihinden önce ya da sonra kayıt ve tescili yapılan kadın sigortalılar istemeleri durumunda vergiden muaf işleri 1/10/2008 tarihinden önce veya sonra yaptıkları araştırılmayacak, 193 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (6) numaralı bendinde belirtilen vergiden muaf işleri yaptıklarını ilgili vergi dairelerinden alacakları yazılarla belgelemeleri halinde, isteğe bağlı sigortalı-lıkları talep tarihini takip eden günden itibaren başlatılacaktır.

Ancak, bu yazılardan sigortalının vergiden muaf işleri yaptıklarının tespit edilememesi halinde talepler doğrudan Kurumun denetim ve kontrolle görevli memurlarına intikal ettirilerek sigortalının vergiden muaf iş yapıp yapmadığı düzenlenecek rapora göre de belirlenebilecektir.

1/10/2008 tarihi öncesi tescili olmadığı veya 1/10/2008 tarihi öncesi tescili olmakla birlikte vergiden muaf işleri 1/10/2008 tarihinden önce yapmadıkları için geçici 16 ncı madde uygulaması talepleri reddedilerek isteğe bağlı sigorta primleri 30 gün karşılığı tahsil edilen sigortalıların ilk müracaat tarihi itibarıyla haklarında geçici 16 ncı madde uygulaması yönünde talepte bulunmaları halinde tescil tarihi itibarıyla geçici 16. madde hükümleri uygulanacaktır. Ancak, Kanunun yürürlük tarihinin 1/10/2008 olması nedeniyle isteğe bağlı sigorta tescilleri bu tarih öncesine götürülmeyecektir.

01/10/2008 tarihi öncesi tescili olmadığı veya 1/10/2008 tarihi öncesi tescili olmakla birlikte vergiden muaf işleri 1/10/2008 tarihinden önce yapmadıkları için geçici 16 ncı madde uygulamasından yararlanamayacaklarının tespit edilmesi nedeniyle isteğe bağlı sigortalılık talebinden vazgeçenlerden, 6111 sayılı Kanunla yapılan değişiklik uyarınca sigortalılık şartlarını kazananların sigortalılıkları ise yeniden sigortalılık talebinde bulunmaları halinde talepte bulundukları tarihi takip eden günden başlatılacaktır.

Geçici 16 ncı madde uygulaması işlemleri (4/b) "Sigortalama İşlemleri, Sigortalı Tescil İşlemleri, Tescil İlk Giriş" programında "Sigorta Türü" menüsünden "Vergiden Muaf İsteğe Bağlı Sigortalı" alanı seçilerek yapılacaktır.

Yapılan işlem sonucunda çıkacak fazla prim ödemesi sigortalının talebi halinde iade veya sigortalılık süresi içerisinde doğacak borçlara mahsup edilecektir.

Örnek 1- 13/3/2011 tarihinde isteğe bağlı sigortalılık talebinde bulunan ve aynı tarih itibarıyla vergiden muaf işleri yaptığını belgeleyen

kadın isteğe bağlı sigortalı tescil tarihi itibarıyla geçici 16 ncı madde hükümlerinden yararlandırılacaktır.

Örnek 2- 15/4/2011 tarihinde isteğe bağlı sigortalılığı başlayan ancak 12/5/2011 tarihinde vergiden muaf işleri yaptığını belgeleyerek madde hükümünden yararlanmak için talepte bulunan kadın isteğe bağlı sigortalı 13/5/2011 tarihi itibarıyla geçici 16 ncı madde hükümlerinden yararlandırılacaktır.

Örnek 3- 3/7/2009 tarihinde vergiden muaf iş yaptığını belgeleyerek isteğe bağlı sigortalılık talebinde bulunan ancak, 1/10/2008 tarihinden önce tescili olmadığı gerekçesi ile geçici 16 ncı madde hükümlerinden yararlanma talebi reddedilerek isteğe bağlı sigorta primleri 30 gün karşılığı tahsil edilen sigortalının yeniden talebi halinde hakkında "Vergiden Muaf İsteğe Bağlı Sigortalı" alanı seçilerek 3/7/2009 olan tescil tarihi itibarıyla geçici 16 ncı madde hükümleri uygulanacaktır.

Örnek 4- 13/7/2010 tarihinde vergiden muaf iş yaptığını belgeleyerek isteğe bağlı sigortalılık talebinde bulunan ancak, 1/10/2008 tarihinden önce tescili olmadığı gerekçesi ile geçici 16 ncı madde hükümlerinden yararlanma talebi reddedilmesi nedeniyle sigortalılık talebinden vazgeçen ve isteğe bağlı sigortalılığı tescil tarihi itibarıyla sona erdirilen sigortalının 3/5/2011 tarihinde yeniden talepte bulunması halinde, isteğe bağlı sigortalılığı 4/5/2011 tarihinden itibaren başlatılarak geçici 16 ncı madde hükümlerinden yararlandırılacaktır.

Kanunun geçici 16 ncı maddesine göre primlerini ödemek için gelir vergisinden muaf olduğuna dair alınan "Esnaf Vergi Muafiyet Belgesinde" geçerlilik tarihinin belirtilmiş olması halinde, bu sigortalılar belgede kayıtlı geçerlilik tarihinin yazıldığı ayın sonuna kadar ilgili yıl için belirlenmiş gün sayısı üzerinden primlerini ödeyecek, geçerlilik süresinin sona erdiği ayı izleyen aybaşından itibaren primlerini 30 gün üzerinden ödemeye devam edeceklerdir.

Örnek 1- 17/10/2014 tarihinde vergi dairesinden almış olduğu esnaf vergi muafiyet belgesine istinaden 5/11/2014 tarihinde sigortalı işe giriş bildirgesiyle Kuruma müracaat eden sigortalı (A)'nın, 6/11/2014 tarihi itibarıyla isteğe bağlı sigortalılığının başlatıldığı ve esnaf vergi muafiyet belgesindeki geçerlilik tarihinin 18/10/2017 olduğu varsayıldığında, bahse konu sigortalı 2014 yılına ilişkin primlerini 21 gün, 2015 yılına ait primlerini 22 gün, 2016 yılına ilişkin primlerini 23 gün, 2017/1 ila 2017/10 uncu aylara ilişkin primlerini 24 gün üzerinden ödeyecek, 2017/11 ve sonraki aylara ait primlerini yeni bir muafiyet belgesi almadığı takdirde 30 gün üzerinden ödeyecektir. Yeni bir muafiyet belgesi alması halinde ise belgenin Kuruma ibraz edildiği ayın başından başlanılarak geçerlilik süresinin sona erdiği ayın sonuna kadar ilgili yıl için belirlenen gün sayısı üzerinden primlerini ödeyeceklerdir.

V. BİR İŞVERENE BAĞLI OLARAK KENDİ EVİNDE ÜRETİM YAPAN KADINLARIN SİGORTALILIĞI

Bir işverene bağlı olarak kendi evinde üretim yapan kadınlar da hizmet akdine göre çalışmaları halinde 4/1-a kapsamında sigortalı sayılmaktadır.

Kadın işçinin, işveren tarafından oluşturulan iş organizasyonu kapsamında iş görme edimini evinde ya da teknolojik iletişim araçları ile işyeri dışında yerine getirmesi esasına dayalı ve yazılı olarak kurulan iş ilişkisi 4857 sayılı Kanun açısından "Uzaktan çalışma" olarak kabul edilmektedir.

Anılan Kanunda öngörülen uzaktan çalışmada kadın işçiler, esaslı neden olmadıkça salt iş sözleşmesinin niteliğinden ötürü emsal işçiye göre farklı işleme tabi tutulmayacağı, işveren, uzaktan çalışma ilişkisiyle iş verdiği çalışanın yaptığı işin niteliğini dikkate alarak iş sağlığı ve güvenliği önlemleri hususunda çalışanı bilgilendirmek, gerekli eğitimi vermek, sağlık gözetimini sağlamak ve sağladığı ekipmanla ilgili gerekli iş güvenliği tedbirlerini almakla yükümlü olduğu hükme bağlanmıştır.

Bu çalışma türü de hizmet akdinin bir türü olduğundan bir işverene bağlı olarak kendi evinde üretim yapan kadınların da 4/1-a kapsamında sigortalı olacağı şüphesizdir.

Bu bağlamda bir işverene bağlı evde üretim yapan kadınlar diğer işçiler 4/1-a kapsamında tüm SGK yardım ve haklarından faydalanacaktır.

VI. EV HİZMETLERİNDE ÇALIŞAN KADINLARIN SİGORTALILIĞI

Ev hizmetlerinde çalışan kadınların sigortalılığı sosyal güvenlik reformu öncesinde yürürlükte bulunan SSK'nın uygulama Kanunu olan 506 sayılı Kanunun mülga 3. maddesinin (I/D) bendi ile ev hizmetlerinde ücretle ve sürekli olarak çalışanlar 24/11/1977 tarihinden itibaren sigortalı sayılmıştır. Ev içinde görülen bulaşık, çamaşır yıkama, çocuk bakımı, ev temizliği, yemek pişirme, ütü gibi işlerde hizmet akdine tabi, aylık ücret karşılığında ve sürekli olarak çalışan hizmetçi, uşak, ahçı ve mürebbiye gibi çalışanlar sigortalı sayılmış, bu işlerde sürekli olarak çalışmakla birlikte ücret almayanlarla, bir aydan az çalışanlar, günübirlik veya haftanın yahut ayın belirli günlerinde evlere gelerek temizlik, bulaşık ve ev hizmeti gören kimseler ise sigortalı sayılmamıştır.

SGK bu uygulamayı önceleri 5510 sayılı Kanunun 6. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi ile aynı uygulama devam ettirilmiş, ev hizmetlerinde çalışanlardan ücretle ve sürekli olarak çalışanlar sigortalı sayılmış olup, ücretsiz ve süresiz çalışanlar sigortalı sayılmamıştır.

4857 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinde nitelikleri bakımından en çok otuz iş günü süren işlere süresiz iş, bundan fazla devam edenlere sürekli iş denilmekte olup ev hizmetlerinde ücretle çalışanların yapmış oldukları işin niteliği bakımından öncelikle sürekli iş olup olmadığının belirlenmesi, sigortalılığın sağlanabilmesi için evle bağlantılı işlerin üç-

retle ve belli bir süreklilik içinde yapılıyor olması, süreklilik için çalışmanın belirli bir yoğunluğa ulaşması şartlarının aranması gerekmektedir. Çalışanın, haftanın ya da ayın belirli günlerinde aynı eve ev hizmetinde çalışmak üzere gelmesi ve bu çalışmanın takip eden aylarda da devam etmesi hali sürekli çalışma olarak nitelendirilecek, söz konusu işler belirsiz aralıklarla ve çağrı üzerine yapılıyorsa, bu durumda ne kadar sürmüş olursa olsun, süresiz çalışma olarak dikkate alınmıştır.

6552 sayılı Kanunla 1/4/2015 tarihinden itibaren 5510 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin (c) bendinde yapılan değişiklikle ev hizmetlerinde çalışanlar, aynı Kanunun ek 9 uncu maddesinin ikinci fıkrası kapsamında sigortalı olanlar ile ücretle aynı kişi yanında ay içinde 10 gün ve daha fazla süre ile çalışanlar hariç olmak üzere sigortalı sayılmamıştır.

Anılan Kanunun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi ve ek 9 uncu maddesi 1/4/2015 tarihinde yürürlüğe girdiğinden bu tarihten önce ev hizmetlerinde çalışanların durumu ücretli ve sürekli çalışmaya göre, 1/4/2015 tarihinden itibaren ise ek 9 uncu madde hükümlerine göre değerlendirilmektedir.

01/4/2015 tarihinden itibaren ev hizmetlerinde çalışan kadınların sigortalılığı hakkında yapılacak işlemler aşağıda açıklanmıştır.

1. 5510 SAYILI KANUNUN EK 9 UNCU MADDESİ KAPSAMINDA ÇALIŞANLAR

5510 sayılı Kanunun 1/4/2015 tarihinden itibaren yürürlüğe giren ek 9 uncu maddesi ile ev hizmetlerinde çalışanlar, bir veya birden fazla gerçek kişi tarafından çalıştırılan ve çalıştıkları kişi yanında ay içerisinde çalışma saati süresine göre hesaplanan çalışma gün sayısı 10 gün ve daha fazla olanlar ile aynı veya farklı gerçek kişi yanında 10 günden az çalışanlar şeklinde ikiye ayrılmış olup bu kapsamdaki sigortalılar 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılacaktır.

5510 sayılı Kanunun ek 9 uncu maddesi uygulamasında; ev içerisinde yaşayanlar tarafından yapılabilecek temizlik, ütü, yemek yapma, çamaşır, bulaşık yıkama, alışveriş ve bahçe işleri ile çocuk, yaşlı veya özel bakıma ihtiyacı olan kişilerin bakım işlerinin ev halkı dışındaki bireyler tarafından yapılması "ev hizmeti", aralarında aile bağı olup olmadığına bakılmaksızın bireylerin içinde yaşadığı yapı ile bu yapının garaj, depo ve bahçe gibi bölüm ve eklentileri de "ev" olarak dikkate alınacaktır. Çocuk, yaşlı veya özel bakım işi nedeniyle ev hizmeti kapsamında sigortalı sayılanların bu işi kendi evinde ya da hastanede yapmaları halinde sigortalıların çalıştığı yerler evin bölüm ve eklentisi olarak değerlendirilecektir.

Ev içinde yaşayanları evden alarak alışverişe, gezmeye götüren, boş zamanını evin bölüm ve eklentilerinde geçiren şoförlük hizmeti ev hizmeti sayılacaktır.

Örnek 1- 5/10/2019 tarihinde hasta bakımı nedeniyle işe alınan sigortalının ev hizmeti kapsamındaki hasta bakım işini hastanede yaptığı anlaşılmış olup hastanın bakım işinin yapıldığı yer evin bölüm ve eklen-tisi olarak değerlendirilecektir.

5510 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi ile aynı konutta birlikte yaşayan ve üçüncü derece dahil bu dereceye kadar hısımlar arasında ve aralarına dışardan başka kimse katılmaksızın, yaşadıkları konut içinde yapılan işlerde çalışanlar sigortalı sayılmadıklarından, aynı evde oturan üçüncü derece dahil bu dereceye kadar hısımlar tarafından ev hizmeti işlerini yapanlar ek 9 uncu madde kapsamında sigortalı sayılmayacaktır. Ancak, üçüncü dereceye kadar olan hısımlar dışından olup ev hizmeti nedeniyle işe alınan ve aynı evde yaşayanlar ek 9 uncu madde kapsamında sigortalı sayılacaktır. Bu kapsamdaki kişilerin tespiti öncelikle Kimlik Paylaşım Sistemi (KPS) aracılığı ile aracılığıyla, ihbar ve şikayet halinde Kurumun denetim ve kontrolle görevli memurları tarafından yapılacaktır.

5510 sayılı Kanunun ek 9 uncu maddesine tabi çalışanlar "Entegre Tescil (4/a)" Programının içinde yer alan "Ev Hizmetlerinde Çalışanlar" menüsü aracılığıyla takip edilecek olup program ile KPS kontrolü sigortalının eşi, çocukları ana ve babasına yönelik yapılmaktadır. Bu kişiler dışında üçüncü dereceye kadar hısım olanların aynı adreste oturup oturmadıklarının kontrolü "Kimlik Paylaşım Sistemi" programı ile sor-gulanarak ünitelerce yapılacaktır.

Örnek 2- 28/4/2015 tarihinde ev temizliği işlerinde sigortalı olarak çalıştığı bildirilen kişi hakkında KPS'de yapılan incelemede, işverenin aynı konutta birlikte yaşadığı kardeşi olduğu anlaşılmış olup, sigortalının ek 9 uncu madde kapsamındaki sigortalılığı iptal edilecektir.

Örnek 3- 21/4/2015 tarihinde çocuk bakım işi nedeniyle sigortalı çalıştırıldığı bildirilen kişinin KPS'de yapılan incelemede işverenin teyzesi olduğu ancak aynı konutta birlikte yaşamadıkları anlaşılmış olup, ek 9 uncu madde kapsamındaki sigortalılığı geçerli sayılacaktır.

5510 sayılı Kanunun ek 9 uncu maddesinden evinde sigortalı çalıştıran gerçek kişiler yararlanacak olup, tüzel kişilerin ek 9 uncu madde kapsamında sigortalı çalıştırma talepleri kabul edilmeyecektir. Ev hizmeti kapsamında sayılan işlerin ticari kazanç sağlanması amacıyla yapılması ek 9 uncu madde kapsamında değerlendirilmeyecektir.

Örnek 4- Gerçek kişi olarak kurduğu adi şirket ile yanında çalıştırdığı kişilere ev/büro temizliği işi yaptıran işverenin ek 9 uncu madde kapsamındaki talebi kabul edilmeyecektir.

2. EV HİZMETLERİNDE 10 GÜN VE DAHA FAZLA SÜRE İLE SİGORTALI ÇALIŞANLAR

Ev hizmetlerinde işveren yanında ayda 10 gün ve daha fazla süreyle çalışanlar, 5510 sayılı Kanunun ek 9 uncu maddesinin birinci fıkrası gere-

ğince 1/4/2015 tarihinden itibaren 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendine tabi sigortalılara sağlanan haklardan aynı şekilde yararlanacaktır.

5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalılar bir veya birden fazla işveren yanında çalışa- bildiklerinden, 10 gün ve daha fazla süreyle ev hizmetinde çalışan sigor- talılar da gerek 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi gerekse ek 9 uncu madde kapsamında aynı anda bir veya birden fazla işveren ya- nında sigortalı olabilecektir.

Örnek 1- Ev hizmeti dışında bir işveren yanında ayda 10 gün süre ile çalışan kişi, ev temizliği işi nedeniyle 21/4/2014 tarihinde 30 gün süre ile gerçek kişi işveren yanında çalışmak üzere işe alınmış olup her iki işyerinde de sigortalı çalışabilecektir.

Örnek 2- 29/4/2014 tarihinde ev hizmetlerinde ayda 12 gün süre ile ev temizliği işi nedeniyle sigortalı çalıştırmak üzere yapılan müracaatın incelenmesinde ev olarak bildirilen adresin büro işyeri olduğu ve büro temizliği işi olduğu anlaşıldığından işverenin ek 9 uncu madde kapsa- mındaki talebi reddedilecektir,

(4/1-b) kapsamında sigortalılığı bulunanların ev hizmetlerinde 10 gün ve daha fazla çalışması halinde 53. maddeye göre öncelikle (4/1-a) kapsamında kapsamındaki sigortalılığı geçerli sayılacak, (b) bendi kap- samındaki sigortalılık geçerli sayılmayacaktır. Ancak, ev hizmetlerinde çalışma gün sayısı ayda 10 günden fazla 30 günden az olanların ayın ka- lan günlerinde 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamın- daki sigortalılıkları yeniden başlatılacaktır.

Örnek 3- Tarımsal faaliyeti nedeniyle 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (4) numaralı alt bendine tabi sigortalılığı bulunan kişi 14/4/2015 tarihinde ev hizmeti kapsamında ayda 30 gün süre ile çalıştırılmak üzere gerçek kişi yanında işe başlamış olup tarım sigortalılığı 13/4/2015 tarihinde sona erdirilecektir.

Örnek 4- Örnek 3'deki kişinin ev hizmetlerindeki çalışmasının ayda 10 gün olduğu varsayıldığında çalışmaya başladığı ilk ay tarımsal faali- yeti 13/4/2015 tarihinde sona erdirilecek, 14/4/2015-23/4/2015 tarih- leri arasında ev hizmetleri kapsamında, 24/4/2015-30/4/2015 tarihleri arasında tarımsal faaliyet kapsamında, takip eden aylarda ayın I İla 10 uncu günleri arasında ev hizmetleri kapsamında I I İla 30 uncu günleri arasında tarımsal faaliyet kapsamında sigortalılığı devam ettirilecektir.

5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine tabi sigortalılığı olanlar ev hizmetlerinde 10 günden fazla çalışmaları ne- deniyle ayrıca sigortalı sayılmayacaktır,

5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında isteğe bağlı sigortalı olanların ek 9 uncu maddeye göre 10 gün ve daha fazla süre ile çalışmaları halinde isteğe bağlı sigortalılıkları sona erdirilecektir.

5510 sayılı Kanunun ek 5 inci ve ek 6 ncı maddelerine tabi sigortalılar ile 2925 sayılı Kanuna tabi olanların ev hizmetlerinde 10 gün ve daha fazla süre ile çalışması halinde bu kapsamdaki sigortalıların sona erdirilecek, ek 9 uncu madde kapsamında sigortalılığı sona erenlerin ek 5 inci madde ile 2925 sayılı Kanuna tabi sigortalılıkları herhangi bir talep alınmadan yeniden başlatılacaktır.

2.1. Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Daha Fazla Süre ile Sigortalı Çalıştıranların İşverenlik Uygulamaları

Ev hizmetlerinde 10 gün ve daha fazla süreyle sigortalı çalıştıran işverenlerin kayıtları 1/4/2015 tarihinden itibaren kayıtları T.C. kimlik numarası ile takip edilecek, işveren için işyeri numarası oluşturulmayacaktır. İşyeri tescili "Entegre Tescil (4/a)" Programının içinde yer alan "Ev Hizmetlerinde Çalışanlar - 10 Günden Fazla İşveren Tescil İşlemleri" menüsünden yapılacaktır.

5510 sayılı Kanunun ek 9 uncu maddesi kapsamında ayda 10 gün ve daha fazla sigortalı çalıştıranlar için e-bildirge şifresi üretilmeyecektir. Bildirgedeki çalışma gün sayısı ve prime esas günlük kazanç beyanına göre prim tahakkukları gerçekleştirilecek olup, aylık prim ve hizmet belgesi de alınmayacaktır.

Prime esas kazanç beyanı 5510 sayılı Kanunun 82 ncı maddesine göre belirlenen prime esas kazancın alt ve üst sınırı arasında olmak üzere işverenin sigortalıya ödediği brüt ücrete göre belirlenecektir.

Ev hizmetinde 10 gün ve daha fazla süreyle sigortalı çalıştıran işverenler sigortalı ile ilgili herhangi bir değişiklik olmadığı sürece, sigortalı için yaptıkları bildirimde göre adlarına tahakkuk edecek sigorta primlerini sigortalı çalıştırdıkları ayı takip eden ayın sonuna kadar Kuruma ödeyecektir. Yasal süre içinde ödenmeyen primlere 5510 sayılı Kanunun 89 uncu maddesi gereğince ödenme tarihine kadar gecikme zammı ve gecikme cezası uygulanacaktır.

Ev hizmetlerinde işveren ve sigortalı bildirimi ve sigortalı tescili "Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Daha Fazla Çalıştırılacaklara İlişkin Bildirge" (Ek 1) ile yapılacak olup bunlar için ayrıca işyeri dosyası açılmayacak. Bildirge aslı sigortalı dosyasında muhafaza edilecektir. "Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Daha Fazla Çalıştırılacaklara İlişkin Bildirge" işveren ve sigortalı tescili ile prim tahakkuk ve durum değişikliklerinde kullanılan tek belge olup imha edilmeyecektir. Ünite amirlerince bildirgenin sigorta sicil dosyasında muhafaza edilmesi ile ilgili her türlü önlemler alınacaktır.

2.2. Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Daha Fazla Süreyle Sigortalı Çalışanların Bildirimi ve Tescil İşlemleri

Ev hizmetlerinde 10 gün ve daha fazla süre ile çalışanların bildirimi "Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Daha Fazla Çalıştırılacaklara İlişkin Bildir-

ge" ile gerçek kişi işveren tarafından çalışmanın başladığı ayın sonuna kadar ikamet edilen en yakın yerdeki sosyal güvenlik İl müdürlüğüne/ sosyal güvenlik merkezine yapılacaktır. Bildirgedeki işe giriş tarihi sigortalılık başlangıç tarihidir. "Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Daha Fazla Çalıştırılacaklara İlişkin Bildirge" dışında yapılan bildirimler geçerli sayılmayacaktır.

Örnek 1- 29/4/2015 tarihinde "Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Daha Fazla Çalıştırılacaklara İlişkin Bildirge" ile müracaat eden gerçek kişi, ev temizliği işlerinde çalıştırdığı sigortalının işe başlangıç tarihini 15/4/2015 tarihi olarak, çalışma gün sayısını ise 12 gün olarak bildirmiş olup sigortalı işe girdiği tarih ve ev işyerinin 5510 sayılı Kanun kapsamına alındığı tarih 15/4/2015 tarihi olacak, Bildirge yasal süre içinde verildiğinden idari para cezası uygulanmayacaktır.

Ev hizmetlerinde ayda 10 gün ve daha fazla süre ile sigortalı çalıştırılmasında sigortalılığın başladığı ayda çalışma gün sayısı 10 günden az olabilecektir.

Örnek 2- Çocuk bakımı işi nedeniyle ayda 30 gün süreyle çalıştırılacak sigortalının "Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Daha Fazla Çalıştırılacaklara İlişkin Bildirge"deki işe giriş tarihi 28/9/2015 olarak bildirilmiş olup 2015 yılı Eylül ayında 3 gün, takip eden aylarda 30 gün üzerinden hizmet oluşturulacaktır.

"Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Daha Fazla Çalıştırılacaklara İlişkin Bildirge"nin sigortalıların bildirimi ve sigorta primlerinin ödenmesi ile ilgili belge olması nedeniyle işveren ve sigortalı ile birlikte imzalandıktan sonra Kuruma müracaat edilmesi gerekmektedir. İşverenin, 5510 sayılı Kanunun ek 9 uncu maddesi ile yapılacak işlemlerle sınırlı olarak vekalet verdiği kişiler de noter onaylı vekalet ile işveren adına müracaat edebilecektir. İşveren adına vekalet eden gerçek kişi hakkında 5510 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin ikinci fıkrası gereğince işlem yapılacaktır.

Örnek 3- Hasta bakım işi nedeniyle ayda 30 gün süre ile çalıştırılacak sigortalının bakımını sağlayacağı kişinin işveren olduğu varsayıldığında "Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Daha Fazla Çalıştırılacaklara İlişkin Bildirge"de işverenin farklı ilde oturan kızının noter onaylı vekaletle müracaat ettiği anlaşılmış olup Bildirge kabul edilecektir.

Ev hizmetinde birden fazla kişi çalıştırılması halinde her bir sigortalı için "Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Daha Fazla Çalıştırılacaklara İlişkin Bildirge" düzenlenecektir.

Örnek 4- 10/4/2015 tarihinde ev temizliği işi nedeniyle ayda 10 gün süreyle, 5/5/2015 tarihinde çocuk bakım işi nedeniyle ayda 30 gün süre ile sigortalı çalıştırmak üzere müracaat eden gerçek kişi her bir sigortalı için "Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Daha Fazla Çalıştırılacaklara İlişkin Bildirge" ayrı ayrı düzenleyip Kuruma verecektir.

10 günden az çalıştırma sebebiyle çalıştıran tarafından sadece iş kazası ve meslek hastalığı primi ödenen sigortalının aynı ay içerisinde 10 gün veya daha fazla süre ile çalıştırılacağı beyan edilmesi halinde sigortalının işe giriş tarihi çalışmanın geçtiği aydaki en eski tarih olarak esas alınacaktır.

Örnek 5- 2-9-16-23/7/2015 tarihlerinde ev hizmetlerinde 10 günden az çalıştırılan sigortalı hakkında "Ev Hizmetlerinde 10 Günden Az Sigortalı Çalıştırılacaklara İlişkin Başvuru Formu" ile müracaat edilmiştir. Aynı gerçek kişi tarafından bu defa 27/7/2015 tarihinden itibaren ayda 15 gün çalışma süresi beyan edilerek "Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Daha Fazla Çalıştırılacaklara İlişkin Bildirge" ile 31 /7/2015 tarihinde müracaat edilmiş olup sigortalının aynı gerçek kişi yanında ayın 2 'sinden itibaren çalışması nedeniyle işe giriş tarihi 2/7/2015 tarihi olarak dikkate alınacaktır.

Ev hizmetlerinde 10 gün ve daha fazla süreyle ikiden fazla sigortalı bildirimini denetim sebebi sayılacak işverenin bu yöndeki beyanı hakkında Kurumun denetim ve kontrolle görevli memurlarınca inceleme yapılarak sonucuna göre işlem yapılacaktır.

Ev hizmetlerinde ayda 10 gün ve daha fazla süre ile sigortalı çalışanların tescili "Entegre Tescil (4/a)" Programının içinde yer alan "Ev Hizmetlerinde Çalışanlar 10 Günden Fazla İşveren Tescil" menüsünden işverenin TC kimlik numarası üzerinden kaydı oluşturulduktan sonra "10 Günden Fazla Sigortalı Tescil" menüsünden sigortalı tescili ve prim tahakkuk bilgileri oluşturulacaktır. Sigortalılar için "4/a Tescil" Programından herhangi bir giriş yapılmayacaktır. "10 Günden Fazla Sigortalı Tescil İşlemleri" menüsünden yapılacak sigortalı tescili "29- Ek 9 10 günden fazla" sigortalılık kodu ile takip edilecektir.

Sigortalı tescil ve tahakkuk kaydı yapıldıktan sonra "10 Günden Fazla Sigortalılık Müdür Onay İşlemleri" menüsünden işverenin TC kimlik numarası üzerinden oluşan tahakkuk kaydı müdür tarafından onaylandıktan sonra MOSİP programı aracılığıyla tahsilat yapılmak üzere bankaya gönderilecektir, Sigortalı tescili ve tahakkuku oluşturulan işverene tebligat yazısı (ek 2) gönderilecektir. Banka aracılığıyla yapılan tahsilatlarda "Ek 9 10 günden fazla" ödeme türü seçilecektir.

2.2.1. Ev Hizmetlerinde Çalışan Yabancı Uyruklular

5510 sayılı Kanunun ek 9 uncu maddesi kapsamında yabancı uyruklu sigortalılar da çalıştırılabilecektir. Yabancıların Ülkemizde çalıştırılması çalışma iznine bağlı olduğundan gerçek kişi işverenler "Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Daha Fazla Sigortalı Olarak Çalıştırılacaklara İlişkin Bildirge" ile müracaatlarında sigortalıların çalışma iznini de bildirgeye ekleyeceklerdir.

Ev hizmetlerinde yabancı uyruklu sigortalılar kısmi süreli çalıştırılamayacak, bunları çalıştıranlar hakkında 10 gün ve daha fazla süre ile sigortalı çalıştıran işverenlere ilişkin hükümler uygulanacak olup ay içinde çalışma gün sayısı 30 gün olarak alınacaktır, Ev hizmetlerinin-

de çalışanlar hakkında 4857 sayılı Kanun hükümleri uygulanmamakla birlikte, yabancı uyrukluların çalışma ilişkileri hakkında 6098 sayılı Kanunun 393 ila 447 nci maddeleri hükümleri gereğince işlem yapılacaktır.

2.2.2. Kurumdan Aylık ve Gelir Alanların Ek 9. Madde Kapsamında Çalışması

Yaşlılık ve Emekli Aylığı Alan Sigortalılar, 5510 sayılı Kanunun ek 9 uncu maddesi kapsamında ev hizmetlerinde ayda 10 gün ve daha fazla süreyle çalışabilecektir.

(4/1-a) kapsamında çalışması nedeniyle yaşlılık aylığı alanların ek 9 uncu madde kapsamında çalışması halinde "Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Daha Fazla Çalıştırılacaklara İlişkin Bildirge" ile yapılacak müracaatlar da sigortalıların sosyal güvenlik destek primi ya da tüm sigorta kollarına tabi olup olmayacaklarını tercih etmeleri gerekmektedir.

5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) ve (c) bentleri kapsamında yaşlılık, emekli aylığı ve adi malullük aylığı alanların ek 9 uncu madde kapsamında çalışmaları halinde bunları çalıştıran işverenler tarafından sosyal güvenlik destek primi hükümleri uygulanacaktır.

Sürekli iş göremezlik geliri alanların ev hizmetlerinde 10 gün ve daha fazla süre ile çalışmaları halinde bağlanan gelir kesilmeyecek, sigortalılar hakkında "2- Ev hizmetlerinde ay içinde 10 gün ve daha fazla süreyle çalışanlar" başlıklı bölüm doğrultusunda işlem yapılacaktır. Malullük aylığı alanların 5510 sayılı Kanunun ek 9 uncu maddesi kapsamında ev hizmetlerinde 10 günden fazla çalışması halinde bağlanan malullük aylığı kesilecektir.

Kurumdan hak sahibi eş, çocuk, ana ve baba olarak gelir / aylık alanların 5510 sayılı Kanunun ek 9 uncu maddesi kapsamında çalışması halinde ölüm gelirinin / aylığının kesilip kesilmeyeceği hakkında 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendine tabi olan sigortalılar gibi işlem yapılacaktır.

2.3. Eksik Gün Bildirimi/Beyan Değişikliği

Ev hizmetlerinde 10 gün ve daha fazla süre ile çalıştırılanların gün sayısının "Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Daha Fazla Çalıştırılacaklara İlişkin Bildirge"de beyan edilen gün sayısından daha az olması halinde bu durum işverenler tarafından Bildirgenin "F- Sigortalının İşten Ayrılma/ Durum Değişiklikleri" kısmının "Eksik gün nedeni" bölümünün doldurularak Kuruma verilmesi suretiyle yapılacaktır.

Ev hizmetlerinde 10 gün ve daha fazla süre ile çalışanlar için "Ol-İstirahat", "04-Gözüaltına alınma", "05-Tutukluluk 10-Genel hayatı etkileyen olay 11-Doğal afet 12- Birden fazla", "14-Diğer 15- Devamsızlık", "18- Kısa çalışma ödeneği" eksik gün nedenleri kullanılacaktır.

Ev hizmetlerinde 10 gün ve daha fazla süre ile sigortalı çalıştıran işverenlerce beyan edilen kazancın değişmesi halinde beyan değişikliğinin

aynı ay içinde "Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Daha Fazla Çalıştırılacaklara İlişkin Bildirge"nin "F- Sigortalının İşten Ayrılma/Durum Değişiklikleri" kısmının "SPEK" bölümünün doldurularak Kuruma verilmesi gerekmektedir. Eksik gün nedeni ve beyan değişikliğinin, değişikliğin olduğu ay içinde Kuruma verilmesi gerekmektedir.

2.4. Sigortalılığın Sona Ermesi

Ev hizmetlerinde 10 gün ve daha fazla süreyle çalışanların sigortalılıkları bu kapsamdaki çalışmalarının sona erdiğinin Kuruma bildirilmesi, aylık talebinde bulunulması veya sigortalının ölümü halinde sona erdirilecektir.

Ev hizmetlerinde 10 gün ve daha fazla süre ile çalıştırılan sigortalının işten ayrılması halinde işten ayrılış bildirimi çalışmanın sona erdiği tarihi takip eden on gün içerisinde "Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Daha Fazla Çalıştırılacaklara İlişkin Bildirge"nin "F- Sigortalının İşten Ayrılma/Durum Değişiklikleri" kısmının "İşten Ayrılış Tarihi" ve "İşten Ayrılış Nedeni" bölümünün doldurulması suretiyle yapılmakta olup işten ayrılış nedeni olarak "8- Emeklilik (yaşlılık) veya toptan ödeme nedeniyle 9- Mahulen emeklilik nedeniyle", "10- ölüm", "11- iş kazası sonucu ölüm", "12- Askerlik", "13- Kadın işçinin evlenmesi", "14- Emeklilik için yaş dışında diğer şartların tamamlanması 18- İşin sona ermesi", "22- Diğer nedenler", "36- Doğum nedeniyle işten ayrılma" nedenlerinden biri bildirim yapılacaktır.

2.5. Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Fazla Süre ile Çalışanların Prim Oranları

Kanunun ek 9 uncu maddesi kapsamında ayda 10 gün ve daha fazla süre ile sigortalılığı olanların yüzde 34,5 oranındaki primleri gerçek kişi işverenler tarafından ödenecektir. Bu primin yüzde 20'si uzun vadeli sigorta kolları, yüzde 12,5'i genel sağlık sigortası, yüzde 2'si iş kazası ve meslek hastalıkları sigortası primi olup ayrıca 4447 sayılı Kanuna göre yüzde 3 oranında işsizlik sigortası primi de ödenecektir. Sigortalının ücretinden kesilecek prim oranı diğer sigortalılarda olduğu gibi yüzde 9 uzun vade sigorta kolları, yüzde 7,5 genel sağlık sigortası, yüzde 1 işsizlik sigortası primi olmak üzere yüzde 15'dir.

Sigortalı hakkında işverenin ödeyeceği prime esas kazanç brüt asgari ücrete göre belirlenecek olup işverenlerin "Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Daha Fazla Çalıştırılacaklara İlişkin Bildirge" günlük brüt ücret yazmaları gerekmektedir.

2.6. Damga Vergisi

"Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Daha Fazla Çalıştırılacaklara İlişkin Bildirge"den 488 sayılı Damga Vergisi Kanununa ekli (I) sayılı tablonun IV/2-e bendi kapsamında bir defaya mahsus damga vergisi kesile-

cektir. Damga vergisi işverenin İlk prim ödemesine ilave edilerek tahsil edilecektir, Prim tahakkuku "Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Daha Fazla Çalıştırılacaklara İlişkin Bildirge" verildikten sonra her ay Kurumca oluşturulacak olup bu sebeple ayrıca damga vergisi alınmayacaktır.

2.7. Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Fazla Süre ile Sigortalı Çalıştıran Gerçek Kişi İşverenlere Uygulanacak Sigorta Prim Teşvikleri

Kanunun ek 9 uncu maddesinde 10 gün ve daha fazla sigortalı çalıştıran gerçek kişi işverenler; Kanunun 81 inci maddesinin birinci fıkrasının (1) bendinde, 4447 sayılı Kanunun 50 nci ve geçici 10 uncu maddesinde belirtilen şartları sağlamaları halinde kanunlarda öngörülen teşviklerden yararlanacaklardır.

2.8. İdari Para Cezası

"Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Daha Fazla Çalıştırılacaklara İlişkin Bildirge"nin işverence çalışmanın başladığı aym sonuna kadar Kuruma verilmesi gerekmektedir, Bildirgenin yasal süresinde verilmemesi halinde işverene her bir sigortalı için 5510 sayılı Kanunun 102. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendi kapsamında asgari ücret tutarında idari para cezası uygulanacaktır.

Örnek 1- 28/4/2015 tarihinde hasta bakımı işi nedeniyle ev hizmetlerinde çalıştırılmaya başladığı anlaşılan sigortalının "Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Daha Fazla Çalıştırılacaklara İlişkin Bildirge"si 15/6/2015 tarihinde işvereni tarafından Kuruma verilmiş olup bildirgenin geç verilmesi nedeniyle işverene asgari ücret tutarında idari para cezası uygulanacaktır.

"Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Daha Fazla Çalıştırılacaklara İlişkin Bildirge"nin İşverenler tarafından yasal süresi dışında kendiliğinden Kuruma verilmesi halinde Kurumun denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurları aracılığıyla gerekli inceleme yapıldıktan sonra işleme alınması gerektiğine karar verilenler hakkında, sigortalı çalıştırılan her ay ve her bir sigortalı için ayrı ayrı olmak ve aylık asgari ücretin iki katını geçmemek üzere, işveren hakkında ayrıca Kanunun 102 nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt bendi uyarınca asgari ücretin beşte biri, ev hizmetinde sigortalı çalıştıran işverenin çalıştırdığı sigortalıya ilave olarak çalıştırdığı sigortalı/sigortalılar için verildiğinin anlaşılması halinde ise (2) numaralı alt bendi uyarınca, her ay ve her bir sigortalı için ayrı ayrı olmak ve aylık asgari ücretin iki katını geçmemek üzere, asgari ücretin sekizde biri tutarında idari para cezası uygulanacaktır.

Örnek 2- Örnek 1 *deki işverenin bildirgeyi geç vermesi sebebiyle aylık bir asgari ücret tutarında idari para cezası dışında, 2015 yılı Nisan ve Mayıs ayları için ayrı ayrı ayrıca asgari ücretin beşte biri tutarında idari para cezası uygulanacaktır.

Örnek 3- Örnek 1'deki işveren 4/5/2015 tarihinde ev temizliği nedeniyle işe aldığı diğer sigortalıya ait bildirgeyi 3/7/2015 tarihinde Kuruma verdiği varsayıldığında, bildirgenin geç verilmesi nedeniyle bir asgari ücret tutarı dışında ayrıca 2015 yılı Mayıs ve Haziran ayları için asgari ücretin sekizde biri tutarında idari para cezası uygulanacaktır.

İşverence herhangi bir bildirimde bulunulmaksızın, 5510 sayılı Kanunun ek 9 uncu maddesinin birinci fıkrası kapsamında sigortalı çalıştırıldığı mahkeme kararı, Kurumun denetim ve kontrol ile görevlendirilmiş memurlarınca yapılan tespitler veya diğer kamu idarelerinin denetim elemanlarınca kendi mevzuatları gereğince yapacakları soruşturma, denetim ve incelemeler neticesinde ya da bankalar, döner sermayeli kuruluşlar, kamu idareleri ile kanunla kurulan kurum ve kuruluşlardan alınan bilgi ve belgelerden tespit edilmesi, hizmetlerin veya kazançların Kuruma bildirilmediği veya eksik bildirildiğinin anlaşılması halinde işe işverene 102 ncı maddenin birinci fıkrasının (c) bendinin (4) numaralı alt bendi uyarınca asgari ücretin iki katı tutarında idari para cezası uygulanacaktır.

Örnek 4- 2015 yılı Ağustos ayında yapılan şikayet sonucunda Kurum denetim elemanı tarafından yapılan incelemede 1/6/2015 tarihinden itibaren ev temizliği işi nedeniyle her ay 15 gün süre ile çalıştığı tespit edilen sigortalı hakkında "Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Daha Fazla Çalıştırılacaklara İlişkin Bildirge"nin geç verilmesi nedeniyle asgari ücret cezası dışında 2015 yılı Mayıs, Haziran, Temmuz ayları için asgari ücretin iki katı tutarında idari para cezası uygulanacaktır.

Ev hizmetlerinde 10 gün ve daha fazla süre ile çalıştırılan sigortalının işten ayrılması halinde "Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Daha Fazla Çalıştırılacaklara İlişkin Bildirge"nin bu Genel yazının "2.3- Sigortalılığı Sona Ermesi" başlıklı bölümde belirtilen sürede verilmemesi halinde 5510 sayılı Kanunun 102 ncı maddesinin birinci fıkrasının (j) bendi uyarınca asgari ücretin onda biri tutarında idari para cezası uygulanacaktır.

İdari para cezaları «Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Daha Fazla Çalıştırılacaklara İlişkin Bildirge"nin verilmemesi ya da geç verilmesi halinde uygulanacak olup bildirgesini zamanında vermiş ancak primlerini yasal süre içinde ödemiş işverenlerden idari para cezası alınmayacak geç ödenen primden dolayı gecikme zammı ve gecikme cezası alınacaktır.

Örnek 5- 17/6/2015 tarihinde çocuk bakımı işi nedeniyle işe alınan sigortalının "Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Daha Fazla Çalıştırılacaklara İlişkin Bildirge"si 30/6/2015 tarihinde yasal süresinde Kuruma verilmiş, 2015 yılı Haziran, Temmuz ve Ağustos ayları primi ödenmemiş olup gerçek kişi işverene idari para cezası uygulanmayacak, geç ödediği primler için gecikme zammı ve gecikme cezası alınacaktır.

2.9. Genel Sağlık Sigortalılığı ve Yararlanma Şartları

Ev hizmetlerinde 10 gün ve daha fazla süre ile sigortalılığı bulunanlar 5510 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin (I) numaralı alt bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılacaktır. Ev hizmetlerinde çalışanların sağlık yardımlarından yararlanılabilmesi için 67 nci maddede sayılan diğer haller dışında sigortalının sağlık hizmeti sunucusuna başvurduğu tarihten önceki son bir yıl içinde toplam 30 gün genel sağlık sigortası prim ödeme gün sayısının bildirilmiş olması yeterlidir.

5510 sayılı Kanunun ek 9 uncu maddesi kapsamında 10 gün ve daha fazla süreyle çalışması bulunanlardan ay içindeki çalışması 30 günden az olanların kalan sürelerine ait genel sağlık sigortası primlerini 88 İnci maddenin dördüncü fıkrasına göre, 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (c) bendinin (I) numaralı alt bendi veya (g) bendi kapsamında ödemeleri gerekmekte olup bu durumdakilerin resen genel sağlık sigortası tescilli program aracılığıyla yapılacak üniteler genel sigortası yönünden ayrıca tescil kaydı oluşturmayacaktır.

Ay içinde eksik kalan günlerini 5510 sayılı Kanunun 51 inci maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında isteğe bağlı sigortalı olarak tamamlayanlar hakkında eksik kalan günler için ayrıca genel sağlık sigortası hükümleri uygulanmayacaktır.

2.10. İş Kazası ve Meslek Hastalığı Bildirimi ve Sağlanan Yardımlar

Ev hizmetlerinde 10 gün ve daha fazla süre ile çalıştırılacak sigortalılara ilişkin iş kazası ve meslek hastalığı bildirimi 5510 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinde belirtilen sürede Kuruma doğrudan Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği ekinde yer alan "İş Kazası ve Meslek Hastalığı Bildirim Formu"nu düzenleyerek ya da www.turkiye.gov.tr adresinin «e-hizmetler» menüsünün altında bulunan «Ev Hizmetleri İş Kazası Bildirimi» aracılığı ile yapılacaktır.

3. EV HİZMETLERİNDE AYNI KİŞİ YANINDA AYDA 10 GÜNDEN AZ SÜRE İLE SİGORTALI ÇALIŞANLAR

5510 sayılı Kanunun ek 9 uncu maddesi kapsamında ev hizmetlerinde 10 günden az sigortalı olarak çalışanlar 1/4/2015 tarihinden itibaren iş kazası ve meslek hastalığı yönünden sigortalı sayılacaktır. Bu şekilde sigortalı çalıştıranlar 10 güne kadar çalıştırdıkları sigortalılar nedeniyle işveren sayılmayacaklar, bu kapsamda sigortalı çalıştırdıkları her gün için prime esas günlük kazanç alt sınırının yüzde 2'si oranında iş kazası ve meslek hastalığı sigortası primi ödeyeceklerdir.

10 günden az çalışmanın tespitinde günlük 7,5 saatin altındaki çalışmalar 1 gün olarak kabul edilecektir. 10 günden az çalışılan süreler birbirini takip eden günler olabileceği gibi ayın farklı günleri de olabilecektir.

3.1. Ev Hizmetlerinde 10 Günden Az Süreyle Sigortalı Çalışanların Bildirimi

Ev hizmetlerinde 10 günden az sigortalı olarak çalışanların bildirimi "Ev Hizmetlerinde 10 Günden Az Sigortalı Çalıştırılacaklara İlişkin Başvuru Formu" (Ek 3) ile yapılacaktır. Form çalışmanın geçtiği aynı sonuna kadar ikamet edilen en yakın yerdeki üniteye yapılacaktır.

"Ev Hizmetlerinde 10 Günden Az Sigortalı Çalıştırılacaklara İlişkin Başvuru Formu" sigortalı çalıştırılan tarafından her bir çalışma için ayrı ayrı Kuruma verilecektir. Ay içinde 10 günden az süren ev hizmetine ait çalışmanın takip eden aylarda da devam etmesi halinde Formun "Çalışma devamlı mı?" kısmının işaretlenmesi halinde ayrıca bir bildirim yapılması istenmeyecektir. Sigortalıların tescil "28- Ek 9 10 günden az" sigortalılık kodu üzerinden oluşturulacaktır.

3.1.1. İnternet Yoluyla Müracaat

Ev hizmetlerinde 10 günden az sigortalı olarak çalışanların bildirimi bu kişileri çalıştıranlar yönünden İnternet aracılığı ile de yapılabilecektir. Sigortalı çalıştıranlar www.turkiye.gov.tr adresinin "e-hizmetler" menüsünün altında bulunan "4/a 10 günden Az Süreli Ev Hizmetleri İşveren Başvuru Sorgulama" kısmını seçerek bildirimde bulunabilecektir. İnternette yapılan müracaatta ayrıca "Ev Hizmetlerinde 10 Günden Az Sigortalı Çalıştırılacaklara İlişkin Başvuru Formu"nun Kuruma verilmesi istenmeyecektir. Bu şekilde müracaat edenlerin SGK Tescil ve Hizmet Dökümü Programında ünite kodu "9999" olarak görüntülenecektir.

3.2. Ev Hizmetlerinde 10 Günden Az Çalışanların Uzun Vadeli Sigorta Kolları ve Genel Sağlık Sigortası

5510 sayılı Kanunun ek 9 uncu maddesi kapsamında 10 günden az sigortalı çalıştıranların iş kazası ve meslek hastalığı yönünden yapacakları bildirim sonucunda sigortalılar için ayrıca % 32,5 oranında uzun vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortası primi tescili de oluşturulacak olup bu tescil için herhangi bir müracaat alınmayacak, tescil ve tahakkuk kaydı Kurumca elektronik ortamda oluşturulacaktır.

Uzun vadeli sigorta kolları ve genel sağlık sigortası primlerinin sigortalı tarafından çalışmanın geçtiği ayı takip eden ayın sonuna kadar ödemesi gerekmekte olup, bu süre içinde ödenmeyen primlerin bir daha ödenme imkanı bulunmamaktadır, Sigortalı adına oluşturulan uzun vadeli sigorta kolları ve genel sağlık sigortası tescil kaydı da kapatılacaktır. Sigortalılığın sona ermesinde ayrıca sigortalılardan herhangi bir bildirim alınmayacaktır. Uzun vadeli sigorta kolları ve genel sağlık sigortası tescili aylık olarak yapılacak, takip eden ayda sigortalının ev hizmetlerinde ayda 10 günden az çalışmasının bulunmaması halinde uzun vadeli sigorta kolları ve genel sağlık sigortası tescili oluşturulmayacaktır.

Ev hizmetlerinde 10 günden az çalışması nedeniyle iş kazası ve meslek hastalığı tescili oluşturulan sigortalının takip eden ayın sonuna kadar da uzun vadeli sigorta kolları ve genel sağlık sigortası primini ödemeleri halinde Kanunun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılacaktır.

3.3. Ev Hizmetinde 10 Günden Az Süre ile Sigortalılığı Bulunanların Diğer Statülerdeki Sigortalılığı

Ev hizmetlerinde ayda 10 günden az süre ile çalışan sigortalıların ay içinde 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında 30 gün sigortalılığının bulunması halinde uzun vadeli sigorta kolları ve genel sağlık sigortası yönünden ayrıca tescil ve tahakkuk kaydı oluşturulmayacaktır. Sigortalının 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında 30 günden az sigortalı çalışması halinde ise ev hizmetleri yönünden uzun vadeli sigorta kolları ve genel sağlık sigortası yönünden yapılacak tescil 30 günden az kalan süre için oluşturulacaktır.

Örnek 1- Üç farklı işveren yanındaki sigortalı çalışması toplam 30 gün olan sigortalı hakkında www.e-turkiye.gov.tr üzerinden 10-17-24/4/2015 tarihleri için 10 günden az süreyle çalışma bildirildiği anlaşılmış olup toplam çalışma gün sayısı 30 gün olduğundan sigortalı ile ilgili uzun vadeli sigorta kolları ve genel sağlık sigortası tescili oluşturulmayacaktır.

5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalılığı olanlar ile yaşlılık ve emekli aylığı alanların ev hizmetlerinde 10 günden az çalışmaları halinde iş kazası ve meslek hastalığı sigortası yönünden tescil kaydı oluşturulacak, uzun vadeli sigorta kolları ve genel sağlık sigortası tescili oluşturulmayacaktır.

Örnek 2- 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (2) numaralı alt bendine tabi sigortalılığı bulunan kişi hakkında "Ev Hizmetlerinde 10 Günden Az Sigortalı Çalıştırılacaklara İlişkin Başvuru Formu" ile 29/5/2015 tarihinde ev hizmetlerinde çalışmaya ilişkin bildirim yapılmıştır. Bu sigortalı için uzun vadeli sigorta kolları ve genel sağlık sigortası tescili oluşturulmayacak olup 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendinin (2) numaralı alt bendi kapsamındaki sigortalılığı sona erdirilmeyecektir.

Sürekli İş göremezlik geliri alanların ev hizmetlerinde 10 günden az süre ile çalışmaları halinde uzun vade ve genel sağlık sigortası tescili oluşturulacaktır. 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında olanların tescil kaydı oluşturulmayacaktır,

5510 sayılı Kanunun 50 nci maddesi gereğince 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında isteğe bağlı sigortalı olanların ev hizmetlerinde ayda 10 günden az çalışmaları ve uzun vadeli sigorta kolları ve genel sağlık sigortası primini ödemeleri halinde prim ödedikleri

aya ait isteğe bağlı sigortalılığı durdurulacaktır. İsteğe bağlı sigortalılığı durdurulanların ek 9 uncu maddeye tabi sigortalılığının sona erdiği tarihten itibaren 12 ay içerisinde prim ödemesinin bulunması halinde isteğe bağlı sigortalılığı zorunlu sigortalılığın sona erdiği tarihten bir gün sonra başlatılacaktır. 12 ay içerisinde prim ödemesi bulunmayan sigortalılar isteğe bağlı sigortalı olmak için yeniden talepte bulunacaklardır.

Örnek 3- 21/11/2008 tarihinden itibaren 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında isteğe bağlı sigortalılığı devam eden kişi, 1-8-15-22-29/8/2015 tarihlerinde ve sonraki aylarda ayda 4 gün süre ile ev hizmetleri nedeniyle iş kazası ve meslek hastalığı yönünden tescil edilmiş olup bu sigortalılığı sebebiyle 2015 yılı Ağustos, Eylül, Ekim ve Kasım ayı uzun vadeli sigorta kolları ve genel sağlık sigortası primini ödemiş, 2015 yılı Aralık ve Ocak ayı primini süresinde ödemiş 2016 yılı Şubat ayı isteğe bağlı sigorta primini ödemiştir. Bu sigortalının isteğe bağlı sigortalılığı 31/7/2015 tarihinde durdurulacak olup isteğe bağlı sigorta primini 12 aylık süre içinde ödediğinden 1/12/2015 tarihinden itibaren yeniden başlatılacaktır.

Ay içinde kısmi olarak 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine göre çalışıp aynı zamanda ek 9 uncu madde kapsamında haklarında iş kazası ve meslek hastalığı sigortası primi ödenen sigortalılar müracaatları halinde 51 inci maddenin üçüncü fıkrası kapsamında isteğe bağlı sigortaya prim ödeyebileceklerdir. Bu şekilde primi ödenen süreler zorunlu sigortalılığa ilişkin prim ödeme gün sayısına otuz günü geçmemek üzere eklenecek olup 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalılık süresi olarak kabul edilecektir.

Örnek 4- Ev hizmetleri dışında işveren yanında ayda 17 gün çalışan sigortalının, 2015 yılı Mayıs ayından itibaren ayrıca ev hizmetleri kapsamında her ay 3 gün süre çalışması halinde ev hizmetleri yönünden ödeyebileceği uzun vadeli sigorta kolları ve genel sağlık sigortası primi ayın geri kalan 13 günü üzerinde tahakkuk ettirilecektir. Sigortalının 17/6/2015 tarihinde ay içinde kalan süreleri için Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında isteğe bağlı sigortalı olmak için müracaat etmesi halinde ev hizmetlerindeki çalışmasından dolayı ayrıca uzun vadeli sigorta kolları ve genel sağlık sigortası tescili oluşturulmayacaktır.

Ay içinde kısmi süre ile 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine göre çalışanların ev hizmetleri nedeniyle kalan sürelerine ait uzun vadeli sigorta kolları ve genel sağlık sigortası primi ödenmemeleri halinde, bu sürelerde 88 inci maddenin dördüncü fıkrasına göre başlatılan genel sağlık sigortalılıkları devam ettirilecektir.

5510 sayılı Kanunun ek 5 inci ve ek 6 ncı maddelerine tabi sigortalılar ile 2925 sayılı Kanuna tabi olanların ev hizmetlerinde 10 günden az çalışmaları halinde uzun vade ve genel sağlık sigortası tescili oluşturulmayacak ve sigortalılıkları durdurulmayacaktır.

3.4. Ev Hizmetlerinde 10 Günden Az Çalışanların Prim Oranları

5510 sayılı Kanunun ek 9 uncu maddesi kapsamında 10 günden az sigortalı olanları çalıştıranlar;

01.01.2019 ila 31.12.2019 tarihleri arasında günlük kazanç alt sınırına göre ödeyecekleri tutar

Ayda 1 gün sigortalı çalıştıranlar için $85,28 \times \% 2 = 1,71$ TL'dir.

Ayda 9 gün sigortalı çalıştıranlar için $1,71 \times 9 = 15,39$ TL iş kazası ve meslek hastalığı sigortası primi ödeyecektir.

Uzun vade ve genel sağlık sigortası primi ödemek isteyen sigortalılar; 1.1.2019 ila 31.12.2019 tarihleri arasında günlük kazanç alt sınırına göre ödeyecekleri tutar; $85,28 \times 30 \times \% 32,5 = 831,48$ TL prim ödeyeceklerdir. Prime esas kazançlar yürürlükteki asgari ücrete göre belirleneceğinden asgari ücretteki artışlara göre ödenecek prim tutarları değişecektir.

Tahsil edilmeyen primler hakkında Kanunun 89. maddesi kapsamında işlem yapılacaktır.

4. 01/4/2015 TARİHİNDEN ÖNCE EV HİZMETLERİNDE SİGORTALI ÇALIŞTIRAN GERÇEK KİŞİLER HAKKINDA YAPILACAK İŞLEMLER

01/4/2015 tarihinden önce ev hizmetlerinde 10 gün ve daha fazla süre ile sigortalı çalıştıran işverenler işyeri dosyasını kapattıktan sonra 5510 sayılı Kanunun ek 9 uncu maddesinin birinci fıkrası kapsamında "Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Daha Fazla Çalıştırılacaklara İlişkin Bildirge" müracaat edebileceklerdir, işverenlerin 5510 sayılı Kanunun ek 9 uncu maddesi kapsamında yapacakları müracaatlarda önceki işyeri tesciline esas iş kolu kodunun "9700" olması gerekmektedir. Bu şekilde müracaat eden gerçek kişi işverenler, bu Genel yazının "2.6- Ev hizmetlerinde 10 gün ve daha fazla süre ile sigortalı çalıştıran gerçek kişi işverenlere uygulanacak sigorta prim teşvikleri" başlıklı bölümde belirtilen teşviklerle ilgili şartları sağlamış olmaları kaydıyla sigorta primi teşviklerinden yararlanabileceklerdir.

Ancak, 4447 sayılı Kanunun 50 nci ve geçici 10 uncu maddelerinde öngörülen teşvikten yararlanma yönünden, sigortalının "9700" iş kolu kodundaki işyerinin kanun kapsamından çıkış nedeninin işyeri tescil programında "08- Ek 9 Ev Hizmetine Geçen" olması, Kuruma verilen aylık prim ve hizmet belgesi ile yapılan bildirimdeki işten çıkış tarihi ile ek 9 uncu maddeye istinaden "Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Daha Fazla Çalıştırılacaklara İlişkin Bildirge"de belirtilen işe başlama tarihi arasında boşluk olmaması gerekmektedir.

5510 sayılı Kanunun ek 9 uncu maddesine müracaat etmeyen işverenler hakkında mevcut uygulama doğrultusunda işlem yapılmaya devam edilecektir.

1/4/2015 tarihinden önce 5510 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin (c) bendi kapsamında ev hizmetlerinde ücretle ve sürekli 9 gün ve altına

sigortalı çalıştıran İşverenler mevcut uygulama doğrultusunda aylık prim ve hizmet belgesi vermeye devam edebilecektir. Bunlardan ev hizmetlerinde ayda 10 günden az sigortalı çalıştırılması nedeniyle ek 9 uncu madde kapsamında geçmek isteyenler işyeri dosyasını kapatıp, işten çıkış bildirgesi ve aylık prim ve hizmet belgesini yasal süre içinde Kuruma verecektir.

5. 01/4/2015 TARİHİNDEN SONRA İŞVEREN SİSTEMİNDE YAPILACAK İŞLEMLER

Ev hizmetlerinde çalıştırılmak üzere işe alınan sigortalıların bildiriyle ilgili işlemler 1/4/2015 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere 5510 sayılı Kanunun ek 9 uncu madde hükümleri doğrultusunda yürütüleceğinden, 1/4/2015 tarihinden itibaren ek 9 uncu madde kapsamında sigortalı çalıştıracak gerçek kişi işverenler yönünden işyeri tescili yapılmayacaktır. İşveren tescil programına gerekli kontrol 5/4/2015 tarihinde konmuş olup 1/4/2015-5/4/2015 tarihleri arasında yersiz yapılan işyeri tescil işlemleri iptal edilecek, işverenlerle irtibata geçilerek ek 9 uncu madde kapsamında müracaat etmeleri sağlanacaktır.

Ev Hizmetlerinde 10 Günden Az Sigortalı Çalıştırılacaklara İlişkin Başvuru Form Örnekleri:

T.C.
SOSYAL GÜVENLİK KURUMU
EV HİZMETLERİNDE ON GÜNDEN AZLA
ÇALIŞTIRILACAKLARA İLİŞKİN BİLDİRGE
(5510 S.K. Ek 9 uncu maddesinin 1 inci fıkrası kapsamındaki sigortalılar için)

EK 1

A- İŞVERENİN VE SİGORTALININ KİMLİK/NÜFUS/İLETİŞİM BİLGİLERİ		
İŞVERENİN	1) KİMLİK BİLGİLERİ	SİGORTALININ
	T.C. Kimlik Numarası/Yabancı Kimlik No Adı Soyadı İlk Soyadı Baba Adı Ana Adı Doğum Yeri Doğum Tarihi Yabancı Uyruklu ise Ülke Adı	
	2) NÜFUS BİLGİLERİ İl İlçe Mahalle/Köy Çift No Aile Sayı No (Harc/Kütük) (Rusya) Sıra No	
	3) İLETİŞİM BİLGİLERİ İkametgah Adresi İkametgah Adresi İkametgah Adresi İlçe / İl Ev Telefonu GSM Telefonu E Posta Adresi	
B) SİGORTALININ SOSYAL GÜVENLİK VE İŞTİHARİ BİLGİLERİ (İşe girince doldurulacaktır.)		
Numarası (T.C. Kimlik No) : _____ İşletme No (T.C. Kimlik No) : _____ İşletme No (T.C. Kimlik No) : _____		
4/a sigortalı olduğundan dolayı aylıklı aylığı alıyorsa ☐ Sosyal güvenliğin denetim süreci ☐ denetim etmekte istediği sigorta kodu ? ☐ Tüm sigorta kodları ☐		
Medeni Durumu : _____ Öğrenim Durumu : _____		
Sigortalının işe başladığı tarih : _____		
Sigortalının işi içerisinde çalıştığı gün sayısı : _____		
Sigorta Primi ile Eski Günlük Kazanç Tutarı : _____		
C) YARARLANILACAK FİNANSMAN TEGVİRLERİ		
2570 sayılı Kanunun 81 nci maddesinin 14 bendi ☐ Eski Temizlik ☐ 4447 sayılı Kanunun geçici 10 uncu maddesi ☐ Hızla / Yavaş Hızla ☐ 4447 sayılı Kanunun 50 nci maddesi ☐ Çocuk Basmı ☐ ☐ Nakitvank ☐ ☐ Diğer (Belirtilen) ☐		
D) ÇALIŞMA NEDENİ		
Eski Temizlik ☐ Hızla / Yavaş Hızla ☐ Çocuk Basmı ☐ Nakitvank ☐ Diğer (Belirtilen) ☐		
E) BEYAN VE TAHHÜTLER		
Yukarıda kimlik bilgileri ve diğer bilgileri belirlenen in durum adresinde işi almanları kapsar ve yaptıkları beyanların doğru ve doğru olduğunun kabul edilmesi halinde yapılan işlemlere ilişkin kabul ettirir. Kanunen bu beyanlar işi almanları kanunen kabul edilerek işi almanları beyan ve taahhüt ederim.		Yukarıda kimlik bilgileri ve diğer bilgileri belirlenen in durum adresinde işi almanları kapsar ve yaptıkları beyanların doğru ve doğru olduğunun kabul edilmesi halinde yapılan işlemlere ilişkin kabul ettirir. Kanunen bu beyanlar işi almanları kanunen kabul edilerek işi almanları beyan ve taahhüt ederim.
İŞVEREN VEYA VEKİLİNİN Adı Soyadı : _____ Tarih : _____ İmza : _____		SİGORTALININ Adı Soyadı : _____ Tarih : _____ İmza : _____
F) SİGORTALININ İŞTEN AYRILMA/PURUM DEĞİŞİKLİKLERİ (İşten ayrılma veya durum değişikliği bildirilmiştir)		
İşten ayrılma/purum bildirimi yapıldı mı ? ☐ Sigortalı ile ilgili bilgilerin aşağıdaki şekilde değiştirilmesi ☐ İşten ayrılma/purum bildirimi yapıldı mı ? ☐ Yeni SPKK ☐ İşten ayrılma/purum bildirimi yapıldı mı ? ☐ Eski Günlük Nedeni ☐ İşten ayrılma/purum bildirimi yapıldı mı ? ☐ İşten Ayrılma Nedeni ☐ İşten ayrılma/purum bildirimi yapıldı mı ? ☐ İşten Ayrılma Tarihi ☐		
İŞVERENİN VEYA VEKİLİNİN Adı Soyadı / Tarih / İmza : _____		

**T.C.
SOSYAL GÜVENLİK KURUMU
EV HİZMETLERİNDE ON GÜNDEN AZ
ÇALIŞTIRILACAKLARA İLİŞKİN FORM**

EK-2

(5510 S.K. Ek 9 uncu maddesinin 2 nci fıkrası kapsamındaki sigortalılar için)

A-ÇALIŞTIRANIN VE SİGORTALININ KİMLİK/NÜFUS/İLETİŞİM BİLGİLERİ																																					
ÇALIŞTIRANIN	1) KİMLİK BİLGİLERİ	SİGORTALININ																																			
	T.C. Kimlik Numarası Adı Soyadı İlk Soyadı Baba Adı Ana Adı Doğum Yeri Doğum Tarihi																																				
	2) NÜFUS BİLGİLERİ İl İlçe Mahalle/Köy Cilt No Aile Sıra No (Hane/Kütük) (Biriy) Sıra No																																				
	3) İLETİŞİM BİLGİLERİ İkametgah Adresi İkametgah Adresi İkametgah Adresi İlçe / İl Ev Telefonu GSM Telefonu E-Posta Adresi																																				
B) SİGORTALININ SOSYAL GÜVENLİK VE İŞE GİRİŞ BİLGİLERİ																																					
Sicil no (SSK/4-a)	BAG NO (BAĞAL 9/4-b)	Emeklilik no (Emeklilik Sıralama/4-c)																																			
Sigortalının işe başladığı tarih.....		<table border="1" style="width: 100%; text-align: center;"> <tr><td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td><td>6</td><td>7</td></tr> <tr><td>8</td><td>9</td><td>10</td><td>11</td><td>12</td><td>13</td><td>14</td></tr> <tr><td>15</td><td>16</td><td>17</td><td>18</td><td>19</td><td>20</td><td>21</td></tr> <tr><td>22</td><td>23</td><td>24</td><td>25</td><td>26</td><td>27</td><td>28</td></tr> <tr><td>29</td><td>30</td><td>31</td><td colspan="4">Çalışma devamlılığı mı?</td></tr> </table>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	Çalışma devamlılığı mı?			
1	2	3	4	5	6	7																															
8	9	10	11	12	13	14																															
15	16	17	18	19	20	21																															
22	23	24	25	26	27	28																															
29	30	31	Çalışma devamlılığı mı?																																		
Sigortalının ay içerisinde çalışma gün sayısı																																					
Ay içinde 10 günden az çalışma takip eden ayda devam edecek mi?.....																																					
Meslek adı ve kodu.....	Öğrenim durumu																																				
C) EV HİZMETLERİNDE ÇALIŞMA NEDENİ																																					
Ev Temizliği v.b.	☐	Çocuk Bakımı ☐																																			
Hasta / Yaşlı Bakımı	☐	Bahçıvanlık ☐																																			
Diğer (Belirtiniz)	☐																																				
D) BEYAN VE TAAHHÜTLER																																					
Yukarıda kimlik bilgileri ve diğer bilgileri belirtilen ..... in ikamet adresinde ev hizmetleri kapsamında çalışacaktır. Yaptığım beyanların gerçeğe aykırı olduğunun tespit edilmesi halinde yapılan işlemlerin iptalini kabul ettiğimi, Kurumun bu yüzden uğrayacağı zararları kanuni faizi ile birlikte ödeyeceğimi beyan ve taahhüt ederim.		Yukarıda kimlik bilgileri ve diğer bilgileri belirtilen ..... in yanında ev hizmetlerinde çalışacağımı beyan ve taahhüt ederim.																																			
ÇALIŞTIRANIN Adı Soyadı Tarih İmza		SİGORTALININ Adı Soyadı Tarih İmza																																			

AÇIKLAMALAR

Ek-2

Ev Hizmetlerinde On Günden Az Çalıştırılacaklara İlgilin Form 5510 sayılı Kanunun ek 9 uncu maddesi kapsamında çalıştıran ve sigortalının bildirilmesi amacıyla kullanılır.

Ev hizmetlerinde ayda 10 günden az süre ile sigortalı çalıştırılanlar % 2 oranında iş kazası ve meslek hastalığı primi öderler.

Bildirgenin içinde bulunulan ayın sonuna kadar Kuruma verilmesi gerekir. Adi posta, kargo veya Kuruma doğrudan verilmesi halinde Kurumun gelen evrak kayıtlarına intikal tarihi; taahhütlü, iadeli taahhütlü, acele posta servisi, PTT kargo, PTT Alo Post yoluyla verilmesi halinde postaya ya da kargoya verildiği tarih Kuruma intikal tarihi olarak kabul edilir.

1- Bildirgenin "A- ÇALIŞTIRANIN VE SİGORTALININ KİMLİK / NÜFUS / İLETİŞİM BİLGİLERİ" başlıklı bölümünde çalıştıran ve sigortalının tescil kayıtlarının oluşturulabilmesi için nüfus cüzdanında tayıtlı kimlik ve nüfus bilgileri, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sisteminde kayıtlı ikamet adresi ile iletişim için kullanılacak ev ve cep telefonu ile e-posta adresi bilgileri yazılır.

2- "B) SİGORTALININ SOSYAL GÜVENLİK VE İŞE GİRİŞ BİLGİLERİ" başlıklı bölüme

2.1- Sigortalının varsa 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerine tabi sigorta sicil numaraları yazılır.

2.2- Meslek adı ve kodu alanına Türkiye İş Kurumunca belirlenen; aşçı (özel hizmet) 5120.03, diğer aşçılar 5120.04, aşçı 5120.10, çocuk bakıcısı 5311.01, evde çocuk bakımelemanı 5311.02, hasta bakım elemanı 5321.01, hasta ve yaşlı bakımelemanı 5322.01, hasta ve yaşlı refakatçisi 5322.03, yaşlı bakım elemanı 5322.04, engelli bakıcısı 5329.02, bahçıvan 6113.10, ütücü 8154.29, hizmetçi-ev işleri 9111.01, diğer gündelikçiler, temizleyiciler ve ilgili işçiler 9112.03, diğer hizmetçiler ve ilgili hizmet işleri 9112.03 mesleklerinde ilgili olanı yazılır.

2.3- Öğrenim durumu alanına; okuryazar değil, ilkökul, ortaokul ya da ilköğretim okulu, lise veya dengi okul, yüksek okul veya fakülte, yüksek lisans, doktora, mezuniyet yılı ve mezuniyet bölümü yazılır.

2.4- Sigortalının işe başladığı tarih alanına 5510 sayılı Kanunun ek 9 uncu maddesi kapsamında ay içinde 10 günden az çalışmaya başladığı ilk tarih yazılır.

2.5- Sigortalının ay içinde çalışma gün sayısı alanına, 10 güne kadar ayın hangi günleri çalışacaksa ilgili tarih alanı işaretlenir. Ayın diğer günleri için ayrıca form verilmaz.

2.6- "Çalışma devamlı mı?" alanına "Evet" yazılması halinde takip eden aylar içinde kayıt oluşturulur. Ayrıca Form doldurulması istenmez.

3- "C) ÇALIŞMA NEDENİ" başlıklı bölüme hangi ev hizmeti kapsamında işe alındığı işaretlenir.

4- "D) BEYAN VE TAHHÜTLER" başlıklı bölümünde işveren/vekili ve sigortalının karşılıklı ve Sosyal Güvenlik Kurumuna karşı beyan taahhütleri ile işveren/vekili ve sigortalının imzaları bulunur.

İş kazası bildirimi iş kazası bildirimi formu ile birlikte 5510 sayılı Kanunda iş kazası bildirimi için belirlenen süre içerisinde esas alınarak Kuruma verilir.

Yabancı uyruklu çalışanlar ev hizmetlerinde 10 günden az çalışamazlar.

Sayı :
Konu : Ev hizmetleri

Sayın (işveren).....

İlgi : ..... tarihli ve Ev Hizmetlerinde On Gün ve Daha Fazla Çalıştırıcılara İlişkin
Bildirge

İlgide kayıtlı talebinize istinaden, ev hizmetlerinde ayda 10 gün ve üzerinde çalıştırmak üzere işe aldığınız ..... sosyal güvenlik numaralı ..... tarihinden itibaren 5510 sayılı Kanunun ek 9 uncu maddesinin birinci fıkrası kapsamında sigortalılığı başlatılmıştır.

İşveren olarak ödeyeceğiniz primleri çalışmanın geçtiği ayın sonuna kadar TC kimlik numaranızı ve ödeme türünüzü belirterek (Ek 9 10 Günden Fazla) bankaya ödemeniz gerekmekte olup prim teşviki uygulamasından yararlanabilmeniz için çalıştırdığınız kişi nedeniyle Kuruma borcunuzun bulunmaması gerekmektedir.

Asgari ücrette yapılan değişiklikler doğrultusunda prime esas kazanç alt sınırına ilişkin beyan bilgileriniz güncellenecek olup asgari ücret alt sınırını aşan prime esas kazanç beyanlarının için bağlı bulunduğunuz sosyal güvenlik il müdürlüğü/sosyal güvenlik merkezine müracaat etmeniz gerekmektedir.

Sigortalı hakkında yapacağınız durum değişikliğini (prime esas kazancın artırılması, azaltılması, rapor bildirimleri) Ev Hizmetlerinde On Gün ve Daha Fazla Çalıştırıcılara İlişkin Bildirge'nin "F) Sigortalının İşten Ayrılma/Durum Değişiklikleri" kısmının doldurularak ay içinde sosyal güvenlik il müdürlüğü/sosyal güvenlik merkezine bildirmeniz gerekmektedir. Sigortalının işten ayrılması halinde işten ayrılış tarihinden itibaren on gün içinde aynı belge ile bildirim yapılması gerekmekte olup ayrılışın bildirilmediği durumlarda asgari ücretin onda biri tutarında idari para cezası uygulanacaktır.

Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Daha Fazla Çalıştırılacaklara İlişkin Bildirge nedeniyle yapacağınız ilk prim ödemesine 488 sayılı Kanunun ekli (I) sayılı tablonun IV/2-e bendine göre bir defaya mahsus damga vergisi de ilave edilecektir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

.....
Merkez Müdürü/Yrd.

Ödeyeceği tutar (teşvikli) .....
Ödeyeceği tutar (teşviksiz) .....

Bilgi için (sigortalı)

.....
.....
.....

VII. EV HANIMLARININ SİGORTALILIĞI

SGK reformu bağlamında Türkiye'de ilk "Emeklilik" kitabını yazmış-tım. Akabinde çıkarmış olduğum "Emeklilik Davaları" adlı eserim hâlen alternatifsiz tek kitap olma özelliğini sürdürmektedir. Gerek bu eserle-rimde gerekse yazılarımda "çalışmadan emeklilik kavramı"nı dile ge-tirmiştim. Evet çalışmadan da emeklilik mümkündür. Bunu duymayan okuyucularımızın da bilmesini istedim. Çünkü emeklilik, insanın çalış-mayacağı duruma geldiğinde insan onuruna yakışmayan başka insan-lara avuç açmaktan insanları kurtaran muhteşem bir uygulama⁽²⁾.

Çalışmadan emeklilik, SGK'ya başvurup kendi primlerini kendi yatı-rarak emeklilik şartları gerçekleşince SGK'dan emekli olabilme uygula-masıdır. Bu bağlamda özellikle ev hanımları için isteğe bağlı sigortalılık alternatifsizdir.

1. İSTEĞE BAĞLI SİGORTALILIK ŞARTLARI

1.1. Türkiye'de İkamet Etmek

1/10/2008 tarihinden sonra isteğe bağlı sigortalı olabilmek için Tür-kiye'de ikamet etme şartı aranacaktır. Kimlik Paylaşım Sistemindeki adres ikamet adresi olarak esas alınacaktır.

Ancak, Kanunun 5 inci maddenin birinci fıkrasının (g) bendi kapsa-mında Ülkemiz ile uluslararası sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanma-mış ülkelerde iş üstlenen işverenlerce yurt dışındaki işyerlerinde ça-lıştırmak üzere götürülen Türk işçileri ile uluslararası sosyal güvenlik sözleşmelerinden dolayı yurtdışından da ülkemizde isteğe bağlı sigor-taya devam etme hakkı olanlar için Türkiye'de ikamet şartı aranmayaca-ktır.

Türkiye'de ikamet etmekte iken sosyal güvenlik sözleşmesi imza-lanmamış ülkelerde bulunan Türk vatandaşlarından, isteğe bağlı sigor-talı olmak için talepte bulunanların yurt dışına çıkmadan önce Türki-ye'de ikamet ettiklerini Kuruma açık olan Kimlik Paylaşım Sisteminden (KPS) tespit edilmesi, KPS'den tespit edilen ikamet tarihlerinde tereddüt oluşması halinde ise Türkiye ikamet tarihinin belgelendirilmesi halinde, sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmamış ülkede bulunsalar bile isteğe bağlı sigortalı olabileceklerdir.

Ülkemiz ile diğer ülkeler arasında imzalanan ikili sosyal güvenlik sözleşmeleri Anayasanın 90 ncı maddesine göre milletlerarası antlaş-ma niteliğinde olduğundan milletlerarası antlaşmalarla ülkemiz ka-nunlarının aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyumsuzluklarda milletlerarası antlaşma hükümleri esas alınmaktadır.

Ülkemizle imzalanmış ikili sosyal güvenlik sözleşmelerine göre Fransa, İngiltere, İsveç ve İsviçre'de bulunanlar ile bu ülkelerde sigortalı

⁽²⁾ İsa KARAKAŞ, Çalışmadan hem emeklilik hem de sağlıktan faydalanma yolu, Türkiye Gazetesi, 5.11.2018

olanlardan Türkiye'de ikamet etme şartı aranmaksızın isteğe bağlı sigortalı olma şartlarını yerine getirenlerin ülkemizde isteğe bağlı sigortaya prim ödemeleri mümkündür.

Örnek- 30/12/2012 tarihine kadar Türkiye'de ikamet eden (A), 1/3/2012 tarihinde sosyal güvenlik sözleşmesi bulunmayan ülkeye gitmiş ve 28/3/2014 tarihinde Kanunun 50 inci maddesine göre isteğe bağlı sigortalı olmak için talepte bulunmuştur.(A)'nın aranılan diğer şartları da taşıması halinde 29/3/2014 tarihi itibarıyla isteğe bağlı sigortalı olabilecektir.

1.2. 18 Yaşını Doldurmuş Olmak

İsteğe bağlı sigortalı olabilmek için Kuruma müracaat tarihinde 18 yaşını doldurulmuş olması gerekmektedir. 18 yaşın tespiti isteğe bağlı sigortalılık müracaat tarihinden doğum tarihinin çıkartılması suretiyle belirlenir.

Örnek- 1/2/1991 tarihinde doğan sigortalı, Kurum kayıtlarına 1/2/2009 tarihinde intikal eden dilekçesi ile isteğe bağlı sigortalı olmak için başvurmuştur. Bu sigortalının isteğe bağlı sigortalılık müracaat tarihindeki yaşı $1/2/2009 - 1/2/1991 = 18$ yaş olduğundan isteğe bağlı sigortalı olabilecektir.

1.3. Zorunlu Sigortalı Olmamak veya 4/1-a Kapsamında Ay İçinde 30 Günden Az Çalışmak

İsteğe bağlı sigortaya müracaat edenlerin, sigortalılıklarının başlayacağı tarihte Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentleri ile 506 sayılı Kanunun geçici 20 inci maddesine tabi sandıklarda sigortalı olarak çalışmamaları gerekmektedir.

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı olarak çalışan kadınlardan ay içinde 30 günden az çalışan ya da tam gün çalışmaması nedeniyle ay içindeki gün sayısı 30 günden az olan sigortalılar isteğe bağlı sigortaya prim ödeyerek noksan sürelerini 30 güne tamamlayabilirler.

1.4. Kendi Sigortalılıkları Nedeniyle Aylık Almamak

506, 1479, 2925, 2926, 5434 ve 5510 sayılı Kanunlar gereğince malullük, yaşlılık aylığı almayanlar, sürekli iş göremezlik geliri alanlar ile ölen sigortalıdan dolayı ölüm geliri/aylığı alanlar ile başka ülke mevzuatına göre sigortalı olmayan veya aylık bağlanmamış olanlar, diğer koşulları taşımaları halinde isteğe bağlı sigortalı olabilirler.

1.5. Kuruma Yazılı Olarak Başvurmak

İlk defa isteğe bağlı sigortalı olmak isteyenlerin e-devlet üzerinden veya "İsteğe Bağlı Sigorta Giriş Bildirgesi" ile Kuruma başvurmaları ge-

rekmetektedir. Tekrar isteğe bağlı sigortalı olmak isteyenlerin ise talep dilekçesi ile müracaatları yeterli olacaktır. SSİY'nin 124 üncü maddesi gereğince adi posta veya Kuruma doğrudan yapılan başvuru ve bildirimlerde, başvuru veya bildirimin Kurumun gelen evrak kayıtlarına intikal tarihi; taahhütlü, iadeli taahhütlü, acele posta servisi, PTT Alo Post veya PTT Kargo ile yapılan başvuru ve bildirimlerde ise başvuru veya bildirimin postaya veya kargoya verildiği tarih; başvuru veya bildirim tarihi olarak kabul edilecektir.

5434 sayılı Kanunun mülga 12 nci maddesi uyarınca isteğe bağlı iş-tirakçilik başvuruları, Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Kamu Görevlileri Tescil ve Hizmet Daire Başkanlığına yapılacaktır.

Kanunun 5 inci maddenin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamında Ülkemiz ile sosyal güvenlik sözleşmesi olmayan ülkelerde iş üstlenen işverenlerce yurt dışındaki işyerlerinde çalıştırılmak üzere götürülen Türk işçileri bu kapsamdaki sigortalılıkları devam ettiği sürece isteğe bağlı sigortalı olabileceklerinden, bu sigortalıların takibinin doğru bir şekilde yapılabilmesini teminen sigortalı dosyaları önceden olduğu gibi sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmamış ülkelerde iş üstlenen işverenin işyeri sicil dosyasının işlem gördüğü SGİM/SGM'de bulunacaktır.

Türkiye'de ikamet etmekte iken sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmamış ülkelerde bulunan Türk vatandaşları isteğe bağlı sigortaya müracaatlarını "İsteğe Bağlı Sigorta Giriş Bildirgesi"nde beyan etmiş oldukları Türkiye'deki adreslerinin bulunduğu SGİM/SGM'ne yapacaklardır.

Ceza infaz kurumları ile tutukevlerinde bulunanlardan isteğe bağlı sigortalı olmak isteyenlerin talepleri mahkemece tayin edilecek vasileri tarafından yapılacaktır.

İlk defa isteğe bağlı sigortalı olmak isteyenler için sicil dosyası açılarak bu dosyalara, tekrar isteğe bağlı sigortalı olmak isteyenlerin talep dilekçeleri ise önceden açılmış olan sicil dosyalarında muhafaza edilecektir. Ay içerisinde 30 günden az çalışan ya da tam gün çalışmayan sigortalılardan isteğe bağlı sigortalı olmak isteyenlerin ay içerisinde zorunlu sigortalı olacağı gün sayısını beyan etmeleri zorunludur. Ancak, ay içindeki zorunlu çalışma gün sayısının değişmesi halinde sigortalıların yeniden beyanda bulunmaları gerekir.

İsteğe bağlı sigortalı olmak için talepte bulunan yabancı uyruklulardan Türkiye'de yerleşik olma halinin belgelendirilmesi istenir.

İmzasız talep dilekçeleri ile "İsteğe Bağlı Sigorta Giriş Bildirgesi" dışındaki talepler kabul edilmeyecektir. Ancak, imzasız bildirimler ile 1/10/2008 tarihinden önce kullanılan "BAĞ-KUR İsteğe Bağlı Sigorta Giriş Bildirgesi" ve 506 sayılı Kanunun mülga 85 inci maddesi gereğince kullanılan "İsteğe Bağlı Başvuru Belgesi" ile müracaat edilmesi halinde bu bildirimlerin isteğe bağlı sigorta giriş bildirgesi ile değiştirilmesi ve varsa diğer eksikliklerin giderilmesi sağlanır.

İsteğe bağlı sigortalı olmak için talepte bulunanlardan diğer SGİM/SGM'lerde isteğe bağlı sigorta dosyası olduğu tespit edilenlerin tescil işlemleri geciktirilmeden sonuçlandırılacak bilahare bu dosyaları istenerek birleştirilecektir.

1/10/2008 tarihinden sonra Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında zorunlu sigortalılıkları sona erenlerden isteğe bağlı sigortalılık talebinde bulunmadan prim ödemeye devam edenlerin daha sonra isteğe bağlı sigortalı olmak için talepte bulunmaları halinde, zorunlu sigortalılıklarının sona erdiği tarihi izleyen günden itibaren isteğe bağlı sigortalı sayılacaktır.

2. 2008 YILI EKİM AYI BAŞINDAN SONRA İSTEĞE BAĞLI SİGORTALI SAYILANLAR

Kanuna göre isteğe bağlı sigortalı olmaya ilişkin şartları taşıyanlardan;

- Kanuna tabi zorunlu sigortalı olmayı gerektirecek şekilde çalışmayan veya sigortalı olarak çalışmakla birlikte ay içerisinde 30 günden az çalışan yada tam gün çalışmayanlar,
- Kendi sigortalılıkları nedeniyle bu Kanuna göre veya başka ülke mevzuatına göre sigortalı olmayanlar veya aylık bağlanmamış olanlar,
- Uluslararası sosyal güvenlik sözleşmesi hükümlerine göre, yurtdışında ikamet edenler ya da çalışanlar,
- İsteğe bağlı sigortalı olmak için talepte bulunanlardan Türkiye'de ikamet etmekte iken sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmamış ülkelerde bulunan Türk vatandaşları,
- 193 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (6) numaralı bendinde belirtilen işleri yapan kadın sigortalılar,
- Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının;

(a) bendine tabi olarak ceza infaz kurumları ile tutukevlerinin tesis atölye ve benzeri ünitelerinde çalıştırılan hükümlü ve tutuklular ile cezaevinde bulunup 5 inci maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sayılmayanlar,

(b) bendine tabi aday çırak, çırak ve işletmelerde mesleki eğitim gören öğrenciler, meslek liselerinde okumakta iken veya yüksek öğrenimleri sırasında zorunlu staja tabi tutulan öğrenciler,

(e) bendine tabi İŞKUR tarafından düzenlenen meslek edindirme ve geliştirme kurslarına katılan kursiyerler,

(g) bendine tabi Ülkemiz ile sosyal güvenlik sözleşmesi olmayan ülkelerde iş üstlenen işverenlerce yurt dışındaki işyerlerinde çalıştırılmak üzere götürülen Türk işçileri,

- Kanunun 88 inci maddesinin dördüncü fıkrası gereğince kamu idarelerinde çalışmakta iken iş sözleşmesi askıda kalanlar,
- İşsizlik ödeneği almakta olanlar, iş sözleşmesi sona ermemiş ol-

makla beraber grev, ücretsiz izin ve işçinin mevsim ya da kampanya sonu bıraktığı işine yeni mevsim ya da kampanyada devam edecek olması nedeniyle iş sözleşmesi askıda kalanlar,

- 2008 yılı Ekim ayı başından sonra 5434 sayılı Kanunun 12 nci maddesi uyarınca isteğe bağlı iştirakçilik şartlarını taşımayanlar,
- Harp malulleri, 3713 ve 2330 sayılı kanunlara göre vazife malullüğü aylığı bağlanmış maluller, talep etmeleri halinde isteğe bağlı sigortalı olabilirler.

3. 2008 YILI EKİM AYI BAŞINDAN ÖNCE SİGORTALI OLANLAR

Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte; 506 sayılı Kanunun mülga 85 inci, 1479 sayılı Kanunun mülga 79 uncu, 2926 sayılı Kanunun mülga 60 inci, maddesine göre isteğe bağlı sigortalı olarak prim ödeyenler yazılı talep alınmaksızın ve Türkiye'de ikamet şartı aranmaksızın isteğe bağlı sigortaya devam ederler.

5434 sayılı Kanunun mülga 12 nci maddesi gereğince isteğe bağlı iştirakçi olarak sigortalılıkları devam edenler ile isteğe bağlı iştirakçi olma şartlarını taşıyanlar talepte bulunmaları halinde, Kanun hükümlerine göre de isteğe bağlı sigortalı olabileceklerdir.

2925 sayılı Kanuna tabi sigortalılıkları devam edenler aynı zamanda isteğe bağlı sigortalı olamazlar.

4. 01/10/2008 TARİHİNDEN SONRA ZORUNLU SİGORTALI OLARAK TESCİLİ YAPILAN SİGORTALILARIN PRİMLERİNİN DEĞERLENDİRME İŞLEMLERİ

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında ilk defa 1/10/2008 tarihinden sonra zorunlu sigortalı olarak tescilleri yapılan ...ve daha sonraki bir tarihte zorunlu sigortalılıkları sona erenlerin isteğe bağlı sigortalılık talebinde bulunmadan prim ödemeye devam etmeleri halinde primlerinin karşıladığı süre ile sınırlı kalmak kaydıyla ödemiş oldukları sürelerin kendileri veya hak sahiplerinin talep etmeleri durumunda "isteğe bağlı sigortalılık süresi" olarak değerlendirilmesi işlemlerine devam edilecektir.

Buna göre, kendilerine veya hak sahiplerine aylık bağlananlar ile prim iadesi alanlar hariç olmak üzere yeniden değerlendirme talebinde bulunanların 1/10/2008 tarihinden sonra yatırmış oldukları primler karşılığı süre ile sınırlı kalmak kaydıyla "isteğe bağlı sigortalılık süresi" olarak değerlendirilecektir.

Yapılan değerlendirme neticesinde sigortalılığı sona erdirilenlerin, isteğe bağlı sigortalı olmak istemeleri halinde yazılı talepte bulunma şartı aranacaktır.

Ayrıca, Kanunun 4 üncü maddesinin (b) bendi kapsamında tescilleri yapılan ... ancak 5510 sayılı Kanun kapsamında sigortalı olmadıkları

daha sonraki bir tarihte tespit edilmesi nedeniyle sigortalılıklarının tescil tarihi itibarıyla iptal edilmesi gerekenlerden;

- Prim ödemelerinin iadesini talep edenlerin sigortalılıklarının tescil tarihi itibarıyla iptal edilerek ödenen primler iade edilecek,
- Ödenen primlerin "isteğe bağlı sigortalılık süresi" olarak değerlendirilmesini talep edenlerin giriş bildirgelerinin iptal edilmeden tescil tarihi itibarıyla terk (01) kodu ile sigortalılıklarının sona erdirilmesi ile tescil tarihinden sonra primi ödenen ayın başı itibarıyla (05) kodu ile sigortalılığın başlatılması ve primlerin karşıladığı süre ile sınırlı kalmak şartıyla "isteğe bağlı sigortalılık süresi" olarak değerlendirilecektir.

Yapılan değerlendirme neticesinde sigortalılığı sona erdirilenlerin, isteğe bağlı sigortalı olmak istemeleri halinde yazılı talepte bulunma şartı aranacaktır."

Bu değişiklikten önce sigortalılıkları iptal edilerek prim iadesi alanlar hakkında yeni bir işlem yapılmayacaktır.

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin 4 numaralı alt bendi kapsamındaki sigortalılığı sona erenlerden primlerini ödemeye devam edenlerin, daha sonra bu sürelerle ilişkin isteğe bağlı sigortalı olmak için yazılı talepte bulunmaları halinde, Kanunun 50 nci maddesine göre isteğe bağlı sigorta tescilleri yapılarak zorunlu sigortalılık sona erdikten sonra ödenen primler isteğe bağlı sigortalılık kapsamındaki Bağ-Numarasına aktarılacaktır.

5. İSTEĞE BAĞLI SİGORTALILIĞIN BAŞLANGICI VE SONA ERMESİ

5.1. İsteğe Bağlı Sigortalılığın Başlangıcı

İsteğe bağlı sigortalılık, isteğe bağlı sigortalı giriş bildirgesinin veya tekrar isteğe bağlı sigortalı olmak isteyenlerin talep dilekçesinin Kurum kayıtlarına intikal ettiği tarihi takip eden günden itibaren başlatılacaktır.

Söz konusu belgelerin adi posta ile gönderilmesi veya Kuruma doğrudan verilmesi halinde isteğe bağlı sigortalılık, bildirge veya dilekçenin Kurum kayıtlarına intikal ettiği tarihi takip eden günden, taahhütlü, iadeli taahhütlü, acele posta servisi, PTT Alo Post veya PTT Kargo ile gönderilmesi halinde ise postaya veya kargoya verildiği tarihi takip eden günden itibaren başlatılacaktır.

Örnek 1- Sigortalı isteğe bağlı sigorta giriş bildirgesini 25/12/2008 tarihinde adi posta ile Kuruma göndermiş, söz konusu belge 29/12/2008 tarihinde Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. Bu sigortalının isteğe bağlı sigortalılığı 30/12/2008 tarihinde başlatılacaktır.

Örnek 2- Sigortalı isteğe bağlı sigorta giriş bildirgesini 1/2/2009 tarihinde Kuruma elden vermiştir. Bu sigortalının isteğe bağlı sigortalılığı 2/2/2009 tarihinde başlatılacaktır.

Örnek 3- Sigortalı isteğe bağlı sigorta giriş bildirgesini 15/11/2009 tarihinde iadeli taahhütlü olarak Kuruma göndermiş, söz konusu belge 18/11/2009 tarihinde Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. Bu sigortalının isteğe bağlı sigortalılığı 16/11/2008 tarihinde başlatılacaktır.

Ay içerisinde 30 günden az çalışan veya Kanunun 80 inci maddesi uyarınca prim ödeme gün sayısı, ay içindeki toplam çalışma saatinin 4857 sayılı Kanuna göre belirlenen günlük normal çalışma saatine bölünmesi suretiyle hesaplanan sigortalıların, aynı ay içerisinde isteğe bağlı sigortalı olmak için talepte bulunmaları halinde, zorunlu sigortalı çalışmalarına ait prim ödeme gün sayıları ayın başından başlanarak mal edilecek, isteğe bağlı sigortaya prim ödediği süreler otuz günü geçmemek üzere ekleneceğinden bunların isteğe bağlı sigortalılığı zorunlu sigortalılıklarına ait son günü takip eden günden başlatılır.

Ancak, ay içinde 30 günden az çalışanlar hariç, zorunlu sigortalılıkları devam ederken isteğe bağlı sigortalılık talebinde bulunan sigortalıların bu talepleri kabul edilmeyecektir.

Örnek 1- Hizmet akdine tabi olarak ay içinde 12 gün çalışan sigortalı bu çalışmasını da beyan ederek isteğe bağlı sigortalı olmak için isteğe bağlı giriş bildirgesi ile 7/5/2009 tarihinde Kuruma müracaatta bulunmuştur. Bu sigortalının ay içindeki 12 günlük çalışması o ayın 1 ila 12'si (12'si dahil) arasında geçmiş kabul edilecek, isteğe bağlı sigortalılığı 13/5/2009 tarihinde başlatılacak ve sigortalıdan 18 gün isteğe bağlı sigorta primi alınacaktır.

Örnek 2- Ay içerisinde 12 gün zorunlu olarak çalışacağını beyan eden ve geri kalan günlerini isteğe bağlı sigortaya prim ödeyerek tamamlamak amacıyla 25/5/2009 tarihinde talepte bulunan örnek 4'deki sigortalının, isteğe bağlı sigortalılığı zorunlu sigortalılığın bittiği günü takip eden 13/5/2009 tarihinde başlatılacaktır.

İsteğe bağlı sigortalı olarak prim ödenen tarihler arasında başlayıp biten zorunlu sigortalılık sürelerinin bulunduğu tespit edilen sigortalıların, zorunlu sigortalılık süreleri ile çalışan isteğe bağlı sigortalılık süreleri iptal edilecektir. Sigortalının talebi halinde, iptal edilen isteğe bağlı sigortalılık süresine ait primleri iade veya doğacak borçlarına mahsup edilecektir.

Örnek - 11/7/2007 tarihinden itibaren isteğe bağlı sigortalı olarak prim ödeyen sigortalının 16/11/2009 ile 22/3/2010 tarihleri arasında Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında zorunlu sigortalılık sürelerinin bulunduğu tespit edilmiştir. Sigortalının sadece zorunlu sigortalılık süreleri ile çalışan 16/11/2009 ile 22/3/2010 tarihleri arasındaki isteğe bağlı sigortalılık süreleri iptal edilecek, zorunlu sigortalılığın sona erdiği

22/3/2010 tarihini takip eden 23/3/2010 tarihinden itibaren isteğe bağlı sigortalılığı devam ettirecektir.

5.2. İsteğe Bağlı Sigortalılığın Sona Ermesi

5.2.1. Yazılı Talepte Bulunmak

İsteğe bağlı sigortalılığını sona erdirmek için Kuruma yazılı talepte bulunanların sigortalılıkları;

a. Talepte bulunulan ayın primi ödenmemişse, talep tarihinden önceki primi ödenmiş ayın sonu,

b. Talepte bulunulan ayın primi ödenmişse dilekçenin Kurum kayıtlarına intikal ettiği tarih, istemesi halinde ise bulunduğu ay sonu itibariyle,

c. Talepte bulunulan ayın primini kısmi ödeyenlerin, ödediği primi karşıladığı gün itibariyle, sona erdirilecektir.

Ayrıca, isteğe bağlı sigortalılığın sona erdiği tarihten sonra ödenen primler sigortalının talebi halinde iade edilecektir.

Örnek 1- İsteğe bağlı sigortalılığını sona erdirmek için 17/11/2009 tarihinde talepte bulunan sigortalı, en son 2009 yılı Eylül ayı primini ödemiştir. Bu sigortalının isteğe bağlı sigortalılığı 30/9/2009 tarihi itibariyle sona erdirilecektir.

Örnek 2- 12/8/2010 tarihinde isteğe bağlı sigortalılığını sona erdirmek için talepte bulunan ve talep tarihinin içinde bulunduğu 2010 yılı Ağustos ayı primi dahil hiç prim borcu bulunmayan sigortalının isteğe bağlı sigortalılığı (01-işi bırakma) kodu ile 12/8/2010 tarihi itibariyle sona erdirilecektir.

Örnek 3- 28/2/2016 tarihi itibariyle borcu olmayan ve 15/3/2016 tarihinde 125 TL prim ödeyen sigortalı, 23/3/2016 tarihinde primini karşıladığı gün itibariyle sigortalılığını sonlandırmak için talepte bulunmuştur. Bu sigortalının ödemiş olduğu tutar yedi günlük süreyi karşıladığından 7/3/2016 tarihi itibariyle isteğe bağlı sigortalılığı sonlandırılacaktır.

5.2.1.1. Prim Ödemesi Olmayan Sigortalılar

İsteğe bağlı sigortalılığın başladığı tarihten itibaren prim ödemesi bulunmayanların yazılı olarak sigortalılıklarını sona erdirmeye talebinde bulunmaları halinde, isteğe bağlı sigortalılıkları başlangıç tarihi itibariyle sona erdirilecektir. Sigortalılığın başlangıç tarihi itibariyle sona erdirilmesinde (01) kodu kullanılacak ve isteğe bağlı sigortalılığı bu şekilde sona erenler yeniden isteğe bağlı sigortalı olmak istemeleri halinde talep dilekçesi ile müracaat edeceklerdir.

Örnek- 7/6/2010 tarihinde isteğe bağlı sigortalılığı başlayan, 19/11/2010 tarihinde isteğe bağlı sigortalılığını durdurmak için yazılı talepte bulunan ve sigortalılık süresi içinde prim ödemesi olmayan sigortalının isteğe bağlı sigortalılığı 7/6/2010 tarihi itibariyle (01) kodu ile sona erdirilecektir.

Ancak, bu durumdaki sigortalılardan 1/1/2012 tarihinden sonra isteğe bağlı sigortaya müracaat edenlerden bakmakla yükümlü olmayan ve prim

ödememesi nedeniyle tescil tarihi itibarıyla isteğe bağlı sigortalılıkları sona erenlerin isteğe bağlı sigortaya müracaat ettikleri tarih itibarıyla 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamında sigortalı sayılmaları gerekmektedir. Bunların genel sağlık sigortası resen tescili (g-2) kapsamında yapılacak, gelir testi sonucuna göre gerekli değişiklikler yapılacaktır.

5.2.1.2. Prim Borcu Bulunan Sigortalılar

Yazılı talep tarihi itibarıyla sigortalılık süresi içerisinde bir veya birden çok aya ait prim borcu bulunanların sigortalılıkları yazılı talep tarihinden önce en son primi ödenmiş ayın sonu itibarıyla sona erdirilecek, ödenmediği tespit edilen primler 12 aylık sorgulama süresi dikkate alınarak gecikme zammı ve gecikme cezası ile birlikte tahsil edilecektir.

Örnek 1- 16/12/2009 tarihinde isteğe bağlı sigortalılığı başlayan ve 19/7/2010 tarihinde isteğe bağlı sigortalılığını durdurmak için talepte bulunan sigortalı, en son 2010 yılı Haziran ayı primini ödeyerek, 12 aylık sorgulama süresi içinde bulunan 2010 Ocak ve Nisan aylarına ait primlerini ödememiştir. Bu sigortalının isteğe bağlı sigortalılığı 30/6/2010 tarihi itibarıyla sona erdirilecek, 2010 Ocak ve Nisan aylarına ait primlerinin 12 aylık sorgulama süresi içinde ve 15/8/2010 tarihinde gecikme zammı ve gecikme cezası ile birlikte tahsil edildiği varsayıldığında, sigortalılık süreleri 16/12/2009-30/6/2010 (01) olacaktır.

Örnek 2- Örnek 1'deki sigortalının 2010 Ocak ve Nisan aylarına ait primlerini 12 aylık sorgulama süresi içinde ödenmemesi halinde, bu defa isteğe bağlı sigortalılığı 30/6/2010 tarihinde sona erdirilecek, sigortalılık süresi;

16/12/2009 - 31/12/2009 (01)

(05) 1/2/2010 - 31/03/2010 (01)

(05) 1/5/2010 - 30/06/2010 (01)

olacaktır.

Örnek 3- İsteğe bağlı sigortalı iken 17/10/2011 tarihinde isteğe bağlı sigortalılığını durdurmak için talepte bulunan sigortalı, en son 2011 yılı Ağustos ayı primini ödeyerek, 2008 yılı Kasım, 2009 yılı Mayıs ve 2011 yılı Nisan aylarına ait primlerini ödememiştir. Bu sigortalının isteğe bağlı sigortalılığı 31/8/2011 tarihi itibarıyla sona erdirilecek, 2008 yılı Kasım, 2009 yılı Mayıs aylarına ait primlerin 12 aylık ödeme süresi geçtiğinden bu sürelerle ait primler tahsil edilmeyecek 12 aylık sorgulama süresi içerisindeki 2011 yılı Nisan ayı priminin 30/3/2012 tarihine kadar gecikme zammı ve gecikme cezası ile birlikte tahsil edilmesi halinde sigortalılık süreleri;

.... / ... / ..... - 31/10/2008 (01)

(05) 1/12/2008 - 30/4/2009 (01)

(05) 1/6/2009 - 31/8/2011 (01)

olarak dikkate alınacaktır.

5.2.1.3. 12 Aylık Sorgulama Süresi Beklenmeksizin Hizmet Sürelerinin Tespiti

Yazılı talep tarihi itibarıyla sigortalılık süresi içerisinde bir veya birden çok aya ait prim borcu bulunan ve talep tarihinde veya daha sonraki bir tarihte "12 Aylık Sorgulama Süresine Göre İsteğe Bağlı Sigortalılık Süresi Tespiti" dilekçesi ile (EK-23) 12 aylık sorgulama süresi içindeki prim borcunu ödemek istemediğini beyan eden sigortalıdan prim borcu tahsil edilmeyecek, isteğe bağlı sigortalılık süreleri primi ödenen sürelerle göre tespit edilecektir. 12 aylık sorgulama süresi beklenmeksizin hizmet tespiti isteyen sigortalılardan "12 Aylık Sorgulama Süresine Göre İsteğe Bağlı Sigortalılık Süresi Tespiti" dilekçesi alınmadan işlem yapılmayacaktır.

Örnek 1- 14/3/2009 tarihinde isteğe bağlı sigortalılığı başlayan ve 16/6/2011 tarihinde isteğe bağlı sigortalılığını durdurmak için talepte bulunan sigortalı, en son 2011 yılı Haziran ayı primini ödemiş 2009 yılı Mayıs ayı ile 2010 yılı Eylül, Kasım ve Aralık aylarını ödememiştir. Sigortalı talep tarihi itibarıyla "12 Aylık Sorgulama Süresine Göre İsteğe Bağlı Sigortalılık Süresi Tespiti" dilekçesi ile prim borçlarını ödemek istemediğini yazılı olarak beyan etmiştir. Bu durumda, 2009 yılı Mayıs ayı için 12 aylık ödeme süresi geçtiği, 2010 yılı Eylül, Kasım ve Aralık ayları 12 aylık sorgulama süresi içinde olmakla birlikte ödemeyeceğini beyan ettiği için sigortalılık süreleri;

14/3/2009 - 30/4/2009 (01)

(05) 1/6/2009 - 31/8/2010 (01)

(05) 1/10/2010 - 31/10/2010 (01)

(05) 1/1/2011 - 16/6/2011 (01)

olacaktır.

Örnek 2- İsteğe bağlı sigortalı iken 25/5/2010 tarihinde isteğe bağlı sigortalılığını durdurmak için talepte bulunan sigortalı, en son 2009 yılı Aralık ayı primini ödemiş, 2009 yılı Temmuz, Eylül ve Ekim aylarına ait primlerini ödememiş, 15/6/2010 tarihinde de 12 aylık sorgulama süresi içinde olan prim borçlarını ödemeyeceğini "12 Aylık Sorgulama Süresine Göre İsteğe Bağlı Sigortalılık Süresi Tespiti" dilekçesi yazılı olarak beyan etmiştir. Bu durumda, 12 aylık sorgulama süresi içinde olan 2009 yılı Temmuz, Eylül ve Ekim aylarına ait primler tahsil edilmeyecek, isteğe bağlı sigortalılık 31/12/2009 tarihi itibarıyla sona erdirilecek sigortalılık süreleri ise;

..... - 30/6/2009 (01)

(05) 1/8/2009 - 31/8/2009 (01)

(05) 1/11/2009 - 31/12/2009 (01)

olacaktır.

5.2.2. Aylık Talebinde Bulunmak

İsteğe bağlı sigortalılardan aylık talebinde bulunanların sigortalılıkları, aylığa veya toptan ödemeye hak kazanmış olmak ve talepte bulunduğu ay dahil prim ve prime ilişkin her türlü borcunun ödenmiş olması

şartıyla aylık talep tarihi itibariyle sona erdirilecektir. Aylık talep tarihi itibariyle prim borcu bulunan veya bulunmayan sigortalılar hakkında aşağıdaki şekilde işlem yapılacaktır.

5.2.2.1. Aylık Talep Tarihi İtibariyle Prim Borcu Bulunmayan Sigortalılar

Aylık talep tarihi itibariyle prim borcu bulunmayan isteğe bağlı sigortalıların sigortalılıkları, aylık talep tarihi itibariyle sona erdirilecektir. Sigortalılığın bu şekilde sona ermesi halinde bağlanacak aylığın türüne göre (07) yaşlılık aylığı talebi, (12) malullük aylığı talebi, (15) ölüm aylığı talebi kodlarından biri ile çıkış verilecektir.

Örnek- 16/8/2012 tarihinde yaşlılık aylığı talebinde bulunan ve talep tarihinin içinde bulunduğu Ağustos ayı primi dahil prim borcu bulunmayan sigortalının aylığa hak kazandığının tespiti halinde isteğe bağlı sigortalılığı 16/8/2012 tarihi itibariyle (07) kodu ile sona erdirilecektir.

5.2.2.2. Aylık Talep Tarihi İtibariyle Prim Borcu Bulunan Sigortalılar

Aylık talep tarihi itibariyle isteğe bağlı sigortaya ilişkin prim borcu bulunan sigortalıların, primi ödenmiş süreler ile aylığa hak kazanmaması durumunda, aylık talep tarihinde ya da daha sonraki bir tarihte prim ödenen sürelerle göre isteğe bağlı sigortalılık sürelerinin tespitini istemeleri durumunda 12 aylık sorgulama süresi beklenmeksizin işlem yapılacaktır.

5.2.2.2.1. Aylık Talep Tarihi İtibariyle Prim Borcu Bulunup 4/1-b Kapsamında Aylık Bağlanacak Olan Sigortalılar

4/1-b kapsamında aylık bağlanacak sigortalıların aylık talep tarihi itibariyle prim ve prime ilişkin borcu bulunmaması gerekmekte olup, prim borcu olan sigortalıların aylık talep tarihinden sonra yazılı talepte bulunmaları halinde isteğe bağlı sigortalılıkları primi ödenmiş son gün itibariyle sonlandırılacak, yazılı talepte bulunmaması halinde ise prim borcunun ödeneceği tarihe kadar isteğe bağlı sigortalılıkları devam ettirilecektir.

Örnek 1- 1/11/1985 tarihinde sigortalılığı başlayan ve 19/10/2010 tarihinde tahsis talebinde bulunan sigortalı, 2010 yılı Ağustos ayı primini ödemiş, 12 aylık sorgulama süresi içindeki 2010 Nisan ve Haziran aylarına ait primlerini ödememiştir. Sigortalı söz konusu prim borçlarını ödemeyeceğini yazılı olarak beyan etmiştir. Bu durumda isteğe bağlı sigortalılık 31/8/2010 tarihi itibariyle sona erdirilecek, 12 aylık süre beklenmeden ödenen sürelerle göre isteğe bağlı sigortalılık süreleri;

1/11/1985 - 31/3/2010 (01)

(05) 1/5/2010 - 30/5/2010 (01)

(05) 1/7/2010 - 31/8/2010 (01)

olacaktır.

daha sonraki bir tarihte tespit edilmesi nedeniyle sigortalılıklarının tescil tarihi itibarıyla iptal edilmesi gerekenlerden;

- Prim ödemelerinin iadesini talep edenlerin sigortalılıklarının tescil tarihi itibarıyla iptal edilerek ödenen primler iade edilecek,
- Ödenen primlerin "isteğe bağlı sigortalılık süresi" olarak değerlendirilmesini talep edenlerin giriş bildirgelerinin iptal edilmeden tescil tarihi itibarıyla terk (01) kodu ile sigortalılıklarının sona erdirilmesi ile tescil tarihinden sonra primi ödenen ayın başı itibarıyla (05) kodu ile sigortalılığın başlatılması ve primlerin karşıladığı süre ile sınırlı kalmak şartıyla "isteğe bağlı sigortalılık süresi" olarak değerlendirilecektir.

Yapılan değerlendirme neticesinde sigortalılığı sona erdirilenlerin, isteğe bağlı sigortalı olmak istemeleri halinde yazılı talepte bulunma şartı aranacaktır."

Bu değişiklikten önce sigortalılıkları iptal edilerek prim iadesi alanlar hakkında yeni bir işlem yapılmayacaktır.

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin 4 numaralı alt bendi kapsamındaki sigortalılığı sona erenlerden primlerini ödemeye devam edenlerin, daha sonra bu sürelerle ilişkin isteğe bağlı sigortalı olmak için yazılı talepte bulunmaları halinde, Kanunun 50 nci maddesine göre isteğe bağlı sigorta tescilleri yapılarak zorunlu sigortalılık sona erdikten sonra ödenen primler isteğe bağlı sigortalılık kapsamındaki Bağ-Numarasına aktarılacaktır.

5. İSTEĞE BAĞLI SİGORTALILIĞIN BAŞLANGICI VE SONA ERMESİ

5.1. İsteğe Bağlı Sigortalılığın Başlangıcı

İsteğe bağlı sigortalılık, isteğe bağlı sigortalı giriş bildirgesinin veya tekrar isteğe bağlı sigortalı olmak isteyenlerin talep dilekçesinin Kurum kayıtlarına intikal ettiği tarihi takip eden günden itibaren başlatılacaktır.

Söz konusu belgelerin adi posta ile gönderilmesi veya Kuruma doğrudan verilmesi halinde isteğe bağlı sigortalılık, bildirme veya dilekçenin Kurum kayıtlarına intikal ettiği tarihi takip eden günden, taahhütlü, iadeli taahhütlü, acele posta servisi, PTT Alo Post veya PTT Kargo ile gönderilmesi halinde ise postaya veya kargoya verildiği tarihi takip eden günden itibaren başlatılacaktır.

Örnek 1- Sigortalı isteğe bağlı sigorta giriş bildirgesini 25/12/2008 tarihinde adi posta ile Kuruma göndermiş, söz konusu belge 29/12/2008 tarihinde Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. Bu sigortalının isteğe bağlı sigortalılığı 30/12/2008 tarihinde başlatılacaktır.

Örnek 2- Sigortalı isteğe bağlı sigorta giriş bildirgesini 1/2/2009 tarihinde Kuruma elden vermiştir. Bu sigortalının isteğe bağlı sigortalılığı 2/2/2009 tarihinde başlatılacaktır.

Örnek 3- Sigortalı isteğe bağlı sigorta giriş bildirgesini 15/11/2009 tarihinde iadeli taahhütlü olarak Kuruma göndermiş, söz konusu belge 18/11/2009 tarihinde Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. Bu sigortalının isteğe bağlı sigortalılığı 16/11/2008 tarihinde başlatılacaktır.

Ay içerisinde 30 günden az çalışan veya Kanunun 80 inci maddesi uyarınca prim ödeme gün sayısı, ay içindeki toplam çalışma saatinin 4857 sayılı Kanuna göre belirlenen günlük normal çalışma saatine bölünmesi suretiyle hesaplanan sigortalıların, aynı ay içerisinde isteğe bağlı sigortalı olmak için talepte bulunmaları halinde, zorunlu sigortalı çalışmalarına ait prim ödeme gün sayıları ayın başından başlanarak mal edilecek, isteğe bağlı sigortaya prim ödediği süreler otuz günü geçmemek üzere ekleneceğinden bunların isteğe bağlı sigortalılığı zorunlu sigortalılıklarına ait son günü takip eden günden başlatılır.

Ancak, ay içinde 30 günden az çalışanlar hariç, zorunlu sigortalılıkları devam ederken isteğe bağlı sigortalılık talebinde bulunan sigortalıların bu talepleri kabul edilmeyecektir.

Örnek 1- Hizmet akdine tabi olarak ay içinde 12 gün çalışan sigortalı bu çalışmasını da beyan ederek isteğe bağlı sigortalı olmak için isteğe bağlı giriş bildirgesi ile 7/5/2009 tarihinde Kuruma müracaatta bulunmuştur. Bu sigortalının ay içindeki 12 günlük çalışması o ayın 1 ila 12'si (12'si dahil) arasında geçmiş kabul edilecek, isteğe bağlı sigortalılığı 13/5/2009 tarihinde başlatılacak ve sigortalıdan 18 gün isteğe bağlı sigorta primi alınacaktır.

Örnek 2- Ay içerisinde 12 gün zorunlu olarak çalışacağını beyan eden ve geri kalan günlerini isteğe bağlı sigortaya prim ödeyerek tamamlamak amacıyla 25/5/2009 tarihinde talepte bulunan örnek 4'deki sigortalının, isteğe bağlı sigortalılığı zorunlu sigortalılığın bittiği günü takip eden 13/5/2009 tarihinde başlatılacaktır.

İsteğe bağlı sigortalı olarak prim ödenen tarihler arasında başlayıp biten zorunlu sigortalılık sürelerinin bulunduğu tespit edilen sigortalıların, zorunlu sigortalılık süreleri ile çalışan isteğe bağlı sigortalılık süreleri iptal edilecektir. Sigortalının talebi halinde, iptal edilen isteğe bağlı sigortalılık süresine ait primleri iade veya doğacak borçlarına mahsup edilecektir.

Örnek - 11/7/2007 tarihinden itibaren isteğe bağlı sigortalı olarak prim ödeyen sigortalının 16/11/2009 ile 22/3/2010 tarihleri arasında Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında zorunlu sigortalılık sürelerinin bulunduğu tespit edilmiştir. Sigortalının sadece zorunlu sigortalılık süreleri ile çalışan 16/11/2009 ile 22/3/2010 tarihleri arasındaki isteğe bağlı sigortalılık süreleri iptal edilecek, zorunlu sigortalılığın sona erdiği

22/3/2010 tarihini takip eden 23/3/2010 tarihinden itibaren isteğe bağlı sigortalılığı devam ettirilecektir.

5.2. İsteğe Bağlı Sigortalılığın Sona Ermesi

5.2.1. Yazılı Talepte Bulunmak

İsteğe bağlı sigortalılığını sona erdirmek için Kuruma yazılı talepte bulunanların sigortalılıkları;

a. Talepte bulunulan ayın primi ödenmemişse, talep tarihinden önceki primi ödenmiş ayın sonu,

b. Talepte bulunulan ayın primi ödenmişse dilekçenin Kurum kayıtlarına intikal ettiği tarih, istemesi halinde ise bulunduğu ay sonu itibariyle,

c. Talepte bulunulan ayın primini kısmi ödeyenlerin, ödediği primi karşıladığı gün itibariyle, sona erdirilecektir.

Ayrıca, isteğe bağlı sigortalılığın sona erdiği tarihten sonra ödenen primler sigortalının talebi halinde iade edilecektir.

Örnek 1- İsteğe bağlı sigortalılığını sona erdirmek için 17/11/2009 tarihinde talepte bulunan sigortalı, en son 2009 yılı Eylül ayı primini ödemıştır. Bu sigortalının isteğe bağlı sigortalılığı 30/9/2009 tarihi itibariyle sona erdirilecektir.

Örnek 2- 12/8/2010 tarihinde isteğe bağlı sigortalılığını sona erdirmek için talepte bulunan ve talep tarihinin içinde bulunduğu 2010 yılı Ağustos ayı primi dahil hiç prim borcu bulunmayan sigortalının isteğe bağlı sigortalılığı (01-İşi bırakma) kodu ile 12/8/2010 tarihi itibariyle sona erdirilecektir.

Örnek 3- 28/2/2016 tarihi itibariyle borcu olmayan ve 15/3/2016 tarihinde 125 TL prim ödeyen sigortalı, 23/3/2016 tarihinde primini karşıladığı gün itibariyle sigortalılığını sonlandırmak için talepte bulunmuştur. Bu sigortalının ödemiş olduğu tutar yedi günlük süreyi karşıladığından 7/3/2016 tarihi itibariyle isteğe bağlı sigortalılığı sonlandırılacaktır.

5.2.1.1. Prim Ödemesi Olmayan Sigortalılar

İsteğe bağlı sigortalılığın başladığı tarihten itibaren prim ödemesi bulunmayanların yazılı olarak sigortalılıklarını sona erdirmeye talebinde bulunmaları halinde, isteğe bağlı sigortalılıkları başlangıç tarihi itibariyle sona erdirilecektir. Sigortalılığın başlangıç tarihi itibariyle sona erdirilmesinde (01) kodu kullanılacak ve isteğe bağlı sigortalılığı bu şekilde sona erenler yeniden isteğe bağlı sigortalı olmak istemeleri halinde talep dilekçesi ile müracaat edeceklerdir.

Örnek- 7/6/2010 tarihinde isteğe bağlı sigortalılığı başlayan, 19/11/2010 tarihinde isteğe bağlı sigortalılığını durdurmak için yazılı talepte bulunan ve sigortalılık süresi içinde prim ödemesi olmayan sigortalının isteğe bağlı sigortalılığı 7/6/2010 tarihi itibariyle (01) kodu ile sona erdirilecektir.

Ancak, bu durumdaki sigortalılardan 1/1/2012 tarihinden sonra isteğe bağlı sigortaya müracaat edenlerden bakmakla yükümlü olmayan ve prim

ödememesi nedeniyle tescil tarihi itibarıyla isteğe bağlı sigortalılıkları sona erenlerin isteğe bağlı sigortaya müracaat ettikleri tarih itibarıyla 60 ıncı maddenin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamında sigortalı sayılmaları gerekmektedir. Bunların genel sağlık sigortası resen tescili (g-2) kapsamında yapılacak, gelir testi sonucuna göre gerekli değişiklikler yapılacaktır.

5.2.1.2. Prim Borcu Bulunan Sigortalılar

Yazılı talep tarihi itibarıyla sigortalılık süresi içerisinde bir veya birden çok aya ait prim borcu bulunanların sigortalılıkları yazılı talep tarihinden önce en son primi ödenmiş ayın sonu itibarıyla sona erdirilecek, ödenmediği tespit edilen primler 12 aylık sorgulama süresi dikkate alınarak gecikme zammı ve gecikme cezası ile birlikte tahsil edilecektir.

Örnek 1- 16/12/2009 tarihinde isteğe bağlı sigortalılığı başlayan ve 19/7/2010 tarihinde isteğe bağlı sigortalılığını durdurmak için talepte bulunan sigortalı, en son 2010 yılı Haziran ayı primini ödenmiş, 12 aylık sorgulama süresi içinde bulunan 2010 Ocak ve Nisan aylarına ait primlerini ödememiştir. Bu sigortalının isteğe bağlı sigortalılığı 30/6/2010 tarihi itibarıyla sona erdirilecek, 2010 Ocak ve Nisan aylarına ait primlerinin 12 aylık sorgulama süresi içinde ve 15/8/2010 tarihinde gecikme zammı ve gecikme cezası ile birlikte tahsil edildiği varsayıldığında, sigortalılık süreleri 16/12/2009-30/6/2010 (01) olacaktır.

Örnek 2- Örnek 1'deki sigortalının 2010 Ocak ve Nisan aylarına ait primlerini 12 aylık sorgulama süresi içinde ödenmemesi halinde, bu defa isteğe bağlı sigortalılığı 30/6/2010 tarihinde sona erdirilecek, sigortalılık süresi;

16/12/2009 - 31/12/2009 (01)

(05) 1/2/2010 - 31/03/2010 (01)

(05) 1/5/2010 - 30/06/2010 (01)

olacaktır.

Örnek 3- İsteğe bağlı sigortalı iken 17/10/2011 tarihinde isteğe bağlı sigortalılığını durdurmak için talepte bulunan sigortalı, en son 2011 yılı Ağustos ayı primini ödenmiş, 2008 yılı Kasım, 2009 yılı Mayıs ve 2011 yılı Nisan aylarına ait primlerini ödememiştir. Bu sigortalının isteğe bağlı sigortalılığı 31/8/2011 tarihi itibarıyla sona erdirilecek, 2008 yılı Kasım, 2009 yılı Mayıs aylarına ait primlerin 12 aylık ödeme süresi geçtiğinden bu sürelerle ait primler tahsil edilmeyecek 12 aylık sorgulama süresi içerisindeki 2011 yılı Nisan ayı priminin 30/3/2012 tarihine kadar gecikme zammı ve gecikme cezası ile birlikte tahsil edilmesi halinde sigortalılık süreleri;

.... / ... / ..... - 31/10/2008 (01)

(05) 1/12/2008 - 30/4/2009 (01)

(05) 1/6/2009 - 31/8/2011 (01)

olarak dikkate alınacaktır.

5.2.1.3. 12 Aylık Sorgulama Süresi Beklenmeksizin Hizmet Süreleri-

nin Tespiti

Yazılı talep tarihi itibarıyla sigortalılık süresi içerisinde bir veya birden çok aya ait prim borcu bulunan ve talep tarihinde veya daha sonraki bir tarihte "12 Aylık Sorgulama Süresine Göre İsteğe Bağlı Sigortalılık Süresi Tespiti" dilekçesi ile (EK-23) 12 aylık sorgulama süresi içindeki prim borcunu ödemek istemediğini beyan eden sigortalıdan prim borcu tahsil edilmeyecek, isteğe bağlı sigortalılık süreleri primi ödenen sürelerle göre tespit edilecektir. 12 aylık sorgulama süresi beklenmeksizin hizmet tespiti isteyen sigortalılardan "12 Aylık Sorgulama Süresine Göre İsteğe Bağlı Sigortalılık Süresi Tespiti" dilekçesi alınmadan işlem yapılmayacaktır.

Örnek 1- 14/3/2009 tarihinde isteğe bağlı sigortalılığı başlayan ve 16/6/2011 tarihinde isteğe bağlı sigortalılığını durdurmak için talepte bulunan sigortalı, en son 2011 yılı Haziran ayı primini ödemiş 2009 yılı Mayıs ayı ile 2010 yılı Eylül, Kasım ve Aralık aylarını ödememiştir. Sigortalı talep tarihi itibarıyla "12 Aylık Sorgulama Süresine Göre İsteğe Bağlı Sigortalılık Süresi Tespiti" dilekçesi ile prim borçlarını ödemek istemediğini yazılı olarak beyan etmiştir. Bu durumda, 2009 yılı Mayıs ayı için 12 aylık ödeme süresi geçtiği, 2010 yılı Eylül, Kasım ve Aralık ayları 12 aylık sorgulama süresi içinde olmakla birlikte ödemeyeceğini beyan ettiği için sigortalılık süreleri;

14/3/2009 - 30/4/2009 (01)

(05) 1/6/2009 - 31/8/2010 (01)

(05) 1/10/2010 - 31/10/2010 (01)

(05) 1/1/2011 - 16/6/2011 (01)

olacaktır.

Örnek 2- İsteğe bağlı sigortalı iken 25/5/2010 tarihinde isteğe bağlı sigortalılığını durdurmak için talepte bulunan sigortalı, en son 2009 yılı Aralık ayı primini ödemiş, 2009 yılı Temmuz, Eylül ve Ekim aylarına ait primlerini ödememiş, 15/6/2010 tarihinde de 12 aylık sorgulama süresi içinde olan prim borçlarını ödemeyeceğini "12 Aylık Sorgulama Süresine Göre İsteğe Bağlı Sigortalılık Süresi Tespiti" dilekçesi yazılı olarak beyan etmiştir. Bu durumda, 12 aylık sorgulama süresi içinde olan 2009 yılı Temmuz, Eylül ve Ekim aylarına ait primler tahsil edilmeyecek, isteğe bağlı sigortalılık 31/12/2009 tarihi itibarıyla sona erdirilecek sigortalılık süreleri ise;

.... / .... / .... - 30/6/2009 (01)

(05) 1/8/2009 - 31/8/2009 (01)

(05) 1/11/2009 - 31/12/2009 (01)

olacaktır.

5.2.2. Aylık Talebinde Bulunmak

İsteğe bağlı sigortalılardan aylık talebinde bulunanların sigortalılıkları, aylığa veya toptan ödemeye hak kazanmış olmak ve talepte bulunduğu ay dahil prim ve prime ilişkin her türlü borcunun ödenmiş olması

şartıyla aylık talep tarihi itibariyle sona erdirilecektir. Aylık talep tarihi itibariyle prim borcu bulunan veya bulunmayan sigortalılar hakkında aşağıdaki şekilde işlem yapılacaktır.

5.2.2.1. Aylık Talep Tarihi İtibariyle Prim Borcu Bulunmayan Sigortalılar

Aylık talep tarihi itibariyle prim borcu bulunmayan isteğe bağlı sigortalıların sigortalılıkları, aylık talep tarihi itibariyle sona erdirilecektir. Sigortalılığın bu şekilde sona ermesi halinde bağlanacak aylığın türüne göre (07) yaşlılık aylığı talebi, (12) malullük aylığı talebi, (15) ölüm aylığı talebi kodlarından biri ile çıkış verilecektir.

Örnek- 16/8/2012 tarihinde yaşlılık aylığı talebinde bulunan ve talep tarihinin içinde bulunduğu Ağustos ayı primi dahil prim borcu bulunmayan sigortalının aylığa hak kazandığının tespiti halinde isteğe bağlı sigortalılığı 16/8/2012 tarihi itibariyle (07) kodu ile sona erdirilecektir.

5.2.2.2. Aylık Talep Tarihi İtibariyle Prim Borcu Bulunan Sigortalılar

Aylık talep tarihi itibariyle isteğe bağlı sigortaya ilişkin prim borcu bulunan sigortalıların, primi ödenmiş süreler ile aylığa hak kazanmaları durumunda, aylık talep tarihinde ya da daha sonraki bir tarihte prim ödenen süreler göre isteğe bağlı sigortalılık sürelerinin tespitini istemeleri durumunda 12 aylık sorgulama süresi beklenmeksizin işlem yapılacaktır.

5.2.2.2.1. Aylık Talep Tarihi İtibariyle Prim Borcu Bulunup 4/1-b Kapsamında Aylık Bağlanacak Olan Sigortalılar

4/1-b kapsamında aylık bağlanacak sigortalıların aylık talep tarihi itibariyle prim ve prime ilişkin borcu bulunmaması gerekmekte olup, prim borcu olan sigortalıların aylık talep tarihinden sonra yazılı talepte bulunmaları halinde isteğe bağlı sigortalılıkları primi ödenmiş son gün itibariyle sonlandırılacak, yazılı talepte bulunmaması halinde ise prim borcunun ödeneceği tarihe kadar isteğe bağlı sigortalılıkları devam ettirilecektir.

Örnek 1- 1/11/1985 tarihinde sigortalılığı başlayan ve 19/10/2010 tarihinde tahsis talebinde bulunan sigortalı, 2010 yılı Ağustos ayı primini ödemiş, 12 aylık sorgulama süresi içindeki 2010 Nisan ve Haziran aylarına ait primlerini ödememiştir. Sigortalı söz konusu prim borçlarını ödemeyeceğini yazılı olarak beyan etmiştir. Bu durumda isteğe bağlı sigortalılık 31/8/2010 tarihi itibariyle sona erdirilecek, 12 aylık süre beklenmeden ödenen süreler göre isteğe bağlı sigortalılık süreleri;

1/11/1985 - 31/3/2010 (01)

(05) 1/5/2010 - 30/5/2010 (01)

(05) 1/7/2010 - 31/8/2010 (01)

olacaktır.

Örnek 2- 28/11/2018 tarihinde aylık bağlanması için talepte bulunan ve 2018 yılı Şubat ile Mart aylarına ait prim borçlarını ödemeyen ve söz konusu borçlarını ödemeyeceğine dair yazılı talebi olmayan sigortalı (C)'nin, aylık talep tarihinden önceki prim borçları ile birlikte 31/1/2019 tarihine kadar olan prim borçlarını 31/1/2019 tarihinde ödediği tespit edilmiştir. Sigortalı (C)'nin isteğe bağlı sigortalılığı, 31/1/2019 tarihine kadar devam ettirilecektir.

5.2.2.2.2. Aylık Talep Tarihi İtibariyle Prim Borcu Bulunup 4/1-a Kapsamında Aylık Bağlanacak Olan Sigortalılar

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine göre isteğe bağlı sigortalı olup, 2829 sayılı Kanunun mülga 8 inci maddesi gereğince Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında aylık bağlanacak isteğe bağlı sigortalıların aylık talep tarihinde Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında prim ve prime ilişkin borcunun bulunması halinde tahsis talebi, borçlarını ödediği tarih itibariyle geçerli sayılmaktadır.

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine göre isteğe bağlı sigortalı (5 inci maddenin (g) fıkrası, 51 inci maddenin üçüncü fıkrası) olup, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında aylık bağlanacak isteğe bağlı sigortalıların aylık talep tarihinde prim ve prime ilişkin borcu bulunanların aylık talep tarihinden sonra yazılı talepte bulunmaları halinde, isteğe bağlı sigortalılıkları primi ödenmiş son gün itibariyle sonlandırılacak, yazılı talepte bulunmaması halinde ise, prim borcunu ödediği tarihe kadar isteğe bağlı sigortalılıkları devam ettirilecektir.

Örnek 1- Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında çalışmaları bulunan ve en son isteğe bağlı sigortaya devam eden sigortalı 20/5/2018 tarihinde tahsis talebinde bulunmuştur. Sigortalı, 12 aylık sorgulama süresi içinde bulunan 2017 yılı Haziran, Eylül ve Kasım ayından sonra primlerini ödememiş olup, aylık talep tarihinde ya da sonraki bir tarihte ödenmeyen aylara ait prim borcunu ödemeyeceğine ilişkin yazılı talepte bulunduğundan, primi ödenmiş son gün itibariyle belirlenecek sigortalılık süresi;

...../...../..... - 31/05/2017 (01)

(05) 1/7/2017 - 31/8/2017 (01)

(05) 1/10/2017-31/10/2017 01)

olacaktır.

Örnek 2- 10/7/2018 tarihinde aylık bağlanması için talepte bulunan ve 2018 yılı Nisan ile Mayıs aylarına ait prim borçlarını ödemeyen ve söz konusu borçlarını ödemeyeceğine dair yazılı talebi olmayan sigortalı (L)'nin, aylık talep tarihinden önceki prim borçları ile birlikte 30/11/2018 tarihine kadar olan prim borçlarını 30/11/2018 tarihinde ödediği tespit

edilmiştir. Sigortalı (L)'nin isteğe bağlı sigortalılığı, 30/11/2018 tarihine kadar devam ettirilecektir.

5.2.2.2.3. İsteğe Bağlı Sigortalılık Hizmet Süresi Tespiti Talebinden Vazgeçme

Aylık talebinde bulunan sigortalılardan prim ödemeyeceğini yazılı olarak beyan eden isteğe bağlı sigortalılardan yapılan hizmet tespiti sonucunda aylığa hak kazanamadığı belirlenenlerin, prim ödemeyeceğine ilişkin vermiş oldukları talepleri geçersiz sayılarak isteğe bağlı sigortalılıkları devam ettirilecektir.

Örnek – İsteğe bağlı sigortalılığı devam ederken 29/5/2010 tarihinde aylık talebinde bulunan sigortalının 2010 yılı Nisan ve Mayıs ayı primlerini ödemediği anlaşılmış sigortalının 3/8/2010 tarihinde isteğe bağlı sigortalılık sürelerinin tespitine ilişkin yazılı beyanına istinaden sigortalılık süreleri belirlenmiş ancak, yapılan incelemede aylık bağlamaya ilişkin gün sayısının 30 gün eksik olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda sigortalının beyanı geçersiz sayılarak isteğe bağlı sigortalılığı devam ettirilecektir.

5.2.2.2.4. Aylık Talebinde Bulunup Yaş ve Sigortalılık Süresi Şartlarından Birini Yerine Getirmemiş İsteğe Bağlı Sigortalılar

İsteğe bağlı sigortaya devam etmekte iken aylık talebinde bulunan ve talep tarihi itibarıyla yaşlılık aylığı için belirlenen prim ödeme gün sayısı hariç yaş ve sigortalılık süresi şartlarından birini yerine getirememiş olan sigortalının aylık talep tarihinden itibaren bir ay içinde bu şartları yerine getirmesi halinde şartın yerine getirildiği tarihe kadar isteğe bağlı sigortalılık devam ettirilecektir.

Örnek– İsteğe bağlı sigortaya devam etmekte iken 15/12/2011 tarihinde yaşlılık aylığı bağlanması için aylık talebinde bulunan sigortalı (E), talep tarihi itibarıyla prim ödeme gün sayısını doldurmuş olmakla birlikte sigortalılık süresi şartını 13/1/2012 tarihinde yerine getireceğinden isteğe bağlı sigortalılığı söz konusu tarihe kadar devam ettirilecektir.

5.2.3. İkameti Yurt Dışına Taşımak

İsteğe bağlı sigortalılık, uluslararası sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmamış ülkelerde iş üstlenen işverenlerce çalıştırılmak üzere yurt dışına götürülen Türk işçileri hariç, uluslararası sosyal güvenlik sözleşmelerinden doğan haklar saklı kalmak şartıyla ikametini yurt dışına taşıdığı tarihten itibaren sona erecektir. Ancak, sigortalının sigortalılığının sona erdirilmesi yönünde bir talebi bulunmuyorsa sigortalılığın sona erdirilmesinde sigortalının ikametini taşımış olduğu ülke mevzuatı kapsamında sigortalı olarak çalışmaya başladığı veya ikamet esasına bağlı olarak o ülke sosyal güvenlik sistemine dahil olduğu tarihlerden

önce başlayan tarih esas alınacak ve isteğe bağlı sigortalılık söz konusu tarihten bir gün önce sona erdirilecektir.

Sigortalıların ikametlerinin yurt dışına taşıdıklarının tespiti, sigortalıların beyanı ya da Kurumca yapılabilir.

Örnek 1- Türkiye'de ikamet etmekte iken 1/11/2008 tarihinden itibaren isteğe bağlı sigortalı olan kişi, ikametini 21/12/2009 tarihinde yurtdışına taşıdığını beyan ederek isteğe bağlı sigortalılığının sona erdirilmesini talep etmiştir. Bu sigortalının isteğe bağlı sigortalılığı 21/12/2009 tarihinde sona erdirilecektir.

Örnek 2- Örnek 1 deki sigortalı, ikametini 21/12/2009 tarihinde yurtdışına taşımakla birlikte 1/5/2010 tarihi itibarıyla ikametini taşımış olduğu ülke mevzuatı kapsamında sigortalı olarak çalışmaya başladığını belgelemesi halinde isteğe bağlı sigortalılığı 30/4/2010 tarihi itibarıyla sona erdirilecektir.

Örnek 3- Örnek 1 deki sigortalı, ikametini 21/12/2009 tarihinde yurtdışına taşımakla birlikte 1/7/2010 tarihi itibarıyla ikamet esasına bağlı olarak o ülke sosyal güvenlik sistemine dahil olduğunu belgelemesi halinde isteğe bağlı sigortalılığı 30/6/2010 tarihinde sona erdirilecektir.

Türkiye'de ikamet etmekte iken isteğe bağlı sigortalı olanlardan, uluslararası sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmamış ülkede bulunanların isteğe bağlı sigortalılıkları sigortalının aksine bir talebi olmadığı sürece devam ettirilecektir.

5.2.4. Zorunlu Sigortalılığa Tabi Olma

İsteğe bağlı sigortalılık, sigortalının Kanunun 51 inci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları hükmü saklı kalmak kaydıyla Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) veya (c) bentleri kapsamına tabi çalışmaya başladığı tarihten bir gün önce sona erdirilir.

506 sayılı Kanunun geçici 20 nci maddesi kapsamındaki bankalar, sigorta ve reasürans şirketleri, ticaret odaları, sanayi odaları, borsalar veya bunların teşkil ettikleri birliklerde çalışmaya başlayanların isteğe bağlı sigortalılıkları da çalışmaya başladığı tarihten bir gün önce sona erdirilecektir. Ancak, isteğe bağlı sigortalılığın sona erdirilmesinde, Kanunun 5 inci maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (e) bentlerine tabi çalışmalar zorunlu sigortalılık olarak değerlendirilmeyecektir.

Örnek- İsteğe bağlı sigortalılığı devam ederken, 5/11/2009 tarihinden itibaren Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında çalışmaya başlayan sigortalının isteğe bağlı sigortalılığı 4/11/2009 tarihinden itibaren sona erdirilecektir.

5.2.5. Sigortalının Ölümü

Ölen sigortalının prim borcu bulunmaması halinde isteğe bağlı sigortalılık ölüm tarihi itibarıyla sona erdirilir.

Örnek- 1/1/2005 tarihinden itibaren isteğe bağlı sigortalı olan sigortalı, 2011 yılı Haziran ayına ait primini ödedikten sonra 23/6/2011 tarihinde ölmüştür. Öldüğü ay primi dahil prim borcu bulunmayan bu sigortalının isteğe bağlı sigortalılığı 23/6/2011 tarihinde sona erdirilecektir.

Ölen sigortalının prim borcunun bulunması durumunda borcun hak sahiplerince Kanunun 52 nci maddesi hükümleri saklı kalmak kaydıyla 12 ay içerisinde gecikme cezası ve gecikme zammıyla birlikte ödenmesi halinde isteğe bağlı sigortalılık ölüm tarihi itibarıyla sona erdirilecektir.

Örnek- 1/7/2001 tarihinden itibaren isteğe bağlı sigortalı olan sigortalı 12/3/2010 tarihinde ölmüştür. Bu sigortalının 2010 yılı Ocak, Şubat ve öldüğü ay olan Mart ayına ait prim borcu bulunmaktadır. Buna göre, 2010 yılı Ocak ayı priminin 2010 yılı Aralık ayı sonuna, 2010 yılı Şubat ayı priminin 2011 yılı Ocak ayı sonuna, 2010 yılı Mart ayı priminin ise 2011 yılı Şubat ayı sonuna kadar veya tamamının 2010 yılı Aralık ayı sonuna kadar gecikme cezası ve gecikme zammıyla birlikte hak sahiplerince ödenmesi halinde isteğe bağlı sigortalılık, sigortalının öldüğü 12/3/2010 tarihinden itibaren sona erdirilecektir.

Ölüm tarihi itibarıyla prim borcu bulunan sigortalının prim borcunun hak sahiplerince 12 ay içerisinde ödenmemesi veya hak sahiplerinin söz konusu borç tutarını ödemeyeceklerini beyan etmeleri halinde, 12 aylık süre beklenmeksizin primi ödenmiş ayın sonu itibarıyla isteğe bağlı sigortalılığı sona erdirilir.

Örnek- 1/4/2002 tarihinden itibaren isteğe bağlı sigortalı olan sigortalı, 5/4/2011 tarihinde ölmüştür. Bu sigortalının 2011 yılı Ocak, Şubat, Mart ve öldüğü ay olan Nisan ayına ait prim borcu bulunmaktadır. Hak sahipleri söz konusu aylara ait prim borcu ile gecikme zammı ve gecikme cezasını ödemeyeceklerini beyan etmişlerdir. Bu durumda isteğe bağlı sigortalılık 12 aylık sorgulama süresi beklenmeden en son primi ödenmiş 2010 yılı Aralık ayı sonu itibarıyla sona erdirilecektir.

Mahkemece gaipliğine karar verilen isteğe bağlı sigortalı hakkında, sigortalının ölümüne ilişkin hükümler doğrultusunda işlem yapılacaktır.

5.2.6. Yurtdışındaki Çalışmanın Sona Ermesi

Kanunun 5 inci maddenin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamında sigortalı olanlardan aynı zamanda isteğe bağlı sigortaya devam edenlerin yurtdışındaki çalışmalarının sona ermesi halinde isteğe bağlı sigortalılıkları da aynı tarih itibarıyla sona erdirilecektir. Bunlardan isteğe bağlı sigortalı olmak isteyenlerin yeniden talepte bulunmaları gerekmektedir.

6. İSTEĞE BAĞLI SİGORTALILIĞIN ZORUNLU SİGORTALILIKLA ÇAKIŞMASI

6.1. İsteğe Bağlı Sigortalılığın Başladığı Tarihteki Çakışmalar

Ay içerisinde 30 günden az çalışan veya 80 inci madde uyarınca prim ödeme gün sayısı, ay içindeki toplam çalışma saatinin 4857 sayılı Kanuna göre belirlenen günlük normal çalışma saatine bölünmesi suretiyle hesaplanan gün sayısı 30 günden az olması nedeniyle kalan günlerini isteğe bağlı sigorta primi ödeyerek tamamlamak isteyen sigortalılar hariç olmak üzere isteğe bağlı sigortaya devam etmek için yazılı başvuruda bulunanlardan yapılacak sorgulama sonucunda, Kanuna göre zorunlu sigortalı olduğu tespit edilenlerin isteğe bağlı sigortalılık talepleri reddedilecektir. Ancak, isteğe bağlı sigortalılığın başladığı tarihte Kanunun 4 üncü maddesi kapsamında zorunlu çalışması olduğu sonradan tespit edilenlerin isteğe bağlı sigortalılıkları zorunlu sigortalılığın sona erdiği tarihi takip eden günden itibaren başlatılacaktır.

Örnek 1- 28/8/2010 tarihinde isteğe bağlı sigortalı olmak için Kuruma başvuran sigortalı, yapılan incelemede isteğe bağlı sigortalılığın başlayacağı 29/8/2010 tarihinde zorunlu sigortalı olduğu anlaşıldığından isteğe bağlı sigortalılık talebi reddedilecektir.

Örnek 2- İsteğe bağlı sigortalılığın başlangıç tarihinde zorunlu sigortalılığının devam ettiği tespit edilemeyen sigortalının 15/1/2010 tarihi itibarıyla isteğe bağlı sigortalılığı başlatılmıştır. Daha sonra yapılan incelemede Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine tabi sigortalılığının 4/3/2010 tarihine kadar devam ettiği tespit edildiğinden sigortalının isteğe bağlı sigortalılığı zorunlu sigortalılığının sona erdiği tarihi takip eden gün olan 5/3/2010 tarihi itibarıyla başlatılacaktır.

6.2. İsteğe Bağlı Sigortalılığın Devam Ettiği Tarihteki Çakışmalar

İsteğe bağlı sigortalılığı devam ederken 4 üncü maddeye göre sigortalı olmayı gerektirecek çalışması bulunduğu tespit edilenlerin zorunlu sigortalılıkla çakışan isteğe bağlı sigortalılık süreleri iptal edilerek zorunlu sigortalılığın başladığı tarihten bir gün önce sona erdirilecektir. Sigortalının talebi halinde iptal edilen isteğe bağlı sigortalılık süresine ait primleri iade veya doğacak borçlarına mahsup edilecektir.

Bu sigortalılardan zorunlu sigortalılığın sona erdiği tarihten itibaren 12 ay içerisinde prim ödemesi olanların isteğe bağlı sigortalılıkları, zorunlu sigortalılığın sona erdiği tarihten bir gün sonra başlatılacaktır. 12 ay içerisinde prim ödememesi nedeniyle isteğe bağlı sigortalılıkları başlatılmayanların yeniden isteğe bağlı sigortalı olmak için yazılı talepte bulunmaları gerekecektir.

Örnek 1- İsteğe bağlı sigortalılığı 23/1/2009 tarihinde başlayan sigortalı, 13/3/2009 24/8/2009 tarihleri arasında Kanunun 4 üncü mad-

desinin birinci fıkrasının (a) bendine tabi çalışmış aynı zamanda isteğe bağlı sigortaya ilişkin primlerini de ödemeye devam etmiştir. Sigortalının zorunlu sigortalılığı ile çakışan 13/3/2009- 24/8/2009 tarihleri arasındaki isteğe bağlı sigorta hizmetleri iptal edilecek, isteğe bağlı sigortalılık süresi,

23/1/2009 - 12/3/2009 (01)

(05) 25/8/2009 - .... / .... / ....

olacaktır.

Örnek 2- Örnek 1'deki sigortalı isteğe bağlı sigorta primlerini zorunlu sigortalılığın sona erdiği tarihten sonra 15/3/2010 tarihinde ödemiş olduğu varsayıldığında isteğe bağlı sigortalılık başlangıç tarihi zorunlu sigortalılığın sona erdiği tarihi takip eden 25/8/2009 tarihi olacaktır.

Örnek 3- Örnek 1'deki sigortalının zorunlu sigortalılığının sona erdiği 24/8/2009 tarihinden itibaren 12 aylık sürede prim ödemediği varsayıldığında isteğe bağlı sigortalılığı

12/3/2009 tarihinde sona erdirilecek, zorunlu sigortalılık sona erdikten sonra yeniden başlatılmayacaktır.

VIII. EŞİNİN YANINDA ÇALIŞAN KADINLARIN SİGORTALILIĞI

Bir işverenin işyerinde ücret karşılığı çalışan ve ücretleri işyeri kayıt ve belgelerine usulüne uygun bir şekilde intikal ettirilen kadın eş sigortalı sayılacak, ancak herhangi bir ücret ödenmeyen eş ise sigortalı sayılmayacaktır.

Diğer yandan aynı konutta birlikte yaşayan ve üçüncü dereceye kadar (üçüncü derece dahil) olan hısımlar arasında ve aralarına dışarıdan başka kimse katılmayarak bir konut içinde yapılan işlerde çalışanlar sigortalı sayılmamakta, aynı konut içinde yaşayan ve müştereken bir işi yapanlar arasındaki hısımlık derecesi, üçüncü dereceden sonraki bir derece hısımlığı ise bunların veya hiç hısımlık münasebeti bulunmayanların çalıştıkları tespit edildiği takdirde, bu durumda konut, bir işyeri niteliği kazanmış olacağından, bu konut içinde yapılan işlerde çalışanlar sigortalı sayılacaktır.

Üçüncü dereceye kadar olan hısımlar hakkında 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 17 nci ve 18 inci maddeleri esas alınarak işlem yapılacaktır. Konuyla ilgili Yargıtay'ın 10. Hukuk Dairesinin emsal nitelikteki kararına aşağıda yer verilmiştir.

Y.10. H.D. Esas No: 2018/11184, Karar No: 2018/7280; Yukarıda anılanlar ışığında, davacının, 26.02.2014 tarihinde Kurum'a verdiği imzalı beyanda, ücretsiz olarak eşinin yanında çalıştığını dile getirmesi karşısında davacının sigortalı sayılmayacağı gözetilerek davanın reddine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi isabet sizdir.

Dava, Kurumca iptal edilen hizmetlerinin geçerli olduğunun tespiti ile sağlık giderlerine ilişkin yürütülen icra takibine ilişkin borcun olma-

dığının tespiti ve icra yoluyla tahsil edilen 1. 500,00 TL alacağın istirdatı istemine ilişkindir.

Mahkemece, ilamda belirtilen gerekçelerle davanın kabulüne karar verilmiştir. Hükmün, davalı Kurum vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine, temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve Tetkik Hâkimi ... tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kâğıtlar okunduktan sonra, işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tespit edildi.

Davacının 13/09/2005 – 25/05/2006 tarihleri arasında eşi Bilal.....'a ait ... Alüminyum PVC Doğrama unvanlı işyerinde çalıştığı süreler davalı Kurum tarafından fiili çalışmaya dayanmadığı gerekçesiyle 26.02.2014 tarihli Kurum raporu ile iptal edildiği, iptal sonrası ... 26. İcra Müdürlüğü'nün 2014/17253 sayılı dosyasından, 1.945,51 TL sağlık yardımının, 1.497,44 TL işlemiş faiziyle birlikte davacıya takip başlatıldığı ve davacının bu kapsamda, 1. 500,00 TL ödemede bulunduğu böylelikle davacının, Kurum işleminin iptali ile Kurum'a borçlu olmadığının tespiti ve istirdat isteminin bulunduğu eldeki davada, 26.02.2014 tarihli Kurum Raporunda davacının 26.02.2014 tarihli imzalı beyanında, eşinden ücret almadan çalıştığını açıkça dile getirdiği anlaşılmaktadır. Mahkemece, 11.08.2006 tarihli görev emrine dayalı olarak 2014 yılında ve işyerinin kapanmasından uzun süre sonra çalışmanın iptaline yönelik rapor düzenlenmesi; davalı Kurumun, vatandaşların temel sosyal güvenlik hakkını koruma misyonuna uygun bir yaklaşım olarak değerlendirilmesinin mümkün bulunmadığı gibi; salt eşine ait işyerinde geçmiş olmasının, yöntemince bildirimi yapılan çalışmanın iptalini gerektirmediği; davacının eşine ait işyerindeki çalışma öncesi ve sonrasındaki zorunlu sigortalı konumundaki çalışma ve prim ödeme süreleri; dinlenen tanıkların eylemli çalışmayı ortaya koyan beyanları ve ceza yargılamasındaki beraat kararının dayanağı kanıtlara dayanılarak yazılı gerekçeyle davanın kabulüne karar verilmiştir.

Davanın yasal dayanaklarından, 506 sayılı Kanunun 2. maddesi hükmüne göre; bir hizmet akdine dayanarak bir veya birkaç işveren tarafından çalıştırılan kimse anılan Kanun kapsamında sigortalı sayılır. Bir başka anlatımla, sigortalı ile işveren arasındaki iş ilişkisinin hizmet akdine dayanması gerekir. 506 sayılı Kanunu'nun 3. maddesinde (01.10.2008 tarihinde yürürlüğe giren ve 506 sayılı Kanunu yürürlükten kaldıran 5510 sayılı Kanunu'nun 6. maddesinde de sigortalı sayılmayanlar tahdidi olarak sayılmış olup, bunların arasında 506 sayılı Kanunun 3-1-B maddesinde "işverenin ücretsiz çalışan eşi"nin sigortalı sayılmayacağı belirtilmiştir.

Yukarıda anlatılanlar ışığında, davacının, 26.02.2014 tarihinde Kurum'a verdiği imzalı beyanda, ücretsiz olarak eşinin yanında çalıştığını dile getirmesi karşısında davacının sigortalı sayılamayacağı gözetilerek davanın reddine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir. Bu maddi ve hukuki olgular göz önünde bulundurulmak-

sızın, eksik inceleme ve hatalı değerlendirme sonucu, yazılı şekilde hüküm kurulması, usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir.

O hâlde, davalı vekilinin bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ: Temyiz edilen hükmün yukarıda açıklanan nedenlerle BOZULMASINA, 01.10.2018 gününde oybirliğiyle karar verildi

IX. ÇOCUKLARIN SİGORTALILIĞI

1. ÇOCUK VE GENÇ İŞÇİ SAYILAN KİŞİLER İLE ÇALIŞTIRILABİLECEKLERİ İŞLER

4857 sayılı İş Kanununun 71 inci maddesi gereğince, 18 yaşını doldurmamış çocuk ve genç işçiler bakımından yasak olan işler ile 15 yaşını tamamlamış, ancak 18 yaşını tamamlamamış genç işçilerin çalışması-na izin verilecek işler, 14 yaşını bitirmiş ve ilköğretimini tamamlamış çocukların çalıştırılabilirleri hafif işler ve çalışma koşullarına ilişkin usul ve esasları Çocuk ve Genç İşçilerin Çalıştırılma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğinde⁽³⁾ belirlenmiştir.

Buna göre 14 yaşını bitirmiş, 15 yaşını doldurmamış ve ilköğretimini tamamlamış kişiler çocuk, 15 yaşını tamamlamış, ancak 18 yaşını tamamlamamış kişiler de genç işçi olarak tarif edilmiştir.

Yapısı ve niteliği itibarıyla ve yerine getirilmesi sırasındaki özel koşullara göre;

- Çocukların gelişmelerine veya sağlık ve güvenliklerine zararlı etki ihtimali olmayan,
  - Okula devamını, mesleki eğitimini veya yetkili merciler tarafından onaylanmış eğitim programına katılımını ve bu tür faaliyetlerden yararlanmasını engellemeyen işleri,
- İfade etmektedir. Bahse konu işler aşağıdaki şekilde sınıflandırılmıştır.

Ek-1: Çocuk İşçilerin Çalıştırılabilirleri Hafif İşler

1. Düşme ve yaralanma tehlikesi olabilecek şekilde çalışmayı gerektirecek olanlar hariç meyve, sebze, çiçek toplama işleri,
2. Kümes hayvanları besiciliğinde yardımcı işler ve ipek böcekçiliği işleri,
3. Esnaf ve sanatkarların yanında satış işleri,
4. Büro hizmetlerine yardımcı işler,
5. Gazete, dergi ya da yazılı matbuatın dağıtımı ve satımı işleri (yük taşıma ve istifleme hariç),
6. Fırın, pastane, manav, büfe ve içkisiz lokantalarda komi ve satış elemanı olarak yapılan işler,

⁽³⁾ RG: 06.04.2004/ 25425

7. Satış eşyalarına etiket yapıştırma ve elle paketleme işleri,
8. Kütüphane, fuar, panayır ve sergi yerlerinde yardımcı işler (yük taşıma ve istifleme hariç),
9. Spor tesislerinde yardımcı işler,
10. Çiçek satışı, düzenlenmesi işleri.

Ek-2: Genç İşçilerin Çalıştırılabilecekleri İşler

1. Meyve ve sebze konserveçiliği, sirke, turşu, salça, reçel, marmelat, meyve ve sebze suları imalatı işleri,
2. Meyve ve sebze kurutmacılığı ve işlenmesi işleri,
3. Helva, bulama, ağda, pekmez imalatı işleri,
4. Kasaplarda yardımcı işler,
5. Çay işlemesi işleri,
6. Çeşitli kuru yemişlerin hazırlanması işleri,
7. Küçükbaş hayvan besiciliğinde yardımcı işler,
8. Süpürge ve fırça imalatı işleri,
9. Elle yapılan ağaç oymacılığı, kemik, boynuz, kehribar, lüle taşı, Erzurum taşı ve diğer maddelerden süs eşyası, düğme, tarak, resim, ayna, çerçeve, cam ve emsali eşya imalatı işleri,
10. Toptan ve perakende satış mağaza ve dükkanlarında satış, etiketleme ve paketleme işleri,
11. Büro işyerlerinde büro işleri ve yardımcı işler,
12. İlaçlama ve gübreleme hariç çiçek yetiştirme işleri,
13. İçkili yerler ve aşçılık hizmetleri hariç olmak üzere hizmet sektöründeki işler,
14. Diğer giyim eşyası, baston ve şemsiye imalatı işleri,
15. Yiyecek maddelerinin imalatı ve çeşitli muamelelere tabi tutulması işleri,
16. Yorgancılık, çadır, çuval, yelken ve benzeri eşyaların imalatı ve dokuma yapmaksızın diğer hazır eşya imalatı işleri,
17. Sandık, kutu, fıçı ve benzeri ambalaj malzemeleri, mantar, saz ve kamıştan sepet ve benzeri eşya imalatı işleri,
18. Çanak, çömlek, çini, fayans, porselen ve seramik imaline ait işler (fırın işleri ve silis ve quartz tozu saçan işler hariç),
19. El ilanı dağıtım işleri,
20. Cam, şişe, optik ve benzeri malzeme imalathanelerinde üretime ilişkin işler (fırın işleri ve silis ve quartz tozu saçan işler, ısı işlem, renklendirme ve kimyasal işler hariç),
21. Bitkisel ve hayvansal yağların üretimi ve bunlardan yapılan maddelerin imaline ilişkin işler (karbon sülfür gibi parlayıcı veya tahriş edici çözücülerle yapılan prine veya benzeri yağlı maddelerin ekstrasyon yoluyla yağ üretimi işlerinde ekstrasyon kademeleri hariç),

22. Pamuk, keten, yün, ipek ve benzerleriyle bunların döküntülerinin hallaç, tarak ve kolalama tezgahlarından ve boyama ile ilgili işlemlerden bölme ile ayrılmış ve fenni iklim ve aspirasyon tesisatı olan iplikhane ve dokuma hazırlama işleri,

23. Balıkthane işleri,

24. Şeker fabrikalarında üretime hazırlamaya yardımcı işler,

25. Araçsız olarak 10 kg'dan fazla yük kaldırılmasını gerektirmeyen torbalama, fiçılama, istifleme ve benzeri işler,

26. Su bazlı tutkal, jelatin ve kola imali işleri,

27. Sandal, kayık ve emsali küçük deniz araçlarının imalatı ve tamir-
ratı işleri (boya ve vernik işleri hariç).

Ek-3: 16 Yaşını Doldurmuş Fakat 18 Yaşını Bitirmemiş Genç İşçilerin Çalıştırılabilecekleri İşler

1. Toprağın pişirilmesi suretiyle imal olunan kiremit, tuğla, ateş tuğla-
sı işleri ile boru, pota, künk ve benzeri inşaat ve mimari malzeme işleri.

2. Kurutma ve yapıştırma işleri, kontrplak, kontratabla, yonga ağaç-
tan mamul suni tahta ve PVC yüzey kaplamalı suni tahta imali işleri ile
emprenye işleri.

3. Parafinden eşya imali işleri.

4. Kuş ve hayvan tüyü kıllarının temizlenmesi, didikleme, ayrılması
ve bunlara benzer işler.

5. Plastik maddelerin şekillendirilmesi ve plastik eşya imali işleri.
(PVC'nin imali ve PVC'den mamul eşyaların yapımı hariç)

6. Mensucattan hazır eşya imali işleri (Perde, ev tekstili, otomobil
ürünleri ve benzerleri).

7. Kağıt ve odun hamuru üretimi işleri.

8. Selüloz üretimi işleri.

9. Kağıt ve kağıt ürünlerinden yapılan her türlü eşya ve malzemenin
imali işleri.

10. Zahire depolarındaki işler ile un ve çeltik fabrikalarındaki işler.

11. Her türlü mürekkep ve mürekkep ihtiva eden malzeme imali işleri
kapsamaktadır.

2. ÇOCUK İŞÇİ ÇALIŞTIRMA ESASLARI

Çocuğun ve genç işçinin işe yerleştirilmesinde ve çalışması süresin-
ce güvenliği, sağlığı, bedensel, zihinsel, ahlaki ve psikososyal gelişimi,
kişisel yatkınlık ve yetenekleri dikkate alınması gerekmektedir.

Çocuk ve genç işçiler, okula devam edenlerin okula devamı ile
okuldaki başarılarına engel olmayacak, meslek seçimi için yapılacak
hazırlıklara ya da Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yeterliliği kabul

edilen mesleki eğitime katılmasına engel olmayacak işlerde çalıştırılabilirler.

İşverenler çocuk ve genç işçilerin tecrübe eksikliği, mevcut veya muhtemel riskler konularında bilgisizlik veya tamamen gelişmiş olmamalarına bağlı olarak gelişmelerini, sağlık ve güvenliklerini tehlikeye sokabilecek herhangi bir riske karşı korunmalarını temin edeceklerdir.

Çocuk işçilerin çalışmasına izin verilen hafif işler Ek-1'de, genç işçilerin çalışmasına izin verilen işler Ek-2'de ve 16 yaşını doldurmuş fakat 18 yaşını bitirmemiş genç işçilerin çalıştırılabileceği işler Ek-3'te belirtilmiştir.

Çocuk işçiler yukarıda yer verilen Ek-1'de, genç işçiler Ek-1 ve Ek-2'de ve 16 yaşını doldurmuş fakat 18 yaşını bitirmemiş genç işçiler ise Ek-1, Ek-2 ve Ek-3'te yer alan işler dışında çalıştırılmaz. Ancak, 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu kapsamında mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarından mezun olan meslek sahibi 16 yaşını doldurmuş genç işçiler; sağlığı, güvenliği ve ahlakının tam olarak güvenceye alınması şartıyla bu Yönetmeliğin eklerinde belirtilen sınırlamalara bağlı kalmaksızın ihtisas ve mesleklerine uygun işlerde çalıştırılabilirler.

Ayrıca yaş kayıtlarına bağlı olarak müsaade edilen işlerden olsalar dahi hazırlama, tamamlama ve temizleme işlerinde, alkol, sigara ve bağımlılığa yol açan maddelerin üretimi ve toptan satış işlerinde, parlayıcı, patlayıcı, zararlı ve tehlikeli maddelerin toptan ve perakende satış işleri ile bu gibi maddelerin imali, işlenmesi, depolanması işleri ve bu maddelere maruz kalma ihtimali bulunan her türlü işlerde, gürültü ve/veya vibrasyonun yüksek olduğu ortamlarda yapılan işlerde, aşırı sıcak ve soğuk ortamda çalışma gerektiren işlerde, sağlığa zararlı ve meslek hastalığına yol açan maddeler ile yapılan işlerde, radyoaktif maddelere ve zararlı ışınlara maruz kalınması ihtimali olan işlerde, fazla dikkat isteyen ve aralıksız ayakta durmayı gerektiren işlerde, parça başı ve prim sistemi ile ücret ödenen işlerde, eğitim amaçlı işler hariç iş bitiminde evine veya ailesinin yanına dönmesine imkan sağlamayan işlerde, işyeri hekimi raporu ile fiziki ve psikolojik yeterliliklerinin üzerinde olan işlerde, eğitim, deney eksikliği, güvenlik konusunda dikkat eksikliği getirme ihtimali olan işlerde, para taşıma ve tahsilat işleri ile 4857 sayılı İş Kanununun 69 uncu maddesinin birinci fıkrasında belirtilen gece dönemine rastlayan sürelerde yapılan işlerde 18 yaşını doldurmamayan işçiler çalıştırılmaz.

3. ÇOCUKLARIN SİGORTALILIĞI

Yukarda yer verilen çalışma esasları da göz önünde bulundurulmak suretiyle SGK'nın uygulama Kanununda işverenin işyerinde çalışan çocukları, ana, baba ve kardeşleri için herhangi bir istisna hükmü yer

almadığından, işverenin hısımları hizmet akdine dayanarak çalıştıkları takdirde sigortaya tâbi tutulacaklardır.

Ancak, baba veya anasına ait işyerinde çalışan mümeyyiz küçüklerin vasinin iştiraki ile yazılı olarak yapılmış ve hakim tarafından tasdik edilmiş bir hizmet akdi mevcut olmadıkça sigortalı sayılmalarına imkan bulunmamaktadır. Bununla beraber işverenin 18 yaşını bitirmiş veya 18 yaşından evvel evlendiğinden reşit sayılmış çocukları hizmet akdi mevcut ise sigortalı sayılacaklardır.

Çocuk ve genç işçinin velisi veya vasisine, çocuk ve genç işçinin çalıştırılacağı iş, karşılaşabileceği riskler ve alınan önlemler hakkında işverenin bilgi vermesi gerekmektedir. Okula devam eden çocuk ve genç işçiden çalıştırmaya başlamadan önce, öğrenci olduğuna dair belge ister. Bu belgeyi özlük dosyasında muhafaza eder. Çocuk ve genç işçinin velisi veya vasisi ile yazılı iş sözleşmesi yapmak zorundadır.

Diğer yandan 5510 sayılı Kanuna göre malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarının uygulanmasında, 18 yaşından önce malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tabi olanların sigortalılık sürelerinin 18 yaşını doldurdukları tarihte başladığı kabul edilecektir. Bu tarihten önceki süreler için ödenen malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primleri, sadece prim ödeme gün sayılarının hesabına dahil edilecektir.

4/1-(b) ve 4/1-(c) bendi kapsamındaki sigortalılardan, bir meslek veya sanat okulunu bitirerek, 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre mahkemece ergin kılınmak suretiyle, öğrenimleriyle ilgili görevlerde çalışanlar için 18 yaşın bitirilmiş olması şartı aranmayacağından, bu kapsamda 18 yaşın altında kazai rüşt kararı tarihinden itibaren başlayan sigortalılık başlangıç tarihleri, aynı zamanda sigortalılık süresinin başlangıç tarihi olarak esas alınacaktır.

5510 sayılı Kanunun yürürlük tarihinden önce sigortalı olan 4/1-(a) ve 4/1-(b) sigortalıları için yalnızca yaşlılık aylığı bağlanmasında geçerli olan 18 yaş uygulaması, malullük ve ölüm aylıklarında uygulanmayacaktır.

5510 sayılı Kanunun geçici 6. maddesinin birinci fıkrasında, 506 sayılı Kanuna göre 1.4.1981 tarihinden önce malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tescil edilmiş olanlar hakkında, Kanunun 38. maddesinin ikinci fıkrasındaki sigortalılık süresinin 18 yaşın doldurulduğu tarihten başlayacağına ilişkin hükmünün uygulanmayacağı öngörülmüştür. Buna göre, 4/1-(a) sigortalılarının, sigortalılık süresinin başlangıcı;

- 1.4.1981 tarihinden önce ise yaşa bakılmaksızın sigortalılık süresinin başlangıç tarihi,
- 1.4.1981(dahil) tarihinden sonra ise 18 yaşın doldurulduğu tarih,

olarak dikkate alınacaktır. Ancak, 18 yaş öncesinde geçen çalışma süreleri prim ödeme gün sayısına ilave edilecektir.

Sigortalıların 506 sayılı Kanunun geçici 81. maddesine göre aylığa hak kazanma koşullarının belirlenmesinde 18 yaş uygulamasına bakılmaksızın, ilk işe giriş tarihine göre yaş, prim ödeme gün sayısı ve sigortalılık süresi koşulları tespit edilecektir. Söz konusu koşullardan sigortalılık süresi koşulunun tahsis talep tarihinde yerine gelip gelmediği incelenirken ise, 18 yaş uygulamasına bakılacaktır.

Örnek 1- 10.1.1969 doğum tarihli kadın sigortalı 17 yaşında iken 20.3.1986 tarihinde sigortalı olarak çalışmaya başlamıştır. Sigortalının 506 sayılı Kanunun geçici 81. maddesinin (B) bendine göre aylığa hak kazanma koşulları 18 yaş uygulamasına bakılmaksızın 20.3.1986 tarihli girişine göre 20 yıl, 42 yaş, 5075 gün olarak tespit edilmiştir. Sigortalı tahsis talebinde bulunduğu zaman bu şartlardan 20 yıllık sigortalılık süresi şartının yerine gelip gelmediğinin tespitinde sigortalının 18 yaşını doldurduğu 10.1.1987 tarihi sigortalılık başlangıç tarihi olarak dikkate alınacak ve 20 yıllık sigortalılık süre şartı bu tarihe göre belirlenecektir. Dolayısıyla, sigortalılık süresi 10.1.2007 tarihinde dolacaktır.

Örnek 2-

İlk işe giriş tarihi : 1.1.2009

Doğum tarihi : 10.7.1994

Tahsis talep tarihi : 12.9.2021

Prim gün sayısı : 2000 gün

Çalışma gücü kayıp oranı : % 70

Aylığa hak kazanma koşulları : 10 yıl sigortalılık süresi, 1800 prim gün sayısı

Tahsis talep tarihi : 12 9 2021

18 yaşın dolduğu tarih : $\frac{-10\ 7\ 2012}{2\ 2\ 9}$

Sigortalının 9 yıl sigortalılık süresi bulunması nedeniyle tarafına malullük aylığı bağlanmayacaktır.

Ancak, bu sigortalının 2008/Ekim tarihinden itibaren ilk defa 4/1-(b) veya 4/1-(c) kapsamında sigortalı olup, bir meslek veya sanat okulunu bitirerek 4721 sayılı Kanun hükümlerine göre mahkemece ergin kılınmak suretiyle, öğrenimiyle ilgili görevlerde çalışması halinde;

Tahsis talep tarihi : 12 9 2021

İlk işe giriş tarihi : $\frac{-1\ 1\ 2009}{11\ 8\ 12}$

Sigortalının 10 yıldan fazla sigortalılık süresi bulunması nedeniyle tarafına malullük aylığı bağlanacaktır.

Örnek 3-

Doğum tarihi : 3.10.1993

İlk işe giriş tarihi : 1.6.2010

Ölüm tarihi : 19.7.2016

Prim gün sayısı : 1000 gün

Aylığa hak kazanma koşulları : 5 yıl sigortalık süresi, 900 prim gün sayısı

Ölüm tarihi : 19 7 2016

18 yaşın dolduğu tarih : - 3 10 2011

16 9 4

Buna göre, en son 4/1-(a) kapsamında iken vefat eden sigortalının hak sahiplerine, 5 yıllık sigortalılık süresi şartı oluşmadığından ölüm aylığı bağlanamayacaktır.

Çocukların isteğe bağlı sigortalı olabilmek için SGK'ya müracaat tarihinde 18 yaşın doldurulmuş olması gerekmektedir. 18 yaşın tespiti isteğe bağlı sigortalılık müracaat tarihinden doğum tarihinin çıkartılması suretiyle belirlenir.

X. SSK, EMEKLİ SANDIĞI VE BAĞ-KUR'A AYNI ANDA ÇALIŞAN KADINLARIN DURUMU

Çalışanların statüsüne göre kurulan sosyal güvenlik kurumları (işçilerin-SSK, memurların-Emekli Sandığı, esnaf ve diğer bağımsız çalışanların-BAĞ-KUR, banka ve meslek odaları çalışanları) "Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı"na devredilerek ortadan kaldırılmıştır. Ancak yeni kurulan SGK bünyesinde de statüye dayalı farklı hak ve yükümlülükleri olan çok sayıda sigortalılık çeşidi bulunmaktadır⁽⁴⁾. Hâl böyle iken SGK öncesinde var olan sigortalılık hâllerinin birleşmesi veya çakışması dün olduğu gibi bugün de devam etmektedir. Bu bağlamda kadın çalışanların aynı anda aynı statü ya da farklı statülere dayalı sigortalılıklarının bulunması halinde aşağı açıklanan işlemler esas alınmaktadır.

1. GENEL OLARAK KADINLARIN FARKLI SİGORTALILIK HÂLLERİNE TABİ OLARAK ÇALIŞMASI

Sosyal güvenlik kurumlarının tek çatıda birleşmesine rağmen SGK çatısı altında tek tip sigortalılık söz konusu değildir.

SSK'lıların şimdiki adı: (4/1-a), Bağ-Kur'luların (4/1-b), Emekli Sandığı sigortalıların yeni adı ise (4/1-c) olarak devam etmektedir. Buna göre en baskın sigortalılık 4/1-c (Emekli Sandığı) kapsamındaki sigortalılıktır. Bu sigortalılıktan sonraki baskın sigortalılık ise 4/1-a sigortalılığıdır.

Kadınların (4/1-a), (4/1-b) ve (4/1-c) sigortalılık hâllerinden birden fazlasına aynı anda tabi olunmasını gerektirecek şekilde çalışması durumlarında öncelikle 4/1-c (Emekli Sandığı) kapsamında sigortalı sayılmaktadır.

Kadın sigortalının (4/1-a) ve (4/1-b) kapsamında aynı anda çalışmasının bulunması hâlinde, önce başlayan sigortalılık esas alınmakta iken 11.02.2011 tarihinden itibaren bu uygulama değiştirilmiştir

⁽⁴⁾ İsa KARAKAŞ, SSK, Emekli Sandığı ve Bağ-Kur'a aynı anda tabi çalışanların durumu, Türkiye Gazetesi, 27.02.2019

(4/1-a) ve (4/1-b) kapsamlarında yer alan sigortalılık statülerine tabi olacak şekilde çalışılması hâlinde (4/1-a) kapsamındaki sigortalılık esas alınacaktır. Ancak, sigortalılık hâllerinin çakışması nedeniyle (4/1-a) kapsamındaki sigortalılığı esas alınanlar, yazılı talepte bulunmak kaydıyla, esas alınmayan (4/1-b) sigortalılık statüsü kapsamında talep tarihinden itibaren prim ödeyebilirler.

Bu şekilde ödenen primler; iş kazası ve meslek hastalığı sigortasından sağlanan haklar yönünden, (4/1-b) kapsamında sigortalılık statüsünde, kısa vadeli sigorta kollarından sağlanan diğer yardımlar ile uzun vadeli sigorta kollarından sağlanan yardımlar yönünden ise (4/1-a) kapsamında sigortalılık statüsünde değerlendirilecektir.

(4/1-a) ve (4/1-b) kapsamındaki sigortalılık hâllerinin aynı gün başlaması hâlinde, (4/1-a) kapsamındaki sigortalılık esas alınacak, (4/1-a) sigortalılığının sona ermesi hâlinde ise (4/1-b) kapsamındaki sigortalılığa geçiş yapılmış olunacaktır.

Bu uygulamaya bağlı olarak çalışanlar tek statüde yaşlılık emekli aylığına hak kazanacaktır.

2. 2008 YILI EKİM AYI BAŞI İLE 1/3/2011 TARİHLERİ ARASINDA GEÇEN HİZMETLERİN ÇAKIŞMASI

2008 yılı Ekim ayı başı itibarıyla yürürlüğe giren Kanunun 53 üncü maddesinin birinci fıkrası ile sigortalının 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde yer alan sigortalılık hallerinden birden fazlasına aynı anda tabi olmasını gerektirecek şekilde çalışması halinde; öncelikle aynı maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında, (c) bendi kapsamında çalışması yoksa ilk önce başlayan sigortalılık ilişkisi esas alınarak sigortalı sayılacağı, ikinci fıkrası ile 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sayılanların, kendilerine ait veya ortak oldukları işyerlerinden dolayı 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı bildirilemeyecekleri hüküm altına alınmıştır.

Sigortalının Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerine tabi çalışmasının bulunması halinde, önce başlayan sigortalılık esas alınacaktır.

5510 s. Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (b) bendinin (4) numaralı alt bendi kapsamındaki sigortalılık hallerinin aynı gün başlaması halinde, (a) bendine tabi sigortalılık esas alınacak, bu sigortalılığın sona ermesi halinde (b) bendine tabi sigortalılık, bu sigortalılığın da sona ermesi halinde ise (b) bendinin (4) numaralı alt bendi hükümleri esas alınarak sigortalılık başlatılacaktır.

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalının birden fazla işveren yanında çalışması halinde bu çalışmalarının tamamı dikkate alınacaktır. Ancak, hizmetin değerlendirilmesin-

de ay 30 günü, prime esas kazançlar ise Kanunun 80 inci maddesine göre belirlenen azami kazancı geçemeyecektir.

İsteğe bağlı sigortalıların 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentleri kapsamına tabi olacak şekilde çalışmaya başlamaları halinde, Kanunun 51 inci maddesinin üçüncü fıkrası hükmü saklı kalmak kaydıyla isteğe bağlı sigortalılıkları sona erecektir.

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine tabi birden fazla çalışması bulunan sigortalılar önce başlayan çalışmadan dolayı sigortalı sayılacaklardır. Bu sigortalıların birden fazla işyerinin sahibi veya ortağı olması halinde kısa vadeli sigorta primi, riski en yüksek olan prim oranı üzerinden ödenecek, bu sigortalıların işyerinde Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı çalıştırmaları halinde meslek kodu aynı şekilde güncellenecektir. Ancak, 6385 sayılı Kanun gereğince kısa vadeli sigorta prim oranı 1/9/2013 tarihinden itibaren % 2 olarak alınacaktır.

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine tabi gelir vergisinden muaf olarak sigortalılıkları devam edenler ile köy ve mahalle muhtarlarından 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında gelir vergisi mükellefi olanlar hariç hizmet akdine tabi çalışmaya başlayanlar çalışmaya başladıkları tarihten itibaren Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı olacaklardır.

Ancak, hizmet akdine tabi çalışmaları sona erenlerden, gelir vergisinden muaf olduğu tespit edilenler ile köy ve mahalle muhtarlık görevinin devam ettiği tespit edilenlerin Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki sigortalılıkları talep alınmaksızın hizmet akdine tabi çalışmanın sona erdiği tarihten itibaren devam ettirilecektir.

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine tabi çalışmakta iken (b) bendi kapsamında çalışması bulunması nedeniyle bu bent kapsamına alınmayanların hizmet akdine tabi çalışmalarını sona erdirip en az bir gün ara vererek yeniden hizmet akdine tabi çalışmaya başlamaları halinde hizmet kesintiye uğramış sayılacaktır.

4857 sayılı Kanunun 56 ncı maddesinde işverenlerin işçilerin gidiş ve dönüşlerinde yolda geçecek süreleri karşılamak üzere toplam dört güne kadar verdikleri ücretsiz izin ile 74 üncü maddesinde kadın işçiye onaltı haftalık sürenin tamamlanmasından veya çoğul gebelik halinde onsekiz haftalık süreden sonra altı aya kadar verilen ücretsiz izinler ile diğer iş kanunlarında ücretsiz izin sayılan süreler dışında kalan sürelerde Kanun kapsamındaki sigortalılık niteliği yitirilmiş sayıldığından ücretsiz yol ve analık izin süresi dışındaki ücretsiz izin süreleri bulunanların, bu sürelerde Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı olmaları halinde, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendine tabi sigortalılıkları sona erdirilecektir.

1/10/2008-1/3/2011 tarihleri arasında ay içinde işe girişi veya işten çıkış tarihi bulunmayan ancak, geçici iş göremezlik ödeneği alması nedeniyle ayın bazı günlerinde ücret almayan ya da geçici iş göremezlik ödeneği aldığı aylarda ücret almadığı için sıfır gün ve kazanç bildirilen 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendine tabi sigortalıların hizmeti kesintiye uğramış sayılmayacaktır.

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı sayılanlar, 1/10/2008 tarihinden itibaren kendilerine ait veya ortak oldukları işyerlerinden, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı olarak bildirilemeyecektir.

3. 2925 SAYILI KANUN İLE MUHTARLIKTAKİ GEÇEN SÜRELERİN ÇAKIŞMASI

2108 sayılı Kanun gereğince Kanunun 4 üncü maddesi kapsamında sigortalı sayılmayı gerektirecek bir çalışması bulunan veya gerek Kanun gerekse mülga 506, 1479, 2925, 2926 ve 5434 sayılı kanunlara göre aylık ve/veya gelir alan köy ve mahalle muhtarları, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı sayılmayacaklarından, 2925 sayılı Kanuna tabi sigortalılığı devam etmekte iken köy ve mahalle muhtarları seçilenlerin 2925 sayılı Kanuna tabi sigortalılıkları devam ettirilecek Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı sayılmayacaklardır.

1/10/2008 tarihinden önce 2925 sayılı Kanuna tabi sigortalı iken bu tarihten önce muhtar seçilen ve muhtarlık süresi 1/10/2008 tarihinden sonra da devam edenlerin 2925 sayılı Kanuna tabi sigortalılıkları devam ettirilecek, 2925 sayılı Kanuna tabi sigortalılığı devam ederken 1/10/2008 tarihinden sonra muhtar seçilenler hakkında da aynı şekilde işlem yapılacaktır.

4. 01/3/2011 TARİHİNDEN İTİBAREN HİZMET ÇAKIŞMALARI

5510 s. Kanunun sigortalılık hallerinin birleşmesine ilişkin 53 üncü maddesi 6111 sayılı Kanun ile 1/3/2011 tarihinden geçerli olmak üzere değiştirilmiş, ayrıca 6111 sayılı Kanunla, Kanuna eklenen geçici 33 üncü madde ile 53 üncü maddenin birinci fıkrasında yapılan değişikliklerin 1/3/2011 tarihinden önceki süreler için uygulanmayacağı hüküm altına alınmıştır.

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sayılanlar, kendilerine ait veya ortak oldukları işyerlerinden dolayı 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı olarak bildirilemeyeceklerinden, bu durumdaki sigortalılar 1/3/2011 tarihinden önce olduğu gibi bu tarihten sonra da kendi işyerlerinde 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendine göre sigortalı olamayacaklardır. Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerine

tabi olarak birden fazla statüde aynı anda çalışılması halinde aşağıdaki şekilde işlem yapılacaktır.

4.1. Sigortalılığı 1/3/2011 Tarihinden Sonra Başlayanların Hizmetlerinin Çalışması

Kanunun 53 üncü maddesi ile 1/3/2011 tarihinden itibaren sigortalıların 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde yer alan sigortalılık statüleri ile (c) bendinde yer alan sigortalılık statüsüne aynı anda tabi olacak şekilde çalışmaları halinde öncelikle (c) bendi kapsamında, (a) ve (b) bentlerinde yer alan sigortalılık statülerine tabi olacak şekilde çalışmaları halinde ise (a) bendi kapsamındaki sigortalılıkları geçerli sayılacaktır. (b) bendi kapsamındaki sigortalılık (a) bendine tabi çalışmanın başladığı tarihten bir gün önce sona erdirilecektir.

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine tabi sigortalıların 1/3/2011 tarihinden itibaren (a) bendi kapsamında çalışmaya başlamaları halinde e-sigorta yoluyla Kuruma verilen sigortalı işe giriş bildirgelerinde "5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine tabi sigortalılığınız sona erdirilmiştir. 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendine tabi ayrıca prim ödemeye devam etmek istiyor iseniz SGİM/SGM'ne müracaat etmeniz gerekmektedir" uyarısı verilecek, bu kayıtlar otomatik olarak "(4/b) Tescil Programının" terk işlemleri menüsünden (01) terk kodu sigorta türünde "53 üncü maddeye göre sonlandırma" ile sona erdirilecektir.

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine tabi çalışması sona erenlerin (b) bendi kapsamındaki çalışmalarının devam etmesi halinde ise (a) bendine tabi çalışmasının sona erdiği tarihten bir gün sonra (b) bendine tabi sigortalılıkları başlatılacaktır.

Örnek 1- 25/5/2011 tarihinde vergi mükellefiyeti nedeniyle Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine tabi sigortalı olan ve sigortalılığı devam etmekte iken 18/8/2011 tarihinde işveren yanında hizmet akdine tabi çalışmaya başlayan sigortalının (b) bendi kapsamındaki sigortalılığı 17/8/2011 tarihi itibarıyla sona erdirilerek, 18/8/2011 tarihi itibarıyla (a) bendi kapsamında sigortalı sayılacaktır.

Örnek 2- 2/3/2010 tarihinde Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine tabi çalışmaya başlayan sigortalı bu kapsamdaki sigortalılığı devam etmekte iken 21/8/2011 tarihinde vergi mükellefi olmuştur. Bu durumda (b) bendi kapsamındaki sigortalılığı (a) bendi kapsamındaki sigortalılığı sona ermediği sürece başlatılmayacaktır.

Örnek 3- Örnek 2'deki sigortalının Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine tabi sigortalılığının 12/5/2011 tarihinde sona ermesi ve vergi mükellefiyetinin devam etmesi halinde (b) bendi kapsamındaki sigortalılığı 13/5/2011 tarihinden itibaren başlatılacaktır.

4.2. Sigortalılığı 1/3/2011 Tarihinden Önce Başlayanların 1/3/2011 Tarihinden Sonra Hizmetlerinin Çakışması

01/3/2011 tarihinden önce Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine tabi çalışması bulunan sigortalıların 1/3/2011 tarihinden sonra (a) bendine tabi çalışmaları halinde önce başlayan sigortalılık statüsüne göre işlem yapılmayacak. (b) bendi kapsamındaki sigortalılığı (a) bendine tabi çalışmasından bir gün önce sona erdirilecektir.

Örnek- 20/5/2009 tarihinde Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalılığı devam etmekte iken 12/12/2011 tarihinden itibaren (a) bendi kapsamında çalışmaya başlayan sigortalının, (b) bendi kapsamındaki sigortalılığı 11/12/2011 tarihi itibarıyla sona erdirilecektir.

4.3. Sigortalılığı 1/3/2011 Tarihinden Önce Başlayanların 1/3/2011 Tarihinden Önce Hizmetlerinin Çakışması

1/3/2011 tarihi itibarıyla Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bendine tabi çalışmaları devam eden sigortalıların 6111 sayılı Kanunla Kanuna eklenen geçici 33 üncü madde uyarınca hangi sigortalılık statüsünün önce başladığına bakılmaksızın (b) bendi kapsamındaki sigortalılığı 28/2/2011 tarihi itibarıyla sona erdirilecektir.

Örnek 11/11/2008 tarihinde Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında başlayan sigortalılığı devam etmekte iken, 11/12/2009 tarihinden itibaren (a) bendi kapsamında çalışmaya başlayan sigortalının 28/2/2011 tarihi itibarıyla (b) bendi kapsamındaki sigortalılığı sona erdirilecek, 1/3/2011 tarihi itibarıyla (a) bendi kapsamındaki sigortalılığı devam ettirilecektir.

5. (4a) VE (4b) KAPSAMINDA AYNI ANDA PRİM ÖDENMİŞ HİZMETLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bendine tabi sigortalılığın çakışması nedeniyle (a) bendi kapsamındaki sigortalılığı esas alınanlar 1/3/2011 tarihinden sonra yazılı talepte bulunmak ve 82 nci maddeye göre belirlenen prime esas kazanç alt sınırı ve üst sınırına ilişkin hükümler saklı olmak kaydıyla, (b) bendi kapsamındaki çalışmasından dolayı talep tarihinden itibaren (b) bendi içinde prim ödeyebileceklerdir. Ancak, (a) ve (b) bendi için ödenecek primlerin toplamı prime esas kazancın üst sınırından fazla olamayacaktır.

Sigortalılık hallerinin çakışması nedeniyle Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalılığı esas alınanlardan (b) bendi kapsamında prim ödemek isteyenler iş kazası ve meslek hastalığı sigortasından sağlanan haklar yönünden Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında, kısa vadeli sigorta kollarından sağlanan diğer yardımlar ile uzun vadeli sigorta kollarından

sağlanan yardımlar yönünden ise Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalılık statüsünde değerlendirilecektir.

Sigortalıların Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine tabi ödediği primlerin uzun vadeli sigorta kolları yönünden sağlanan yardımlar açısından değerlendirilmesinde gün sayısı (a) bendine tabi bildirilen gün sayısından fazla olmayacak, bu şekilde hesaplanan gün sayısı bildirilen prime esas kazancın azami tutarını geçemeyecektir.

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerine tabi sigortalılık halleri çakışanlardan (b) bendi kapsamında ayrıca prim ödemek için talepte bulunanlara, (b) bendi statüsünde iş kazası ve meslek hastalıkları yönünden Kanunun 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a), (b), (c), (d) ve (e) bentlerinde belirtilen yardımlar yapılacaktır. Bu yardımların yapılmasında (b) bendi statüsünde ödenen primler esas alınacaktır.

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında ödenecek primler uzun vadeli sigorta kolları yönünden 26 ncı, 28 inci ve 32 nci maddelerinin birinci fıkralarının uygulanmasında 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendine tabi hizmetlerle birlikte dikkate alınacaktır. Ancak, hizmetin değerlendirilmesinde ay 30 günü, prime esas kazançlar ise Kanunun 80 inci maddesine göre belirlenen azami kazancı geçemeyecektir. Bu sigortalılara kısa vadeli sigorta kollarından Kanunun 16 ncı maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen hastalık ve analık sigortasından geçici iş göremezlik ödeneği ödenmesinde de sigortalılık statüsü Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi olarak değerlendirilecektir.

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerine tabi sigortalılıkları çakışanlardan, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalılığı esas alınmakla beraber 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki çalışmalarından dolayı prim ödeyenlerin ait olduğu ayı izleyen ayın sonuna kadar (b) bendi kapsamındaki primlerini ödememeleri halinde o aya ait primin ödeme imkanı ortadan kalkacağından, söz konusu ay için hesaplanacak (a) bendi kapsamında prime esas kazançta dahil edilmeyecek ayrıca o ayda iş kazası geçirmesi veya meslek hastalığına tutulması halinde iş kazası ve meslek hastalığı hükümlerinden de yararlandırılmayacaktır.

Kanunun 67 nci maddesine 25/2/2011 tarihinde eklenen beşinci fıkraya ile bu tarihten itibaren Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalıların 4857 sayılı Kanunun 56 ncı ve 74 üncü maddeleri ile diğer iş kanunlarına göre ücretsiz izinli sayılan süreler haricinde ayrıca bir takvim yılı içerisinde toplam bir ayı aşmayan ve işverenlerince belgelendirilen ücretsiz izin sürelerinde genel sağlık sigortalılıklarının devam edeceği hüküm altına alındığından, bu du-

rumdaki sigortalılara Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında gün bildirilmeyeceğinden, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında ödenen primler, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında günsüz prime esas kazanç olarak dikkate alınacaktır.

Örnek 1- Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine tabi sigortalılığı devam ederken 27/5/2011 tarihinde 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında çalışmaya başlayan ve prime esas kazanç alt sınırı üzerinden prim ödenen sigortalının (b) bendi kapsamındaki sigortalılığı 26/5/2011 tarihinde sona erdirilmiştir. Sigortalı 17/7/2011 tarihinde aynı zamanda 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında da alt sınır üzerinden prim ödeyeceğine ilişkin talepte bulunmuş olup sigortalının 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki hizmetleri aşağıda belirtildiği şekilde değerlendirilecektir.

2011 Yılı	Sigortalılık Statüsü	İşe Giriş/ Talep Tarihi	Prim Ödeme Gün Sayıları	4/ a				4/b	
				Uzun Vadeli Sigorta		Kısa Vadeli Sigorta		Kısa Vadeli Sigorta	
				Gün	PEK	Gün	PEK	Gün	PEK
Nisan	4/b	-	30	30	796,50	-	-	30	796,50
Mayıs	4/b	-	26	26	690,30	-	-	26	690,30
	4/a	27/5/2011	5	5	132,75	5	132,75	-	-
Haziran	4/a	-	30	30	796,50	30	796,50	-	-
Temmuz	4/a	-	30	30	837,00	30	837,00	-	-
	4/b	17/7/2011	15	0	418,50	-	-	15	418,50
Ağustos	4/a	-	30	30	837,00	30	837,00	-	-
	4/b	-	30	0	837,00	-	837,00	30	837,00
Eylül	4/a	-	25 (5 gün rapor)	25	697,50	25	697,50	-	-
	4/b	-	30	0	697,50	-	837,00	30	837,00
Ekim	4/a	-	30	30	837,00	30	837,00	-	-
	4/b	-	30	0	837,00	-	-	30	837,00
Kasım	4/a	-	30	30	837,00	30	837,00	-	-
	4/b	-	30	0	837,00	-	-	30	837,00
Aralık	4/a	-	30	30	837,00	30	837,00	-	-
	4/b	-	-	-	Ödenmemiş	-	-	-	Ödenmemiş

Bu sigortalının 2011 yılı Mayıs ayı gün sayısı ($4/a + 4/b = 26 + 5 = 31$) 30 gün olarak, prime esas kazancı ise ($690,30 + 132,75$) 823,05 olarak dikkate alınacaktır.

17/7/2011 tarihinden itibaren esas alınmayan sigortalılık statüsünde ödenen 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki sürelerle ait prime esas kazançları uzun vade yönünden malullük, yaşlılık ve ölüm aylığı bağlanması ile yaşlılık ve ölüm toptan ödemesinde 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki hizmetlere ilave edilerek değerlendirilecek (2011 yılı Temmuz ayı $837,00 + 418,50 = 1.255,50$), gün sayısı ise 30 gün olacaktır. Sigortalının 15/8/2011 tarihinde 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında iş kazası geçirmesi halinde sigortalıya ödenecek geçici iş görmezlik ödeneği ile meslekte kazanma gücünü % 20 oranında kaybettiğinin tespit edilmesi durumunda bağlanacak sürekli iş göremezlik geliri Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi statüsünde ödenen kazançlar esas alınarak değerlendirilecek, yardımlar da Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi statüsünden yapılacaktır. Bu şekilde çalışmaya devam eden sigortalı 12/9/2011 tarihinde 5 gün hastalık sigortası yönünden rapor almıştır. Sigortalının 5 günlük geçici iş göremezlik ödeneği 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında ödenecek, sigortalıya uzun vadeli sigorta kolları yönünden aylık (malullük, yaşlılık ve ölüm aylığı yada toptan ödeme) bağlanmasında 2011 yılı Eylül ayı gün sayısı 25 gün olarak (b) bendine ait prime esas kazancı ise (a) bendine tabi gün sayısı ile orantılı olarak alınarak 25 gün karşılığı 697,50 TL olarak dikkate alınacaktır. 2011 yılı Eylül ayı prime esas kazancı toplam 1.395,00 TL olacaktır.

Örnek 2- Örnek 1'deki sigortalının 15/8/2011 tarihinde Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında iş kazası geçirmesi halinde, sigortalıya ödenecek geçici iş göremezlik ödeneği ile meslekte kazanma gücünü % 20 oranında kaybetmesi halinde bağlanacak sürekli iş göremezlik geliri 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi statüsünde ödenen kazançlar esas alınarak değerlendirilecek ve yardımlar 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında yapılacaktır.

Örnek 3- Örnek 1'deki sigortalının 12/12/2011 tarihinde Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında iş kazası geçirdiği 1/2/2012 tarihinde tespit edilmiştir. Ancak, sigortalı 2011 yılı Aralık ayı primini 2012 yılı Ocak ayı sonuna kadar ödemediğinden 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki sigortalılığı geçerli sayılmayacak, sigortalı iş kazası ve meslek hastalığı hükümlerinden yararlanamayacaktır.

Örnek 4- Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bendine göre sigortalılığının çakışması nedeniyle 15/9/2011 tarihinde 4

üçüncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalılığı durdurulan ve bu bent kapsamındaki sigortalılığının devam etmesi yönünde talepte bulunmayan sigortalının, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalılığı 21/12/2012 tarihinde sona ermiştir. 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalılığı devam eden sigortalının bu bent kapsamındaki sigortalılığı 22/12/2012 tarihinden itibaren başlatılacaktır.

6. KISMI SÜRELİ OLARAK 30 GÜNDEN AZ ÇALIŞILAN SÜRELERDE HİZMETLERİN ÇAKIŞMASI

4857 sayılı Kanuna göre kısmi süreli iş sözleşmesiyle çalışanlar (eksik gün nedeni 06 Kısmi istihdam), tam süreli çalışmakla birlikte ay içinde puantaj kaydı tutularak kısmi hizmet bildirilen (eksik gün nedeni 7- Puantaj kaydı) ile ev hizmetlerinde 30 günden az çalışanların (eksik gün nedeni 17- Ev hizmetlerinde 30 günden az çalışma) aynı anda Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde sayılan sigortalılık hallerinin bulunması durumunda sadece çalışan süredeki (b) bendine tabi sigortalılıkları iptal edilecektir. Çakışma sürelerinin tespitinde her bir ay için ayrı ayrı değerlendirme yapılacaktır. Bu durumda, ay içinde kısmi çalışan süreler dışında kalan sürede (b) bendine tabi sigortalılık geçerli sayılacağından sigortalılar ayrıca (b) bendi kapsamında prim ödemek için yazılı talepte bulunmayacaklardır.

Sigortalıların ay içindeki (a) ve (b) bentlerine tabi gün sayılarının hesabında ay 30 gün kabul edilecek (b) bendine tabi gün sayısı (a) bendine ilave edilerek hesaplanacaktır. Sigortalının (a) bendine tabi işe girdiği ay içinde işten çıktığı ay için parmak hesabı yapılarak işlem yapılacaktır. Artık güne ait kazançlar sigortalının prime esas kazancına ilave edilecektir. Ay içinde giriş ve çıkış tarihi bulunmuyorsa kısmi çalışan aylarda (a) bendi kapsamındaki sigortalılık ayın ilk gününden itibaren başlatılacaktır. (b) bendine tabi sigortalılık ise (a) bendi kapsamındaki sigortalılığının sona erdiği günü takip eden günden itibaren başlatılacaktır.

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında kısmi süreli olarak çalışanlar bu süreleri dışında kalan günleri (b) bendine tabi zorunlu çalışmaları ile tamamladıklarından kalan sürelerinde kısmi süreleri olarak (a) bendi kapsamında isteğe bağlı sigortalı olamayacakları gibi genel sağlık sigortalısı olarak bu süreleri ayrıca tamamlamayacaklardır.

Sigortalıların ay içinde birden fazla işyerinde çalışmaları halinde "06" ve "17" numaralı eksik gün nedenleri dışında 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendine tabi diğer çalışmaları da toplanacak, sigortalılar kalan günler için (b) bendine tabi sigortalı sayılacaktır. Birden fazla çalışması toplam 30 gün olan sigortalılar hakkında (b) bendine tabi prim alınmayacaktır.

Kanunun 67 nci maddesine 25/2/2011 tarihinden ilave edilen beşinci fıkra ile bu tarihten itibaren 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalıların 4857 sayılı Kanunun 56 ncı ve 74 üncü maddeleri ile diğer iş kanunlarına göre ücretsiz izin sayılan süreler haricinde ayrıca bir takvim yılı içerisinde toplam bir ayı aşmayan ve işverenlerince belgelendirilen ücretsiz izin sürelerinde genel sağlık sigortalılıklarının devam edeceği hüküm altına alındığından bir ayı aşan kısmi çalışmalarda eksik gün nedeni "06", "07" ya da "17" olup, ay içinde "0" gün ve "0" kazanç bildirilen kayıtlar, eksik gün nedeni "7-Puantaj kaydı" ve "12Birden fazla" ve "13-Diğer" seçilenler ya da "0" gün ve "0" kazanç bildirimin sürekli olarak yapıldığı tespit edilenler hakkında (a) bendi kapsamında bildirilen çalışmanın fiili olup olmadığı hususu araştırılarak sonucuna göre işlem yapılacaktır.

Örnek 1- Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine tabi sigortalı olup, 40,00 TL günlük kazanç üzerinden prim ödeyen ve 28/1/2014 tarihinde 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında her ay 5 gün kısmi süreli (eksik gün nedeni 06) olarak ve işverenin- ce 40,00 TL günlük kazanç üzerinden çalışmaya başlayan sigortalı 2014 yılı Ocak ayında 27 gün (b) bendine, 4 gün (a) bendine tabi sigortalı olacak, takip eden aylarda (b) bendine tabi sigortalılığı 25 gün olarak bildirilecektir. Sigortalının 2014 yılı Mayıs ayında 15 gün kısmi istihdama tabi çalıştığı varsayıldığında Mayıs ayında 15 gün (b) bendine tabi sigortalı sayılacaktır.

Yıl	Sigortalılık Statüsü	İşe Giriş Tarihi	Toplam Gün	Aylık Bağlamada Dikkate Alınacak	
				Gün	PEK
2013 Aralık	4/b	-	30	30	1200,00
2014 Ocak	4/b		27*	30	1080,00
	4/a	28/1/2014	4		160,00
2014 Şubat	4/b		25	30	1000,00
	4/a		5		200,00
2014 Mart	4/b		25	30	1000,00
	4/a		5		200,00
2014 Nisan	4/b		25	30	1000,00
	4/a		5		200,00
2014 Mayıs	4/b		15	30	600,00
	4/a		15		600,00

* Sigortalıya ay içinde giriş ve çıkış işlemi yapılacağından (4/b) günleri parmak hesabı yapılarak belirlenecektir.

Kısmi süreli çalışanlara ilişkin hizmet çağışımlarında 01/3/2011 tarihinden itibaren kısmi süreli çalışması nedeniyle (4/1-b) kapsamında sigortalılığı sona erdirilenlerin çalışan süreler dışındaki primlerini ödemek için talepte bulunmaları halinde, söz konusu aylar (b) bendi kapsamında 30 güne tamamlanıp hizmet süresi olarak değerlendirilebilecektir. Sosyal güvenlik destek primine tabi sigortalılık hakkında 29/2/2016 tarihine kadar aynı şekilde işlem yapılacaktır, bu tarihten sonra yaşlılık ve emeklilik aylığı alıp 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında çalışması olanlar hakkında sosyal güvenlik destek primi uygulaması kaldırıldığından hizmet çağışması oluşmayacaktır.

7. 5510 SAYILI KANUNUN 5 İNCİ MADDESİ İLE 4 ÜNCÜ MADDESİNİN BİRİNCİ FIKRASININ (a) VE (b) BENTLERİNE TABİ SİGORTALILIK STATÜLERİNİN ÇAKIŞMASI

7.1. 5 inci Maddenin Birinci Fıkrasının (a) Bendi ile 4 üncü Maddeye Tabi Geçen Çalışmaların Çakışması

Ceza infaz kurumları ile tutukevleri bünyesinde oluşturulan tesis, atölye ve benzeri ünitelerde çalıştırılan hükümlü ve tutukluların, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerine tabi çalışmaları halinde bu sigortalılık esas alınacak ve 5 inci maddenin (a) bendi kapsamındaki sigortalılıkları sona erdirilecektir.

7.2. 5 inci Maddenin 1.Fıkrasının (b) Bendi ile 4 üncü Maddeye Tabi Geçen Çalışmaların Çakışması

Kanunun 5 inci maddesinin (b) bendi kapsamında, aday çırak, çırak ve işletmelerde mesleki eğitim gören öğrenciler ile meslek liselerinde okumakta iken veya yükseköğrenimleri sırasında staja tabi tutulan öğrenciler ve 2547 sayılı Kanunun 46 ncı maddesine tabi olarak kısmi zamanlı çalıştırılan öğrencilerden aylık prime esas kazanç tutarı, Kanunun 82 ncı maddesine göre belirlenen günlük prime esas kazanç alt sınırının otuz katından fazla olmayanların Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerine tabi çalışmaları halinde 5 inci maddenin (b) bendi kapsamındaki sigortalılıkları da sonlandırılmaz.

7.3. 5 inci Maddenin Birinci Fıkrasının (e) Bendi ile 4 üncü Maddeye Tabi Geçen Çalışmaların Çakışması

İŞKUR tarafından düzenlenen meslek edindirme, geliştirme ve geliştirme eğitimine katılan kursiyerlerin, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerine tabi çalışmaları halinde bu sigortalılık esas alınacak ve 5 inci maddenin birinci fıkrasının (e) bendi kapsamındaki sigortalılıkları sona erdirilecektir.

7.4. 5 inci Maddenin Birinci Fıkrasının (g) Bendi ile 4 üncü Maddeye Tabi Geçen Çalışmaların Çakışması

Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde ülkemiz ile sosyal güvenlik sözleşmesi olmayan ülkelerde iş üstlenen işverenlerce yurt dışındaki işyerlerinde çalıştırılmak üzere götürülen Türk işçileri bu çalışmaları devam ederken Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamında sigortalı olabileceklerdir. Ancak, bunlardan 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendine tabi olanların isteğe bağlılıkları (a) bendi kapsamında çalışmaya başladıkları tarihten bir gün önce sona erdirilecek, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendine tabi olanlardan isteğe bağlı sigortalılığı bulunanların isteğe bağlı sigortalılık sona erdirilinceye kadar (b) bendine tabi sigortalılıkları başlatılmayacaktır.

Örnek- 1/5/2011 tarihinde 5 inci maddenin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamında sigortalı olan 12/5/2011 tarihinde de isteğe bağlı sigortalı olmak için müracaat eden sigortalı, 26/6/2011 tarihinde limited şirket ortağı olmuştur. Bu sigortalının 5 inci maddenin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamındaki sigortalılığı ve isteğe bağlı sigortalılığı devam ettirilecektir. İsteğe bağlı sigortalılığının dilekçe ile 17/9/2012 tarihinde sona ermesi halinde (b) bendi kapsamındaki sigortalılığı 18/9/2012 tarihinden itibaren başlatılacaktır.

8. HİZMET ÇAKIŞMALARINDA SOSYAL GÜVENLİK DESTEK PRİMİ UYGULAMASI

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerine tabi hizmet çakışmalarında sosyal güvenlik destek primine tabi sigortalılar hakkında 1/3/2011 tarihinden itibaren (a) bendi kapsamındaki sigortalılık esas alınarak işlem yapılacaktır.

Örnek- 1/3/2003 tarihinden itibaren Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında aylıklık aylığı alan sigortalının esnaf sigortalılığının devam etmesi nedeniyle aylığından sosyal güvenlik destek primi kesilmektedir. Sigortalının 3/6/2011 tarihinde Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında çalışmaya başlaması nedeniyle aylıklarından yapılan sosyal güvenlik destek primi kesintisi 2/6/2011 tarihi itibarıyla kaldırılacaktır.

6663 sayılı Kanunla Kanunun 30 uncu maddesinin (b) bendi değiştirilmiş, geçici 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi yürürlükten kaldırılmış olup 29/2/2016 tarihinden itibaren aylıklık ve emeklilik aylığı bağlandıktan sonra 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki çalışması bulunanlar için sosyal güvenlik destek primi kesintisi yapılmayacak bu tarihten itibaren sosyal güvenlik destek primi yönünden hizmet çakışması durumu oluşmayacaktır.

9. KANUNUN EK 5. İLE EK 6. MADDESİ KAPSAMINDAKİ HİZMETLERİN ÇAKIŞMASI

1/3/2011 tarihinden geçerli olmak üzere Kanuna eklenen ek 5 inci madde ile ek 6 ncı maddelerde sigortalılık talep ile başlamakta, sigortalıların Kanunun 4 üncü maddesi kapsamında çalışmamaları halinde, bu sigortalılıkları devam etmekte, talepleri halinde ise sona ermektedir. Bu durumda Kanunun ek 5 inci maddesi kapsamında sigortalılığı devam ederken, ek 6 ncı madde kapsamında talepte bulunan ya da ek 6 ncı madde kapsamında sigortalılığı devam ederken ek 5 inci madde kapsamında talepte bulunan sigortalıların önce başlayan sigortalılıkları sona ermeden diğer kapsamdaki sigortalılığı başlatılmayacaktır.

10. 4/1-b KAPSAMINDA AYLIK BAĞLANACAKLARDAN DİĞER STATÜLERE GÖRE SAĞLIK PRİMİ BİLDİRİLMEMİŞ HİZMETİ OLANLAR

6111 sayılı Kanunun 50 inci maddesiyle, Kanunun geçici 19 uncu maddesi 25/2/2011 tarihinden itibaren değiştirilmiş olup, 1479 ve 2926 sayılı kanunlara göre aylık almakta olanlarla 25/2/2011 tarihinden sonra Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında çalışmaları nedeniyle Kanunun geçici 2 nci maddesine göre aylık bağlanacaklara, aylık bağlamaya esas tüm hizmetleri süresince on yıl süreyle hastalık sigortası veya sağlık sigortası veya genel sağlık sigortası primi ödememiş olanlardan, hastalık sigortası, sağlık sigortası ve genel sağlık sigortası primi kesilmiş olan süreler düşülmek kaydıyla, aylıklarının % 10'u oranında ve 10 yılı tamamlayacak süreyle genel sağlık sigortası primi kesileceği, 25/2/2011 tarihinden önce yapılan kesintilerin ise iade edilmeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Kanunun geçici 19 uncu maddesi gereğince 25/2/2011 tarihinden itibaren Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine tabi hizmetleri esas alınarak, Kanunun geçici 2 nci maddesine göre bağlanacak aylıklara ilişkin hizmet bildirme ve birleştirme yazılarında sigortalıların (a) bendine tabi hizmetlerinden hastalık sigortası ve genel sağlık sigortası primi kesilen ve kesilmeyen süreler ayrı ayrı bildirilecektir.

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine göre bildirilecek hizmetlerde aşağıda belirtilen hususlara dikkat edilecektir.

- 506 sayılı Kanunun mülga 85 inci maddesine göre isteğe bağlı sigortalı olanlardan 30/9/2008 tarihine kadar hastalık sigortası primi kesilmemiştir.
- 506 sayılı Kanunun mülga 86 ncı maddesine göre topluluk sigortasına devam edenler zorunlu olarak malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tabi tutulduğundan, avukat ve noterlerden hastalık ve analık topluluk sigortası sözleşmesi yapmış olanların bu süreleri "Topluluk Tescil ve Tahsilat Sistemi Programı"ndan, elçilik, dernek ve bir-

lik topluluklarının ise hastalık ve analık sigortasına ilişkin dönem bordrolarından kontrolü yapılarak hizmet bildirilecektir.

- Türk işverenlerin sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmamış ülkelere götürdükleri işçilerle ilgili olarak 30/9/2008 tarihine kadar topluluk sigortasında hastalık ve analık sigortası sözleşmesi imzalanmamıştır.
- Libya'da geçen hizmetler malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tabi süreler olup, bu sürelerde hastalık ve analık sigortası primi kesilmemiştir.

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında bağlanacak aylıklarda 1479 ve 2926 sayılı kanunlara tabi hizmetlere ilişkin sağlık primi ödenmemiş süreler ait gün sayısı önceden olduğu gibi (4/b) programları aracılığıyla elektronik ortamda yapılmaya devam edilecektir.

Sigortalıların Kanunun 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerine tabi hizmetleri hizmet birleştirme programı aracılığıyla elektronik ortamda yapılmaya devam edilecektir.

11. TARIM SİGORTALILARININ DİĞER STATÜLERE TABİ ÇALIŞMALARI

11.1. Tarım Sigortalılarının 4/1-b Kapsamında Hariç Diğer Bentler Kapsamında Çalışmaları

Tarım sigortalılıkları devam etmekte iken, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (4) numaralı alt bendi hariç diğer sigortalılık statülerine tabi çalışmalarının başlaması halinde, tarım sigortalılıkları bir gün öncesinden sona erdirilecektir.

Bu çalışmaları sona erenlerden ziraat odası, ziraat odasının bulunmadığı yerlerde ise tarım il/ilçe müdürlüğü kayıtları devam edenlerin sigortalılıkları, diğer statülere tabi sigortalılıklarının sona erdiği tarihi takip eden günden itibaren yeniden başlatılacaktır.

Örnek 1- 1/10/2008 tarihinden itibaren tarım sigortalılığı başlatılan ve 1/3/2011 tarihinden itibaren de vergi mükellefiyeti başlayan ilgilinin 28/2/2011 tarihinden itibaren tarım sigortalılığı sona erdirilerek, 1/3/2011 tarihinden itibaren Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (1) numaralı alt bendine tabi sigortalılığı başlatılacaktır. Ancak, bu çalışmasının 5/5/2011 tarihinde sona ermesi halinde tarımsal faaliyetinin devam etmesi şartıyla tarım sigortalılığı 6/5/2011 tarihinden itibaren yeniden başlatılacaktır.

Örnek 2- 14/2/2011 tarihi itibarıyla tarım sigortalılığı başlatılan ve sigortalılığı devam etmekte iken 17/8/2011 tarihinde Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine tabi çalışması başlayan sigortalının 16/8/2011 tarihinden itibaren tarım sigortalılığı sona erdirilecektir. Ancak, bu çalışmasının 28/9/2012 tarihinde sona ermesi halinde ta-

rımsal faaliyetinin devam etmesi şartıyla tarım sigortalılığı 29/9/2012 tarihinden itibaren yeniden başlatılacaktır.

Örnek 3- 10/10/2008 tarihi itibarıyla tarım sigortalılığı başlatılan ve sigortalılığı devam etmekte iken 3/9/2011 tarihinde ilk defa Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine tabi çalışması başlayan sigortalının, 2/9/2011 tarihinden itibaren tarım sigortalılığı sona erdirilecektir. Ancak, istifa etmesi nedeniyle Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındaki sigortalılığı 26/8/2012 tarihinde sona eren sigortalının, tarımsal faaliyetinin devam etmesi şartıyla tarım sigortalılığı 27/8/2012 tarihinden itibaren yeniden başlatılacaktır.

Örnek 4- 15/7/2002-14/8/2006 tarihleri arasında 5434 sayılı Kanuna tabi hizmeti bulunan, 10/10/2007 tarihinden itibaren tarım sigortalılığı başlatılan, 3/10/2009 tarihinden itibaren yeniden Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında çalışmaya başlayan ve hakkında Kanunun geçici 4 üncü maddesi uyarınca 5434 sayılı Kanunun mülga hükümleri uygulanacak olan sigortalının hizmeti 15/10/2009 tarihinden itibaren başlatılacağından, tarım sigortalılığı 14/10/2009 tarihi itibarıyla sona erdirilecektir. Sigortalının Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındaki görevinin 27/8/2012 tarihinde sona ermesi halinde bu kapsamdaki hizmeti 14/9/2012 tarihine kadar devam edeceğinden tarımsal faaliyetinin devam etmesi şartıyla tarım sigortalılığı 15/9/2012 tarihinden itibaren yeniden başlatılacaktır.

11.2. Tarım Sigortalılarının 4/1-b Kapsamında Diğer Statülerine Tabi Çalışması

Sigortalılık başlangıç tarihlerinin ve Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalılık çıkışmasının 1/3/2011 tarihinden önce ya da sonra olmasına bakılmaksızın, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (4) numaralı alt bendi ile aynı maddenin birinci fıkrasının (b) bendindeki diğer sigortalılık statülerine aynı anda tabi olacak şekilde 1/3/2011 tarihinden önce çıkışması durumunda, 28/2/2011 tarihinde (b) bendinin (4) numaralı alt bendi kapsamındaki sigortalılığı sona erdirilerek, 1/3/2011 tarihinden itibaren diğer statüler dikkate alınarak (b) bendi kapsamındaki sigortalılık başlatılacaktır. Çıkışmanın 1/3/2011 tarihinden sonra olması halinde ise tarım sigortalılığı, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine tabi sigortalılıktan bir gün önce sona erdirilecektir.

Örnek 1- Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (4) numaralı alt bendine tabi sigortalılığı devam etmekte iken 3/8/2010 tarihinden itibaren vergi mükellefiyeti başlayan sigortalının, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (4) numaralı alt bendi kapsamındaki sigortalılığı 28/2/2011 tarihinde sona erdirilerek vergi

mükellefiyetinin devam etmesi nedeniyle sigortalılığı 1/3/2011 tarihinden itibaren başlatılacaktır.

Örnek 2- Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (4) numaralı alt bendine tabi sigortalılığı devam etmekte iken 17/8/2011 tarihinden itibaren şirket ortaklığı başlayan sigortalının Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (4) numaralı alt bendi kapsamındaki sigortalılığı, 16/8/2011 tarihinde sona erdirilerek şirket ortaklığından dolayı sigortalılığı 17/8/2011 tarihinden itibaren başlatılacaktır.

6111 sayılı Kanunun ile Kanunun 53 üncü maddesinde yapılan düzenlemeye göre, 1/3/2011 tarihinden önce tarım kapsamında kaydı bulunan ve aynı zamanda muhtar olan sigortalıların, tarım kapsamındaki sigortalılıkları 28/2/2011 tarihine kadar devam ettirilecek, 1/3/2011 tarihi itibarıyla muhtar sigortalısı olarak kayıt ve tescili yapılacaktır.

Örnek- Tarımsal faaliyetinin başladığı 1/12/2007 tarihi itibarıyla 2926 sayılı Kanuna göre tescili yapılan ve bu kapsamdaki sigortalılığı kesintisiz devam eden sigortalı (D), 30/3/2014 tarihinde yapılan mahalli idareler seçimlerinde köy muhtarı seçilmiştir. Sigortalı (D)'nin bu kapsamdaki sigortalılığı 53 üncü madde gereği 29/3/2014 tarihi itibarıyla "(01) (53 üncü madde)" terk kodu ile sonlandırılarak, muhtar bağ numarası ile (9 ile başlayan bağ numarası) 30/3/2014 tarihi itibarıyla köy muhtarı statüsünde tescil kaydı yapılarak muhtar sigortalılığı başlatılacaktır.

12. SİGORTALILARIN KENDİLERİNE AİT VEYA ORTAK OLDUKLARI İŞYERLERİNDEN KENDİLERİNİ SİGORTALI GÖSTERMESİ

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (3) numaralı alt bendinde şirket ortakları (4/b) kapsamında sigortalı sayılmış, 53 üncü maddesinin ikinci fıkrasında ise (4/b) kapsamında sigortalı sayılanların, kendilerine ait veya ortak oldukları işyerlerinden dolayı, (4/a) kapsamında sigortalı bildirilemeyecekleri öngörülmüştür.

Buna göre, 2008/Ekim sonrası şirket ortaklığı nedeniyle (4/b) kapsamında sigortalı olanlar kendilerine ait veya ortak oldukları işyerlerinden (4/a) bendi kapsamında sigortalı olamayacakları gibi, (4/a) kapsamında çalışırken çalıştığı işyerine ortak olanlar (4/b) kapsamına alınacak ve (4/a) kapsamındaki sigortalılıkları sonlandırılacaktır. Kişinin çalıştığı işyeri dışında bir şirkete ortak olması halinde, Kanunun 53 üncü maddesinin birinci fıkrası gereği (4/a) kapsamında sigortalılığı devam ettirilecek ve (4/b) kapsamına alınmayacaktır.

Yine, (4/a) kapsamında çalıştığı anonim şirkette, ortak olmayan yönetim kurulu üyesi olanların (4/a) kapsamındaki sigortalılıkları devam ettirilecek, ancak sigortalının yönetim kurulu üyeliği yanında anonim şirkete ortak olması halinde (4/a) kapsamındaki sigortalılığı sonlandırılarak (4/b) kapsamında sigortalı sayılacaktır.

Örnek 1- 1/5/2005 tarihinden itibaren (4/a) kapsamında çalışan sigortalı (A), 15/9/2009 tarihinde çalıştığı limited şirketine ortak olmuştur. Kişinin çalıştığı işyerine ortak olması nedeniyle (4/a) kapsamında sigortalı (A)'nın (4/a) kapsamında sigortalılığı 14/9/2009 tarihinde sona erdirilecek, 15/9/2009 tarihinden itibaren (4/b) kapsamında sigortalılığı başlatılacaktır.

Örnek 2- 1/1/2013 tarihinden itibaren yönetim kurulu üyesi olduğu anonim şirketten (4/a) kapsamında sigortalı bildirilen (C), 3/5/2014 tarihinde yönetim kurulu üyesi olduğu (1/7/2012 tarihinde yürürlüğe giren 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda anonim şirketlerde yönetim kurulu üyesi olunabilmesi için ayrıca ortaklık şartı aranmamaktadır.) şirkete ortak olmuştur. Sigortalı (C)'nin 2/5/2014 tarihinde (4/a) kapsamında sigortalılığı sona erdirilerek, 3/5/2014 tarihinden itibaren (4/b) kapsamında sigortalılığı başlatılacaktır.

2. BÖLÜM

KADIN VE ÇOCUKLARIN GENEL SAĞLIK SİGORTALILIĞI VE FAYDALANMA ESASLARI

***"Bazı Erkekler Kadınları Anlamaya Çalışır, Diğerleri Kendilerini
Daha Basit Konulara Adarlar, Örneğin İzafiyet Kuramına."***

Albert Einstein

KÖRGE 2

KADIN VE ÇOCUKLARIN SOSYAL GÜVENLİĞİ

2.1. KADIN VE ÇOCUKLARIN SOSYAL GÜVENLİĞİ

Kadın ve çocukların sosyal güvenliği, toplumun genel güvenliği ve kalkınması için önemli bir faktördür. Kadın ve çocukların sosyal güvenliği, toplumun genel güvenliği ve kalkınması için önemli bir faktördür. Kadın ve çocukların sosyal güvenliği, toplumun genel güvenliği ve kalkınması için önemli bir faktördür.

I. ÇALIŞAN KADINLARIN GENEL SAĞLIK SİGORTALILIĞI

4/1-a (SSK), 4/1-b (Bağ-Kur), 4/1-c (Emekli Sandığı) kapsamında sigortalı sayılan kadınlar isteğe bağlı sigortalı olan kadınlar ayrıca bir bildirimle gerek olmaksızın SGK tarafından genel sağlık sigortalısı olarak tescil edilir ve bu kapsamda genel sağlık sigortalısı sayılır. Bu sigortalılar tüm genel sağlık sigortası tedavi ve hizmetlerinden faydalanır.

Söz konusu sigortalılık kayıtlarındaki hatalardan dolayı genel sağlık sigortası tescillerinde oluşan hataların düzeltilmesi için öncelikle ilgili sigortalılık kayıtlarının yetkili birimlerince düzeltilmesi esastır.

5510 sayılı Kanun veya Kanundan önce yürürlükte bulunan sosyal güvenlik kanunlarına göre gelir veya aylık alan kişiler Kanunun 60. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi kapsamında olan sigortalılar ayrıca bir bildirimle gerek olmaksızın SGK tarafından genel sağlık sigortalısı olarak tescil edilir ve bu kapsamda genel sağlık sigortalısı sayılır.

Söz konusu gelir ve aylık kayıtlarındaki hatalardan dolayı genel sağlık sigortası tescillerinde oluşan hataların düzeltilmesi için öncelikle ilgili gelir ve aylık kayıtlarının yetkili birimlerce düzeltilmesi esastır.

II. SOSYAL GÜVENCESİ OLMAYAN VE GELİR TESTİNE TABİ TUTULAN KADINLARIN GENEL SAĞLIK SİGORTALILIĞI

5510 s. Kanunun 60. maddenin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt (60/1/c-1) bendinde; "*harcamaları, taşınır ve taşınmazları ile bunlardan doğan hakları da dikkate alınarak, Kurumca belirlenecek test yöntemleri ve veriler kullanılarak tespit edilecek aile içindeki geliri kişi başına düşen aylık tutarı asgari ücretin üçte birinden az olan vatan-
daşların genel sağlık sigortalısı olacağı*",

60/1/g bendinde; "*diğer bentlerde belirtilen kişilerin dışında kalan ve başka bir ülkede sağlık sigortasından yararlanma hakkı bulunmayan vatandaşların genel sağlık sigortalısı sayılacağı*",

92. maddesinde; "*genel sağlık sigortası kapsamındaki kişilerin genel sağlık sigortalılığının zorunlu olduğu*" hüküm altına alınmıştır. Kanunun 60/1/c-1 alt bendi veya 60/1/g bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı olması gereken kişiler, genel sağlık sigortalısı olarak SGK tarafından tescil edilmektedir.

1. ÇALIŞMAYANLARIN (60/1/g KAPSAMINDA) GENEL SAĞLIK SİGORTALILIKLARI

1.1. 60/1/g Bendi Kapsamındaki Tescil İşlemleri

01.01.2012 tarihi itibarıyla Kanunun 60/1/g bendi hariç diğer bentleri ya da fıkraları kapsamında genel sağlık sigortalısı ya da Kanunun 3. maddesinin birinci fıkrasının (10) numaralı bendi (3/1/10) ile aynı maddenin 3. fıkrası uyarınca genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü

olduğu kişisi olarak sağlık yardımlarından yararlanmakta iken bu durumları sona eren ve yabancı bir ülkede sağlık sigortasından yararlanma hakkı bulunmayan, Türkiye'de ikamet eden Türk vatandaşları; sağlık yardımlarından yararlanma haklarının sona erme tarihini takip eden gün itibariyle Kanunun 60/1/g bendi kapsamında, ayrıca Kanunun 3. maddesinin üçüncü fıkrası kapsamına girenler hariç olmak üzere; 4. maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı olmakla birlikte, 4857 sayılı Kanunun 13. ve 14. maddelerine göre kısmi süreli veya çağrı üzerine çalışanlar, ay içerisinde günün bazı saatlerinde çalışıp çalıştığı saat karşılığında ücret alanlar ile bu Kanunun ek 9. maddesinin birinci fıkrasına tabi olanlardan; ay içerisinde yirmi gün ve daha az çalışanlar 82. maddeye göre belirlenen aylık prime esas kazanç alt sınırı üzerinden Kurumca resen tescil edilmektedir.

Kanunun 60/1/g bendi kapsamında resen tescil edilen kişilerin yanı sıra;

- Sigortalının bakmakla yükümlü olduğu kişi statüsünde olup 60/1/g bendi kapsamına geçmeyi,
- Gelir seviyesi asgari ücretin üçte birinin altında olup, gelir testine yeniden müracaat etmeksizin 60/1/g bendi kapsamına geçmeyi, talep edenler, bu kapsamda genel sağlık sigortalısı olarak tescil edilmektedir.

Sigortalının veya gelir/aylık alan kişinin vefat etmesi sonucunda bakmakla yükümlülüğü sona eren kişilerden herhangi bir sosyal güvencesi bulunmayanların, bu kapsamda tescil edilmesi gerekmektedir.

Bununla birlikte, Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalılar için aylık prim ve hizmet belgesi verilmemesi veya tutukluluk ve gözaltı hali, yol izni ve diğer ücretsiz izinler, devamsızlık, puantaj, kısmi istihdam, yarım çalışma, fesih tarihinde çalışmama ve diğer nedenlerle aylık prim ve hizmet belgesinde gün ve kazanç bildiriminde bulunulmaması halinde en son primin ilişkin olduğu tarih itibariyle bu kapsamdaki genel sağlık sigortalılığı sona ermiş sayılacağından bu şekilde sigortalılığı sona eren kişiler, sağlık hizmetlerinden yararlanma hakkı sona erdiği tarihten itibaren Kanunun 60/1/g bendi kapsamında tescil edilecektir.

Diğer taraftan, Kanunun 5. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki 5.6.1986 tarihli ve 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanununda belirtilen aday çırak, çırak ve işletmelerde meslekî eğitim gören öğrenciler hakkında iş kazası ve meslek hastalığı ile hastalık sigortası; meslekî ve teknik ortaöğretim ile yükseköğrenimleri sırasında staja tabi tutulan öğrenciler, meslekî ve teknik ortaöğretim sırasında tamamlayıcı eğitim ya da alan eğitimi gören öğrenciler, kamu kurum ve kuruluşları tarafından desteklenen projelerde görevli bursiyerler ile 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 46. maddesine tabi olarak kısmi zamanlı çalış-

tırılan öğrencilerden aylık prime esas kazanç tutarı, 82. maddeye göre belirlenen günlük prime esas kazanç alt sınırının otuz katından fazla olmayanlardan bakmakla yükümlü olunan kişi durumunda olmayanlar hakkında Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında genel sağlık sigortası hükümleri uygulanacağından, bu kişiler Kanunun 60/1/g bendi kapsamında tescil edilmeyeceklerdir.

2547 sayılı Kanunun ek 29. maddesinde; "... Bu şekilde ücret ödenmiş olması 4857 sayılı İş Kanunu hükümlerinin uygulanmasını gerektirmeyeceği gibi bu çalışma sebebiyle uzun vadeli sigorta kolları ve genel sağlık sigortası ile analık sigortası açısından sigortalılık ilişkisi kurulamaz." hükmü gereğince, üniversitelerin tıp fakültelerinin altıncı yıl müfredat programları çerçevesinde uygulama eğitimine başlamaya hak kazanmış intörn öğrenciler, Kanunun 5. maddesinin (b) bendi kapsamında değerlendirilerek haklarında sadece iş kazası ve meslek hastalığı ile hastalık sigortası hükümleri uygulanmaktadır.

Genel sağlık sigortalılığı yönünden ise bu kişilerden Türk vatandaşı olanlar, Kanunun 3/1/10 bendine göre bakmakla yükümlü olunan kişi veya Kanunun 60/1/g bendi dışında genel sağlık sigortalısı sayılmayanlar; gelir testi sonucuna göre Kanunun 60/1/c-1 alt bendi veya 60/1/g bendi kapsamında tescil edilir.

Adres Kayıt Sistemi'nde (AKS) geçerli adresinin bulunmaması nedeniyle 1.1.2012 tarihinden itibaren resen tescil edilmeleri gereken tarih itibarıyla Kanunun 60/1/g bendi kapsamında tescil edilmeyenlerin, Kurum tarafından tespiti ya da bu kişilerin Kuruma müracaatı halinde; öncelikli olarak ilgili Nüfus Müdürlüğüne yönlendirilerek AKS'de geçerli adres kaydının yaptırılmasını müteakip resen tescil edilmeleri gereken tarih ile Kurum tarafından tespit tarihi ya da müracaat tarihi arasında geçen süre dikkate alınarak Kurum kayıtlarının incelenmesi ve araştırmaların (sağlık aktivasyon, tescil, kapsam dışı kayıtları vb.) yapılması gerekmektedir. İnceleme sonucunda bu kapsamda genel sağlık sigortalısı olması gerektiği halde tescil edilmediği tespit edilenler, gelir testi sonucuna göre Kanunun 60/1/c-1 alt bendi veya 60/1/g bendi kapsamında tescil edilir.

Örnek 1- 6.7.2017 tarihine kadar AKS'de herhangi bir adresi bulunmayan Bay A bu tarihte Nüfus Müdürlüğüne müracaat ederek 1.1.2017 tarihinden itibaren ülkemizde ikamet ettiğini beyan etmiştir. İlginin bu tarihlerde başka kapsamda sosyal güvencesinin bulunmaması halinde 1.1.2017 tarihinden itibaren Kanunun 60/1/g bendi kapsamında genel sağlık sigortası tescili gerçekleştirilecektir.

4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 11. maddesinde erginliğin kişinin 18 yaşını doldurması ile başlayacağı ve evlenmenin kişiyi ergin kılacağı, aynı Kanunun 124. maddesinde erkek veya kadının on yedi yaşını doldurmadıkça evlenemeyeceği ancak, hâkimin olağanüstü durumlarda

ve pek önemli bir sebeple on altı yaşını doldurmuş olan erkek veya kadının evlenmesine izin verebileceği hüküm altına alınmıştır.

Buna göre, evli olan 18 yaşından küçük ve herhangi bir sosyal güven-cesi olmayan kişilerden; 16 yaşından büyük ve mahkeme kararı ile evlenmesine izin verildiği tespit edilenler, Kanunun 60/1/g bendine göre genel sağlık sigortalısı olmak için evlendikleri tarih itibariyle resen tescil edilecekler ve talepleri halinde bu kişilere gelir testi işlemleri yapılacaktır.

Örnek 2- 16 yaşını doldurmuş ve babası üzerinden bakmakla yükümlü olunan kişi olarak sağlık hizmeti alan Bay B 9.8.2017 tarihinde mahkeme izni ile evlenmiştir. Herhangi bir sosyal güvencesi bulunmayan Bay B evlendiği tarihten itibaren babası üzerinden sağlık hizmetine erişemeyeceğinden 9.8.2017 tarihi itibariyle Kanunun 60/1/g bendi kapsamında tescil edilerek gelir testine yönlendirilmesi gerekmektedir.

1.2. 60/1/g Bendi Kapsamındaki Genel Sağlık Sigortalılığının Sona Ermesi

Kanunun 60/1/g bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı olanların genel sağlık sigortalılıkları;

- 60. maddenin birinci fıkrasının diğer bentleri ya da fıkraları kapsamında genel sağlık sigortalısı veya bakmakla yükümlü olunan kişi sayıldıkları tarih,
  - Başka ülke mevzuatı kapsamında sağlık yardımlarından yararlanmaya hak kazandıkları tarih,
  - İkametlerinin başka bir ülkeye nakledildiği tarih,
  - Vefat tarihi,
- İtibariyle sona erer.

Mahkeme kararı ile gaipliğine karar verilen kişiler, Medeni Kanuna göre hukuken ölmüş sayılmakta olup bu kişilerin ölüm siciline gaiplik kararı işlenmektedir. Gaiplik kararı geçmişe etkili olarak ölüm tehlikesinin gerçekleştiği ya da son haberin alındığı günden itibaren hüküm doğurmakta olup hakkında gaiplik kararı verilen kişiler, gelir testi ve genel sağlık sigortası tescil işlemlerinde "gaip" kişi olarak değerlendirilir. Bu kişilerin gaipliğine karar verilen tarihten itibaren genel sağlık sigortalılığı sona erer.

Kişilerin ölümleri halinde genel sağlık sigortalılıkları sona ermekte olup herhangi bir gelir testi sonucu olmaksızın resen Kanun 60/1/g bendi kapsamında tescil edilen kişilerin vefat ettikten sonra gelir testi yaptırma imkânı bulunmaması nedeniyle vefat tarihi itibariyle bu kapsamdaki genel sağlık sigortalılığı sona erdirilecektir. Vefat eden genel sağlık sigortalısının genel sağlık sigortası prim borçlarından 4721 sayılı Türk Medeni Kanununa göre mirası ret etmeyen mirasçıları müşterek ve müteselsilen sorumludur. Vefat eden kişilerin borçları mirası reddetmeyen mirasçılarından tahsil edilecektir.

Örnek 1- 6.3.2017 tarihinde 60/1/g bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı olarak tescil edilen ve gelir testi başvurusu bulunmayan Bayan A'nın gelir testine başvuruda bulunmadan 4.8.2017 tarihinde vefat etmesi halinde Bayan A'nın borç tutarı, Kanunun 82. maddesine göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz günlük tutarının %3'ü üzerinden tahakkuk ettirilecek prim tutarıdır. Müteveffanın kalan borçları mirasçılarının tahsil edilecektir.

Kanunun Ek 13. madde hükümlerine göre 60/1/g bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı olanların ve talep ile 60/1/g bendi kapsamında tescil edilenlerin genel sağlık sigortalılıklarının sona ermesine ilişkin hususlar diğer bölümlerde anlatılacaktır.

1.3. İkametlerini Yurt Dışına Aldıran Kişilerin 60/1/g Bendi Kapsamındaki Genel Sağlık Sigortalılığının Sona Ermesi

Kanunun 60. maddesi gereği kişilerin genel sağlık sigortalısı sayılabilmeleri için, Türkiye'de ikamet etmeleri ve başka bir ülkede sağlık yardımlarından yararlanmamaları gerekmektedir. Bu nedenle, yurt dışında ikamet eden veya başka ülkede sağlık yardımlarından yararlanma hakkı olan kişiler genel sağlık sigortası kapsamına dâhil edilmeyecektir.

Yurt dışında ikamet edenlerden resmi ikametini yurt dışına aldır-maması nedeniyle Kanunun 60/1/g bendi kapsamında tescil edilenler için, 18.4.2014 tarihine kadar yurt dışında bulunduklarını öğrenim belgesi, çalışma belgesi, konsolosluktan alınacak belge, pasaport veya web servis üzerinden ilgili Kurum personelimiz tarafından yurt dışına gidiş dönüş tarihlerinin sorgulanması yoluyla ispat etmeleri halinde, bu belgelere istinaden sigortalılıkları sona erdirilebilecektir.

18.4.2014 tarihi sonrası için ise başka bir ülkede sağlık sigortasından yararlanma hakkı bulunmayanların;

- Nüfus müdürlükleri veya ülkemizin yurt dışı temsilciliklerinden alacakları onaylı Adres Beyan Formunda/ Adres Bilgileri Raporunda yer alan veya AKS üzerinden tespit edilen beyan tarihi,
- Destekleyici mahiyette istenilecek olan çalışma belgesi, konsolosluktan alınacak yurt dışında ikamet ettiği süreyi gösteren belgelerden birini ibraz etmeleri veya web servis üzerinden ilgili Kurum personelimiz tarafından yurt dışına gidiş dönüş tarihlerinden tespit edilmesi halinde ise taşınma tarihi,

esas alınarak, yurt dışına taşındığı veya taşındığını beyan ettiği tarihten bir gün öncesi ile genel sağlık sigortası tescil sonlandırma işlemi yapılacaktır.

Bununla birlikte, 60/1/g bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı olarak tescil edilen kişiler için AKS kayıtlarına göre işlem yapılırken bu sistemde yer alan "yerleşim yeri adresi" olarak kayıt edilen adres bilgi-

lerine istinaden tescil ve sonlandırma işlemleri yapılacak olup sistemde yer alan "Diğer Adres" (ikinci adres) kısmında yer alan adres bilgileri dikkate alınmayacaktır.

Örnek 1- İkameti Türkiye'de olması nedeniyle 1.1.2012 tarihinden itibaren Kanunun 60/1/g bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı olarak tescil edilen ve daha sonra adresini yurt dışına taşıyan aynı zamanda yurt dışında sağlık yardım hakkı bulunmayan Bay A'nın getirdiği Adres Beyan Formunda yurt dışı adresi beyan tarihi olarak 5.3.2017; taşınma tarihi olarak ise 16.5.2015 tarihi yer almaktadır. Şahsın 60/1/g bendi kapsamındaki genel sağlık sigortalılığı beyan tarihi esas alınarak 4.3.2017 tarihi itibarıyla sonlandırılacak olup, resmi belge ile taşınma tarihinde yurt dışında olduğunu ispat etmesi halinde ise 15.5.2015 tarihi itibarıyla sona erdirilecektir.

Yurt dışında öğrenim gören öğrenciler AKS'de yer alan resmi ikametlerini yurt dışına taşımamış olsalar dahi Kanunun 60/1/g bendi kapsamındaki tescillerinin, öğrenim sürelerini gösteren öğrenci belgelerinin ibrazı halinde öğrencilik başlangıç tarihi itibarıyla sonlandırılması gerekmektedir.

Diğer taraftan, uluslararası denizlerde, göllerde ve akarsularda yabancı ülke bayrağını taşıyan gemilerde çalışan ve AKS'de kayıtlı adresleri ülkemizde gözüken kişilerin yabancı ülke bayraklı gemilerde çalışmalarına ait herhangi bir bilgi Kurum kayıtlarında yer almadığından, bu kişiler 1.1.2012 tarihi itibarıyla Kanunun 60/1/g bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı olarak resen tescil edilmektedir.

Yabancı bayraklı gemilerde çalışan Türk vatandaşlarının, genel sağlık sigortası kapsamına alınmasında bu kişilerin çalıştığı yabancı bayraklı geminin ülkemizin sosyal güvenlik sözleşmesi imzaladığı ülke bayrağını taşıyıp taşımadığına göre işlem yapılacaktır. Yabancı bayraklı geminin ülkemizin sosyal güvenlik sözleşmesi imzaladığı ülke bayrağını taşıması halinde ilgili ülke ile imzalanan sosyal güvenlik sözleşmesi hükümlerine göre işlem yapılır.

İkili sosyal güvenlik sözleşmesi gereğince sigortalı olanların, sözleşmeli ülke mevzuatına tabi olarak sigortalı olduğunu belirtir (çalışılan ülke sigorta kurumlarınca düzenlenmiş ya da çalışılan ülkedeki Türk konsoloslukları, çalışma ve sosyal güvenlik müşavirlikleri veya ataşelikler gibi temsilciliklerden alacakları) hizmet belgesini veya iş yerlerinden alacakları sigortalılık sürelerini gösterir bonservisleri ile gemilerde çalıştıklarını gösterir belgelerde kayıtlı bulunan çalışma izinlerinin Türkiye'de yeminli tercüme bürolarınca yapılmış tercümelerini Kuruma ibraz etmeleri halinde, bu belgelerde belirtilen sürelerde Kanunun 60/1/g bendi kapsamında yapılan tescil işlemi, güncellenir ya da sona erdirilir.

İkili sosyal güvenlik sözleşmesi imzalanmayan yabancı ülke bayrağını taşıyan gemilerde çalışanlardan AKS'deki ikamet adresi Türkiye

olanlar, Türkiye'de bulundukları süre zarfında Kanunun 60/1/g bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılır.

Bu kişilerden; sefer emri, hizmet sözleşmesi ve pasaport asıllarının istenmesi ve bu belgelerde yer alan bilgilerin kontrol edilmesi sonucunda yurt dışında bulunduğu sürelerde Kanunun 60/1/g bendi kapsamında yapılan tescil işlemi ülkemizde bulundukları tarihlere göre güncellenir ya da sona erdirilir.

1.4. Bakmakla Yükümlü Olunan Statüsünde Olup Talebi Olmaksızın 60/1/g Bendi Kapsamında Genel Sağlık Sigortası Tescili

Bakmakla yükümlü olunan kişi statüsünde olup Kurumdan talebi olmaksızın Kanunun 60/1/c-1 alt bendi veya 60/1/g bendi kapsamında tescilli olan sigortalıların eş ve 18 yaş üstü çocuklarının tescillerinin sonlandırma taleplerinin değerlendirilmesinde, bu kişilerin sağlık hizmetlerinden yararlanıp yararlanmadıklarının kontrol edilmesi gerekmektedir.

- Sağlık yardımlarından faydalanmamış olmaları halinde ilk tescil tarihinden,
- Kanunun 67. maddesinde yer alan istisnai haller hariç sağlık yardımlarından faydalanmış olmaları halinde ise en son faydalandıkları ayın sonundan,

itibaren bu kapsamdaki tescillerinin sonlandırılması gerekmektedir.

Ancak Kurumdan talebi olmaksızın Kanunun 60/1/c-1 alt bendi veya 60/1/g bendi kapsamında tescilli olan; sigortalıların eş ve 18 yaş üstü çocuklarının sağlık yardımı aldığı tarihte eşlerinden yahut ana veya babalarından sağlık yardımı alma hakları var ise bu kişilerin Kanunun 60/1/c-1 alt bendi veya 60/1/g bendi kapsamındaki sigortalılıkları ilk tescil tarihi itibarıyla sonlandırılabilir.

Örnek 1- Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi (4/1/b) kapsamında sigortalı olan, ancak prim borcu nedeniyle sağlık hizmeti alamayan Bay A'nın 19 yaşındaki oğlu Bay B'nin öğrenciliğinin tespit edilememesi nedeniyle talebi olmaksızın 60/1/g bendi kapsamında 1.3.2017 tarihinde tescil edilmiş ve genel sağlık sigortası primlerini yatırmıştır. 4.5.2017 tarihinde sağlık hizmet sunucusuna müracaat ederek sağlık hizmetlerinden faydalanan Bay B'nin bu tarihten sonra öğrenci belgesi getirmesi halinde sağlık hizmet sunucusuna müracaat ettiği tarihte babası üzerinden sağlık hizmetlerine müstehak olmaması nedeniyle 60/1/g bendi kapsamındaki genel sağlık sigortalılığı sağlık hizmetinden en son faydalandığı ayın sonu olan 31.5.2017 tarihi ile sonlandırılacaktır. Bay B bu tarihten sonra babası Bay A'nın bakmakla yükümlüsü olacaktır.

1.5. 60/1/g Bendi Kapsamındaki Tescil İşlemlerinde Eşlerin Durumu

Kanunun 60. maddesinin dördüncü fıkrasında; "*Birinci fıkranın (d) ve (g) bentlerinin uygulanmasında evli olanlar için, eşlerden hangisinin bu maddeye göre genel sağlık sigortalısı, hangisinin bakmakla yükümlü olunan kişi olacağının tespiti kendi tercihlerine bırakılır. Diğer bentler gereği eşlerin her ikisinin de genel sağlık sigortalılık şartlarının oluşması halinde her ikisi de ayrı ayrı genel sağlık sigortalısı sayılır.*" hükmü yer almaktadır.

Anılan madde uyarınca; Kanunun 60/1/g bendi kapsamında tescili gerçekleştirilecek eşlerden hangisinin genel sağlık sigortalısı, hangisinin bakmakla yükümlü olunan kişi statüsünde olacağı kişilerin tercihi-ne bırakılmıştır.

Kurumca belirlenerek Kanunun 60/1/g bendi kapsamında tescili yapılan kişilerin eşlerinin daha sonra Kuruma müracaat ederek kendilerinin bu kapsamda tescil edilmelerini talep etmeleri halinde talep tarihinden bir gün öncesi ile 60/1/g bendi kapsamındaki eşin genel sağlık sigortalılığı sona erdirilecek, tercihleri doğrultusunda talep tarihi itibarıyla talep eden eşe bu kapsamda genel sağlık sigortası tescili açılacaktır.

Diğer taraftan resmi olarak boşanmamış ancak ayrı hanede yaşayan eşlerin sağlık hizmetlerinden yararlanması hususunda mağdur olmaması açısından Kanunun 60/1/g bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı olmak için yazılı talepte bulunmaları durumunda, talepte bulun-dukları tarih itibarıyla tescil işlemleri yapılacaktır. Bu durumda her iki eş de Kanunun 60/1/g bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı olarak tescil edilebilecektir.

Örnek 1- Bay A'ya 5.8.2015 tarihinde sistem tarafından geçmişe yö-nelik 1.5.2014 tarihli 60/1/g bendi kapsamında tescil açılmıştır. 10.8.2015 tarihinde Bay A'nın eşi Bayan B kendisinin 60/1/g bendi kapsamında sigortalı olması için Kuruma müracaat etmiştir. İlginin talebine istina-den Bay A'nın 9.8.2015 tarihi itibarıyla 60/1/g bendi kapsamındaki ge-nel sağlık sigortası tescili sonlandırılacak, 10.8.2015 itibarıyla Bayan B bu kapsamda tescil edilecektir.

Örnek 2- Bayan C ile evli olan Bay D, 1.1.2015 tarihinde 60/1/g ben-di kapsamında tescil edilmiştir. Eşinin 10.4.2015 tarihinde vefat etmesi nedeniyle 23.6.2015 tarihinde Bayan C, kendisinin 1.1.2015 tarihi itibarıyla bu kapsamda tescil edilmesi ve eşinin kendisi üzerinden bakmakla yükümlü olunan kişi statüsünde olması için Kuruma müracaat etmiştir. İlginin talebi 23.6.2015 tarihinde bu kapsamda tescil edilmesine imkân vermemesi sebebiyle kabul edilemeyecek, Bay D'ye 1.1.2015-10.4.2015 tarihleri arası açılan genel sağlık sigortası tescil kaydı aynen kalacaktır. Bayan C, 11.4.2015 tarihi itibarıyla 60/1/g bendi kapsamında tescil edi-lecektir.

2. YEŞİL KART (60/1/c-1) KAPSAMINDAKİLERİN GENEL SAĞLIK SİGORTALILARI

2.1. 60/1/c-1 Alt Bendi Kapsamındaki Kişilerin Tescil İşlemleri

Kanunun geçici 12. maddesi gereğince 3816 sayılı Ödeme Gücü Olmayan Vatandaşların Tedavi Giderlerinin Yeşil Kart Verilerek Devlet Tarafından Karşılanması Hakkında Kanun kapsamında yeşil kart verilenlerin SGK'ya devri ile ilgili geçiş süresi, 31.12.2011 tarihi itibarıyla sona erdiğinden, 1.1.2012 tarihinden önce yeşil kart kapsamında sağlık yardımından yararlanan kişiler 1.1.2012 tarihi itibarıyla Kanunun 60/1/c bendinin (1), (3) ve (9) numaralı alt bentleri kapsamında genel sağlık sigortalısı olarak tescil edilerek devralınmıştır.

1.1.2012 tarihi itibarıyla Kanunun 60/1/c-1 alt bendi kapsamında tescil edilmekte olan kişilerin öncelikle Kanunun 60/1/g bendi kapsamında tescil edilmiş olmaları gerekmektedir. Bununla birlikte aşağıda belirtilen istisnai durumlar için gelir testi yapılmaksızın Kanunun 60/1/c-1 alt bendi kapsamında tescil işlemi yapılmaktadır.

- 21.5.2013 tarihli ve 6486 sayılı Kanun ile 5510 sayılı Kanuna eklenen hüküm gereği 29.5.2013 tarihi itibarıyla gelir testi yapılmaksızın genel sağlık sigortalılığı ya da bakmakla yükümlü olduğu kişi bulunmayan Türk vatandaşlarından 18 yaşını doldurmamış çocuklar;
- 29.1.2016 tarihli ve 6663 sayılı Kanun ile 5510 sayılı Kanuna eklenen hüküm gereği 10.2.2016 tarihinden itibaren ana veya babası üzerinden bakmakla yükümlü olunan kişi sayılmayanlardan; lise ve dengi öğrenimden mezun olanlar 20 yaşını, yükseköğrenimden mezun olanlar ise 25 yaşını geçmemek ve bakmakla yükümlü olunan kişi ya da 60/1/g bendinde sayılanlar hariç genel sağlık sigortalısı olmamak şartıyla mezun oldukları tarihi izleyen günden itibaren iki yıl süreyle, gelir testi yapılmaksızın;
- 2022 sayılı Kanunun 2. maddesinin ikinci fıkrası kapsamına giren 18 yaş altı engellilerin bakımı amacıyla anılan fıkraya göre aylık bağlanacak kişilerden genel sağlık sigortalısı veya bakmakla yükümlü olunan kişi durumunda olmayanlar;
- 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun hükümlerine göre hakkında koruyucu tedbir kararı verilen kişilerden genel sağlık sigortalısı olmayan ve genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi kapsamına da girmeyen veya genel sağlık sigortası kapsamında olup sağlık yardımlarından yararlanamayanlar, bu hâllerin devamı süresince gelir testi yapılmaksızın;

60/1/c-1 alt bendi kapsamında tescil edilecektir.

Kanunun 60/1/c-1 alt bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı olarak tescil edilenlerin Kanunun 3/1/10 bendine göre bakmakla yükümlü

olduğu kişisi bulunmamaktadır. Bu nedenle gelir testine başvuran kişinin gelir testine tabi tutulan aile fertlerinden her biri yaş şartı aranmaksızın Kanunun 60/1/c-1 alt bendi kapsamında tescil edilecektir. Ancak bu kişilerin yabancı uyruklu eş ve çocukları ile anne ve babası bu kapsamda tescil edilmeyecektir.

Yeni doğan çocuk, ana ya da babasının Kanunun 60/1/c-1 alt bendi kapsamında tescilinin bulunması halinde gelir testi yapılmasına gerek olmaksızın Kanunun 60/1/c-1 alt bendi kapsamında tescil edilir.

Örnek- 1.5.2017 tarihinde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı-na (SYDV) gelir testi için müracaat eden genel sağlık sigortalısının gelir seviyesi 60/1/c-1 olarak tespit edilmiştir. Bu sigortalının bu tarihten sonra yeni bir çocuğu doğması halinde çocuk için yeni gelir testi sonucu istenmeksizin bu kapsamda genel sağlık sigortası tescili açılacaktır.

2.2. 60/1/c-1 Alt Bendi Kapsamındaki Kişilerin Tescil Güncelleme İşlemleri

6824 sayılı Kanun ile 5510 sayılı Kanunun 80. maddesinin beşinci fıkrasına "... Ancak, tescil tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde gelir testi talebinde bulunanlardan gelir testi sonucuna göre aile içindeki gelirleri brüt asgari ücretin üçte birinin altında tespit edilenlerin bu sürelerde yaptıkları ödemeler herhangi bir faiz uygulanmaksızın iade veya mahsup edilir." hükmü eklenmiştir.

Anılan hüküm gereği, Kanunun 60/1/g bendi kapsamında tescil edilmiş olup gelir testi için SYDV'ye 1.4.2017 tarihine kadar hiç başvurusu bulunmayan genel sağlık sigortalılarına, Kanun kapsamında genel sağlık sigortalısı olarak tescil edildiklerini ve tebliğ tarihinden itibaren bir ay içerisinde yerleşim yerindeki SYDV'ye başvurarak gelir testi talebinde bulunabileceklerini bildiren, "genel sağlık sigortası tescil ve gelir testine müracaat bildirim tebligatı" 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre elden veya posta yoluyla tebliğ edilecektir.

Gelir testi sonucunda, aile içinde kişi başına düşen gelir seviyesi brüt asgari ücretin üçte birinden az (60/1/c-1) olduğu tespit edilenlerden;

- Tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde gelir testi talebinde bulunulmuş ise genel sağlık sigortası tescil kaydı tescil başlangıç tarihinden itibaren,
- Tebliğ tarihi üzerinden bir ay geçtikten sonra gelir testi talebinde bulunulmuş ise genel sağlık sigortası tescil kaydı gelir testine başvuru tarihinden itibaren, güncellenecektir.

Örnek 1- 3.10.2017 tarihinde resen Kanunun 60/1/g bendi kapsamında tescil edilen genel sağlık sigortalısına 8.11.2017 tarihinde tebliğ edilmiştir. Genel sağlık sigortalısının tebliğ tarihinden itibaren 8.12.2017 (dahil) tarihine kadar gelir testine müracaat etmesi halinde gelir testi

sonucu ilk tescil tarihinden itibaren; 8.12.2017 tarihinden sonra müracaat etmesi halinde ise gelir testi sonucu, gelir testi başvuru tarihi itibarıyla uygulanacaktır.

Kanunun 60/1/g bendine göre genel sağlık sigortalısı olarak tescil edilen kişilerin gelir testini yaptırmak üzere SYDV'ye bizzat ya da kanunî temsilcisi ya da engellilik ve yaşlılık gibi nedenlerle bizzat başvuruda bulunamayacak olanların vekili aracılığıyla başvurması gerekmektedir.

SYDV'ler tarafından tespit edilerek Kuruma elektronik olarak gönderilen gelir testi sonuçları "GSS Tescil ve Prim Programı" aracılığıyla görüntülenmektedir.

Kanunun 60/1/g bendi kapsamında tescil edilen kişiler için Kuruma bildirilen gelir testi sonuçları, kişilerin yasal süre içerisinde gelir testine müracaat etmeleri halinde 60/1/c-1 alt bendi kapsamında tescil başlangıç tarihi itibarıyla uygulanır. Tescil başlangıç tarihinin tespitinde, başka bir kapsamda genel sağlık sigortalısı veya genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişisi olunan ya da genel sağlık sigortası kapsamı dışına çıkılan süreler dikkate alınmaz.

Örnek 2- 5.4.2017 tarihinde herhangi bir sosyal güvencesi ve gelir testi sonucunun bulunmaması nedeniyle Kanunun 60/1/g bendi kapsamında tescil edilen Bay A'nın 6.7.2017 tarihinde sigortalı çalışmaya başlaması nedeniyle bu kapsamdaki sigortalılığı sonlandırılmıştır. Çalışması sona ermesi nedeniyle tekrar Kanunun 60/1/g kapsamında tescil edilen ve kendisine 6.10.2017 tarihinde tebliğ edilen Bay A'nın bir ay içerisinde gelir testine müracaat etmesi ve gelir testi sonucunun 60/1/c-1 seviyesinde sonuçlanması halinde bu gelir testi sonucu ilk tescil tarihi olan 5.4.2017 tarihinden itibaren uygulanacaktır.

Genel Sağlık Sigortası Kapsamında Gelir Tespiti, Tescil ve İzleme Sürecine İlişkin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 12. maddesinde gelir testinin hangi hallerde yenileneceği düzenlenmiştir. Gelir testlerinin yenilenmesi sonucunda aile içindeki kişi başına düşen gelirin aylık tutarında değişiklik olduğu tespit edilen sigortalıların, genel sağlık sigortası tescili yeni gelir durumuna göre güncellenerek kişilerin prim ödeyip ödemeyeceği yeniden belirlenmektedir.

Bu kişilerin daha sonraki bir tarihte Kanunun 60/1/g bendi kapsamında yeniden genel sağlık sigortalısı olmaları halinde daha önce ilgili SYDV tarafından bildirilen en son tarihli gelir testi sonucuna göre tescil işlemlerinin güncellenmesi gerekmektedir.

Örnek 3- 12.4.2017 tarihinde 60/1/g bendi kapsamına alınan genel sağlık sigortalısı, kendisine tebliğ edilen forma istinaden bir aylık süre içinde SYDV'ye başvuruda bulunmuş ve gelir seviyesi 60/1/c-1 olarak tespit edilmiştir. Söz konusu sigortalının genel sağlık sigortası tescili 12.4.2017 tarihi itibarıyla 60/1/c-1 alt bendi kapsamında güncellene-

cektir. Bu sigortalının 6.8.2017 tarihinde Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi (4/1/a) kapsamında sigortalı olarak çalışmaya başlaması nedeniyle 60/1/c-1 alt bendi kapsamında tescili 5.8.2017 tarihi itibarıyla sonlandırılacaktır. İlginin daha sonra işten çıktığı varsayıldığında 4/1-a bendi kapsamında sağlık hizmetlerinden yararlanma hakkının sona erdiği 2.4.2018 tarihi itibarıyla yeniden 60/1/g bendi kapsamında resen tescili yapılacaktır. Bu sigortalı için 28.5.2017 tarihinde sonuçlanan ve Kuruma SYDV tarafından bildirilen en son gelir testi sonucunun 60/1/c-1 seviyesinde olması nedeniyle genel sağlık sigortası tescili 2.4.2018 tarihi itibarıyla bu kapsamda güncellenecektir.

Kanunun 60/1/c-1 alt bendi kapsamında tescili olup durum değişikliği nedeniyle gelir testi sonucunun geçerliliği sona erdiği için "GSS Tescil ve Prim Programında" gelir testi sonlandırılan ve bu nedenle tescili sona eren kişiler, tescilin sona erdiği tarihi takip eden günden itibaren Kanunun 60/1/g bendi kapsamında tescil edilir. Bu kişilere tebliğ edilerek yeniden gelir testine yönlendirilmeleri sağlanacaktır. Süresinde yapılan müracaata istinaden belirlenen yeni gelir testi sonucu, sistemin tescili kapattığı tarihi takip eden gün itibarıyla 60/1/c-1 alt bendi veya 60/1/g bendi kapsamında uygulanacaktır. Bu kapsamda tescili sistem tarafından kapatılanların gelir testine süresinde müracaat etmemeleri halinde gelir testi sonucu, gelir testi başvuru tarihi itibarıyla uygulanacaktır.

Bununla birlikte, Kanunun 60/1/g bendi kapsamında resen tescil edilen kişilerden Kuruma müracaat ederek gelir testi yaptırmak istemediğini yazılı olarak beyan edenlerin, daha sonra gelir testine başvurmaları sonucu gelir testi sonuçlarının mevcut tescil kayıtlarından farklı olduğunun tespiti halinde gelir testi sonuç tarihinden itibaren yeni gelir testi sonucuna göre tescilleri güncellenecektir.

Örnek 4- 6.7.2017 tarihinde 60/1/g bendi kapsamında tescil edilen ve kendisine herhangi bir tebligat gönderilmeyen genel sağlık sigortalısı, Kuruma müracaat ederek gelir testi istemediğini beyan etmiştir. İlginin daha sonra gelir testine müracaat etmesi ve gelir testi sonucunun 10.11.2017 tarihinde 60/1/c-1 seviyesinden sonuçlanması halinde, ilginin genel sağlık sigortası tescil kayıtları 6.7.2017-9.11.2017 tarihleri arası 60/1/g bendi; 10.11.2017 tarihi ve sonrası ise 60/1/c-1 alt bendi kapsamında olacak şekilde güncellenecektir.

Örnek 5- 1.2.2017 tarihinde 60/1/g bendi kapsamında tescil edilen ve kendisine herhangi bir tebligat gönderilmeyen genel sağlık sigortalısı, Kuruma müracaat ederek gelir testi istemediğini beyan etmiştir. İlginin daha sonra gelir testine müracaat etmesi ve gelir testi sonucunun 10.11.2017 tarihinde 60/1/c-1 seviyesinden sonuçlanması halinde, ilginin genel sağlık sigortası tescili 1.2.2017 tarihinden itibaren 60/1/c-1 kapsamında güncellenecektir.

2.3. 60/1/c-1 Alt Bendi Kapsamındaki Genel Sağlık Sigortalılığının Sona Ermesi

Herhangi bir sosyal güvencesi olmaması nedeniyle gelir testi sonucuna göre Kanunun 60/1/c-1 alt bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı olanların genel sağlık sigortalılıkları;

- 60. maddenin birinci fıkrasının diğer bentleri ya da fıkraları kapsamında genel sağlık sigortalısı veya bakmakla yükümlü olunan kişi sayıldığı,
- İkametinin başka bir ülkeye nakledildiği,
- 60. maddenin üçüncü fıkrası kapsamında genel sağlık sigortası kapsamı dışına çıktığı,
- Gelir testi sonucu gelirinin brüt asgari ücretin üçte birinden fazla olduğunun tespit edildiği,
- Vefat ettiği,
- Gaip sayıldığı,

Tarih itibarıyla sona erer.

Aynı şekilde, Kanunun 5. maddesine tabi olarak çalışmaya başlayan kişilerden genel sağlık sigortasına tabi olanlar Kanunun 60. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılacağından bu kişilerin 60/1/c-1 alt bendi kapsamındaki genel sağlık sigortalılığı sona erdirilecektir.

Bununla birlikte, bakmakla yükümlü olunan kişilerden genel sağlık sigortalısı olmayı talep edenler veya Kanunun 3/1/10 bendine göre bakmakla yükümlü olunan kişi sayılmayanlardan lise ve yükseköğrenimden mezun olanlar gibi diğer nedenlerle Kanunun 60/1/c-1 alt bendi kapsamında tescilli bulunanların bu kapsamdaki genel sağlık sigortalılığının sona ermesine ilişkin hususlar ilgili bölümlerde anlatılacaktır.

2.4. Bakmakla Yükümlü Olunan Kişi Olamayan 18 Yaşını Doldurmuş Türk Vatandaşı Çocukların 60/1/c-1 Alt Bendi Kapsamındaki İşlemleri

21.5.2013 tarihli ve 6486 sayılı Kanunla 5510 sayılı Kanunun 60/1/c-1 alt bendine "*gelir tespiti yapılmaksızın genel sağlık sigortalılığı ya da bakmakla yükümlü olduğu kişi bulunmayan Türk vatandaşlarından 18 yaşını doldurmamış çocukların bu bent kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılacağı*" eklenmiş olup bu madde 29.5.2013 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir.

Kurum personelimizce gerekli kontrollerin yapılması üzerine genel sağlık sigortalısı veya bakmakla yükümlü olunan kişi olmadığı tespit edilen Türk vatandaşlarından 18 yaşını doldurmamış çocukların, 6486 sayılı Kanunun yürürlük tarihi olan 29.5.2013 tarihinden sonra gelir testi aranmaksızın (bu kapsama girmeleri gerektiği tespit edilen tarih itibarıyla) Kanunun 60/1/c-1 alt bendi kapsamında tescillerinin yapılması gerekmektedir.

Bakmakla yükümlü olunan ya da ölüm geliri/aylığı alan kişi olarak sağlık hizmetlerinden yararlanmakta olan kişilerden, bakmakla yükümlülüğü bulunmayan 18 yaş altı çocuklarını kendisi üzerinden faydalandırma amacıyla 60/1/g bendi kapsamında tescil edilen kişilerin, anılan Kanun değişikliği sebebi ile 60/1/g bendi kapsamında tescilli 28.5.2013 tarihi ile sonlandırılacaktır. Bu kişilerin bakmakla yükümlülüğü bulunmayan 18 yaş altı çocuklarının genel sağlık sigortalılığı, 29.5.2013 tarihi itibarıyla gelir testi aranmaksızın Kanunun 60/1/c-1 alt bendi kapsamında başlatılacaktır.

Örnek 1- Anne ve babası boşanmış 18 yaş altı çocuğun babası 1.3.2014 tarihinde tutuklanmıştır. Annesi başka biri ile evli ve yeni eşinin sigortası sebebiyle bakmakla yükümlü olunan kişi olduğundan çocuk için babanın tutukluluğundan sonraki bir tarihte sosyal güvenlik merkezine başvurulması halinde söz konusu çocuk babasının cezaevine girdiği gün olan 1.3.2014 tarihi itibarıyla gelir testi aranmaksızın Kanunun 60/1/c-1 alt bendi kapsamında tescil edilecektir.

Örnek 2- Eşi vefat etmiş ve babasından dolayı 1.5.2012 tarihinden itibaren ölüm aylığı almakta olan Bayan A, 18 yaş altı çocuğunun sağlık yardımlarından faydalanması için 10.4.2014 tarihinde sosyal güvenlik merkezine başvurması halinde çocuk 6486 sayılı Kanunun yürürlük tarihi olan 29.5.2013 tarihi itibarıyla gelir testi aranmaksızın Kanunun 60/1/c-1 alt bendi kapsamında tescil edilecektir.

Örnek 3- Üç çocuklu bir ailenin çocuklarından biri 18 yaşından büyük, diğer ikisi 18 yaşından küçüktür. 18 yaşından büyük olan çocuk sigortalı olarak çalışmaktadır. Anne veya baba 1.1.2012 tarihinden itibaren Kanunun 60/1/g bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı olarak tescil edilmişlerdir ve 18 yaş altındaki çocukları da bakmakla yükümlü olunan kişi olarak sağlık hizmetlerinden faydalanmaktadır. Anne veya babanın 10.3.2014 tarihinde sigortalı çocuklarının bakmakla yükümlüsü olma talebinde bulunmaları ve bakmakla yükümlülük şartlarını taşımaları halinde 9.3.2014 tarihi ile Kanunun 60/1/g bendi kapsamındaki tescilleri sonlandırılacak ve 18 yaş altı çocukları ise 10.3.2014 tarihi itibarıyla gelir testi aranmaksızın Kanunun 60/1/c-1 alt bendi kapsamında tescil edilecektir.

2.5. Ana veya Babası Üzerinden Bakmakla Yükümlü Olunan Kişi Sayılmayanlardan Lise Ve Yüksekokuldan Mezun Olanlar

6663 sayılı Kanunun 26. maddesi ile 5510 sayılı Kanunun 60. maddesine; "Ana veya babası üzerinden bakmakla yükümlü olunan kişi sayılmayanlardan; lise ve dengi öğrenimden mezun olanlar 20 yaşını, yüksekokuldan mezun olanlar ise 25 yaşını geçmemek ve bakmakla yükümlü olunan kişi ya da bu maddenin birinci fıkrasının (g) bendinde sayılanlar hariç genel sağlık sigortalısı olmamak şartıyla mezun oldukları tarihi izleyen günden itibaren iki yıl süreyle, gelir tespiti yapılmaksız-

zın birinci fıkranın (c) bendinin (1) numaralı alt bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılır." hükmü eklenmiştir.

Anılan hüküm gereği ana/babası olmaması, ana/babasının Kanun kapsamında sigortalı sayılmaması veya Kanun gereği ana/babası veya eşinin bakmakla yükümlü olduğu kişi sayılmaması nedeniyle sağlık hizmetlerinden yararlanma hakkı bulunmayanlar, ayrıca 60/1/g bendi kapsamı dışındaki bir kapsamda genel sağlık sigortalısı sayılmamaları ve maddede belirtilen yaş sınırlarını aşmamak şartıyla mezun oldukları tarihi izleyen günden itibaren iki yıl süreyle Kanunun 60/1/c-1 alt bendi kapsamında sağlık hizmetlerinden faydalanabilecektir.

Anılan düzenlemedeki şartları taşıyanlardan bu düzenlemenin yürürlük tarihi olan 10.2.2016 tarihinden önce lise ve dengi öğrenimden ya da yükseköğrenimden mezun olanlardan mezuniyet tarihini izleyen günden itibaren hak tanınan iki yıllık sürenin 10.2.2016 tarihinden sonra biten kişilerin de, 10.2.2016 tarihi ile mezun oldukları tarihi izleyen günden itibaren iki yıllık sürenin bittiği ya da yaş koşullarına göre belirlenen tarihe kadar olan sürede Kanunun 60/1/c-1 alt bendi kapsamında tescil edilmesi gerekmektedir. Söz konusu kişilerden 10.2.2016 tarihinden önce 60/1/g bendi kapsamında tescil edilenlerin, bu tescil kaydının 9.2.2016 tarihi itibarıyla sonlandırılması gerekmektedir. Ayrıca bu madde kapsamına giren kişilerden 60/1/c-1 alt bendi kapsamına alınanların evlenmesi halinde durum değişikliği nedeniyle, evlilik tarihinden bir gün öncesi itibarıyla 60/1/c-1 alt bendi kapsamındaki tescil kaydının sonlandırılması gerekmektedir.

Örnek 1- 18 yaşını 17.8.2016 tarihinde dolduran ve lise/dengi bir okuldan 15.6.2016 tarihinde mezun olan A kişisi, ana veya babası üzerinden sağlık hizmetlerinden faydalanma hakkı olmadığı için Kanun gereği 18 yaşını doldurduğu tarihe kadar 60/1/c-1 alt bendi kapsamında sağlık hizmetlerinden faydalanmaktadır. 6663 sayılı Kanunla getirilen düzenleme uyarınca Kanunun 60/1/g bendi dışındaki diğer fıkra ve bentleri kapsamında sigortalı olmaması ve bakmakla yükümlü olunan kişi sayılmaması koşuluyla A'nın 17.8.2016-15.6.2018 (dahil) tarihleri arasında 60/1/c-1 alt bendi kapsamında tescil edilmesi gerekmektedir.

Örnek 2- Lise veya dengi bir okuldan 30.6.2016 tarihinde mezun olan B kişisi, 18 yaşını 1.9.2015 tarihinde doldurmuştur. Ana veya babası üzerinden sağlık hizmetlerinden faydalanma hakkı olmayan B kişisi, 1.9.2015 tarihinde 60/1/g bendi kapsamında tescil edilmiş olup 6663 sayılı Kanun kapsamına girdiğinden tescil kaydı lise veya dengi öğrenimden mezun olduğu tarih olan 30.6.2016 itibarıyla sonlandırılacaktır. B kişisi, mezuniyet tarihini izleyen 1.7.2016 tarihinde 60/1/c-1 alt bendi kapsamında tescil edilecek olup, tescil kaydının 20 yaşını doldurduğu 1.9.2017 tarihinden bir gün öncesi olan 31.8.2017 tarihi itibarıyla sonlandırılması gerekmektedir.

Örnek 3- Yükseköğrenimden 28.6.2014 tarihinde mezun olan C kişisi, 25 yaşını 1.8.2017 tarihinde doldurmuştur. Ana veya babası üzerinden sağlık hizmetlerinden faydalanma hakkı bulunmayan C kişinin 6663 sayılı Kanunla getirilen düzenlemedeki şartları taşıması koşuluyla, herhangi bir kapsamda sağlık hizmetlerinden faydalanma hakkı bulunmaması nedeniyle 10.2.2016 tarihinden önce açılmış 60/1/g bendi kapsamında tescil kaydı var ise bu tescil kaydının 9.2.2016 tarihi itibarıyla sonlandırılarak 10.2.2016-28.6.2016 (dahil) tarihleri arasında 60/1/c-1 alt bendi kapsamında tescil edilmesi gerekmektedir.

Örnek 4- Yükseköğrenimden 27.2.2015 tarihinde mezun olan D kişisi, 25 yaşını 24.2.2017 tarihinde doldurmuştur. Ana veya babası üzerinden sağlık hizmetlerinden faydalanma hakkı bulunmayan D kişisi, 4.5.2015-17.10.2016 tarihleri arasında Kanunun 4/1-a bendi kapsamında sigortalı çalışmıştır. 18 yaşını doldurduktan sonra herhangi bir kapsamda sağlık hizmetlerinden faydalanma hakkı bulunmadığı için 1.1.2012 tarihinde 60/1/g bendi kapsamına alınan D kişinin, Kanunun 67. maddesinin dördüncü fıkrası gereği sigortalı çalışmasının sona ermesini takiben sağlık hizmetlerinden yararlanma hakkının sona erdiği tarihi izleyen günden, 6663 sayılı Kanunla getirilen düzenlemedeki şartları taşıması koşuluyla mezuniyet tarihini izleyen günden itibaren iki yıllık süre dolmadan 25 yaşını doldurduğu 24.2.2017 (hariç) tarihine kadar 60/1/c-1 alt bendi kapsamında tescil edilmesi gerekmektedir.

Örnek 5- Lise veya dengi öğrenimden 12.6.2015 tarihinde mezun olan ve 18 yaşını 2015 yılı Kasım ayında dolduran E kişisi, annesi üzerinden sağlık hizmetlerinden yararlanmakta iken annesi 5.3.2016 tarihinde vefat etmiştir. Annesinden gelir/aylık alma hakkı olmaması ve babası da Kanunun 60. maddesinin üçüncü fıkrası gereği genel sağlık sigortalısı sayılmayan E kişinin 6663 sayılı Kanunla getirilen düzenleme gereği 6.3.2016-12.6.2017 (dahil) tarihleri arasında 60/1/c-1 alt bendi kapsamında tescil edilmesi gerekmektedir.

Örnek 6- Ana veya babasından sağlık yardımı hakkı bulunmayan 4.5.1998 doğumlu F kişisi 5.5.2017 tarihinde liseden mezun olmuştur. 6.5.2017 tarihinde 6663 sayılı Kanun gereği 60/1/c-1 alt bendi kapsamında genel sağlık sigortalılığı başlatılmıştır. Bu kapsamda genel sağlık sigortalısı sayılan F kişisi 10.9.2017 tarihinde yükseköğrenim eğitimine başlamış olup iki yıllık süresi sona ermediği veya 20 yaşını doldurmadığı için bu kişiye ait 60/1/c-1 tescil kaydı sonlandırılmayacak, 20 yaşını doldurduğu tarihin bir gün öncesi olan 3.5.2018 tarihinde 60/1/c-1 tescili sonlandırılacaktır. Bu kişinin yükseköğrenimini tamamlaması halinde mezun olduğu tarihi takip eden günden itibaren 3.5.2023 (25 yaşını doldurduğu tarih) tarihini geçmemek üzere iki yıl daha 6663 sayılı Kanun gereği gelir testi yapılmaksızın 60/1/c-1 alt bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı olarak tescili yapılacaktır.

3. (60/1/c-1) VEYA (60/1/g) KAPSAMINDAKİ TESCİLLERİN GÜNCELLENMESİ

6824 sayılı Kanun ile 5510 sayılı Kanunun 80. maddesinde yapılan değişiklik öncesi Kanunun 60/1/g bendi kapsamındaki genel sağlık sigortalılarının ödeyeceği primler gelir durumlarına göre 3 kademe belirlenmektedir.

Buna göre 1.4.2017 tarihine kadar 60/1/g bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılanların gelir testleri sonuçlandırılıncaya kadar Kanunun 82. maddesine göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz günlük tutarı, prime esas asgari kazanç tutarı olarak 60/1/g-2 esas alınmaktadır.

Kurumca belirlenen test yöntemleri ve veriler kullanılarak tespit edilen aile içindeki gelirin kişi başına düşen aylık tutarının;

- Brüt asgari ücretin üçte birinden brüt asgari ücrete kadar olduğu tespit edilen kişiler için prime esas kazanç, Kanunun 82. maddesine göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz günlük tutarının üçte biri (60/1/g-1),
- Brüt asgari ücretten brüt asgari ücretin iki katına kadar olduğu tespit edilen kişiler için prime esas kazanç, Kanunun 82. maddesine göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz günlük tutarı (60/1/g-2),
- Brüt asgari ücretin iki katından fazla olduğu tespit edilen kişiler için prime esas kazanç, Kanunun 82. maddesine göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz günlük tutarının iki katı (60/1/g-3),

olarak esas alınmaktadır.

3.1.1.1.2012 Tarihi Öncesi 60/1/g Bendi Kapsamında Tescil İşlemleri

01.01.2012 tarihinden önce Kanunun 60/1/g bendi kapsamındaki tescil sebepleri şunlardır;

- 1.1.2012 tarihinden önce istisnai hal sebebiyle (acil hal, analık hali, 18 yaşından küçük çocukların sağlık hizmetlerinden yararlanması gibi) sağlık hizmet sunucusuna müracaat edilmesi,
- 1.1.2012 tarihinden önce il/ilçe idare kurullarınca yeşil kart talebinin reddedilmesi,
- 1.1.2012 tarihine kadar genel sağlık sigortalısı olmak için Kuruma başvurulması.

1.1.2012 tarihinden önce Kanunun 60/1/g bendi kapsamındaki tescil süreçleri ve bu tescillerden 1.1.2012 tarihinde devam etmekte olanlar hakkındaki işlemler ile Kanunun 60/1/g bendi kapsamında tescil edilen ve 1.1.2012 tarihinden önce gelir testi sonucu bulunan kişilerden 1.1.2012 tarihi ve sonrasında tescili devam etmekte olan kişiler hakkında yapılması gereken işlemler aşağıda açıklanmıştır.

3.1.1. 1.1.2012 Tarihine Kadar Kuruma Talepte Bulunanların ve İstisnai Durumlar Nedeniyle Sağlık Hizmet Sunucusuna Müracaat Edenlerin Genel Sağlık Sigortası Tescili

1.1.2012 tarihine kadar 18 yaş altındaki çocuklarından dolayı tescil işlemi başlatılmış olanlar hariç olmak üzere Kanunun 60/1/g bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı olmak için Kuruma veya istisnai durumlar nedeniyle sağlık hizmet sunucusuna müracaat eden ve 25.3.2010 tarihli ve 27532 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliği eki "Genel Sağlık Sigortası Talep Formu" (EK-4/B) Kuruma gönderilenler, gelir testi işlemleri sonuçlandırılıncaya kadar 82. maddeye göre tespit edilen prime esas kazanç tutarının alt sınırının otuz günlük tutarı üzerinden primleri tahakkuk ettirilmek üzere SGK'ya veya sağlık hizmet sunucusuna müracaat tarihi itibarıyla Kanunun 60/1/g bendi kapsamında tescil edilmektedir.

İl/ilçe idare kurulları tarafından yapılan gelir testi sonucunda yeşil kart verilmesi uygun görülenlerin tescilleri başlangıç tarihi itibarıyla iptal edilerek; yeşil kart verilmesi uygun görülmeyenler hakkında ise tescil başlangıç tarihinden itibaren gelir testi sonuçlarına göre işlem yapılmaktadır. Ayrıca bu kişilerin gelir testi işlemleri 1.1.2012 tarihinden sonra sonuçlanmış olsa bile tescil başlangıç tarihinden itibaren gelir testi sonuçlarına göre işlem yapılmaktadır.

Örnek 1- Acil hal nedeniyle 1.5.2010 tarihinde sağlık hizmet sunucusuna müracaat eden ve herhangi bir sosyal güvencesi olmayan Bay A'nın SGK'ya iletilen EK-4/B'ye istinaden sağlık hizmet sunucusuna müracaat tarihi olan 1.5.2010 tarihi itibarıyla Kanunun 60/1/g bendi kapsamında tescil edilmiştir. İlginin 18.6.2010 tarihinde gelir testine müracaat ederek yeşil kart almasına müstehak olduğunun anlaşılması halinde bu kapsamdaki tescili iptal edilecektir.

Diğer taraftan, gelir testi yaptırmak istemeyenler hakkında, tescil başlangıç tarihinden itibaren aile içindeki kişi başına düşen gelir payının aylık tutarının 82. maddeye göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz günlük tutarının iki katından fazla olduğu kabul edilerek işlem yapılmaktadır.

3.1.2. 1.1.2012 Tarihinden Önce Sağlık Hizmetlerinden Yararlanan 18 Yaşından Küçük Çocukların Ana Babalarının Kanunun 60/1/g Bendi Kapsamındaki Tescili

Kanunun geçici 12. maddesinin beşinci fıkrası 5997 sayılı Kanunun 8. maddesi ile 1.10.2008 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere "bu kişiler Kurumca tescil edildikleri tarih itibarıyla genel sağlık sigortalısı olurlar." şeklinde değiştirilmiş olup, 1.10.2008 tarihinden sonra sağlık hizmetlerinden yararlanan 18 yaşından küçük çocukların ana veya babalarının

genel sağlık sigortası tescili, gelir testinin sonuçlandığı tarih itibariyle yapılmaktadır.

5997 sayılı Kanun değişikliğinden önce tescilleri yapılmış olanların da anılan düzenlemeler doğrultusunda tescil başlangıç tarihleri güncellenmektedir.

Bu kişilerden, 1.1.2012 tarihine kadar gelir testi sonucu bulunmayanların tescilleri ise silinmektedir.

Bu kişilerin 1.1.2012 tarihi itibariyle herhangi bir sosyal güvencelerinin bulunmaması halinin devam etmesi halinde 1.1.2012 tarihi itibariyle Kanunun 60/1/g bendi kapsamındaki tescilleri resen yapılacaktır.

Örnek 1- Herhangi bir sosyal güvencesi olmayan Bay A'nın 18 yaş altı çocuğunun sağlık hizmet sunucusuna müracaat etmesi nedeniyle Kuruma gelen EK-4/B formuna istinaden 5.6.2011 tarihinde 60/1/g bendi kapsamında genel sağlık sigortası tescili açılmıştır. Bay A'nın 1.1.2012 tarihine kadar gelir testi yaptırmaması halinde 5.6.2011 tarihinde açılan tescil kaydı silinerek 1.1.2012 tarihi itibari ile 60/1/g bendi kapsamında genel sağlık sigortası tescili gerçekteştirilecektir.

3.1.3. 1.1.2012 Tarihinden Önce Yeşil Kart Talebi Reddedilenlerin Kanunun 60/1/g Bendi Kapsamındaki Tescili

1.1.2012 tarihinden önce il/ilçe idare kurulları tarafından yapılan gelir testi sonucunda herhangi bir gelir miktarı belirtilmeksizin yeşil kart talebi reddedilenlerden genel sağlık sigortası tescili yaptırmak için Kuruma müracaat edenlerin genel sağlık sigortası tescillerinin yapılabilmesi ve aile içindeki kişi başına düşen gelir payının aylık tutarının belirlenebilmesi amacıyla ilgili il/ilçe idare kurulları ile yazışma yapılarak aile içindeki kişi başına düşen gelir payının aylık tutarı tespit edilerek, yapılan gelir testi sonucu aile içindeki kişi başına düşen gelir payının aylık tutarının asgari ücretin üçte birinden az olduğu tespit edilenlerin sağlık hizmetlerinin yeşil kart verilerek karşılanması gerektiğinden, bu kişiler Kanunun 60/1/g bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı olarak tescil edilmemektedir.

Yukarıda anılan durum dışında 1.1.2012 tarihine kadar yeşil kart almak için il/ilçe idare kurullarına başvurup 3816 sayılı Kanun hükmelerine göre yeşil kart almaya müstahak olmadığı anlaşılan ve Kanunun 60/1/g bendi kapsamında genel sağlık sigortası tescili yaptırmak üzere SGK'ya başvuranların, yapılan gelir testi sonucuna göre ve Kuruma yapılan talep tarihi itibariyle genel sağlık sigortası tescil işlemleri başlatılır. Bu kişilerden 1.1.2012 tarihine kadar SGK'ya başvurmamış olanların ise tescilleri silinir.

Bu kişilerin 1.1.2012 tarihi itibariyle herhangi bir sosyal güvencelerinin bulunmaması durumunun devam etmesi halinde bu tarih itibariyle Kanunun 60/1/g bendi kapsamındaki tescilleri resen yapılarak tescil ve gelir testi işlemleri hakkındaki ilgili düzenlemeleri uygulanır.

3.1.4. 1.1.2012 Tarihinden Önce Kanunun 60/1/g Bendi Kapsamında Tescilli Bulunan ve Gelir Testi Yaptırmış Olanlardan 1.1.2012 Tarihi Sonrasında Tescili Devam Etmekte Olanlar

1.1.2012 tarihi öncesi 60/1/g bendi kapsamında genel sağlık sigortası tescilli açılmış ve bu tescilli gelir testi sonucuna göre güncellenmiş olan kişilerin mevcut tescil kayıtları 1.1.2012 tarihi sonrası başka bir kapsama geçinceye kadar bu gelir seviyesinden devam edecektir. Bu kişilerden daha sonra yeniden 60/1/g bendi kapsamında tescil edilen kişiler 1.1.2012 sonrası gelir testi sonucu bulunmadığından kendilerine bu "Gelir Testine Müracaat Bildirim Tebligatı" tebliğ edilerek gelir testi yaptırmaları sağlanacaktır.

Örnek 1- Kuruma talepte bulunarak gelir testi sonucuna göre 60/1/g-1 kapsamında 13.7.2011 tarihinde tescil edilen Bay A'nın genel sağlık sigortalılığı Kanunun 4/1/a bendi kapsamında sigortalı olduğu 5.4.2013 tarihinden bir gün öncesi ile sona erdirilecektir. İlginin daha sonra tekrar 60/1/g bendi kapsamında tescil edilmesi halinde bu kişiye tebliğ edilerek gelir testi yaptırmaları sağlanacaktır.

4. GELİR TESTİ SÜRECİ TAMAMLANMADAN BAŞKA KAPSAMA GEÇEN 60/1/g BENDİ KAPSAMINDAKİ SİGORTALILARIN DURUMU

6552 ve 6736 sayılı Kanunlar ile 60/1/g bendi kapsamındaki sigortalılara tanınan süreler hariç olmak üzere; ilk tescil döneminde kendisine tebliğ edilmeyen kişilerden, daha sonraki 60/1/g bendi kapsamındaki tescilli döneminde tebliğ edilen ve bir ay içinde gelir testine başvuran veya tebliğ edilmeksizin gelir testine başvuranların gelir testi sonucu;

- 60/1/c-1, 60/1/g-1, 60/1/g-2 gelir seviyesinde ise gelir testi sonuçlarının ilk 60/1/g tescilli dönemi de dâhil olmak üzere tescil başlangıç tarihi,
- 60/1/g-3 gelir seviyesinde ise gelir testi sonuç tarihi, itibariyle uygulanacaktır.

Örnek 1- 1.12.2015 ile 15.1.2016 tarihleri arasında 60/1/g bendi kapsamında olan Bay A'ya bu süre içerisinde tebligat gönderilmemiştir. Yeniden 1.3.2016 tarihinde 60/1/g bendi kapsamına giren Bay A, kendisine tebligat çekilmesini beklemeksizin gelir testine müracaat etmiş ve 60/1/g-1 seviyesinde sonuçlanmıştır. Bay A'nın gelir testi sonucu, 1.12.2015 ile 15.1.2016 tarihleri arasındaki ve 1.3.2016 tarihinde açılan 60/1/g bendi kapsamındaki tescilleri için ilk tescil edildiği tarihten itibaren uygulanacaktır.

İlk kez 60/1/g bendi kapsamında tescil işlemi gerçekleştirildiği dönemde kendisine tebliğ edilmeyen, sonraki 60/1/g bendi kapsamındaki tescilli döneminde tebliğ edilen ve bir ay içinde gelir testine başvurmamış kişilerin gelir testi sonucu;

- Altı ay içinde yapılan başvuru üzerine gelir testi sonucu 60/1/c-1 seviyesinde ise ilk 60/1/g bendi kapsamındaki tescil dönemi de dâhil olmak üzere gelir testi sonucu tescil başlangıç tarihi itibarıyla,
- Altı ay geçtikten sonra yapılan başvuru üzerine gelir testi sonucu 60/1/c-1 seviyesinde ise ilk 60/1/g bendi kapsamındaki tescil dönemi de dâhil sonuç tarihine kadar 60/1/g-3 sonuç tarihinden itibaren 60/c-1,
- 60/1/g-1, 60/1/g-2, 60/1/g-3 seviyesinde ise ilk 60/1/g bendi kapsamındaki tescil dönemi de dâhil olmak üzere gelir testi sonuçlarının caya kadar 60/g-3, sonuç tarihinden itibaren gelir testi sonucu, uygulanacaktır.

Örnek 2- 1.12.2015 ile 15.1.2016 tarihleri arasında 60/1/g bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı olan B kişisine bu süre içerisinde tebligat gönderilmemiştir. Yeniden 1.3.2016 tarihinde 60/1/g bendi kapsamına giren B kişisine 1.4.2016 tarihinde tebliğ edilmiş, kişi 15.6.2016 tarihinde gelir testine müracaat etmiş ve sonucu 28.6.2016 tarihinde 60/1/g-1 seviyesinde sonuçlanmıştır. İlgilinin 1.12.2015-15.1.2016 ve 1.3.2016-27.6.2016 tarihleri arasındaki tescilleri 60/1/g-3 gelir seviyesi, 28.6.2016 tarihinden sonra ise 60/1/g-1 gelir seviyesi olarak güncellenecektir.

Genel sağlık sigortalısı olup ilk kez 60/1/g bendi kapsamında tescil işlemi gerçekleştirildiği dönemde tebliğ edilenlerden, bir aylık gelir testi başvuru süresi içinde bu kapsamdan çıkmış olanlar veya kendisine tebliğ edildiği tarihte 60/1/g bendi kapsamı dışında sigortalı olanların Genel Sağlık Sigortası Kapsamında Gelir Tespiti, Tescil ve İzleme Sürecine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 7. maddesi gereği gelir testine başvurusu kabul edilmeyeceği için bir aylık gelir testi başvuru süresine bakılmaksızın, kişinin daha sonra 60/1/g bendi kapsamına girdiği tarihten itibaren tebligat gönderilmeyip yeniden 60/1/g bendi kapsamına girdiği tarihten itibaren bir aylık veya altı aylık süre uygulanacaktır.

Örnek 3- 1.12.2015-15.1.2016 tarihleri arasında 60/1/g bendi kapsamında olan C kişisine 10.1.2016 tarihinde tebliğ edilmiştir. İlgilinin bir aylık süre içerisinde 60/1/g bendi kapsamından çıkması ve gelir testine başvuru imkânı kalmaması nedeniyle kişi için bir aylık süreye bakılmayacaktır. İlgilinin daha sonra 1.3.2016 tarihinde yeniden 60/1/g bendi kapsamına girmesi halinde 1.3.2016 tarihinden itibaren bir/altı aylık süre içerisinde gelir testine başvurması gerekir.

Bununla birlikte Kanunun 60/1/g bendi kapsamında tescilli bulunup da kendisine tebliğ edilenlerden hiçbir gelir testi başvurusu bulunmayanların bu kapsamdaki genel sağlık sigortası tescillerinin iptal edilmesi halinde, gönderilen tebligatı geçersiz sayılacaktır. Kişinin daha sonra yeniden 60/1/g bendi kapsamına girmesi durumunda tebliğ edilerek bir/altı aylık başvuru süresi aranacaktır.

5. 01.4.2017 TARİHİ VE SONRASINDA GELİR TESTİ YAPTIRANLARA İLİŞKİN ÖZEL DÜZENLEMELER

6824 sayılı Kanun ile 5510 sayılı Kanuna eklenen geçici 73. madde ile; "60. maddenin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamında genel sağlık sigortası tescilli yapılmış olup da gelir testine hiç başvurmayanlardan bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren oniki ay içinde gelir testine başvuran kişilerin genel sağlık sigortası primleri yapılan gelir testi sonucuna göre tescil başlangıç tarihinden itibaren tahakkuk ettirilir." hükmü düzenlenmiştir. Anılan düzenlemeler gereği, maddenin yürürlük tarihi olan 1.4.2017 tarihinden önce Kanunun 60/1/g bendi kapsamında tescil edilmiş olup daha önce gelir testi başvurusu bulunmayanlardan oniki aylık başvuru süresinin son günü 31.3.2018 tarihi Cumartesi gününe denk geldiğinden takip eden ilk iş günü olan 2.4.2018 (dahil) Pazar-tesi mesai bitimine kadar gelir testi talebinde bulunanların genel sağlık sigortası primleri, yapılan gelir testi sonucuna göre tescil başlangıç tarihinden itibaren tahakkuk ettirilecektir. 1.4.2017 tarihinden önceki sürelerle ait genel sağlık sigortası prim borcuna 1.4.2017 tarihine kadar gecikme cezası ve gecikme zammı uygulanmayacaktır.

Örnek 1- 5.5.2016 tarihinde 60/1/g bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı olarak tescil edilen ve hiç gelir testi başvurusu bulunmayan, Ek-1 tebliğatı 4.4.2017 tarihinde tebliğ edilen genel sağlık sigortalısının; 4.9.2017 tarihinde (oniki aylık süre içinde) gelir testi talebinde bulunması ve gelir testi sonucunun 60/1/c-1 gelir seviyesinden tespit edilmesi halinde tescil kaydı Kanunun geçici 73. maddesine istinaden 5.5.2016 tarihi itibarıyla 60/1/c-1 alt bendi kapsamında güncellenecektir. Diğer taraftan bu kişinin 1.4.2017 tarihinden önce ödemiş olduğu prim bulunması halinde bu primler iade ve mahsup edilmeyecektir.

Örnek 2- 1.8.2015 tarihinde 60/1/g bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı olarak tescil edilen ve hiç gelir testi başvurusu bulunmayan, Ek-1 tebliğatı 26.3.2018 tarihinde tebliğ edilen genel sağlık sigortalısının; 20.4.2018 tarihinde (Ek-1 tebliğ tarihinden itibaren bir aylık süre içinde) gelir testi talebinde bulunması ve gelir testi sonucunun 60/1/c-1 gelir seviyesinden tespit edilmesi halinde her ne kadar 6824 sayılı Kanunda öngörülen gelir testi başvuru süresini (2.4.2018 tarihini) geçirmiş olsa da Ek-1 tebliğ tarihinden itibaren başlayan bir aylık süre içerisinde gelir testine başvuruda bulunduğu tescil kaydı 1.8.2015 tarihi itibarıyla 60/1/c-1 alt bendi kapsamında güncellenecektir.

7143 sayılı Kanunun 7. maddesinin altıncı fıkrasında; "5510 sayılı Kanunun 60. maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamında genel sağlık sigortası tescilli yapılmış olup da gelir testine hiç başvurmayanlardan bu maddenin yayımı tarihinden 30.11.2018 tarihine kadar gelir testine başvuran kişilerin genel sağlık sigortası primleri, gelir testi sonucuna göre ilk tescil başlangıç tarihinden itibaren tahakkuk ettirilir." hükmü yer almaktadır.

Anılan hüküm gereği, ilk kez Kanunun yayım tarihi olan 18.5.2018 tarihinden önce Kanunun 60/1/g bendi kapsamında genel sağlık sigortası tescili yapılmış olan kişilerin, kendilerine Ek-1 tebliğ edilip edilmediğine bakılmaksızın, ilk defa 30.11.2018 tarihine kadar gelir testine müracaat edenlerin gelir testi sonuçları ilk tescil tarihinden itibaren uygulanacaktır.

Buna göre, 18.5.2018 tarihinden önce ilk defa Kanunun 60/1/g bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı olan kişilerin 18.5.2018 (dâhil) - 30.11.2018 (dâhil) tarihleri arasında, ikametlerinin bulunduğu yerdeki SYDV'ye müracaat etmeleri ve gelirlerinin, aynı hanede yaşayan aile içindeki kişi başına düşen aylık tutarın brüt asgari ücretin üçte birinin altında olması halinde, Kanunun 60/1/g bendi kapsamındaki tescili, ilk tescil tarihinden itibaren 60/1/c-1 alt bendi kapsamında güncellenecektir.

7143 sayılı Kanunun 7. maddesinin altıncı fıkrası, Kanunun yayım tarihi olan 18.5.2018 tarihi öncesi 60/1/g bendi kapsamındaki genel sağlık sigortalılarını kapsamakta olup, ilk tescil tarihi 18.5.2018 ve sonrası olan genel sağlık sigortalıları hakkında bu fıkra hükümleri uygulanmayacaktır.

Örnek 3- Kanunun 60/1/g bendi kapsamında 1.3.2015 tarihi itibarıyla tescil edilen genel sağlık sigortalısı, 10.6.2015 tarihinde bir aylık süre içerisinde gelir testine müracaat etmesine dair Ek-1 tebliğatı tebliğ edildiği halde gelir testine hiç müracaat etmemiştir. Bu kişinin 30.11.2018 tarihine kadar gelir testine müracaat etmesi sonucu gelirinin 60/1/c-1 seviyesinde olduğunun tespiti halinde, tescil kayıtları ilk tescil tarihi olan 1.3.2015 tarihinden itibaren 60/1/c-1 alt bendi kapsamında güncellenecektir.

Örnek 4- 15.4.2016 tarihi itibarıyla Kanunun 60/1/g bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı olarak tescil edilen kişiye 21.6.2016 tarihinde, gelir testine müracaat etmesine dair Ek-1 tebliğ edilmiştir. Kanunun 4/1/a bendi kapsamında sigortalı olması nedeniyle 60/1/g bendi kapsamındaki genel sağlık sigortalılığı sona erdirilen kişinin daha sonra işten çıkması nedeniyle tekrar 21.10.2016 tarihinde Kanunun 60/1/g bendi kapsamında genel sağlık sigortası tescili açılmıştır. Herhangi bir gelir testi başvurusu olmayan genel sağlık sigortalısının 18.5.2018-30.11.2018 tarihleri arasında gelir testine müracaat etmesi ve gelir testi sonucu kişi başına düşen aylık gelirinin brüt asgari ücretin üçte birinin altında olduğunun tespiti halinde, tescil kaydı ilk tescil edildiği tarih olan 15.4.2016 tarihinden itibaren 60/1/c-1 alt bendi kapsamında güncellenecektir.

7143 sayılı Kanun kapsamında 30.11.2018 tarihine kadar gelir testine başvuru hakkı olan genel sağlık sigortalılarından hiç gelir testine başvurmamış olup Ek-1 tebliğatını 1.11.2018-30.11.2018 tarihleri arasında alanların gelir testine tebliğ tarihinden itibaren ilk defa bir ay içerisinde

müracaat etmeleri halinde Kanunun 80. maddesinin beşinci fıkrası gereğince gelir testi sonuçları ilk tescil tarihi itibarıyla uygulanacaktır.

Örnek 5- 16.4.2017 tarihi itibarıyla Kanunun 60/1/g bendi kapsamında tescil edilen ve 25.11.2018 tarihinde gelir testine müracaat etmesine dair Ek-1 tebliğatı tebliğ edilen genel sağlık sigortalısının 25.12.2018 (dahil) tarihine kadar gelir testine ilk defa müracaat etmesi ve gelir testi sonucu aylık gelirinin brüt asgari ücretin üçte birinin altında olduğunun tespit edilmesi halinde tescil kaydı 16.4.2017 tarihinden itibaren 60/1/c-1 alt bendi kapsamında güncellenecektir.

Örnek 6- 13.11.2016 tarihi itibarıyla Kanunun 60/1/g bendi kapsamında tescil edilen ve kendisine 21.12.2017 tarihinde Ek-1 tebliğ edilen genel sağlık sigortalısı gelir testine 4.4.2018 tarihinde müracaat etmiştir. Adı geçenin gelir testi başvurusunun 1.4.2017 tarihi sonrası olması sebebiyle altı aylık süre aranmayacaktır. Bununla birlikte, ilgilinin gelir testine başvurduğu tarih 6824 sayılı Yapılandırma Kanunu ile tanınan son başvuru tarihi olan 3.4.2018 (dahil) sonrası ve 7143 sayılı Yapılandırma Kanunu kapsamı başlangıç tarihi olan 17.5.2018 (dahil) öncesinde olması nedeniyle ilgili için 3.4.2.2. kısmında yer alan bir aylık süreye göre işlem yapılacaktır.

6. KISMİ SÜRELİ ÇALIŞAN KİŞİLERİN GENEL SAĞLIK SİĞORTALILIKLARI

5510 sayılı Kanunun 88. maddesinin dördüncü fıkrasında düzenlenen "4. maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı olmakla birlikte, 4857 sayılı Kanunun 13 ve 14. maddelerine göre kısmi süreli veya çağrı üzerine çalışanlar ile bu Kanuna göre ev hizmetlerinde ay içerisinde 30 günden az çalışan sigortalıların eksik günlerine ait genel sağlık sigortası primlerinin 30 güne tamamlanmasının zorunlu olduğu, bu durumda olan sigortalıların eksik günlerine ilişkin genel sağlık sigortası primlerini, Kanunun (60/1/c-1) bendi veya (60/1/g) bendi kapsamında ödeyeceğine" ilişkin hüküm 6745 sayılı Kanun ile "3. maddenin üçüncü fıkrası kapsamına girenler hariç olmak üzere; 4. maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı olmakla birlikte, 4857 sayılı Kanunun 13. ve 14. maddelerine göre kısmi süreli veya çağrı üzerine çalışanlar, ay içerisinde günün bazı saatlerinde çalışıp çalıştığı saat karşılığında ücret alanlar ile bu Kanunun ek 9. maddesinin birinci fıkrasına tabi olanlardan ay içerisinde yirmi gün ve daha az çalışanlar için eksik günlerine ait genel sağlık sigortası primlerinin otuz güne tamamlanması zorunludur." şeklinde değiştirilmiştir.

Ayrıca, 6745 sayılı Kanunla 5510 sayılı Kanunun 3. maddesine eklenen üçüncü fıkra ile "4857 sayılı Kanunun 13. ve 14. maddelerine göre kısmi süreli veya çağrı üzerine çalışanlar, ay içerisinde günün bazı saatlerinde çalışıp, çalıştığı saat karşılığında ücret alanlar ve bu Kanunun

ek 9. maddesinin birinci fıkrasına tabi olarak çalışanlardan ay içerisinde otuz günden eksik prim ödeme gün sayısı bulunanlar, sigortalı çalışmama şartı hariç birinci fıkranın (10) numaralı bendinde yer verilen diğer şartları haiz olmaları kaydıyla otuz günden eksik günleri için genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi sayılır." hükmü düzenlenmiştir.

Kanunun geçici 12. maddesinde öngörülen geçiş süresinin sona erdiği 1.1.2012 tarihinden itibaren 4857 sayılı Kanunun 13 ve 14. maddelerine göre kısmi süreli veya çağrı üzerine çalışanlar ile ev hizmetlerinde ay içerisinde 30 günden az çalışanların, Kanunun 88. maddesinin dördüncü fıkrası gereği eksik günlerine ait genel sağlık sigortası primlerini 30 güne tamamlamaları zorunluydu.

6745 sayılı Kanun ile yapılan düzenleme ile 1.10.2016 tarihinden itibaren 5510 sayılı Kanunun 3. maddenin üçüncü fıkrası kapsamına girenler hariç olmak üzere 4/1/a bendi kapsamında sigortalı olmakla birlikte;

- 4857 sayılı Kanunun 13. ve 14. maddelerine göre kısmi süreli veya çağrı üzerine çalışanlardan,
- Ay içerisinde günün bazı saatlerinde çalışıp çalıştığı saat karşılığında ücret alanlardan (puantaj usulü çalışanlar),
- Ek 9. maddenin birinci fıkrasına tabi olanlardan (ev hizmetlerinde işverene bağlı olarak 10 gün ve üzerinde çalışanlar),

ay içerisinde yirmi gün ve daha az çalışanların da eksik günlerine ait genel sağlık sigortası primlerinin otuz güne tamamlanması zorunlu hale getirilmiştir.

Kanunun 4/1/a bendi kapsamında olup ay içinde 30 günden az çalışması olanların genel sağlık sigortası kapsamına alınmasında 1.1.2012 ile 30.9.2016 tarihleri arasında Kanunun 88. maddesinin dördüncü fıkrasının 6745 sayılı Kanunla değiştirilmeden önceki hükmü, 1.10.2016 tarihinden itibaren ise 6745 sayılı Kanunla değiştirilen hükmü gereğince işlem yapılacaktır.

6745 sayılı Kanun ile değiştirilmeden önce 5510 sayılı Kanunun 88. maddesinin dördüncü fıkrasında anılan hüküm gereği, 1.1.2012-30.9.2016 tarihleri arasında 4857 sayılı Kanunun 13. ve 14. maddelerine göre kısmi süreli veya çağrı üzerine çalışanlar ile ev hizmetlerinde ay içerisinde 30 günden az çalışan sigortalılardan, eksik gün nedeni "06-Kısmi istihdam" ve "17- Ev hizmetlerinde 30 günden eksik çalışma" olanların bakmakla yükümlü olunan kişi olup olmadığına bakılmaksızın ay içerisindeki eksik günlerine ilişkin genel sağlık sigortası tescili yapılır.

Diğer taraftan, 1.4.2015 tarihinden itibaren Kanunun ek 9. maddesi yürürlüğe girdiğinden 1.4.2015-30.9.2016 tarihleri arasında ev hizmetleri kapsamında 10 gün ve 29 gün arasında sigortalılığı bulunanlar da sigortalının bakmakla yükümlü kişi olup olmadığına bakılmaksızın 30

günden az süreleri gelir testi sonucuna göre Kanunun 60/1/c-1 alt bendi veya 60/1/g bendi kapsamında 30 güne tamamlayacaktır.

7. 1.10.2016 TARİHİNDEN İTİBAREN EKSİK GÜNLERİNE AİT GENEL SAĞLIK SİGORTASI PRİMLERİNİ TAMAMLAMA ZORUNLULUĞU OLANLAR

6745 sayılı Kanunun yürürlük tarihi olan 1.10.2016 tarihinden itibaren "06- Kısmi istihdam" veya "17- Ev hizmetlerinde 30 günden eksik çalışma" kodu kapsamında çalışması olan sigortalıların yanı sıra "7- Puantaj" seçeneği ile bildirilen sigortalıların da eksik günlerine ait genel sağlık sigortası primlerini gelir testi sonucuna göre Kanunun 60/1/c-1 alt bendi veya 60/1/g bendi kapsamında 30 güne tamamlamaları gerekmektedir.

Örnek 1- Kanunun 4/1/a bendi kapsamında 15 gün çalıştırılan A kişisi için 2016 Haziran ve Temmuz ayında "06- Kısmi istihdam" eksik gün nedeni ile Ağustos ayından itibaren ise "7- Puantaj" eksik gün nedeni ile bildirimi yapılmıştır. A kişinin kalan 15 güne ilişkin genel sağlık sigortası primini Haziran ve Temmuz aylarında tamamlaması zorunlu olup, Ağustos ayından 1.10.2016 tarihine kadar ise tamamlaması zorunlu değildir.

6745 sayılı Kanunla getirilen düzenleme gereğince, 1.10.2016 tarihinden itibaren Kanunun 4/1/a bendi kapsamında sigortalı olup,

- 06- Kısmi istihdam, 7- Puantaj, 17- Ev hizmetlerinde 30 günden eksik çalışma eksik gün kodu ile bildirilen,
- Kanunun ek 9. maddesi kapsamında ev hizmetlerinde bir veya birden fazla gerçek kişi tarafından çalıştırılan ve çalıştıkları kişi yanında ay içinde çalışma saati süresine göre hesaplanan çalışma gün sayısı 10 gün ve daha fazla olan (1.4.2015 tarihinden itibaren),

kişilerden prim ödeme gün sayısı ay içerisinde yirmi gün ve daha az olanların eksik günlerine ait genel sağlık sigortası primlerinin toplam otuz güne tamamlanması zorunlu olup, bu kısımda belirtilen kısmi süreli çalışanlardan yirmi günden fazla (20 gün dâhil değil) sigortalı çalışanların eksik günlerine ait genel sağlık sigortası primlerini 30 güne tamamlama zorunluluğu bulunmamaktadır.

Örnek 2- Kanunun 4/1/a bendi kapsamında "06- Kısmi istihdam" eksik gün nedeni ile 2016 Temmuz ayında 11 gün, Ağustos ayında 18 gün, Eylül ayında 20 gün çalışan, Ekim ayında birden fazla işyerinden toplam 22 gün sigortalı bildirimi bulunan B kişisi, Temmuz ayına ait 19 günlük, Ağustos ayına ait 12 günlük ve Eylül ayına ait 10 günlük genel sağlık sigortası primini gelir testi sonucuna göre Kanunun 60/1/c-1 alt bendi veya 60/1/g bendi kapsamında tamamlamak zorunda olup, Ekim ayında 20 günden fazla prim ödeme gün sayısı bulunduğu için Ekim ayına ilişkin eksik günlerine ait genel sağlık sigortası primlerini tamamlama zorunluluğu bulunmamaktadır.

Diğer taraftan 6745 sayılı Kanun ile 5510 sayılı Kanunun 3. maddesinin üçüncü fıkrasına eklenen "4857 sayılı Kanunun 13. ve 14. maddelerine göre kısmi süreli veya çağrı üzerine çalışanlar, ay içerisinde günün bazı saatlerinde çalışıp, çalıştığı saat karşılığında ücret alanlar ve bu Kanunun ek 9. maddesinin birinci fıkrasına tabi olarak çalışanlardan ay içerisinde otuz günden eksik prim ödeme gün sayısı bulunanlar, sigortalı çalışmama şartı hariç birinci fıkranın (10) numaralı bendinde yer verilen diğer şartları haiz olmaları kaydıyla otuz günden eksik günleri için genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi sayılır." hükmü gereği, 1.10.2016 tarihi itibarıyla sigortalı çalışmama şartı hariç Kanunun 3/1/10 bendinde yer alan şartları taşıyan "06- Kısmi istihdam", "7- Puantaj" veya "17- Ev hizmetlerinde 30 günden eksik çalışma" eksik gün seçeneği ile bildirilen ve ev hizmetlerinde bir veya birden fazla gerçek kişi tarafından çalıştırılan ve çalıştıkları kişi yanında ay içinde çalışma saati süresine göre hesaplanan çalışma gün sayısı 10 gün ve daha fazla olan kişilerin eksik günlerinde sigortalının bakmakla yükümlü olduğu kişi statüsü devam edecektir.

Buna göre 1.10.2016 tarihi itibarıyla yukarıda belirtilen kapsamlarda bildirilen ve aynı zamanda sigortalının bakmakla yükümlü olduğu kişi statüsünde bulunmayan ve prim ödeme gün sayısı ay içerisinde yirmi gün ve daha az olanlar, eksik günlerine ait genel sağlık sigortası primlerini gelir testi sonucuna göre Kanunun 60/1/c-1 alt bendi veya 60/1/g bendi kapsamında 30 güne tamamlayacaklardır.

Örnek 3- Üniversite öğrencisi 24 yaşındaki Bay C devlet memuru babası üzerinden sigortalının bakmakla yükümlü olduğu kişi statüsünde iken Kanunun 4/1/a bendi kapsamında "06- Kısmi istihdam" eksik gün nedeni ile 2016 yılı Ekim ayında 11 gün çalışması bulunmaktadır. Bay C'nin bu kapsamdaki çalışması nedeniyle ay içerisinde eksik kalan 19 günde babası üzerinden bakmakla yükümlü olunan kişi olduğundan, bu süreleri Kanunun 60/1/c-1 alt bendi veya 60/1/g bendi kapsamında 30 güne tamamlamayacaktır. Bay C, 25 yaşını doldurduğu tarihten itibaren aynı şekilde çalışması halinde sigortalının bakmakla yükümlü olduğu kişi statüsünde sayılmayacağından eksik günlerine ait genel sağlık sigortası primlerini gelir testi sonucuna göre Kanunun 60/1/c-1 alt bendi veya 60/1/g bendi kapsamında 30 güne tamamlayacaktır.

Bununla birlikte 6663 sayılı Kanun gereği gelir testi yapılmaksızın 60/1/c-1 alt bendi kapsamında tescilli bulunanların, bu bölümde belirtildiği şekilde kısmi süreli çalışmaları durumunda 6663 sayılı Kanun kapsamındaki 60/1/c-1 alt bendi kapsamındaki tescilli sona erecek olup bu kişiler ay içerisinde kalan eksik günlerine ait genel sağlık sigortası primlerini gelir testi sonucuna göre Kanunun 60/1/c-1 alt bendi veya 60/1/g bendi kapsamında 30 güne tamamlayacaktır.

Örnek 4- Üniversiteden 04.07.2017 tarihinde mezun olan 23 yaşındaki Bay D'nin ana veya babası üzerinden bakmakla yükümlü olunan kişi sayılmaması nedeniyle 6663 sayılı Kanun kapsamında gelir testi yapılmaksızın 60/1/c-1 alt bendi kapsamında tescili yapılmıştır. Bay D'nin Kanunun 4/1/a bendi kapsamında "06- Kısmi istihdam" eksik gün nedeni ile 2018 yılı Ocak ayında 14 gün çalışması bulunmaktadır. Bay D'nin bu çalışması nedeniyle 6663 sayılı Kanun kapsamındaki tescili sonlandırılarak ay içerisinde eksik kalan günlerine ait genel sağlık sigortası primlerinin gelir testi sonucuna göre Kanunun 60/1/c-1 alt bendi veya 60/1/g bendi kapsamında 30 güne tamamlanması gerekmektedir.

Kanunun 88. maddesinin dördüncü fıkrasında 6745 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik 1.10.2016 tarihinde yürürlüğe girdiğinden 2016 yılı Ekim ayı ve sonrasında aylık prim ve hizmet belgesinin (APHB) verilmesinde; aylık prim ve hizmet belge türü "1", "4", "5", "6", "29", "30", "32", "33", "35" ve "36" olup 20 gün ve daha az çalışanlardan eksik gün nedeni "06- Kısmi istihdam", "07- Puantaj", "17- Ev hizmetlerinde 30 günden eksik çalışma" ve ev hizmetlerinde bir veya birden fazla gerçek kişi tarafından çalıştırılan ve çalıştıkları kişi yanında ay içinde çalışma saati süresine göre hesaplanan çalışma gün sayısı 10 gün ve daha fazla olanlardan bakmakla yükümlü olunan kişi sayılmayanlardan ay içinde zorunlu sigortalılıktan kalan süreleri için genel sağlık sigortası tescili re sen Kurumca yapılacaktır.

8. EKSİK GÜNLERİNE AİT GENEL SAĞLIK SİGORTASI PRİMLERİNİ TAMAMLAMA ZORUNLULUĞU BULUNMAYANLAR

Kanunun 4/1/a bendi kapsamında sigortalı olmakla birlikte;

1.1.2012-30.9.2016 tarihleri arasında;

- Ay içinde birden fazla işyerinde çalışıp toplam çalışma süresini 30 güne tamamlayanlar,
- Kurumdan gelir veya aylık alırken 30 günden az süreli çalışıp gelir veya aylıkları kesilmemiş olanlar,
- Ay içinde 30 günden eksik günlerini Kanunun 51. maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında isteğe bağlı sigortalı olarak tamamlayanlar,
- Haklarında 4857 sayılı Kanun hükümleri uygulanmayanlar,
- Kanunun 5. maddesi kapsamındaki sigortalılar,
- 657 sayılı Kanunun 4. maddesinin (B) ve (C) bentlerine tabi olanlar,
- 506 sayılı Kanunun geçici 20. maddesi kapsamında çalışması olanlar ile 1.10.2016 tarihinden itibaren ay içinde birden fazla işyerinde çalışıp toplam çalışma süresi 20 günden fazla olanların, eksik kalan süreleri için Kanunun 60/1/c-1 alt bendi veya 60/1/g bentleri kapsamında genel sağlık sigortası tescili yapılmayacaktır.

Ayrıca 5510 sayılı Kanunun 3. maddesine eklenen üçüncü fıkra ile getirilen düzenlemeye göre 4857 sayılı Kanunun 13. ve 14. maddelerine

göre kısmi süreli veya çağrı üzerine çalışanlar, ay içerisinde günün bazı saatlerinde çalışıp, çalıştığı saat karşılığında ücret alanlar ve Kanunun ek 9. maddesinin birinci fıkrasına tabi olarak çalışanlardan ay içerisinde otuz günden eksik prim ödeme gün sayısı bulunanlar, sigortalı çalışmama şartı hariç birinci fıkranın (10) numaralı bendinde yer alan diğer şartları haiz olmaları kaydıyla otuz günden eksik günleri için genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi sayılırlar.

Örnek 1- Bay A, eşi üzerinden sağlık hizmetlerinden faydalanmakta iken kısmi süreli iş sözleşmesi ile 1.10.2016 tarihinden itibaren sigortalı olarak çalışmaya başlamıştır. İşveren tarafından sigortalı adına Kanunun 4/1/a bendi kapsamında 2016 yılı Ekim ayı için 10 gün, Kasım ayı için 10 gün, Aralık ayı için 10 gün prim bildirilmiştir. Bay A, sigortalının bakmakla yükümlü olduğu kişi kapsamından geçtiği için işe başladığı tarihten itibaren 30 gün şartı aranmayacak olup 2016 yılı Aralık ayına ait APHB'nin bildirileceği tarihe kadar eşi üzerinden bakmakla yükümlü olunan kişi olarak, 30 gün prim ödeme gün sayısı olduğu tarihten itibaren ise kendi sigortalılığı üzerinden Kurum sağlık hizmetlerinden yararlandırılacaktır. Bununla beraber, kişi kendi üzerinden sağlık yardımlarını alsa bile Kanunun üçüncü maddesine eklenen üçüncü fıkra gereği bakmakla yükümlü statüsü devam edeceği için kalan sürelerini 30 güne tamamlamayacaktır.

Örnek 2- Kanunun 4/1/a bendi kapsamında "06- Kısmi istihdam" eksik gün nedeni ile 2015 yılı Aralık ayından itibaren ay içinde 15 gün bildirim yapılmış, aynı zamanda eşinin bakmakla yükümlüsü olan B kişisi için 2016 yılı Ekim ayından itibaren genel sağlık sigortalılığı başlatılmayacaktır. 2016 yılı Kasım ayının 1'i ile 15'i arasında Kanunun 4/1/a bendi kapsamında sigortalı sayılan B kişinin 21.11.2016 tarihinde eşinden ayrılması dolayısıyla bakmakla yükümlü olunan kişi durumundan çıkması nedeniyle 21.11.2016 tarihi itibarıyla 10 gün 60/1/g bendi kapsamında reşen genel sağlık sigortası tescili yapılacaktır. 2016 yılı Aralık ayı ve sonraki aylarda genel sağlık sigortalılığı 15 gün üzerinden oluşturulacaktır.

Genel Sağlık Sigortası Tescil, Prim ve Müstehaklık İşlemleri Yönetmeliği'nin 11. maddesinin on üçüncü fıkrasında, Kanunun 4/1/a bendi kapsamında sigortalı olmakla birlikte 18 yaşından küçük çocuklar hakkında, Kanunun 88. maddesinin 4. fıkrasının uygulanmayacağı, bu kişilerin genel sağlık sigortalılıklarının tabi oldukları statü üzerinden değerlendirileceği düzenlenmiştir.

Yönetmelik ile getirilen bu hüküm gereği 18 yaşından küçük çocukların Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği 18.4.2014 tarihinden sonraki eksik günlerine ait genel sağlık sigortası primlerini Kanunun 60/1/c-1 alt bendi veya 60/1/g bendi kapsamında 30 güne tamamlamayacaklardır.

Örnek 3- 16 yaşındaki C kişisi kısmi süreli iş sözleşmesi ile 1.2.2014 tarihinden itibaren sigortalı olarak çalışmaya başlamış ve "06- Kısmi is-

tihtam" eksik gün nedeni ile Şubat ayında 18 gün, Mart ayında 15 gün, Nisan ayında 10 gün çalıştığı bildirilmiştir. C kişinin durumu Yönetmeliğin yayım tarihi olan 18.4.2014 tarihi öncesi ve sonrasına göre değişiklik gösterecektir.

Buna göre Şubat ayından kalan 12 güne, Mart ayından kalan 15 güne ait genel sağlık sigortası primlerini gelir testi sonucuna göre Kanunun 60/1/c-1 alt bendi veya 60/1/g bendi kapsamında tamamlaması gerekmektedir. İlgilinin kısmi süreli 60/1/c-1 alt bendi veya 60/1/g bendi kapsamında tescili Yönetmeliğin yayım tarihi olan 18.4.2014 tarihi itibarıyla sonlandırılıp, Nisan ayna ilişkin kalan 8 günlük genel sağlık sigortası primlerini Kanunun 60/1/c-1 alt bendi veya 60/1/g bendi kapsamında tamamlaması gerekmektedir. 18.4.2014 tarihinden sonra ise 18 yaşını dolduracağı tarihe kadar eksik günlerine ait genel sağlık sigortası primlerini Kanunun 60/1/c-1 alt bendi veya 60/1/g bendi kapsamında tamamlamayacaktır.

Her iki eşin de Kanunun 4/1/a bendi kapsamında kısmi süreli, çağrı üzerine veya ev hizmetlerinde çalışması halinde yalnızca tercih eden eşlerden biri Kanunun 88/4 fıkrası gereği kalan günlerine ait genel sağlık sigortası primlerini 30 güne tamamlayacak olup diğer eş Kanunun 3/1/10 bendi kapsamına gireceğinden kalan günlerine ait genel sağlık sigortası primlerini 30 güne tamamlamayacaktır.

Örnek 4- Bay D ile Bayan E evli olup her ikisi de Kanunun 4/1/a bendi kapsamında ve "7 puantaj" eksik gün nedeni ile çalışmaktadır. Eşlerin her ikisinin de ay içerisinde 30 günden az çalışması nedeniyle eşlerden biri Kanunun 60/1/g bendi kapsamında tescil edilerek kalan günlerine ait genel sağlık sigortası primlerini 30 güne tamamlayacak olup diğer eş Kanunun 3/1/10 bendi kapsamına gireceğinden 60/1/g bendi kapsamında tescil edilmeyecektir.

9. TALEP ÜZERİNE TESCİL EDİLEN GENEL SAĞLIK SİGORTALILARI

9.1. Bakmakla Yükümlü Olunan Kişilerden Kanunun 60/1/c-1 Alt Bendi veya 60/1/g Bendi Kapsamında Tescil Talebinde Bulunanlar

20.5.2011 tarihli ve 2011/39 sayılı Genelge ile bu tarihten itibaren Kanunun 4/1/b bendi kapsamında sigortalı olanlardan, 60 günden fazla prim ve prime ilişkin her türlü borcu bulunması ve borçlarını 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 48. maddesine göre tecil ve taksitlendirme talebi bulunmaması nedeniyle sağlık hizmetlerinden yararlanamayanların, 18 yaş altı çocukları hariç olmak üzere bakmakla yükümlü olduğu kişilerin talepte bulunmaları halinde, talep tarihi itibarıyla Kanunun 60/1/g bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılmıştır.

18.4.2014 tarihli Genel Sağlık Sigortası Tescil, Prim ve Müstehaklık İşlemleri Yönetmeliğinin 6. maddesinin onbirinci fıkrası ile yalnızca 4/1/b

bendi kapsamındaki sigortalıların bakmakla yükümlülerine verilen bu hak genişletilerek prim borcu olup olmadığına bakılmaksızın tüm sigortalıların (4/1/a-b-c vb.), Kanunun 3/1/10 bendine göre 18 yaş üstü bakmakla yükümlü olduğu kişilerinin talep etmeleri halinde 60/1/c-1 alt bendi veya 60/1/g bendi kapsamında tescil edilmeleri mümkün hale gelmiştir.

Yönetmeliğin 6. maddesinin onbirinci fıkrası gereğince 10.11.2017 tarihli Yönetmelik değişikliği öncesi bakmakla yükümlü olunan kişi sayılanların talep etmeleri ve gelir testine başvuruları halinde bu şartların birlikte gerçekleştiği tarih itibarıyla Kanunun 60/1/c-1 alt bendi veya 60/1/g bendi kapsamında genel sağlık sigortası tescilleri açılmakta idi.

10.11.2017 tarihli Yönetmelik değişikliği ile ilgili fıkra "*Genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişiler, talep etmeleri halinde talep tarihini takip eden gün itibarıyla gelir testi başvuru şartı aranmaksızın Kanunun 60. maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılırlar. Bu kişilerin daha sonra gelir testi yaptırmaları halinde genel sağlık sigortalılıkları gelir durumlarına göre güncellenir.*" şeklinde değiştirilmiştir.

İlgili değişiklik uyarınca 10.11.2017 tarihi itibarıyla Kanunun 3/1/10 bendine göre bakmakla yükümlü olunan kişi sayılanların yerleşim yeri adreslerine göre bağlı bulundukları SGK/SGM'ye talep dilekçesi ile başvuruların bulunması yeterli olup ayrıca gelir testi başvuru zorunluluğu aranmamaktadır. 10.11.2017 tarihi itibarıyla bu kapsamda SGK'ya müracaat eden kişiler için müracaat tarihini takip eden gün itibarıyla 60/1/g bendi kapsamında genel sağlık sigortası tescilleri başlatılacaktır.

Örnek 1- A kişisi, B kişisinin bakmakla yükümlü olduğu kişisi iken Kanunun 60/1/g bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı olmak için SGK'ya 5.12.2017 tarihinde müracaat etmiştir. İlgilinin müracaatına istinaden gelir testi başvurusu bulunup bulunmadığına bakılmaksızın 6.12.2017 tarihi itibarıyla bu bent kapsamında tescili açılacak ve kendisine tebliğ edilecektir.

Diğer taraftan, 18.4.2014 tarihi ile 9.11.2017 tarihleri arasında bu kapsamda müracaat eden kişiler için;

- SGK/SGM'ye yazılı olarak başvuranlardan gelir testi başvurusu bulunanlar, SGK/SGM tarafından başvuru tarihi itibarıyla,
- Gelir testi başvurusu bulunmayanlar ise gelir testini istemediğini beyan etmeleri halinde beyan tarihiyle; gelir testine gitmek istemeleri halinde ise gelir testi başvuru tarihi itibarıyla,

Kanunun 60/1/c-1 alt bendi veya 60/1/g bendi kapsamında tescil edilir.

Örnek 2- C kişisi, D kişisinin bakmakla yükümlü olduğu kişisi iken 18.4.2014-9.11.2017 tarihleri arasında Kanunun 60/1/c-1 alt bendi veya 60/1/g bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı olmak için SGK'ya ay-

rica gelir testi yaptırmak için SYDV'ye yaptığı başvuruların aşağıda belirtilen tarihlerdeki gibi olduğu varsayıldığında, C kişisi için genel sağlık sigortası tescilinin başlangıç tarihleri aşağıdaki şekilde olacaktır:

Kuruma Başvuru Tarihi	Gelir Testi Başvuru Tarihi	Gelir Testi Sonuç Tarihi	GSS Tescil Başlangıç Tarihi
01.06.2014	01.06.2014	07.06.2014	01.06.2014
12.06.2014	18.06.2014	28.06.2014	18.06.2014
07.07.2014	05.06.2014	01.07.2014	07.07.2014

Genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi iken (hangi tarihte müracaat etmiş olursa olsun) talepleri üzerine Kanunun 60/1/c-1 alt bendi veya 60/1/g bendine göre genel sağlık sigortalısı sayılanların, bakmakla yükümlü olunan kişi olarak sağlık yardımlarından yararlanma haklarını yeniden kazanmaları ve talep etmeleri halinde bu kişilerin talep tarihi itibarıyla bu kapsamdaki sigortalılıkları sonlandırılarak genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi kapsamına alınırlar.

Örnek 3- Kanunun 4/1/b bendi kapsamındaki prim borçlarından dolayı sağlık yardımlarından yararlanamayan E'nin eşi F, 4.5.2012 tarihinde talebi üzerine 60/1/g bendi kapsamında tescil edilmiştir. E kişisi, 18.6.2013 tarihinde prim borçlarını ödemiş ve sağlık yardımlarından yararlanma hakkını kazanmıştır. Bu durumda F kişinin E kişisi üzerinden sağlık yardımlarından yararlanma hakkını kazandığı tarihten sonra 60/1/g bendi kapsamındaki tescilinin sonlandırılmasını talep etmesi halinde talep tarihi itibarıyla bu kişinin 60/1/g bendi kapsamındaki tescili sonlandırılacaktır.

Örnek 4- Kanunun ek 5. maddesi kapsamındaki prim borçlarından dolayı sağlık yardımlarından yararlanamayan Bay G'nin eşi H, talebi üzerine 1.10.2014 tarihinde 60/1/g bendi kapsamında tescil edilmiştir. G kişisi, 21.11.2014 tarihinde prim borçlarını ödemiş ve sağlık yardımlarından yararlanma hakkını kazanmıştır.

Bu durumda H kişinin 29.12.2014 tarihinde 60/1/g bendi kapsamındaki tescilinin sonlandırılmasını ve tekrar bakmakla yükümlü olunan kişi olmayı talep etmesi halinde 60/1/g bendi kapsamındaki tescili, talep tarihinde eşinin bakmakla yükümlü olduğu kişi olarak sağlık yardımlarından yararlanma hakkı olmasından dolayı talepte bulunulan 29.12.2014 tarihinde sonlandırılacaktır.

Bununla birlikte genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi iken talepleri üzerine Kanunun 60/1/c-1 alt bendi veya 60/1/g bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı olarak tescil edilenlerin başka kapsamda sigortalı olmaları nedeniyle bu kapsamdaki sigortalılığı baş-

ka kapsamında sigortalı sayıldıkları tarih itibariyle sona erecek olup bu kişilerin yeniden sigortalının bakmakla yükümlü olduğu kişi sıfatını kazanmaları halinde Kanunun 60/1/c-1 alt bendi veya 60/1/g bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı olmaları için yeniden talep aranacaktır.

9.2. 60/1/c-1 Alt Bendi Kapsamından Beyan ile 60/1/g Bendi Kapsamına Geçenler

Kanunun 60/1/g bendi kapsamında tescil edilen kişilerden yerleşim yerindeki SYDV'ye başvurarak gelir testi talebinde bulunanlardan gelir testi sonucunda, geliri 60/1/c-1 seviyesinde olduğu tespit edilenlerin tescilleri güncellenmektedir.

Bununla birlikte Kanunun 60/1/c-1 alt bendi kapsamında tescil işlemi gerçekleştirilen kişilerden SGK/SGM'ye başvuru dilekçesi ile müracaat ederek Kanunun 60/1/g bendi kapsamına geçmeyi talep edenlerin gelir durumlarının değiştiği varsayılarak talep tarihi itibariyle tescil işlemleri gerçekleştirilecektir.

28.12.2011 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan Genel Sağlık Sigortası Kapsamında Gelir Tespiti, Tescil ve İzleme Sürecine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Gelir tespitinin yenilenmesi" başlıklı 12. maddesinin yedinci fıkrasında "5510 sayılı Kanunun 60. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt bendi ile (g) bendine tâbi genel sağlık sigortalıları, gelir tespitlerinin yapıldığı tarihten itibaren, bu maddede belirtilen durumlar hariç olmak üzere, altı ay içinde gelir tespitinin yenilenmesi talebinde bulunamayacağı," hükmü yer almaktadır.

Anılan bu düzenleme doğrultusunda, talepte bulunarak Kanunun 60/1/g bendi kapsamında tescil edilen kişilerden daha sonra tekrar Kanunun 60/1/c-1 alt bendi kapsamına geçmek isteyenlerin altı ay geçmediği sürece 60/1/c-1 alt bendi kapsamında tescil işlemi gerçekleştirilmeyecektir. Bununla birlikte 60. maddenin birinci fıkrasının diğer bentleri ya da fıkraları kapsamında genel sağlık sigortalısı veya bakmakla yükümlü olunan kişi sayıldığı, ikametinin başka bir ülkeye nakledildiği, 60. maddenin üçüncü fıkrası kapsamında genel sağlık sigortası kapsam dışına çıktığı tarih ile bu kapsamdaki sigortalılığı sona erdirilecektir.

Örnek 1- A kişisi herhangi bir sosyal güvencesi bulunmaması nedeniyle 20.10.2012 tarihinde resen 60/1/g bendi kapsamında tescil edilmiş olup SYDV'ye gelir testine müracaatı sonucu aile içinde kişi başına düşen gelir seviyesi brüt asgari ücretin üçte birinden az olduğunun tespit edilmesi neticesinde tescilli SGK/SGM tarafından 60/1/c-1 alt bendi kapsamında güncellenmiştir. İlgili kişinin SGK'ya müracaat ederek 3.5.2017 tarihinde 60/1/g bendi kapsamına geçmeyi talep etmesi halinde 2.5.2017 tarihi ile 60/1/c-1 alt bendi kapsamındaki tescili sonlandırılarak 3.5.2017 tarihi ile 60/1/g bendi kapsamında genel sağlık sigortası

tescili başlatılacaktır. Bununla birlikte adı geçenin 3.11.2017 tarihine kadar olan 60/1/c-1 alt bendi kapsamında tescil başvuruları kabul edilmeyecektir.

Beyan ile Kanunun 60/1/g bendi kapsamında tescili açılan kişinin altı aylık süre dolmadan başka bir kapsamda sigortalı olması ya da sigortalının bakmakla yükümlü olduğu kişi olması halinde bu kapsamdaki sigortalılığı sona erdirilecek olup daha sonra altı aylık süre dolmadan tekrar beyan ile Kanunun 60/1/g bendi kapsamında tescili açılması durumunda, ilk talep tarihinden itibaren altı aylık süre dolmadığı sürece 60/1/c-1 alt bendi kapsamındaki tescil başvuruları kabul edilmeyecektir.

Örnek 2- 60/1/c-1 alt bendi kapsamında tescili olan B kişisi 10.5.2017 tarihinde beyanı üzerine 60/1/g bendi kapsamında tescil edilmiştir. Bu kişi 25.7.2017 tarihinde Kanunun 4/1/a bendi kapsamında sigortalı olarak işe girmiş ve 13.9.2017 tarihinde bu kapsamda sağlık hizmetlerinden yararlanma hakkı sona ermiştir. 14.9.2017 tarihinde ise ilk talep dilekçesine istinaden tekrar 60/1/g bendi kapsamında tescili açılmıştır. Bu durumda altı aylık süre hesabında ilk talep tarihi olan 10.5.2017 tarihi dikkate alınacaktır. Dolayısıyla 10.11.2017 tarihine kadar 60/1/c-1 alt bendi kapsamındaki tescil başvuruları kabul edilmeyecektir.

9.3. Kanunun Ek 13. Maddesi Kapsamında (Türk Soylu) Tescil Edilenler

6824 sayılı Kanun ile Kanuna eklenen ek 13. maddede;

"a) Türkiye'de ikamet eden Türk vatandaşlarının Türkiye'de ikamet etmeyen ve 28.7.2016 tarihli ve 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanununun 16. maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde belirtilenlerin ana, baba, eş ve çocukları,

b) 6735 sayılı Kanunun 16. maddesinin birinci fıkrasının

(ç) bendinde belirtilenlerden aynı Kanunun 13. maddesi kapsamında olanlar ile bunların ana, baba, eş ve çocukları,

talep etmeleri halinde, talep tarihini takip eden günden itibaren bu Kanunun (60/1/g) bendi kapsamında ikamet şartı aranmaksızın genel sağlık sigortalısı sayılır.

Bu madde kapsamındaki genel sağlık sigortalıları hakkında 3. maddenin birinci fıkrasının (10) numaralı bendi uygulanmaz.

Bu madde kapsamındaki genel sağlık sigortalılarının sağlık hizmetlerinden yararlanabilmeleri için, sağlık hizmet sunucusuna başvurdukları tarihte 6183 sayılı Kanunun 48. maddesine göre tecil ve taksitlendirerek tecil ve taksitlendirmeleri devam edenler hariç prim ve prime ilişkin her türlü borcunun bulunmaması şarttır.

Birinci fıkranın (b) bendinde belirtilenler için 67. maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen 30 gün prim ödeme şartı 120 gün olarak uygulanır.

Bu madde kapsamındaki genel sağlık sigortalıları ile ilgili olarak, bu maddede aksine hüküm bulunmaması kaydıyla bu Kanunun ilgili hükümleri uygulanır.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından belirlenir."

hükmü düzenlenmiş olup anılan düzenleme gereği yapılacak işlemler aşağıda açıklanmıştır.

10. TÜRK SOYLU KİŞİLER İLİŞKİN ORTAK DÜZENLEMELER

01.4.2017 tarihinden itibaren Kanunun ek 13. maddesi kapsamında genel sağlık sigortalısı olma talebinde bulunanlar için bir yıl ikamet şartı aranmayacaktır.

Ayrıca Kanunun ek 13. maddesi ile Türk soylu kişiler, talepleri halinde 60/1/g bendi kapsamında olanlar gibi, talep tarihini takip eden günden itibaren genel sağlık sigortalısı sayılacak ancak bu kişiler hakkında gelir testi hükümleri uygulanmayacaktır. Başka bir ifadeyle bu kişilerin gelir testi talep etme hakkı bulunmamakta olup, 60/1/g bendi kapsamındaki genel sağlık sigortalıları hakkında geçerli olan Kanunun 80 ve 81. maddelerindeki hükümler gereği prime esas kazanç alt sınırının otuz günlük tutarının yüzde 3'ü (bu miktarı yüzde 12'ye kadar artırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir) oranında genel sağlık sigortası primi tahakkuk edecektir.

Söz konusu Türk soylu ana, baba, eş ve çocukların her biri ayrı ayrı genel sağlık sigortalısı olarak tescil edilecek olup, bu kişiler için Kanunun 3/1/10 bendinde düzenlenen genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişiye ilişkin hükümler uygulanmayacaktır.

Bu kapsamdaki genel sağlık sigortalılarının sağlık hizmetlerinden yararlanabilmeleri için sağlık hizmeti sunucusuna başvurdukları tarihte 6183 sayılı Kanunun 48. maddesi kapsamında tecil ve taksitlendirmeleri devam edenler hariç prim ve prime ilişkin her türlü borcunun bulunmaması şarttır.

Kanunun ek 13. maddesi gereği 60/1/g bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılanlar hakkında ek 13. maddede hüküm bulunmayan hallerde 60/1/g bendi kapsamındakiler için geçerli hükümler uygulanacaktır.

Bu kapsamdakilerin genel sağlık sigortalılığı başka bir kapsamda genel sağlık sigortalısı sayılma ve genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi kapsamına geçmeleri hallerinde sona erecektir.

11. TÜRKİYE'DE İKAMET EDEN TÜRK VATANDAŞI YAKINI BULUNAN TÜRK SOYLU YABANCILAR HAKKINDA YAPILACAK GENEL SAĞLIK SİGORTASI TESCİL İŞLEMLERİ

Kanunun ek 13. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde (ek-13/a) ülkemizde ikamet eden Türk vatandaşlarının Türk soylu ana,

eş ve çocuklarından ülkemizde ikamet etmeyen ancak 6735 sayılı Kanunun 16. maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendi kapsamında Türk soylu ana, baba, eş ve çocukların talepte bulunmaları halinde Kanunun 60/1/g bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılacağı belirtilmiştir.

Düzenlemeye göre, ülkemizde ikamet eden Türk vatandaşlarının soylu ana, baba, eş ve çocuklarından ülkemizde ikamet etmeyen oldukları yerdeki SGK/SGM'ye genel sağlık sigortalısı olmak üzere dilekçe ile talepte bulunanların talep tarihini takip eden günden itibaren Kanunun ek-13/a bendi kapsamında genel sağlık sigortalılığı olacaktır. Bu kapsamdaki kişilerin Türk soyluluğunun kontrolleri Kararı Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan ve Kurum uygulamasına aktarılan sistem üzerinden gerçekleştirilmekte olup bu kişiler ayrıca Türk soylu olduklarına dair bir belge istenilmeyecektir.

İşletmelerin sağlık hizmetlerinden yararlanma koşulları bakımından, sağlık hizmeti sunucusuna başvurduğu tarihten önceki son bir yıl içinde Kanunun 30 gün genel sağlık sigortası prim ödeme gün sayısı olması şartı ile Kanunla 6183 sayılı Kanunun 48. maddesi kapsamında tecil ve taksitlendirmeleri devam edenler hariç prim ve prime ilişkin her türlü borcu bulunmaması şarttır.

Madde 1- 3.4.2017 tarihinde Kanunun ek-13/a bendi kapsamında tescillen genel sağlık sigortalısı A kişisi, 30 günlük prim ödemesi halinde 3.4.2017 tarihinden itibaren sağlık hizmetlerinden yararlanmaya başlar. Prim ve prime ilişkin her türlü borcu bulunmaması halinde sağlık hizmetlerinden yararlanmaya devam eder.

Madde 2- Ek-5/A'da yer alan başvuru dilekçesi ile Kuruma başvuran soylu B kişisi;

3.4.2017 tarihinde genel sağlık sigortalısı olma talebinde bulunmadığı halinde 4.8.2017 tarihinden itibaren ek-13/a bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı olarak tescil edilir. B kişisi, Kanunun 60/1/g bendi kapsamında prim ödeme yükümlüsüdür.

Türk soylu B kişinin eşi ve çocukları bakmakla yükümlü olunan kişi kapsamında sağlık yardımlarından faydalanamayacak olup bu kişilerin Kanunun ek 13. maddesindeki şartları sağlamaları ve mücazaat etmeleri halinde kendileri adına tescil işlemleri yapılacaktır.

B kişinin 1.10.2017 tarihinde Kanunun 4/1/a bendi kapsamında işe başladığı varsayıldığında bu kişinin tescili 30.9.2017 tarihi itibarıyla onaylanacaktır.

ÇALIŞMA İZNİ MUAFİYETİ BULUNAN TÜRK SOYLU YABANCILAR KAPSAMINDA YAPILACAK GENEL SAĞLIK SİGORTASI TESCİL İŞLEMLERİ

Kanunun ek 13. maddesi ile 6735 sayılı Kanunun 16. maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendi gereği Türk soylu olduğu belirlenenlerin aynı

Kanunun 13. maddesi gereği çalışma izni muafiyeti bulunanlar ile bunların ana, baba, eş ve çocuklarının talep etmeleri halinde, talep tarihini izleyen günden itibaren Kanunun ek 13. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi (ek-13/b) kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılacağı düzenlenmiştir.

Çalışma izni muafiyeti bulunan Türk soylu kişiler ve bunların Türk soylu aile ana, baba, eş ve çocuklarının bulundukları yerdeki SGK/SGM'ye dilekçe ile başvurarak talep etmeleri halinde her biri ayrı ayrı ek-13/b bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılacaktır. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığından alınacak çalışma izni muafiyeti olduğuna dair belge ve Ek-5/B dilekçesi ile talepte bulunulması üzerine genel sağlık sigortalısı olarak tescil edilen kişinin aile fertlerinin de söz konusu genel sağlık sigortalısının ana, baba, eş ve çocuğu olduğunu belgelemesi gerekmektedir.

Bu kişilerin sağlık hizmetlerinden yararlanma koşulları bakımından, sağlık hizmeti sunucusuna başvurduğu tarihten önceki son bir yıl içinde toplam 120 gün genel sağlık sigortası prim ödeme gün sayısı olması şartı ile birlikte 6183 sayılı Kanunun 48. maddesi kapsamında tecil ve taksitlendirmeleri devam edenler hariç prim ve prime ilişkin her türlü borcunun bulunmaması şarttır.

Örnek 1- 1.5.2017 tarihinde Kanunun ek-13/b bendi kapsamında tescil edilen genel sağlık sigortalısı A kişisi, 120 gün prim ödeme gün sayısına sahip olması halinde 1.9.2017 tarihinden itibaren sağlık hizmetlerinden yararlanır ve prim borcu bulunmaması halinde sağlık hizmetlerinden yararlanmaya devam eder.

Örnek 2- Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından çalışma izni muafiyeti tanınan Türk soylu Bay B,

- 6.9.2017 tarihinde genel sağlık sigortalısı olma talebinde bulunması halinde 7.9.2017 tarihinden itibaren ek-13/b bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı olarak tescil edilir. Bay B Kanunun 60/1/g bendi kapsamında prim ödemekle yükümlü olup, 120 gün prim ödeme gün sayısının bulunması ve 67. maddede öngörülen tecil ve taksitlendirmesi devam eden prim borçları hariç sağlık hizmeti sunucusuna başvurduğu tarihte prim borcu bulunmaması şartını sağlaması halinde sağlık hizmetlerinden yararlanma hakkına sahiptir.
- Bay B'nin eşi ve çocukları bakmakla yükümlü olunan kişi kapsamında sağlık yardımlarından faydalanamayacak olup bu kişilerin Kanunun ek-13/b bendi kapsamında müracaat etmeleri halinde kendileri adına tescil işlemleri yapılacaktır.
- Bay B'nin 1.10.2017 tarihinde Kanunun 4/1/a bendi kapsamında işe başladığı varsayıldığında bu kişinin tescili 30.9.2017 tarihi itibarıyla sonlandırılacaktır.

13. YABANCI ÜLKE VATANDAŞLARININ GENEL SAĞLIK SİGORTASI TESCİL İŞLEMLERİ

Kanunun 60. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde (60/1/d) *"Mütekabiliyet esası da dikkate alınmak şartıyla, oturma izni almış yabancı ülke vatandaşlarından yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında sigortalı olmayan kişilerin genel sağlık sigortalısı" sayılacağı düzenlenmiştir. 29.5.2013 tarihli ve 6486 sayılı Kanun ile 5510 sayılı Kanunun 61. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi; "... (d) bendinde sayılanlar Türkiye'deki yerleşim süresinin bir yılı geçtiği tarihten sonra talepte bulunmaları halinde talep tarihini takip eden günden itibaren genel sağlık sigortalısı sayılır. Bu kişilerin genel sağlık sigortalılığı bu Kanunda belirtilen nedenlerle sona erer."* şeklinde değiştirilmiştir.

Mütekabiliyet esası da dikkate alınmak şartıyla, oturma izni almış yabancı ülke vatandaşlarından yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında ki sağlık sigortalılıkları üzerinden ülkemizde sağlık hizmetlerinden yararlanma hakkı bulunmayan kişiler, talepte bulunmaları halinde talep tarihini takip eden gün itibarıyla Kanunun 60/1/d bendi kapsamında tescil edilirler.

Yabancı ülke vatandaşlarından yabancı bir ülke mevzuatı kapsamındaki sağlık sigortalılıkları üzerinden ülkemizde sağlık hizmetlerinden yararlanma hakkı bulunmayanların, ülkemizde geçmiş dönemde kesintisiz yerleşim süresinin bir yılı geçtiği tarihten sonra ikametlerinin bulunduğu SGK/SGM'ye yazılı olarak başvurmaları ve taahhütlerinin alınması suretiyle Kanunun 60/1/d bendine göre başvuru tarihini takip eden günden itibaren genel sağlık sigortalısı olarak tescil işlemleri yapılacaktır.

Ancak Viyana Sözleşmesinin 33. maddesinin dördüncü fıkrasında bir diplomatik ajanın, sosyal güvenlik açısından kabul eden Devlete tabi olmasının ancak ilgili Devletin müsaadesi ile mümkün olduğu belirtilmiştir. Bu kapsamda Türkiye'deki yabancı misyonlarda çalışan diplomatik görevlilerin ve aile fertlerinin Kanunun 60. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi kapsamındaki tescil talepleri Dışişleri Bakanlığının görüşü alınmak üzere Genel Sağlık Sigortası Tescil ve Prim Daire Başkanlığına iletilecek olup ilgili Bakanlığın vereceği izin doğrultusunda gerekli tescil işlemleri gerçekleştirilecektir.

Ayrıca Kuruma başvuran söz konusu yabancı ülke vatandaşlarından, ikamet izin belgesinin ibraz edilmesi istenerek, bu kişilerin ikamet izin belgesinde yer alan ikamet sürelerinin kesintisiz bir yılı doldurup doldurmadığı kontrol edilerek, geçmiş herhangi bir dönemde kesintisiz bir yılı dolduranların ikamet izin belgesinin birer örneği SGK/SGM tarafından aslı gibidir şeklinde onaylanarak dosyasında saklanacaktır.

Bununla birlikte eski evliliğinden 18 yaş altı yabancı uyruklu çocuğu bulunan yabancı uyruklu anne/babanın, yeni eşi üzerinden bakmakla

yükümlü olunan kişi statüsünde olması halinde eski eşinden olan 18 yaş altı çocuk, veli/vasisi aracılığıyla Kurumdan talep etmesi ve kesintisiz bir yıl ikamet şartını sağlaması halinde 60/1/d bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı olabilecektir.

Kanunun 60/1/d bendi kapsamındaki genel sağlık sigortası tescilleri ikamet izin sürelerinin son bulduğu tarihe kadar yapılacaktır. İkamet izin belgesi süresinin kesintisiz uzatılması durumunda ilgili belgenin yabancı ülke vatandaşları tarafından SGİM/SGM'ye ibraz edilmesi halinde bu kişilerin tescilleri aralıksız güncellenecektir. Bununla birlikte genel sağlık sigortalısının ikamet izin süreleri kesintiye uğramış ise bu kişinin bu kapsamdaki tescili uzatılmayacak kişiden yeniden öngörülen belge ile talep alınarak talep tarihini takip eden günden itibaren genel sağlık sigortası tescili başlatılacaktır.

Kuruma talepte bulunarak Kanunun 60/1/d bendi kapsamında genel sağlık sigortası tescili yapılan yabancı ülke vatandaşlarının;

- İkamet izinlerinin sona erdiği,
- Kanunun 60. maddesinin üçüncü fıkrası hükmü gereği genel sağlık sigortası kapsamı dışına çıktıkları,
- 60. maddenin diğer bentleri ya da fıkraları kapsamında genel sağlık sigortalısı oldukları,
- Ek 13. madde kapsamında genel sağlık sigortalısı oldukları,
- Kanunun 3/1/10 bendi kapsamında bakmakla yükümlü statüsüne girdikleri,
- Türk vatandaşlığına geçtiği,

tarihten bir gün önceki tarih itibarıyla tescilleri sona erdirilir.

6486 sayılı Kanun ile değiştirilen Kanunun 61. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin yürürlük tarihi olan 29.5.2013 tarihi itibarıyla talepleri doğrultusunda Kanunun 60/1/d bendi kapsamında genel sağlık sigortası tescili yapılan yabancı ülke vatandaşlarının sonlandırma talebinde bulunması halinde tescilleri sonlandırılmaz ancak yukarıda sayılan kanuni nedenler doğrultusunda sonlandırma işlemleri yapılabilir.

Genel sağlık sigortası kapsamına 29.5.2013 tarihinden önce alınan yabancı ülke vatandaşlarından genel sağlık sigortası tescillerini sonlandırma talebinde bulunanların tescil kayıtları, sağlık hizmetlerinden faydalanmamış olmaları şartıyla Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önceki gün olan 28.5.2013 tarihi itibarıyla, sağlık hizmetlerinden faydalandıkları ayın son günü itibarıyla ilgili SGİM/SGM tarafından sonlandırılacaktır.

Örnek 1- 3.6.2014-2.6.2015 tarihlerinde ikamet izni bulunması nedeniyle ülkemizde kesintisiz bir yıl ikamet şartını yerine getirmiş olan ve 3.6.2015-2.6.2016 tarih aralığı için İl Göç İdaresi Müdürlüklerinden alınmış yeni bir ikamet izin belgesi bulunan A kişinin 6.8.2015 tarihinde Kanunun 60/1/d bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı olmak için

SGK'ya yazılı müracaat etmesi halinde 7.8.2015-2.6.2016 tarihleri arasında bu kapsamda genel sağlık sigortası tescil işlemi yapılır.

Bu kapsamda 1.1.2012 tarihine kadar genel sağlık sigortalısı olmak için Kuruma müracaat edenler, genel sağlık sigortası giriş bildirgelerinin Kurum kayıtlarına intikal ettiği tarih itibariyle bir yıllık ikamet şartını sağlamaları halinde genel sağlık sigortalılıkları başlatılacaktır. 1.1.2012 tarihinden önce bu kişilerin Kanunun 67. maddesinde belirtilen istisnai durumlar nedeniyle sağlık hizmet sunucusuna başvurmaları ve Sağlık Uygulama Tebliği (SUT) eki Ek 4-B formunun sosyal güvenlik il müdürlüğüne/sosyal güvenlik merkezine gönderilmesi halinde, sağlık hizmet sunucusuna başvuru tarihi itibariyle genel sağlık sigortalılıkları başlatılacaktır.

Ayrıca 6486 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik öncesinde, 1.1.2012-28.5.2013 tarihleri arasında, genel sağlık sigortalılığının zorunlu olması nedeniyle Kuruma bu kapsamda tescil edilmek için müracaat eden kişilerin tescilleri bir yıllık sürenin dolduğu tarihten itibaren başlatılacaktır. Diğer taraftan 28.5.2013 tarihinden sonra başvuruda bulunanlara ilişkin işlemler bu bölümün giriş kısmında anlatıldığı şekilde yapılacaktır.

Örnek 2- 9.2.2011- 9.2.2012 tarihlerinde ikamet izni bulunması nedeniyle ülkemizde kesintisiz bir yıl ikamet şartını yerine getirmiş olan ve Kuruma müracaat tarihinde halihazırda ikamet izni ile ülkemizde bulunan B kişinin 4.3.2012 tarihinde Kanunun 60/1/d bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı olmak için SGK'ya müracaat etmesi halinde bir yıllık kesintisiz ikamet süresini doldurduğu tarih olan 9.2.2012 tarihinden itibaren arasında bu kapsamda genel sağlık sigortası tescil işlemi yapılacaktır.

14. MAVİ KARTLILAR

5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun 28. maddesi uyarınca Türk vatandaşlığından izinle ayrılanlar (Mavi Kartlılar), yazılı olarak başvurmaları halinde bir yıllık ikamet etme şartı aranmaksızın talepte bulundukları tarihi takip eden gün itibariyle Kanunun 60/1/d bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı olarak tescil edilir.

Bu kişilerin Kanunun 60/1/d bendi kapsamındaki tescilleri 60. maddenin birinci fıkrasının diğer bentleri ya da fıkraları kapsamında genel sağlık sigortalısı veya bakmakla yükümlü olunan kişi sayıldıkları, ikametlerinin başka bir ülkeye nakledildiği tarih veya ölüm tarihi itibariyle sona erdirilir.

15. YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLERİN GENEL SAĞLIK SİGORTASI TESCİL İŞLEMLERİ

29.5.2013 tarihli ve 6486 sayılı Kanun ile 5510 sayılı Kanunun;

60. maddesinin yedinci fıkrasında (60/7); "ülkemizde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrenciler birinci fıkranın (d) bendindeki ve 52. mad-

denin ikinci fıkrasının ikinci cümlesindeki şartlar aranmaksızın ilk kayıt tarihinden itibaren üç ay içinde talepte bulunmaları hâlinde genel sağlık sigortalısı olurlar. Bu sürede talepte bulunmayanlar hakkında öğrenimleri süresince genel sağlık sigortası hükümleri uygulanmaz. Kendilerince 82. maddeye göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırının üçte birinin 30 günlük tutarı üzerinden genel sağlık sigortası primi ödenir.",

61. maddesinin altıncı fıkrasında; "60. maddenin yedinci fıkrası kapsamında sayılanlardan dilekçeyle Kuruma müracaat edenlerin, talep tarihini takip eden günden itibaren genel sağlık sigortalılığı başlatılır ve öğrenimleri süresince genel sağlık sigortalılıkları devam eder. Bunların genel sağlık sigortalılıkları bu Kanunda belirtilen nedenlerle sona erer ",

Geçici 50. maddesinde; "Bu maddenin yayımı tarihinde ilk kaydını yaptırmış olup öğrenimlerine devam eden yabancı uyruklu öğrencilerden, bu maddenin yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde başvuru yapanlar genel sağlık sigortası kapsamına alınırlar." hükümleri düzenlenmiştir.

Buna göre 29.5.2013 tarihine kadar Türkiye'de yükseköğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin genel sağlık sigortası tescil işlemleri yükseköğrenimleri devam ettiği sürelerle sınırlı olmak üzere birer yıllık dönemler halinde Kurum web hizmeti üzerinden üniversitelerce gerçekleştirilmekte iken 6486 sayılı Kanun ile 5510 sayılı Kanunda yapılan değişiklik uyarınca yabancı uyruklu öğrencilerin genel sağlık sigortası tescilleri talebe bağlı hale getirilmiş olup, bu nitelikte olan öğrencilerin talep etmeleri halinde genel sağlık sigortası tescil işlemleri öğrenim gördükleri üniversitenin bulunduğu yerdeki SGİM/SGM tarafından yapılmaktadır.

Bu doğrultuda yabancı uyruklu öğrencilerin genel sağlık sigortası tescil işlemleri 29.5.2013 tarihi itibarıyla, üniversitelerdeki yetkili kullanıcılar tarafından yapılmamakla birlikte 29.5.2013 tarihinden önce genel sağlık sigortası kapsamında olup tescil edilmesi gerektiği halde sehven tescil edilmeyen yabancı uyruklu öğrencilerin tescil işlemleri üniversitelerdeki yetkili kullanıcılar tarafından yapılabilmektedir.

Ülkemizde öğrenim görmekte olan yabancı uyruklu öğrencilerden, genel sağlık sigortalısı olmak isteyip 29.5.2013 tarihinden önce kaydı bulunanların altı ay içinde (29.11.2013 tarihine kadar) SGİM/SGM'ye başvurmuş olması gerekmektedir. 29.5.2013 tarihinden sonra okula ilk defa kayıt yaptırmış olanların ise ilk kayıt tarihinden itibaren üç ay içinde öğrenim gördükleri okulların bulunduğu yerdeki SGİM/SGM'ye yazılı olarak başvurmaları gerekmektedir. Aksi halde bu kapsamdaki yabancı uyruklu öğrencilerin öğrenimleri boyunca bir daha Kanunun 60/7 fıkrası kapsamında genel sağlık sigortası tescilleri yapılmaz.

Kanunun 60/7 fıkrası kapsamında genel sağlık sigortalısı olmak üzere Kuruma yazılı olarak başvuran yabancı uyruklu öğrencilerden; dilekçe ile birlikte öğrenim gördükleri okullara ait ilk kayıt tarihi sistem veya elden onaylı öğrenci belgesi üzerinden tescile yetkili personelimizce kontrol edilerek üç aylık başvuru süresi dolmayanların tescili yapılacaktır. Tescili yapılan öğrencinin belgeleri dosyasında saklanacaktır. Bu öğrencilerin her yıl tescil yenileme işlemleri SGİM/SGM tarafından öğrenciliklerinin devam edip etmediği kontrol edilerek öğrenim döneminin sonuna kadar yapılacaktır.

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından kimlik numarası henüz tanımlanmayan öğrencilerin ilk kayıt tarihlerinden itibaren üç ay içerisinde kuruma başvuruları durumunda başvuru dilekçeleri alınacak olup, bu öğrencilerin kimlik numaraları tanımlandıktan sonra tescil işlemleri başvuru tarihine göre yapılacaktır.

Kanunun 60/7 fıkrası kapsamında tescil edilen yabancı uyruklu öğrencilerin (Tıpta Uzmanlık eğitimi alan öğrenciler dâhil), talep tarihini takip eden günden itibaren genel sağlık sigortalılığı başlatılır ve öğrenimleri süresince genel sağlık sigortalılıkları devam eder. Bu öğrencilerin genel sağlık sigortası tescil işlemleri, yabancı uyruklu öğrenciyi getiren kamu idareleri, kanunla kurulan kurum ve kuruluşlar ile Kurum arasında yapılacak protokoller çerçevesinde yürütülebilir.

Yabancı uyruklu öğrenciler, öğrenim süreleri ile sınırlı olmak üzere genel sağlık sigortası kapsamına alınabileceklerinden;

- Öğrenim süreleri bir yıldan uzun olanların genel sağlık sigortası tescil işlemlerinin birer yıllık dönemler itibarıyla,
- Öğrenci değişim programları (Mevlana ve Erasmus + öğrenci değişim programları) kapsamında ülkemize bir yıldan kısa süreli öğrenim görmek amacıyla gelenlerin genel sağlık sigortası tescil işlemlerinin ise öğrenim süreleri ile sınırlı olacak şekilde,

yapılması gerekmektedir.

Örnek 1- 1.7.2015 tarihinde Kastamonu Üniversitesine kayıt yaptıran yabancı uyruklu öğrenci A kişinin 3.8.2015 tarihindeki başvurusuna istinaden 4.8.2015-3.8.2016 tarihleri arasında Kanunun 60/7 fıkrası kapsamında genel sağlık sigortası tescili gerçekleştirilmiştir. Bu öğrencinin bu kapsamdaki sigortalılığının sona erme nedenleri gerçekleşmediği (örneğin mezun olmadığı) ve öğreniminin devam ettiğinin anlaşılması durumunda tescili bir yıllık sürenin sona erdiği tarihten itibaren, 4.8.2016 tarihinden itibaren bir yıl daha uzatılacaktır.

Türkiye Bursları kapsamında ülkemizde öğrenim gören uluslararası öğrencilerin bursluluk işlemleri ile genel sağlık sigortası tescil ve primlerinin ödenmesi işlemleri Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) tarafından yürütülmektedir.

Türkiye Burslusu olarak ülkemize gelmiş YTB tarafından Kuruma bildirilen yabancı uyruklu öğrencilerin ve tıpta uzmanlık eğitimi alan yabancı uyruklu asistanların/öğrencilerin tescil kaydı "YTB 60/7 Yabancı Uyruklu Öğrenci" olarak açılmakta ve prim ödeme yükümlüsü ilgili Başkanlık olmaktadır.

Tescil işlemi yapıldıktan sonraki bir tarihte burs hakkını kaybeden öğrencilerin ve tıpta uzmanlık eğitimi alan yabancı uyruklu asistanların/öğrencilerin bu kapsamdaki tescili ilgili Başkanlığın Kuruma bildirimi ile sonlandırılmaktadır. Bu durumda olan yabancı uyruklu öğrencilerden Kanunun 60/7 fıkrası kapsamında genel sağlık sigortalısı olmak için başvuruda bulunanların öğrenim gördükleri okula ilk kayıt tarihinden itibaren üç aylık yasal başvuru süresi dikkate alınmaksızın, YTB kapsamındaki genel sağlık sigortalılıklarının sona erdiği tarihten itibaren üç ay içerisinde SGK'ya başvurmuş olması durumunda, YTB tescilinin sonlandırıldığı günü izleyen tarih itibariyle 60/7 fıkrası kapsamında tescil işlemi yapılarak genel sağlık sigortalılığı başlatılacaktır.

Örnek 2- 1.9.2015 tarihinde öğrenim gördüğü okula ilk kez kayıt yaptırmış yabancı uyruklu öğrenci olan B kişisi 15.10.2015 tarihinde YTB tarafından Kuruma burslu öğrenci olarak bildirilmiş ve bu tarihten itibaren tescil kaydı "YTB 60/7 Yabancı Uyruklu Öğrenci" olarak açılmıştır. B kişinin burs hakkını kaybetmesi sebebiyle 15.7.2016 tarihinde YTB tarafından Kuruma sonlandırma işlemi bildirilmiş ve bu tarih itibariyle "YTB 60/7 Yabancı Uyruklu Öğrenci" kapsamındaki tescili sona ermiştir. B kişinin 15.10.2016 tarihine kadar Kanunun 60/7 fıkrası kapsamında genel sağlık sigortalısı olmak için başvuruda bulunması halinde, 16.7.2016 tarihi itibariyle 60/7 fıkrası kapsamında tescil işlemi yapılmaktadır.

18 yaşından küçük yabancı uyruklu öğrencilerin tescil işlemlerine ilişkin talepler veli/vasi ya da Türkiye'ye getiren kurum/kuruluşlarca yerine getirilir ve tescil talebinde bulunan kurum/kuruluşlarca 18 yaşın altındaki yabancı uyruklu öğrencilerin ülkemize getirilmesinin kendileri aracılığıyla olduğuna ve genel sağlık sigortası prim ödemelerinin ilgili kişi/kuruluş tarafından yapılacağına dair dilekçesi alınır.

Kanunun 60/7 fıkrası kapsamında genel sağlık sigortalısı olan yabancı uyruklu öğrencilerin bakmakla yükümlü olunan kişisi bulunmamaktadır.

Söz konusu yabancı uyruklu öğrencilerin bir yıllık tescil dönemine ilişkin genel sağlık sigortası primlerinin tamamının tescil tarihinden ve asgari ücrette meydana gelen farklara istinaden prim borcunda meydana gelecek prim farklarının da olduğu tarihten itibaren bir ay içinde yabancı uyruklu öğrencilerce; öğrencinin 18 yaşın altında olması halinde öğrencinin velisi/vasisi ya da Türkiye'ye getiren kurum/kuruluşlarca tescili yapılan öğrenci adına ödenmesi gerekmektedir.

Kanunun 60/7 fıkrası kapsamında SGK'ya talepte bulunarak genel sağlık sigortası kapsamına alınan yabancı uyruklu öğrencilerin sigortalılıkları;

- Öğrenimlerinin sona erdiği,
- Kanunun 60. maddesinin üçüncü fıkrası hükmü gereği genel sağlık sigortası kapsamı dışına çıktıkları,
- 60. maddenin diğer bentleri kapsamında genel sağlık sigortalısı oldukları,
- Kanunun 3/1/10 bendi kapsamında bakmakla yükümlü statüsüne girdikleri,
- Türk vatandaşlığına geçtiği,

tarihten bir gün öncesi itibariyle sona erdirilir.

Genel sağlık sigortası kapsamına 29.5.2013 tarihinden önce alınan yabancı uyruklu öğrencilerden prim borcunu tam ödemeyenlerin genel sağlık sigortası tescilleri Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önceki gün olan 28.5.2013 tarihi itibariyle Kuruma resen sonlandırılmış, prim borcu bulunmayanların ise tescil sonlandırma tarihine kadar bu kapsamdaki genel sağlık sigortalılıkları devam ettirilmiştir.

29.5.2013 tarihi itibariyle müracaatları üzerine Kanunun 60/7 fıkrası kapsamında genel sağlık sigortası tescili yapılan yabancı uyruklu öğrencilerin tescilleri ancak yukarıda sayılan sonlandırma nedenleri doğrultusunda sonlandırılabilir.

Bu kapsamda genel sağlık sigortası tescili olup da başka kapsamda genel sağlık sigortalısı olması nedeniyle tescili sonlandırılan yabancı uyruklu öğrencilerin diğer kapsamdaki sigortalılığı nedeniyle sağlık yardımlarından yararlanma haklarının sona erdiği tarihten itibaren üç ay içinde talepte bulunmaları halinde Kanunun 60/7 fıkrası kapsamındaki tescilleri sağlık yardımlarından yararlanma haklarının sona erdiği tarihi takip eden günden itibaren başlatılacaktır.

16. DİĞER KURUMLARCA YAPILAN BİLDİRİMLERE İSTİNADEN TESCİLİ YAPILAN GENEL SAĞLIK SİGORTALILARI

Kanunun 60. maddesinde belirtilen ve aşağıdaki başlıklarda sayılan genel sağlık sigortalılarının bildirimleri, ilgili kurumların belirlemiş olduğu yetkili personel tarafından yapılmaktadır.

Bu amaçla ilgili kurumlarca bildirimlerin Kuruma yapılabilmesi için yetkilendirilen personelin yetki tanımlama işlemleri, ilgili Kurumlarca veya Kurum tarafından yapılmaktadır.

Kurumların yetkili personeli tarafından "GSS Tescil ve Prim Programı" üzerinden genel sağlık sigortasının başlangıç ve sonlandırma bildirimlerinin yapılması üzerine, bu kapsamda bulunan genel sağlık sigortalılarının Kurum tarafından tescil işlemleri gerçekleştirilerek kişilerin sağlık yardımlarından yararlanması sağlanmaktadır.

Söz konusu bildirimlerdeki genel sağlık sigortası tescillerinde oluşan hataların düzeltilmesi için öncelikle ilgili Kurumların yetkili birimlerince düzeltilmesi esastır.

Bu kapsamda bildirim yapılan kişilerin genel sağlık sigortalıkları, Kanunun 60. maddesinin birinci fıkrasının diğer bentleri ya da fıkraları kapsamında genel sağlık sigortalısı veya bakmakla yükümlü olunan kişi sayıldıkları, ikametlerinin başka bir ülkeye nakledildiği tarih veya ölüm ve gaiplik tarihi itibarıyla sona ermekte olup ilgili kişilere ilişkin özel sonlandırma nedenleri bu bölüm başlıklarında ayrıca sayılmıştır.

16.1. 6458 sayılı Uluslararası Koruma Kanununa Tabi Olanlar

6458 sayılı Kanunun 123. maddesi ile Kanunun 60. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin (2) numaralı alt bendinde (60/1/c-2) yapılan değişiklikle "*vatansız ve sığınmacı*" ifadesi "*uluslararası koruma başvurusu veya statüsü sahibi ve vatansız*" olarak düzenlenmiş olup ilgili değişiklik 11.4.2013 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Kanunun 3/1/10 bendine göre uluslararası koruma başvurusu veya statüsü sahibi ve vatansız olarak tanınan kişilerin bakmakla yükümlü olduğu kişisi bulunmamaktadır.

Bu kişiler, uluslararası koruma başvurusu yaptıkları veya uluslararası koruma statüsü aldıkları veya vatansız kişi sayıldıkları tarihten itibaren genel sağlık sigortalısı sayılır ve İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğünce kapsama alındığı tarihten itibaren bir ay içinde Kurum bildirimleri yapılır.

Bu kişilerin genel sağlık sigortalılıkları; uluslararası koruma başvurusu, uluslararası koruma veya vatansız kişi statülerinin sona ermesi ile sona erer ve İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğünce Kuruma sonlandırma bildirimleri yapılır.

16.2. 2022 sayılı Kanuna Göre Aylık Alanlar

1.1.2012 tarihinden önce 2022 sayılı Kanun hükümlerine göre aylık alan ve yeşil kart kapsamında sağlık yardımlarından faydalanan kişiler, 1.1.2012 tarihinden itibaren Kanunun 60. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin (3) numaralı alt bendi (60/1/c-3) kapsamında genel sağlık sigortalısı olarak tescil edilmektedir.

Bu kişilerin Kuruma bildirimleri Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü (SYGM) tarafından yapılır. 2022 sayılı Kanun hükümlerine göre aylık alan ve 1.1.2012 tarihi itibarıyla Kanunun 60/1/c-3 alt bendi kapsamında tescil edilenlerin bakmakla yükümlü olduğu eş, çocuk ile ana ve babası, Kanunun 3/1/10 bendine göre genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi olarak sağlık hizmetlerinden yararlandırılır.

Ancak 2022 sayılı Kanunun ek 1. maddesinin üçüncü fıkrasına göre aylık hakından yararlanan 18 yaşından küçük engellilerin yalnızca

kendilerinin sağlık hizmetlerinden yararlanacağı hüküm altına alındığından, bu kişilerin ana ve babası, bakmakla yükümlü olunan kişi olarak sağlık hizmetlerinden yararlanamaz.

2022 sayılı Kanuna göre aylık alma haklarının kaybedildiği tarihten itibaren Kanunun 60/1/c-3 alt bendi kapsamındaki genel sağlık sigortalılığı da sona erer.

Ayrıca 2022 sayılı Kanunun 2. maddesinin beşinci fıkrasında ise; *"ikinci fıkra kapsamına giren 18 yaşından küçük engellilerin, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun (60/1/c-3) bendi kapsamına girenlere ilişkin hükümler çerçevesinde genel sağlık sigortasından yararlandırılacağı ve bu engellilerin bakımı amacıyla ikinci fıkraya göre aylık bağlanacak kişilerden genel sağlık sigortalısı veya bakmakla yükümlü olunan kişi durumunda olmayanların 5510 sayılı Kanunun (60/1/c-1) bendi kapsamında kabul edileceği,"* hükmü yer almaktadır.

Kanuna göre genel sağlık sigortalısı veya bakmakla yükümlü olunan kişi durumunda olmayan ve 2022 sayılı Kanun kapsamında engelli yakını olarak tanımlanan kişilerin bildirimleri de SYGM tarafından yapılmakta olup, bu kişilerden Kanunun 60/1/g bendi kapsamında genel sağlık sigortası tescili olanların bu kapsamdaki tescilleri sonlandırılarak, "Engelli Yakını 60/1/c-1" alt bendi kapsamında genel sağlık sigortası tescili gerçekleştirilmektedir. Engelli yakını olarak 60/1/c-1 alt bendi kapsamında tescili bulunanlardan bu kapsamdaki statüleri sona erenlerin tescilleri SYGM tarafından sonlandırılır.

16.3. 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanununa Tabi Olanlar ile Anne ve Babası Olmayan 18 Yaş Altı Çocuklar

2828 sayılı Kanun hükümlerine göre korunma, bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinden ücretsiz faydalanan kişiler ile 5510 sayılı Kanun gereği ana ve babası olmayan Türk vatandaşlarından 18 yaşını doldurmamış çocuklar Kanunun 60. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin (7) numaralı alt bendi (60/1/c-7) kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılır.

2828 sayılı Kanun hükümlerine göre korunma, bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinden ücretsiz faydalanan kişilerin bu kapsama girdikleri tarih itibarıyla genel sağlık sigortalılıkları başlatılarak, bildirimleri Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının ilgili birimleri tarafından SGK'ya yapılmaktadır.

Kanunun 3/1/10 bendine göre Kanunun 60/1/c-7 alt bendi kapsamındaki kişilerin bakmakla yükümlü olduğu kişisi bulunmamaktadır.

Bu kişilerin genel sağlık sigortalılıkları Kanunun 60/1/c-7 alt bendine göre korunma, bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinden ücretsiz yararlanma hakkının kaybedildiği tarihten itibaren sona erer.

Ayrıca 18 yaşından küçük çocuğun ana ve babası ölmüş veya ana ve babasının gaipliğine karar verilmiş ise bu kişilerin varsa kanunî temsilcisi, yoksa yakınları tarafından SGK/SGM'ye başvurmaları veya SGK/SGM tarafından bu durumun tespiti hâlinde Kanunun (60/1/c-7) alt bendi kapsamına girdikleri tarih itibarıyla genel sağlık sigortalılığı başlatılır.

Bu kapsama dâhil edilen 18 yaş altındaki çocukların Kanunun 60/1/c-7 alt bendi kapsamındaki genel sağlık sigortalılıkları; 18 yaşını doldurdukları tarih itibarıyla sona erer.

16.4. 442 sayılı Kanuna Göre Aylık Alanlar

690 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin (KHK) 42. maddesiyle, 29.4.2017 tarihi ile yürürlüğe giren değişiklik öncesinde bu Kanun kapsamında görevlendirilen güvenlik korucuları, Kanunun 60. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin (9) numaralı alt bendi (60/1/c-9) kapsamında genel sağlık sigortalısı olarak Valilikler/Kaymakamlıklarca bildirimleri yapılarak tescil edilmekte iken 29.4.2017 tarihi itibarıyla bu kişiler Kanunun 4/1/a bendi kapsamında sigortalı sayıldıklarından, bu kapsamdaki tescilleri bir gün öncesi tarihle sonlandırılmıştır.

Diğer taraftan 442 sayılı Kanunun ek 16. maddesine göre aylık alan kişiler, Kanunun 60/1/c-9 alt bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı olarak tescil edilir.

442 sayılı Kanunun ek 16. maddesine göre aylık bağlananların aylık alma haklarını kayb ettikleri tarihten itibaren bu bent kapsamındaki genel sağlık sigortalılıkları sona erer.

17. AVUKATLIK STAJI YAPMAKTA OLANLAR

Avukatlık Kanunu uyarınca avukatlık stajı yapmakta olanlardan, bu Kanuna göre genel sağlık sigortalısı veya bakmakla yükümlü olunan kişi durumunda olmayanlar staj süresi ile sınırlı olmak üzere genel sağlık sigortalısı sayılır ve avukatlık stajları devam ettiği sürece genel sağlık sigortalılıkları devam eder.

Bu kapsamdaki stajyerler, staja başladıkları tarihten itibaren bir ay içerisinde Türkiye Barolar Birliğince (TBB) Kuruma bildirilir.

Kanunun 60. maddesinin sekizinci fıkrası (60/8) kapsamında genel sağlık sigortalısı olan stajyer avukatların Kanunun 3/1/10 bendine göre bakmakla yükümlü olduğu kişisi bulunmamaktadır.

1136 sayılı Kanun uyarınca avukatlık stajı yapmakta olan ve Kanunun 60/8 fıkrası gereği genel sağlık sigortalısı sayılan kişilerin bu fıkra kapsamındaki genel sağlık sigortalılıkları; staj süresinin sona erdiği, başka bir kapsamda genel sağlık sigortalısı sayıldıkları veya bakmakla yükümlü olunan kişi kapsamına girdikleri tarihten itibaren sona erer.

Kuruma, staj süresinin sonunda TBB tarafından tescil sonlandırma bildirimleri yapılır.

Kanunun 60/8 fıkrası kapsamında tescil edilmesi gereken stajyer avukatların, Kuruma bildirimleri için tanınan "*staja başladıkları tarihten itibaren bir aylık süre*" geçtikten sonra bildirimlerinin yapılması halinde, TBB'ye Kanunun 102. maddesi gereği her bir sigortalı için asgari ücret tutarında idari para cezası uygulanması ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu'na göre tebliğ edilmesi gerekmektedir.

18. HAKLARINDA KORUMA TEDBİRİ ALINANLAR

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun hükümlerine göre haklarında koruyucu tedbir kararı verilen kişilerden genel sağlık sigortalısı olmayan ve genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi kapsamına da girmeyen veya genel sağlık sigortası kapsamında olup sağlık yardımlarından yararlanamayanlar bu hâllerin devamı süresince gelir testi yapılmaksızın Kanunun 60/1/c-1 alt bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılır.

Bu kişilerin Kanunun 60/1/c-1 alt bendi kapsamındaki genel sağlık sigortası tescilleri, koruyucu tedbir kararı verildiği ya da başka kapsamda sağlık yardımlarından yararlanma haklarının sona erdiği tarih itibarıyla yapılır.

Kanunun 60. maddesinin dokuzuncu fıkrası kapsamında sayılanların Kanunun 60/1/c-1 alt bendi kapsamındaki genel sağlık sigortalılıkları, koruyucu tedbir kararının kaldırıldığı, koruyucu tedbirin sona erdiği, başka bir kapsamda genel sağlık sigortalısı veya bakmakla yükümlü olunan kişi oldukları tarihten itibaren sona erer.

Kuruma bu kişilere ait başlangıç ve sona erme bildirimleri Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından yapılmaktadır.

19. 4769 SAYILI KANUN KAPSAMINDA EĞİTİM ALANLAR

4769 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri Personeli Eğitim Merkezleri Kanunu kapsamına göre hizmet öncesi eğitime alınanlar, eğitim gördükleri süre içinde genel sağlık sigortalısı sayılır. Bu kişilerin genel sağlık sigortası primleri, 82. maddeye göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz günlük tutarı üzerinden Adalet Bakanlığı bütçesinden ödenir. Bu kişilerin, Kanunun 3/1/10 bendine göre tespit edilecek eş ve çocukları ile ana ve babaları da bakmakla yükümlü olunan kişi sıfatıyla genel sağlık sigortasından yararlandırılır.

Kanunun 60. maddesinin onuncu fıkrası kapsamında sayılanlar, eğitime başladıkları tarihten itibaren genel sağlık sigortalısı sayılırlar ve bir ay içinde Adalet Bakanlığı tarafından Kuruma bildirilirler.

Bu kapsamda sayılanların genel sağlık sigortalılıkları, eğitimlerinin sona erdiği tarih itibarıyla sona erer ve sona erme bildirimleri Adalet Bakanlığı tarafından yapılır.

20. ER, ERBAŞ VE YEDEK SUBAY OKULU ÖĞRENCİLERİ

681 sayılı KHK ile daha önce genel sağlık sigortası kapsamı dışında olan er, erbaş, yedek subay okulu öğrencileri ve adayları 1.3.2017 tarihi itibarıyla Kanunun 60. maddesinin onikinci fıkrası (60/12) kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılmıştır.

Askerlik hizmetlerini er ve erbaş olarak yapmakta olanlar askere sevk tarihi ile terhis tarihi arasında, yedek subay öğrencileri ve adayları askere sevk tarihi ile yedek subay nasıp tarihi arasında, askeri öğrenci adayları ile Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi öğrenci adayları ise intibak eğitimine başladıkları tarih ile yemin ettikleri tarih arasında primleri ilgili kamu idaresi tarafından karşılanmak suretiyle genel sağlık sigortalısı sayılır. Bu kapsamdaki genel sağlık sigortalılığı sona erenler, terhis tarihinden itibaren 30 gün süreyle genel sağlık sigortasından yararlanırlar.

Bu kişilere ait tescil başlangıç ve sona erme bildirimleri Milli Savunma Bakanlığı ve ilgili Komutanlıklarca, Kuruma yapılır.

21. 60/1/g, 60/1/d, 60/7 VE EK 13. MADDE KAPSAMLARINDAKİ GENEL SAĞLIK SİGORTALILARININ PRİM İŞLEMLERİ

Bilindiği üzere 60/1/g bendi kapsamındaki genel sağlık sigortalılarının, 60/1/d bendi kapsamında bulunan yabancı uyrukluların, 60/7. fıkra kapsamındaki yabancı uyruklu öğrencilerin ve ek 13. madde kapsamındaki Türk soylu genel sağlık sigortalılarının primleri, oluşturulan tescil kayıtlarına istinaden; Kanunun 60/7. fıkrası ile 80 ve 81. maddelerindeki hükümler gereği prime esas kazanç üzerinden hesaplanarak tahakkuk ettirilmekte ve Kurum ile anlaşmalı bankalar aracılığıyla tahsil edilmektedir. Ayrıca süresi içinde ve tam olarak ödenmeyen primler için Kanunun 89. maddesi gereği gecikme cezası ve gecikme zammı hesaplanmaktadır.

Diğer yandan 6704 sayılı Kanun ile 5510 sayılı Kanuna geçici 69. maddede eklenmiş olup bu maddede "Bu maddenin yayımı tarihinden önce 60. maddenin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamındaki genel sağlık sigortalılarının 25 yaşını doldurdukları güne kadar olan genel sağlık sigortası primlerinin tahsilinden vazgeçilir. Bu maddenin yayımlandığı tarihe kadar söz konusu süreler için ödenmiş olan primler iade ve mahsup edilmez." hükmü yer almaktadır.

60/1/g bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılıp tescil başlangıç tarihi bu maddenin yürürlüğe girdiği 26.4.2016 tarihinden önce olan kişiler yararlandırılmış olup söz konusu kişilerin, 25.4.2016 (dahil) tarihinden önceki dönemleri kapsayan ve 25 yaşını geçmemek kaydıyla, prim borçlarının tahsilinden vazgeçilmiştir.

60/1/g bendi kapsamındaki genel sağlık sigortalılarının 25 yaşından önceki dönemleri kapsayan primleri daha önceden ödenmiş ise bu primler iade veya mahsup edilmeyecektir.

Örnek 1- 4.6.1995 tarihinde doğan, 15.6.2014 tarihinden itibaren Kanunun 60/1/g bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı olan A kişinin, tescil başlangıç tarihinin geçici 69. maddenin yürürlüğe girdiği 26.4.2016 tarihinden önce olması nedeniyle, A kişinin 25.4.2016 tarihine kadar ödenmemiş tüm borçlarının tahsilinden vazgeçilmiş olup, 26.4.2016 tarihinden sonraki ödenmemiş prim borçları takip ve tahsil edilecektir.

Örnek 2- 10.2.1992 tarihinde doğan ve 15.6.2013 tarihinden itibaren 60/1/g bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı olan B kişinin, tescil başlangıç tarihinin geçici 69. maddenin yürürlüğe girdiği 26.4.2016 tarihinden önce olması nedeniyle söz konusu madde hükümlerinden yararlanma hakkı bulunmaktadır. B kişinin 15.6.2013-31.12.2014 tarihleri arasındaki primleri ödenmiş ancak 1.1.2015 tarihinden sonraki primleri ise ödenmemiştir. Bu durumda B kişinin 1.1.2015-25.4.2016 tarihleri arasındaki ödenmemiş primlerinin tahsilinden vazgeçilmiştir. Söz konusu sigortalının 25 yaşından önceki dönemleri kapsayan ve daha önceden ödenmiş olan 15.6.2013-31.12.2014 tarihleri arasındaki primleri iade ve mahsup edilmeyecektir.

Bu düzenleme Kanunun 60/1/g bendi kapsamındaki genel sağlık sigortalılarını kapsadığı için, 60/1/d bendi kapsamındaki yabancı uyruklu kişiler ile 60/7 fıkrası kapsamındaki yabancı uyruklu öğrenciler gibi başka bir kapsamda genel sağlık sigortalısı olanların prim borçları, bu madde kapsamında değerlendirilmemiştir.

22. GELİR TESTİ İŞLEMLERİNE İLİŞKİN ESASLAR

1 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile genel sağlık sigortalılığının tespitinde esas alınacak gelir tespit testlerine ilişkin usul ve esasları belirlemek, SYDV'lerle işbirliği yaparak uygulamak SYGM'nin görevleri arasında sayılmıştır.

1.1.2012 tarihinden itibaren, Kanunun 60/1/c-1 alt bendi veya 60/1/g bendi kapsamında olanların gelir testi ve tescil işlemleri Genel Sağlık Sigortası Kapsamında Gelir Tespiti, Tescil ve İzleme Sürecine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik hükümleri doğrultusunda yapılmaktadır.

22.1. Gelir Testine Başvuru

Kanunun 60/1/g bendine göre genel sağlık sigortalısı olarak tescil edilen kişilerin gelir testini yaptırmak üzere vakfa bizzat ya da kanunî temsilcisi ya da engellilik ve yaşlılık gibi nedenlerle bizzat başvuruda bulunamayacak olanların ise vekili aracılığıyla yazılı olarak başvurusu gerekmektedir. Başvuru, kişinin AKS'de kayıtlı olduğu yerleşim yeri adresinin bulunduğu il veya ilçe idarî sınırları içerisindeki vakfa yapılır. Yerleşim yeri adresi değişikliği halinde gelir testi işlemleri yeni yerleşim yerindeki vakıflarca yapılır.

Gelir testinde aile olarak, aynı hane içinde yaşayan ve Merkezi Nüfus İdaresi Sistemi (MERNİS) kayıtlarında yer alan eş, yaşlarına bakılmaksızın evli olmayan çocuk ve gelir testine başvuran kişinin ana ve babası esas alınır. Ancak, aynı hanede yaşamayan ve öğrenim nedeniyle başka bir hanede yaşayan evli olmayan çocuklardan 25 yaşını doldurmayanlar gelir testinde aile içinde değerlendirilir.

Gelir testi işlemlerinde hane olarak AKS sisteminde yer alan adres dikkate alınır, ancak AKS'de yer alan adreste birden fazla aile olması halinde her bir aile için ayrı ayrı gelir testi işlemi yapılır.

Gelir testi sonuçlarının Kuruma elektronik ortamda iletimi esastır.

Gelir testi yapılanlardan, gelir testleri SYDV'lerce yenilenen ve Kuruma bildirilen kişilerin Kanunun 60/1/c-1 ve 60/1/g bentleri kapsamındaki tescilleri Kurum tarafından güncellenir.

22.2. Gelir Testine İtiraz

Gelir testine başvuran kişiler SYDV tarafından sonuçlandırılan gelir testi kararlarına karşı, gelir testi sonucunun tebliğ edildiği (Ek-2/A) tarihten itibaren on beş gün içinde gelir testini yapan ilgili vakfa itiraz edebilir.

Süresi içerisinde itiraz edilmeyen veya süresi içerisinde yapılan itirazın değerlendirilmesi sonucunda verilen karar ile gelir testi sonucu kesinleşmiş sayılır.

Karar "itiraz" açıklamasıyla birlikte elektronik ortamda Kuruma bildirilir ve itiraz edilen gelir testi sonucuna göre yapılmış olan tescil işlemleri SGİM/SGM tarafından itiraz sonucuna göre güncellenir.

22.3. Genel Sağlık Sigortalılık Hâllerinin Değişmesi, Birleşmesi veya Çakışması

Kanunun 60/12 fıkrası kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılanlar bu kapsamda genel sağlık sigortalısı sayıldıkları sürece 60. maddenin diğer fıkraları kapsamında genel sağlık sigortalısı ve genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi sayılmazlar.

Örnek 1- İşsizlik ödeneği alması nedeniyle Kanunun 60. maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı olan Bay A'nın daha sonra askere gitmesi halinde bu kapsamdaki genel sağlık sigortalılığı sona erecek olup, Bay A'nın Kanunun 60/12 fıkrası kapsamında tescil edilerek sağlık hizmetlerinden faydalanması gerekmektedir.

Kanunun 60/1/d ve 60/1/g bentleri dışındaki diğer fıkra ve bentleri gereği eşlerin her ikisi için de genel sağlık sigortalılık şartlarının oluşması halinde, her ikisi de ayrı ayrı genel sağlık sigortalısı sayılır.

Kanunun 60/1/d, 60/7, ek-13/a ve ek-13/b kapsamında genel sağlık sigortalısı olan yabancı uyruklular ilgili bentlerin genel sağlık sigortalı-

sı olma şartlarını sağlamaları halinde bu bentler arasında taleple geçiş yapabilirler.

Örnek 2- Yabancı uyruklu Bay B Türkiye'ye üniversite öğrenimi nedeniyle 3.5.2017 tarihinde gelmiş olup, üniversiteye ilk kayıt tarihinden itibaren üç ay içerisinde SGM'ye müracaat ederek Kanunun 60/7 fıkrası kapsamında genel sağlık sigortalısı olmuştur. Daha sonra herhangi bir sosyal güvencesi olmayan Bayan C ile evlenen Bay B'nin Kurumuza müracaat ederek 60/1/d bendi kapsamına geçmeyi talep etmesi halinde ülkemizde kesintisiz bir yıl ikametini doldurmuş olması şartı ile bu talebi kabul edilecek ve bu kapsamda genel sağlık sigortası tescil işlemleri gerçekleştirilecektir.

23. TESCİL İŞLEMLERİNDE YETKİ

23.1. Kurum Birimlerince Yapılan Tescil İşlemleri

- Kanunun 60/1/c-1 alt bendi ve 60/1/g bendi kapsamında,
- Genel sağlık sigortalılığı ya da bakmakla yükümlü olunacağı kişi bulunmayan 18 yaş altı çocukların gelir testine tabi tutulmaksızın Kanunun 60/1/c-1 alt bendi kapsamında,
- Ana ve babası olmayan Türk vatandaşlarından 18 yaşını doldurmuş çocukları 60/1/c-7 alt bendi kapsamında,
- Genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olunan kişisi iken talebi üzerine Kanunun 60/1/g bendi kapsamında,
- Yabancı ülke vatandaşlarının talepleri üzerine Kanunun 60/1/d bendi kapsamında,
- Yabancı uyruklu öğrencilerin talepleri üzerine Kanunun 60/7 fıkrası kapsamında,
- Türk soylu kişilerin talepleri üzerine Kanunun ek 13. maddesi kapsamında, yapılmakta olan, genel sağlık sigortası tescil işlemleri genel sağlık sigortalılarının yerleşim yeri adreslerinin bağlı bulunduğu SGİM/SGM tarafından yapılır.

İlgililerin yerleşim yeri adreslerinin değişmesi halinde tescil işlemleri kaldığı yerden yeni yerleşim yeri adreslerinin bağlı bulunduğu SGİM/SGM tarafından yürütülecektir. Ancak gecikmesi durumunda vatandaşın mağduriyetine sebep olacak hallerde sigortalının müracaat ettiği SGİM/SGM tarafından tebligat işlemleri dışındaki (Tebligat gerektiren işlemler için yerleşim yeri adresinin bağlı bulunduğu SGİM/SGM ile iletişime geçilerek tebligat gönderilmesi sağlanacaktır.) gerekli işlemler yapılacaktır.

24. GENEL SAĞLIK SİGORTASI KAPSAM DIŞI İŞLEMLERİ

Yabancı bir ülkede sağlık sigortalısı olan kişilerin bu sigortalılıklarını gösterir belgelerine ve yurt dışında ikamet etmekte olan kişilerin bu durumlarını ispatlayan belgelerine istinaden kapsam dışı kayıt işlemleri

"Kapsam Dışı Programı" aracılığıyla genel sağlık sigortalılarının Türkiye'de bulunduğu son yerleşim yeri adreslerinin bağlı bulunduğu SGK/SGM tarafından yapılır.

01.3.2017 tarihinden önce askerlik hizmetlerini er ve erbaş olarak yapmakta olanlar ile yedek subay okulu öğrencilerinin bu statülerinin başlangıç ve bitiş kayıtlarına ilişkin Kuruma bildirimleri Milli Savunma Bakanlığı veya ilgili Kara, Hava, Deniz, Jandarma Sahil Güvenlik Komutanlıkları yetkilileri tarafından "Kapsam Dışı Programı" aracılığıyla yapılmaktadır. 1.3.2017 tarihi ve sonrasında bu kişilerin Kanunun 60/12 fıkrası kapsamında genel sağlık sigortalısı olması nedeniyle bu kişilere ilişkin kapsam dışı işlemleri yapılmayacaktır.

Bununla birlikte;

- 3671 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyelerinin Ödenek, Yolluk ve Emekliliklerine Dair Kanunun 4. maddesi uyarınca milletvekilleri, Yasama Organı Üyeliği ile açıktan atandığı Bakanlık görevi sona erenler ve bunların bakmakla yükümlü oldukları aile fertlerinin; ölenlerin aylık veya 5. madde gereğince tazminat alan veya müstahak olup da, bu tazminatı 5. maddenin üçüncü fıkrasındaki şartlar sebebiyle alamayan dul ve yetimlerinin, TBMM yetkililerince,
- 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 71. maddesine göre Anayasa Mahkemesi Başkanı ve üyeleri ile bunların emeklileri ve bakmakla yükümlü oldukları aile fertlerinin; Anayasa Mahkemesi yetkililerince,
- 2575 sayılı Danıştay Kanununun 64. maddesi uyarınca Danıştay Başkanı, Danıştay Başsavcısı, Başkanvekilleri, daire başkanları ve üyeleri ile bunların emeklileri ve bakmakla yükümlü oldukları aile fertlerinin; Danıştay yetkililerince,
- 2797 sayılı Yargıtay Kanununun 64. maddesi uyarınca Yargıtay Birinci Başkanı, başkanvekilleri, daire başkanları ve üyeleri ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcı vekili ile bunların emeklileri ve bakmakla yükümlü oldukları aile fertlerinin; Yargıtay yetkililerince,
- 6085 sayılı Sayıştay Kanunun 63. maddesi uyarınca; Sayıştay Başkanı, daire başkanları ve üyeleri ile bunların emeklileri ve bakmakla yükümlü oldukları aile fertlerinin, Sayıştay yetkililerince,
- 7104 sayılı Kanunun 17. maddesi uyarınca Genel Kurmay Başkanı, Kara Kuvvetleri Komutanı, Deniz Kuvvetleri Komutanı, Hava Kuvvetleri Komutanı, Jandarma Genel Komutanı ve Sahil Güvenlik Komutanı olarak atanmış olanlar ile Orgeneral/Oramiral rütbelerinde bulunanlardan aylıklarını 27.7.1967 tarihli ve 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununa göre almakta olanlar ve bunların emeklileri ile bakmakla yükümlü oldukları aile fertleri ilgili Komutanlıklarca,

bu statülerinin başlangıç ve bitiş kayıtlarına ilişkin Kuruma bildirimleri "Kapsam Dışı Programı" aracılığıyla yapılmaktadır.

Kanunun geçici 20. maddesi gereği 506 sayılı Kanunun geçici 20. maddesi kapsamındaki bankalar, sigorta ve reasürans şirketleri, ticaret odaları, sanayi odaları, borsalar veya bunların teşkil ettikleri birliklerin personeli için kurulmuş bulunan sandıkların iştirakçileri, bu sandıklardan aylık veya gelir bağlanmış olanlar ile bunların bakmakla yükümlülerinin sağlık hizmetleri, Kurumca devralınıncaya kadar ilgili kuruluşlarca karşılanacağından bu kişiler, Kuruma devir işlemlerinden sonra 60. maddenin ilgili bentleri kapsamında genel sağlık sigortalısı olacaktırlardır. Devir tarihine kadar bu kişilerin sağlık hizmetlerinden yararlanma haklarının başlangıç ve bitiş tarihleri Kuruma bankalar, sigorta ve reasürans şirketleri, ticaret odaları, sanayi odaları, borsalar tarafından "Kapsam Dışı Programı" aracılığıyla bildirilmektedir.

Kanunun 60. maddesinin üçüncü fıkrasında ceza infaz kurumları ile tutukevleri bünyesinde bulunan hükümlü ve tutukluların genel sağlık sigortalısı ve genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi sayılmayacağı belirtilmiştir. Bu kapsamda hükümlü ve tutukluların, hükümlü ve tutukluluk tarihleri ile birlikte genel sağlık sigortası kapsamı dışında olduğuna dair kayıtlar Adalet Bakanlığı tarafından "Kapsam Dışı Programı" aracılığıyla bildirilmektedir.

III. ÇOCUKLARIN GENEL SAĞLIK SİGORTALILIĞINA İLİŞKİN ÖZEL DÜZENLEMELER

1. BAKMAKLA YÜKÜMLÜ OLUNAN ÇOCUKLAR

1.1. 18 Yaşını Doldurmamış Çocuklar

5510 sayılı Kanunun 60. maddesi gereğince genel sağlık sigortalısı sayılanların çocukları, ana ya da babanın tescil edilmiş olmasına bakılmaksızın ve ayrıca bir işleme gerek olmaksızın 18 yaşını dolduruncaya kadar genel sağlık sigortalısı veya genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişisi olarak herhangi bir şart aranmaksızın sağlık hizmetlerinden ve diğer haklardan faydalandırılır.

Anne ve babası ayrılmış çocukların sağlık aktivasyonları, velayeti bulunan anne ya da baba üzerinden yapılacaktır. Ancak, velayeti bulunan anne ya da babanın genel sağlık sigortalılığının bulunmaması veya yazılı olarak talep etmeleri halinde velayeti bulunmayan anne ya da babanın üzerinden de aktivasyonları yapılabilecektir.

Genel sağlık sigortalısının evlat edindiği veya nesebini tanıdığı 18 yaş altı çocukları için de yukarıda belirtilen hususlar uygulanacaktır. Evlat edinen kişinin genel sağlık sigortalılığı yoksa (bakılmakla yükümlü olunan kapsamında ise) ya da genel sağlık sigortalısı olmakla beraber

bakmakla yükümlüsü olmayan kapsamında ise söz konusu çocuğun öz anne/babası üzerinden, onlar da yok ise Kanunun 60. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt bendinde belirtilen hususlara göre işlem yapılacaktır.

1.2. Öğrenciler

18 yaşından büyük öğrencilerin aktivasyon işlemleri, Milli Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu ile yapılan protokoller çerçevesinde veri tabanından elektronik ortamda alınan bilgilere göre yapılmaktadır. Ancak elektronik ortamda öğrencilik bilgilerine ulaşılamayan öğrenciler için ilgili eğitim dönemine ait öğrenci belgelerindeki tarihler dikkate alınarak; ara sınıflar için her yılın Eylül ayı sonu, son sınıf öğrencileri için Haziran ayı sonuna kadar Kanunun 3. maddesinin birinci fıkrasının (10) numaralı bendinde belirtilen yaş hadleri dikkate alınarak aktivasyon işlemi yapılacaktır.

1.2.1. Lise ve Dengi Öğrenim Gören Öğrenciler

Genel sağlık sigortalısının çocuklarından Milli Eğitim Bakanlığının lise veya lise dengi okul olarak kabul ettiği eğitim kurumlarında öğrenim gören öğrenciler 20 yaşını dolduracağı tarihe kadar bakmakla yükümlü olunan kişi sayılacaktır.

Örnek- 15.10.1990 tarihinde doğan lise öğrencisi (A)'nın 14.10.2010 (dahil) tarihine kadar öğrencilik belgelerine istinaden bakmakla yükümlü olunan kişi olarak sağlık aktivasyon işlemi yapılacaktır.

Ayrıca;

(1) 3308 sayılı Kanun kapsamında aday çıraklık ve çıraklık eğitimi ile işletmelerde mesleki eğitim görenler,

(2) 2.12.2016 tarihli ve 6764 sayılı Kanunun 54. maddesiyle yapılan değişiklik ile Mesleki ve teknik ortaöğretim sırasında tamamlayıcı eğitim ya da alan eğitimi gören öğrenciler,

(3) Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinin 45 ve 46. maddelerinde belirtilen özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin temel yaşam becerilerini geliştirmek, topluma uyumlarını sağlamak, iş ve mesleğe yönelik bilgi ve beceriler kazandırmak amacıyla resmi veya özel, özel eğitim mesleki eğitim merkezleri ile özel eğitim iş uygulama merkezlerine devam edenler,

(4) Açık Öğretim Lisesinde uzaktan eğitim yöntemiyle öğrenim görenler,

lise ve dengi öğrenim gören öğrenciler kapsamında 20 yaşını dolduracağı tarihe kadar bakmakla yükümlü olunan kişi sayılacaktır.

1.2.2. Yüksek Öğrenimde Öğrenim Gören Öğrenciler

2547 sayılı Yükseköğretim Kanununa göre ön lisans, lisans, yüksek lisans veya doktora öğrenimi gören öğrenciler ile anılan Kanunun 46. mad-

desine tabi olarak kısmi zamanlı çalışan öğrencilerden aylık kazançları Kanunun 82. maddesinde belirtilen miktarın altında olanlar 25 yaşını dolduracağı tarihe kadar bakmakla yükümlü olunan kişi sayılacaktır.

1.2.3. Öğrenciler ile İlgili Diğer Hususlar

Lise ve dengi ile yükseköğretimde öğrenim gören öğrencilerin bakmakla yükümlü sayılabilmesi için aşağıda belirtilen hususların da dikkate alınması gerekmektedir.

(1) Öğrencilik Durumu

Gerek lise ve dengi, gerekse yükseköğretim öğrencilerinin öğrencilik durumlarının aktif öğrenci olması ve öğrencilik haklarından yararlanıyor olması gerekmektedir.

Ayrıca;

Herhangi bir nedenle kaydını donduran öğrenciler, dondurulan dönemde bakmakla yükümlü olunan kişi olarak sağlık hizmetlerinden faydalandırılmayacaktır.

(2) Pedagojik Formasyon Sertifika Programına Devam Edenler

Bir yüksek öğrenimi tamamlayıp pedagojik formasyon sertifika programlarına devam edenler, bu kapsamda bakmakla yükümlü olunan kişi sayılmayacaktır.

2. LİSE VE DENGİ ÖĞRENİM İLE YÜKSEK ÖĞRENİMDEN MEZUN OLANLAR

6385 sayılı Kanunun 7. maddesi ile 5510 sayılı Kanunun 67. maddesinin dördüncü fıkrasında yapılan ve 01.06.2012 tarihinden itibaren geçerli olan düzenlemeye göre; genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişisi durumunda olan öğrenciler veya hak sahibi olarak ölüm gelir/aylığı alan öğrenciler lise veya lise dengi okullarda öğrenim görenler, 20 yaşını geçmemeleri şartıyla bu öğrenimlerini bitirmelerini izleyen tarihten itibaren herhangi bir yükseköğretim kurumuna kayıtlı olup olmadığına bakılmaksızın 120 gün daha Kurum sağlık hizmetlerinden faydalandırılacaktır.

Ayrıca, 6663 sayılı Kanun ile 5510 sayılı Kanunun 67. maddesinin dördüncü fıkrasında yapılan ve 10.02.2016 tarihinden itibaren geçerli olan düzenlemeye göre lise veya dengi öğrenimden mezun olanlar 20 yaşını, yükseköğretimden mezun olanlar ise 25 yaşını geçmemek şartıyla mezun oldukları tarihi izleyen günden itibaren iki yıl süreyle, prim borçlarına bakılmaksızın bakmakla yükümlü olunan veya hak sahibi kişi sayılmak suretiyle sağlık hizmetinden faydalandırılacaktır.

2.1. Lise ve Dengi Okullardan Mezun Olanlar

Bu kapsamda sağlık hizmetlerinden yararlanması gereken kişiler için programlarda gerekli düzenleme yapılmış olup 120 gün daha sağ-

lık hizmetlerinden otomatik olarak yararlandırılması sağlanmıştır. Ancak, MEB veya Kurum veri tabanındaki bilgi eksikliği veya sistem hataları nedeniyle anılan dönemler için söz konusu öğrencilerin sağlık hizmetlerinden yararlanmadığının anlaşılması durumunda genel sağlık sigortalısının ya da bakmakla yükümlü olunan öğrencinin Kurum birimlerine müracaatı üzerine veya ünitece yapılan tespitlere göre sağlık provizyon işlemleri yapılacaktır.

Örnek 1- Lise veya dengi bir okulda öğrenim gören ve 28.02.2012 tarihinde 18 yaşını dolduran öğrencinin 30/06/2012 tarihinde mezun olması nedeniyle, sağlık hizmetinden son yararlandırılma tarihi olan 30/06/2012 tarihine 120 gün ilave edilerek 28/10/2012 tarihi (dahil) sağlık hizmetlerinden yararlandırılması sağlanacaktır.

Söz konusu uygulama 09.02.2016 tarihinden itibaren sona ermiştir.

10.02.2016 tarihi itibarıyla liseden mezun olanların, genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişisi veya hak sahibi olarak ölüm gelir/aylığı alan kişi kapsamında, mezuniyet tarihini takip eden günden itibaren iki yıl süreyle Kurum sağlık hizmetlerinden faydalandırılacaktır.

Kanunun yürürlük tarihinden önce mezun olanlardan, henüz iki yıllık süreyi doldurmayanlar için, mezuniyet tarihini takip eden günden itibaren (Lise mezunları için 120 gün hesaba dahil edilerek) iki yıllık sürenin tespiti yapılacaktır. Bu kapsamda olanlar 10.02.2016 tarihi sonrasında 2 yıllık süreden arta kalan süre kadar, bakmakla yükümlü olunan kişi olarak sağlık hizmetlerinden faydalandırılacaktır.

Örnek 2- Kanunun yürürlük tarihinden önce lise ve dengi bir okuldan 13.06.2014 tarihinde mezun olan ve 120 gün ilave edilerek 11.10.2014 tarihi dahil provizyon verilen kişiye, 10.02.2016 tarihinde başlayan ve 14.06.2016 tarihinde sona eren yeni bir kayıt daha oluşturulacaktır.

Örnek 3- Doğum tarihi 15.02.1997 olup, lise ve dengi bir okuldan 12.06.2015 tarihinde mezun olan, 120 gün ilave edilerek 10.10.2015 tarihi dahil provizyon verilen kişiye, Kanunun yürürlüğe girdiği 10.02.2016 tarihinde başlayan ve 20 yaşını dolduracağı 14.02.2017 tarihinde sona eren yeni bir kayıt daha oluşturulacaktır.

Örnek 4- Lise veya dengi okuldan 30.06.2016 tarihinde mezun olan kişiye, mezuniyet tarihine iki yıl ilave edilerek 01.07.2016 tarihinde başlayan ve 01.07.2018 tarihinde sona eren bir kayıt daha oluşturulacaktır.

Bu düzenlemeye göre, sağlık hizmetlerinden faydalananak kişinin kendisinin veya üzerinden sağlık yardımı alacağı genel sağlık sigortalısının prim borcuna bakılmayacaktır.

2.2. Yüksek Öğrenimden Mezun Olanlar

6663 sayılı Kanunla getirilen ve 10.02.2016 tarihinden itibaren geçerli olan düzenlemeye göre, yükseköğrenimden mezun olanlar 25 yaşını

geçmemek şartıyla mezun oldukları tarihi izleyen günden itibaren iki yıl süreyle aynı kapsamda sağlık hizmetlerinden yararlanmaya devam edecektir.

Örnek 1- Yükseköğrenimden 28.06.2014 tarihinde 22 yaşında mezun olan kişiye 10.02.2016 tarihinde başlayan ve 29.06.2016 tarihine kadar sağlık hizmetlerinden faydalandırılacaktır.

Örnek 2- Yükseköğrenimden 01.06.2014 tarihinde mezun olan ve 25 yaşını 17.09.2015 tarihinde dolduran kişi için Kanunun yürürlük tarihinden önce 25 yaşını doldurduğundan bakmakla yükümlü olunan kişi olarak sağlık hizmetlerinden faydalanamayacaktır.

Örnek 3- 02.09.1992 doğumlu yükseköğrenim gören öğrencinin, 30.06.2016 tarihinde mezun olması halinde, mezuniyet tarihini takip eden güne iki yıl ilave edilecek olmakla beraber 25 yaşını tamamlayacağı 01.09.2017 tarihine kadar bakmakla yükümlü olunan kişi olarak sağlık hizmetlerinden faydalandırılacaktır.

Söz konusu düzenlemeye göre yükseköğrenim görmesi nedeniyle ölüm gelir/aylığı alan hak sahibi kişiler, mezuniyet tarihlerinden itibaren iki yıl süreyle aynı kapsamda sağlık hizmetlerinden faydalandırılacaktır.

Ayrıca 10/02/2014 ve sonrasında mezun olan kişiler, mezuniyet tarihinden itibaren iki yıllık sürenin Kanunun yürürlük tarihi olan 10/02/2016 tarihinden sonrasına tekabül eden süreler kadar ölüm gelir/aylığı alan hak sahibi kişi olarak sağlık hizmetinden faydalandırılacaktır.

5510 sayılı Kanun veya önceki sosyal güvenlik kanunları kapsamındaki sigortalılar üzerinden gelir/aylık alan lise ve dengi öğrenimden veya yükseköğrenimden mezun olanların, mezuniyet tarihini takip eden günden itibaren iki yıl süreyle sağlık yardımlarından yararlandırılmaları aylık bağlama programları aracılığıyla otomatik olarak sağlanacaktır.

3. MALUL ÇOCUKLAR

- Genel sağlık sigortalısı olanların çocuklarından Kurum Sağlık Kurulu tarafından malul olduğu tespit edilenler bakmakla yükümlü olunan kişi sayılacaktır.
- Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucularınca genel sağlık sigortalısının malul çocuğu hakkında düzenlenen sağlık kurulu raporları Kurum ünitelerine ulaştığında sağlık aktivasyon servislerince, değerlendirilmek üzere ilgili Kurum Sağlık Kurullarına gönderilecektir. Kurum Sağlık Kurulu kararı ve eki, aktivasyon işlemini gerçekleştiren ünite tarafından muhafaza edilecektir.
- Genel sağlık sigortalısının çalıştığı dönemde maluliyeti kabul edilen çocuğu, sigortalıya gelir/aylık bağlandıktan sonra da çocuğun du-

rumunda değişiklik olmaması şartıyla sağlık hizmetlerinden faydalanmaya devam edecektir.

- (a) Doğuştan özürlü olduğu tespit edilenler ile 18 yaşından önceki bir tarihte Kuruma müracaat ederek Kurum Sağlık Kurulu tarafından maluliyeti tespit edilen çocuklar, 18 yaşını doldurduğu tarihten,
- Herhangi bir olay nedeniyle (Trafik kazası v.s.) Kurum Sağlık Kurulu tarafından maluliyeti tespit edilenler, sağlık hizmet sunucusu tarafından düzenlenen raporda belirtilen olay tarihinden,
- Herhangi bir olay olmamakla birlikte maluliyet işlemine ilk defa müracaat edenlerden maluliyeti tespit edilenler ise sağlık hizmet sunucularınca düzenlenen sağlık kurulu rapor tarihinden,
- İtibaren malul çocuk olarak bakmakla yükümlü olunan kişi sayılacaktır.
- Kanunun 28. maddesinin sekizinci fıkrası kapsamında başka birisinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli olduğu Kurum Sağlık Kurulunca tespit edilenler, bakmakla yükümlü olunan malul çocuk olarak değerlendirilecektir.

Genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu malul çocuğunun maluliyetine esas raporunun kontrollü olması durumunda, kontrol tarihine kadar sağlık aktivasyon işlemi yapılacak, kontrol tarihinden sonra Kurum Sağlık Kurulu tarafından maluliyet bakımından verilen karara göre işlem yapılacaktır.

4. EVLAT EDİNİLEN ÇOCUKLAR

Genel sağlık sigortalısı tarafından mahkeme kararıyla evlat edinilen çocuklar, Kanunun yürürlük tarihi öncesi ve sonrasına bakılmaksızın yaş ve cinsiyet durumuna göre 5510 sayılı Kanunun 3. maddesinin birinci fıkrasının (10) numaralı bendi veya geçici 12. maddesi hükümlerine göre genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi olarak sağlık hizmetlerinden faydalandırılacaktır.

Kanunun geçici 4. maddesi kapsamındaki askeri ve sivil personel ile 60. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin (9) numaralı alt bendi kapsamındaki güvenlik korucularının devir tarihlerinden önce evlat edindiği çocukları, bakmakla yükümlü olunan kişi olarak değerlendirilecektir.

İlk defa 5510 sayılı Kanuna göre sigortalı olanlar ile sigortalının devir tarihinden sonra evlat edindiği çocuğu, Kanunun 3. maddesinin birinci fıkrasının (10) numaralı bendine göre bakmakla yükümlü olunan kişi sayılacaktır.

Evlat edinilen çocuk, talep etmesi halinde genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişisi olarak öz anne ve babası üzerinden sağlık yardımlarından yararlanabilir. Evlatlık verilen çocuğun öz anne ve babası da talepleri halinde bu çocukları üzerinden sağlık hizmetlerinden faydandırılır.

Ancak evlat edinen kişi evlat edindiği çocuğu üzerinden sağlık hizmetlerinden faydalanamayacaktır.

5. BAKMAKLA YÜKÜMLÜ OLUNAN ANNE VE BABA

Geçiminin genel sağlık sigortalısı tarafından sağlandığı beyan edilen, Genel Sağlık Sigortası Kapsamında Gelir Tespiti, Tescil ve İzleme Sürecine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik uyarınca yapılan gelir testi tespiti sonucuna göre aile içinde fert başına düşen gelir miktarı brüt asgari ücrete kadar olduğu tespit edilen, diğer çocuklarından sağlık yardımı almayan anne ve baba, genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişisi sayılacaktır.

Genel sağlık sigortalısının anne/babasının, bakmakla yükümlü olunan kişi olarak sağlık hizmetlerinden faydalandırılmasında nüfus kayıtları esas alınacak, anne ile baba arasında resmi nikah olup olmadığına bakılmayacaktır.

Anne ile baba, genel sağlık sigortalısı olan farklı çocukları üzerinden ayrı ayrı sağlık hizmetlerinden faydalanabilecektir.

Genel sağlık sigortalısının annesinin veya babasının, genel sağlık sigortalısı olan bir başkası ile evlenmesi (üvey anne/üvey baba) halinde, çocukları üzerinden sağlık hizmetlerinden faydalanamayacaktır. Ancak evli olduğu kişi, kendi çocukları üzerinden sağlık yardımı alan bakmakla yükümlü kişi konumunda veya ölüm gelir/aylığı alan ya da 60/c-1 kapsamında sağlık hizmetlerinden yararlanan kişi durumunda ise, gelir durumunun tespiti ve gerekli diğer koşulları taşıması şartıyla, çocukları üzerinden sağlık yardımı yapılabilir.

Genel sağlık sigortalısı üzerinden, bakmakla yükümlü olunan kişi olarak sağlık hizmetlerinden yararlanma hakları olup da talepte bulunmayan anne ve babalar, talepte bulunmaları ve gerekli koşulları taşımaları halinde 01.01.2012 tarihi itibarıyla sağlık hizmetlerinden faydalandırılabilir.

5434 sayılı Kanunun geçici 139. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince, aynı Kanunun 72. maddesine göre yetim aylığı alan babanın hayatta bulunması nedeniyle, yetim aylığı bağlanamayan öz anne Kanunun 60. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi kapsamında sağlık hizmetlerinden faydalandırılacaktır.

6. YABANCI UYRUKLU ANNE/BABA

Genel sağlık sigortalısı üzerinden sağlık hizmetlerinden yararlanılması talep edilen yabancı uyruklu ana/babanın yakınlık bilgisinin gerek nüfus kayıtlarından gerekse uyruğunda bulunduğu ülke konsoloslüğundan alınacak belge ile veya ibraz edilecek resmi belgelerden (kimlik belgesi, pasaport, ehliyet, evlilik cüzdanı) tespit edilmesi halinde, genel sağlık sigortalısı olan çocukları üzerinden bakmakla yükümlü olunan kişi sayılacaktır.

Kanunun 60. maddesi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılanların (60/d bendi kapsamında olanlar dahil) bakmakla yükümlü olduğu yabancı uyruklu olan anne/babasından gelir testi yapılamayacak olanların, geçiminin genel sağlık sigortalısı tarafından sağlandığını ve anne/babanın gelir düzeyinin brüt asgari ücret tutarının altında olduğuna dair sağlık yardımı talep ve taahhüt belgesi ile beyan etmesi halinde, genel sağlık sigortalısı üzerinden sağlık hizmetlerinden faydalanacaktır.

Yabancı uyruklu ana\babanın, uyruğunda bulunduğu ülke mevzuatına göre primsiz aylık, işsizlik ödeneği, nakdi yardım, sosyal yardım gibi (örnek olarak Bulgaristan vatandaşlarından 65 üzerindekiyle bağlanan aylık gibi) kendi çalışmalarına dayanmayan aylık/nakdi yardım alması ve bunun miktarının asgari ücretin brüt miktarı kadar olduğunun beyan ve taahhüt edilmesi halinde genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişisi sayılacaktır.

7. 5510 SAYILI KANUN ÖNCESİNDE BAKMAKLA YÜKÜMLÜ OLUNANLAR

Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte veya öncesinde ilgili kanunları gereği bakmakla yükümlü olunan kişiler, bu Kanun gereğince de kapsam türleri ve Kurum tarafından devir alındıkları tarihler itibari ile bakmakla yükümlü olunan kişi sayılacaktır.

7.1. Kız Çocukları

Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte veya öncesinde ilgili kanunları gereği bakmakla yükümlü olunan kız çocukları bu Kanun açısından da bakmakla yükümlü olunan kişi olarak sağlık hizmetlerinden faydandırılacaktır. Söz konusu kız çocuklarının durumlarında değişiklik olduğunda sağlık hak sahiplikleri yeni girdikleri kapsam türüne göre yeniden belirlenecektir.

6111 sayılı Kanunla, 25.02.2011 tarihinden itibaren 5510 sayılı Kanunun bu hükmü "bakmakla yükümlü olunan kız çocuklarının durum değişikliğinin sona ermesinden sonra tekrar anne/babası üzerinden sağlık hizmetlerinden yararlandırılacağı" şeklinde yeniden düzenlenmiştir.

Buna göre;

01.10.2008 tarihinden önce mülga 1479 ve 2926 sayılı Kanunlara göre tescil edilen, en az sekiz ay sağlık sigortası primi ödemeyen ve borcu nedeniyle sağlık yardımı alamayan Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki sigortalının söz konusu borçlarını 01.10.2008 tarihinden sonra ödemesi halinde bunların kız çocukları, durum değişikliği oluncaya kadar sağlık hizmetlerinden faydandırılacaktır.

01.10.2008 tarihinden önce mülga 506, 1479 ve 2926 sayılı Kanunlara göre sağlık yardımlarından yararlanılabilmek için gerekli olan en az 120 gün veya sekiz ay sağlık sigortası primi bildirilen/ödeyen ve işini terk

eden sigortalının 01.10.2008 tarihinden sonra statü değiştirerek yeniden çalışmaya başlaması veya herhangi bir kapsamda genel sağlık sigortalısı olması halinde bunların kız çocukları, durum değişikliği oluncaya kadar sağlık hizmetlerinden faydalandırılacaktır.

01.10.2008 tarihinden sonra Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (4) numaralı alt bendine göre tarım sigortalısı olan ve sattıkları ürün bedellerinden yapılan tevkifat nedeniyle 7 seri nolu Tebliğ kapsamında tescili geriye dönük olarak 01.10.2008 tarihinden öncesine çekilenlerin kız çocukları, durum değişikliği oluncaya kadar yaş ve eğitim durumuna bakılmaksızın anne/babaları üzerinden sağlık hizmetlerinden faydalanacaktır.

01.10.2008 tarihinden önce mülga 506, 1479, 2926 ve 5434 sayılı Kanunlara göre sağlık hizmetlerinden yararlanılabilmek için gerekli olan sağlık sigortası primi bildirilen/ödeyen ve işinden ayrıldıktan sonra 2925 sayılı Kanun kapsamında sigortalı olanların kız çocukları, durum değişikliği oluncaya kadar öğrenim durumuna bakılmaksızın anne/babaları üzerinden sağlık hizmetlerinden faydalandırılacaktır.

Örnek 1- 506 sayılı Kanuna tabi olarak 01.05.1995 ila 30.04.2000 tarihleri arasında çalışan ve adına 1500 gün prim bildirilen sigortalı (E)'nin, halen 2925 sayılı Kanuna tabi sigortalılığı devam etmektedir. Bu sigortalının 23.05.1991 doğumlu kız çocuğu bulunmaktadır. Söz konusu sigortalının kız çocuğu, 506 sayılı Kanundan kazanılmış haklarından dolayı yaşına bakılmaksızın durum değişikliği oluncaya kadar bakmakla yükümlü olunan kişi sayılacaktır.

Mülga 1479 ve 2926 sayılı Kanunlara göre sigortalı olanlardan 5510 sayılı Kanunun geçici 17. maddesi gereğince sigortalılığı durdurulan ve askıya alınmadan önce bir yıl içinde en az toplam sekiz ay sağlık primi ödeyenlerle, sekiz aydan az prim ödeyen veya hiç ödeme yapmadan hizmetleri askıya alınanlardan, askıya alınan bu süreleri ihya ederek ödeyenlerin kız çocukları durum değişikliği oluncaya kadar sağlık hizmetlerinden faydalandırılacaktır.

2147 veya 3201 sayılı Kanunlara göre yurtdışı borçlanması yapanlardan; 01.10.2008 tarihinden önce aylık bağlanan ve Türkiye'de ikamet edenlerin bakmakla yükümlü oldukları kız çocukları, durum değişikliği oluncaya kadar sağlık hizmetlerinden faydalandırılacaktır.

01.10.2008 tarihinden önce mülga 506, 1479, 2926 veya 5434 sayılı Kanun kapsamında sağlık hizmeti alabilmek için yeterli prim gün sayısı bulunan ve 01.10.2008 tarihinden önce veya sonra 2147 veya 3201 sayılı Kanunlarda aranan şartlara göre borçlanarak aylık bağlatan ve aylık bağlandıktan sonra Türkiye'de ikamet edenlerin bakmakla yükümlü oldukları kız çocukları, durum değişikliği oluncaya kadar sağlık hizmetlerinden faydalandırılacaktır.

01.01.2012 tarihinden önce güvenlik korucusu olarak görevlendirilenler ile aylık bağlananların bakmakla yükümlü olduğu kız çocukları da devir tarihinden sonra durum değişikliği oluncaya kadar sağlık hizmetlerinden faydalandırılacaktır.

Kanunun yürürlük tarihinden önce sigortalı olan anne veya babasından birisi üzerinden bakmakla yükümlü olunan kişi olarak sağlık hizmetlerinden yararlandırılan veya yararlanma hakkı olduğu halde yararlanmayan ve bu nedenle kazanılmış hakları bulunan kız çocukları, 01.10.2008 tarihinden sonra ilk defa sigortalı olan anne veya babası üzerinden durum değişikliğine bakılmadan sağlık hizmetlerinden faydalanmaya devam edecektir.

Kanunun yürürlük tarihinden önce sigortalı olan anne veya babasından birisi üzerinden bakmakla yükümlü olunan kişi olarak sağlık hizmetlerinden yararlandırılanlar, kesintisiz sağlık hizmeti alabilmesi için 18 yaşını doldurduğu veya 01.01.2012'den önceki bakmakla yükümlü olunan kişi olarak sağlık hizmetlerinden yararlanmayı hak ettiği tarihten, durum değişikliği olacağı tarihe kadar sağlık hizmetlerinden faydalandırılacaktır.

Örnek 2- 01.06.2000 tarihinde 506 sayılı Kanuna göre sigortalı işçi olarak çalışan bay (A) 01/04/2005 tarihinde iş yerinden ayrılmıştır. Bu kişinin bakmakla yükümlü olduğu kız çocuğu söz konusu sürelerde babası üzerinden sağlık hizmetlerinden faydalanmıştır. Anılan çocuğun annesinin 01.11.2009 tarihinde ilk defa işe başlaması halinde söz konusu kız çocuğu, genel şartlar dâhilinde durumunda değişiklik oluncaya kadar sağlık hizmetlerinden yararlanacaktır.

Örnek 3- 01.06.2007 tarihinde 506 sayılı Kanun kapsamında sigortalı olarak çalışmaya başlayan sigortalının bakmakla yükümlü olduğu 25 yaşından büyük kız çocuğu, anılan tarihlerde babası üzerinden sağlık hizmetlerinden yararlanma hakkı olduğu halde bu hakkını kullanmadan 01.06.2008 tarihinde sigortalı olarak çalışmaya başlamıştır. Söz konusu kız çocuğu, 01.05.2011 tarihinde işinden ayrılması durumunda sigortalı olan anne ya da babası üzerinden yeniden bakmakla yükümlü olunan kişi olarak sağlık hizmetlerinden faydalanacaktır.

Ancak,

(a) 01.10.2008 tarihinden sonra ilk defa sigortalı olanlar ile 5510 sayılı Kanuna göre ilk defa genel sağlık sigortalısı olanların,

(b) 01.10.2008'den önce başka bir kapsamda çalışması olmayıp sadece 2925 sayılı Kanuna göre sigortalı olanlar ile gelir/aylık alanların,

(c) 01.10.2008 tarihinden önce 506 sayılı Kanunun 85. maddesine tabi isteğe bağlı sigortalı veya 86. maddesine göre topluluk sigortasına tabi olup sağlık primlerini ödemeyen borçlu sigortalıların,

(ç) 01.10.2008 tarihinden önce mülga 1479 ve 2926 sayılı Kanunlara göre tescil edilen fakat en az sekiz ay sağlık sigortası primi ödemeyen isteğe bağlı sigortalıların,

(d) 01.10.2008 tarihinden önce mülga 1479 ve 2926 sayılı Kanunlara göre sigortalı olanlardan 5510 sayılı Kanunun geçici 17. maddesi gereğince sigortalılığı durdurulanlardan tescil tarihi ile durdurma tarihi arasında toplam sekiz ay sağlık primi ödemeyenlerin,

(e) 01.10.2008 tarihinden önce mülga 506 sayılı Kanuna göre bir yılda 120 gün, 1479 ve 2926 sayılı Kanunlara göre sekiz ay sigortalılığı bulunmayan ve 01.10.2008 tarihinden sonra yeniden çalışmaya başlayan sigortalıların,

(f) 01.01.2012 tarihinde devralınan ve Kanunun 60. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin (3) numaralı alt bendine tabi olan kişilerin,

(g) 01.10.2008'den önce başka bir kapsamda çalışması olmayıp ilk defa 01.01.2012 tarihinden sonra güvenlik korucusu olarak görevlendirilenlerin,

(h) 2147 veya 3201 sayılı Kanunlara göre yurtdışı borçlanma yapanlardan ilk defa 01.10.2008 tarihinden sonra aylık bağlananların,

kız çocukları ile Kurum tarafından devralınan sigortalıların devir tarihlerinden sonra doğan kız çocukları, 5510 sayılı Kanunun 3. maddesinin birinci fıkrasının 10 numaralı bendinde belirtilen şartlarda sağlık hizmetlerinden faydalanacaktır.

7.2. Erkek Çocuklar

(1) 15.01.2010 tarihinde devralınan kamu kurum ve kuruluşlarında Kanunun geçici 4. maddesine tabi çalışanlar ile 15.10.2010 tarihinde devralınan Türk Silahlı Kuvvetlerinde aynı bende tabi çalışan askeri ve sivil personel ile 01.01.2012 tarihinde devralınan 442 sayılı Kanun kapsamında güvenlik korucusu olarak görevlendirilenlerin erkek çocukları, durum değişikliği olmaması şartıyla öğrenim durumuna bakılmaksızın 25 yaşını dolduracağı tarihe kadar anne veya babası üzerinden sağlık hizmetlerinden faydalandırılır.

(2) Kanunun geçici 4. maddesi kapsamındaki sigortalının emekli olması, bu kapsamdaki sigortalılığının sona ermesinden sonra Kanunun 60. maddesinin diğer fıkraları kapsamında genel sağlık sigortalısı olması, durum değişikliği sayıldığından, bunların çocukları Kanunun 3. maddesinin birinci fıkrasının (10) numaralı bendinde belirtilen şartlara göre bakmakla yükümlü olunan kişi sayılacaktır.

Örnek 1- Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında olan sigortalı (A) 2010 yılı Şubat ayında çalıştığı kamu kurumundan emekli olmuştur. Söz konusu sigortalının 23 yaşındaki erkek çocuğu için anne/babasının emekliliği durum değişikliği sayıldığından yükseköğrenim görmesi veya malul olması halinde bakmakla yükümlü olunan kişi sayılacaktır.

Örnek 2- Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında olan sigortalı (B) 2010 yılı Şubat ayında çalıştığı kurumdan isti-

fa ederek ayrılmıştır. Aynı kişinin 2010 yılı Ağustos ayında Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında işe girmesi halinde Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındaki sigortalılığının sona ermesi durum değişikliği sayıldığından 23 yaşındaki erkek çocuğu yükseköğrenim görmesi veya malul olması halinde bakmakla yükümlü olunan kişi sayılacaktır.

(3) 01.01.2012 tarihinden önce güvenlik korucusu olup halen bu kapsamdaki görevlendirmeleri devam edenlerin bakmakla yükümlü olduğu erkek çocukları için 442 sayılı Kanunun 74. maddesinin beşinci fıkrasına göre kazanılmış haklarından dolayı durum değişikliği olmadığı sürece 25 yaşına kadar sağlık yardımlarından yararlanacaktır. Bunlardan 01.01.2012 tarihinden sonra görevi sona erenler, ilk defa bu tarihten sonra güvenlik korucusu olanlar ile 442 sayılı Kanun kapsamında aylık bağlananların erkek çocukları ise 5510 sayılı Kanunun 3. maddesinin birinci fıkrasının 10 numaralı alt bendinde belirtilen şartlara göre sağlık yardımlarından faydalananlardır.

7.3. Malul Çocuklar

Kanunun yürürlük tarihinden önce yürürlükte bulunan mülga 506. 2925, 1479, 2926, 5434 sayılı Kanunlar kapsamında sigortalı olanların veya gelir/aylık alanların bakmakla yükümlü olduğu çocuklarından ilgili Kanunları gereğince maluliyetine karar verilerek, anne veya babaları üzerinden malul çocuk olarak sağlık yardımları karşılananlar, devir tarihinden sonra da durumlarında değişiklik oluncaya kadar mevcut sağlık kurulu raporlarına göre sağlık hizmetlerinden yararlanmaya devam edecektir.

Kanunun yürürlük tarihinden itibaren malul çocuk olarak sağlık hizmetleri karşılananlardan, durum değişikliği nedeniyle bakmakla yükümlü olunan kişi kapsamından çıkanlar, durum değişikliğinin ortadan kalkması halinde (geçici 4. madde kapsamında olup devir tarihlerinden öncekiler hariç) söz konusu raporların kontrollü raporlar olmaması durumunda, daha önce verilen maluliyet kararına istinaden tekrar bakmakla yükümlü olunan malul çocuk olarak sağlık hizmetlerinden faydalandırılacaktır.

Kanunun geçici 4. maddesi kapsamında sigortalı olanlardan, devir tarihinden önce ilgili mevzuatları gereğince sağlık kurulu raporu vermeye yetkili sağlık tesislerince düzenlenen maluliyete esas raporlara istinaden sigortalı üzerinden bakmakla yükümlü olunan malul çocuk olarak sağlık hizmetleri karşılananlar, devir tarihinden sonra da durumlarında değişiklik oluncaya kadar sağlık hizmetlerinden faydalandırılacaktır.

Kanunun geçici 4. maddesi kapsamında sigortalı olanların erkek çocuklarından 25 yaşını devir tarihinden sonra dolduranlar ise 25 yaşını dolduracağı tarihe kadar eğitim durumuna ve malul olup olmadığına

bakılmaksızın sağlık hizmetlerinden yararlanabildiklerinden, 25 yaşını doldurduğu tarihten sonra Kurum Sağlık Kurulunca maluliyetine karar verilmesi halinde bakmakla yükümlü olunan kişi sayılacaktır.

Örnek 1- Kanunun geçici 4. maddesi kapsamında sigortalı olan (A)'ın devir tarihi olan 15.01.2010 tarihinden önce 25 yaşını dolduran oğlu (B) nin Ankara Numune Hastanesi tarafından düzenlenen ve % 40 oranında engelli olduğuna ilişkin 25.12.2009 tarihli Hastane Sağlık Kurulunca verilen rapor doğrultusunda, malul çocuk olarak sağlık hizmetinden faydalanmaktadır. Söz konusu malul çocuk için devir tarihinden sonra durum değişikliği oluncaya kadar sağlık kurulu raporu istenmeyecektir.

Örnek 2- Sosyal Güvenlik Kurumunda, Kanunun geçici 4. maddesi kapsamında çalışan sigortalı (D)'nin devir tarihi olan 15.01.2010 tarihinde 24 yaşında olan çocuğunun, 25 yaşını dolduracağı 15.09.2010 tarihine kadar sağlık yardımı karşılanacak, 25 yaşını doldurduğu tarihten sonra Kurum Sağlık Kurulunca verilen maluliyetine esas raporuna istinaden bakmakla yükümlü olunan malul çocuk olarak sağlık hizmetlerinden faydalandırılacaktır.

7.4. Üvey Çocuklar

Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan memurun evlendiği kişinin daha önceki birlikteliğinden olan ve 657 sayılı Kanunun 209. maddesi gereğince memur üzerinden tedavi yardımlarından faydalandırılan çocuklar, söz konusu sigortalıların tedavi yardımları Kurum tarafından genel sağlık sigortası kapsamına devredildiği tarihten itibaren aynı hak ve hükümler çerçevesinde sağlık yardımlarından faydalandırılmaları sağlanmıştır.

Buna göre;

5510 sayılı Kanunun geçici 4. maddesi kapsamında çalışanların üvey erkek çocukları durumlarında değişiklik oluncaya kadar herhangi bir şart aranmaksızın 25 yaşına, üvey kız çocukları ise durumlarında değişiklik oluncaya kadar yaşına bakılmaksızın bakmakla yükümlü olunan kişi olarak sağlık hizmetlerinden faydalandırılacaktır.

15.01.2010 tarihinde devralınan Kanunun geçici 4. maddesi kapsamındaki sigortalılar ile 15.10.2010 tarihinde devralınan Türk Silahlı Kuvvetlerinde aynı kapsamda çalışan askeri ve sivil personelin bu tarihlerden sonra evlenmesi halinde, üvey çocukları genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişisi olarak değerlendirilmeyecektir.

Kanunun geçici 4. maddesi kapsamında devir tarihinden önce sigortalı tarafından bakmakla yükümlü olunan kişi olarak sağlık hizmeti karşılanan erkek çocukları, sigortalının emekli olması veya kamu iş yerinden ayrılarak 60. madde kapsamında genel sağlık sigortalısı olması durumunda sağlık hizmetlerinden 5510 sayılı Kanunun 3. maddesinin birinci fıkrasının 10 numaralı bendine göre faydalanabilecektir.

01.10.2008 tarihinden sonra ilk defa Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında çalışmaya başlayanlar ile 01.10.2008 tarihinden önce ve sonra 60. maddenin diğer kapsamlarındaki genel sağlık sigortalılarının üvey çocukları bakmakla yükümlü olunan kişi olarak değerlendirilmeyecektir.

01.01.2012 tarihinden önce güvenlik korucusu olarak görevlendirilenlerin bakmakla yükümlü olduğu üvey çocukları, durum değişikliği olmadığı sürece sağlık yardımlarından yararlanacaktır. Ancak 01.01.2012 tarihinden sonra güvenlik korucusu olarak görevlendirilenler ile 442 sayılı Kanun kapsamında aylık bağlananların üvey çocukları ise bakmakla yükümlü olunan kişi sayılmayacaktır.

8. DURUM DEĞİŞİKLİĞİ VE HALLERİ

Durum değişikliği, sigortalının veya bakmakla yükümlü olunan kişilerin genel sağlık sigortasına devir işleminden önce ilgili kanunlarına göre almakta olduğu sağlık hizmetlerinin sona ermesini ve değişiklik tarihi itibarı ile sağlık hizmetlerinden yararlanma koşullarının 5510 sayılı Kanuna göre yeniden belirlenmesini ifade eder.

Bakmakla yükümlü olunan kişinin evlenmesi, uzun vadeli sigorta kolları kapsamında sigortalı olması, gelir/aylık alması, anne/babanın gelirinde bakmakla yükümlü olabilmesi için aranan gelir miktarının aşılmasına sebep olacak düzeyde artış olması durumunda, bakmakla yükümlülük hakkı sona erecektir. Durum değişikliğinin sona ermesi halinde 5510 sayılı Kanunun 3. maddesinin birinci fıkrasının (10) numaralı bendi veya geçici 12. maddesinin sekizinci fıkrası hükümlerine göre yeniden belirlenecektir.

Ayrıca 5510 sayılı Kanunun geçici 4. maddesi (5434 sayılı Kanuna tabi) kapsamındaki sigortalının, anılan kapsamdaki sigortalılığının sona ermesi veya emekli olması bakmakla yükümlü olduğu erkek çocukları ile üvey çocukları için durum değişikliği sayılacaktır.

Ancak 15.01.2010 tarihinde devralınan kamu görevlileri ile 15.10.2010 tarihinde devralınan Türk Silahlı Kuvvetlerinde görev yapan askeri ve sivil personelin çocuklarının;

- a. 18 yaşını doldurmadan önce,
  - b. Devir tarihlerinden önce,
  - c. Öğrenci iken okumakta olduğu okulun akademik takviminin esas alınarak yarıyıl ve yaz tatili dönemlerinde,
- uzun vadeli sigorta kollarına tabi sigortalı olmaları durum değişikliği olarak kabul edilmeyecektir.

9. BAKMAKLA YÜKÜMLÜSÜ OLMAYAN GENEL SAĞLIK SİĞORTALILARI

Genel sağlık sigortalısı sayılanlardan;

(1) Kanunun 5. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki sigortalıların,

(2) Kanunun 60. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) ve (2) numaralı alt bendi kapsamında sayılanların,

(3) 18 yaşından küçük olup 2022 sayılı Kanuna göre aylık alanların,

(4) Kanunun 60. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin (7) numaralı alt bendi kapsamında faydalananların,

(5) Kanunun 60. maddesinin yedinci fıkrası kapsamındaki yabancı uyruklu öğrencilerin,

(6) Kanunun 60. maddesinin sekizinci fıkrası kapsamındaki stajyer avukatların,

(7) Kanunun 60. maddesinin onuncu fıkrası kapsamındaki tedbir kararı verilen kişilerin,

(8) Hak sahibi olarak ölüm aylık/geliri alanların,

(9) Kanunun 60. maddesinin onikinci, onüçüncü ve ondördüncü fıkraları kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılan, askerlik hizmetlerini er ve erbaş olarak yapmakta olanlar, yedek subay öğrencileri ve adayları, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi öğrenci adayları ile misafir askeri personelin,

(10) Kanunun ek 13. maddesi kapsamındakilerin, bakmakla yükümlü olduğu kişisi bulunmamaktadır.

Ayrıca;

(1) Milli Savunma Üniversitesi ile fakülte ve yüksek okullarda, Türk Silahlı Kuvvetleri hesabına okuyan veya kendi hesabına okumakta iken askerî öğrenci olanlar ile astsubay meslek yüksek okulları ve astsubay naspedilmek üzere temel askerlik eğitimine tâbi tutulan adayların, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi öğrencilerinin,

(2) Polis Akademisi ile fakülte ve yüksek okullarda, Emniyet Genel Müdürlüğü hesabına okuyan veya kendi hesabına okumakta iken Emniyet Genel Müdürlüğü hesabına okumaya devam eden öğrenciler ile polis naspedilmek üzere Polis Meslek Eğitim Merkezlerinde polislik eğitimine tabi tutulan adayların,

anne ve babaları bakmakla yükümlü olduğu kişi sayılmayacaktır.

10. BAKMAKLA YÜKÜMLÜ OLUNAN KİŞİ SAYILMAYANLAR

- Ceza infaz kurumları ile tutukevleri bünyesinde bulunan hükümlü ve tutuklular,
- Genel sağlık sigortalısının oturma izni almamış yabancı uyruklu anne/babaları,
- Uluslararası sosyal güvenlik sözleşme hükümleri saklı kalmak kaydıyla yurt dışında ikamet edenler,

- 5510 sayılı Kanunun geçici 20. maddesi kapsamındaki sandıklarda sigortalı olanlar ile bunlardan hak sahibi olarak aylık alanlar, bakmakla yükümlü olunan kişi sayılmazlar.

IV. GENEL SAĞLIK SİGORTASINDAN YARARLANMA ŞARTLARI

SGK sağlık hizmetlerinden ve diğer haklardan yararlanabilme şartları Kanunun 67. maddesinde düzenlenmiştir.

1. PRİM GÜN SAYISI

(1) Kanunun 60. maddesinin birinci fıkrasının (c) ve (f) bentleri ile aynı maddenin onikinci, onüçüncü ve ondördüncü fıkraları hariç genel sağlık sigortalısı sayılanların ve bunların bakmakla yükümlü olduğu kişilerin, sağlık hizmeti sunucusuna başvurduğu tarihten önceki son bir yıl içinde toplam 30 gün genel sağlık sigortası prim ödeme gün sayısının olması gerekmektedir.

(2) Genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi kapsamından çıkanların, genel sağlık sigortalısı olduğu tarihten itibaren otuz gün içinde sağlık hizmetlerinden yararlanabilmesi için sağlık hizmeti sunucusuna başvurduğu tarihten önceki son bir yıl içinde, toplam 30 gün genel sağlık sigortası prim ödeme gün sayısının olması şartı aranmayacaktır.

Örnek 1- Kanuna göre genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlüsü iken 01.05.2014 tarihinden itibaren çalışmaya başlayan sigortalı ilk 30 günlük sürede, 30 gün genel sağlık sigortası primi aranmaksızın sağlık hizmetlerinden faydalanacaktır.

(3) Borcu nedeniyle sağlık hizmetlerinden yararlanamayan genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişilerin genel sağlık sigortalısı olması durumunda 30 günlük süre şartı beklenmeden sağlık hizmetlerinden yararlanmaları sağlanacaktır.

Örnek 2- Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki genel sağlık sigortalısı olan eşinin prim borcu bulunması nedeniyle sağlık hizmetlerinden yararlanamayan eşi, sigortalı olarak çalışmaya başlaması halinde kendi sigortalılığı nedeniyle genel sağlık sigortalısı olduğu tarihten itibaren 30 gün genel sağlık sigortası prim gün sayısı aranmaksızın sağlık hizmetlerinden faydalandırılacaktır.

(4) Genel sağlık sigortalısı olan çocukları üzerinden bakmakla yükümlü olunan kişi olarak sağlık hizmetlerinden yararlanan ana ya da babadan birisinin genel sağlık sigortalısı olması halinde; kendisi ve eşi de 30 gün beklemeden sağlık hizmetlerinden faydalanacaktır.

1.1. Bir Yılın Hesabında Dikkate Alınmayacak Süreler

Genel sağlık sigortalısının sağlık hizmet sunucusuna başvurduğu tarihten önceki bir yılın hesabında;

(1) Herhangi bir sebeple silah altına alınan sigortalının askerlikte geçen hizmet süresi,

(2) Hükümlülükle sonuçlanmayan tutuklulukta geçen süre,

(3) İş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık sigortalarından geçici iş göremezlik ödeneği alan sigortalının iş göremediği süre,

(4) Sigortalının greve iştirak etmesi veya işverenin lokavt yapması hallerinde geçen süreler,

dikkate alınmayacaktır.

Örnek- 12.03.2012 tarihinde Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine göre sigortalılık bildirimi yapılan ve 01.04.2012 tarihinde işten ayrılmış olup adına 20 gün prim bildirilen sigortalı, 10.04.2012 tarihinde askere gitmiş ve 10.07.2013 tarihinde terhis olmuştur. 15.07.2013 tarihinde yeniden Kanunun dördüncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında çalışmaya başlayan ve hastalığı sebebiyle 28.07.2013 tarihinde sağlık hizmeti sunucusuna başvuran bu sigortalı hastalandığı tarihten önceki 10.04.2012-10.07.2013 devresinde askerde bulunduğu süre, bir yılın hesabında dikkate alınmaksızın işten ayrıldığı tarih olan 01.04.2012 tarihinden önceki çalışma gün sayıları ile askerden döndükten sonra çalıştığı günlere ilişkin prim ödeme gün sayısı dikkate alınacaktır.

Aynı kişinin askere gitmeden önce 20 gün prim ödeme gün sayısı bulunması halinde askerden dönüşten sonraki 13 günlük çalışması ile birlikte 30 prim ödeme gün sayısı şartını yerine getirdiğinden (20+13=33) sağlık hizmet sunucusuna başvurduğu 28.07.2013 tarihi itibarıyla sağlık hizmetlerinden faydalanacaktır.

2. PRİM VE PRİME İLİŞKİN BORÇLAR

(1) Kanunun 60. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin (2) numaralı alt bendi, (g) bendine tabi olan genel sağlık sigortalıları ile Kanunun ek 5 ve ek 6. maddesi kapsamındaki sigortalılar ve bunların bakmakla yükümlü olduğu kişilerin, sağlık hizmeti sunucusuna başvurduğu tarihten önceki son bir yıl içinde toplam otuz gün genel sağlık sigortası prim gün sayısının olması şartı ile birlikte, sağlık hizmeti sunucusuna başvurduğu tarihte 6183 sayılı Kanunun 48. maddesine göre tecil ve taksitlendirilerek tecil ve taksitlendirmeleri devam edenler hariç 60 günden fazla prim ve prime ilişkin her türlü borçlarının bulunmaması gerekmektedir.

Örnek- Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılan bir kişinin, 2013 Ekim ve Kasım ayına ait primini ödemediği anlaşılmakla birlikte daha öncesine ait borcu bulunmamaktadır. Sigortalı 12.02.2014 tarihinde sağlık hizmeti sunucusuna başvurması halinde Aralık ayına ait primini de ödemediği anlaşılmış olup 60 günden fazla prim borcu bulunduğundan muayene ve tedavi giderleri Kurumca karşılanmayacaktır. Ancak Ekim veya Kasım

aylarından birisine ait primini ödemesi halinde genel sağlık sigortası hizmetlerinden faydalanabilecektir.

(2) 60. maddenin birinci fıkrasının (d) bendi kapsamında müteakibi-
liyet esası da dikkate alınmak şartıyla oturma izni almış yabancı ülke
vatandaşlarından yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında sigortalı ol-
mayanlar ile (b) bendi kapsamındaki isteğe bağlı sigortalıların sağlık
hizmeti sunucusuna başvurduğu tarihten önceki son bir yıl içinde, top-
lam otuz gün genel sağlık sigortası prim gün sayısının olması şartı ile
sağlık hizmeti sunucusuna başvurduğu tarihte prim ve prime ilişkin her
türlü borcunun bulunmaması şarttır.

(3) 5434 sayılı Kanunun mülga 12. maddesinin (II) işaretli fıkrasının
son paragrafı, ek 76. maddesi, geçici 192. maddesi veya geçici 218. mad-
desine tabi olarak iştirakçiliği devam ettirilenler, genel sağlık sigortası
primini doğrudan kendileri ödemekle yükümlü olduklarından, prim
borcu olmaması şartıyla bakmakla yükümlü oldukları kişilerle birlikte
sağlık hizmetlerinden faydalandırılır.

(4) Kanunun ek 13. maddesinin, (a) bendi kapsamında olanların 30
gün, (b) bendi kapsamında olanların 120 gün prim ödeme gün sayısı
bulunması ve sağlık hizmet sunucusuna başvurduğu tarihte prim ve
prime ilişkin her türlü borçlarının bulunmaması durumunda sağlık hiz-
metlerinden faydalanacaktır.

3. DİĞER HUSUSLAR

(1) Genel sağlık sigortalısı sayılanların 18 yaşından küçük çocukları,
prim ödeme gün sayısı ile prim ve prime ilişkin borcu olup olmadığına
bakılmaksızın sağlık hizmetlerinden faydalandırılacaktır.

(2) Kanunun 60. maddesinin yedinci fıkrasına tabi yabancı uyruklu
öğrenciler, bir öğretim dönemine ilişkin genel sağlık sigortası primleri-
nin tamamını ödemeleri ve tescil başlangıç tarihi üzerinden 30 gün geç-
mesi şartıyla sağlık hizmetlerinden faydalandırılırlar.

Bunlar, her yıl Ocak ayında, asgari ücretteki artış nedeniyle Ocak
ay ile öğrenim döneminin sona erdiği tarihler arasındaki doğacak prim
farklarını Ocak ayı sonuna kadar yatırmamaları halinde sağlık proviz-
yonları durdurulur. Bu durumda olanların sağlık provizyonları primleri-
nin yatırıldığı tarih itibarıyla tekrar açılacaktır.

2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanununun Uygulanma-
sına Dair Yönetmeliğin 15. maddesine göre, 2925 sayılı Kanun uyarınca
alınacak prim ve yapılacak yardımların hesabında esas tutulacak gün
sayısı, primi ödenmiş her ay için 15 gündür.

Aynı Yönetmeliğin 13. maddesine göre, 2925 sayılı Kanunda belirti-
len yardımlardan yararlanabilmek için gerekli olan primlerin sigortalılar
tarafından ödenmemesi halinde sağlık hizmetlerinden faydalandırılma-
yacaktır.

Buna göre, 2925 sayılı Kanuna tabi sigortalılar ve bakmakla yükümlü oldukları kimseler 30 gün prim ödeme gün sayısı bulunması ve sağlık hizmet sunucusuna başvurduğu tarihte prim borçlarının bulunmaması durumunda sağlık hizmetlerinden faydalandırılır.

(3) Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (1), (2), (3) numaralı alt bendi kapsamında bulunan ve borçlu olarak sigortalılığı sona erdikten sonra Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (4) numaralı alt bendine tabi tarım sigortalısı olarak çalışmaya başlayanlar, önceki çalışmalarına ait prim ve prime ilişkin borcunu ödemesi halinde genel sağlık sigortasından faydalanabilecektir.

(4) Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (4) numaralı alt bendine tabi tarım sigortalısı olarak çalışanlardan borçlu olarak sigortalılığı sona erenler, Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (1), (2), (3) numaralı alt bendine tabi çalışmaya başlaması halinde, önceki çalışmalarına ait borçlarını ödeyerek genel sağlık sigortası haklarından faydalanabilecektir.

Örnek 1- Vergi kaydı nedeniyle Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalılığı devam eden kişi, 15.12.2012 tarihinde işini terk etmiş ve 60 günden fazla borcu bulunmaktadır. Bu kişi 16.12.2012 tarihinde Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (4) numaralı alt bendi kapsamında yeniden sigortalı olmuştur. Bu kişinin Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında zorunlu sigortalı olduğu döneme ilişkin 60 günden fazla borcu bulunduğundan, önceki çalışmalarına ait borcunu 16.12.2012 tarihinden önce/sonra ödemesi halinde, ödediği tarih itibari ile genel sağlık sigortası haklarından faydalanacaktır.

(5) Sağlık hizmeti sunucusuna başvurulduğu tarihte prim borcunun olup olmadığının belirlenmesinde ödeme vadesi dolmamış prim borçları dikkate alınmayacaktır.

(6) Prim ve prime ilişkin borcu bulunması nedeniyle sağlık hizmetlerinden yararlanamayanlar, söz konusu borcunu ödediği tarihten itibaren sağlık hizmetlerinden faydalanabilecektir.

(7) Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında çalışmakta iken, borçlu olarak sigortalılığı sona eren ve akabinde Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında çalışmaya başlayan sigortalı, 30 gün prim ödeme gün sayısını yerine getirmesi şartıyla bu kapsamda sağlık hizmetlerinden faydalandırılacaktır.

(8) Sigortalılığı nedeniyle kendisi prim ödeme yükümlüsü olanların, sağlık hizmeti sunucusuna başvurduğu tarihte prim borcunun olup olmadığının belirlenmesinde mevcut sigortalılık kapsamından önceki var olan prim borçları da dikkate alınacaktır.

Örnek 2- Kanunun 4/1-(b) kapsamında isteğe bağlı sigortalı olan A kişinin ödeme vadesi dolmuş 80 gün prim borcu var iken 02.03.2017

tarihinde isteğe bağlı sigortalılığını durdurmuş ve ertesi gün 60/1-(g) kapsamında genel sağlık sigortalısı olmuştur. A kişisi 60/1-(g) kapsamında tescil edildiği 03.03.2017 tarihinde, daha önceki isteğe bağlı sigortalılığından kaynaklanan ve 60 günü aşan prim borcunu ödemesi halinde sağlık hizmetlerinden faydalanacaktır.

Örnek 3- Kanunun 4/1-(b) kapsamında zorunlu sigortalı olan B kişisi ödeme vadesi dolmuş 40 gün borcu var iken zorunlu sigortalılığını 05.03.2017 tarihinde terk etmiş, ertesi gün isteğe bağlı sigortalı olmuştur. Bu kişi isteğe bağlı sigortalı olduğu 06.03.2017 tarihinde daha önceki zorunlu sigortalılığından kaynaklanan ödeme vadesi dolmuş prim borcunu ödemesi halinde sağlık hizmetlerinden faydalanacaktır.

Örnek 4- Kanunun ek 5. maddesi kapsamında sigortalı olan C kişisi ödeme vadesi dolmuş 75 gün borcu var iken 23.05.2017 tarihinde bu kapsamdaki sigortalılığını durdurmuş ve ertesi gün 60/1-(g) kapsamında genel sağlık sigortalısı olmuştur. A kişisi 60/1-(g) kapsamında tescil edildiği 24.05.2017 tarihinde, daha önceki ek 5 sigortalılığından kaynaklanan ve 60 günü aşan prim borcunu ödemesi halinde sağlık hizmetlerinden faydalanacaktır.

Örnek 5- Kanunun ek 6. maddesi kapsamında sigortalı olan D kişisi ödeme vadesi dolmuş 45 gün borcu var iken 17.04.2017 tarihinde bu kapsamdaki sigortalılığını durdurmuş ve ertesi gün isteğe bağlı sigortalı olmuştur. Bu kişi isteğe bağlı sigortalı olduğu 18.04.2017 tarihinde daha önceki ek 6 sigortalılığından kaynaklanan ödeme vadesi dolmuş prim borcunu ödemesi halinde sağlık hizmetlerinden faydalanacaktır.

(10) 8 Mart 2017 tarihinde yayımlanan 6824 sayılı Kanununa göre Kanunun 60. maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılanlar; 1 Nisan 2017 tarihinden önceki günlere ait genel sağlık sigortasına ilişkin prim ve prime ilişkin her türlü borcuna bakılmaksızın 1 Mayıs 2018 tarihine kadar 1 Nisan 2017 tarihinden itibaren 30 günlük prim ödeme gün sayısının olması ve 60 günden fazla prim ve prime ilişkin borcunun bulunmaması şartıyla Kurum sağlık hizmetlerinden faydalanacaklardır.

4. ÜCRETSİZ / AYLIKSIZ İZİN DÖNEMLERİNDE SAĞLIK HİZMETİ

4.1. Sendika Görevi Nedeniyle Ücretsiz İzin

Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ve (c) bendi kapsamında (geçici 4. madde kapsamındakiler dahil) sigortalı olanlardan sendikalarındaki görevi nedeniyle aylıksız/ücretsiz izinli sayılanlar ile bunların bakmakla yükümlü olduğu kişiler bu süre içerisinde sağlık hizmetlerinden faydalanacaktır.

4.2. Askerlik Görevi Nedeniyle Ücretsiz İzin

Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında (geçici 4. madde kapsamındakiler dahil) sigortalı olanlardan muvazzaf askerlik süresince ilgili kanunları gereği aylıksız izinli sayılanlar bu sürede kendileri er/erbaş kapsamında, bakmakla yükümlü olduğu kişiler ise anılan kapsamda sigortalı üzerinden sağlık hizmetlerinden faydalana- caktır.

4.3. Diğer Ücretsiz İzinler

Kanunun geçici 4. maddesi kapsamında sigortalı olanlardan aylık- sız izinli olanlar aylıksız izin sürelerinde, Kanunun yürürlük tarihinden sonra Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında ilk defa sigortalı olanlar ise bir yılı geçmemek üzere aylıksız izinli olduğu sürelerde sağlık hizmetlerinden faydalanacaktır.

Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki si- gortalıların 4857 sayılı Kanunun 56 ncı ve 74. maddeleri ile diğer iş ka- nunlarında ücretsiz izinli sayıdıkları süreler ile bir takvim yılı içerisinde toplam bir ayı aşmayan ve işverenlerince belgelendirilen ücretsiz izin sürelerinde sağlık hizmetlerinden faydalandırılacaktır.

5. SAĞLIK AKTİVASYONU İÇİN YAPILACAK İŞLEMLER

Genel sağlık sigortalısına ilişkin gerekli tescil işlemleri yapılan kişiler ile bunların bakmakla yükümlü olduğu eş ve çocuklarının sağlık akti- vasyon işlemi, herhangi bir müracaata bağlı olmaksızın sistem tarafın- dan otomatik olarak oluşturulmaktadır.

Genel sağlık sigortalısının ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerden sağlık aktivasyon işlemi SPAS sistemince otomatik olarak oluşturula- mayanların sağlık provizyon ve aktivasyon işlemleri bağlı bulunduğu iş yeri veya ikamet adresine bağlı kalmaksızın başvurdukları en yakın sosyal güvenlik merkezi tarafından yerine getirilecektir.

Genel sağlık sigortalısı sayılanlar ile bunların bakmakla yükümlü ol- duğu kişilerin sağlık aktivasyon müracaat işlemini e-Devlet üzerinden yapmaları resmi başvuru olarak kabul edilecektir.

5.1. Sağlık Aktivasyon İşlemleri İçin İstenen Belgeler

5.1.1. Sağlık Yardımı Talep ve Taahhüt Belgesi

Sağlık aktivasyonları elektronik ortamda oluşturulamayan kişiler- den (Ek-2) de yer alan Sağlık Yardımı Talep ve Taahhüt Formu veya anı- lan formdaki taahhüt ve bilgileri taşıyan dilekçesi ya da e-Devlet üze- rinden müracaatı istenecektir.

Söz konusu form veya dilekçenin genel sağlık sigortalısı tarafından tanzim edilmesi gerekmektedir. Sigortalının talepte bulunmadığı durumda eş, 18 yaşından büyük çocuklar ile anne/baba tarafından tanzim edilmesi halinde de gerekli aktivasyon işlemi yapılacaktır.

Yabancı uyruklu sigortalı ve bakmakla yükümlü olduğu kişiler sağlık aktivasyon ve provizyon işlemi için Sağlık Yardım Talep ve Taahhüt Belgesi doldururken anılan belgenin kronik hastalıklar ile ilgili bölümünü mutlaka doldurmaları gerekmektedir.

Kronik rahatsızlığının var olduğunun beyan edilmesi halinde varsa rahatsızlığına ilişkin belge ile birlikte durum ilgili sağlık sosyal güvenlik merkezine intikal ettirilecektir.

5.1.2. Vukuatlı Nüfus Kayıt Örneği

Genel sağlık sigortalısı ile bakmakla yükümlü olduğu kişilerin yakınlık bilgilerine Kimlik Paylaşım Sisteminden erişilememesi halinde adı geçen belge istenecektir.

Genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu yabancı uyruklu kişilerden evlilik cüzdanı, pasaport, ikamet tezkeresi veya uyardığında bulunduğu ülke konsoloslüğundan alacağı aile yakınlık bilgilerini gösteren belge istenecektir.

5.1.3. Öğrenci Belgesi

Sağlık aktivasyon ve provizyon işlemleri için gerekli olan öğrenci bilgileri Milli Eğitim Bakanlığı veya Yükseköğretim Kurumu kayıtlarından elektronik ortamda alınmaktadır. Ancak öğrencilik bilgileri elektronik ortamda tespit edilemeyenlerden öğrenci belgesi istenecektir.

Yabancı ülkelerde öğrenim gören öğrencilerden ise;

- (1) Öğrenci belgesi ve yeminli tercüme bürolarından onaylı tercümesi
- (2) Eğitim gördüğü okulun Türkiye'deki lise, ön lisans, lisans, yüksek lisans veya doktora seviyesinde olduğunu gösteren, YÖK veya Milli Eğitim Bakanlığının yetkili birimlerinden alınacak belge istenecektir.

Ancak;

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından yurtdışındaki üniversitelere yerleştirilenlerden okuduğu okulun seviyesini gösteren belge,

Eğitim ataşeliği veya Ülkemizin dış temsilciliklerinden alınacak belgede eğitim gördüğü okulun adını, eğitim seviyesini, sınıfını, kayıt tarihini gösteren bilgilerin yer alması halinde ayrıca öğrenci belgesi ve okuduğu okulun seviyesini gösteren belge,

istenmeyecektir. Öğrenci belgelerine elektronik ortamda erişim sağlandığından faks, e-posta vb. yollarla temin edilen öğrenci belgelerine aktivasyon işlemi yapılmayacaktır.

5.1.4. Sağlık Kurulu Raporu

Genel sağlık sigortalısının malul olduğunu iddia ettiği çocukları için Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucularına ait sağlık kurullarınca düzenlenen sağlık kurulu raporu istenecektir. Söz konusu sağlık kurulu raporu incelenmek üzere ilgili Kurum Sağlık Kuruluna gönderilecektir.

5.1.5. Geçici Kimlik Numarası ve İkamet İzni

Yabancı ülke vatandaşlarından, Kurum sağlık hizmetlerinden faydalanabilmesi için yabancı kimlik numarası ile yabancı uyruklu anne baba için ikamet izin belgesi istenilecektir.

Ancak, ikamet iznine ait bilgilerin elektronik ortamda görüntülenmesi veya Göç İdaresi Genel Müdürlüğü ile veri paylaşımı yapılması halinde ikamet izin belgesi istenmeyecektir.

5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun 28. maddesi uyarınca Türk vatandaşlığından izinle çıkanlar ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti vatandaşlarından ikamet izin belgesi istenmeyecektir.

6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununa göre ikamet izni talebinde bulunan yabancı uyruklulardan ikamet izni verilenlere ikamet izin belgesi yerine söz konusu belgenin adreslerine gönderileceği hususunu belirten bir belge verilmesi halinde sağlık aktivasyon işlemi yapılacaktır.

6. GENEL SAĞLIK SİGORTASINDAN YARARLANMA HAKKININ SONA ERMESİ

6.1. İkametgâh Adresinin Türkiye Dışına Taşınması Nedeni Sona Erme

Genel sağlık sigortalılığı; sosyal güvenlik sözleşmesi hükümleri saklı kalmak şartıyla, Kanunun 60. maddesi kapsamındaki kişilerin yerleşim yerinin Türkiye dışına taşındığı tarihten itibaren sona erecektir.

Sosyal güvenlik sözleşme hükümleri saklı kalmak şartıyla, Kanun kapsamında sigortalılığı ve prim ödeme yükümlülüğü devam edenler ile Kanuna veya diğer kanunlara göre gelir ve aylık alanlardan yurtdışında ikamet edenler ve bakmakla yükümlü olduğu kişiler, Türkiye'de bulundukları sürelerde Kurum sağlık hizmetlerinden faydalanacaktır.

6.2. Ölüm Nedeniyle Sona Erme

Genel sağlık sigortalısının ölüm tarihi itibarıyla sağlık hizmetlerinden yararlanma hakkı sona erecektir. Ancak; Genel Sağlık Sigortası Tescil, Prim ve Müstehaklık İşlemleri Yönetmeliği'nin yürürlüğe girdiği 18.04.2014 tarihinden sonra ise;

(1) Kurumdan ilgili kanunları gereği gelir/aylık alanların ölümü halinde bakmakla yükümlü olduğu eşlerinin ölüm aylığı bağlanacağı ta-

rihe kadar, diğer bakmakla yükümlü olduğu kişilerin ise ölüm tarihini takip eden ay sonuna kadar bu sıfatları devam eder.

Örnek 1- Nüfus kayıtlarına ölüm tarihi 03.05.2014 olarak işlenen ve aylık veya gelirini ayın 1 inde alan kişinin, hayatta iken bakmakla yükümlü olduğu kişiler 30.06.2014 tarihine kadar,

Örnek 2- Gelir/aylığını 01.05.2014 tarihinde alan ve 28.05.2014 tarihinde vefat edenlerin, hayatta iken bakmakla yükümlü olduğu kişiler 30.06.2014 tarihine kadar, sağlık hizmetlerinden faydalanmaya devam edecektir.

(2) Kanunun 60. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında da sayılan zorunlu sigortalıların ölümü halinde ise, bakmakla yükümlü olduğu kişiler on gün süreyle genel sağlık sigortası hizmetlerinden yararlanırlar. Bu kişilerin ölüm tarihinden önce geriye doğru bir yıl içinde doksan günlük zorunlu sigortalılıkları varsa, on güne ilaveten doksan gün süreyle daha sağlık hizmetlerinden faydalandırılacaktır.

Ancak ölen sigortalının 60 günden fazla prim ve prime ilişkin borcunun bulunması halinde bakmakla yükümlü olduğu kişileri genel sağlık sigortalısının öldüğü tarihten itibaren sona erecektir.

Örnek 3- 20.04.2014 tarihinde vefat eden ve son bir yıl içinde 90 gün zorunlu sigortalılığı olanların, hayatta iken bakmakla yükümlü olduğu kişiler 29.07.2014 tarihine kadar sağlık hizmetlerinden faydalanabilmektedir.

Vefat eden kişilerin geride kalan ve aylık talebinde bulunanlardan, aylıkları yukarıda belirtilen sürelerde bağlanamayanlar için manuel kayıt açılarak sağlık hizmetlerinden faydalandırılacaktır.

6.3. Tutukluluk ve Hükümlülük Nedeni ile Sona Erme

Tutuklu ve hükümlü olanların genel sağlık sigortalılığı, tutukluluk ve hükümlülük tarihinden itibaren sona erecektir.

Ancak tutuklu ve hükümlü olanlardan;

(a) Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalılığı devam edenlerin,

(b) İsteğe bağlı sigortalılığı devam edenlerin,

(c) Gelir/aylık almaya devam edenlerin,

bakmakla yükümlü olduğu kişiler sağlık hizmetlerinden yararlanmaya devam edecektir. Ayrıca, Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine tabi olup Kanunun 45. maddesinin birinci fıkrası kapsamında tutuklanan, gözaltına alınan veya görevden uzaklaştırılanların bakmakla yükümlü olduğu kişiler sağlık hizmetlerinden yararlanmaya devam edeceklerdir.

Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı olanların tutukluluk/hükümlülük, (c) bendi kapsamında sigortalı olanların ise hükümlülük nedeniyle sigortalılığı sona ermesi

durumunda, bakmakla yükümlü olduğu kişiler için sigortalılığın sona ermesine ilişkin hükümler uygulanacaktır.

6.4. Askerlik Nedeni ile Sona Erme

Kanunun 60. maddesinin onikinci fıkrası haricinde genel sağlık sigortalısı olanlardan askerliğini er ve erbaş olarak yapanların bu kapsamdaki genel sağlık sigortalılığı, askerliğin başladığı tarihten itibaren sona erecektir.

Ancak; Kanunun 60. maddesinin onikinci fıkrasında sayılanlardan;

(a) Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalılığı devam edenlerin,

(b) Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında ücretsiz izinli olanların,

(c) İsteğe bağlı sigorta kapsamında sigortalılığı devam edenlerin,

(ç) Gelir/aylık almaya devam edenlerin,

bakmakla yükümlü olduğu kişileri sağlık hizmetlerinden yararlanmaya devam edecektir.

Diğer genel sağlık sigortalılarının askerlik nedeniyle genel sağlık sigortalılığının sona ermesi halinde, bakmakla yükümlü olduğu kişiler için sigortalılığın sona ermesine ilişkin hükümler uygulanacaktır.

6.5. Sigortalılığın Sona Ermesi Nedeni ile Sona Erme

Kanunun 60. maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılanlar, zorunlu sigortalılıklarının sona erdiği tarihten itibaren on gün süreyle genel sağlık sigortasından yararlanırlar. Bu kişilerin sigortalılığın sona erdiği tarihten geriye doğru bir yıl içinde 90 günlük zorunlu sigortalılıkları varsa, sigortalılık niteliğini yitirdikleri tarihten itibaren 90 gün süreyle daha bakmakla yükümlü olduğu kişiler dâhil sağlık hizmetlerinden faydalandırılırlar.

Şayet zorunlu sigortalının, sigortalılığın sona erdiği tarihten geriye doğru bir yıl içinde 90 gün prim ödeme gün sayısı yoksa sigortalılığın sona erdiği tarihten sonraki 10 uncu günden sonra bu kapsamda sağlık hizmetlerinden yararlanma hakları sona erecektir.

Kanunun 60. maddesinin onikinci fıkrası kapsamındaki er-erbaşlardan genel sağlık sigortalılığı sona erenler, terhis tarihinden itibaren 30 gün süreyle genel sağlık sigortasından faydalanabileceklerdir.

Örnek 1- 01.05.2013 tarihinde Ek-5. madde kapsamında tarım işleminde hizmet akdiyle süreksiz olarak çalışan kişi olarak tescili yapılan ve 25.07.2013 tarihinde sigortalılığı sona eren genel sağlık sigortalısının geriye doğru son bir yıl içerisinde 90 günlük sigortalılığı olmaması nedeniyle 04.08.2013 tarihinden sonra bu kapsamda sağlık hizmetlerinden yararlanma hakkı sona erecektir.

Örnek 2- 01.03.2013 tarihinde 4/a kapsamında çalışmaya başlayan ve 31.10.2013 tarihinde sigortalılığı sona eren ve geriye doğru son bir yıl

içerisinde 90 gün sigortalılığı bulunan genel sağlık sigortalısı, 08.02.2014 (dahil) tarihine kadar sağlık hizmetlerinden faydalandırılacaktır.

Sigortalılığı sona erdikten sonra 10 gün veya 10+90 gün sağlık hizmetinden yararlananların bakmakla yükümlü olduğu kişiler de bu sürelerde sağlık hizmetlerinden faydalanacaktır.

6.5.1. Sigortalılığı Sona Erdikten Sonra 10 Gün, 30 Gün veya 10+90 Gün Daha Sağlık Hizmetinden Yararlanacaklar

(a) Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bendi, 5. maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi, ek 9. maddesinin birinci fıkrası ile ek 15. maddesi kapsamında sigortalı olanlar,

(b) Göreve başlamaları şartıyla Polis Meslek Eğitim Merkezlerinde (POMEM) polislik eğitime tabi tutulan adaylar, Milli Savunma Üniversitesi ve Polis Akademisi ile Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi öğrencileri,

zorunlu sigortalıklarının sona erdiği tarihten itibaren on gün süreyle genel sağlık sigortasından yararlanırlar. Bu kişilerin sigortalılık niteliğini yitirdikleri tarihten geriye doğru bir yıl içinde 90 günlük zorunlu sigortalılıkları varsa, sigortalılık niteliğini yitirdikleri tarihten itibaren 90 gün süreyle,

(c) Kanunun 60. maddesinin onikinci fıkrası kapsamındaki er/erbaşlar, terhis tarihinden itibaren 30 gün süreyle, sağlık hizmetlerinden faydalandırılacaktır.

6.5.2. Genel Sağlık Sigortalılığının Bittiği Tarih İtibariyle Sağlık Hizmetlerinden Yararlanma Hakkı Sona Erenler

(a) İsteğe bağlı sigortalı sayılan, (Kanunun 50. maddesine göre isteğe bağlı, 4/c kapsamında isteğe bağlı iştirakçiler)

(b) Polis Meslek Eğitim Merkezlerinde (POMEM) polislik eğitime tabi tutulan adaylar, Milli Savunma Üniversitesi ve Polis Akademisi ile Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi öğrencilerinden göreve naspedilmeyerek öğrenciliği sona eren,

(c) Kanunun 5. maddesinin birinci fıkrasının (b) ve (e) bendi, ek 5, ek 6. maddesi, ek 9. maddesinin ikinci fıkrası ve ek 13. maddesi ile 2925 sayılı Kanun kapsamında sigortalı olanlar,

(ç) Kanunun 60. maddenin birinci fıkrasının (c), (d), (e), (f) ve (g) bendinde sayılan,

(d) 60. maddenin 7,8,9,10,13, ve 14. fıkrasında sayılan, genel sağlık sigortalıları ile bunların bakmakla yükümlü oldukları kişiler, bulundukları bent/fıkra kapsamındaki haklarının sona erdiği tarihten itibaren sağlık yardımlarından yararlanma hakları da sona erecektir.

(e) Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (1), (2), (3), (4) numaralı alt bentleri kapsamında sigortalı olanlardan, borcu nede-

niyle sağlık hizmetlerinden yararlanamaz durumda iken sigortalılığı sona erenler, sona erme tarihi itibarıyla Kurum sağlık hizmetlerinden faydalanmayacaktır.

Ancak, sigortalılığın sona erdiği tarihten sonra borçlarını ödeyenler borcu ödedikleri tarihten itibaren 10+90 günden kalan günleri kadar sağlık hizmetlerinden faydalandırılacaktır.

Örnek- Berberlik mesleğinden dolayı Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (1) numaralı alt bendi kapsamında sigortalılığı devam eden ve son bir yılda doksan günden fazla sigortalılığı olan kişi, 15.06.2017 tarihinde işini terk etmiş ve 60 günden fazla borcu bulunmaktadır. Bu kişi borcunu 15.08.2017 tarihinde ödemesi halinde, ödediği tarihten itibaren 10+90 günden geriye kalan günler için sağlık hizmetlerinden faydalandırılacaktır.

Genel sağlık sigortalısının sağlık hizmetlerinden yararlanma hakkının sona erme tarihinden itibaren, bakmakla yükümlü olduğu kişilerin de söz konusu hakları sona erecektir.

6.6. Sıfır Gün ve Kazanç Bildirilen Sigortalıların Sağlık Yardımları

Kamu idarelerine ait işyerlerinde çalıştırılan ve iş sözleşmelerinin askıda kaldığı sürelerle ilişkin genel sağlık sigortası primleri ilgili kamu idaresince ödenen sigortalılar ile bunların bakmakla yükümlü olduğu kişiler sağlık hizmetlerinden yararlandırılmaya devam edilecektir.

4857 sayılı İş Kanununun 56. maddesinde, yıllık ücretli izinlerini işyerinin kurulu bulunduğu yerden başka bir yerde geçirecek olanlara istemde bulunmaları ve bu hususu belgelemeleri koşulu ile gidiş ve dönüşlerinde yolda geçecek süreleri karşılamak üzere işveren tarafından toplam dört güne kadar ücretsiz izin verileceği, 74. maddesinde ise doğum yapan kadın sigortalıya isteği halinde onaltı veya onsekiz haftalık sürenin tamamlanmasından sonra altı aya kadar ücretsiz izin verileceği öngörülmüş ve Kanunda bu sürelerin haricinde ücretsiz izin düzenlenmesine yer verilmemiştir.

Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalıların ilgili kanunlara göre ücretsiz izinli sayılan süreler haricinde ayrıca bir takvim yılı içerisinde toplam bir ayı aşmayan ve işverenlerince belgelendirilen ücretsiz izin sürelerinde genel sağlık sigortalılıkları devam edecektir.

Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalılar için aylık prim ve hizmet belgesi verilmemesi veya tutukluluk ve gözaltı hali, yol izni ve diğer ücretsiz izinler, devamsızlık, puantaj, kısmi istihdam, yarım çalışma, fesih tarihinde çalışmama ve diğer nedenlerle aylık prim ve hizmet belgesinde gün ve kazanç bildiriminde bulunulmaması halinde en son primin ilişkin olduğu tarih itibarıyla bu kapsamdaki genel sağlık sigortalılığı sona ermiş sayılacaktır. Ancak,

ilgili kanununda veya toplu iş sözleşmelerinde belirtilen ücretsiz izin halinde ise iznin sona erdiği tarih itibariyle bu kapsamdaki genel sağlık sigortalılığının sona erdiği kabul edilecek ve sigortalılığın sona ermesine ilişkin hükümler uygulanacaktır.

7. BİRDEN FAZLA GENEL SAĞLIK SİGORTALILIĞI VEYA BAKMAKLA YÜKÜMLÜ OLUNANLARIN STATÜLERİNİN DEĞİŞMESİ, BİRLEŞMESİ VEYA ÇAKIŞMASI

Genel sağlık sigortalılığı veya bakmakla yükümlü olunan kimse statüsünde bulunanların değişmesi, birleşmesi veya çakışması hususları Genel Sağlık Sigortası Tescil, Prim ve Müstahaklık İşlemleri Yönetmeliğinin 11. maddesinde açıklanmıştır.

7.1. Sürekli İş Göremezlik Geliri veya Ölüm Geliri Alanlar

İş kazası veya meslek hastalığı nedeniyle ölüm geliri bağlanan kişi Kanunun 60. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılmakta iken aynı zamanda diğer fıkra veya bentleri kapsamında genel sağlık sigortalısı olması halinde, (f) bendi dışındaki kapsamlar üzerinden sağlık hizmetlerinden faydalanacaktır.

Örnek 1- İş kazası geçirmesi nedeniyle tarafına sürekli iş göremezlik geliri bağlanan kişinin aynı zamanda Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı olarak çalışması halinde Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine göre sağlık hizmetlerinden faydalanacaktır.

Örnek 2- İş kazası geçirmesi nedeniyle ölen sigortalının sürekli iş göremezlik geliri bağlanan eşi, aynı zamanda Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı olarak çalışması halinde Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sağlık hizmetlerinden faydalanacaktır.

7.2. Ölüm Aylığı Alanlar ile Bakmakla Yükümlü Olunanlar

Kanuna göre hak sahibi olarak ölüm aylığı alması nedeniyle Kanunun 60. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı olan kişinin aynı zamanda Kanunun 60. maddesinin birinci fıkrasının (a) veya (b) bentleri kapsamında sigortalı olmaları durumunda sağlık hizmetlerinden 60. maddenin birinci fıkrasının (f) bendi kapsamında faydalanacaktır.

Örnek 1- Eşinin ölümü nedeni ile hak sahibi olarak aylık alan kişi aynı zamanda, Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine tabi olarak sigortalı olması halinde Kanunun 60. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendine göre sağlık hizmetlerinden faydalanacaktır.

Örnek 2- Eşinin ölümü nedeni ile hak sahibi olarak aylık alan kişi aynı zamanda, Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine tabi

olarak sigortalı olması ve 60 günden fazla prim ve prime ilişkin borcu bulunması halinde de Kanunun 60. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi kapsamında sağlık hizmetlerinden faydalananacaktır.

Ancak Kanunun 60. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi kapsamında aylık alan ve bu kapsamda sağlık hizmetlerinden yararlanmakta olan kişinin aktif sigortalılık kapsamında sağlık hizmetlerinden yararlanmayı talep etmesi halinde, talep ettiği statüye göre işlem yapılacaktır.

Kendi çalışmalarından dolayı gelir/aylık alması nedeniyle Kanunun 60. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı olan bir kişinin aynı zamanda anılan fıkranın (f) bendi kapsamında hak sahibi olarak gelir/aylık alması halinde, kendi çalışmalarından dolayı gelir/aylık aldığı kapsam üzerinden sağlık yardımlarından faydalananacaktır.

Bakmakla yükümlü olunan kişide, birden fazla bakmakla yükümlülük halinin birleşmesi durumunda, yazılı olarak talep edilmesi şartıyla tercihe göre işlem yapılır.

Örnek 3- Ölen babası üzerinden hak sahibi olarak yetim aylığı alan kişi, aynı zamanda Kanunun geçici 4. maddesi (5434 sayılı Kanuna tabi) kapsamında devlet memuru olarak çalışan annesi üzerinden sağlık hizmetlerinden yararlanmayı talep etmesi halinde, durum değişikliği olmaması şartıyla 25 yaşını dolduracağı tarihe kadar tercih ettiği kapsam üzerinden bakmakla yükümlü olunan kişi olarak sağlık hizmetlerinden faydalananacaktır.

Örnek 4- Ölen babası üzerinden, hak sahibi olarak yetim aylığı alan kişi, yüksek öğreniminin sona ermesi nedeniyle 22 yaşında iken yetim aylığının kesildiği tarih itibarı ile Kanunun geçici 4. maddesi (5434 sayılı Kanuna tabi) kapsamında devlet memuru olarak çalışan annesi üzerinden sağlık hizmetlerinden yararlanmayı talep etmesi halinde, durum değişikliği olmaması şartıyla 25 yaşını dolduracağı tarihe kadar talep ettiği kapsam üzerinden bakmakla yükümlü olunan kişi olarak sağlık hizmetlerinden faydalananacaktır.

7.3. 1005 sayılı Kanuna Göre Aylık Alanlar İle Bunların Eşleri

1005 sayılı Kanuna göre aylık alanlar ile bunların eşleri, aynı zamanda Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (a), (b), (c) bentleri kapsamında veya isteğe bağlı sigortalı olması veya bu kapsamlardan gelir veya aylık alan kişi durumunda bulunması halinde katılım payından muaf tutulmaları nedeniyle 1005 sayılı Kanun kapsamında sağlık hizmetlerinden faydalandırılacaktır.

8. YURT DIŞI BORÇLANMASI YAPARAK AYLIK ALANLAR

Ülkemizin taraf olduğu ikili sosyal güvenlik sözleşmeleri/anlaşmaları kapsamında veya 2147 sayılı Kanun ile 3201 sayılı Kanuna göre borç-

lanarak aylık alanlar, Türkiye'de ikamet etmek koşuluyla Kanunun 60. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılmaktadır.

Ancak, bu kişilerden gelir veya aylık bağlananların sağlık aktivasyonları sistemce otomatik olarak açılmayacak, sosyal güvenlik sözleşmesi olan veya olmayan ülkelere göre aktivasyon işlemi yapılacaktır.

Bu kapsamda gelir veya aylık bağlananların müracaatlarında, aylık ödeme kütüklerinden ilgili yabancı ülke kodu tespit edilecektir.

8.1. Sosyal Güvenlik Sözleşmesi Olan Ülkelerden Borçlanarak Aylık Alanlar

Ülkemiz ile Almanya, Arnavutluk, Avusturya, Belçika, Bosna Hersek, Çek Cumhuriyeti, Fransa, Hollanda, Hırvatistan, İtalya, Karadağ, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Lüksemburg, Makedonya, Romanya ve Sırbistan arasında sağlık yardımlarını da kapsayan anlaşma yapılmıştır.

Sosyal güvenlik il müdürlükleri/sosyal güvenlik merkezleri bünyesindeki yurtdışı birimlerin tespit edilen ülke, ülkemizin sağlık yardımlarını kapsayan sosyal güvenlik sözleşmesi/anlaşması imzaladığı bir ülke ise; Ek (3) 'de yer alan "Yurtdışı Birimlerin Bağlanan Aylık Sahiplerinin Sağlık Aktivasyon Talep Formu" doldurularak imzalanması istenecektir. Söz konusu form, usulüne uygun olarak doldurulup imzalandıktan sonra sağlık aktivasyonlarının açılmasına yurtdışı servislerince karar verilecektir.

8.2. Sosyal Güvenlik Sözleşmesi Olmayan Ülkelerden Borçlanarak Aylık Alanlar

Azerbaycan, İngiltere, İsviçre, Danimarka, Libya, İsveç, Norveç, Kanada, Gürcistan, Kebek, Slovakya ve Kore ile Ülkemiz arasındaki sosyal güvenlik sözleşmeleri sağlık yardımlarını kapsamamaktadır. Bu ülkeler ile sosyal güvenlik sözleşmesi olmayan ülkelere borçlanma yaparak gelir veya aylık alanların müracaatlarında "Yurtdışı Birimlerin Bağlanan Aylık Sahiplerinin Sağlık Aktivasyon Talep Formu" (Ek-3) doldurması istenecek ve Kimlik Paylaşım Sisteminden Ülkemizde ikamet ettikleri tespit edilirse sağlık aktivasyonları açılacaktır.

Yukarıda tanımlanan şekilde işlem yapıldıktan sonra, "Yurtdışı Birimlerin Bağlanan Aylık Sahiplerinin Sağlık Aktivasyon Talep Formu", "Sağlık Yardımı Talep ve Taahhüt Formları" ile birlikte muhafaza edilecektir.

9. UZUN SÜRELİ İSTİRAHAT ALANLAR

Sağlık hizmet sunucularınca Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında, işten çıkışı verilmeyen ve istirahat raporu verilerek uzun süreli tedavi gören sigortalıların, sağlık hizmeti almalarında bir kesinti yaşanmaması bakımından kısa vadeli sigortalar servislerin-

ce anılan istirahat raporlarının bekletilmeksizin, g-cics 3270 ISV ekranında yer alan "GEÇİCİ İŞ GÖREMEZLİK SÜRELERİ İŞLEMLERİ" menüsünden, rapor başlangıç ve iş başı/kontrol tarihlerinin girilmesi halinde sağlık hizmetlerinden faydalananacaktır.

10. İŞVERENLERCE ELEKTRONİK ORTAMDA SİGORTALI İÇİN PRİM GÜN BİLDİRİLMESİ

Sigortalıların Kurum sağlık hizmetlerinden yararlanabilmeleri için gerekli olan prim ödeme gün sayısını içinde bulunulan ay içerisindeki günlerle tamamlayacak olmaları durumunda, sağlık provizyon tarihinde Aylık Prim Hizmet Bildirgesi ile Kuruma henüz bildirilmeyen günlerin kısa vadeli sigorta kolları ve genel sağlık sigortası uygulamalarına esas prim ödeme gün sayılarının/kazançlarının "sigortalı hesap fişi" ile elektronik ortamda Kuruma gönderilmesi halinde işlem yapılması mümkün bulunmaktadır.

11. AYLIK VEYA GELİR BAĞLANACAK SİGORTALILARIN AKTİVASYON İŞLEMLERİ

Kanunun 37. maddesi gereğince evlenme ödeneği alan kız çocuklarının aylığının kesildiği tarihten itibaren peşin olarak gelir veya aylık ödenmiş olan sürenin sona erdiği tarihe kadar, gelir veya aylık almaya hak kazanan kişi durumunda olması halinde (eşinden boşanması veya eşinin ölümü nedeniyle dul kalması) Kanunun 60. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılarak, ilgili tahsis uygulamalarından kayıt girilerek sağlık hizmetlerinden faydalandırılacaktır.

12. MAHKEME KARARLARINA GÖRE SAĞLIK YARDIMLARININ VERİLMESİ

Mahkeme kararına göre yapılacak işlemlerde, genel sağlık sigortalısı tarafından söz konusu mahkeme kararının, ünitelerimizin ilgili servislerine ibraz edilmesi halinde hukuk servisi ile istişare edilerek mahkeme kararında süre belirtilmiş ise belirtilen süre kadar, herhangi bir süre belirtilmemiş ise altışar aylık sürelerle SPAS programı "Mahkeme Kararı Giriş" ekranından kayıt girişi yapılarak sağlık hizmetlerinden faydalandırılacaktır.

Kanunun 60. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi kapsamında aylık almakta iken aylıkları iptal edilenlerin, sağlık hizmetlerinden faydalanmasına devam edilmesine ilişkin mahkeme kararının ünitelerimizin ilgili servislerine ibraz edilmesi halinde hukuk servisi ile istişare edilerek mahkeme kararında süre belirtilmiş ise belirtilen süre kadar; herhangi bir süre belirtilmemiş ise altışar aylık sürelerle ilgili tahsis uygulamalarından kayıt girilerek sağlık hizmetlerinden faydalandırılacaktır.

3. BÖLÜM

KADIN VE ÇOCUKLARIN HASTALIK-İŞ KAZASI-MESLEK HASTALIĞI VE ANALIK SİGORTALARINDAN FAYDALANMASI İLE SAĞLANAN HAKLAR

"Eğer bir gün yolunuzu kaybederseniz bir çocuğun gözlerinin içine bakın; çünkü bir çocuğun bir yetişkine öğretebileceği her zaman üç şey vardır: Nedensiz yere mutlu olmak, her zaman meşgul olabilecek bir şey bulmak ve elde etmek istediği şey için var gücüyle dayatmaktır."

Paulo Coelho

I. İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞI SAYILAN HALLER İLE KAPSAMDA BULUNAN KADIN VE ÇOCUK ÇALIŞANLAR

İş Kazası ve meslek hastalığı sigortasından 4/1-a ve 4/1-b kapsamında çalışan kadın ve çocuk sigortalılar faydalanmakta olup 4/1-c kapsamında çalışanlar faydalanamamaktadır.

SGK (5510) Kanununda iş kazası;

- Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada,
- İşveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle sigortalı kendi adına ve hesabına bağımsız çalışıyorsa yürütmekte olduğu iş nedeniyle,
- Bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının, görevli olarak işyeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda,
- (4/1-a) kapsamındaki emziren kadın sigortalının, iş mevzuatı gereğince çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda,
- Sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş geliş sırasında,

Meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen engelli hale getiren olay olarak tanımlanmıştır. Buna göre bir olayın iş kazası sayılabilmesi için;

- Kazayı geçiren kişinin sigortalı olması,
- Kaza sonucu bedence veya ruhça engelli hale gelmesi,
- Kaza ile sonuç arasında uygun bir illiyet bağının bulunması,

Şartlarının bir arada bulunması ile birlikte, olayın yukarıdaki bentlerde sayılan hallerden birinde meydana gelmesi gerekmektedir.

İş kazası sigortası hükümleri; Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bendi kapsamında sigortalı sayılanlar ile; 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b), (c), (e) ve (g) bentlerinde sayılan sigortalılar, Kanunun Ek 5. maddesinde belirtilen tarım veya orman işlerinde hizmet akdiyle süresiz olarak çalışan sigortalılar, Ek 9 uncu maddesinin birinci ve 2. fıkrasında belirtilen şartlarda ev hizmetlerinde çalışan sigortalılar ve 2547 sayılı Kanunun Ek 29. maddesine göre intörn statüsündeki öğrenciler için geçerlidir.

1. İŞ KAZASI SAYILMA HAL VE DURUMLARI

İş kazası sayılma hal ve durumları Kanunun 13 üncü maddesinin birinci fıkrası ile Sosyal Sigortalar İşlemleri Yönetmeliğinin 35 inci maddesi doğrultusunda aşağıda açıklanmıştır.

1.1. Sigortalının İşyerinde Bulunduğu Sırada

İşyeri, Kanunun 11 inci maddesinde, sigortalı sayılanların maddi olan ve olmayan unsurlar ile birlikte işlerini yaptıkları yerler olarak tanımlanmış olup, işyerinde üretilen mal veya verilen hizmet ile nitelik yö-

nünden bağılılığı bulunan ve aynı yönetim altında örgütlenen işyerine bağı yerler. dinlenme, çocuk emzirme, yemek, uyku, yıkanma, muayene ve bakım, beden veya meslek eğitimi yerleri, avlu ve büro gibi diğer eklentiler ile araçlar da işyerinden sayılmıştır. Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bendi ile 5 inci maddesinin (a), (b), (c), (e) ve (g) bentlerinde sayılan sigortalıların, Ek 5 inci maddesinde belirtilen tarım veya orman işlerinde hizmet akdiyle süresiz olarak çalışan sigortalıların, Ek 9 uncu maddesinde belirtilen şartlarda ev hizmetlerinde çalışan sigortalıların ve intörn statüsündeki öğrencilerin; iş yerlerinde bulundukları sırada meydana gelen olaylar iş kazası sayılacaktır.

Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada meydana gelen olayların yapılan işle ilgili olup olmadığına bakılmaksızın iş kazası sayılması gerekmektedir.

Örneğin: sigortalıların işyeri sayılan yerlerde; avluda yürürken düşmesi, dinlenme saatinde top oynarken ayağının burkulması, bahçede meyve ağacından meyve toplarken düşmesi, tarlada çalışır iken traktör ile kaza geçirmesi, yemek yerken elini kesmesi, dinlenme odasında dinlenirken sobadan zehirlenmesi, işyerinde intihar etmesi, işyeri sınırları içinde bulunan havuzda boğularak ölmesi, ücretli izinli bulunduğu sırada çalıştığı işyerindeki arkadaşlarını ziyaret için geldiğinde kaza geçirmesi, araçlarla çalışanların bu araçlarda geçirecekleri kazalar iş kazası olarak kabul edilecektir.

Birden fazla işyerinde sigortalılık niteliği devam eden Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı sayılanlar bakımından her bir işyerinde meydana gelen olaylar bu kapsamda değerlendirilecektir. Sigortalının işyeri, Kuruma yapılan iş kazası bildirimlerinden tespit edilebileceği gibi, yapılacak araştırmalarla sigortalılık niteliğine ilişkin elde edilebilecek belgelerden de tespit edilebilir.

Örneğin; kollektif ve limited şirketlerin ortaklığı ile sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketin komandite ortaklığını aynı anda üzerinde bulunduran sigortalı üç şirkete ait işyerlerinden herhangi birinde denetim yaparken düşmesi sonucu yaralanması iş kazası sayılacaktır.

Kanunun 11 inci maddesindeki "sigortalının işini yaptığı yer" ifadesinden, sigortalının fiilen çalıştığı, yani esas işini gördüğü yerin anlaşılması gerekmektedir. Aynı maddenin ikinci fıkrası hükmüne göre de işin niteliği bakımından işyerine bağı bulunan yerlerle diğer eklentilerin de işyerinden sayılması gerekmektedir. Ancak, maden işletmeleri, kara yolları, demir yolları gibi işletmelerde çalışanların esas işini gördüğü yerden aynı işverene ait farklı bir işyerinde işin yürütümü ile ilgili olmaksızın bulunduğu sırada meydana gelen bir olayın sadece işyeri sınırları içinde meydana gelmesinden dolayı iş kazası sayılmasına imkân bulunmamaktadır.

Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde sayılanlardan mesleki ve teknik ortaöğretim sırasında alan eğitimi gören öğrenciler için işyeri, eğitim gördükleri atölye, laboratuvar ve benzeri yerlerdir. Bu nedenle atölye ya da laboratuvar dışında meydana gelen olaylar Kanunun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamına girmediğinden iş kazası sayılmayacaktır.

Sigortalının işyerinde kalp krizi geçirmesi veya başka bir hastalık nedeniyle ölmesi ya da ruhen veya bedenlen hemen veya sonradan engelli hale gelmesi iş kazası olarak kabul edilecektir.

1.2. Yürütülmekte Olan İş Nedeniyle

İş kazası sigortası hükümleri kapsamına giren sigortalılardan Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde sayılan sigortalılar için yürütmekte oldukları, kapsamdaki diğer sigortalılar için ise işverenleri tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle; işyerinde veya işyeri dışında meydana gelen kazalar iş kazası sayılacaktır.

"İşveren tarafından yürütülmekte olan iş" ifadesiyle, işyerinde veya işyeri dışında meydana gelen kazanın işverenin görevlendirmesi veya işin niteliği gereği yapıldığı sırada karşılaşabileceği kaza riskine karşı sigortalı teminat altına alınmaktadır. Buna göre, torna atölyesinde çalışan sigortalının elini torna makinesine kaptırması, tarlada çalışan sigortalının ilaçlama yaparken zehirlenmesi, tarlada çalışan sigortalının traktörün devrilmesi sonucu yaralanması ya da işverene ait traktör ile tarlaya giderken yolda traktörle kaza geçirmesi, beyaz eşya tamir bakım servisinde çalışan sigortalının buzdolabı tamiri için gittiği binada dengesini kaybederek düşmesi sonucunda yaralanması gibi olaylar işlerin yürütümü sırasında ve çalışma esnasında meydana geldiğinden iş kazası sayılması gerekmektedir.

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde sayılan sigortalıların işyeri dışında yürütmekte oldukları iş nedeniyle meydana gelen kazalar da iş kazası sayılacaktır.

Örnek 1- Kasap olarak işyeri işleten sigortalının getirilen etleri almak için işyeri dışına çıktığında bir aracın çarpması, marangoz atölyesi işleten sigortalının işyeri dışında mutfak dolabı monte ederken ayağına parçalardan birinin düşmesi sonucu yaralanması ya da çiftçilik yapan bir sigortalının tarlasına giderken yolda traktörü ile kaza geçirmesi gibi kazalar iş kazası olarak kabul edilecektir.

1.3. İşveren Tarafından Görev ile Başka Bir Yere Gönderilmesi

Sigortalının işveren tarafından görev ile başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda meydana gelen kazaların da iş kazası sayılması gerekmektedir. Burada göz önünde bulundurulması gereken husus, meydana gelen kazanın işverenin sigortalıya

vermiş olduğu görevle ilgili olup olmadığı, görevin yapılması için geçen süre içinde meydana gelip gelmediğinin tespitine bağlı bulunmaktadır.

Örneğin;

- İşverenin, işyerinde çalışan bir sigortalıyı evindeki bir malzemeyi almak üzere görevlendirmesi halinde, sigortalının işverenin evine gidip gelmesi sırasında uğradığı kazanın,
- Muhasebe bürosunda çalışan sigortalının işvereni tarafından mükellefin hesaplarını kontrol etmek için görevlendirilmesi halinde bu iş için gidip gelmesi sırasında ve mükellefin bulunduğu yerde çalışması sırasında meydana gelen olayların, iş kazası sayılması gerekmektedir.

Ancak, görevli olarak gönderilen sigortalının görev konusu ile ilgili olmayan ve görevinin dışında meydana gelen kazalar iş kazası sayılmaz. Bu nedenle görevli gönderilen sigortalının işi dışında eğlenmek için gittiği sinema veya gece kulübünde herhangi bir nedenden dolayı uğradığı kazanın iş kazası olarak kabul edilmesi mümkün değildir.

1.4. Emziren Kadın Sigortalının Çocuğuna Süt Vermek İçin Ayrılan Zamanlarda

Emziren kadın sigortalının çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda geçirdiği kazalar da iş kazası sayılmaktadır. Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde sayılan sigortalıların, çocuklarını emzirmeleri için ilgili Kanunlarında belirtilen sürelerde çocuğunun bulunduğu yer ile bu yere gidiş geliş sırasında ve emzirme sürelerinde geçirdiği kazalar iş kazası sayılacaktır.

Kadın sigortalının çocuğunu emzirmek için belirlenen zamanda işyerindeki emzirme odasında merdivenden düşmesi sonucu meydana gelen kaza, çocuğun bulunduğu yere gidiş geliş esnasında geçirdiği trafik kazaları iş kazası sayılmalıdır.

1.5. İşverence Sağlanan Taşıtlı İşin Yapıldığı Yere Gidiş ve Geliş Sırasında

Sigortalıların işverence sağlanan bir taşıtlı işin yapıldığı yere gidiş-geliş sırasında meydana gelen kazalar iş kazası sayılacaktır.

Burada önemli olan işverence sağlanan bir taşıtın bulunması ve sigortalıların işin yapıldığı yere getirilip götürülmeleri sırasında meydana gelen olayın, yine işverenin kiraladığı bir minibüs veya işyerine ait servis aracı ile sigortalıların evlerinden işyerine, işin bitiminde de işyerlerinden evlerine getirilip götürülmeleri sırasında meydana gelen trafik kazasının, sigortalının servis aracından inerken düşerek yaralanması veya araç içinde herhangi bir nedenle meydana gelen olayın, iş kazası sayılması gerekmektedir.

Ancak, sigortalının işe gitmek için bindiği servis aracından indikten sonra yolun karşı tarafında bulunan işyerine geçmek için yolu geçerken uğradığı trafik kazası, sigortalının getirilip götürülme hali sona ermesi nedeniyle iş kazası sayılamayacaktır.

5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde sayılan sigortalılar, 5 inci maddesinin (a), (b), (c) ve (e) bendinde sayılan sigortalılar ile Ek 9 uncu maddesinde belirtilen şartlarda ev hizmetlerinde çalışan sigortalılar ve intörn öğrencilerin iş kazası geçirmeleri halinde işverenleri tarafından kazanın olduğu yerdeki yetkili kolluk kuvvetlerine derhal, Kuruma da kazadan sonraki,

Kanunun 5 inci maddesinin (g) bendinde sayılan sigortalının iş kazası geçirmesi halinde, işvereni tarafından kazanın olduğu ve ülkemiz ile sosyal güvenlik sözleşmesi bulunmayan ülkelerdeki yerel kolluk kuvvetlerine derhal, Kuruma da kazadan sonraki,

Kanunun Ek 5 inci maddede belirtilen tarım veya orman işlerinde hizmet akdiyle süresiz olarak çalışan sigortalıların ise kendilerince veya işverenlerince kolluk kuvvetlerine derhal, Kuruma da kazadan sonraki, 3 iş günü içinde bildirilmesi gerekmektedir.

Sigortalıların, işverenin kontrolü dışındaki yerlerde iş kazası geçirmeleri halinde ise, iş kazası ile ilgili bilgi almasına engel olacak durumlarda, iş kazasının öğrenildiği tarihten itibaren bildirim süresi 3 iş günüdür.

2. MESLEK HASTALIĞI KAPSAMINDA BULUNANLAR İLE MESLEK HASTALIĞI SAYILAN HALLER

Meslek hastalığı sigortası hükümleri, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bendi kapsamında sigortalı sayılanlar ile 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b), (c), (e) ve (g) bentlerinde sayılan sigortalılar, Kanunun Ek 5 inci maddesinde belirtilen tarım veya orman işlerinde hizmet akdiyle süresiz olarak çalışan sigortalılar, Ek 9 uncu maddesinde belirtilen şartlarda ev hizmetlerinde çalışan sigortalılar ve 2547 sayılı Kanunun Ek 29 uncu maddesine göre intörn statüsündeki öğrenciler için geçerlidir.

Kanunun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasında meslek hastalığı, sigortalının çalıştığı veya yaptığı işin niteliğinden dolayı tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık, bedensel veya ruhsal engellilik halleri olarak tanımlanmıştır.

Bir hastalık veya engellilik halinin meslek hastalığı sayılabilmesi için;

- Sigortalı olunması,
- Yürütülen işin sonucu olarak ortaya çıkması,
- Meslek hastalığının Kurum Sağlık Kurulunca tespit edilmesi, (Hastalığın Çalışma

Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliğinde yer alması ve Kurum Sağlık Kurulunca maruziyet / yükümlülük sürelerinin yeterli/aşılmamış olduğunun tespit edilmesi) unsurlarının bir arada gerçekleşmesi gerekmektedir.

İş kazasının mesleki nitelikte bulunmayan olayları da kapsamına karşılık, meslek hastalığı tamamen yürütülen işle ilgili olayları kapsamaktadır. Ayrıca iş kazası ani bir hareket sonucu gerçekleşirken, meslek hastalığı zamanla ve tekrarlanan eylemler ile oluşmaktadır.

Örneğin; kömür madenlerinde çalışan sigortalıların tutuldukları "Pnömokonyoz" ve "Antrekozis", mermer ocakları veya kot taşılama işyerlerinde çalışanların tutuldukları "Silikozis", tütün işletmelerinde çalışan sigortalıların yakalandıkları "Tabakozis" gibi hastalıklar, işin niteliğine göre tekrarlanan bir sebeple meydana gelen tipik meslek hastalıklarından olduğu gibi, sıtma ile mücadele işlerinde çalışan sigortalıların bataklıkların kurutulması işinde çalıştıkları sırada yakalandıkları "Sıtma" hastalığı veya hayvanlarla ilgili işlerde çalışanların yakalandıkları "Şarbon" hastalığı, vb. hastalıklar da, işin yürütüm şartları yüzünden meydana gelen, meslek hastalıklarından sayılmaktadır.

2.1. Meslek Hastalığının Tespiti

Sigortalının çalıştığı işten dolayı meslek hastalığına tutulduğu;

a) Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmet sunucuları tarafından usulüne uygun olarak düzenlenen sağlık kurulu raporu ve bu raporun dayanağı diğer tıbbi belgelerin,

b) Kurum tarafından gerekli görülmesi hallerinde işyerindeki çalışma şartlarını ve buna bağlı tıbbi sonuçlarını ortaya koyan denetim raporları ve gerekli diğer belgelerin,

Kurum Sağlık Kurulunca incelenmesiyle tespit edilecektir. Tespit edilen meslek hastalığı işverene 7201 sayılı Kanun uyarınca tebliğ edilmesi gerekmektedir.

Meslek hastalığı sigortalının işten ayrıldığı tarihten sonra meydana çıkmış ve sigortalının çalıştığı işten kaynaklanmış ise, eski işinden fiilen ayrılmasıyla hastalığın meydana çıkması arasında bu hastalık için Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliğinde belirtilen süreden daha uzun bir sürenin geçmemiş olması şartı aranacaktır. Bu durumdaki sigortalının hastalıklarına ait hekim raporu ve diğer tıbbi belgeler ile doğrudan Kuruma müracaat etmesi gerekmektedir.

Ancak herhangi bir meslek hastalığının klinik ve laboratuvar bulguları ile belirlendiği ve meslek hastalığına yol açan etkenin işyerindeki inceleme sonunda tespit edildiği hallerde, meslek hastalıkları listesindeki yükümlülük süresi aşılmış olsa bile, söz konusu hastalık Kurumun veya ilgilinin başvurusu üzerine Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulunun onayı ile meslek hastalığı sayılabilecektir.

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki sigortalının tutulduğu tespit edilen meslek hastalığının tespit tarihinde yürüttüğü faaliyete ilişkin olup olmadığı hususu araştırılacak, tespit tarihindeki faaliyetten önceki başka faaliyet konusundan kaynaklanması halinde bu faaliyete ilişkin bilgiler toplanacaktır. Daha önceki faaliyetine ilişkin meslek hastalığına tutulan sigortalılar için de yükümlülük sürelerinin geçip geçmediği araştırılmalıdır.

Meslek hastalıkları listesindeki yükümlülük süresinin aşılması, belirtilmiş hastalıklar dışında herhangi bir hastalığın meslek hastalığı sayılıp sayılamayacağı konularında ilgililer ile Kurum arasında çıkabilecek uyuşmazlıklar Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulunca karara bağlanacaktır.

2.2. Meslek Hastalığının Bildirimi ve Bildirim Süresi

Meslek hastalığının bildirilmesi ve Kuruma bildirimin verilme süresi Kanunun 14 üncü maddesinde düzenlenmiştir.

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılanlar ile 5 inci maddesinin (a), (b), (c) (e) ve (g) bentlerinde sayılan sigortalılar, Ek 9 uncu maddesinde belirtilen şartlarda ev hizmetlerinde çalışan sigortalılar ve 2547 sayılı Kanun kapsamında görev yapan intörn öğrencilerin meslek hastalığına yakalanmaları halinde, işverenleri tarafından; bu durumun öğrenildiği günden başlayarak,

Ek 5 inci maddesinde belirtilen işlerde çalışan sigortalıların ise, kendilerince veya işverenlerince bu durumun öğrenildiği günden başlayarak,

3 iş günü içinde sosyal güvenlik il müdürlüğü/sosyal güvenlik merkezlerine elektronik ortamda e-Bildirim programından bildirim yapılacaktır.

Kurum Sağlık Kurulunca sigortalının yakalandığı hastalığın, meslek hastalığı olarak kabul edilmesi halinde işverenin bu durumu öğrendiği tarihten itibaren 3 iş günü içerisinde İş Kazası ve Meslek Hastalığı Bildirim Formu ile sosyal güvenlik il müdürlüğüne/sosyal güvenlik merkezlerine bildirmesi gerekmektedir.

Örnek 1- İşyerinde çalışan sigortalısının silikozis meslek hastalığına tutulduğunu 10/12/2013 tarihinde öğrenen işveren meslek hastalığı ile ilgili bildirim 12/12/2013 tarihinde saat 23:59'a kadar e-Bildirim yolu ile veya aynı gün mesai saati bitimine kadar kağıt ortamında yapması gerekmektedir.

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki sigortalıların meslek hastalığına yakalanması halinde bu durumun kendilerince öğrenildiği tarihten itibaren 3 iş günü içerisinde sosyal güvenlik il müdürlüğüne/sosyal güvenlik merkezlerine bildirmesi gerekmektedir.

Söz konusu bildirim, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalıların işverenlerince, (b) bendi kapsamındaki si-

gortalılar için ise kendilerince e-Bildirim programı ile yapılabileceği gibi, işveren sicil numarası ve e-Bildirge şifresi olmayan 4/1-b sigortalıları, Kanunun 5 inci maddesinde belirtilen sigortalılardan E-Bildirim sistemini kullanamayan işverenleri ile Ek-5 ve Ek-9 uncu maddesine tabi çalışan sigortalılar tarafından kâğıt ortamında doğrudan ya da posta yoluyla da Kuruma gönderilebilecektir.

Bilgi işlem altyapısında çeşitli nedenlerle meydana gelen arızalar ya da elektronik erişimin sağlanamaması nedeniyle söz konusu bildirimin elektronik ortamda yapılamaması durumunda ayrıca işverenlerce İş Kazası ve Meslek Hastalığı Bildirim Formu ile kâğıt ortamında ya da aynı bilgileri taşıyan dilekçe ile yasal sürede Kuruma yapılması ya da Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin beşinci maddesinin ikinci fıkrasına göre işlem yapılması halinde bildirim geçerli sayılacaktır.

Dilekçe ile yapılan bildirimde sigortalının T.C. kimlik ve sigorta sicil numarası, adı ve soyadı, doğum tarihi, işyerinde yaptığı iş, işyerinde çalışmaya başladığı tarih, meslek hastalığının vuku bulduğu yer, çalışılan zaman aralığı, gösterilen tanıkların ad ve soyadları, işyerinin adresi, işverenin adı, soyadı, unvanı, ikametgâh adres bilgileri, şirket merkezi bilgileri ile imzaları da bulunacaktır.

Ancak ilgili ünite tarafından istatistik kayıtları ve meslek hastalığının tespiti için gerekli görülen diğer bilgiler, işverene ya da 4/1-(b) kapsamındaki sigortalıya yazı yazılmak suretiyle istenecektir.

Adi posta ile yapılan bildirimlerde Kurum kayıtlarına intikal tarihi, tahhütlü, iadeli taahhütlü, acele posta veya ALO POST-PTT Kargo ile yapılan bildirimlerde postaya veriliş tarihi esas alınır. İş kazasının bildirimi bölümünde, iş günü hakkında açıklanan hususlar meslek hastalığı için de geçerli olacaktır.

2.3. Meslekte Kazanma Gücü Kayıp Oranının Tespiti

Ünitelerin kısa vadeli sigortalar servisleri veya komisyonca yahut iş müfettişleri ya da Kurumun denetim ile görevlendirilen memurlarınca yapılan bir tahkikat veya araştırma sonucu düzenlenen mevcut rapora/tutanağa veya sonuçlanmış mahkeme kararlarına göre olayın iş kazası olduğunun kesin olarak anlaşılması ve sigortalının gelir talebinde bulunması ya da söz konusu talep olmaksızın meslekte kazanma gücü kayıp oranının tespit edilmesini istemesi halinde, iş kazası dosyası denetim talebinde bulunulmadan "İş Kazası Kontrol Listesi>> ile birlikte dosyalar de belirtilen Kurum Sağlık Kurullarına gönderilecektir.

Ünitelerin kısa vadeli sigortalar servisleri veya yukarıda belirtilen komisyonca düzenlenen ve olayın iş kazası olduğunu belirtir rapor/tutanağa; olayın iş kazası olduğu açıkça belirtilecek, eldeki bilgi ve belgelere göre kaza tarihi, saati, normal mesai veya fazla mesai saatinde ya da mesai saatleri dışında olup olmadığı, kazanın oluş şekli (kazanın oluş hikayesi),

sigortalının kaza anında yaptığı iş, kaza sırasında kullanmakta olduğu alet ya da makine, kazada yaralanan organ, daha önce başka bir iş kazası geçirip geçirmediği, geçirmiş ise o kazaya ait bulguları, doğuştan veya sonradan hastalığı olup olmadığı, kaza anında sigortalı olup olmadığı, sigortalı ise toplam sigortalılık süresi, sigortalı çalışmalarının kısmi süreli ya da tam süreli olup olmadığı hususlarının açıkça belirtilmesi gerekmektedir.

Kısa vadeli sigorta servisleri personeline söz konusu dosya ve eki listede yer alan belgeler Sosyal Güvenlik İl Müdürlükleri bünyesinde bulunan Kurum Sağlık Kurullarına gönderilmeden önce kontrol edilecek, bu belgelerden eksik olanlar var ise; ilgili birimlerden resmi yazı ile istenecek, şayet temin edilememiş ise ilgili birim/kuruluş/kişi tarafından belge ve bilginin istenmesine rağmen temin edilemediği hususu izah edilerek konu ile ilgili dosyaya ait üst yazıda mutlaka belirtilecektir.

Kurum sağlık kurulları tarafından sigortalının meslekte kazanma gücü kayıp oranının yüzde 10'un altında belirlenmesi durumunda, Kanunun 21 ve 22 nci maddeleri ile ilgili aşağıda yapılan açıklamalar da dikkate alınarak denetim talebinde bulunulup bulunulmayacağına ünitece karar verilecektir.

Anılan maddeler kapsamında yapılacak bir işlem bulunmaması halinde dosya tahsis kütüklerine işlenmesi için sigortalı emeklilik servislerine itikal ettirilecektir.

Sigortalılar tarafından Kurum Sağlık Kurulunca alınan kararlara itiraz edilmesi halinde itiraz dilekçesi, karara bağlanmış dosya ile birlikte Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kuruluna iletilmek üzere Maluliyet ve Sağlık Kurulları Daire Başkanlığı'na gönderilecektir.

Meslekte kazanma gücü kayıp oranlarına (yüzde 10, yüzde 10 un altında veya üstünde) yönelik itirazlarda, Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulunca, denetim raporu ile tespiti gerekli görülen hususlar varsa, bu hususların açıkça anılan Kurul kararlarında belirtilmesi halinde meslekte kazanma gücü kayıp oranına bakılmaksızın denetim talebinde bulunulacaktır.

Ancak sigortalının meslekte kazanma gücü kayıp oranı kararına itiraz etmesi durumunda; sigortalının itiraz ettiği tarihte dosya denetime gönderilmiş ve sürdürülen soruşturma neticelendirilmiş ise dosya soruşturma raporu ile birlikte Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kuruluna iletilmek üzere Maluliyet ve Sağlık Kurulları Daire Başkanlığına gönderilecektir. Sigortalının itiraz tarihinde dosya denetime gönderilmemiş veya soruşturma henüz sonuçlandırılmamış ise soruşturma raporu beklenmeksizin dosya Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kuruluna iletilmek üzere Maluliyet ve Sağlık Kurulları Daire Başkanlığına gönderilecektir. Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulu iş kazası hakkında soruşturma raporu olmaksızın meslekte kazanma gücü kayıp oranına yapılan itiraz ile ilgili karar verebilecektir. Ancak anılan Kurulun gerek görmesi

halinde soruşturma raporu Kurumun ilgili denetim ve kontrolle yetkili birimi tarafından neticelendirildikten sonra tekrar Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kuruluna iletilmek üzere Maluliyet ve Sağlık Kurulları Daire Başkanlığına gönderilecektir. Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulu tarafından görüşülen ve karara bağlanan dosyalar kısa vadeli sigortalar servisleri aracılığıyla denetim sonucu beklenmeden gelir bağlanmak üzere emeklilik işlemleri servislerine gönderilecektir.

2.4. İşten Ayrılanların Meslek Hastalığı İddiaları

Kanunun 14 üncü maddesinin 3 üncü fıkrasına göre, meslek hastalığı, işten ayrıldıktan sonra meydana çıkmış ve sigortalı olarak çalıştığı işten kaynaklanmış ise sigortalının bu Kanunla sağlanan haklardan yararlanabilmesi için eski işinden fiilen ayrılmasıyla hastalığın meydana çıkması arasında bu hastalık için Kurum tarafından çıkarılan Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliğinde belirtilen süreden daha uzun bir zamanın geçmemiş olması gerekmektedir. Ancak, sigortalının herhangi bir meslek hastalığının klinik ve laboratuvar bulgularıyla belirlendiği ve hastalığa yol açan etkenin işyeri çalışma koşulları nedeniyle meydana geldiği yapılan inceleme sonucunda tespit edildiği takdirde, meslek hastalıkları listesindeki yükümlülük süresi aşılmış olsa bile söz konusu hastalığın Kurumun tespiti veya ilgilinin başvurusu üzerine Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulunun onayı ile meslek hastalığı sayılması mümkün bulunmaktadır.

Buna göre, hastalığın meslek hastalığına sebep olacak bir işten ve işyerinden ayrıldıktan sonra meydana gelmesi ya da çalıştığı işyeri şubesinin bağlı bulunduğu işyeri merkezinin başka bir ilde bulunması durumunda, sigortalılar, meslek hastalığı şüphesi ile ilgili belgeleriyle birlikte ikametgâhlarının bulunduğu yerdeki en yakın sosyal güvenlik il müdürlüğü/sosyal güvenlik merkezine başvurabilecektir. Fakat bu şekilde yapılan başvuru evrakları, anılan merkezlerce işlemleri yapılmak üzere, sigortalının en son çalıştığı işyerinin bağlı bulunduğu sosyal güvenlik il müdürlüğü/sosyal güvenlik merkezine gönderilecek ve meslek hastalığı tespit işlemleri bu merkezlerce yürütülecektir.

Bu şekilde başvuruda bulunan sigortalının meslek hastalığının tespiti için yeni veya ek muayene tetkik ve tahliller gerekmesi halinde söz konusu muayene, tetkik ve tahlil işlemlerinin sigortalının ikametgâhının bulunduğu ildeki yetkili sağlık hizmet sunucuları tarafından yapılma imkânı bulunması halinde ilgili sosyal güvenlik merkezleri arasında gerekli yazışmalar yapılarak sigortalının ikametgâhının bulunduğu sosyal güvenlik il müdürlüğü/sosyal güvenlik merkezi tarafından hastaneye sevk işlemi yapılarak sevk edilen hastanelerce konu ile ilgili tetkik ve tahliller yapılacak ve iş yerinin bağlı bulunduğu sosyal güvenlik il müdürlüğü/sosyal güvenlik merkezine gönderilecektir.

II. İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞI HALLERİNDE SAĞLANAN HAKLAR VE YARARLANMA ŞARTLARI

1. İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞI SİGORTASINDAN YARARLANMA ŞARTLARI

Sigortalıların iş kazasına bağlı olarak geçici iş göremezlik ödeneğinden yararlanabilmeleri için Kuruma yapılan bildirimin iş kazası olarak kabul edilmesi, meslek hastalığı sigortasından geçici iş göremezlik ödeneğinden yararlanabilmek için ise meslek hastalığının Kurum Sağlık Kurulunca tespit edilmesi gerekmektedir.

Geçici iş göremezlik ödeneğinin süresi Sağlık Bakanlığınca yetkilendirilen hekim veya sağlık kurullarından alınacak istirahat raporuna bağlıdır. Kanunun 18 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine istinaden sigortalılara iş kazası ve meslek hastalığı nedeniyle iş göremedikleri sürece prim ödeme gün sayısı şartı aranmaksızın ilk günden itibaren her gün için geçici iş göremezlik ödeneği verilecektir.

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde sayılanlara iş kazası ile meslek hastalığı halinde geçici iş göremezlik ödeneği, genel sağlık sigortası dahil prim ve prime ilişkin her türlü borçlarının ödenmiş olması şartıyla yatarak tedavi ve bu tedavi sonrası ayaktan tedavilerine ilişkin verilen istirahat süreleri için ödenecektir.

Tarım veya orman işlerinde hizmet akdiyle süreksiz olarak çalışanlar, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılırlar. Bunlar hakkında bu kanunun kısa vadeli sigorta kolları bakımından yalnızca iş kazası ve meslek hastalığı sigortası uygulanır.

Kanunun Ek 5 inci maddesine göre tarım veya orman işlerinde hizmet akdiyle süreksiz olarak çalışan sigortalıların, iş kazası ve meslek hastalığı sigorta kollarından sağlanan yardımlardan yararlanabilmeleri için iş kazasının olduğu tarihten en az on gün önce tescil edilmiş olmaları ve sigortalılıklarının sona ermemiş olması, iş kazası veya meslek hastalığından dolayı geçici iş göremezlik ödeneği ödenmesi için prim ve prime ilişkin her türlü borçlarının ödenmiş olması gerekmektedir.

Bu kapsamdaki sigortalıya, tescil edildiği tarihten sonraki on gün içinde (onuncu gün dâhil) iş kazası geçirmesi halinde geçici iş göremezlik ödeneği verilmeyecektir.

2. SAĞLANAN HAKLAR

5510 S.Kanunun 16 ncı maddesinin birinci fıkrasında iş kazası ve meslek hastalığı hallerinde sigortalılara sağlanan haklar;

a. Sigortalıya geçici iş göremezlik süresince günlük geçici iş göremezlik ödeneğinin verilmesi,

b. Sigortalıya sürekli iş göremezlik geliri bağlanması,

- c. İş kazası ve meslek hastalığı sonucu ölen sigortalının hak sahiplerine gelir bağlanması,
- ç. Gelir bağlanmış olan kız çocuklarına evlenme ödeneği verilmesi,
- d. İş kazası ve meslek hastalığı sonucu ölen sigortalı için cenaze ödeneği verilmesi, olarak sıralanmıştır.

III. HASTALIK SİGORTASI

1. HASTALIK HALİNİN TANIMI VE KAPSAMI

5510 sayılı Kanunun 15. maddesinde hastalık hali, sigortalının iş kazası ve meslek hastalığı dışında kalan ve iş göremezliğine neden olan rahatsızlıklar olarak tanımlanmaktadır. Kanunun 18 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine istinaden,

- Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi,
- Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sayılan aday çırak, çırak ve işletmelerde eğitim gören öğrenciler,
- Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamında sigortalı sayılanlar,
- 2547 sayılı Kanunun Ek 29 uncu maddesine göre intörn statüsündeki öğrenciler,
- Ev hizmetlerinde 10 gün ve daha uzun süreyle çalışanlar, hastalık sigortası kapsamına alınmıştır.

Bu kapsamların dışındaki sigortalılık statülerine hastalık sigortası kolundan geçici iş göremezlik ödeneği ödenmeyecektir.

2. SAĞLANAN HAKLAR VE YARARLANMA ŞARTLARI

Bu sigorta kolundan hastalık haline bağlı olarak ortaya çıkan iş göremezliğin üçüncü gününden başlamak üzere her gün için geçici iş göremezlik ödeneği verilecektir. Geçici iş göremezlik ödeneği ödenebilmesi için;

- a. İstirahatin başladığı tarihte sigortalılık niteliğinin sona ermemesi,
- b. İstirahatin başladığı tarihten önceki 1 yıl içinde en az 90 gün kısa vadeli sigorta primi bildirilmiş olması,
- c. Sağlık Bakanlığınca yetkilendirilen hekimler veya sağlık kurumlarından istirahat raporu alınmış olması, gerekmektedir.

IV. ANALIK SİGORTASI

1. ANALIK HALİNİN TANIMI

Analık hali;

- Sigortalı kadının,
- Sigortalı erkeğin sigortalı olmayan eşinin,
- Kendi çalışmalarından dolayı gelir veya aylık alan kadının, - Gelir veya aylık alan erkeğin sigortalı olmayan eşinin,

Gebeliğin başladığı tarihten itibaren doğumdan sonraki ilk sekiz haftalık, çoğul gebelik halinde ise ilk on haftalık süreye kadar olan gebelik ve analık hali ile ilgili rahatsızlık ve engellilik halleridir.

2. ANALIK SİGORTASINDAN SAĞLANAN HAKLAR

2.1. Geçici İş Göremezlik Ödeneği

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sayılanlar ve (b) bendinde belirtilen muhtarlar ile (b) bendinin (1), (2) ve (4) numaralı alt bentleri kapsamındaki kadın sigortalıya ve 5 inci maddesinin (a) ve (g) bendi kapsamındaki sigortalı kadına ve Kanunun ek 9 uncu maddesinin birinci fıkrasında sayılan sigortalı kadına analık hallerine bağlı olarak günlük geçici iş göremezlik ödeneği verilecektir. Geçici iş göremezlik ödeneği hekimin vereceği istirahatate bağlı olarak doğumdan önceki ve sonraki 8 haftalık sürede, çoğul gebelik halinde doğumdan önceki 8 haftalık süreye 2 haftalık süre ilave edilerek çalışmadığı her gün için ödenecektir.

Sigortalı kadının, isteği ve hekimin onayı ile doğuma 3 hafta kalıncaya kadar çalışması halinde, doğum sonrası istirahat süresine, doğum öncesi çalışılan süreler eklenecektir. Bu sürelerin eklenebilmesi için doğumdan önceki 3 haftaya kadar çalışmasının uygun olduğuna dair sağlık raporu Sağlık Bakanlığınca yetkilendirilen sağlık hizmet sunucusu hekimlerince düzenlenecektir.

25/02/2011 tarihinden itibaren sigortalı kadının, erken doğum yapması halinde, doğumdan önce kullanamadığı çalıştırılmayacak süreler doğum sonrasına ilave edilir ve ilave edilen her gün için, geçici iş göremezlik ödeneği ödenecektir. Ayrıca gebeliğinin 32 nci haftasından önce doğum yapan kadın sigortalının da doğum öncesi kullanamadığı sekiz haftalık süre, çoğul gebelikte ise on haftalık sürenin doğum sonrası süresine eklenerek, bu sürelerle ait geçici iş göremezlik ödenekleri ödenecektir.

Doğumuna 8 veya çoğul gebelikte 10 hafta kaldığı ya da 3 hafta kalıncaya kadar çalışabileceğine dair rapor alan kadın sigortalının erken doğum yapması nedeniyle kullanamadığı doğum öncesine ait günleri doğum sonuna ilave edilerek geçici iş göremezlik ödeneği ödenecektir.

Örnek 1- 07/03/2014 tarihinde doğum öncesi analık istirahatine ayrılan ve doğumuna 3 hafta kalıncaya kadar çalışabileceğine dair rapor alan ancak 17/03/2014 tarihinde erken doğum yapan kadın sigortalının doğum öncesi işyerinde çalıştığı 07/03/2014-17/03/2014 tarihleri arasında ait 10 günlük süre ile erken doğum nedeniyle kullanamadığı 17/03/2014-02/05/2014 tarihleri arası 46 günlük (10+46 gün) analık istirahati, doğum sonrasına ait 56 günlük doğum sonu istirahatine ilave

edilerek (56+10+46=112) geçici iş göremezlik ödeneği ödenmesi gerekmektedir.

Örnek 2- 10/03/2014 (32. hafta) tarihinde doğum öncesi 8 hafta veya çoğul gebelik halinde 10 hafta kaldığı için aktarma raporu almaksızın istirahatate ayrılan ve 20/03/2014 tarihinde erken doğum yapan kadın sigortalının erken doğum yapması nedeniyle kullanamadığı ve çalışmadığı 46 günün veya çoğul gebelik hali nedeniyle 60 günün doğum sonuna ilave edilerek geçici iş göremezlik ödeneklerinin ödenmesi gerekmektedir.

Ancak normal bir doğum olayında 10/03/2014-20/03/2014 tarihleri arasında hekimden onay almaksızın analık döneminde işyerinde çalıştığı tespit edilen sigortalıya söz konusu dönemde geçici iş göremezlik ödeneği ödenmeyecektir.

Sigortalı kadının hekim raporuna istinaden çalıştığının ve doğum öncesi izninin başlama tarihinin tespiti için kağıt ortamında düzenlenecek raporlarda "*Gebelik normal/çoğul gebeliktir. Doğuma... hafta kalmıştır. Sağlık durumu, doğuma üç hafta kalıncaya kadar çalışmasına uygundur.*" ifadelerine yer verilecek ve mutlaka rapora düzenlenme tarihi ile poliklinik protokol numarası yazılacaktır. Bu duruma göre, raporun düzenlenme tarihi, doğum öncesi izninin (8 veya 10 haftanın) başlama tarihi olarak kabul edilecektir.

E-Ödenek sistemine göre düzenlenecek doğum raporlarında süreler standart olup, rapor üzerinde yer alması gereken bilgiler elektronik ortamda Kuruma gönderilmektedir.

Doğumuna 8 hafta kaldığı ve 3 hafta kalıncaya kadar çalışabileceğine dair rapor alan sigortalı kadın, üç haftadan önce doğum yaparsa işyerinde çalışmadığı süre kadar analık geçici iş göremezlik ödeneği ödenip, rapor tarihi ile iş göremezlik ödeneğinin başladığı tarih arasındaki süre doğum sonrası istirahat süresine ilave edilir.

Doğumuna 8 hafta kaldığı ve 3 hafta kalıncaya kadar çalışabileceğine dair rapor alan sigortalı kadın üç haftadan daha uzun bir süreden sonra doğum yaparsa işyerinde çalışmadığı gün kadar geçici iş göremezlik ödeneği ödenir. Sigortalı kadına tekil gebelikte 56, çoğul gebelikte 70 günden fazla analık sigortasından geçici iş göremezlik ödeneği ödenemeyeceğinden, 56 veya 70 günden fazla istirahatli kaldığı sürelerle ait ödenen geçici iş göremezlik ödenekleri hastalık sigortasından ödenecektir. Hastalık sürelerine ait ayrıca sağlık hizmet sunucusu tarafından istirahat raporu düzenlenmesine gerek bulunmamakta olup, analık vaka türünden düzenlenen rapor içerisinde bu süre e-Ödenek uygulaması tarafından otomatik olarak oluşturulmaktadır.

Örnek 3- 01/03/2011 tarihinde doğum öncesi istirahatine ayrılan sigortalı kadın 03/05/2011 tarihinde doğum yaparsa, doğum tarihi esas alınarak yapılan hesaplamaya göre 01/03/2011-07/03/2011 tarihle-

ri arasındaki süre hastalık sigortası, 08/03/2011-02/05/2011 tarihleri arasındaki süre ise analık sigortası kolundan değerlendirilecektir.

Ancak Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde sayılan sigortalılar hastalık sigortasına tabi olmadıklarından doğumun sekiz veya on haftadan sonra gerçekleşmesi halinde bu süreleri aşan süreler için geçici iş göremezlik ödeneği ödenmeyecektir.

Sigortalı kadının gebeliğin başladığı tarihten sonra ve doğumdan önceki 8 haftalık, çoğul gebelik halinde 10 haftalık süreden önce rahatsızlığı nedeniyle sağlık hizmet sunucusu hekimleri tarafından istirahatine lüzum görülmesi halinde kendisine istirahatli kaldığı süreler için hastalık sigortasından geçici iş göremezlik ödeneği ödenecektir.

Gebeliğinin 32 nci haftasından önce doğum yapan (düşük dahil) kadın sigortalıya da analık hali nedeniyle istirahat raporu düzenlenebilecek ve düşük yapılan tarih doğum tarihi kabul edilerek, erken doğum nedeni ile ödenemeyen ve doğum öncesinde sigortalı kadının istirahat etmesi gereken sürelerle ait iş göremezlik ödenekleri doğum sonrası istirahat sürelerine ilave edilerek çalışılmayan süreler için geçici iş göremezlik ödeneği ödenmesi gerekecektir.

Tıbbi gereklilik nedeni ile gebeliğin sonlandırılması sonucu istirahati uygun görülen sigortalı kadına analık sigortasından, tıbbi gereklilik haricinde (kürtaj vb.) istirahat verilen sigortalı kadına ise hastalık sigortasından geçici iş göremezlik ödeneği ödenecektir.

2.2. Analık Sigortasında Geçici İş Göremezlik Ödeneği Yararlanma Şartları

Analık sigortası kapsamında olanlara doğumdan önceki ilk 8 haftalık, çoğul gebelik halinde ilk 10 haftalık; doğumdan sonraki sürede ise ilk 8 haftalık çalışmadığı her güne geçici iş göremezlik ödeneği ödenebilmesi için;

- Doğumdan önceki bir yıl içinde en az 90 gün kısa vadeli sigorta primi bildirilmiş olması,
- İstirahatli olduğu süre içinde iş yerinde çalışmamış olması, (Sigortalı kadının isteği ve hekimin onayı ile doğuma 3 hafta kalıncaya kadar çalışma durumu hariç)
- İstirahatin başladığı tarihte sigortalılık niteliğinin yitirilmemiş olması,
- Doğum olayının canlı veya ölü olarak gerçekleşmiş olması,
- Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı sayılanların analıkları halinde, ayrıca genel sağlık sigortası dâhil prim ve prime ilişkin her türlü borçlarının ödenmiş olması, gerekmektedir.

32 nci haftada hekimden, doğumuna 8 hafta veya çoğul gebelikte 10 hafta kaldığı ve 3 hafta kalıncaya kadar çalışabileceğine dair rapor alan

sigortalı, bu sürelerdeki çalışmaları ile son bir yıl içinde 90 günlük prim ödeme gün şartını yerine getirmesi halinde, geçici iş göremezlik ödeneği almaya hak kazanacaktır. Benzer şekilde sigortalının hekime 32 nci haftadan sonra başvurarak, çalışabilir raporu alması halinde de, 37 nci haftanın başladığı tarihe kadar prim ödeme gün sayısı koşulunu yerine getirdiği takdirde ödeneğe müstahak olacaktır.

Örnek 1- 03/03/2017 (32 nci hafta) tarihinde hekime çıkarak 3 hafta kalıncaya kadar çalışabileceğine dair istirahat raporu alan sigortalı, 07/04/2017 tarihinde doğum öncesi istirahatine ayrılmıştır. Sigortalının 03/03/2017 tarihinde 80 günü bulunmakla birlikte, çalışabilir raporu aldığı dönemde kendisi adına bildirilen 35 günlük prim ile 90 gün kısa vadeli sigorta primi bildirilmiş olma şartını sağlamıştır. Bu nedenle söz konusu sigortalı için geçici iş göremezlik ödeneği ödenecektir.

Örnek 2- 10/04/2017 tarihinde (35 inci hafta) tarihinde hekime çıkarak 3 hafta kalıncaya kadar çalışabileceğine dair istirahat raporu alan sigortalı, 24/04/2017 tarihinde doğum öncesi istirahatine ayrılmıştır. Sigortalının hekime çıktığı tarihten 3 hafta kalıncaya kadar (24/04/2017) yaptığı çalışma sonucu bildirilen primleri ile hekime çıkmadan önce yaptığı çalışmaya ilişkin primleri 90/120 gün prim hesabında dikkate alınacaktır. Ancak, sigortalının hekime 35 nci haftada çıkmış olması nedeniyle 32 ve 35 nci haftalar arasında kalan süre doğum sonrasına aktarılmayacak ve bu süre için geçici iş göremezlik ödeneği ödenmeyecektir.

Ayrıca, 37 ve 40 ncı haftalar arasında geçici iş göremezlik ödeneği ödenmeden çalışılan süreler, doğum öncesi ve/veya doğum sonrası için gerekli olan son bir yıldaki 90 günün hesabında dikkate alınacaktır.

Örnek 3- 03/03/2017 tarihinde (39 uncu hafta) doğum yapan (doğum öncesi hekime çıkmadan) sigortalı için doğrudan doğum sonrası rapor düzenlenmiştir. Buna göre istirahat raporu, erken doğum nedeniyle kullanamadığı 7 gün ve doğum sonrası 56 gün olmak üzere toplam 63 günden oluşacaktır. Müstahaklık sorgu tarihi ise doğumun gerçekleştiği 03/03/2017 tarihi olacaktır. Dolayısı ile bu tarihten önce olan 37 ve 38 nci haftalarda bildirilen primler de son bir yıldaki 90 günün hesabında dikkate alınacaktır.

Örnek 4- 03/03/2017 tarihinde (38 inci hafta) hekime çıkarak doğum öncesi istihate ayrılan sigortalı 17/03/2017 tarihinde doğum yapmıştır. Buna göre 14 gün doğum öncesi ve 56 gün de doğum sonrası olmak üzere toplamda 70 gün olarak belirlenecektir. Müstahaklık sorgu tarihi ise sigortalının doğum öncesi hekime çıktığı 03/03/2017 tarihidir. Dolayısı ile bu tarihten önce olan 37 nci hafta için bildirilen primler de son bir yıldaki 90 günün hesabında dikkate alınacaktır.

Geçici iş göremezlik ödeneği alabilmek için, gerekli prim ödeme gün sayısı bulunmayan ve doğum öncesi istirahatine ayrıldığı tarih ile doğum yaptığı tarih arasında işyerinde çalışmadığı sürelerde, işverence

(toplu iş sözleşmesi, işyeri yönetmeliği hükümleri vb. nedenlerle) ücretleri tam ödenerek sigorta primleri de Kuruma yatırılan kadın sigortalılar bakımından, Kurumca geçici iş göremezlik ödeneği verilecek süre, aynı zamanda sigorta primi bildirilmiş süre ile çakışamayacağından bu devredeki sigorta primi bildirilmiş günlerin, yaptığı doğum nedeniyle, geçici iş göremezlik ödeneği verilmesi için gereken 90 gün hesabında dikkate alınması mümkün değildir.

Örnek 5- 21/03/2014 tarihinde doğum öncesi istirahatine ayrılarak 16/05/2014 tarihinde doğum yapan ve istirahatin başladığı 21/03/2014 tarihinde kendisi için 89 gün analık sigortası primi ödenmiş olan sigortalı kadının, doğum istirahatine ayrıldığı 21/03/2014 tarihi ile doğum yaptığı 16/05/2014 tarihi arasında işyerinde çalışmadığı süre için, toplu iş sözleşmesi gereğince işverence ücretleri, dolayısı ile sigorta primleri ödenmiş olsa dahi sigortalı kadına iş göremezliğin başladığı tarihten önceki bir yıl içinde en az doksan gün şartı yerine gelmediğinden analık geçici iş göremezlik ödeneği verilmesi mümkün değildir. Sigortalı kadının doğumdan önceki bir yıl içerisinde yasal olarak bulunması gereken çalışma sürelerinin fiili olmadığı yönünde inandırıcı şüphe, ihbar, şikâyetle bulunulması durumunda sigortalılara ait geçici iş göremezlik ödenekleri ödenecek, akabinde konu Kurumun kontrol ve denetimle görevli memurlarınca incelenmek üzere ilgili birime gönderilecek ve denetim raporu sonucuna göre işlem yapılacaktır.

Analık sigortasından geçici iş göremezlik ödeneği ödenmesi için aranan şartlar arasında talep dilekçesi verilmesi şartı bulunmamaktadır. Bu nedenle analık sigortası nedeniyle sağlık hizmet sunucuları tarafından düzenlenerek kurum kayıtlarına intikal eden raporların sigortalının başvurusu ve talep dilekçesi aranmaksızın ödenmesi gerekmektedir.

2.3. Emzirme Ödeneği ve Yararlanma Şartları

Analık sigortasından sağlanan diğer bir hak da emzirme ödeneğidir. Buna göre, Kanunun;

- 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b), 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (g) bendi kapsamında sigortalı kadın ile ek 9 uncu maddesinin birinci fıkrasına göre ev hizmetlerinde çalışan sigortalı kadına,
- 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b), 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (g) bendi kapsamında sigortalı erkek ile ek 9 uncu maddesinin birinci fıkrasına göre ev hizmetlerinde çalışan sigortalı erkeğin, herhangi bir kapsamda sigortalı olmayan doğum yapan eşine,
- Kendi çalışmaları nedeniyle gelir ve/veya aylık almakta iken doğum yapan kadına,
- Kendi çalışmaları nedeniyle gelir ve/veya aylık almakta olan erke-

ğın herhangi bir kapsamda sigortalı olmayan ve doğum yapan eşine, emzirme ödeneği ödenecektir.

Doğum yapan kadının sigortalı olduğu durumlarda, sayılan kapsamlarda olmaması veya gerekli gün şartını sağlayamaması halinde sigortalı erkeğe veya gelir/aylık alan erkeğe emzirme ödeneği ödenmesi (şartları sağlasa dahi) mümkün değildir.

Örnek 1- Doğum yaptığı tarihte Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi kapsamında sigortalı olan kadının eşi 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalıdır. Doğum yapan kadın, kendisi sigortalı olduğu için müstahaklık değerlendirmesi kadın sigortalı üzerinden yapılacaktır. Buna göre doğum yapan kadın, 5/1-(e) kapsamında sigortalı olduğundan ve bu sigorta kapsamında analık sigortası bulunmadığından, doğum yapan kadına emzirme ödeneği ödenmeyecektir. Ayrıca, doğum yapan eşi sigortalı olduğundan erkek sigortalıya da emzirme ödeneği ödenmeyecektir.

Örnek 2- Doğum yaptığı tarihte 4/1-(a) kapsamında sigortalı olan kadının 120 gün kısa vadeli sigorta primi bulunmamaktadır. Bu nedenle doğum yapan kadın sigortalıya emzirme ödeneği ödenmesine imkân bulunmamaktadır. Ayrıca, doğum yapan eşi sigortalı olduğundan, erkek sigortalıya da (analık sigortası kapsamında sigortalı ve 120 gün kısa vade sigorta primi olsa dahi) emzirme ödeneği ödenmeyecektir.

Emzirme ödeneği her bir çocuk için doğum anında yaşaması şartıyla (canlı doğum) doğum tarihinde geçerli olan ve Kurum Yönetim Kurulunca belirlenerek Bakanlık Makamınca onaylanan tarife üzerinden verilecektir.

Sigortalı erkeğe emzirme ödeneği verilebilmesi için, doğum tarihinde doğum yapan kadının Medeni Kanuna göre evliliğin gerçekleşmiş olması şartı aranacaktır.

Ancak sigortalı kadının doğum yapması halinde, emzirme ödeneği ödenebilmesi için doğum tarihinde evli olma şartı aranmayacaktır.

Emzirme ödeneği verilebilmesi için, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının;

1-(a) bendi kapsamında olanlar için doğumdan önceki bir yıl içinde en az 120 gün kısa vadeli sigorta kolları primi bildirilmiş olması,

2-(b) bendi kapsamında olanlar için doğumdan önceki bir yıl içinde en az 120 gün kısa vadeli sigorta kolları primi yatırılmış ve genel sağlık sigortası primi dâhil prim ve prime ilişkin her türlü borçlarının ödenmiş olması, gerekmektedir.

Emzirme ödeneğine hak kazanan sigortalılardan Kanunun 9 uncu maddesine göre sigortalılığı sona erenlerin, bu tarihten başlamak üzere 300 gün içinde çocukları doğarsa, sigortalı kadın veya eşi analık sigortası haklarından yararlanacak sigortalı erkeğe, doğum tarihinden önceki 15 ay içinde en az 120 gün prim ödenmiş olması şartıyla emzirme ödeneği ödenecektir.

Örnek 3- İşyerinden 01/08/2012 tarihinde ayrılması nedeniyle 10/08/2012 tarihinde sigortalılık niteliğini yitiren sigortalı erkeğin eşinin sigortalılık niteliğinin yitirildiği tarihten itibaren 300 gün içinde, yani 10/08/2012-05/06/2013 tarihleri arasında 09/01/2013 tarihinde doğum yapması ve doğum tarihinden önceki 15 ay içinde yani 09/10/2011-08/01/2013 tarihleri arasında en az 120 gün kısa vadeli sigorta kolları primi ödendiğinin tespit edilmesi halinde emzirme ödeneğinin ödenmesi mümkün bulunmaktadır.

Söz konusu hükmün işletilebilmesi için, sigortalılığı sona erdikten sonra doğum yapan kadının veya eşi doğum yapan erkeğin, doğum tarihinde başka bir kapsamda sigortalılığının bulunmaması gerekmektedir. Ancak, sigortalılığı sona erdikten sonra yalnızca genel sağlık sigortalılığı bulunanlar için anılan hüküm işletilecektir.

Örnek 4- 01/05/2016 tarihinde 4/1(a) sigortalılığı sona eren kadın sigortalı, 27/08/2016 tarihinde doğum yapmıştır. Doğum tarihinde 60/g kapsamında genel sağlık sigortası tescili bulunan kadın için söz konusu hüküm işletilerek, doğumun 300 gün içinde gerçekleşmiş olması ve doğum tarihinden önceki 15 ay içinde 120 günü bulunması nedeniyle emzirme ödeneği ödenecektir.

Örnek 5- 01/06/2016 tarihinde 4/1-(a) sigortalılığı sona eren kadın sigortalının 15/06/2016 tarihinde iş-kur kursiyeri olarak 5/1-(e) sigortalılığı başlatılmıştır. 27/07/2016 tarihinde doğum yapan kadın sigortalıya, doğum tarihinde iş-kur kursiyeri olarak aktif zorunlu sigortalılığının bulunması ve söz konusu kapsamda olanların analık sigortası hükümlerinden yararlanamaması nedeniyle emzirme ödeneği ödenmeyecektir.

Sigortalılara ödenecek emzirme ödeneklerinin ödeme sürelerinin kısaltılması ve mağduriyetlerin asgariye indirilmesi amacıyla, daha önce talep dilekçesi şartına bağlı bulunan emzirme ödeneği, kadın sigortalının evde kendi başına yaptığı doğumlar ile hemşire veya ebeler tarafından evde yaptırılan doğumlar haricinde;

Elektronik ortamda düzenlenen raporlarda çocuğun doğum bilgisi ve tarihi e-Ödenek programı tarafından ödeme aşamasında otomatik olarak sorgulanarak anılan program üzerinden talep dilekçesi aranmaksızın ödenmesi gerekmektedir.

Ayrıca emzirme ödeneği ile ilgili taleplerde hangi sosyal güvenlik il müdürlüğü sigortalısı olursa olsun sigortalının müracaatına göre başvurduğu sosyal güvenli il müdürlüğü/sosyal güvenlik merkezlerince emzirme ödeneği ödenecektir. Söz konusu ödeneğin ödenebilmesi için e-Ödenek programı kurum modülünde T.C. kimlik numarası ile sorgulama ve arşivleme menüsünden açılan pencereden emzirme ödeneği raporu "dosya devri" yapılarak başvuru yapılan sosyal güvenlik merkezine aktarılacak ve ödeme işlemi gerçekleştirilecektir.

Emzirme raporları sağlık hizmet sunucusunda kaydedilirken, raporda yer alan doğum tarihi ile kimlik paylaşım sisteminde kayıtlı bulunan doğum tarihinin farklı olması durumunda, sağlık hizmet sunucusuna belirtilen doğum tarihi esas alınarak emzirme ödeneği ödenecektir.

Geçici iş göremezlik ödeneği ile emzirme ödeneği verilmesi, 5510 sayılı Kanun ile doğuma bağlanmış olduğundan evlat edinme halinde geçici iş göremezlik ödeneği ödenmeyeceği gibi, emzirme ödeneği de ödenmeyecektir.

3. SÜREKLİ İŞ GÖREMEZLİK GELİRİ

Süreklî iş göremezlik gelirine hak kazanma, gelirin hesaplanması, başlangıcı ve birden fazla iş kazası ve meslek hastalığı hali Kanunun 19 uncu maddesinde düzenlenmiştir.

Süreklî iş göremezlik geliri, iş kazası veya meslek hastalığı sonucu oluşan hastalık ve engellilik nedeniyle Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucularının sağlık kurulları tarafından verilen raporlara istinaden Kurum sağlık kurulunca meslekte kazanma gücü en az yüzde 10 oranında azalmış bulunduğu tespit edilen sigortalıya bağlanacaktır.

İş kazası veya meslek hastalığı neticesinde Kurum sağlık kurulunca meslekte kazanma gücünün en az % 10 oranında azaldığı tespit edilen sigortalıların kısa vadeli sigortalar servisleri tarafından denetim amacıyla Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı ile ilgili grup başkanlıklarına gönderilen dosyaları, soruşturma sonucu beklenmeden emeklilik servislerine iletilerek süreklî iş göremezlik gelirleri bağlanacak, daha sonra düzenlenen denetim raporlarında olayda sigortalı, işveren ve üçüncü kişilerin sorumluluğunun tespit edilmesi halinde, Kanunun 21 inci, 22 nci ve 23 üncü maddeleri doğrultusunda gerekli işlemler yapılacaktır.

İş kazasının Kısa Vadeli Sigortalar Servisi veya İş Kazası Tespit Komisyonu tarafından tespit edilerek Kurum sağlık kurulunca meslekte kazanma gücü kayıp oranının en az % 10 oranında azaldığına karar verilmesi üzerine, süreklî iş göremezlik geliri bağlanan sigortalı ile ilgili kusura oranlarının tespitine ilişkin olarak müfettiş tarafından yapılan soruşturma sonucu, meydana gelen olayın/kazanın iş kazası olmadığının anlaşılması halinde müfettiş raporu esas alınarak gelir başlangıç tarihi itibarıyla kesilecek ve Kanunun 96. maddesine göre işlem yapılacaktır.

Süreklî iş göremezlik geliri bağlanabilmesi için, sigortalının çalıştığı işten ayrılması, iş yerini kapatması veya devretmesi şartı aranmayacak olup, sigortalıların örneği Kurumca hazırlanacak tahsis talep dilekçesini doğrudan Kuruma vermesi veya posta yoluyla ya da e-devlet üzerinden göndermesi gerekmektedir.

Kanunun 4/1-(b) bendine göre sigortalı sayılanlara, süreklî iş göremezlik geliri bağlanabilmesi için, kendi sigortalılığından dolayı, genel sağlık sigortası dahil prim ve prime ilişkin her türlü borçlarının ödenmiş olması zorunludur.

Sigortalılık hallerinden birden fazlasına tabi olan sigortalıların gelir hesabına esas kazançları belirlenirken diğer sigortalılık hallerine tabi gün ve kazançlarının da dikkate alındığı durumda, 4/1-(a) kapsamında sürekli iş göremezlik geliri bağlanacak sigortalıların 4/1-(b) kapsamında da hizmetlerinin ve bu hizmetlere ilişkin prim ve prime ilişkin borçlarının bulunması ve 4/1-(b) kapsamındaki hizmetlerin günlük kazancın tespitinde;

- Dikkate alınması halinde, bu hizmetlere ilişkin prim borçları ödenmeden gelir bağlama işlemleri sonuçlandırılmayacak, ancak 97 nci madde hükümleri dikkate alınmak kaydıyla prim borçlarının ödeme tarihi gelir başlangıç tarihini değiştirmeyecektir.
- Dikkate alınmaması halinde ise, prim borçlarının ödenmesi beklenmeden gelir bağlama işlemleri sonuçlandırılacaktır.

3.1. Sürekli İş Göremezlik Gelirinin Hesaplanması

Sürekli iş göremezlik geliri sigortalının;

- Tam iş göremezliği halinde;
Günlük kazanç $\times 30 \times \% 70$ veya kısaca $GK \times 21$,
- Kısmi iş göremezliği halinde ise
Günlük kazanç $\times 30 \times \% 70 \times SİD$ (sürekli iş göremezlik derecesi) veya kısaca $GK \times 21 \times SİD$,

Formüllerine göre hesaplanacaktır. Sigortalının başkasının bakımına muhtaç olması durumunda yüzde 70 olan gelir bağlama oranı yüzde 100 olarak dikkate alınacak ve Gelir = $GK \times 30 \times SİD$ formülüne göre hesaplanacaktır.

Bu şekilde hesaplanan gelir, günlük kazanç hesabına giren son takvim ayı itibarıyla hesaplanan gelirdir. Sigortalının son takvim ayı itibarıyla hesaplanan gelirinin gelir başlangıç tarihine kadar Kanunun 55 inci maddesine göre arttırılmasında, son takvim ayı ve gelir başlangıç tarihi dikkate alındığından, gelir hesabına esas olan son takvim ayının ait olduğu dönemde gelir / aylıklara yapılmış olan artışlar uygulanmayacaktır.

Hem son takvim ayının hem de gelir başlangıç tarihinin ilk altı aylık dönemde olması halinde ilk altı aylık döneme ait artış verilmeyecek, son takvim ayının ilk altı aylık dönemden önce, gelir başlangıç tarihinin ilk altı aylık dönemde olması halinde ise ilk altı aylık döneme ilişkin artış uygulanacaktır.

Son takvim ayı ile gelir başlangıç tarihinin ikinci altı aylık dönemde olması halinde ise ilk ve ikinci altı aylık döneme ait artış verilmeyecek, son takvim ayının ikinci altı aylık dönemden önce, gelir başlangıç tarihinin ikinci altı aylık dönemde olması halinde sadece ikinci altı aylık döneme ilişkin artış uygulanacaktır.

Örnek 1- Sigortalının son takvim ayı 2018/Aralık ayı, gelir başlangıç tarihinin ise 1/6/2019 olması halinde, son takvim ayı itibarıyla hesapla-

nan gelire 2019/Ocak dönemine ilişkin aylık artışı uygulanacaktır. Bu sigortalının son takvim ayının 2019/Ocak olması halinde ise son takvim ayı itibarıyla hesaplanan gelire 2019/Ocak dönemine ilişkin artış uygulanmayacaktır.

Örnek 2- Sigortalının son takvim ayı 2018/Haziran ayı, gelir başlangıç tarihinin ise 1/8/2018 olması halinde, son takvim ayı itibarıyla hesaplanan gelire, 2018/Ocak artışı uygulanmayacak olup, sadece 2018/Temmuz dönemine ilişkin aylık artışı uygulanacaktır. Bu sigortalının son takvim ayının 2018/Temmuz olması halinde ise, son takvim ayı itibarıyla hesaplanan gelire 2018/Ocak ve 2017/Temmuz dönemine ilişkin aylık artışları uygulanmayacaktır.

İş kazası ve meslek hastalığı hallerinde bağlanacak gelirlerin hesabına esas tutulacak günlük kazanç;

- İş kazasının olduğu tarihten, meslek hastalığı halinde ise iş göremezliğin başladığı tarihten önceki oniki aydaki son üç ay içinde Kanunun 80 inci maddesine göre hesaplanacak prime esas kazançlar toplamının, bu kazançlara esas prim ödeme gün sayısına bölünmesi suretiyle,
- Oniki aylık dönemde çalışmamış ve ücret almamış olan sigortalı, çalışmaya başladığı ay içinde iş kazası veya meslek hastalığı nedeniyle iş göremezliğe uğrarsa bağlanacak gelirlerin hesabına esas günlük kazanç, çalışmaya başladığı tarih ile iş göremezliğinin başladığı tarih arasındaki sürede elde ettiği prime esas günlük kazanç toplamının, çalıştığı gün sayısına bölünmesi suretiyle,
- Çalışmaya başladığı gün iş kazasına uğraması halinde ise aynı veya emsal işte çalışan benzeri bir sigortalının günlük kazancı esas tutularak, hesaplanacak olup, günlük kazancın belirlenmesi aşağıda belirtilen hususlara göre

yapılacaktır. İş kazası ile meslek hastalığı sigortasından bağlanacak gelirlere esas tutulacak aylık kazanç, hesaplanacak günlük kazancın otuz katı olacaktır.

Örnek 1- Sigortalının kaza tarihi 22/5/2010 olup, son takvim ayı 2010/Nisan ayıdır.

Yıl/Ay	Gün Sayısı	Ücret (TL)
2010/Nisan	30	860,00
2010/Mart	30	860,00
2010/Şubat	30	860,00
Toplam	90	2.580,00

Günlük Kazanç: $2580 / 90 = 28.67$ TL'dir. Son takvim ayı 2008/Ekim ve sonrası olduğundan sürekli iş göremezlik geliri Kanun hükümlerine göre bağlanacaktır.

İş kazası ve meslek hastalığı sigortasından hak kazanılan gelirlerin hesabında dikkate alınacak Kanun son takvim ayına göre belirlenecek olup, son takvim ayı 2008/Ekim (dahil) sonrası olan 4/1-(a) ve 4/1-(b) kapsamındaki sigortalıların gelirleri, Kanun hükümlerine göre hesaplanacaktır.

- 4/1-(a) sigortalıları açısından; günlük kazanç hesabına giren son takvim ayı 2008/Ekim (hariç) öncesi olanların gelirleri, 506 sayılı Kanun hükümlerine göre hesaplanacaktır.
- 4/1-(b) sigortalıları açısından; günlük kazanç hesabına giren son takvim ayının Kanunun yürürlük tarihinden önceki bir tarih olması halinde, basamakların karşılığı gelirler dikkate alınarak son takvim ayı itibariyle Kanun hükümlerine göre hesaplanan sürekli iş göremezlik geliri, Kanunun yürürlük tarihine kadar 1479 sayılı Kanuna göre aylıkların artırılmasında uygulanan artış oranlarına, Kanunun yürürlük tarihinden gelir başlangıç tarihine kadar ise Kanunun 55 inci maddesi hükümlerine göre artırılabacaktır.

Örnek 2- 4/1-(b) kapsamında sigortalı iken 5/10/2008 tarihinde iş kazası geçiren ve sürekli iş göremezlik derecesinin % 25 olduğuna ve bakıma muhtaç olmadığına karar verilen sigortalının geçici iş göremezlik ödeneğinin sona erdiği tarih 20/2/2009 olup, gelir başlangıç tarihi anılan tarihi takip eden ay başı olan 1/3/2009'dur.

Anılan sigortalının son takvim ayı 2008/Ocak ayı olup, sürekli iş göremezlik geliri Kanun hükümlerine göre hesaplanacak ve ortalama aylık kazancın tespitine esas sürelerde sigortalının tabi olduğu basamak değerlerinin karşılığı prime esas kazançlar dikkate alınacaktır (2008 yılı birinci altı aylık dönemde 12 nci basamağın prime esas kazanç değeri aylık 714,97 TL' dir.). Son takvim ayı itibariyle hesaplanan gelir, Kanunun yürürlük tarihine kadar 1479 sayılı Kanunun mülga hükümlerine, Kanunun yürürlük tarihinden gelir başlangıç tarihine kadar ise Kanun hükümlerine göre artırılabacaktır.

Buna göre;

Ortalama günlük kazanç : $714,97 / 30 = 23,83$

Ortalama aylık kazanç : $GK \times 30$
 $= 23,83 \times 30 = 714,97$

Gelir : $714,97 \times \% 70 \times \% 25 = 125,12 \text{ TL.}$

Bulunan gelir son takvim ayı olan 2008/Ocak dönemi geliri olup, gelir başlangıç tarihine aylık artışları (2008/ Temmuz ödeme döneminde % 7,2 ve 2009/Ocak ödeme döneminde ise % 3,84) ile taşınacaktır.

Gelir başlangıç tarihine taşınan değer: $125,12 \times 1,02 \times 1,072 \times 1,0384 = 142,06 \text{ TL'dir.}$

4/1-(b) kapsamındaki sigortalılarına Kanunun yürürlük tarihinden önce meydana gelen iş kazaları ile Kanunun yürürlük tarihinden önce anlaşılan meslek hastalıkları yönünden Kanun hükümleri uygulanmayacak ve sürekli iş göremezlik geliri bağlanmayacaktır.

5510 S. Kanunun 4/1-(a) bendi gereği sigortalı sayılanların gelire esas günlük kazançlarının hesabında:

- Prim, ikramiye ve bu nitelikteki arızı ödemeler dikkate alınmış ise ödenek ve gelire esas alınacak günlük kazanç, ücret toplamının ücret alınan gün sayısına bölünmesiyle hesaplanacak günlük kazançta, % 50 oranında bir ekleme yapılarak bulunan tutardan çok olamayacaktır.
- İdare veya yargı mercilerince verilen karar gereğince yapılan ücret, ikramiye, zam, tazminat ve bu mahiyetteki ödemelerden, ödenek ve gelirin hesabına esas alınan üç aylık dönemden önceki aylara ilişkin olanlar dikkate alınmayacaktır.
- Meslek hastalığı, sigortalının sigortalı olarak çalıştığı son işinden ayrıldığı tarihten bir yıl geçtikten sonra meydana çıkmış ise, günlük kazancı son işinden ayrıldığı tarih esas alınarak yukarıda açıklanan usul ve esaslara göre hesaplanacaktır.

Örnek- İş kazası tarihi 2/10/2017, son takvim ayı 2017/Eylül ayı olan sigortalının kazançlarının aşağıda belirtildiği şekilde olması durumunda günlük kazanç hesabı;

Dönem	Gün	80/1-a1(ücret)	80/1-a2 (Arızı Kazanç)
2017/09	30	2000	1500
2017/08	20	2000	-
2017/07	30	2000	1000

$(2000+2000+2000)/(30+20+30)=75$ TL $75 \cdot 1,5 = 112,50$ TL (Arızı kazanç eklendikten sonra bulunan günlük kazanç için üst sınır)

$(2000 + 2000 + 2000 + 1500 + 1000)/(30+20+30)=106,25$ TL

Arızı kazançlar eklenerek hesaplanan günlük kazanç (106,25 TL), arızı kazançlar eklenmeksizin hesaplanan günlük kazancın yüzde 50 fazlasından (112,5 TL) az olduğundan, bu döneme ait arızı kazançların tamamı günlük kazanç hesabında dikkate alınacaktır.

Kanunun 80 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde; ücretlerin hak edildikleri aya mal edilmek suretiyle prime tabi tutulacağı, diğer ödemelerin ise öncelikle ödendiği ayın kazancına dahil edileceği ve ücret dışındaki bu ödemelerin yapıldığı ayda üst sınırın aşılması nedeniyle prime tabi tutulamayan kısmının, ödemenin yapıldığı ayı takip eden aydan başlanarak iki ayı geçmemek üzere üst sınırın altında kalan sonraki ayların prime esas kazançlarına ilâve edileceği öngörülmüştür.

Örnek- İş kazası tarihi 2/10/2017, son takvim ayı 2017/Eylül ayı olan sigortalının kazançlarının aşağıda belirtildiği şekilde olması durumunda günlük kazanç hesabı;

Dönem	Gün	80/1-a1(ücret)	80/1-a2 (Arızı Kazanç)
2017/09	30	12.000	-
2017/08	30	12.000	-
2017/07	30	12.000	3.000

2017/7 döneminde ücret ve arızı kazançların toplamı 15.000 TL'dir. Ancak, bu döneme ait PEK üst sınırı 13.331,25 TL olduğundan bu dönemde PEK 13.331,25 TL olarak alınacak, arızı kazançtan prime dahil edilmeyen 1.668,75 TL'lik tutar sonraki aya devredecektir.

2017/8 döneminde, 2017/7 döneminden devreden 1.668,75 TL arızı kazançla birlikte PEK tutarı 13.668,75 TL'dir. Ancak, bu dönemde de PEK üst sınırı 13.331,25 TL olduğundan PEK yine 13.331,25 TL olarak alınacak ve arızı kazançtan prime dahil edilemeyen 337,50 TL'lik tutar sonraki aya devredecektir.

$13.668,75 - 13.331,25 = 337,5$ (2017/9 dönemine devredilecek tutar.)

Kazanç dönemi içerisinde gün karşılığı bulunmayan ücretler kazanç hesabında dikkate alınmayacak, gün karşılığı bulunmayan arızı ödemeler ise, sonraki iki ayın arızı kazançlarına PEK üst sınırını aşmayacak şekilde dahil edilecektir. Arızı kazançların dahil edildiği ay, üçer aylık kazanç döneminin dışına çıkıyorsa dikkate alınmayacaktır.

Örnek- İş kazası tarihi 2/10/2017, son takvim ayı 2017/Eylül ayı olan sigortalının kazançlarının aşağıda belirtildiği şekilde olması durumunda;

Dönem	Gün	80/1-a1(ücret)	80/1-a2 (Arızı Kazanç)
2017/09	30	1800	-
2017/08	30	1800	-
2017/07	-	-	1000

2017/7 döneminde gün bildirilmeden 1000 TL arızı kazanç bildirilmiştir. 1000 TL'lik bu kazanç 2017/8 döneminin kazançlarına dahil edilecektir.

$(1800+1000+1800)/(30+30)=76,67$ TL kişinin günlük kazancı olarak hesaplanacaktır.

Sigortalının sürekli iş göremezlik geliri hesabına esas kazanç döneminde aynı statüde birden fazla işyerinde çalışıyor olması durumunda; her ay için ayrı ayrı ve toplamda prime esas kazanç üst sınırı dikkate alınarak her bir işyerinden bildirilen kazançlar toplamı üzerinden hesaplama yapılarak günlük kazanç tespit edilecektir. Ayrıca, ilgili her ayda esas alınacak prim ödeme gün sayısı toplamı 30 günü, gelir hesabına esas kazanç döneminde ise 90 günü aşamayacaktır.

Örnek 1- 2017/Ekim ayında iş kazası geçiren sigortalıya ilişkin günlük kazanç hesabı:

	Dönem	Gün	80/1-a1(ücret)	80/1-a2 (Arızı Kazanç)
1. İşyeri	2017/09	20	2.000	-
	2017/08	30	3.000	-
	2017/07	30	3.000	-
	Toplam	80	8.000	
2. İşyeri	Dönem	Gün	80/1-a1(ücret)	80/1-a2 (Arızı Kazanç)
	2017/09	30	4.000	-
	2017/08	30	4.000	-
	2017/07	30	4.000	-
	Toplam	90	12.000	

Her bir ay için prim ödeme gün sayısı 30 günden ve toplamda da 90 günden fazla olamayacağından;

Günlük kazanç;

$$[(2.000+4.000)+(3.000+4.000)+(3.000+4.000)] / (30+30+30) \\ = (6.000+7.000+7.000) / 90 = 222,22 \text{ TL olarak hesaplanacaktır.}$$

Diğer taraftan, ikinci işyerinde sadece 2017/Haziran, 2017/Mayıs ve 2017/Nisan aylarında çalışılmış olması durumunda, sürekli iş göremezlik geliri hesabına esas kazanç dönemi 2017/Eylül, 2017/Agustos ve 2017/Temmuz olduğundan ve ikinci işyerinde aynı döneme gelen aylarda kazanç bulunmadığından, sadece birinci işyerindeki kazançları üzerinden günlük kazanç hesaplanacaktır.

Günlük kazanç; $[(2.000+3.000+3.000)] / [(20+30+30)] = 8.000 / 80 = 100 \text{ TL}$ olarak hesaplanacaktır.

Örnek 2- Sigortalının 2016/Nisan ayında sigortalı olarak çalışmaya başladığı birinci işyerinde işe başladığı ay içerisinde iş kazası geçirmesi halinde günlük kazanç hesabı;

	Dönem	Gün	80/1-a1(ücret)	80/1-a2 (Arızı Kazanç)
1. İşyeri	2016/03	-	-	-
	2016/02	-	-	-
	2016/01	-	-	-
	Toplam			
2. İşyeri	Dönem	Gün	80/1-a1(ücret)	80/1-a2 (Arızı Kazanç)
	2016/03	30	6.000	-
	2016/02	30	6.000	-
	2016/01	30	6.000	-
	Toplam	90	18.000	

Birinci işyerinde işe başladığı ayda iş kazası geçiren sigortalının bu işyerinde iş kazası tarihinden önceki oniki ay içerisinde kazancı bulunma-

maktadır. Ancak, sigortalının iş kazası geçirdiği tarihten önceki oniki ayda ikinci işyerindeki kazancı bulunduğundan ve Kanunun 17 nci maddesinde; günlük kazanç hesabı yapılırken iş kazası geçirilen iş yerine göre tespit yapılacağına dair herhangi bir sınırlama bulunmadığından, sigortalının ikinci işyerindeki kazançları da günlük kazanç hesabında dikkate alınacaktır.

Günlük kazanç; $[(6.000)+(6.000)+(6.000)] / (30+30+30) = 18.000 / 90 = 200$ TL olarak hesaplanacaktır.

Örnek 3- 2014/Temmuz ayında iş kazası geçiren sigortalıya ilişkin günlük kazanç hesabı:

	1. İşyeri		2. İşyeri		3. İşyeri		4. İşyeri		5. İşyeri	
	Gün	Kazanç	Gün	Kazanç	Gün	Kazanç	Gün	Kazanç	Gün	Kazanç
2014/6	11	392,7								
2014/5			30	1071	6	214,2				
2014/4			23	821,1	30	1071	5	178,5	10	357

Her bir ay için prim ödeme gün sayısı 30 günden ve toplamda da 90 günden fazla olamayacağından;

Günlük kazanç; $[(392,7)+(1071+214,2)+(821,1+1071+178,5+357)] / (11+30 + 30) = 4.105,5 / 71 = 57,8$ TL olarak hesaplanacaktır.

3.2. İş Kazası ve Meslek Hastalığında Hizmetlerin Birleştirilmesi

2829 sayılı Kanun, Kanunun yürürlüğe girdiği 2008/Ekim ayı itibarıyla yürürlükten kaldırılmış olup, bu durumda, Kanunun yürürlük tarihinden sonra meydana gelen iş kazası ve meslek hastalığı olaylarında, gelirin hesabına esas 3 aylık dönemi 2008/Ekim sonrası olan sigortalıların söz konusu 3 aylık dönem içerisinde birden fazla sigortalılık haline tabi olması halinde, hizmetleri gelirin hesaplanmasında birleştirilecektir.

Sürekli iş göremezlik geliri bağlanacak sigortalılardan sigortalılık hallerinden birden fazlasına tabi olup, gelir hesabına esas kazançları 2008/Ekim sonrasına ait olanların gelir hesabında kazançları belirlenirken diğer sigortalılık haline tabi gün ve kazançları da dikkate alınacaktır. Bu uygulama hem sürekli iş göremezlik geliri ve hem de ölüm geliri hesabında geçerli olacaktır.

Örnek 1-

En son sigortalılık hali : 4/1-(a)

Kaza tarihi : 17/8/2011

Son takvim ayı : 2011/Temmuz

Günlük kazanç hesabına giren prime esas kazançlar

Sigortalılık hali	Ay	Gün	Prime esas kazanç
4/1-(a)	2011/Temmuz	10	350,20
-	2011/Haziran	-	-
4/1-(b)	2011/Mayıs	5	175,10
	Toplam	15	525,30

4/1-(a) kapsamında bir işyerinde çalışırken 17/8/2011 tarihinde iş kazası geçiren sigortalının kaza tarihinden önceki bir yıllık sürede üçer aylık dönemler halindeki çalışmalarına bakılarak kazançları tespit edilecektir. Anılan sigortalının, Temmuz ayında 4/1(a) kapsamında, 2011/Mayıs ayında da 4/1-(b) kapsamında sigortalı olması nedeniyle, gelir hesabına esas günlük kazancı tespit edilirken hem 4/1-(a) hem de 4/1-(b) kapsamındaki sigortalı hizmetlerine ait kazançları ve gün sayıları dikkate alınacaktır. Buna göre, sigortalının günlük kazancı = $525,30 / 15 = 35,02$ TL olarak belirlenecektir.

Kanunun 53 üncü maddesinin beşinci fıkrasına göre; sigortalının 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde yer alan sigortalılık statüleri ile (c) bendinde yer alan sigortalılık statüsüne aynı anda tabi olacak şekilde Kanun kapsamına girmesi halinde öncelikle aynı maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında, (a) ve (b) bentlerinde yer alan sigortalılık statülerine tabi olacak şekilde Kanun kapsamına girmesi halinde ise aynı maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılmaktadır.

Sigortalılık hallerinin çakışması nedeniyle Kanunun 4/1-(a) bendi kapsamındaki sigortalılığı esas alanlar, yazılı talepte bulunmak ve Kanunun 82 nci maddesine göre belirlenen prime esas kazanç alt sınırı ve üst sınırına ilişkin hükümler saklı olmak kaydıyla, esas alınmayan sigortalılık statüsü kapsamında talep tarihinden itibaren prim ödeyebilirler. Bu şekilde ödenen primler; iş kazası ve meslek hastalığı sigortasından sağlanan haklar yönünden, Kanunun 4/1-(b) bendi kapsamında sigortalılık statüsünde, kısa vadeli sigorta kollarından sağlanan diğer yardımlar ile uzun vadeli sigorta kollarından sağlanan yardımlar yönünden ise Kanunun 4/1-(a) bendi kapsamında sigortalılık statüsünde değerlendirilecektir.

Kanunun 4/1-(a) ve 4/1-(b) bendi kapsamına tabi sigortalılık hallerinin çakışması nedeniyle 4/1-(a) kapsamında sigortalılığı esas alınıp 4/1-(b) kapsamında prim ödeyeceğini beyan edenlerden gelirin hesaplanmasına esas son takvim ayı 2011/Mart ayı ve daha sonraki aylar olanların iş kazası geçirmesi veya meslek hastalığına tutulması halinde, öncelikle sigortalının hangi statüdeki faaliyetinden dolayı iş kazası geçirdiği veya meslek hastalığına tutulduğu tespit edilecektir. Bu tespitten sonra meslekte kazanma gücü kaybının % 10 ve üzerinde olduğuna Kurum sağlık kurulunca karar verilmesi halinde sigortalıya sürekli iş göremezlik geliri bağlanırken, sigortalı hangi sigortalılık statüsündeki faaliyetinden dolayı iş kazası geçirmiş veya meslek hastalığına tutulmuş ise yalnızca o statü için bildirilen veya ödenen kazançları dikkate alınacaktır. Yani, 4/1-(b) kapsamına girecek faaliyetinden dolayı iş kazası geçirmiş veya meslek hastalığına tutulmuş ise yalnızca 4/1-(b) statüsündeki kazançları, 4/1-(a) kapsamındaki faaliyetinden dolayı iş

kazası geçirmiş veya meslek hastalığına tutulmuş ise yalnızca 4/1-(a) statüsündeki kazançları dikkate alınarak gelir hesaplanacaktır.

Örnek 2- Hizmet akdi ile 4/1-(a) kapsamında sigortalı iken, 1/4/2011 tarihinde şirket ortağı olan A kişisi 4/1-(b) kapsamındaki faaliyetinden dolayı da prim ödemek için talepte bulunmuştur. 1/5/2011 tarihinden itibaren işveren tarafından 4/1-(a) kapsamında aylık 1.000 TL kazanç bildirilirken aynı zamanda kendisi tarafından da 4/1-(b) kapsamında 3.000 TL kazanç beyanı üzerinden primleri ödenmeye başlanmıştır. Sigortalı A, 15/8/2011 günü şirketi ile ilgili pazarlama işine giderken kaza geçirmiş, olayın iş kazası olduğu ve 4/1-(b) kapsamındaki faaliyeti sırasında meydana geldiği tespit edilmiştir. Olay sonucu sigortalı A'nın meslekte kazanma gücü kayıp oranı % 10 olarak tespit edilmiş olup, sigortalının gelir hesabına giren 2011/Temmuz, Haziran ve Mayıs ayları için sadece 4/1-(b) kapsamında beyan edilen kazançları dikkate alınarak gelir hesaplanacak, 4/1-(a) kapsamında işveren tarafından bildirilen kazançları hesaplama dikkate alınmayacaktır. Sigortalının gelir hesabına esas prim gün sayıları ve kazançları aşağıda gösterilmiştir.

Dönemler	Sigortalılık Hali			
	4/1-(a)		4/1-(b)	
	Gün	Kazanç	Gün	Kazanç
2011/Temmuz	30	1.000	0	3.000
2011/Haziran	30	1.000	0	3.000
2011/Mayıs	30	1.000	0	3.000
TOPLAM	90	3.000	0	9.000

Bu durumda, sigortalının gelirine esas günlük kazancı: $9.000/90 = 100$ TL olarak hesaplanacaktır.

Aynı olay 4/1-(a) kapsamındaki işyerinde meydana gelmiş olsaydı, bu durumda da sadece işverence bildirilen kazançlar dikkate alınacak, 4/1-(b) kapsamında beyan edilen kazançlar dikkate alınmayacak idi.

Örnek 3- 4/1-(b) kapsamında sigortalılığı devam ederken aynı zamanda hizmet akdi ile 4/1-(a) kapsamında sigortalı olarak çalışmaya başlayan sigortalı, 4/1-(b) kapsamında prim ödemeye devam edeceğini beyan etmiş olup, 4/1-(a) kapsamında sigortalılığından dolayı 3/6/2011 tarihinde iş kazası geçirmiş, olayın iş kazası olduğu ve sigortalının meslekte kazanma gücü kaybının % 30 olduğu tespit edilmiştir. Sigortalının gelir hesabına esas 2011/Mayıs, Nisan ve Mart aylarında 4/1-(a) kapsamında prime esas kazanç alt sınırı üzerinden, 4/1-(b) kapsamındaki primleri ise prime esas kazanç alt sınırının iki katı üzerinden ödenmiştir. Bu durumda, sigortalıya 4/1-(a) kapsamında gelir bağlarken sadece 4/1-(a) kapsamındaki prime esas kazançları dikkate alınacak, 4/1-(b)

kapsamındaki kazançları dikkate alınmayacaktır. Sigortalının gelir hesabına esas prim gün sayıları ve kazançları aşağıda gösterilmiştir.

Dönemler	Sigortalılık Hali			
	4/1-(a)		4/1-(b)	
	Gün	Kazanç	Gün	Kazanç
2011/Mayıs	10	265,50	0	531
2011/Nisan	30	796,50	0	1.593
2011/Mart	20	531,00	0	1.062
TOPLAM	60	1.593	0	3.186

Bu durumda, sigortalının gelirine esas günlük kazancı: $1.593/60 = 26,55$ TL olarak hesaplanacaktır.

3.3. Birden Fazla İş Kazasına Uğrama Durumu

Kanunun 19 uncu maddesinin onuncu fıkrasında, sigortalının yeniden bir iş kazasına uğraması veya yeni bir meslek hastalığına tutulması halinde, meydana gelen engellilik hallerinin bütünü göz önüne alınarak kendisine, sürekli iş göremezliğini doğuran son iş kazası veya meslek hastalığı sırasındaki kazancı üzerinden gelir hesaplanacağı, ancak sigortalının son iş kazası veya meslek hastalığı sırasındaki günlük kazancına göre bulunacak gelirinin, hesaplanan ilk gelirinden az olması halinde sigortalının sürekli iş göremezlik gelirinin ilk kazanç üzerinden ödeneceği öngörülmüştür.

Birden fazla iş kazasına uğrayan veya meslek hastalığına tutulan sigortalıların dosyası her olay için tespit edilen meslekte kazanma gücü kaybı oranı ile ilgili birleştirme kararı alınmak üzere Kurum sağlık kuruluna gönderilerek, anılan Kurul kararına göre belirlenen birleştirilmiş SİD üzerinden gelir hesaplanacaktır.

Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce iş kazasına uğrayan veya meslek hastalığına tutulan sigortalının Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra başka bir iş kazasına uğraması veya meslek hastalığına tutulması halinde gelir hesabı birleştirilmiş SİD üzerinden yukarıda açıklandığı şekilde yapılacaktır.

506 sayılı Kanunun 96 ncı maddesinin beşinci fıkrası gereğince (A/S kodları); sigortalı veya hak sahiplerine 506 sayılı Kanun hükümlerine göre bağlanan gelir veya aylıklardan, ilk hak edilen gelir veya aylık dışında sonradan bağlanacak gelir ve aylıklar için alt sınır aylığına ilişkin hükümlerin uygulanmayacağı, aynı anda birden fazla gelir veya aylığın hak edilmesi halinde ise yüksek olanın ilk hak edilen gelir veya aylık olarak esas alınacağı öngörülmüştür. 4/1-(a) sigortalıları için Kanunun yürürlük tarihi olan 2008/Ekim ay başından itibaren iş kazası ve meslek hastalığı sigortasında, sürekli iş göremezlik geliri veya ölüm gelirinin hesaplanma-

sında, günlük kazancın hesabına giren son takvim ayı bu tarihten sonra olanlara Kanun hükümlerine göre gelir bağlanacağından, 506 sayılı Kanunun mülga 96 ncı maddesinin beşinci fıkrası (A/S) uygulanmamaktadır.

Sürekli iş göremezlik geliri bağlanan sigortalının ikinci bir iş kazası geçirmesi halinde gelirler arasında (mukayese indirimler ve artırımlar uygulanmadan yapılacağından) mukayese yapılarak en fazla ödemeye imkan veren gelir üzerinden ödeme yapılması gerekmekte olup, birleştirilmiş SİD üzerinden hesaplanan gelirin son takvim ayının 2008/Ekim ay başı sonrası olması halinde sürekli iş göremezlik geliri Kanuna göre hesaplanarak 506 sayılı Kanunun mülga 96 ncı maddesinin beşinci fıkrası (A/S) uygulanmayacaktır.

Ayrıca, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce bir /birden fazla iş kazasına uğrayan veya meslek hastalığına tutulan sigortalıların Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra da iş kazasına uğraması veya meslek hastalığına tutulması ve her bir olayla ilgili farklı kusur oranları belirlenmesi durumunda en yüksek kusur oranı üzerinden işlem yapılacaktır.

Örnek- 5/1/2005 tarihinde geçirmiş olduğu iş kazası sonucu 11,30 sürekli iş göremezlik derecesi üzerinden 159,63 TL gelir almakta olan sigortalıya 1/2/2012 tarihinde geçirmiş olduğu iş kazası nedeniyle % 46,07 birleştirilmiş SİD oranı üzerinden Kanun hükümlerine göre 718,77 TL gelir hesaplanarak, ilk geliri ile mukayese edilmiş ve % 46,07 SİD üzerinden bağlanan gelirin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, birleştirilmiş SİD üzerinden hesaplanan gelirin son takvim ayının 2008/Ekim ay başı sonrası olması nedeniyle Kanuna göre sürekli iş göremezlik geliri hesaplandığından 506 sayılı Kanunun mülga 96 ncı maddesinin beşinci fıkrası (A/S) uygulanmayacaktır.

3.4. Gelir Alt Sınırı

İş kazası veya meslek hastalığı sonucu bağlanacak gelirlerde alt sınır kontrolü Kanunda sadece başka birinin sürekli bakımına muhtaç durumdaki sigortalılar için öngörülmüştür. Başka birinin sürekli bakımına muhtaç olan sigortalılara bağlanacak gelirler, prime esas kazanç alt sınırının aylık tutarının % 85'inden az olmayacaktır.

Alt Sınır Geliri = Asgari Aylık Kazanç x 85/100 formülüyle hesaplanır. Yıllar itibariyle gelir hesabına esas alt sınırları gösterir tabloya yer verilmiştir.

3.5. Gelirlerde Yapılan Artırım ve İndirimler

Sigortalının başka birinin sürekli bakımına muhtaç olması sonucunda bağlanan gelirler artırılacak ve gelir bağlama oranı yüzde 100 olarak dikkate alınacaktır.

Sürekli iş göremezlik geliri bağlanacak sigortalılardan son takvim ayı 2008/Ekim sonrası olanlara Kanunun 19 uncu maddesi hükümlerine

göre gelir bağlanmakta olup, sigortalının kendisinden kaynaklanan sebeplerle tedavi süresinin uzaması, iş göremezliğinin artması durumunda bağlanacak gelirden, kusurun niteliği ve oranına göre 22 nci maddede belirtilen hükümler doğrultusunda indirim yapılacaktır. Buna göre;

- Hekim tavsiyelerine uymaması,
- Kazanın meydana gelmesinde ağır kusuru veya kasdi hareketinin bulunması,
- Kurumun yazılı bildirimine rağmen teklif edilen tedaviyi kabul etmemesi, hallerinde sigortalının gelirinden indirim yapılacaktır.

Sigortalının hekim tavsiyelerine uymaması halinde bağlanan geliri, kusur derecesine göre en fazla 1/4'üne, ağır kusuru halinde ise yine kusur derecesine göre 1/3'üne kadar eksiltilecektir.

Örnek 1- Sigortalının Kanunun 22 nci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine göre ağır kusuru yüzünden iş kazasına uğradığı ve % 55 oranında ağır kusurlu olduğu varsayılmıştır. Bu durumda, gelirin en fazla 1/3'ünden kusur oranında indirim yapılacak olup, gelirden yapılacak indirim oranı;

Gelir başlangıç tarihindeki gelir: 344,98 TL

Gelirden yapılacak indirim miktarı: $344,98/3 = 114,99$ TL = $114,99 \times \% 55 = 63,24$ TL veya kısaca $\% 55/3 = \% 18,33 \times 344,98 = 63,24$ TL

İndirim sonrası gelir: $344,98 - 63,24 = 281,74$ TL olacaktır.

Sigortalının kasdi hareketinin bulunması veya Kurumun yazılı bildirimine rağmen teklif edilen tedaviyi kabul etmemesi halinde ise gelirin yarısı bağlanacaktır.

Sürekli iş göremezlik gelirleri ile ölüm gelirlerine 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümleri gereğince % 25 artırım uygulanmayacaktır.

Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin 44 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) alt bendinde, mahkeme kararı, denetim, soruşturma ve kontrol raporları, ünite kararı, hekim raporu, kamu kurum ve kuruluşlarının görevleri gereği düzenlediği tutanaklar veya belgelerde kusur derecesinin yer alması halinde, Kurumca gelirlerin % 5 oranında eksiltileceği öngörülmüştür.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununa göre düzenlenen trafik kaza raporlarında kazaya karışanların kusur oranları belirtilmemekte, yayalar ve sürücüler için "asli kusurlu" veya "tali kusurlu" ifadeleri kullanılmaktadır. Trafik iş kazası sonucu sürekli iş göremez duruma düşen sigortalılara bağlanacak sürekli iş göremezlik gelirlerinden sigortalıların kusurları oranında indirim yapıldığından, söz konusu kusur oranları;

- Olayın mahkemeye intikal etmiş olması durumunda, mahkeme tarafından,
- Kurumun denetim ve kontrol ile yetkilendirilen memurlarınca düzenlenen raporlarda,
- Varsa sigorta eksperlerinin raporlarında,

belirlenen oranda, olayın mahkemeye intikal etmemiş ve kusur oranının hiçbir şekilde tespit edilemediği durumlarda ise, "Asli kusur" için 6/8, "Tali kusur" için 2/8 oranında dikkate alınacaktır. 6/8 kusur oranı yüzde 75'e, 2/8 kusur oranı ise yüzde 25'e tekabül etmektedir.

Örnek 2- Sigortalı trafik iş kazası geçirmiş olup, kazaya ilişkin rapor-da asli kusurlu olarak belirlenmiş ve gelirinden Kanunun 22 nci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine göre kusur derecesi esas alınarak üçte birine kadar indirim yapılması öngörülmüştür. Bu durumda asli kusurlu olması nedeniyle kusur oranı yüzde 75 (6/8) kabul edilip bağlanan gelirinden yüzde 75 kusur oranının üçte biri oranında yüzde 75/3 = yüzde 25 indirim yapılacaktır.

Ayrıca, Kanuna göre bağlanan sürekli iş göremezlik gelirlerinde sigortalıların birden fazla iş kazası geçirmesi veya meslek hastalığına tutulması halinde, meydana gelen iş kazası veya meslek hastalıklarında Kanunun 22 nci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentleri kapsamında kusurların bulunması halinde, aynı kusurlar için yüksek olan kusur oranı uygulanarak indirim yapılacaktır.

Örnek 3- Sigortalıya, 5/3/2010 tarihinde geçirmiş olduğu iş kazasından dolayı yüzde 11,10 sürekli iş göremezlik derecesi üzerinden 1/7/2010 tarihinden geçerli olmak üzere sürekli iş göremezlik geliri bağlanmış, kusur oranı yüzde 40 olarak bildirildiğinden Kanunun 22 inci maddesi uyarınca gelirden yüzde 13,33 indirim uygulanmıştır. Sigortalının 18/2/2011 tarihinde ikinci bir iş kazasına uğraması sonucunda sürekli iş göremezlik derecesi yüzde 41,20 ve kusur oranı ise yüzde 20 iken, Kurum sağlık kurulu tarafından birleştirme kararı alınarak birleştirilmiş sürekli iş göremezlik derecesi yüzde 47,72 olarak belirlenmiştir. Bu durumda sigortalının birleştirilmiş sürekli iş göremezlik derecesi üzerinden hesaplanan sürekli iş göremezlik gelirinden yüksek olan kusur oranı (yüzde 40) dikkate alınarak Kanunun 22 nci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine göre indirim yapılacaktır.

3.6. Gelirin Sermayeye Çevrilmesi

506 sayılı Kanunun Kanunla mülga 22 nci maddesinde, iş kazası sonucu tespit edilen sürekli iş göremezlik derecesinin yüzde 25' ten az olması ve bunun üç yıl içinde değişmesinin Kurumca mümkün görülmemesi ve sigortalının isteği üzerine bu gelirlerin sermayeye çevrilerek ödenmesi öngörülmektedir.

Buna karşın, Kanunda gelirin sermayeye çevrilerek ödenmesine ilişkin bir düzenleme bulunmamakta olup, sürekli iş göremezlik geliri başlangıç tarihi Kanunun yürürlük tarihinden sonra olan sigortalılar bu haktan yararlanamayacaktır.

Bu nedenle, gelirlerini 506 sayılı Kanunun 22 nci maddesine göre sermaye olarak alan sigortalıların;

- Daha sonra mevcut hastalık veya arızalarında artma olduğunu beyan ederek kontrol muayenesine tabi tutulması ve sürekli iş göremezlik derecesinin değişmesi ,
- Sermaye ödemesi aldıktan sonra birden fazla iş kazasına uğraması ya da meslek hastalığına tutulması (meydana gelen arızaların bütünü göz önüne alınarak), hallerinde 506 sayılı Kanunun 21 inci veya Kanunun 19 uncu maddesindeki hükümler doğrultusunda gelir bağlanacak ve sermayenin aylık tutarı belirlenerek bağlanan gelirlerden mahsup edilecektir.

4. DUL VE YETİMLERE ÖLÜM GELİRİ BAĞLANMASI

Hak sahiplerine iş kazası ve meslek hastalığı sonucu ölüm geliri bağlanması Kanunun 20 nci maddesinde düzenlenmiştir. 506 sayılı Kanunun mülga hükümlerine göre hak sahiplerine gelir bağlanabilmesi için, sigortalının iş kazası veya meslek hastalığı sonucu ölmesi veya sürekli iş göremezlik geliri almakta iken ölen sigortalının meslekte kazanma gücündeki kayıp oranının en az yüzde 50 olması şartları aranırken, Kanun ile meslekte kazanma gücündeki kayıp oranı yüzde 50'nin altında iken ölen ve ölüm nedeni geçirdiği iş kazası veya tutulduğu meslek hastalığına bağlı olmayan sigortalıların hak sahiplerine de ölüm geliri bağlanması imkanı getirilmiştir.

Kanunun yürürlük tarihinden önce Kurumdan sürekli iş göremezlik geliri almakta iken Kanunun yürürlük tarihinden sonra ölen sigortalının Kanunun 34 üncü maddesinde belirtilen şartlara sahip eşi, çocukları ile ana ve babasına ölüm tarihini takip eden ay başından itibaren ölüm geliri bağlanacaktır. Yine Kanunun 37 nci madde hükümlerine göre bu sigorta kolundan hak sahiplerine cenaze ve evlenme ödeneği verilecektir.

Hak sahiplerinin ölüm gelirin hak kazanması, hisseleri, ölüm gelirin kesilmesi ve yeniden bağlanmasına ilişkin işlemler "Ölüm Sigortası" bölümünde açıklandığı şekilde yapılacaktır.

Ölüm gelirleri, ölüm tarihi 2008/Ekim ay başından (özel sektör için 1/10/2008 (dahil), kamu için 15/10/2008 (dahil)) sonra olan sigortalılardan, ölüm gelirin hesabına esas **son takvim ayı**: 2008/Ekim ve öncesi olan;

4/1-(a) sigortalıları için, 506 sayılı Kanun hükümleri,

4/1-(b) sigortalıları için gelirin hesaplanmasında Kanun hükümleri, son takvim ayı itibariyle hesaplanan gelirin gelir başlangıç tarihine taşınmasında ise, Kanunun yürürlük tarihine kadar 1479 sayılı Kanuna göre bağlanan aylıklara uygulanan artış oranı,

- 2008/Ekim (dahil) sonrası olan 4/1-(a) ve 4/1-(b) sigortalıları için Kanun hükümleri, uygulanmak suretiyle hesaplanacaktır.

Kanuna göre ölüm gelirin hesaplanması; sigortalının ölüm nedeninin iş kazası veya meslek hastalığına bağlı olup olmaması ile sürekli iş

göremezlik geliri almakta iken ölen sigortalıların sürekli iş göremezlik derecelerine göre farklılık göstermektedir. Buna göre;

- İş kazası ve meslek hastalığı sonucu ölen,
- Meslekte kazanma gücünü yüzde 50 (dahil)'den daha fazla oranda kaybetmesi nedeniyle sürekli iş göremezlik geliri almakta iken (ölümün iş kazası veya meslek hastalığına bağlı olup olmadığına bakılmaksızın) ölen,
- Meslekte kazanma gücünü yüzde 50'den daha az oranda kaybetmesi nedeniyle sürekli iş göremezlik geliri almakta iken ölen ve ölüm nedeni geçirdiği iş kazası ve meslek hastalığına bağlı olan, sigortalının, **GK x 30 x % 70** veya kısaca **GK x 21** formüllerine göre hesaplanacak geliri,

Meslekte kazanma gücünü yüzde 50'den daha az oranda kaybetmesi nedeniyle sürekli iş göremezlik geliri almakta iken iş kazası ve meslek hastalığına bağlı olmayan nedenlerle ölen sigortalının, almakta olduğu geliri,

Kanunun 34 üncü maddesi hükümlerine göre hak sahiplerine paylaştırılacaktır.

Meslekte kazanma gücü kaybı yüzde 50'nin altında iken ölen sigortalıların ölüm nedeni ile ilgili araştırmanın zaman alacak olması nedeniyle, hak sahiplerinin mağduriyetlerine meydan verilmemesi için öncelikle sigortalının geliri hak sahiplerine hisseleri oranında ölüm geliri olarak paylaştırılacak, araştırma sonucuna göre düzeltme işlemi yapılacaktır. Meslekte kazanma gücünü yüzde 50'den daha az oranda kaybetmesi nedeniyle sürekli iş göremezlik geliri almakta iken ölen ve ölüm nedeni iş kazası veya meslek hastalığına bağlı olmayan sigortalının hak sahiplerine paylaştırılacak gelirinde; sigortalının sürekli iş göremezlik derecesi ile gelirinden yapılan artırım ve indirimler dikkate alınacaktır. Sigortalının gelirinin yarımından ödenmesi halinde, ölümünden sonra hak sahiplerinin tek dosyadan gelir almaları halinde yarım olan geliri tam olarak hesaplanacaktır.

Meslekte kazanma gücünü yüzde 50'den daha az oranda kaybetmesi nedeniyle sürekli iş göremezlik geliri almakta iken ölen ve ölüm nedeni iş kazası veya meslek hastalığına bağlı olmayan 4/1-(a) sigortalısının birden fazla dosyadan gelir / aylık alması nedeniyle sürekli iş göremezlik geliri yarım (Y) ve (S) kodlu olarak ödenirken, hak sahipleri yönünden dosya sayısının bire inmesi halinde, ölen sigortalının iş göremezlik geliri tama yükseltilecek, ayrıca (S) kodu kaldırılıp alt sınır aylığı uygulanmak suretiyle yeniden hesaplanacaktır. Hesaplanan bu gelir hak sahiplerine hisselerine göre paylaştırılacaktır.

4/1-(b) sigortalısının birden fazla dosyadan gelir / aylık alması nedeniyle sürekli iş göremezlik geliri yarım (Y kodlu) olarak ödenirken, hak sahipleri yönünden dosya sayısının bire inmesi halinde, gelir tama yükseltilecek ve hak sahiplerine tam gelir üzerinden paylaştırılacaktır.

4.BÖLÜM

KADIN VE ÇOCUKLARIN HİZMET BORÇLANMALARI İLE EMEKLİLİK UYGULAMALARI

"Yeryüzünde Gördüğümüz Her Şey, Kadının Eseridir"

Mustafa Kemal Atatürk

4. BÖLÜM
KADIN VE ÇOCUKLARIN SOSYAL
GÜVENLİĞİNİN KURULUŞLARINCA
UYGULANMASI

Yayınlanma Tarihi: 2014

Yayınlanma Yeri: Ankara

I. KADINLARIN BORÇLANMALARI

1. GENEL OLARAK HİZMET BORÇLANMALARI

5510 sayılı Kanunda hizmet borçlanması 41. ve geçici 7. maddelerde, borçlanmanın usul ve esasları ise Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin 66. maddesinde açıklanmıştır.

41. maddeye göre yapılacak borçlanmalarda, borçlandırılan sürenin Kanuna göre tespit edilen sigortalılığın başlangıç tarihinden önceki süreye ait olması halinde sigortalılığın başlangıç tarihi, borçlandırılan gün sayısı kadar geriye gidilmek suretiyle tespit edilecektir. Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının; (a) ve (b) bentleri ile Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra ilk defa (c) bendi kapsamında sigortalı sayılanların, Kanunun 41 inci maddesine göre borçlanacakları sürelerle ait prim tutarı, sigortalıların veya hak sahiplerinin talepte bulundukları tarihte Kanunun 82 nci maddesine göre prime esas kazancın alt ve üst sınırları arasında olmak üzere kendilerince belirlenen günlük kazancın yüzde 32'si oranında hesaplanacaktır.

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine tabi sigortalıların yapacakları hizmet borçlanmalarına ait borçlanma tutarı, sigortalılıkları nedeniyle ödedikleri prime esas kazançları dikkate alınmadan, "Borçlanma Talep Dilekçesi" ile beyanda bulundukları prime esas kazanç üzerinden, prime esas kazanç beyanında bulunulmaması halinde ise borçlanma tutarı, asgari günlük kazanç tutarı üzerinden hesaplanacaktır.

2925 sayılı Kanuna tabi tarım sigortalılarından her ay için alınacak prim ve yardımların hesabına esas tutulan gün sayısının 15 gün üzerinden alınması ve prim ödeme gün sayısının da ayın 16'sından itibaren tam ay gibi kabul edilmesi nedeniyle, ay içerisindeki ilk 15 günün dışında kalan sürelerin doğum borçlanması yoluyla tamamlanması mümkün bulunmadığından 2925 sayılı Kanuna tabi sigortalılar için ayın 15'inden sonra geçen süreler borçlanma kapsamında değerlendirilmeyecektir.

Örnek - 2925 sayılı Kanuna göre tarım sigortalılığı 1/7/1989 tarihinde başlatılan 1993 yılı primini 1994 yılı Şubat ayı sonuna kadar ödemeyen sigortalı 12/3/1992 tarihinde doğum yapmıştır. Bu sigortalının 1993 yılı tarım sigortası tahsil edilecek, 1/1/1994-12/3/1994 tarihleri doğum borçlanması olarak dikkate alınacaktır.

Örnek - 1/8/1992 tarihi itibarıyla kayıt ve tescili yapılan, 2010 yılı Ocak ayında 30,00 TL prime esas günlük kazanç beyanı üzerinden prim ödeyen Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine tabi sigortalı, 15/12/1986-29/7/1989 tarihleri arasındaki askerlik süresini borçlanmak için 30/4/2010 tarihinde müracaat etmiş, borçlanma talep dilekçesinde borçlanma yapacağı tutar için ayrıca beyanda bulunmamıştır. Bu durumda sigortalının borçlanma tutarı 30/4/2010 tarihinde geçerli olan asgari günlük kazanç üzerinden hesaplanacaktır.

Borçlanılacak sürenin hesabında ayın 28, 29, 30 veya 31 gün olup olmadığına bakılmaksızın ay 30, yıl 360 gün olarak dikkate alınacaktır. Borçlanılacak sürenin başlangıcı ve bitişinin ay içinde herhangi bir güne rastlaması halinde de ay yine 30 gün alınacak ve borçlanılacak gün hesabı buna göre yapılacaktır. Ayrıca borçlanmaya konu sürenin kanuni bir süre olması halinde borçlanılacak süre hiçbir koşulda ilgili kanunda belirtilen süreleri aşamayacaktır. Bu çerçevede, borçlanma programına 9/2/2018 tarihinden itibaren gerekli kontroller konulmuştur.

Ancak, bu tarihten önce süresi belirlenmiş borçlanmalardan örneğin; 542 gün askerlik veya 722 gün doğum borçlanması olarak tahakkuk etmiş ve ilgililerce borçlanma tutarı ödenmiş olanlarla ilgili olarak borçlanma gün sayısında herhangi bir değişiklik yapılmayarak aylık bağlama işlemlerinde bu şekilde yapılmış borçlanma gün sayıları esas alınacaktır.

Prime esas günlük kazanç alt sınırı asgari ücretin otuzda biri, üst sınırı ise prime esas günlük kazanç alt sınırının 1/1/2017 tarihinden önce altı buçuk, bu tarihten sonra yedibuçuk katıdır. Borçlanma tutarı (Borç Tutarı = Belirlenen Günlük Kazanç x % 32 x Borçlanılacak Gün Sayısı) formülüne göre hesaplanacaktır.

Sigortalının borçlanmaya esas günlük kazancının tespitinde, adi posta veya kargo ile gönderilen veya Kuruma doğrudan verilen borçlanma dilekçesinin Kurum kayıtlarına intikal ettiği tarih, taahhütlü, iadeli taahhütlü, acele posta servisi, PTT Alo Post veya PTT Kargo ile gönderilenlerde postaya veya kargoya verildiği tarih, e-devlet başvurularında ise başvurunun yapıldığı tarih esas alınacaktır.

Tahakkuk ettirilen borç tutarı, ilgiliye iadeli taahhütlü olarak tebliğ edilecek, (EK-26) (EK-27) PTT alındısının ilgiliye teslim edildiği tarih borcun tebliğ tarihi olacaktır. Hesaplanan borç, tebliğ tarihinden itibaren bir ay içerisinde sigortalı veya hak sahipleri tarafından Kuruma ya da Kurumun anlaşmalı olduğu bankalara ödenecek, bir ay içinde ödenmeyen borçlanmalar ise geçerli sayılmayacaktır. Borcun bir ay içinde tamamının ödenmemesi halinde, ödenen miktara karşılık gelen süre sigortalılık süresi olarak değerlendirilecektir. Kuruma yazılı olarak başvurup dilekçeleri ekinde borçlanma belgeleri bulunmayanlardan bir ay içinde söz konusu belgeleri ibraz etmeyenlerin hizmet borçlanma tutarları, belgenin Kurum kayıtlarına ibraz edildiği tarihte geçerli olan prime esas günlük kazanç miktarlarına göre hesaplanacaktır. Her borçlanma için ayrı borçlanma talep dilekçesi alınacaktır.

Örnek - 14/10/2008 tarihinde borçlanmak için Kuruma başvuran sigortalıya borcu hesaplanarak 17/11/2008 tarihinde tebliğ edilmiştir. Bu sigortalının borçlanma tutarını 17/12/2008 tarihi mesai bitimine kadar ödemesi halinde borçlanması geçerli sayılacaktır.

Süresi içinde tebliğ edilen borcunu ödemeyenler ile bir kısmını ödeyenlerin kalan süreleri için yeniden başvurmaları gerekmektedir.

Borçlanma miktarı ve bu miktarın Kuruma ödenmesine ilişkin usul ve esaslar, başvuru sahibine iadeli-taahhütlü olarak tebliğ edilecek, tebliğ için PTT'nin yurtiçi servislerinde kullanılan "Alma/Ödeme Haberi Kartı" kullanılacaktır.

Kartların PTT'ce Kuruma iade edilmesinden sonra tespit edilecek tebliğ tarihinin bilgisayar kayıtlarına aktarılması ve kartın ait olduğu dosyaya ulaştırılmasını kolaylaştırmak amacıyla yapılacak tebligatlar da, "Göndericinin Adı Soyadı ve Adresi" ile "aşağıdaki adrese iade ediniz" bölümlerine,

- Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı olanların borçlanma işlemi Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Kamu Görevlileri Tescil ve Hizmet Daire Başkanlığınca sonuçlandırılmış ise,
- Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamında sigortalı olanların borçlanma işlemi SGM/SGM'lere yapılmış ise, kaşe basıldıktan sonra sigortalının T.C. Kimlik Numarası ile dosya numarası (tahsis ya da sicil numarası) mutlaka kaşenin ilgili bölümüne yazılacaktır.

4056 sayılı Kanun gereğince yapılacak borçlanmaların prim tutarının hesabında prime esas kazancın alt sınırı üzerinden hesaplama yapılacaktır.

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerine tabi olanlardan, 2008 yılı Ekim ayı başından önce 5434 sayılı Kanuna tabi geçen hizmetleri olanların borçlanacakları sürelerle ait borçlanma tutarı Kanunun 41 inci maddesine göre hesaplanacak ancak, tahsil edilen borçlanma tutarının Kanunun geçici 7 nci maddesine göre Kanunla yürürlükten kaldırılan ilgili kanun hükümlerine göre kazanç olarak değerlendirilmesi gerektiğinden borçlanmak için seçilecek miktar, 5434 sayılı Kanun gereğince emsali için hesaplanacak miktarın altında olmayacaktır.

2. KADINLARIN DOĞUM BORÇLANMASI

(4/1-a), (4/1-b) ve (4/1-c) kapsamında bulunan bütün kadın sigortalıların doğumdan sonra geçen süreleri belirli şartlarla borçlanarak hizmet kazanmaları mümkün bulunmaktadır. Kanunun 41 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi gereğince 2008 yılı Ekim ayı ile 10/9/2014 tarihleri arasında yapılan müracaatlarda kadın sigortalıların ilk defa sigortalı olarak çalışmaya başladıkları tarihten sonra iki defaya mahsus olmak üzere, her doğum için doğum tarihinden itibaren iki yıllık süreleri, bu sürede adlarına prim ödenmemiş olması ve çocuklarının yaşaması şartıyla borçlandırılmaktadır.

Kanunun, 6552 sayılı Kanunla değiştirilen 41 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi uyarınca; 11/9/2014 tarihinden itibaren 4 üncü mad-

denin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentleri kapsamındaki sigortalı kadının, üç defaya mahsus olmak üzere, her doğum için doğum tarihinden itibaren geçen en fazla iki yıllık süreleri, bu sürelerde uzun vadeli sigorta kolları açısından sigortalı sayılmaması ve çocuklarının yaşaması şartıyla borçlandırılacaktır.

Ayrıca, hakkında 5434 sayılı Kanun hükümleri uygulanan 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendine tabi kadın sigortalılar da talepleri halinde Kanunun 6552 sayılı Kanunla değiştirilen 41 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yapılan değişiklikten yararlandırılacaklardır.

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) veya (c) bendi kapsamında doğum borçlanması talebinde bulunan kadın sigortalının borçlanma işleminin yapılabilmesi için doğumdan önce:

- bendi kapsamında tescil edilmiş ve adına kısa veya uzun vadeli sigorta kollarına tabi prim bildirilmiş/tahakkuk etmiş olması,
- bendi kapsamında prim ödemesine bakılmaksızın tescil edilmiş/tahakkuk etmiş olması,
- bendi kapsamında tescil edilmiş olması, gerekmektedir.

Birden fazla çocuğu için borçlanma talebinde bulunan sigortalıların tercih ettikleri doğumları ya da yine tercihleri doğrultusunda en fazla borçlanılacak süreye imkan veren doğumları borçlandırılacaktır.

6552 sayılı Kanunun yürürlük tarihi olan 11/9/2014 tarihinden önce doğum borçlanması için müracaat edip Kanunun 41 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde sayılan şartları yerine getirmemesi nedeniyle borçlanma talebi reddedilenlerden 6552 sayılı Kanunla getirilen haklardan yararlanmak isteyen kadın sigortalıların yeniden Kuruma müracaat etmesi istenerek doğum borçlanma işlemleri yeni talepleri esas alınarak sonuçlandırılacaktır.

1479 sayılı Kanunun mülga ek 19 uncu maddesi ile Kanunun geçici 17, 63 ve 76 ncı maddeleri uyarınca sigortalılık süresi durdurulan kadın sigortalılardan doğum borçlanması müracaatında bulunanların borçlanılacak süreleri, durdurulan süreler içinde yer alması halinde borçlanma talepleri reddedilecektir. Ancak, borçlanılacak sürenin bir kısmı durdurulan süreler dışında yer alıyor ve bu sürelerde malullük, yaşlılık ve ölüm sigortası bakımından başka da bir sigortalılık yok ise sadece bu süreler borçlandırılacaktır." Kanunun 4 üncü maddesinin (a) ve (b) ile ilk defa (c) bendi kapsamındaki kadın sigortalılardan doğum borçlanması talebinde bulunanlar için T.C. vatandaşı olma şartı aranmayacaktır.

Örnek 1- 18/6/1991-30/4/1999 tarihleri arasında 506 sayılı Kanuna tabi çalışan sigortalı, 12/8/2001 tarihinde doğum yapmıştır. 10/10/2014 tarihinde doğumdan sonra geçen sürelerini borçlanmak için talepte bulunmuştur. 7/1/2002-30/6/2002 tarihleri arasında 506 sayılı Kanun kapsamında çalıştığı tespit edilen sigortalının çalıştığı süreler 2 yıllık süreden düşüldükten sonra, kalan 12/8/2001-6/1/2002 süresi ile

1/7/2002-12/8/2003 süresi Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi statüsünde borçlandırılacaktır.

Örnek 2- 1/5/1993-25/12/1995 tarihleri arasında 2926 sayılı Kanuna tabi sigortalılığı bulunan kadın sigortalı, 12/7/1990 ve 18/6/1997 tarihlerinde doğum yapmıştır. 17/10/2014 tarihinde doğum borçlanması talebinde bulunmuştur. Bu sigortalının 12/7/1990 tarihindeki doğumu işe girmeden önce olduğundan borçlandırılmayacak, 18/6/1997 tarihinde yapmış olduğu doğumu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi statüsünde borçlandırılacaktır.

Örnek 3- 5/6/1998 tarihinde 506 sayılı Kanun kapsamında tescil edilmiş olan ve adına kısa ve uzun vadeli sigorta kollarına ait prim bildirilmediği anlaşılan sigortalının 14/7/1999 tarihinde yapmış olduğu doğum nedeniyle borçlandırılmayacaktır.

Örnek 4- 15/9/1999-21/1/2009 tarihleri arasında 1479 sayılı Kanuna tabi sigortalı olan kadın sigortalı 12/6/2003 tarihinde doğum yapmış, 25/8/2014 tarihinde doğum borçlanması talebinde bulunmuştur. Prim ödemesi bulunmayan sigortalının Kanunun geçici 17 nci maddesi uygulamasına göre tescil tarihi itibarıyla sigortalılığı durdurulduğundan Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında doğum borçlanması yapılmayacaktır.

Örnek 5- 31/12/1988-1/7/1989 tarihinde 506 sayılı Kanuna, 6/7/1989-5/8/2000 tarihleri arasında 1479 sayılı Kanuna tabi çalışan sigortalı 21/11/1990 ve 14/12/2000 tarihlerinde 2 doğum yapmıştır. Doğum borçlanması için 2/10/2014 tarihinde talepte bulunan sigortalının sadece 14/12/2000 tarihinde yapmış olduğu doğumu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi statüsünde borçlandırılacak, 21/11/1990 tarihinde yapmış olduğu doğum tarihinde Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine tabi sigortalılığı devam ettiğinden borçlandırılmayacaktır.

Örnek 6- 20/4/1982-15/10/2010 tarihleri arasında 1479 sayılı Kanuna, 22/4/2004-10/2011 tarihleri arasında 506 sayılı Kanuna tabi sigortalı olan kadın 17/4/2011 tarihinde doğum yapmıştır. 1479 sayılı Kanuna tabi beş yılı aşan süreye ilişkin prim borcu bulunması nedeniyle Kanunun geçici 17 nci maddesi uygulamasına istinaden prim ödemelerine göre 30/6/1985 tarihi itibarıyla (19) terk kodu ile sigortalılığı durdurulan sigortalının 1479 sayılı Kanuna tabi 20/4/1982-30/6/1985 tarihleri arasında 3 yıl 2 ay 10 gün hizmet süresi bulunmaktadır. 22/4/2004 tarihinde 506 sayılı Kanun kapsamındaki sigortalılığı geçerli sayılan sigortalının 12/9/2014 tarihli doğum borçlanması talebine istinaden Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında borçlandırılacaktır.

Sigortalılığı ilk defa kısa vade sigorta kollarına tabi prim bildirilerek başlayan kadın sigortalıların bu tarihten sonra doğum borçlanması yap-

ması halinde sigortalılık başlangıç tarihi uzun vade primi bildirilen tarihten geriye doğru gidilerek tespit edilecektir.

Örnek 7- 1/6/1978-31/7/2017 tarihleri arasında 506 sayılı Kanuna tabi fasılalı çalışması bulunan ve 10/12/1984 tarihinde de 1479 sayılı Kanuna tabi tescili bulunan sigortalı, 17/8/2017 tarihinde 20/4/1986 doğumlu çocuğu için doğum borçlanma talebinde bulunmuştur. Yapılan incelemede, sigortalının 5 yıl ve üzeri prim ödemesi bulunmadığından geçici 17 nci madde gereği sigortalılık kaydının tescil tarihi itibarıyla durdurulduğu ve borçlanılacak sürenin tamamının durdurulan süreler içinde kaldığı tespit edildiğinden doğum borçlanması talebi reddedilecektir.

Örnek 8- 3/4/1996 tarihinde 506 sayılı Kanun kapsamında stajyer olarak çalışması nedeniyle tescil edilmiş ve adına kısa vadeli sigorta kolları primi bildirilmiş olan sigortalı 12/12/1997 tarihinde yapmış olduğu doğum nedeniyle Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi statüsünde borçlanma yapabilecektir. Bu sigortalının 18/1/2000 tarihinde ilk defa malullük, yaşlılık ve ölüm sigorta kollarına tabi olarak çalışmaya başladığı varsayıldığında sigortalılık süresi başlangıcı 18/1/2000 tarihinden geriye doğru borçlanılan süre kadar gidilerek tespit edilecektir.

Örnek 9- 15/12/2009 tarihinde Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine tabi memur olarak görev başlayan ve 17/3/2010 tarihinde doğum yapan sigortalı 16/4/2010 tarihinde 1 yıl aylıksız izne ayrılmış, izin bitiminde görevine başlamaması nedeniyle müstafi sayılmak suretiyle görevine son verilmiştir. 21/11/2014 tarihinde doğum sonrasında zorunlu sigortalı olmasını gerektirecek herhangi bir işte çalışmaksızın geçen sürelerinin tamamını borçlanmak için talepte bulunmuştur. Bu durumda sigortalının 17/3/2010 tarihinden sonra geçen 2 yıllık süresinin 17/4/2010-17/3/2012 süresi Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi statüsünde borçlandırılacaktır.

Örnek 10- 14/5/1986-18/8/1997 tarihleri arasında 506 sayılı Kanuna tabi olan sigortalı 21/10/2007 tarihinde doğum yapmıştır. 19/3/2009 tarihinde Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında ilk defa memur olarak göreve başlayan sigortalı 27/10/2014 tarihinde doğum borçlanması talebinde bulunmuştur. Bu durumda sigortalı 21/10/2007 tarihinden tekrar çalışmaya başladığı 19/3/2009 tarihine kadar geçen süre için Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi statüsünde borçlanma yapabilecektir.

5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi çalıştıktan sonra Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) veya (b) bendi kapsamında çalışması bulunan ve borçlanma için gerekli şartları taşıyanlar en son tabi oldukları statüye göre SGK/SGM'lerce Kanunun 41 inci maddesinde belirtilen esaslar uyarınca borçlandırılacaktır." Hakkında 5434 sayılı Kanun hükümleri uygulanacak olan sigortalılardan 5434 sayılı Kanuna

tabi çalışmasından sonra herhangi bir statüde çalışması bulunmayanlar ile halen Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine tabi görevine devam edenlerin borçlanma talebinde bulunmaları halinde, doğum sonrasındaki iki yıllık süre içerisinde uzun vadeli sigorta kollarına prim ödenmemiş süreleri Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Kamu Görevlileri Tescil ve Hizmet Daire Başkanlığınca borçlandırılacaktır."

Hakkında 5434 sayılı Kanun hükümleri uygulanacak olan sigortalıların borç tutarı, Kuruma yazılı olarak başvurdıkları tarihteki öğrenim durumu itibarıyla tabi oldukları personel kanunlarında yer alan hükümlere göre belirlenecek göreve giriş derece, kademe ve ek göstergeleri ile emekli keseneğine esas aylığın hesabına ait tüm unsurların toplamının, o tarihte yürürlükte olan katsayılarla çarpımı sonucu bulunacak olup, tarafına bildirilen borç tutarının borcun kendilerine tebliğ edildiği tarihten itibaren 1 ay içinde ödenmesi gerekmektedir." Kanunun geçici 4 üncü maddesi uyarınca haklarında 5434 sayılı Kanun hükümleri uygulanacak olan kadın sigortalılardan Kanunun 41 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi uyarınca doğum borçlanması yapanların borçlandırıldıkları süreler,

- Borçlanma işlemini görevde iken yaparak borç tutarını görevde iken ödeyenlerin borç tutarını ödedikleri tarihten,
- Borçlanma işlemini açıkta iken yaparak açıkta iken borç tutarını ödeyenlerin yeniden göreve başladıkları tarihten itibaren, emeklilik keseneğine esas aylıklarının tespitinde değerlendirilecektir.

Örnek 11- 5434 sayılı Kanuna tabi olarak çalışmakta iken 9/11/2005 tarihinde doğum yapması nedeniyle aylıksız izne ayrılan ve aylıksız izin dönüşü istifaen görevinden ayrılan sigortalı, 25/11/2014 tarihinde doğumdan sonra geçen süresinin borçlandırılması için talepte bulunmuştur. 2008 yılı Ekim ayı başından önce 5434 sayılı Kanuna tabi olarak çalışması nedeniyle hakkında 5434 sayılı Kanun hükümleri uygulanmaya devam eden sigortalının doğum sonrasında geçen iki yıllık süre içinde uzun vadeli sigorta kollarına prim yatırılmadan geçen süresi Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi statüsünde borçlandırılacaktır.

Örnek 12- 15/1/2003 tarihinde 5434 sayılı Kanuna tabi memur olarak göreve başlayan 15/4/2010 tarihinde doğum nedeniyle aylıksız izne ayrılan ve aylıksız izin bitiminde tekrar görevine başlamayan sigortalı, 14/10/2014 tarihinde 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında çalışmakta iken doğum sonrası geçen sürelerinin borçlandırılması için talepte bulunmuştur. Bu durumda, sigortalının 15/4/2010 tarihinden sonra geçen süresi Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi statüsünde Kanunun 41 inci maddesinde belirtilen esaslar uyarınca iki yılı geçmemek üzere borçlandırılacaktır.

Örnek 13- 9/2/2004 tarihinde 506 sayılı Kanun kapsamında çalışmakta iken 4/7/2004 tarihinde doğum yapan ve doğum sonrası zorunlu sigortalı olmasını gerektirecek herhangi bir işte çalışmayan sigortalı, 14/11/2006 tarihinde 5434 sayılı Kanuna tabi memur olarak göreve başlamıştır. Memur olarak görev yapmakta iken 25/11/2014 tarihinde doğum borçlanması talebinde bulunan sigortalının Kuruma yazılı olarak başvurduğu tarihteki öğrenim durumu itibariyle belirlenecek göreve giriş derece, kademe ve varsa ek göstergesi ile emekli keseneğine esas aylığın hesabına ait tüm unsurların toplamının, başvuru tarihinde yürürlükte olan katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak borç tutarını borcun kendisine tebliğ edildiği tarihten itibaren 1 ay içinde ödemesi halinde, 4/7/2004-4/7/2006 tarihleri arasında uzun vadeli sigorta kollarına prim ödenmemiş süresi Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi statüsünde borçlandırılarak fiili hizmetine eklenecektir.

Örnek 14- 1/7/2004 tarihinde 5434 sayılı Kanuna tabi memur olarak göreve başlayan ve 2/9/2007 tarihinde doğum yapan sigortalı, 15/11/2007 tarihinde 1 yıl aylıksız izne ayrılmış, izin bitiminde görevine başlamaması nedeniyle müstafi sayılmak suretiyle görevine son verilmiştir. 14/7/2014 tarihinde tekrar 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında çalışmaya başlayan sigortalı 18/11/2014 tarihinde doğum sonrasında geçen sürelerinin tamamını borçlanmak için talepte bulunmuştur. Bu durumda sigortalının ücretsiz izne ayrıldığı 15/11/2007 tarihinden iki yıllık sürenin sonu olan 2/9/2009 tarihine kadar geçen sürede uzun vadeli sigorta kollarına prim ödenmemiş süresi Kuruma yazılı olarak başvurduğu tarihteki öğrenim durumu itibariyle belirlenecek göreve giriş derece, kademe ve varsa ek göstergesi ile emekli keseneğine esas aylığın hesabına ait tüm unsurların toplamının, başvuru tarihinde yürürlükte olan katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak borç tutarını, borcun kendisine tebliğ edildiği tarihten itibaren 1 ay içinde ödemesi halinde Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi statüsünde borçlandırılarak fiili hizmet süresine eklenecektir. Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinin herhangi birine tabi olarak çalışmaya başladıktan sonra doğum yapan kadın sigortalılar iki yıllık süre içerisinde tekrar doğum yapmaları halinde bu doğuma kadar geçen süre kadar, iki yıllık süre içerisinde çalışmaya başlamaları halinde bu süreler düşüldükten sonra kalan süre kadar, çocuğun iki yıllık süre içerisinde vefat etmesi halinde vefat tarihine kadar ya da tercihleri doğrultusunda istedikleri kadar süreyi kısmi olarak borçlanabileceklerdir. Doğum borçlanması yapılacak iki yıllık süre içerisinde tekrar doğum yapanların çakışan doğumlardan birini borçlanmak istemeleri halinde iki yıllık süre borçlandırılabilir.

Örnek 15- 1/10/1993-20/12/1996 tarihleri arasında Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında vergi mükellefiyeti

bulunan sigortalı; 20/6/1996, 4/11/1997 ve 1/5/1999 tarihinde 3 doğum yapmıştır. Üçüncü çocuk 6/7/1999 tarihinde vefat etmiştir. 16/3/2015 tarihinde doğum borçlanması talebinde bulunan sigortalının vergi kaydının devam ettiği süreler 2 yıllık süreden düşüldükten sonra, borçlanmaya en uzun süre imkan veren doğumlar borçlandırılabilir. Bu durumda birinci çocuk için 21/12/1996-3/11/1997 ikinci çocuk için 4/11/1997-4/11/1999 süresi Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi statüsünde borçlandırılacaktır. Üçüncü çocuğun yaşadığı süreler borçlanılan süreler içinde kaldığından herhangi bir işlem yapılmayacaktır.

Örnek 16- 2/2/2002-10/4/2004 tarihleri arasında 506 sayılı Kanuna, 1/7/2007-10/4/2008 tarihleri arasında 1479 sayılı Kanuna tabi olan sigortalı 5/5/2006, 3/8/2008 ve 14/7/2012 tarihlerinde 3 doğum yapmıştır. Bu durumda sigortalının 5/5/2006 tarihindeki doğum süresi 1479 sayılı Kanuna tabi çalışmaya başladığı 1/7/2007 tarihine kadar, 3/8/2008 ve 14/7/2012 tarihlerindeki doğumu ise son defa 1479 sayılı Kanuna tabi sigortalı olduğu tarihten sonra gerçekleştiğinden Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi statüsünde borçlandırılacaktır.

Örnek 17- 10/1/1992-5/3/1994 tarihleri arasında 506 sayılı Kanuna tabi çalışan kadın sigortalı 14/4/2010 tarihinde doğum yapmıştır. 15/9/2014 tarihinde borçlanma yapmak için müracaat etmiş, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında borçlanma süresinin 500 günlük kısmını ödemiştir. 20/9/2014 tarihinde Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında çalışmaya başlayan sigortalı kalan doğum süresi borçlanmak için 14/10/2014 tarihinde müracaat etmiş olup, bu defa son statüsü kapsamında doğum borçlanma işlemleri sonuçlandırılacaktır. Kalan sürenin tespiti " Borç tutarının kısmi ödenmesi halinde hizmetlerin değerlendirilmesi" alt başlığında belirtildiği şekilde belirlenecektir.

Örnek 18- 15/1/2009 tarihinde Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında çalışmaya başlayan sigortalı 15/8/2010 tarihinde doğum yapmış, 15/10/2010 tarihinde aylıksız izne ayrılmış ve aylıksız izin bitiminde tekrar görevine başlamamıştır. 4/10/2011 tarihinde Kanunun 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında çalışmaya başlayan sigortalı doğum sonrası geçen sürelerini borçlanmak için 15/10/2014 tarihinde talepte bulunmuştur. Bu durumda, sigortalının Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındaki sigortalılığı 14/10/2010 tarihine kadar devam ettiğinden 15/10/2010 tarihi ile sigortalı olarak tekrar çalışmaya başladığı 4/10/2011 tarih arasında geçen süresi Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi statüsünde borçlandırılacaktır. 2925 sayılı Kanuna tabi tarım sigortalığından önce Kanunun 4 üncü maddesinin

birinci fıkrasının (a), (b) veya (c) bendi kapsamında sigortalılığı bulunmaması nedeniyle doğum borçlanması talebi reddedilenler hakkında da Kanunun 41 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine tabi hükümler uygulanacağından tarım sigortalılarının reddedilen talepleri doğrultusunda doğum borçlanması işlemleri sonuçlandırılacaktır.

Örnek 19- 1/1/1998-1/1/2008 tarihleri arasında 2925 sayılı Kanuna göre tarım sigortalılığı bulunan sigortalı, 12/7/2009 tarihinde doğum yapmış, 13/10/2014 tarihinde doğum borçlanması yapmak için müracaat etmiştir. Sigortalının 2925 sayılı Kanuna tabi sigortalılığı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sayıldığından borçlanma işlemi Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi statüsünde sonuçlandırılacaktır.

Örnek 20- 1/1/1986-1/1/1990 tarihleri arasında 2925 sayılı Kanuna, 25/12/1991-5/12/1992 tarihleri arasında 2926 sayılı Kanuna tabi olan sigortalı, 3/2/1990, 8/9/1993 ve 6/5/1999 tarihlerinde 3 doğum yapmıştır. Sigortalının müracaatı halinde üç doğumu da Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi statüsünde borçlandırılacaktır.

506 sayılı Kanunun geçici 20 nci maddesine tabi sandıklarda çalışması olup bu çalışması sona erdikten sonra doğum yapan kadınlardan daha sonra Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerine tabi çalışması bulunanlar 41 inci madde kapsamında Kuruma müracaat ederek borçlanma yapacaktır. Bu kapsamda olup talepleri reddedilen kadın sigortalıların yeni talep alınmadan önceki talepleri doğrultusunda işlem yapılacaktır.

Örnek 21- 21/11/1988-30/5/1994 tarihleri arasında Türkiye Garanti Bankası A.Ş. Emekli ve Yardım Sandığı Vakfı işyerinde çalışan sigortalı 1/3/1995, 7/8/1999 ve 23/5/2002 tarihleri doğum yapmıştır. 8/9/2006-30/10/2008 tarihleri arasında 506 sayılı Kanun kapsamında sigortalı çalışmıştır. Sigortalının müracaatı halinde üç doğumu da Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi statüsünde borçlandırılacaktır.

Örnek 22- Örnek 21'deki kadın sigortalının 506 sayılı Kanuna tabi sigortalılığı bulunmaması halinde Kanunun 41 inci maddesi kapsamında doğum borçlanması yapılmayacaktır. Bu durumda kişiye ilgili sandığa müracaat etmesi gerektiği bildirilecektir.

Örnek 23- 15/7/1979-2/3/1981 tarihleri arasında 506 sayılı Kanuna tabi çalışan kadın sigortalı 15/12/1982 ve 14/11/1985 tarihlerinde doğum yapmıştır. 20/6/2014 tarihli doğum borçlanması müracaatında; doğum tarihi 14/11/1985 olan çocuğunun mahkeme kararı ile doğum tarihinin 14/11/1983 olarak değiştirildiği anlaşılmış olup doğum borçlanması işlemlerinde 14/11/1983 tarihi değil, 14/11/1985 tarihi esas alınarak borçlanma süresi belirlenecektir.

Kadın sigortalının 2 yaşını doldurmamış herhangi bir çocuğu (en fazla üç çocuk) eşiyile birlikte veya münferit olarak evlat edinmesi halin-

de evlat edinilen çocuklar için de doğum borçlanması yapılabilecektir. "Borçlanma Talep Dilekçesi"nde "Çocuk evlat edinildi ise:" alanındaki "Evet" kutucuğunu işaretleyen ya da çocuğun evlat edinilmesi nedeniyle doğum borçlanması yapmak istediğini beyan edenlerden evlat edinmeye ilişkin kesinleşmiş mahkeme kararı ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünün ilgili birimleri tarafından düzenlenen "Evlat Edinme Öncesi Geçici Bakım Sözleşmesi"nin (EK-33) bir örneği istenecek, çocuğun evlat edinildiği tarih olarak sözleşme onay tarihi esas alınarak borçlanma işlemleri sonuçlandırılacaktır.

Bu sigortalılar için doğum borçlanmasının başlangıç tarihi, sözleşme onay tarihinden itibaren başlayacak olup, doğum borçlanmasının başlangıcı sözleşme tarihinden önce olamayacaktır. Evlat edinilen çocuk için yapılacak borçlanmalarda çocuğun doğum tarihi esas alınarak iki yıllık süreyi aşmamak koşuluyla evlat edinilen tarihten sonraki süreler borçlandırılacaktır.

Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı İl Müdürlüklerine müracaat edilmeksizin bir yakınının (kardeşinin, komşusunun vs.) çocuğunu evlat edinmek isteyenler ise doğrudan evlat edinme davası ile evlat edinebilmektedirler. Bu durumda, evlat edinen sigortalıların doğum borçlanması yapmak istemeleri halinde, evlat edinmeye ilişkin kesinleşmiş mahkeme kararı ile müracaat etmeleri yeterli sayılacak olup, mahkeme karar metninde evlat edinme tarihi belirtilmişse bu tarihin borçlanma başlangıç tarihi olarak dikkate alınması, mahkeme kararında çocuğun doğumundan itibaren bakımının evlat edinen kişi tarafından üstlenildiği ve doğduğundan beri evlat edinenin yanında olduğuna dair hükümlerin bulunması durumunda ise borçlanma süresinin başlangıç tarihi çocuğun doğum tarihinden itibaren, kararda herhangi bir tarihin belirtilmemesi ve çocuğun doğumundan itibaren evlatlık alındığına dair bir karar verilmemiş ise borçlanmanın başlangıç tarihi mahkeme karar tarihinden itibaren olacaktır.

Örnek 24- 5/1/1997 tarihinde 506 sayılı Kanuna tabi çalışmaya başlayan kadın sigortalı 10/1/2000 tarihinde doğum yapmış olup, 10/6/2000 tarihinde çocuğu başka bir kadın sigortalıya evlatlık olarak verilmiştir. Doğum borçlanması için SGK'ya müracaat eden kadın sigortalılardan doğum yapan kadın için 10/1/2000-9/6/2000 süresi, evlatlık alan kadın için de 10/6/2000-10/1/2002 süresi doğum borçlanması yaptırılabilir.

Örnek 25- Sosyal güvenlik kanunlarına tabi herhangi bir çalışması bulunmayan kadın 15/1/1992 tarihinde doğum yapmış olup, 7/6/1993 tarihinde çocuğu başka bir kadın sigortalıya evlatlık olarak verilmiştir. Doğum borçlanması için SGK'ya müracaat eden evlat edinen kadın sigortalı 7/6/1993-15/1/1994 süresi için doğum borçlanması yapabilecektir.

Borçlanma işlemleri; sigortalıdan, işverenden veya kamu kurumundan istenebilecek bilgi ve belge hariç herhangi bir belge istenilmeksizin Kurum tescil ve hizmet kayıtları ile MERNİS (Merkezi Nüfus İdare Sistemi) programı kullanılmak suretiyle sonuçlandırılacaktır. Ancak, sistemde kayıtlı bilgilerde eksiklik veya çelişki bulunması durumunda yazışma yapılacaktır.

Doğum borçlanması yapılabilmesi için doğumdan önce yukarıda belirtildiği şekilde tescil şartının gerçekleşmiş olması gerekmekte olup, borçlanma statüsü sigortalının borçlanma müracaat tarihindeki talebine göre, müracaat ettiği tarihte herhangi bir çalışması olmayan sigortalıların ise en son sigortalılık statüsü esas alınarak borçlanma statüsü belirlenecektir. Son sigortalılık statüsünün 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) veya (b) bendi kapsamında olması halinde borçlanma işlemi SGİM/SGM'lerce, (c) bendi kapsamında olması halinde ise Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Kamu Görevlileri Tescil ve Hizmet Daire Başkanlığınca yapılacaktır.

Doğum borçlanması talebinde bulunan sigortalıların son sigortalılık statülerinin ve borçlandırılacak sürelerinin tespitinde; "Borçlanma Talep Dilekçesinde" 5434 sayılı Kanuna tabi çalıştığının beyan edilmesi veya bu Kanuna tabi çalışmanın herhangi bir şekilde anlaşılması durumunda SGİM/SGM'lerce Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Kamu Görevlileri Tescil ve Hizmet Daire Başkanlığından sigortalının tescil kaydının ve hizmetinin olup olmadığının bildirilmesi istenecektir. İlgili Başkanlıkça da sigortalıların hizmetlerinin bildirilmesinin yanı sıra aybaşıdan sonra göreve giren ve aylıklarından tam kesenek kesilmeden görevinden ayrılmış olmaları nedeniyle hizmeti bulunmayanların göreve başladıkları tarih tescil tarihi olarak ilgili SGİM/SGM'lere bildirilecektir.

3. KADINLARIN ÜCRETSİZ DOĞUM YA DA ANALIK İZNİ SÜRELERİNİN BORÇLANMASI

4/1-a kapsamındaki tabi kadın sigortalıların çeşitli iş kanunları (854, 4857, 5953 ve diğer iş kanunları) gereğince kullandıkları ücretsiz doğum ya da analık izin süreleri işyerinden alacakları belgeler, doğum öncesi-ne ve sonrasına ilişkin almış oldukları raporlarla Kuruma başvurmaları halinde borçlandırılacaktır.

Örnek 1- 4/1-a kapsamında 22/12/2010-25/1/2011 tarihleri arasında gebelik nedeniyle çalışamaz raporu alan kadın sigortalı 13/1/2011 tarihinde doğum yapmıştır. 18/9/2014 tarihinde analık izni süresini borçlanma talebinde bulunan sigortalının doğum öncesi kullanmadığı izin sürelerini doğum sonrasına aktardığı anlaşılmıştır. Sigortalı bu durumda çalışamaz raporu aldığı 22/12/2010 tarihinden doğum sonrası rapor bitim tarihi olan 8/4/2011 (dahil) tarihine kadar olan süreyi borçlanabilecektir.

Örnek 2- Örnek 1'deki kadın sigortalının 15/12/2014 tarihinde doğum borçlanması talebinde bulunması halinde 22/10/2010-8/4/2011 tarihleri arası için analık borçlanması yaptırıldığından 9/4/2011-13/1/2013 tarihleri arasındaki süre için doğum borçlanması yaptırılacaktır.

Örnek 3- Örnek 1'deki kadın sigortalının 15/12/2014 tarihinde analık ile doğum borçlanması için müracaat ettiği varsayıldığında 22/10/2010-8/4/2011 tarihleri arası için analık, 9/4/2011-13/1/2013 tarihleri arasındaki süre için de doğum borçlanması ayrı ayrı yaptırılacaktır. Analık borçlanmasına toplamda 30 gün karşılığı, doğum borçlanmasına ise 400 gün karşılığı borçlanma tutarının ödenmesi halinde analık için 8/4/2011 tarihinden itibaren geriye doğru 30 gün, doğum borçlanması için ise 13/1/2013 tarihinden itibaren geriye doğru 400 gün gidilerek hizmet süreleri belirlenecektir.

4. YURTDIŞINDA GEÇEN ÖĞRENİM SÜRELERİNİN BORÇLANDIRILMASI

Kanunun 41 inci maddesinin birinci fıkrasının (j) bendi ile sigortalı olmaksızın, 8/4/1929 tarihli ve 1416 sayılı Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkında Kanuna göre yurt dışına gönderilen ve öğrenimini başarıyla tamamlayarak yurda dönenlerden yükümlü bulunduğu mecburi hizmet süresini tamamlamış olanların yurt dışında resmi öğrenci olarak geçirmiş oldukları öğrenim sürelerinin 18 yaşının tamamlanmasından sonraki döneme ait olan kısmının borçlandırılmasına imkan sağlanmıştır.

II. BAŞKA BİRİNİN SÜREKLİ BAKIMINA MUHTAÇ DERECEDEN AĞIR ENGELLİ ÇOCUĞU BULUNAN KADIN SİGORTALILAR

5510 sayılı Kanunun 28. maddesinin sekizinci fıkrası ile yaşlılık aylığı bağlanması talebinde bulunan kadın sigortalılardan başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli çocuğu bulunanların, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra geçen prim ödeme gün sayılarının dörtte biri, prim ödeme gün sayıları toplamına eklenecektir.

Söz konusu ilavenin yapılabilmesi, kadın sigortalının bu durumunu Kurumca yetkilendirilmiş sağlık hizmet sunucularınca düzenlenmiş sağlık kurulu raporu ile belgelendirmesi ve bu raporun Kurum sağlık kurullarınca değerlendirilmesi sonucu çocuğun başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli olduğunun tespit edilmesi koşuluna bağlı bulunmaktadır. Kadın sigortalılara bu hak Kanunun yürürlük tarihinden sonraki süreler için verileceğinden, ilave edilecek sürenin tespitinde Kurum sağlık kurulu kararında belirtilen tarih dikkate alınacaktır. Ağır engelli çocuğun ölümü veya bakıma muhtaçlığının kalkması halinde, Kurum sağlık kurulu karar tarihinden ölüm tarihine veya baki-

ma muhtaçlığın kalktığına karar verilen sağlık kurulu rapor tarihine kadar geçen hizmetlerin dörtte biri prim ödeme gün sayısına eklenecektir.

Örnek 1- Kadın sigortalı ilk defa 1.1.1995 tarihinde sigortalı olarak çalışmaya başlamış ve 1.12.2015 tarihinde yaşlılık sigortasından tahsis talebinde bulunmuştur. Kurum sağlık kurulunun 28.12.2009 tarihli kararında sigortalının ağır engelli çocuğunun 1.4.2009 tarihi itibarıyla bakıma muhtaç olduğuna karar verilmiş ve sigortalının 1.4.2009 tarihinden itibaren 1500 prim gün sayısının olduğu tespit edilmiştir. Sigortalının prim ödeme gün sayısı 6500 gün olup, aylık bağlama işlemlerinde dikkate alınacak toplam prim ödeme gün sayısı:

Toplam Prim Ödeme Gün Sayısına İlave Edilecek Gün: $1500/4 = 375$

Toplam Prim Ödeme Gün Sayısı: $6500 + 375 = 6875$

Örnek 2- 1.11.2002 tarihinden itibaren 506 sayılı Kanunun ek 5. maddesi kapsamında çalışmaya başlayan ve 1.10.2008 tarihinden sonra da Kanunun 40. maddesine göre FHSZ'ye tabi olarak çalışmasını devam ettiren kadın sigortalının ağır engelli çocuğunun 2008/Ekim ay başından itibaren başka birinin sürekli bakımına muhtaç durumda olduğu Kurum sağlık kurulunca tespit edilmesi üzerine sigortalının hizmetine FHSZ ile Kanunun 28. maddesine göre ilave edilecek ek süresi ayrı ayrı hesaplanıp eklenecek, ancak 28. madde gereğince ilave edilecek ek sürenin hesabında FHSZ dikkate alınmayacaktır.

1. KAPSAMDAKİ KADIN SİGORTALILAR

Kanunun 28 inci maddesinin sekizinci fıkrası hükmünden;

(a) 2008 yılı Ekim ayı başından itibaren Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentleri kapsamında çalışan kadın sigortalılar ile 2008 yılı Ekim ayı başından önce 506, 1479, 2925, 2926 ve 5434 sayılı Kanunlara tabi çalışırken Kanunun geçici 1 inci maddesi gereğince 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentleri kapsamında sigortalı olarak çalışmalarını devam ettiren,

(b) Kanunun yürürlük tarihinden önce 5434 sayılı Kanuna tabi hizmeti bulunanlardan Kanunun yürürlük tarihinden sonra geçici 4 üncü maddesi gereğince 5434 sayılı Kanunun mülga 12 nci maddesinin (II) işaretli fıkrasının son paragrafı, ek 71, mülga ek 76 ve mülga geçici 192 inci maddeleri uyarınca sigortalı olan,

(c) 2008 yılı Ekim ayı başından itibaren Kanuna tabi olarak isteğe bağlı sigorta primi ödeyenler ile 2008 yılı Ekim ayı başından önce 506, 1479 ve 2926 sayılı kanunlara göre isteğe bağlı sigortalı olup, Kanuna göre isteğe bağlı sigortalılıkları devam eden,

(d) Kanunun ek 5, ek 6 ve ek 9 uncu maddesi kapsamında çalışan kadın sigortalılar yararlanacaklardır.

Bu kapsamdaki kadın sigortalıların emeklilik talebinde bulunmadan önce kayıt ve tescillerinin yapılması sağlanacak, ancak açıkta iken veya

emeklilik/yaşlılık aylığı talebiyle birlikte bu haktan yararlandırılması-
nın istenilmesi halinde bunlar hakkında da aktif sigortalılar gibi işlem
yapılacaktır.

2. (4a) VE (4b) KAPSAMINDAKİ KADIN SİGORTALILARIN BAŞVURUSU VE RAPORLARIN DÜZENLENMESİ

Çocuğunun, başka birinin sürekli bakımına muhtaç durumda ağır
engelli olduğunun tespitini isteyen kadın sigortalılar en son çalışmala-
rının geçtiği SĞİM/SGM'ye başvuracaklar, ilgili birimce çocukların sevk
işlemleri "Sevk ve Kontrol Muayene İşlemleri ile Masrafların Karşılan-
ması" başlıklı bölümünde belirtilen hususlar doğrultusunda yapılacaktır.
Prim ödeme gün sayıları toplamına eklenecek ve emeklilik yaş had-
lerinden indirilecek süre, başka birinin sürekli bakımına muhtaç olma
halinin başladığı tarih ile sona erdiği tarih arasında geçen veya bu süre
içinde çocuğun yaşadığı süreye göre tespit edileceğinden, yaşlılık aylığı
bağlanacağı tarihi beklemeden Kuruma başvuran kadın sigortalıların
çocuklarının sevkleri de sağlık hizmeti sunucularına yapılacaktır.

Kadın sigortalının başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede
ağır engelli çocuğunun birden fazla olması halinde her çocuk için ayrı
ayrı sevk yapılacaktır.

Kadın sigortalının Kuruma başvurduğu tarihte aktif olarak çalışıp
çalışmadığına bakılmayacak, ancak, Kanunun 4 üncü maddesinin birin-
ci fıkrasının (a) bendine tabi sigortalı olarak tescil edildikleri halde adla-
rına malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmemiş olanların
çocuklarının sevkleri yapılacaktır.

3. (4c) KAPSAMINDAKİ SİGORTALILARIN BAŞVURUSU VE RAPORLARIN DÜZENLENMESİ

Kanunun geçici 4 üncü maddesi uyarınca haklarında 5434 sayılı
Kanun hükümleri uygulanacak sigortalılar ile Kanunun yürürlük tari-
hinden önce 5434 sayılı Kanuna tabi hizmeti bulunmayan ve Kanunun
yürürlük tarihinden sonra ilk defa Kanunun 4 üncü maddesinin birin-
ci fıkrasının (c) bendi kapsamında çalışmaya başlayan sigortalılardan
başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli çocuğu
bulunan kadın sigortalılar, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra ge-
çen prim ödeme gün sayılarının dörtte birinin, prim ödeme gün sayıları
toplamına eklenmesi ve eklenen bu sürelerin emeklilik yaş hadlerinden
de indirilmesine dair başvurularını son kez görev yapmakta oldukları il-
lerdeki SĞİM/SGM'lere yapacaklardır.

Başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli çocuğu
bulunan kadın sigortalılar "Ortak Hükümler" başlıklı dördüncü kısmı-
nın "Sevk ve Kontrol Muayene İşlemleri ile Masrafların Karşılanması"

başlıklı beşinci bölümünde belirtilen usul ve esaslara göre alınan sağlık kurulu raporu ile birlikte,

- Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında ilk defa sigortalı olarak çalışmaya başlayanlar, 5434 sayılı Kanuna tabi iştirakçi iken Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamına alınanlar ile bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olarak çalışması olup, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine tabi olarak yeniden çalışmaya başlayan kadın sigortalılar, görev yaptıkları kamu idareleri aracılığı ile SGK/SGM'lere,
- Kanunun geçici 4 üncü maddesi gereğince 5434 sayılı Kanunun mülga 12 nci maddesinin (II) işaretli fıkrasının son paragrafı, ek 71, mülga ek 76 ve mülga geçici 192 nci maddeleri uyarınca sigortalı olanlar Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Kamu Görevlileri Tescil ve Hizmet Daire Başkanlığına müracaat edeceklerdir.

4. RAPORLARIN İNCELENMESİ

"Ortak Hükümler" başlıklı kısmının "Sevk ve Kontrol Muayene İşlemleri ile Masrafların Karşıllanması" başlıklı bölümünde belirtilen hususlar doğrultusunda; Kanunun 4 üncü maddesi kapsamındaki kadın sigortalıların çocukları için sağlık hizmeti sunucuları tarafından düzenlenen ve SGK/SGM'lere intikal ettirilen raporların ilgili birimce Ankara Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü Kocatepe Sağlık Sosyal Güvenlik Merkezi'ne gönderilerek incelenmesi sağlanacaktır.

SGK/SGM'lerce Ankara Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü Kocatepe Sağlık Sosyal Güvenlik Merkezi'ne değerlendirme yapılmak üzere sağlık kurulu raporları gönderilirken, üst yazıda; Kanunun 28 inci maddesinin sekizinci fıkrası gereğince değerlendirme yapılacağı belirtilecek ve kadın sigortalının ilave hizmetinin hesaplanabilmesi için, bu bölümde açıklanan maluliyet durumunun ortaya çıkış tarihleri dikkate alınarak 28 inci madde kapsamına gireceği tarih itibarıyla çocuğun başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede malul olup olmadığı sorulacaktır.

Kadın sigortalının başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli çocuğunun birden fazla olması halinde her çocuk için ayrı düzenlenen raporlar Ankara Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü Kocatepe Sağlık Sosyal Güvenlik Merkezi sağlık kuruluna gönderilerek maluliyet tarihlerinin ayrı ayrı bildirilmesi istenecektir.

Ankara Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü Kocatepe Sağlık Sosyal Güvenlik Merkezi tarafından gerekli inceleme yapıldıktan sonra, çocuğun başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli olduğu tarihi, kontrol muayenesi gerekiyorsa kontrol muayenesine tabi tutulacağı

tarif veya çocuk başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli değilse ağır engelli olmadığı ilgili SĞİM/SGM'ye bildirilecektir.

5. TOPLAM HİZMETE EKLENECEK VE EMEKLİLİK YAŞINDAN DÜŞÜLECEK SÜRENİN TESPİTİ

Kanunun 28 inci maddesinin sekizinci fıkrasında, emeklilik veya yaşlılık aylığı bağlanması talebinde bulunan kadın sigortalılardan başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli çocuğu bulunanların, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra geçen prim ödeme gün sayılarının dörtte birinin, prim ödeme gün sayıları toplamına ekleneyeği ve eklenen bu sürelerin emeklilik yaş hadlerinden de indirileceği öngörüldüğünden, ilave edilecek süre;

- Kadın sigortalının sigortalılık başlangıcının Kanunun yürürlük tarihinden önce veya sonra olmasına,
- Çocuğun doğum tarihine,
- Ölmesi halinde ölüm tarihine,
- Başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede malul durumda olma halinin başlangıç ve bitiş tarihine,
- Çocuğun evli olup olmadığına,
- Kadın sigortalı boşanmış ise velayetin kadın sigortalıda olup olmadığına,
- Çocuğun, kadın sigortalı tarafından evlat edinilip edinilmediğine,
- Başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli çocuğun birden fazla olmasına,
- 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu hükümlerine göre korunma, bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinden ücretli veya ücretsiz sürekli ve yatılı olarak faydalanıp faydalanmadığına, göre belirlenecektir.

Kadın sigortalılara Kanunun 28 inci maddesinin sekizinci fıkrası hükmü uyarınca ilave edilecek hizmetin hesabında,

- Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerine tabi olarak 2008 yılı Ekim ayı başından sonra geçen,
- 2008 yılı Ekim ayı başından sonra isteğe bağlı sigortalı olarak prim ödenen,
- 1/10/2008 tarihinden önce 2925 sayılı Kanuna tabi olup, bu tarihten itibaren Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine tabi geçen,
- 2008 yılı Ekim ayı başından sonra geçen ve Kanun ile 3201 sayılı Kanun kapsamında borçlandırılan, süreler dikkate alınacaktır.

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine tabi sigortalıların söz konusu haklardan yararlandırılmaya başlayacakları sürenin başlangıcı, 2008 yılı Ekim ayı başından önce çalışmaya başlayanlardan maaşlarını her ayın 15'inde alanlar için ayın 15'i, maaşlarını ayın

1'inde alanlar için ayın 1'i, 2008 yılı Ekim ayı başından sonra ilk defa çalışmaya başlayanlar için ise çalışmaya başladıkları tarihtir.

5.1. 2008 Yılı Ekim Ayı Başından Önce Çalışmaya Başlayan Kadın Sigortalılar

2008 yılı Ekim ayı başından önce çalışmaya başlayan ve aynı zamanda da başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli çocuğu bulunan kadın sigortalının çocuğunun Kurum ilgili sağlık kurulu tarafından 2008 yılı Ekim ayı başından itibaren başka birinin sürekli bakımına muhtaç durumda olduğunun tespit edilerek bildirilmesi halinde, sigortalının 2008 yılı Ekim ayı başından itibaren geçen çalışma süresinin dörtte biri, toplam prim ödeme gün sayısına ilave edilecek, ilave edilen süre kadar da emeklilik yaş haddinden indirim yapılacaktır.

Örnek 1- 1/1/2005 tarihinde çalışmaya başlayan kadın sigortalının, 1/7/2006 tarihinde doğan çocuğu hakkında, sağlık hizmeti sunucusu tarafından düzenlenen rapor ilgili sağlık kuruluna gönderilirken, çocuğun 1/10/2008 tarihi itibariyle başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli durumda olup olmadığı sorulmuş, ilgili sağlık kurulunca çocuğun 1/10/2008 tarihi itibariyle ağır engelli olduğuna ve kontrol muayenesi gerekmediğine karar verilmiştir. Buna göre, kadın sigortalı Kanunun 28 inci maddesinin sekizinci fıkrası hükmünden 1/10/2008 tarihi itibariyle yararlandırılmaya başlanacaktır.

Örnek 2- 1/2/2008 tarihinde çalışmaya başlayan kadın sigortalının, 1/1/2007 tarihinde doğan çocuğu hakkında, sağlık hizmeti sunucusu tarafından düzenlenen rapora göre, 1/1/2009 tarihinden itibaren başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli olduğuna ve kontrol muayenesi gerekmediğine Kurum ilgili sağlık kurulunca karar verilmiştir. Buna göre, kadın sigortalının Kanunun 28 inci maddesinin sekizinci fıkrası hükmünden yararlandırılmaya başlama tarihi 1/1/2009 olacaktır.

Örnek 3- 1/3/2006 tarihinde çalışmaya başlayan kadın sigortalının, 1/1/2008 tarihinde doğan çocuğu hakkında, 18/11/2009 tarihinde sağlık hizmeti sunucusu tarafından düzenlenen rapora göre 1/9/2008 tarihinden itibaren başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli olduğuna ve kontrol muayenesi gerekmediğine Kurum ilgili sağlık kurulunca karar verilmiştir. Buna göre, kadın sigortalının Kanunun 28 inci maddesinin sekizinci fıkrası hükmünden yararlandırılmaya başlama tarihi 1/10/2008 olacaktır.

5.2. 2008 Yılı Ekim Ayı Başından Sonra Çalışmaya Başlayan Kadın Sigortalılar

2008 yılı Ekim ayı başından sonra çalışmaya başlayan ve başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli durumda çocuğu

bulunan kadın sigortalının çocuğunun doğum tarihi dikkate alınarak, çocuğun maluliyetinin işe giriş tarihinden önce olması halinde; işe giriş tarihinden, sonra olması halinde ise maluliyet tarihinden itibaren Kanunun 28 inci maddesinin sekizinci fıkrası hükmünden yararlandırılmaya başlayacaktır.

Örnek 1- 1/11/2008 tarihinden itibaren çalışmaya başlayan kadın sigortalının, 1/1/2009 tarihinde doğan çocuğu hakkında, sağlık hizmeti sunucusu tarafından düzenlenen rapora göre 1/7/2011 tarihinden itibaren başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli olduğuna Kurum ilgili sağlık kurulunca karar verilmiştir. Kanunun 28 inci maddesi gereğince kadın sigortalının hizmetine ilave edilecek ve emeklilik yaşından düşülecek süreye esas hizmetinin başlangıç tarihi 1/7/2011 olacaktır.

Örnek 2- 1/11/2010 tarihinden itibaren çalışmaya başlayan kadın sigortalının 1/1/1995 tarihinde doğan çocuğu hakkında, sağlık hizmeti sunucusu tarafından düzenlenen rapora göre 1/7/2009 tarihinden itibaren başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli olduğu Kurum ilgili sağlık kurulunca tespit edilmiştir. Kanunun 28 inci maddesi gereğince kadın sigortalının hizmetine ilave edilecek ve emeklilik yaşından düşülecek süreye esas hizmetinin başlangıç tarihi 1/11/2010 olacaktır.

Örnek 3- 1/8/2007 tarihinden itibaren isteğe bağlı sigortaya devam eden kadın sigortalının 18/1/1999 tarihinde doğan çocuğu hakkında, sağlık hizmeti sunucusu tarafından düzenlenen rapora göre 1/8/2001 tarihinden itibaren başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli olduğu Kurum ilgili sağlık kurulu tespit edilmiştir. Kanunun 28 inci maddesi gereğince kadın sigortalının hizmetine ilave edilecek ve emeklilik yaşından düşülecek süreye esas hizmetinin başlangıç tarihi 1/10/2008 olacaktır.

5.3. Kontrol Muayenesine Tabi Tutulacak Çocuklar

Kadın sigortalının hizmetine ilave edilecek ve emeklilik yaşından düşülecek süresi, çocuğunun başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli olma halinin devam ettiği sürede geçen çalışmalarına göre belirlenecektir. Diğer bir ifadeyle çocuğun başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli olma halinin yapılacak kontrol muayenesi sonucu ortadan kalktığı anlaşılmaması halinde, kontrol muayenesi sonucu düzenlenen rapora göre başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli olma durumunun ortadan kalktığı tarihten itibaren geçen çalışmalarından dolayı kadın sigortalılara ilave bir hizmet verilmeyecektir.

Örnek- 1/11/2008 tarihinden itibaren çalışmaya başlayan kadın sigortalının, 1/1/2009 tarihinde doğan çocuğu hakkında, sağlık hizme-

ti sunucusu tarafından düzenlenen rapora göre 1/7/2011 tarihinden itibaren başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli durumda olduğu ve kontrol muayenesine tabi olması gerektiği Kurum sağlık kurulunca tespit edilmiş, daha sonra yapılan kontrol muayenesi sonucu düzenlenen 1/7/2012 tarihli sağlık kurulu raporuna göre Kurum ilgili sağlık kurulu tarafından çocuğun 1/5/2012 tarihinden itibaren başka birisinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli olma durumunun ortadan kalktığına karar verilmesi halinde 1/5/2012 tarihinden sonra geçen çalışmalar için kadın sigortalıya ilave süre verilmeyecektir.

5.4. Başka Birinin Sürekli Bakımına Muhtaç Derecede Ağır Engelli Olduğu Tespit Edilen Çocuğun Ölmesi

Toplam hizmete ilave edilecek ve emeklilik yaşından düşülecek süre, başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli olduğu tespit edilen çocuğun yaşadığı sürede geçen çalışmalara göre belirlenecektir. Diğer bir ifadeyle başka birinin sürekli bakımına muhtaç olma hali Kurum ilgili sağlık kurulu tarafından tespit edildikten sonra çocuğun ölmesi halinde, çocuğun ölüm tarihinden itibaren geçen çalışmalarından dolayı kadın sigortalılara ilave bir hizmet verilmeyecektir.

Örnek- 1/7/2009 tarihinden itibaren çalışmaya başlayan kadın sigortalının çocuğunun 1/10/2009 tarihinden itibaren başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli olduğu Kurum ilgili sağlık kurulunca tespit edilmiş, daha sonra çocuk 12/9/2010 tarihinde ölmüştür. Çocuğun öldüğü 12/9/2010 tarihinden sonra geçen çalışmalar için kadın sigortalıya ilave süre verilmeyecektir.

5.5. Evlat Edinilen Çocuğun Başka Birinin Sürekli Bakımına Muhtaç Durumda Olması

Kadın sigortalının kendisinin veya eşiyle birlikte evlat edindiği çocuğunun da başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli olduğunun tespiti halinde bu çocuk nedeniyle de kadın sigortalı bu Kanun hükmünden yararlanılacaktır.

Bu durumda olan kadın sigortalının ilave hizmeti belirlenirken diğer hususlarla birlikte çocuğun evlat edinildiği tarih de göz önünde bulundurulacak, ancak ilave hizmetin verileceği sürenin başlangıcı çocuğun evlat edinilme tarihinden önce olamayacaktır.

Örnek- 1/1/2010 tarihinden itibaren çalışmaya başlayan kadın sigortalı, çocuğu 1/1/2011 tarihinde evlat edinmiştir. Ancak, Kurum ilgili sağlık kurulunca çocuğun 1/10/2010 tarihinden itibaren başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli olduğu tespit edilmiştir. Sigortalı kadının ilave hizmetin hesabına esas sürenin başlangıç tarihi 1/1/2011 olacaktır.

5.6. Kadın Sigortalının Başka Birinin Sürekli Bakımına Muhtaç Derecede Ağır Engelli Çocuğunun Birden Fazla Olması

Kadın sigortalının başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli çocuğunun birden fazla olması halinde maluliyet tarihi eski olan rapor esas alınarak Kanunun 28 inci maddesinin sekizinci fıkrası hükmünden yararlanacağı hizmet süresinin başlangıcı belirlenecektir.

Çocuklardan birinin başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli olma durumundan çıkması halinde diğer çocuklarından dolayı kadın sigortalıya ilave hizmet verilmeye devam edilecektir. Ancak, diğer çocukların maluliyetlerinin başlangıç tarihi malul durumdan çıkan çocuğun çıkış tarihinden sonraki bir tarih ise bu çocuklarının maluliyetinin başlangıç tarihinden itibaren ilave hizmet süresi verilecektir.

Örnek 1- 1/6/2008 tarihinde çalışmaya başlayan kadın sigortalı, çocuklarından birisinin 1/10/2009 tarihinden itibaren, diğer çocuğunun ise 1/11/2010 tarihinden itibaren başka birisinin sürekli bakımına muhtaç durumda ağır engelli olduğu Kurum ilgili sağlık kurulunca tespit edilmiştir. Daha sonra kadın sigortalının rapor tarihi eski olan çocuğu 17/11/2020 tarihinde evlenmiştir. Buna göre kadın sigortalı ara verilmeden diğer çocuğun rapor tarihi 1/11/2010 olmasına rağmen ilave hizmet süresinden 1/10/2009 tarihinden itibaren kesintisiz yararlanmaya devam edecektir.

Örnek 2- 1/7/2009 tarihinde çalışmaya başlayan kadın sigortalı, çocuklarından birisinin 1/11/2009 tarihinden itibaren, diğer çocuğunun ise 1/11/2015 tarihinden itibaren başka birisinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli olduğu Kurum ilgili sağlık kurulunca tespit edilmiştir. Daha sonra kadın sigortalının rapor tarihi eski olan çocuğu 3/12/2013 tarihinde vefat etmiştir. Buna göre kadın sigortalı ilave hizmet verilen çocuğunun vefat ettiği 3/12/2013 tarihi ile diğer çocuğunun başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli duruma girdiği 1/11/2015 tarihi arasında ilave hizmet süresinden faydalanamayacaktır.

5.7. Başka Birinin Sürekli Bakımına Muhtaç Derecede Ağır Engelli Çocuğun 2828 Sayılı Kanun Hükümlerine Göre Korunma, Bakım ve Rehabilitasyon Hizmetlerinden Faydalanması

Başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli çocuğun 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu hükümlerine göre korunma, bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinden sürekli veya süresiz olarak faydalanması dikkate alınarak kadın sigortalılara ilave hizmet verilecektir.

Başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli çocuğun, sürekli ve yatılı olarak korunma, bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinden ücretli veya ücretsiz faydalandıkları süre için Kanunun 28 inci

maddesine göre prim ödeme gün sayılarının dörtte biri prim ödeme gün sayıları toplamına eklenmeyecektir.

6. AĞIR ENGELLİ ÇOCUĞUN KANUNA TABİ SİGORTALI OLMASI

Başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli olduğu sağlık kurulu raporu ile belirlenen fakat Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerine tabi sigortalı olduğu tespit edilen çocuğun malul olup olmadığının yeniden tespitinin yapılması gerektiğinden, yapılan araştırmalar sonucunda başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli olduğunun anlaşılması halinde ağır engelli çocuğu bulunan kadının sigortalılığı devam ettiği sürece söz konusu madde hükmünden yararlandırılması gerekmektedir.

Ağır engelli çocuğun isteğe bağlı sigortalı olması halinde ise maluliyeti ile ilgili herhangi bir araştırma yapılmasına gerek bulunmadan kadın sigortalı aynı madde hükmünden yararlandırılacaktır.

7. İLAVE HİZMET SÜRESİ OLARAK DEĞERLENDİRİLMEMEYECİK SÜRELER

Kanunun 28 inci maddesine göre prim ödeme gün sayılarının dörtte biri prim ödeme gün sayıları toplamına eklenecek kadın sigortalıların prim ödeme gün sayıları değerlendirilirken,

- Kanunun 40 ıncı maddesi uyarınca hesaplanan fiili hizmet süresi zammı,
- Kanunun 49 uncu maddesi uyarınca hesaplanan itibari hizmet süresi,
- Başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli birden fazla çocuğu olanlardan ikinci ve diğer çocukları, için ilave hizmet süresi verilmeyecektir.

Örnek 1- 1/5/2000 tarihinden itibaren 506 sayılı Kanunun ek 5 inci maddesi kapsamında çalışmaya başlayan ve 1/10/2008 tarihinden sonra da Kanunun 40 ıncı maddesine göre fiili hizmet süresi zammına tabi olarak çalışmasını devam ettiren kadın sigortalının, 1/10/2008 tarihinden itibaren başka birinin sürekli bakımına muhtaç durumda olduğu Kurum ilgili sağlık kurulunca tespit edilen çocuğu bulunmaktadır. Bu kadın sigortalının hizmetine fiili hizmet süresi zammı ile Kanunun 28 inci maddesine göre ilave edilecek ek süresi ayrı ayrı hesaplanıp eklenecek ancak, 28 inci madde gereğince ilave edilecek ek sürenin hesabında fiili hizmet süresi zammı dikkate alınmayacaktır.

Kadın sigortalının boşanması durumunda başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli çocuğunun velayetinin,

- Çalışmaya başladığı tarihten önce başka birisine verilmesi halinde çalışmaya başladığı,

- Çalışmaya başladığı tarihten sonra başka birisine verilmesi halinde velayetin verildiği, tarihten itibaren geçen çalışmalarından dolayı ilave hizmet verilmeyecektir.

Örnek 2- 1/6/2010 tarihinden itibaren çalışmaya başlayan kadın sigortalının çocuğunun, 1/10/2009 tarihinden itibaren başka birinin sürekli bakımına muhtaç durumda olduğu Kurum ilgili sağlık kurulunca tespit edilmiş, daha sonra kadın sigortalı 12/9/2012 tarihinde eşinden ayrılmış ve çocuğun velayeti bu tarihten itibaren kadın sigortalının eşine verilmiştir. Bu durumda 1/6/2010 tarihinden çocuğun velayetinin babaya verildiği 12/9/2012 tarihi arasında geçen çalışmalar için kadın sigortalıya ilave süre verilecek, bu tarihten sonra ise herhangi bir ilave süre verilmeyecektir.

Ayrıca, kısa vadeli sigorta kollarına tabi olarak geçen süreler ile sadece genel sağlık sigortasına prim ödenerek geçen süreler, ilave edilecek hizmet süresinin hesabında değerlendirilmeyecektir.

8. KADIN SIGORTALININ HİZMET KAYITLARININ OLUŞTURULMASI

Ankara Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü Kocatepe Sağlık Sosyal Güvenlik Merkezi Sağlık

Kurulu tarafından başka birinin sürekli bakımına muhtaç durumda ağır engelli olduğuna karar verilen çocuğun;

- Başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli sayıldığı tarih,
- Kontrol muayenesine tabi tutulacaksa kontrol muayene tarihi,
- Kontrol muayenesi sonucunda başka birinin sürekli bakımına muhtaç durumdan çıkmış ise çıkış tarihi,
- Velayeti başka birisine verilmiş ise mahkeme kararının kesinleşme tarihi,
- 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu hükümlerine göre korunma, bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinden ücretli veya ücretsiz sürekli ve yatılı olarak faydalanmaya başladığı tarih,
- Evlenmesi halinde evlenme tarihi,
- Ölmesi halinde ölüm tarihi, bilgisayara kaydedilecektir.

Söz konusu bilgisayar programları işleme açılıncaya kadar başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli çocuğu olduğunun tespit ettirilmesini talep eden kadın sigortalıların çocukları ile ilgili yazışmalar sigortalıların sicil dosyaları üzerinden yürütülecek ancak, ilgili bilgisayar programları işleme açıldığında bilgisayara gerekli aktarma işlemlerinin yapılmasını teminen başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli sayılan çocuklara ve sigortalılara ait bilgiler Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Kamu Görevlileri Tescil ve Hizmet Daire Başkanlığına ya da SGİM/SGM'ler tarafından geçici olarak bir deftere veya bilgisayarda oluşturulacak dosyaya kaydedilecektir.

Kapsamdaki kadın sigortalıların tescil kütüklerinin oluşturulması Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Kamu Görevlileri Tescil ve Hizmet Daire Başkanlığı veya SĞİM/SGM'ler tarafından, hizmetin ilavesi ve emeklilik yaş haddinden indirim işlemleri ise emeklilik işlemlerini yürüten daire başkanlıkları ile SĞİM/SGM'ler yürütülecektir.

III. SSK (4/1-a) VE BAĞ-KUR (4/1-b) KAPSAMINDA KADINLARIN EMEKLİLİĞİ

SSK 4/1-(a) ve BAĞ-KUR 4/1-(b) kapsamındaki kadınların yaşlılık sigortasından emeklilik aylığına hak kazanmanın genel koşulları;

- 8.9.1999 (dahil) tarihinden önce sigortalı olanlar,
  - 8.9.1999 (hariç) ile 30.4.2008 (dahil) tarihleri arasında sigortalı olanlar,,
  - 30.4.2008 (hariç) sonrasında sigortalı olanlar,
- Olmak üzere 3 bölümde incelenecektir.

1. 4/1-(a) VE 4/1-(b) KAPSAMINDA 8.9.1999 (DAHİL) TARİHİNDEN ÖNCE SİGORTALI OLANLAR

8.9.1999 tarihinden önce sigortalı olanların yaşlılık aylığına hak kazanma koşulları Kanunla;

- 4/1-(a) sigortalıları için; 506 sayılı Kanunun geçici 81.,
- 4/1-(b) sigortalıları için; 1479 sayılı Kanunun geçici 10.,

Maddeleri yürürlükte bırakılmak suretiyle mülga kanunlardaki hükümler doğrultusunda tespit edilmesi sağlanmıştır. Buna göre, 8.9.1999 (dahil) tarihinden önce sigortalı olan;

- 4/1-(a) sigortalılarının aylığa hak kazanma koşulları 506 sayılı Kanunun geçici 81. maddesinin A, B ve C bentlerindeki,
- 4/1-(b) sigortalılarının ise 1479 sayılı Kanunun geçici 10. maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarındaki,

Koşullara göre belirlenecektir.

1.1. 4/1-(a) Kapsamındaki Kadın Sigortalılar

1.1.1. 506 S.K. G. 81/A Bendine Göre Aylığa Hak Kazanma Koşulları

08.09.1999 tarihi itibarıyla 506 sayılı Kanunun 4447 sayılı Kanunla değiştirilmeden önceki 60. maddesinin (A) bendindeki seçeneklere göre yaşlılık aylığına hak kazananlar ile bu tarih itibarıyla kadın sigortalılarından 18 yıllık sigortalılık sürelerini dolduranlardan;

- Kadının 50 doldurmuş olması ve en az 5000 gün veya,
- Kadının 50 yaşını doldurmuş olması, 15 yıl sigortalılık süresi bulunması ve en az 3600 gün yahut,
- Kadınının 50 yaşını doldurmamış olmakla beraber 20 yıllık sigortalılık süresi bulunması ve en az 5000 gün,

Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olma şartlarını yerine getirenler, yaşlılık aylığına hak kazanacaklardır.

1.1.2. 506 S.K.G. 81. Maddesinin 1. Fıkrasının (B) Bendine Göre Aylığa Hak Kazanma Koşulları

4759 sayılı Kanunla değişik 506 sayılı Kanunun geçici 81. maddesinin birinci fıkrasının (B) bendi ile sigortalıların 23.5.2002 tarihindeki sigortalılık sürelerine göre, aşağıdaki tabloda belirtilen en az sigortalılık süresi, yaş ve prim ödeme gün sayısı koşulunu yerine getirmeleri halinde yaşlılık aylığına hak kazanabilecekleri öngörülmüştür.

Tablo: 4759 S.K. Yaşlılık Aylığı İçin Öngörülen Kademeli Geçiş Süreci

Kadın	Sigortalılık süresi	Yaş	Prim Gün Sayısı
18 yıl – 20 yıl 8 ay 15 gün 9.9.1981 – 23.5.1984	20	40	5000
17 yıl – 18 yıl 24.5.1984 – 23.5.1985	20	41	5000
16 yıl – 17 yıl 24.5.1985 – 23.5.1986	20	42	5075
15 yıl – 16 yıl 24.5.1986 – 23.5.1987	20	43	5150
14 yıl – 15 yıl 24.5.1987 – 23.5.1988	20	44	5225
13 yıl – 14 yıl 24.5.1988 – 23.5.1989	20	45	5300
12 yıl – 13 yıl 24.5.1989 – 23.5.1990	20	46	5375
11 yıl – 12 yıl 24.5.1990 – 23.5.1991	20	47	5450
10 yıl – 11 yıl 24.5.1991 – 23.5.1992	20	48	5525
9 yıl – 10 yıl 24.5.1992 – 23.5.1993	20	49	5600
8 yıl – 9 yıl 24.5.1993 – 23.5.1994	20	50	5675
7 yıl – 8 yıl 24.5.1994 – 23.5.1995	20	51	5750
6 yıl – 7 yıl 24.5.1995 – 23.5.1996	20	52	5825
5 yıl – 6 yıl 24.5.1996 – 23.5.1997	20	53	5900
4 yıl – 5 yıl 24.5.1997 – 23.5.1998	20	54	5975
3 yıl – 4 yıl 24.5.1998 – 23.5.1999	20	55	5975
2 yıl 8 ay 15 gün – 3 yıl 24.5.1999 – 8.9.1999	20	56	5975

1.1.3. 506 S.K. G. 81/C Bendine Göre Aylığa Hak Kazanma Koşulları

4759 sayılı Kanunla 23.5.2002 tarihinden geçerli olmak üzere 506 sayılı Kanunun geçici 81. maddesinde yapılan değişiklikle anılan maddenin birinci fıkrasının (C) bendinin (a) alt bendinde yer alan 15 yıl + 50/55 yaş + 3600 gün koşuluna göre yaşlılık aylığına hak kazanma koşulları sigortalılık sürelerinin tespiti bakımından 23.5.2002 tarihi esas alınarak belirlenecek olup, bu tarihten sonra emekli olacaklar için 15 yıl, 3600 gün ve 50 yaş şartlarını yerine getirecekleri tarihe göre kademeli geçiş süreci öngörülmüştür.

23.5.2002 tarihinde öngörülen şartları yerine getiremeyenler, bu şartları aşağıda belirtilen tarih aralıklarından hangi tarih aralığında yerine getiriyorsa o yaşlarda aylığa hak kazanacaklardır.

- 24.5.2002 ile 23.5.2005 tarihleri arasında yerine getirenler kadın ise 52 yaşını doldurmuş olmaları,
  - 24.5.2005 ile 23.5.2008 tarihleri arasında yerine getirenler kadın ise 54 yaşını doldurmuş olmaları,
  - 24.5.2008 ile 23.5.2011 tarihleri arasında yerine getirenler kadın ise 56 yaşını doldurmuş olmaları,
  - 24.5.2011 tarihinden sonra yerine getiren kadınlar 58 doldurmuş olmaları,
- halinde yaşlılık aylığına hak kazanacaklardır.

1.2. 4/1-(b) Kapsamındaki Sigortalılar

1.2.1. 1479 S.K. G.10. M. 1. F. Göre Aylığa Hak Kazananlar

1.10.1999 tarihi itibarıyla aylık bağlanmasına hak kazananlar ile hak kazanmalarına iki tam yıl veya daha az kalanlar, 1479 sayılı Kanunun 35. maddesinin 4447 sayılı Kanunla değiştirilmeden önceki hükümlerine göre;

- Talepte bulunduğu tarihte prim ve prime ilişkin borcunun bulunmaması,
- Kadının 20 tam yıl prim ödemesi,
- Kadının 50, yaşında olması ve 15 tam yıl prim ödemesi, şartıyla aylığa hak kazanacaklardır.

1.2.2. 1479 S.K. G.10. M. 2. F. Göre Aylığa Hak Kazananlar

1479 sayılı Kanunun geçici 10. maddesinin ikinci fıkrası Anayasa Mahkemesinin iptal kararından sonra 4759 sayılı Kanunla yeniden düzenlenmiş ve bu defa sigortalıların 23.5.2002 tarihini takip eden aybaşı olan 1.6.2002 tarihi itibarıyla, kadınlardan 20 tam yılını dolduranlar veya doldurmalarına kalan süreye göre kademeli geçiş süreci öngörülmüştür.

Tablo: 1479 SK. G. 10/2. F. Göre Aylığa Hak Kazanma Kademeli Geçiş Süreci

Kadın	Emeklilik Yaşı
2 tam yıl veya daha az	40
3 tam yıl veya daha az	41
3 tam yıldan fazla, 4 tam yıl veya daha az	42
4 tam yıldan fazla, 5 tam yıl veya daha az	43
5 tam yıldan fazla, 6 tam yıl veya daha az	44
6 tam yıldan fazla, 7 tam yıl veya daha az	45
7 tam yıldan fazla, 8 tam yıl veya daha az	46

8 tam yıldan fazla, 9 tam yıl veya daha az	47
9 tam yıldan fazla, 10 tam yıl veya daha az	48
10 tam yıldan fazla, 11 tam yıl veya daha az	49
11 tam yıldan fazla, 12 tam yıl veya daha az	50
12 tam yıldan fazla, 13 tam yıl veya daha az	51
13 tam yıldan fazla, 14 tam yıl veya daha az	52
14 tam yıldan fazla, 15 tam yıl veya daha az	53
15 tam yıldan fazla, 16 tam yıl veya daha az	54
16 tam yıldan fazla veya 17 tam yıl	55

1.2.3. 1479 S.K.G. 10. M. 3. F. Göre Aylığa Hak Kazananlar

1.10.1999 tarihinde kadının 50 yaş ve en az 15 tam yıl için 2 yıldan daha fazla süre var ise kademeli geçiş süreci uygulanacaktır.

Tablo: 1479 SK. G. 10/3. F. Göre Aylığa Hak Kazanma Koşulları-Kademeli Geçiş Süreci

Kanun Çıktığı Tarihte Emekliliğine Kalan Süre (1.10.1999 Tarihi İtibariyle)	Kadın	Prim Ödeme Süresi
2-4 Yıl arasında olanlar	51	15 Yıl
4-6 Yıl arasında olanlar	52	15 Yıl
6-8 Yıl arasında olanlar	53	15 Yıl
8-10 Yıl arasında olanlar	54	15 Yıl
10 Yıldan fazla olanlar	56	15 Yıl

Kısmi aylıklarda; sigortalının 1.10.1999 tarihinde hem hizmeti hem de yaşı değerlendirilecektir.

2. 4/1-(a) VE 4/1-(b) KAPSAMINDA 8.9.1999 (HARİÇ) İLA 30.4.2008 (DAHİL) TARİHLERİ ARASINDA SİGORTALI OLANLAR

2.1. 4/1-(a) Kapsamındaki Sigortalılar

4447 sayılı Kanunla 506 sayılı Kanunun 60. maddesinin (A) fıkrasındaki yaşlılık aylığına hak kazanma seçenekleri üçten ikiye indirilerek, 8.9.1999 (hariç) tarihinden sonra ilk defa sigortalı olarak çalışmaya başlayanların yaşlılık aylığından yararlanabilmesi için;

- Kadının 58 yaşını doldurmuş olması ve en az 7000 gün veya,

- Kadının 58 yaşını doldurmuş olması, 25 yıl sigortalılık süresi bulunması ve en az 4500 gün,

Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olmak seçeneklerinden birinin yerine getirilmesi öngörülmüştür. Kanunun geçici 9. maddesinin 1. fıkrasında aynı hüküm korunmuştur.

2.2. 4/1-(b) Kapsamındaki Sigortalılar

Kanunun geçici 9. maddesinin ikinci fıkrasında 4/1-(b) kapsamında sigortalı olup, 8.9.1999 tarihinden 30.4.2008 tarihine kadar ilk defa sigortalı sayılanlar;

- Kadının 58 yaşını doldurmuş ve 25 tam yıl sigorta primi ödemiş olması veya,

- Kadının 60 yaşını doldurması ve en az 15 tam yıl malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemesi,

şartıyla yaşlılık aylığından yararlanacaklardır.

3. 30.4.2008 (HARİÇ) SONRASINDA SİGORTALI OLANLAR

Kanunla genel hükümler yönünden ilk defa Kanuna göre sigortalı sayılanlara yaşlılık sigortasından aylık bağlama şartları 28. maddede düzenlenmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında; ilk defa Kanuna göre sigortalı sayılanlara aşağıda belirtilen şartları yerine getirmeleri halinde yaşlılık aylığı bağlanacağı öngörülmüş olmakla birlikte, Kanunun geçici 7. maddesinin son fıkrasında 30.4.2008 (hariç) tarihinden sonra 506, 1479, 5434, 2925 ve 2926 sayılı kanunlara göre ilk defa sigortalı veya iştirakçi olanlar hakkında Kanunun 28. maddesinin ikinci ve üçüncü fıkrası hükümlerinin uygulanacağı öngörülmüştür. Diğer bir ifadeyle, 28. maddenin ikinci ve üçüncü fıkraları ilk defa 1.5.2008 tarihi itibarıyla 506, 1479, 5434, 2925 ve 2926 sayılı kanunlara göre sigortalı olanlar için uygulanacaktır.

Buna göre, ilk defa 1.5.2008 tarihi itibarıyla sigortalı olanlardan;

- 4/1-(a) sigortalılarına, kadının 58, yaşını doldurmuş olması ve en az 7200 gün,
- 4/1-(b) ve 4/1-(c) sigortalılarına, kadının 58 yaşını doldurmuş olması ve en az 9000 gün,

Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş olması şartıyla yaşlılık aylığı bağlanacaktır.

Kadın sigortalılar için 58 olarak öngörülen yaş hadleri, 4/1-(a) sigortalıları için 7200, 4/1-(b) ve 4/1-(c) sigortalıları için 9000 prim gün sayısı koşullarının 28. maddenin ikinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen kademe sürecinde, 1.1.2036 tarihinden sonra yerine getirilmesi halinde, gün koşulunun yerine getirildiği tarih aralığındaki yaş hadleri esas alınarak aylığa hak kazanma koşulları belirlenecektir.

Yine, 28. maddenin üçüncü fıkrasında; ikinci fıkrada belirlenen yaş hadlerine 65 yaşı geçmemek üzere, üç yıl eklenmek ve adlarına en az 5400 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş olmak şartıyla da yaşlılık aylığı bağlanabilecektir.

Tablo: 5510/28. M. 2 ve 3. Fıkralarına Göre Aylığa Hak Kazanma Koşulları

Madde No	4/1-(a) Sigortalıları İçin 7200, 4/1-(b) ve 4/1-(c) Sigortalıları İçin 9000 Prim Gün Sayısı Koşununun Olduğu Tarih	Sigortalılık Niteliğine Göre Prim Gün Sayısı		
		Kadın	4/1-(a)	4/1-(b) ve 4/1-(c)
28/iki-(a)	01.05.2008 - 31.12.2035	58	7200	9000
28/ üç	01.05.2008 - 31.12.2035	61	5400	5400
28/iki-(b) ve üç	01.01.2036 - 31.12.2037	59	7200	9000
		62	5400	5400
	01.01.2038 - 31.12.2039	60	7200	9000
		63	5400	5400
	01.01.2040 - 31.12.2041	61	7200	9000
		64	5400	5400
	01.01.2042 - 31.12.2043	62	7200	9000
		65	5400	5400
	01.01.2044 - 31.12.2045	63	7200	9000
		65	5400	5400
	01.01.2046 - 31.12.2047	64	7200	9000
		65	5400	5400
	01.01.2048	65	7200	9000
		65	5400	5400

4/1-(a) kapsamındaki sigortalılar hakkında söz konusu 5400 prim ödeme gün koşulu için Kanunun geçici 6. maddesinin yedinci fıkrasının (b) bendinde kademeli geçiş süreci öngörülmüştür.

Tablo: 4/1-(a) Sigortalıları İçin 5510/G. 6. M.- 7. F. (b) Bendine Göre Aylığa Hak Kazanma Koşulları

Madde No	Sigortalılık Süresinin Başlangıcı	Tahsis Talep Tarihindeki En Az Gün Sayısı
G. 6/Yedi-(b)	01.05.2008 - 31.12.2008	4600
	01.01.2009 - 31.12.2009	4700
	01.01.2010 - 31.12.2010	4800
	01.01.2011 - 31.12.2011	4900
	01.01.2012 - 31.12.2012	5000
	01.01.2013 - 31.12.2013	5100
	01.01.2014 - 31.12.2014	5200
	01.01.2015 - 31.12.2015	5300
	01.01.2016 -	5400

Tabloda belirtilen tarih aralıklarında sigortalılığı başlayanların, hangi yaş şartına tabi olacağı, sigortalılık başlangıç tarihine göre tabi olunan gün sayısı şartının doldurulacağı tarihte geçerli olan yaş hadlerine 65 yaşı geçmemek üzere 3 yıl eklenmek suretiyle tespit edilecektir.

IV. EMEKLİ SANDIĞINA (4/1-c) TABİ KADINLARIN EMEKLİLİĞİ

1. GENEL OLARAK KADIN MEMURLARIN EMEKLİLİĞİ

2008 yılının Ekim ayı başından önce işe başlayan kadın memur ve memur gibi iştirakçi olması öngörülen kadın kamu görevlileri "iştirakçi" olarak tanımlanmakta ve 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununa göre emeklilik (yaşlılık) aylığı bağlanmaktadır. Belirtilen tarihten sonra çalışmaya başlayan kadın memurlar ise 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanuna tabi olarak emekliliğe hak kazanmaktadır.

Emekli aylığı, çalışma hayatının normal olarak sonlanması sonucunda belli şartların yerine getirilmesi sonucu bağlanan aylıktır.

5434 sayılı Kanuna göre iştirakçilere emekli aylığı bağlanacak haller istekle emeklilik ve re'sen emeklilik olarak iki kısımda incelenebilir.

İstekle emeklilik kişilerin mülga 5434 sayılı Kanunda belirtilen hizmet ve yaş şartlarını bir arada yerine getirmesi sonucu elde edilen bir haktır.

- 08/09/1999 tarihinden önce 5434 sayılı Kanuna tabi iştirakçi olarak hizmet süresi bulunanlar kadının 20 hizmet yıllarını tamamlamaları ve kademeli geçiş sürecinde tabi oldukları yaşları doldurmaları halinde,
- 08/09/1999 tarihinden sonra 5434 sayılı Kanuna tabi iştirakçi olarak göreve başlayanlardan Kadınların 58 yaşını doldurmaları ve hizmet sürelerinin 25 yıl ve daha fazla olması halinde,

Emekli aylığına hak kazanabilmekte ve istekleri üzerine emekli aylığı bağlanabilmektedir.

Ayrıca, kadın iştirakçilerden 15 yıl fiili hizmet müddeti bulunanlar 61 yaşlarını doldurduklarında istekleri halinde kendilerine emekli aylığı bağlanabilecektir.

Re'sen emeklilik ise kişilerin istemleri dışında Kanunda yer alan şartların varlığı nedeniyle kurumlarınca yapılan emeklilik işlemidir. 30 hizmet yılını tamamlamış olanlar (seçilmiş belediye başkanları ve illerin daimi komisyon üyeleri hariç) kurumlarınca lüzum görüldüğünde yaş kaydı aranmaksızın re'sen emekliye sevk edilebilmekte, bunlara 61 yaşlarını da doldurmaları halinde emekli aylığı bağlanabilmektedir. Kadın ve erkekler aynı şartlara tabidirler. Bu durumda, re'sen emekliye sevk edilenlerin 61 yaşlarını doldurmamış olmaları halinde; kendilerine toptan ödeme yapılmayıp, 61 yaşlarını doldurduktan sonra açıkta iken yapacakları başvurularına istinaden haklarında aylık bağlama işlemi yapılacaktır.

İştirakçilerden 5434 sayılı Kanunun 40. maddesi gereğince haklarında yaş haddi hükümleri uygulanacak olanlar kurumlarınca re'sen emekliye sevk edildiklerinde fiili hizmet süreleri 15 yılı doldurmuş olmak kaydıyla kendilerine emekli aylığı bağlanacaktır. Buna göre, kurumlar

iştirakçilerden özel yaş haddi bulunmayanlardan 65 yaşını dolduranların, yaş hadlerini doldurdıkları tarihleri takip eden aybaşından itibaren re'sen emekliye sevk ederek görevleriyle ilişkilerini keseceklerdir.

Emeklilik işlemlerini Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Kamu Görevlileri Emeklilik Daire Başkanlığınca yürütülmektedir.

2. KADIN MEMURLARIN NORMAL ŞARTLARLA EMEKLİLİĞİ

Genel olarak Sandık sigortalılarından kadınlar 20 fiili hizmet yılını doldurdıklarında yaş kaydı aranmaksızın emekliliğe hak kazanabilmekte iken diğer sosyal güvenlik kurumları mevzuatında olduğu gibi Sandık Kanununda da bir kısım değişiklikler yapan 4447 s. Kanunla; 08.09.1999 tarihinden sonra memuriyete başlayan kadınların 58, yaşını ve 25 fiili hizmet sürelerini doldurdıkları takdirde bu haktan yararlanabilecekleri yönünde düzenlemelere gidilmiştir. Ancak, 5434 s. Kanununun Geçici 205. maddesinin bir bölümü Anayasa Mahkemesince iptal edildiğinden 01.06.2002 tarih ve 24772 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ve yayımı tarihinde yürürlüğe giren 23.05.2002 tarih ve 4759 sayılı Kanun ile söz konusu madde yeniden düzenlenmiştir.

Buna göre 23.05.2002 tarihi itibarıyla emekli sandığına tabi çalışması bulunan kadın sigortalıların normal şartlarla emekliliği aşağıdaki tabloya göre belirlenmektedir.

Kadınların 23.05.2002 Tarihi İtibarıyla Emeklilik Hizmet Sürelerini 25 Yıla (9000 Güne) Doldurmalarına Kalan Süre;	Gereken Sigortalılık Süresi	Emekli Olacakları Yaş
2 yıl ve daha az	20 yıl (7200 gün)	40
2 yıldan fazla – 3 yıl ve daha az	20 yıl (7200 gün)	41
3 yıldan fazla – 4 yıl ve daha az	20 yıl (7200 gün)	42
4 yıldan fazla – 5 yıl ve daha az	20 yıl (7200 gün)	43
5 yıldan fazla – 6 yıl ve daha az	20 yıl (7200 gün)	44
6 yıldan fazla – 7 yıl ve daha az	20 yıl (7200 gün)	45
7 yıldan fazla – 8 yıl ve daha az	20 yıl (7200 gün)	46
8 yıldan fazla – 9 yıl ve daha az	20 yıl (7200 gün)	47
9 yıldan fazla – 10 yıl ve daha az	20 yıl (7200 gün)	48
10 yıldan fazla – 11 yıl ve daha az	20 yıl (7200 gün)	49
11 yıldan fazla – 12 yıl ve daha az	20 yıl (7200 gün)	50
12 yıldan fazla – 13 yıl ve daha az	20 yıl (7200 gün)	51
13 yıldan fazla – 14 yıl ve daha az	20 yıl (7200 gün)	52
14 yıldan fazla – 15 yıl ve daha az	20 yıl (7200 gün)	53
15 yıldan fazla – 16 yıl ve daha az	20 yıl (7200 gün)	54
16 yıldan fazla – 17 yıl ve daha az	20 yıl (7200 gün)	55
17 yıldan fazla	20 yıl (7200 gün)	58

Örnek- 21.12.1963 doğumlu ve 23.05.2002 tarihi itibarıyla 19 yıl 3 ay 14 gün hizmeti olan Hadra ÇETİK isimli sınıf öğretmeni, 40 yaşına tabi olduğundan 20 fiili hizmet yılını tamamlayıp, bilahare 21.12.2003 yılında 40 yaşını doldurduktan sonra emekliye ayrılacaktır.

Emekli aylıklarının hesabı, çalışanların 5434 sayılı Kanunun kapsamında iştirakçiliği bulunup bulunmadığına göre değişmektedir. İştirakçiliği bulunmayıp sadece 5510 sayılı Kanun kapsamında çalışması bulunan 4/1-c sigortalılarının aylık hesapları aynen 4/1-a ve 4/1-b kapsamında bulunanlar da olduğu gibi aylıkları hesaplanmaktadır.

5434 sayılı Kanunun kapsamında iştirakçiliği bulunanların ise aylıklarının hesaplanmasında 5434 s. Kanunun 41 ve Ek 70. Madde hükümleri esas alınmaktadır. Buna göre; Aylık Göstergeleri (657 s.K.43. m.de bütün sınıflar itibarıyla her derece ve kademe için tespit edilmiş rakamlardır.), Ek Göstergeler, Taban Aylığı, Kıdem Aylığı, Emeklilik Tazminatı ile yürürlükte bulunan memur maaş katsayı esas alınarak hesap edilen "Emekli Aylığı Bağlanması Esas Aylık" tutarının, 25 yıl için %75'i, fazla her tam yıl için yüzde 1 fazlası, eksik her tam yıl için %1 eksigi üzerinden hesaplanmaktadır.

Ay kesirleri tam ay sayılmak suretiyle, her ay emekli aylığı bağlanmasına esas aylık tutarının yüzde 1'inin onikide biri oranında emekli aylığına eklenmektedir. İştirakçilerin makam, temsil ve görev tazminatlarının bulunması durumunda bu tazminatlar da hesap edilen aylıklara eklenmektedir.

01.05.2008 tarihinden itibaren sigortalı olan kadın memurların (4/1-c'lilerin) normal (tam) emeklilik şartları ise aşağıdaki tabloya göre belirlenmekte olup aylıkları 5510 sayılı Kanuna göre hesaplanmaktadır.

Prim Koşununun Doldurulduğu Tarih	Kadın	(4/1-c) Emekli Sandığı Sigortalıları
01.05.2008 -31.12.2035	58	9000
01.01.2036-31.12.2037	59	9000
01.01.2038 -31.12.2039	60	9000
01.01.2040 -31.12.2041	61	9000
01.01.2042 -31.12.2043	62	9000
01.01.2044 -31.12.2045	63	9000
01.01.2046 -31.12.2047	64	9000
01.01.2048	65	9000

V. ÇOCUKLARIN EMEKLİLİĞİ

Emeklilikte çocukluktan itibaren çok erken yaşlarda planlama yapmak ileride telafisi mümkün olmayan pişmanlıkların bertaraf edilmesi açısından ehemmiyet arz etmektedir.

Bu anlamda anne-babaların çocuklarına bırakacağı belki de en kalıcı miras iyi bir emeklilik planlamasıdır. Ancak burada emeklilik planlaması yaptırılacak uzman çok önemlidir. Keza ülkemizde sahte uzman bolluğu bulunmaktadır! İsteyen anında bakkaldan ekmek-süt alır gibi sosyal güvenlik uzmanı(!) bulmaktadır. Maalesef piyasa; uzman kisvesi adı altında internette boy gösteren, vatandaşı yanlış yönlendiren şarlatanlarla dolu bulunmaktadır. Özellikle gurbetçiler en mağdur kesimi oluşturmaktadır. Bu nedenle sahte uzmanlara dikkat etmek gerekmektedir!

Emeklilik için genel olarak 3 şart gerekmektedir. İlki ve en önemlisi yaş, ikincisi prim ödeme gün sayısı ve sonuncusu ise belirli bir süre sigortalı olma şartıdır.

Çocukların erken emekliliğinde en belirleyici temel unsur ilk sigortalı olarak işe başlama tarihi ve çalışmaların ne kadar eski tarihli olduğu noktasında toplanmaktadır.

Örneğin 30.03.1984 günü sadece 1 gün ödenmiş SSK primi olan bir kadın 40 yaşında 5000 gün primle erken emekli olma avantajına sahip olmaktadır.

Diğer belirleyici bir unsur ise SSK'dan erken emekliliğin daha az prim gerektirmesi nedeniyle BAĞ-KUR ve Emekli Sandığına göre daha avantajlı olmasıdır.

50'li yaşlarda emekli olacak birçok kişi bugünlerde çok geç emekli olacağım diye düşünmektedir. Oysaki önümüzdeki yıllarda özellikle çocuklarımızın 50'li yaşlarda emekli olması hayal olacak. Zira emeklilik yaşı aşağıda verdiğimiz tablodan da görüleceği üzere kademeli olarak peyderpey 65 yaşına kadar çıkmaktadır.

Bu bağlamda çocuklardan 30 Nisan 2018 tarihinden önce 1 gün bile sigortalı çalışması olanlar 65 yaştan etkilenmeyecektir.

Özellikle 08.09.1999 tarihinden itibaren ve 30.04.2008 tarihine kadar sigortalı işe girenlerden kadın için 58, erkek için 60 yaşını doldurmak ve SSK'lılar için 7000 gün (01.05.2008 tarihinden itibaren 7200 gün), BAĞ-KUR ve Emekli Sandığı sigortalıları için ise 9000 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olmak şartıyla emekli olmak mümkün bulunmaktadır.

Çocuklardan 30 Nisan 2008 tarihinden sonra işe girenler ise 01.01.2036 tarihine kadar yukarıda belirtilen gerekli primleri ne zaman doldurursa aşağıdaki tabloda belirtilen tarihlere göre emeklilik yaşları belirlenecektir.

4/1-(a) Sigortalıları İçin 7200, 4/1-(b) ve 4/1-(c) Sigortalıları İçin 9000 Prim Gün Sayısı Koşulunun Oluştugu Tarih	Tahsis Talep Tarihindeki En Az			
	Yaş		Sigortalılık Niteliğine Göre Prim Gün Sayısı	
	Kadın	Erkek	4/1-(a)	4/1-(b) ve 4/1-(c)
01.05.2008 - 31.12.2035	58	60	7200	9000
01.01.2036 31.12.2037	59	61	7200	9000
01.01.2038 - 31.12.2039	60	62	7200	9000
01.01.2040 - 31.12.2041	61	63	7200	9000
01.01.2042 - 31.12.2043	62	64	7200	9000
01.01.2044 - 31.12.2045	63	65	7200	9000
01.01.2046 - 31.12.2047	64	65	7200	9000
01.01.2048	65	65	7200	9000

Örneğin; 01.01.2015 tarihinden itibaren SSK'lı çalışan Ayşe isimli bir kız çocuğu , 7200 gün malullük, yaşlılık, ölüm primi bildirilme şartını 31/12/2035 tarihinde tamamladıysa 58 yaşında emekli olacaktır. Ancak Ayşe, gerekli prim gün sayısını 01.01.2048 tarihinde tamamlarsa 65 yaşında yani 7 yıl daha geç emekli olacaktır.

Görüldüğü üzere emeklilik için gerekli olan malullük, yaşlılık, ölüm prim gün sayısını bildirilme şartını erken yerine getirme şartına bağlı olarak 7 yıl daha erken emeklilik avantajı yakalanmaktadır. Çocuğunuz ya da kendiniz çalışmıyorsanız bu da problem değildir. İsteğe bağlı sigortaya başvurarak kendi primlerinizi yatırabilirsiniz. İşe girdiğinizde bu sigorta otomatik duracaktır. Burada dikkat etmeniz gereken; çalışmalarınızın ağırlıklı olarak SSK kapsamında olmasıdır. Aksi takdirde fazladan 1800 gün prim yatırmak zorunda kalırsınız.

Son söz olarak; anneler, babalar, çocuklarınız 65 yaşında emekli olsun istemiyorsanız şimdiden emeklilik planlaması yapmayı unutmayın⁽⁵⁾.

VI. DUL VE YETİM AYLIĞI

1. GENEL KOŞULLAR

2008/Ekim aybaşından önce ölen 4/1-(a) ve 4/1-(b) kapsamındaki sigortalıların hak sahiplerine gelir veya aylık bağlanmasında, sigortalıya ilişkin koşulların tespitinde ölüm tarihindeki Kanun hükümleri uygulanmaktadır.

2008/Ekim aybaşından itibaren ilk defa 4/1-(c) kapsamında sigortalı olanlar için Kanun hükümleri uygulanacaktır.

5510 sayılı Kanunun 32. maddesinin 2. fıkrasına göre dul ve yetim (ölüm) aylığı;

⁽⁵⁾ İsa KARAKAŞ, Erken emeklilikte acele edin, fırsat kaçıyor! Türkiye Gazetesi, 23.03.2019

- En az 1800 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş veya 4/1-(a) sigortalıları için, her türlü borçlanma süreleri hariç en az 5 yıldan beri sigortalı bulunup, toplam 900 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş,
- 5510 s. Kanunun 47. maddesinde belirtilen sebeplerle kazaya uğramış, malullük, vazife malullüğü veya yaşlılık aylığı almakta iken veya malullük, vazife malullüğü veya yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanmış olup henüz işlemi tamamlanmamış,
- Bağlanmış bulunan malullük, vazife malullüğü veya yaşlılık aylığı, sigortalı olarak çalışmaya başlamaları sebebiyle kesilmiş, durumda iken ölen sigortalının hak sahiplerine

Yazılı istekte bulunmaları halinde bağlanacaktır.

Ölüm aylığı bağlanabilmesi için sadece 4/1-(a) sigortalıları için öngörülen her türlü borçlanma süreleri hariç en az 5 yıldan beri sigortalı bulunup, toplam 900 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş olması şartında; gerek ölen sigortalı tarafından, gerekse hak sahipleri tarafından yapılan tüm borçlanmalar bu şartların oluşmasında dikkate alınmayacaktır. Ancak, 2008/Ekim ay başından önce ölen sigortalıların 900 gün hesabında borçlanılan tüm süreler dikkate alınacaktır.

Örnek 1- 4/9/2009 tarihinde ölen sigortalının 500 gün 4/1-(a) kapsamında hizmeti, 540 gün de sağlığında kendisi tarafından yapılan askerlik borçlanması bulunmaktadır. Bu durumda, ölen sigortalının borçlanma süresi hariç en az 900 prim ödeme gün koşulunun yerine gelmemiş olması nedeniyle hak sahipleri eşi ve çocuklarına aylık bağlanamayacaktır.

Örnek 2- 4/1-(a) kapsamındaki sigortalı 22/10/2009 tarihinde vefat etmiş olup, ölüm tarihinde 1/1/2006-30/8/2008 süresinde toplam 910 gün hizmeti bulunmaktadır. Bu durumda, 900 prim ödeme gün koşulu yerine gelmekle birlikte, 5 yıllık sigortalılık süresi şartı yerine gelmediğinden hak sahipleri eşi ve çocuklarına aylık bağlanamayacaktır.

Örnek 3- 25/2/2008 tarihinde ölen ve 4/1-(a) kapsamında 500 gün hizmeti olan sigortalının hak sahibi, sigortalının yurtdışında geçen 400 günlük hizmet süresini borçlanmış ve borçlanma bedelini 7/4/2009 tarihinde ödeyerek aylık talebinde bulunmuştur. 5 yıllık sigortalılık süresi şartının da bulunması halinde, 1/5/2009 tarihinden itibaren hak sahibi-ne ölüm aylığı bağlanacaktır.

5510 s. Kanunun 32 nci maddesindeki ölüm aylığı bağlanabilmesi için aranan 1800 prim gün koşulu 4/1-(a), 4/1-(b) ve 4/1-(c) sigortalıları için geçerli olup, 1800 prim gün koşulunun oluşmasında, gerek ölen sigortalının gerekse hak sahiplerinin yaptıkları tüm borçlanmalar dikkate alınacaktır. Bu koşulun tek başına yerine gelmesi yeterli olup ayrıca, sigortalılık süresi aranmayacaktır.

Kanunun 4/1-(a), 4/1-(b) ve 4/1-(c) bentlerinden birden fazlasına tabi olarak çalışmış olan sigortalının ölümü halinde, en son tabi olduğu sigortalılık hali esas alınarak hak sahiplerine aylık bağlanacaktır.

Kanunun geçici 2. maddesi gereğince, 2008/Ekim aybaşından önce sigortalı olup, bu tarihten sonra aylık talebinde bulunanlardan, farklı sosyal güvenlik kurumlarına ya da Kanunun 4 üncü maddesinde belirtilen sigortalılık hallerinden birden fazlasına tabi olanlar hakkında mülga 2829 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılmaya devam edilecek olup, mülga 2829 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi gereğince sosyal güvenlik kurumlarına tabi çalışmış olanların hizmet süreleri, aynı tarihlere rastlamamak kaydıyla aylık bağlanmasına hak kazanıldığında birleştirilecektir. Ancak, birleşik hizmet süreleri üzerinden son tabi olunan sigortalılık haline göre aylığa hak kazanılamaması halinde, bu defa diğer sigortalılık hallerindeki hizmetlere göre ayrı ayrı değerlendirme yapılarak, müstakil hizmetlere göre aylığa hak kazanacağı sigortalılık hali esas alınacak ve müstakil hizmetlere göre aylık bağlama şartlarının oluşması halinde, diğer sigortalılık statüsünde geçen hizmetler aylık bağlama işlemlerinde dikkate alınacaktır. Ayrıca, Kanunun 41 inci maddesine göre borçlanma talebe bağlı olduğundan hak sahipleri borçlanmaya zorlanmayacaktır.

Örnek 4- 2008/Ekim ayı öncesinde sigortalı olan ve 1/10/2010 tarihinde vefat eden sigortalının 910 gün 4/1-(a) kapsamında, 200 gün 4/1-(b) kapsamında hizmeti olup, son sigortalılık hali 4/1-(b)'dir. Hak sahiplerine son sigortalılık hali olan 4/1-(b)'ye göre aylık bağlanabilmesi için 1800 prim gün sayısının tamamlanması gerekmekte olup, 1800 prim gün sayısı tamamlanamadığından 4/1-(b) sigortalılık haline göre aylık bağlanamamaktadır. Bu durumda hizmetler birleştirilmeyerek 5 yıllık sigortalılık süresi ve 900 gün koşuluna göre 4/1(a) kapsamında 4/1-(b) kapsamındaki hizmetler de dikkate alınarak aylık bağlanacaktır.

Örnek 5- Örnek 4'teki sigortalının 4/1-(b) kapsamındaki hizmetinin 500 gün olduğu varsayıldığında, hak sahiplerine 390 gün askerlik borçlanması yaptırılarak 4/1-(b) sigortalılık haline göre aylık bağlanacak olmasına rağmen, askerlik borçlanması talebe bağlı olduğundan hak sahipleri askerlik borçlanmasına zorlanmayacaktır.

İlk defa Kanunun yürürlük tarihinden sonra sigortalı olanların vefatları halinde de yukarıdaki şekilde işlem yapılacaktır.

Anılan Kanunun geçici 9. maddesinin son fıkrasında, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce maden işyerlerinin yer altı işlerinde çalışmaya başlayan sigortalıların, bu Kanunun yürürlük tarihinden önce veya sonra bu işlerde geçen çalışmalarının en az 1800 gün olması halinde bu çalışmalarının dörtte birinin toplam prim ödeme gün sayılarına ilave edileceği, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra ilk defa maden işyerlerinin yer altı veya yer altı münavebeli işlerinde çalışmaya

başlayanlar hakkında, Kanunun fiili hizmet zammı süresine ait hükümlerinin uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

2008/Ekim tarihinden sonra ilk defa maden işyerlerinin yer altı işlerinde çalışan sigortalılarla ilgili olarak da Kanunun 40 **ıncı** maddesinin ikinci fıkrasının (10) numaralı alt bendi kapsamında sayılan maden işlerinin yer altı işlerinde geçen prim ödeme gün sayılarına, bu işyerlerinde ve işlerde geçen çalışma sürelerinin her 360 günü için 180 gün, fiili hizmet süresi zammı olarak eklenmektedir.

Ölüm aylığı bağlanması koşullarından en az 5 yıldan beri sigortalı bulunup, toplam 900 prim ödeme gün sayısı şartının yerine gelmesinde, sigortalının varsa birden fazla sigortalılık haline göre hizmetleri ve fiili hizmet süresi zammı gün ilavesi dikkate alınacak ve en son tabi olduğu sigortalılık haline göre aylık bağlama işlemi gerçekleştirilecektir.

Örnek 6- 5/11/2017 tarihinde vefat eden sigortalının hak sahibi eşinin 17/1/2018 tarihinde ölüm aylığı bağlanması için talepte bulunması üzerine, sigortalının dosyasının incelenmesinde borçlanma hariç 884 prim ödeme gün sayısının bulunduğu ve çalışmasının 546 gününün 1/10/2008 sonrası fiili hizmete tabi yeraltı çalışması olduğu tespit edilmiştir. Söz konusu işyerlerinde geçen çalışma sürelerinin her 360 günü için 180 gün ilave edilmek suretiyle, 546 prim ödeme gün sayısı için 273 gün fiili hizmet süresi zammı hesaplanarak 1157 (884 +273) prim ödeme gün sayısı ile hak sahiplerine ölüm aylığı bağlanacaktır.

2. HAK SAHİPLERİNE İLİŞKİN KOŞULLAR

Hak sahibi kavramı; "Sigortalının veya sürekli iş göremezlik geliri ile malullük, vazife malullüğü veya yaşlılık aylığı almakta olanların ölümü halinde, gelir veya aylık bağlanmasına veya toptan ödeme yapılmasına hak kazanan eş, çocuk, ana ve babası" olarak tanımlanmıştır.

Ölen sigortalının hak sahiplerinden;

- Kendisinden aylık bağlanacak sigortalıyı veya gelir ya da aylık bağlanmış olan sigortalıyı kasten öldürdüğü veya öldürmeye teşebbüs ettiği veya bu Kanun gereğince sürekli iş göremez hale veya malul duruma getirdiği,
- Kendisinden aylık bağlanacak sigortalıya veya gelir ya da aylık bağlanmamış olan sigortalıya veya hak sahibine karşı ağır bir suç işlediği veya bunlara karşı aile hukukundan doğan yükümlülüklerini önemli ölçüde yerine getirmemesi nedeniyle ölüme bağlı bir tasarrufla mirasçılıktan çıkarıldıkları, hususunda kesinleşmiş yargı kararı bulunan kişilere gelir veya aylık ödenmeyeceği öngörülmüştür.

Kendisinden aylık bağlanacak sigortalıyı veya gelir ya da aylık bağlanmış olan sigortalıyı kasten öldürdüğü veya öldürmeye teşebbüs ettiği veya bu Kanun gereğince sürekli iş göremez hale veya malul duru-

ma getirdiği hususunda kesinleşmiş yargı kararı bulunan kişilere aylık bağlanamayacağı düzenlendiğinden kişinin, kendisinden aylık bağlanacak kişiyi kasten öldürmesi yeterli sayılacak ve aylık bağlanmaması için herhangi bir mahkûmiyet şartı aranmayacaktır.

Sigortalıların hak sahiplerine ölüm aylığı bağlanırken aranan şartlar aşağıda belirtilmiştir.

2.1. Eşe Aylık Bağlama Şartları

5510 s. Kanunda Ölen sigortalının eşi hak sahibi olarak belirtilmiş, 32. maddesinde ölüm sigortasından aylık bağlanmasında aranacak koşullar düzenlenmiş olup, sigortalının ölümü ile dul kalan eşe aylık bağlanabilmesi için, ölüm tarihinde sigortalı ile 4721 sayılı Kanuna uygun olarak evlilik birliğinin bulunması gerekmektedir. Söz konusu evlilik birliğinin sona ermesi ise boşanma kararının kesinleşmesi ile hüküm ifade etmektedir.

Boşanma davası devam ederken vefat eden sigortalının eşinin hak sahipliği hususunda;

- Ölen sigortalının mirasçıları tarafından 4721 sayılı Kanunun 181 inci maddesine göre boşanma davasına devam edilmemişse, evlilik boşanma ile değil ölüm ile sonuçlandığından sağ kalan eşe Kanun hükümlerine göre aylık bağlanacaktır.
- Ölen sigortalının mirasçılarından birinin 4721 sayılı Kanunun 181 inci maddesine göre davaya devam etmesi ve mahkeme kararı ile hayattaki eşin kusurlu olduğunun tespit edilmesi halinde aylık bağlanmayacaktır.
- Hayattaki eşin hak sahipliği sıfatının söz konusu karar kesinleşene kadar devam ettiği hususu göz önüne alındığında, sigortalının ölüm tarihinden kararın kesinleşme tarihine kadar geçen süre için eşe aylık bağlanacak ve kesinleşme tarihini takip eden ödeme dönemi başından itibaren aylık kesilecektir.
- Kanunun 96 ncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine göre işlem yapılacak dosyalarda hatalı işlemin tespit tarihi olarak sigortalının mirasçılarının Kuruma yaptıkları son başvuru tarihi dikkate alınacaktır.

2.2. Çocuklara Aylık Bağlama Şartları

Ölüm aylığı bağlanmasında evlilik bağı içinde doğan çocuklar ile sigortalı ve eşi tarafından evlat edinilmiş, tanınmış veya nesebi düzeltilmiş yahut babalığı hükme bağlanmış çocuklar da hak sahibi sayılmaktadır. Ölüm aylığına hak kazanma şartları yönünden çocuklar için ortak koşul;

- Hizmet akdi ile çalışmamakla birlikte, ceza infaz kurumları ile tutuklevleri bünyesinde oluşturulan tesis, atölye ve benzeri ünitelerde çalıştırılan hükümlü ve tutuklular,

- 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanununda belirtilen aday çırak, çırak ve işletmelerde mesleki eğitim gören öğrenciler,
- Meslek liselerinde okumakta iken veya yüksek öğrenimleri sırasında staja tabi tutulan öğrenciler,
- Kamu kurum ve kuruluşları tarafından desteklenen projelerde görevli bursiyerler,
- 2547 sayılı Kanunun 46 ncı maddesine tabi olarak kısmi zamanlı çalıştırılan ve aylık prime esas kazanç tutarı 82 nci maddeye göre belirlenen günlük prime esas kazanç alt sınırının otuz katından fazla olmayan öğrenciler,
- Türkiye İş Kurumu tarafından düzenlenen meslek edindirme, geliştirme ve değiştirme eğitimine katılan kursiyerler,

hariç olmak üzere, Kanun veya yabancı bir ülke mevzuatı kapsamındaki çalışmama veya kendi sigortalılığı nedeniyle gelir veya aylık bağlanmamış olmasıdır.

7103 sayılı Kanun ile Kanunun 34 üncü maddesinin birinci fıkrasına 27/3/2018 tarihinden geçerli olmak üzere, "Ancak, hak sahibi çocuklardan 18 yaşını, lise ve dengi öğrenim görmesi halinde 20 yaşını, yükseköğrenim yapması halinde 25 yaşını doldurmayanların, bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılmaları, bunlara aylık bağlanmasına engel oluşturmaz." cümlesi eklenmiştir.

Maddenin yürürlük tarihi olan 27/3/2018 tarihinden itibaren ölüm aylığı bağlanması talebinde bulunan çocuklardan 4/1-(a) kapsamında sigortalı sayılanlara; 18 yaşını, lise ve dengi öğrenim görmesi halinde 20 yaşını, yükseköğrenim yapması halinde 25 yaşını doldurana kadar aylık bağlanacaktır. Aylık almakta iken 4/1-(a) kapsamında sigortalılığa tabi çalışmaya başlayan hak sahibi çocukların da Kanunda belirtilen yaş ve öğrencilik nitelikleri devam ettiği sürece bağlanan aylıkları kesilmeyecektir.

27/3/2018 tarihinden önce gelir/aylık bağlanması talebinde bulunup, henüz işlemleri tamamlanmayan ve yapılan değişikliğe göre hak sahibi olduğu tespit edilen çocukların gelir/aylıkları da Kanunun yürürlük tarihini takip eden ay başından itibaren başlatılacaktır. 27/3/2018 tarihinden önce Kanunda öngörülen yaş ve öğrenim koşullarını taşımalarına rağmen 4/1-(a) kapsamında çalışmaları nedeniyle talepleri reddedilenlerin yeniden talepte bulunmaları halinde aylık başlangıç tarihleri zaman aşımı hükümleri de dikkate alınarak Kanunun yürürlük tarihine göre belirlenecektir.

Hak sahibi çocukların yabancı ülke mevzuatına, Kanunun 4/1-(b) ve 4/1-(c) bentlerine tabi çalışmaları ya da kendi sigortalılıkları nedeniyle gelir ve aylık almaları halinde ise mevcut uygulamaya devam edilerek aylık bağlanmayacak, bağlanan aylıkları ise kesilecektir. Ancak, aynı

anda Kanunun 4/1-(a) ve 4/1-(b) bentlerinde yer alan sigortalılık statülerine tabi olacak şekilde çalışan ve Kanunun 53 üncü maddesi uyarınca 4/1-(a) bendi kapsamında sigortalı sayılan ve 4/1-(b) bendi kapsamındaki sigortalılıkları da devam eden hak sahibi çocukların aylıkları kesilecektir.

Kanunun 50 nci maddesi kapsamında isteğe bağlı sigortalı olunan süreler zorunlu çalışma kapsamında değerlendirilmediğinden diğer şartların taşınması halinde aylıkların kesilmesini gerektirmeyecektir.

Örnek 1- Yaşlılık aylığı almakta iken 5/1/2017 tarihinde ölen sigortalıdan dolayı 1/7/2001 doğum tarihli erkek çocuğuna 1/2/2017 tarihinden itibaren ölüm aylığı bağlanmıştır. 4/4/2018 tarihinde 4/1-(a) kapsamında çalışmaya başlayan hak sahibi çocuğun aylığı öğrenim görmemesi halinde 18 yaşını doldurduğu 1/7/2019 tarihine kadar ödenmeye devam edecektir. Söz konusu erkek çocuğun 4/1-(a) kapsamında çalışmaya devam etmesi ve lise öğrenimi görmesi halinde 20, yükseköğrenime devam etmesi halinde ise 25 yaşına kadar aylıkları ödenecektir.

Örnek 2- 20/6/2018 tarihinde ölen sigortalıdan dolayı ölüm aylığı bağlanması talebinde bulunan 1/1/1994 doğumlu bekar kız çocuğunun 10/12/2016 tarihinden itibaren 4/1(a) kapsamında çalıştığı ve aynı zamanda yükseköğrenim gördüğü anlaşılmıştır. Söz konusu kız çocuğuna 1/7/2018 tarihinden itibaren ölüm aylığı bağlanacak ve hizmet akdine tabi çalışmalarının devam etmesi halinde yükseköğreniminin de devam etmesi koşuluyla 25 yaşını dolduracağı 1/1/2019 tarihine kadar aylıkları ödenmeye devam edilecektir.

Örnek 3: Örnek 2'teki kız çocuğunun;

- Hizmet akdine tabi çalıştığı işyerinden 15/7/2018 tarihinde ayrılması halinde öğrenciliğinin devam edip etmediğine bakılmaksızın ölüm aylığı ödenmeye devam edilecektir.
- 15/7/2018 tarihinde mezun olması ancak 4/1-(a) kapsamındaki çalışmalarının devam etmesi halinde ise aylıkları mezun olduğu tarihi takip eden ödeme dönemi başından itibaren kesilecektir.
- 8/9/2018 tarihinde evlenerek evlenme ödeneği talebinde bulunması halinde almakta olduğu aylığının iki yıllık tutarı evlenme ödeneği olarak ödenecektir.

Örnek 4: 21/11/2008 tarihinde ölen sigortalıdan dolayı 5/10/1996 doğum tarihli erkek çocuğuna 1/12/2008 tarihinden itibaren ölüm aylığı bağlanmış ve lise öğrenimine devam etmesi nedeniyle 20 yaşına kadar aylıkları ödenerek yaşını doldurduğu tarihi takip eden ödeme dönemi başından itibaren aylıkları kesilmiştir. Hak sahibi çocuk 1/2/2018 tarihinde 4/1-(a) kapsamında çalışmaya başlamış ve 5/9/2018 tarihinde yükseköğrenime başlaması nedeniyle 22/10/2018 tarihinde aylık bağlanması talebinde bulunmuştur. Söz konusu çocuğa müracaat tarihini takip eden ay başı olan 1/11/2018 tarihinden itibaren aylık bağlanacak

olup, öğrenciliği devam ettiği sürece 25 yaşını doldurduğu tarihe kadar bağlanan aylığı ödenmeye devam edilecektir.

7103 sayılı Kanun ile Kanuna eklenen geçici 74 üncü madde ile maddenin yürürlük tarihinden önce ilgili kanunlarına göre gelir veya aylık bağlanan hak sahibi çocuklardan 18 yaşını, lise ve dengi öğrenim görmesi halinde 20 yaşını, yükseköğrenim görmesi halinde 25 yaşını doldurmayanların 4/1-(a) kapsamında sigortalı sayılmalarının, ödenmekte olan gelir ve aylıklarının kesilmesini gerektirmeyeceği öngörüldüğünden gerek Kanun gerekse 506, 2925, 1479 ve mülga 2926 sayılı kanun hükümlerine göre ölüm aylığı alan hak sahibi çocukların 27/3/2018 tarihinden sonra hizmet akdine tabi çalışmaları halinde Kanunda belirtilen öğrencilik nitelikleri devam ettiği sürece yine Kanunda belirlenen yaş koşulları oluşana kadar aylıklarının ödenmesine devam edilecektir.

Ayrıca söz konusu maddede, 27/3/2018 tarihinden önce çalışmaları nedeniyle ilgili kanunlarına göre gelir veya aylıkları kesilen ve bu Kanunun 34 üncü maddesinin birinci fıkrasının son cümlesinde belirtilen şartları taşıyanlardan, gelir veya aylık bağlanması için yazılı istekte bulunanların gelir ve aylıklarının, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihi takip eden ay başından itibaren başlatılacağı ve bağlanan gelir ve aylıklar için geriye yönelik herhangi bir ödeme yapılmayacağı öngörülmekle maddenin yürürlük tarihinden önce hizmet akdine tabi çalışmaları nedeniyle aylığı kesilmiş olan çocukların da 34 üncü maddede yapılan değişiklikten yararlandırılmaları sağlanmıştır.

27/3/2018 tarihinden önce 4/1-(a) kapsamındaki çalışmaları nedeniyle aylıkları kesilen hak sahibi çocukların, yeniden talepte bulundukları tarihte Kanunda öngörülen yaş ve/veya öğrenim koşullarını kaybettiklerinin tespit edilmesi halinde, zaman aşımı hükümleri de dikkate alınarak aylıkları 27/3/2018 tarihini takip eden ay başından itibaren başlatılacak ve Kanunda öngörülen yaş ve/veya öğrenim koşullarının ortadan kalktığı tarihi takip eden ödeme dönemi başı itibarıyla kesilerek, söz konusu süre için hesaplanan aylıklar hak sahiplerine ödenecektir.

27/3/2018 tarihinden önce 4/1-(a) kapsamında sigortalı olarak çalışmaya başlaması nedeniyle aylığı kesilen ve bu çalışmaları devam eden kız çocuklarından, öğrenim görmeleri nedeniyle yeniden aylık bağlanması talebinde bulunan, ancak 27/3/2018 tarihi ile talep tarihi arasında evlenmiş olduğu tespit edilenlere 27/3/2018 tarihini takip eden ay başı ile evlenme tarihini takip eden ödeme dönemi süresince hesaplanan aylıkları ödenecek, söz konusu kız çocuklarına evlenme ödeneği ödenmesini talep etmeleri halinde ise Kanunun 37 nci maddesi gereği evlenme ödeneği ödenecektir.

Yapılan değişikliğin yürürlük tarihi 27/3/2018 olduğundan bu tarihten önceki sürelerle ilişkin 4/1-(a) kapsamında çalışmaları nedeniyle

hatalı gelir/aylık ödendiği tespit edilerek borç çıkartılan yersiz ödeme miktarlarının tahsili işlemlerine devam edilecektir.

27/3/2018 tarihinden önceki ve sonraki sürelerle ilişkin 4/1-(a) kapsamında çalışmaları tespit edilen hak sahibi çocukların, söz konusu sigortalılık süresince Kanunda belirtilen yaş ve öğrenim şartlarını taşıdıklarının anlaşılması halinde, Kanunun yürürlük tarihinden önceki sürelerde yapılan ödemeler yersiz ödeme olarak değerlendirilecek, Kanunda yapılan değişiklik nedeniyle ödenmesi gereken 27/3/2018 tarihinden sonraki sürelerle ilişkin ise herhangi bir işlem yapılmayacaktır.

Örnek 5- Örnek 4'teki 1/12/2008 tarihinden itibaren ölüm aylığı alan 5/10/1996 doğum tarihli erkek çocuğun, 12/9/2016 tarihinden itibaren yükseköğrenime başlamış ve aylıklarının 1/2/2018 tarihinde 4/1-(a) kapsamında çalışmaya başlaması nedeniyle kesilmiş olması halinde, öğreniminin devam etmesi koşulu ile 22/10/2018 tarihli talebine istinaden aylıkları 27/3/2018 tarihini takip eden ay başından itibaren başlatılacak, Kanunun yürürlük tarihinden önceki süreye ilişkin herhangi bir ödeme yapılmayacaktır.

Örnek 6- 8/2/2007 tarihinde ölen babasından dolayı 1/3/2007 tarihinden itibaren 506 sayılı Kanuna göre ölüm aylığı bağlanan 15/5/1995 doğum tarihli bekar kız çocuğu 3/7/2018 tarihinde 4/1-(a) kapsamında çalışmaya başlamıştır. Yapılan incelemede hak sahibi çocuğun 1/9/2016 tarihinden itibaren yükseköğrenime devam ettiği anlaşıldığından öğrenimi devam ettiği sürece 25 yaşına kadar aylıkları 4/1-(a) kapsamındaki çalışması nedeniyle kesilmeyecektir.

Örnek 7- 25/4/2008 tarihinde ölen annesi nedeniyle 1/5/2008 tarihinden itibaren 1479 sayılı Kanun hükümlerine göre aylık almakta iken 12/1/2018 tarihinden 4/1-(a) kapsamında çalışmaya başlaması nedeniyle aylıkları kesilen 11/12/1999 doğumlu erkek çocuğunun halen lise öğrenimine devam etmesi nedeniyle 1/9/2018 tarihinde aylıklarının yeniden başlatılmasını talep etmesi halinde söz konusu aylıklar 27/3/2018 tarihini takip eden ay başından başlatılacak olup, Kanunun yürürlük tarihinden önceki süreye ilişkin herhangi bir ödeme yapılmayacaktır. Hak sahibi erkek çocuğun 1/9/2018 tarihli talebine göre yapılan incelemede, 1/7/2018 tarihinde liseden mezun olduğunun tespit edilmesi halinde hak sahibi çocuğun aylıkları 1/4/2018 tarihinde başlatılacak, 1/7/2018 tarihini takip eden ödeme dönemi başı itibarıyla kesilecek ve sadece söz konusu süreye ilişkin aylıkları ödenecektir.

Örnek 8- 2008 yılı Ekim ayı başı öncesinde 5434 sayılı Kanun kapsamında 7 yıl 2 ay hizmeti bulunmakta iken 11/6/2007 tarihinde vefat eden babasından dolayı 1/11/2008 tarihinden itibaren 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamında aylık bağlanan 3/10/1996 doğumlu erkek çocuğun, 4/8/2017 tarihinden itibaren 4/1-(a) kapsamında çalışmaya başladığı 26/9/2018 tarihinde tespit edilmiştir. Bu erkek ço-

cuğun, yükseköğrenim yapması halinde Kanunun yürürlük tarihi olan 27/3/2018 tarihinden önceki sürelerde (1/9/2017-1/4/2018 tarihleri arası) yapılan ödemeler, yersiz ödeme olarak değerlendirilecek ve borç çıkartılacak, 1/4/2018 tarihinden sonraki aylıkları ise ayrıca bir talep aranmaksızın, 25 yaşını geçmemek üzere yükseköğrenime devam ettiği sürece ödenmeye devam edilecektir. Örnek 9: Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamında, annesinin 2008 yılı Ekim ayı başı öncesinde 5434 sayılı Kanun kapsamındaki 5 yıl 1 aylık hizmeti esas alınarak 1/5/2009 tarihinden itibaren aylık bağlanan 3/7/1994 doğumlu kız çocuğun, 4/4/2017 tarihinden itibaren 4/1-(a) kapsamında çalışmaya başlaması nedeniyle aylığı 1/5/2017 tarihinden itibaren kesilmiştir. Bu kız çocuğunun, 27/2/2019 tarihindeki talebi kapsamında yükseköğrenime devam etmesi nedeniyle aylığı 1/4/2018 tarihinden itibaren bağlanacak, ancak 18/11/2018 tarihinde evlenmiş olması nedeniyle de 1/12/2018 tarihinden itibaren aylığı bu defa evlenme dolayısıyla kesilecektir. Söz konusu kız çocuğuna talebi halinde ayrıca evlenme ödeneği ödenecektir.

Çocuklara ilişkin diğer koşullar, kız, erkek ve malul çocuklara göre farklılıklar göstermektedir.

2.2.1. Erkek Çocuklar

Erkek çocuklara ölüm aylığı bağlanabilmesi için öğrenci değilse 18, orta öğrenim yapması halinde 20, yüksek öğrenim yapması halinde 25 yaşını doldurmamış olması şarttır.

Orta öğrenimin 20, yüksek öğrenimin ise 25 yaşından önce bitirilmesi halinde, ölüm aylıkları bu yaşlar beklenmeden kesilecek, erkek çocukların evlenmesi halinde aylıkları kesilmeyecektir.

Ayrıca, lisans üstü eğitim ve doktora eğitimi de yüksek öğrenim kapsamında değerlendirilmekte olup, lisans üstü eğitime veya doktora eğitime devam eden erkek çocukların aylıkları 25 yaşını dolduruncaya kadar kesilmeyecektir.

3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanuna tabi olarak çırak, kalfa ve ustalaların eğitimi ile okullarda ve işletmelerde yapılacak mesleki eğitime devam eden 18 yaşından büyük öğrencilere gerek mülga kanun gerekse Kanun hükümlerine göre ölüm geliri/aylığı bağlanmasına imkan bulunmamaktadır.

Zihinsel yetersizliği olmakla birlikte zorunlu temel eğitim kapsamında kayıt ve devam zorunluluğu olan ve Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinin 45 ve 46 ncı maddelerinde belirtilen özel eğitim mesleki eğitim merkezleri ile özel eğitim iş uygulama merkezlerine devam edenlere 20 yaşını dolduruncaya kadar, Kanunun 34 üncü maddesinde belirtilen diğer koşulların yerine gelmesi şartıyla ölüm gelir/aylığı bağlanacaktır.

Millî Eğitim Bakanlığı Açık Öğretim Lisesi Yönetmeliğinde; uzaktan eğitim yöntemiyle eğitim öğretim hizmeti veren açık öğretim liselerinin

orta öğretim kurumu olmaları nedeniyle öğrenim süresi ve yaşında bir sınırlama bulunmadığı, öğrenim süresinin sekiz dönem olduğu, öğrencilik süresi on iki dönemi aşanların öğrenim görme hakkını kullanmaya devam edebilecekleri ancak öğrencilik haklarından yararlanamayacakları belirtilmektedir.

Yönetmeliğin "Tanımlar" başlıklı 4 üncü maddesinde; "...

Aktif Öğrenci: Yeni kayıt olan veya kaydını süresinde yenileyen öğrenciyi,

Kaydı Dondurulmuş Öğrenci: Kaydını bir kez yenilemeyen öğrenciyi,

Kaydı Silinmiş Öğrenci: Üst üste en az iki kez kaydını yenilemeyen ya da Açık Öğretim Lisesi'nden tasdikname ile ayrılmış öğrenciyi, ..." şeklinde tanımlanmıştır.

Açık öğretim liselerine devam eden öğrencilerle ilgili gerek bilgisayar gerekse kağıt ortamında temin edilen öğrenci belgelerinde "öğrencilik durumu" alanında yukarıda belirtilen ifadelerin yer alması durumunda yapılacak işlemler aşağıda belirtilmiştir.

Aktif öğrenci: Azami eğitim süresi içinde olmak kaydıyla Kurum tarafından Kanunun 34 üncü maddesinde belirtilen diğer koşulların yerine gelmesi şartıyla bunlara ölüm gelir/aylığı bağlanacaktır.

Kaydı dondurulmuş öğrenci: Öğrenci belgesinde öğrencilik durumu "Kaydı Dondurulmuş Öğrenci" şeklinde olanlar için, azami eğitim süresi içinde olmak kaydıyla bir dönem kaydını dondurup ikinci dönem kaydını yeniden yaptırانların kaydını dondurduğu dönem için de ölüm gelir/aylığı ödenecektir.

Örnek 1-

2014/Eylül ... Aktif

2015/Şubat ... Donuk

2015/Temmuz ... Aktif durumda olan öğrenciye donuk durumda olduğu sürelerde (Şubat ile Temmuz arası dönemde) ölüm/gelir aylığı ödenecektir.

Kaydı silinmiş öğrenci: Kaydı "silik" hale gelenlerin, silik duruma düştüğü tarihi takip eden ödeme döneminden itibaren ölüm/gelir aylığı kesilecek veya ölüm gelir/aylığı bağlanmayacaktır.

Örnek 2-

2014/Eylül ... Aktif

2015/Şubat ... Donuk

2015/Temmuz ... Silik

Silik duruma geçtiği tarihi takip eden ödeme döneminden itibaren ölüm gelir/aylığı kesilecek veya ölüm gelir/aylığı bağlanmayacaktır. Kaydının "donuk" olduğu sürede öğrencilik hakkı verildiğinden, Şubat ile Temmuz arası dönemde ölüm/gelir aylığı ödenecektir.

2547 sayılı Kanunda "lisans üstü" kavramının, yüksek lisans ve doktora ile tıpta, diş hekimliğinde, eczacılıkta ve veteriner hekimlik-

te uzmanlık ve sanatta yeterlik eğitimini kapsadığı belirtilmekte olup, Yükseköğretim Yürütme Kurulunca, Pedagojik Formasyon Sertifika Programı mezuniyet belgesinin lisans üstü ihtisas sertifikası ile eşdeğer olmadığına karar verildiğinden, bu programlara devam eden öğrencilere ölüm gelir/aylık ödemesi de yapılmayacaktır.

Yine, 2547 sayılı Kanunun 6569 sayılı Kanunla değişik 44 üncü maddesinin (c) bendinde belirtilen azami süreler aşağıda gösterilmiştir.

	Hazırlık	Önlisans	Lisans		
Öğrenim Süresi	1 yıl	2 yıl	4 yıl	5 yıl	6 yıl
Azami Süre	2 yıl	4 yıl	7 yıl	8 yıl	9 yıl

2547 sayılı Kanunun 26/11/2014 tarihinden geçerli olmak üzere yürürlüğe giren geçici 67 nci maddesi ile de bu tarihte yükseköğretim kurumlarında kayıtlı olan öğrenciler bakımından azami sürelerin hesaplanmasında, daha önceki öğrenim süreleri dikkate alınmayacağı öngörülmüştür. Diğer bir ifadeyle, 26/11/2014 tarihi itibarıyla öğrencilik kaydı bulunan yükseköğretim kurumu öğrencileri için azami süreler yeniden başlatılmıştır. Kurum tarafından öğrenci çocuklara ölüm gelir/aylığı ödenmesinde azami öğrenim süreleri esas alındığından, azami sürelerde öğrencilik haklarının devam edip etmediği hususunda gerekli değerlendirmeler yapılırken söz konusu geçici 67 nci madde ile uzatılan yeni azami süreler dikkate alınacaktır.

Örnek 3- 12/4/2012 tarihinde vefat eden sigortalıdan dolayı 1/5/2012 tarihinden itibaren ölüm aylığı bağlanan ve doğum tarihi 29/10/1990 olan erkek çocuk, 7/9/2010 tarihinde öğrenim süresi iki yıl olan önlisans programına kayıt yaptırmış olup, halen 1. sınıfta kayıtlı öğrencidir. Erkek çocuk, kayıt olduğu dönemden başlamak üzere azami öğrenim süresi olan dört yıl içinde (7/9/2014 tarihinde) ilgili programı tamamlamak zorunda iken 2547 sayılı Kanunun geçici 67 nci maddesi gereğince 26/11/2014 tarihinden itibaren azami sürelerinin hesaplanmasında daha önceki öğrenim süreleri dikkate alınmayacağından, bu öğrencinin öğrenci hakkı devam ettiği sürece 25 yaşını dolduracağı tarihe kadar tarafına ölüm aylığı ödenecektir.

Azami öğrencilik süresi içerisinde olmak kaydıyla öğrencilik haklarının aşağıda belirtildiği şekilde devam ettiği kabul edilerek Kurum tarafından öğrenci çocuklara ölüm gelir/aylığı bağlanması işlemleri yürütülecektir.

- **Aktif öğrenci:** Azami eğitim süreleri içerisinde her dönem kaydını yenileyerek öğrenimine devam eden öğrenciye ölüm gelir/aylığı ödenecektir.
- **İzinli/kayıt donduran öğrenci:** Dondurulan sürelerin azami öğrenim sürelerine ilave edildiği göz önüne alındığında, kaydını yeniledikten sonra herhangi bir nedenle kaydını donduran öğrencilerin

öğrencilik hakları devam edeceğinden, dondurulan dönem sonuna kadar ölüm gelir/aylığı ödenecektir. Kaydını yenilemeden dondurulan öğrencilere ise ölüm gelir/aylığı bağlanmayacaktır.

- **Cezalı öğrenci:** Yükseköğrenime devam eden öğrencilerin okuldan uzaklaştırma veya Kurumdan çıkarılma cezalarına ilişkin düzenleme; Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliğinin "Tanımlar" başlıklı 3 üncü maddesinde;

"d) Yükseköğretim Kurumundan Bir Haftadan Bir Aya Kadar Uzaklaştırma: Öğrenciye, yükseköğretim kurumundan bir haftadan bir aya kadar uzaklaştırıldığı ve bu süre içerisinde derslere ve sınavlara katılamayacağı yazı ile bildirilmesini,

e) Yükseköğretim Kurumundan Bir Yarıyıl İçin Uzaklaştırma: Öğrenciye, yükseköğretim kurumundan bir yarıyıl uzaklaştırıldığı ve bu sürede öğrencilik haklarından yararlanamayacağı yazı ile bildirilmesini,

f) Yükseköğretim Kurumundan Çıkarma: Öğrenciye, bir daha çıkarıldığı yükseköğretim kurumuna alınmamak üzere öğrencilikten çıkarıldığı yazı ile bildirilmesini, g) Yükseköğretim Kurumundan İki Yarıyıl İçin Uzaklaştırma: Öğrenciye, yükseköğretim kurumundan iki yarıyıl uzaklaştırıldığı ve bu sürede öğrencilik haklarından yararlanamayacağı yazı ile bildirilmesini, ifade eder. " şeklinde tanımlanmıştır.

Öğrencinin en az bir dönemi geçen ceza alması durumunda, bu dönemde öğrencilik hakları devam etmeyeceğinden, Kurum tarafından ölüm gelir/aylığı bağlanmayacak ancak, bu cezaların bir dönemi geçmemesi halinde, öğrencilere ölüm gelir/aylığı ödenecektir.

- **Pasif/öğrenim kaydını yenilemeyen öğrenci:** Pasif öğrenci kaydını yenilemeyen öğrenci olduğundan bunlara ölüm gelir/aylığı ödenecektir.

2.2.2. Kız Çocuklar

Kız çocuklarının yaşları ne olursa olsun evli olmaması, evli olmakla birlikte sonradan boşanması veya dul kalması halinde aylık bağlanacaktır. Kız çocukların hak sahibi olma şartları içerisinde belli yaşlara kadar öğrenci olma koşulu aranmayacaktır.

2.2.3. Malul Çocuklar

Ölüm aylığı, Kurum sağlık kurulu kararı ile çalışma gücünü en az % 60 oranında yitirip malul olduğu anlaşılan kız ve erkek çocuklarına bağlanacaktır. Malul çocuklarda, yaş, öğrencilik niteliği ve bekar olma şartları aranmayacaktır.

3. TOPTAN ÖDEME

Ölen sigortalıların hak sahiplerine ölüm aylığı bağlanamaması durumunda, (ölen sigortalıya ilişkin koşulların gerçekleşmemesi) ölüm tarihi

esas alınmak kaydıyla Kanuna göre hesaplanan ölüm toptan ödeme tutarı, sigortalının eşine, çocuklarına, ana ve babasına yine Kanunda belirtilen hisseler oranında paylaştırılır.

Ölüm toptan ödemesi yapılabilmesi için, hak sahiplerinin tahsis talep ve beyan taahhüt belgesi ile bağlı olduğu il müdürlüğüne başvurması gerekmektedir. Tahsis talep dilekçesine; Malul çocuklar için sağlık kurulu raporu eklenmesi gerekmektedir.

Kısa vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortası primleri toptan ödeme yoluyla ödenmez. Sigortalının, varsa hizmet borçlanmaları ile isteğe bağlı sigorta primleri de ölüm ve yaşlılık toptan ödemelerine dahil edilir.

Kanuna göre toptan ödeme yapılarak tasfiye edilmiş sürelerle borçlanılarak veya yurt dışı hizmetleri birleştirilerek ya da sonradan hizmet tespiti nedeniyle hak kazanılan sürelerin eklenmesi suretiyle ölüm sigortasından yararlanmak için gerekli olan prim gün sayısının tamamlanması halinde, hak sahiplerinin yazılı isteği üzerine aldıkları toptan ödemenin ödeme tarihi ile yazılı istek tarihi arasında geçen yıllar için her yılın gerçekleşen güncelleme katsayısı ile güncellenerek bulunan tutarın tebliğ tarihini takip eden ayın sonuna kadar ödenmesi halinde, bu hizmetler ihya edilmektedir.

4. ÇEYİZ PARASI

SGK'nın yaptığı ödemelerden biri de halk arasında evlenme parası ya da çeyiz yardımı denilen evlenme ödeneğidir.

Evlenme ödeneğinden hem SSK'lı, hem Bağ-Kur'lu hem de Emekli Sandığı'na tabi çalışmakta iken ya da emekli iken ölenlerin hak sahipleri belirli şartlarla faydalanmaktadır⁽⁶⁾.

4.1. En Fazla Ölen SSK'lıların Kızları Evlenme Parası Aldı

2018 yılında Ölen SSK'lıların hak sahiplerinden 12.377 kız çocuğu toplamda 222 milyon aşkın evlenme parasını SGK'dan aldı.

Tablo: Evlenme Yardımı Yapılan Kişi Sayısı ve Ödeme Miktarı (TL)

4/1-(a)		4/1-(b)		4/1-(c)		Toplam
Kişi Sayısı	Ödeme Miktarı	Kişi Sayısı	Ödeme Miktarı	Kişi Sayısı	Ödeme Miktarı	Ödeme Miktarı
12.377	222.384.486	5.684	47.639.053	3.944	35.710.148	305.733.687

Bunları sırasıyla ölen Bağ-Kur'luların hak sahibi kızları ile Emekli Sandığı'ndan dul ve yetim aylığı almakta iken evlenenler izledi.

Böylece 2018 yılsonu itibarıyla SGK toplamda 305 milyon 733 bin TL çeyiz yardımı yapmış oldu.

⁽⁶⁾ İsa KARAKAŞ, SGK'DAN 305 MİLYON TL ÇEYİZ YARDIMI, 08.05.2019 TÜRKİYE Gazetesi

4.2. Evlenme Ödeneği 24 Aylık Maaş Tutarında

Ölen anne veya babalarından dolayı iş kazası ya da meslek hastalığından ölüm geliri veya diğer sigorta kollarından emekli aylığı almakta iken evlenen ve bu nedenle aylığı kesilen kız çocuklarına bir defaya mahsus olmak üzere evlenme ödeneği verilmektedir.

Bu ödeneğin miktarı ise evlenme tarihinde alınmakta olan gelir ve aylığın 24 aylık toplamından oluşmaktadır.

Evlenme ödeneğinin ödenmesi için hak sahibi kız çocuğunun bir dilekçe ile Kuruma başvurması gerekir. Evlenme tarihi nüfus kütüğüne işlenmemişse, dilekçeyle beraber evlenme cüzdanının bir örneğinin de SGK'ya verilmesi zorunludur.

Evlenme ödeneği verilen kız çocuklarının gelir veya aylıkları, evlenme tarihini izleyen ödeme dönemi başından itibaren durdurulur. Gelir veya aylıklar, durdurulduğu tarihten iki yıl sonra da kesilir, varsa diğer hak sahiplerinin gelir veya aylıkları, gelir veya aylığın kesildiği tarihten itibaren yükseltilir.

Evlenme ödeneği alan kız çocukları boşandıkları takdirde, bu kişilere hak sahipliğinden doğan gelir ve aylığı tekrar bağlanır. Ancak bu kişiler evlenme ödeneğini aldıkları tarihten itibaren iki yıl içinde boşanırlarsa, bu iki yıllık sürede gelir ya da aylık bağlanmaz, iki yıllık süre dolduktan sonra aylığa tekrar hak kazanırlar.

4.3. Emekli Sandığı'ndan Dul ve Yetim Aylığı Alanlara Çeyiz Yardımı

2008/Ekim ayı başından önce Emekli Sandığı'na tabi olarak çalışan kamu görevlisi sigortalıların hak sahiplerine 24 ay yerine 12 aylık tutarında ödeme yapılmaktadır. Buna göre evlenmeleri sebebiyle dul ve yetim aylığı kesilen eş ve kız çocuklarla anaya bir defaya mahsus olmak üzere almakta oldukları dul veya yetim aylıklarının 12 aylık tutarı evlenme ikramiyesi olarak ödenmektedir.

Bunlardan evlenme tarihinden itibaren 12 aydan önce boşananlarla evliliğin butlanına veya feshine karar verilenlere yeniden aylık bağlanması halinde, ödenmiş bulunan evlilik ikramiyesinin on iki aydan eksik süreye ait kısmı tahsil edilinceye kadar aylıkları ödenmez.

5. CENAZE ÖDENEĞİ

SGK'nın yapmakta olduğu yardımlardan biri de halk arasında "Cenaze Parası" olarak bilinen cenaze ödeneğidir. Ölen sigortalının yakınları bu hakkın farkında olmadığından çoğu zaman başka gerçek ve tüzel kişiler ya da belediyeler almaktadır.

5.1. Cenaze Ödeneği Verilen Haller

- İş kazası veya meslek hastalığı sonucu,
- Sürekli iş göremezlik geliri, malullük, vazife malullüğü veya

- Emeklilik (Yaşlılık) aylığı almakta iken ya da
- Kendisi için en az 360 gün malullük yaşlılık ve ölüm sigortası primi bildirilmiş iken (ölüm tarihinde sigortalılık şartı gerekmemektedir), Ölen sigortalının hak sahiplerine verilmektedir.

5.2. Cenaze Ödenegi Alabilenler

Cenaze ödeneği sigortalının sırasıyla eşi, yoksa çocuklarına, o da yoksa ana veya babasına, o da yoksa kardeşlerine verilmektedir.

Cenaze ödeneğinin eş dışında çocuklarına, ana babasına veya kardeşlerine ödenmesinde, bunlardan herhangi birinin müracaatı yeterli kabul edilerek cenaze ödeneği çocuklarına, çocuklarının olmaması hâlinde ana/babasına, bunlar da olmaması hâlinde kardeşlerine eşit olarak paylaştırılarak ödenir.

Ödenegin sayılan kişilere ödenememesi hâlinde cenazenin bu kişiler dışında gerçek veya tüzel kişiler tarafından kaldırıldığıнын belgelenmesi durumunda, cenaze ödeneği tutarını geçmemek üzere belgelere dayanan tutar, masrafı yapan gerçek veya tüzel kişilere ödenir.

5.3. Ödenek Miktarı

Cenaze ödeneği için hak sahiplerince ölüm tarihini belirten bir dilekçe ile SGK'ya başvurulması şarttır. Cenaze ödeneği tutarı her yıl bir önceki yıl için Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı tarafından açıklanan Tüketici Fiyatları Endeksi (TÜFE) değişim oranında artırılarak belirlenmektedir. 2018 yılı için belirlenen cenaze ödeneği 594 TL iken bu ödenek 2019 yılında 716 TL'ye yükseltilmiştir.

Cenaze ödeneğini almamış olanlar sigortalının ölüm tarihinden itibaren 5 (beş) yıl içinde alabilirler.

SONUÇ

Sosyal güvenlik toplumu oluşturan bütün bireylerin bugünlerini etkilediği gibi yarınlarını da çok yakından ilgilendirilmektedir. Bu nedenle sosyal güvenlik ile ilgili en ufak bir yasal değişiklik hali bile en önemli gündem konusu olmaktadır.

Sosyal güvenlik sistemimizde emeklilik şartları ile ilgili son yarım asır içerisinde çok fazla değişiklik yapılmıştır.

İlk yıllarda yapılan değişiklikler sonucu başka ülkelerde hiç rastlanmayan yaşlarda genç emekliler sınıfının oluşmasına neden olmuştur. Öyle ki 38 yaşında kadınlar, 43 yaşında erkekler emekli olmuştur. En verimli çağlarda erken yaşlarda emekli olanların tekrar çalışma hayatına dönmesi bu kez işsizlik altında inleyen gençlerin çalışma hayatına girmesini zorlaştırmaya başlaması, Kurumun aktif/pasif dengesinin bozulması v.s sebeplerle çare olarak "sosyal güvenlik destek primi" uygulamasının getirilmesine neden olmuştur.

Sosyal güvenlik destek priminin de çare olarak yeterli görülmemesi bu kez gittikçe emeklilik şartlarının zorlaştırılması yönünde düzenlemelere gidilmesine yol açmıştır. Bu bağlamda 1999 yılında 4447 sayılı Kanun ile yapılan köklü değişikliklerle (I. Sosyal Güvenlik Reformuyla) özellikle emeklilik şartları ağırlaştırılmıştır.

Yapılan değişikliklerle birlikte 08.09.1999 tarihinden sonra kadınların 38 yaşında emekli olmalarının önüne geçilmiş normal şartlarla en erken 58 yaşında emekli olmaları şartı getirilmiştir. Buna rağmen kadınlar lehine pozitif ayrımcılık devam ettirilerek erkeklere göre iki yaş daha erken emekli olmaları sağlanmıştır⁽⁷⁾. 30 Nisan 2008 tarihinden sonra işe giren kadınların prim gün sayılarını doldurdukları tarihe göre emekli olmaları ve 2048 yaşında kadın-erkek ayrımı olmadan 65 yaşında emekli olmaları yönünde düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemelerle kadınların erkeklerden en az iki yıl daha erken emekli olmaları sona ermiş olmaktadır.

Evlerde imal ettikleri çorap, halı, kilim, dokuma mamulleri, örgü, dantel, her nevi nakış işleri ve turistik eşya, hasır, sepet, süpürge, paspas, fırça, yapma çiçek, pul, payet, boncuk işleme, tığ örgü işleri, ip ve urganları, tarhana, erişte, mantı... gibi ürünleri iş yeri açmaksızın çarşıda pazarda vergiden muaf olarak satan kadınlar hâlihazırda her ay en az 764,96 TL SGK primi ödeyerek sosyal güvenlik kapsamında bulunmaktadır. Ancak kazançlarına göre bu rakamı ödemekte zorlandıklarından diğer işverenler gibi teşvik ve desteklerden faydalandırılarak sosyal güvenliğe erişimlerinin kolaylaştırılması gerekmektedir.

Sosyal güvenlik reformuyla kadınlara doğum borçlanması hakkı verilmesi kadınlar açısından büyük öneme sahip bulunmaktadır. Bununla birlikte kadınlar, erkeklere göre eşitsizliğe yol açan "**doğum borçlanmasından önce sigortalı olma şartı**"ndan çok muzdarip olmaktadır. Erkekler, askerlik borçlanmasını yaparken hiçbir şarta tabi bulunmamaktadır. Kadınların doğum borçlanması yapabilmesi için ise mutlaka doğumdan önce sigortalı olmaları gerekmektedir. Aksi takdirde kaç doğum olursa olsun borçlanma hakkından mahrum kalmaktadırlar. Diğer yandan erkekler, askerliği ilk sigorta girişinden önce yapmış iseler belirli hâllerde 1-2 yaş daha erken olmaktadır. Kadınların ise ancak sigorta girişinden sonraki doğumları borçlanma hakkı bulunduğundan maalesef erkekler gibi daha erken emekli olamama sorunları önem taşımaktadır.

Yurt dışında ev hanımı olarak yaşayan anneler daha doğrusu kadınlar emeklilik açısından çok şanslı. Çünkü hiç çalışmadan ya da isteğe bağlı sigorta bile ödemedi Türkiye'ye gelip geriye dönük toplu para yatırarak hemen emekli olma hakkına sahip bulunmaktadır. Türkiye-

⁽⁷⁾ 08.09.1999 tarihinden sonra normal şartlarla kadınlar 58 yaşında emekli olmakta iken erkekler 60 yaşında emekli olmaktadır.

ye'de ev hanımı olanların ise maalesef böyle bir hakkı yok. Bu konuda ayrımcılık olduğu açıktır.... Sadece annelerin çocuk borçlanma hakları var. O da birçok şarta bağlanmıştır. Bu minvalde ev hanımı anneler aynen yurt dışındaki ev hanımları gibi emeklilik haklarını talep etmektedirler.

Çalışmayan ev hanımları ancak kendi primlerini ödeyerek emekli olma imkânı elde etmektedir. Gelirleri bulunmayan ev hanımlarının bu primleri ödemelerinin ne kadar güç olduğu aşıkârdır. Buna karşın 30 Eylül 2008 gününe kadar SSK'ya isteğe bağlı prim ödeyen ev hanımları 2008/Ekim ayından sonra birdenbire değiştirilen uygulama ile SSK'lılıkları ellerinden alınarak patronların sigortası olan BAĞ-KUR'a geçirilmiş oldular. Bu da daha çok prim ödeme ve emeklilik şartlarının zorlaştırılması anlamına gelmektedir. Zira bu uygulama ile birlikte en az 1800 gün daha fazla prim ödemeleri gerekmektedir. Ayrıca isteğe bağlı sigortaya son 1260 günde yatırılan primler ev kadınlarını SSK'lı olmaktan çıkarıp BAĞ-KUR'lu yapmaktadır.

Sosyal güvenlik reformunun en olumlu yönü nedir? Diye sorulacak olursa hiç şüphesiz hemen hemen tüm toplumun genel sağlık sigortası kapsamına alınmasıdır. Diye cevap vermek yanlış olmayacaktır. Gerçekten başta çocuklar olmak üzere toplumun tüm bireylerinin sağlık hizmetlerini erişim kolaylaştırılmıştır. Özellikle 18 yaşından küçük çocukların sağlık hizmetlerinden kayıtsız şartsız faydalanmaları son derece önemlidir. En son yapılan düzenlemelerle öğrencilerin sağlık hizmetlerinden faydalanma sürelerinin uzatılması ve bu süre zarfında gelir testi dışında tutulmaları olumlu değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

Adalet Bakanlığı: www.adalet.gov.tr

Bekir HANÇER "Sosyal Güvenlik Reformu İle Getirilen Borçlanma Hakkı" Yaklaşım, Aralık 2008, Sayı: 192

Bekir HANÇER - İsa KARAKAŞ, Tüm Yönleriyle Açıklamalı- Gerekçeli, Sorulu Cevaplı Sosyal Güvenlik Reformu, THK Basımevi, Ankara 2006.

İsa KARAKAŞ, Emeklilik Uygulaması ve Davaları, Tulpars Yayınevi, 2019 5.Baskı

İsa KARAKAŞ, Kimler 38 yaşında emekli olabilir?, Tercüman, 16.09.2009

İsa KARAKAŞ, Türkiye Gazetesi, Çalışan kadınların hükümetten talepleri, 06.03.2019.

İsa KARAKAŞ, Türkiye Gazetesi, Emekli aylığı hesaplamada memurlar arasında ayırım var, 16.09.2019.

İsa KARAKAŞ, Türkiye Gazetesi, Çocuk çalıştırmada kural tanımayanlara bu cezalar uygulanacak, 09.10.2019.

İsa KARAKAŞ, Türkiye Gazetesi, Bağ-Kur'luların emekliliğinde püf noktaları, 5.10.2019.

İsa KARAKAŞ, Türkiye Gazetesi, Emeklilik tarihinin belirlenmesindeki püf noktaları, 28.08.2019

İsa KARAKAŞ, Türkiye Gazetesi, Toplum yararına çalışma programında çalışanların sosyal güvenliği, 14.08.2019

İsa KARAKAŞ, Türkiye Gazetesi, Dul, yetim anne ve babalar SGK'dan bu parayı almayı unutmayın, 22.05.2019.

İsa KARAKAŞ, Türkiye Gazetesi, Erken emeklilikte acele edin, fırsat kaçıyor! 23.03.2019.

İsa KARAKAŞ, Türkiye Gazetesi, Erkek çocukların SGK yetim aylığındaki püf noktaları, 13.02.2019.

İsa KARAKAŞ, Türkiye Gazetesi, Çocuklardan ana ve babaya emeklilik maaşı, 24.10.2018.

İsa KARAKAŞ, Türkiye Gazetesi, Ev hanımları, kadın çalışma bakanından acil çözüm bekliyor! 10.10.2018.

SGK: www.sgk.gov.tr

Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı: www.acsh.gov.tr

TÜİK: www.tuik.gov.tr

www.isakarakas.com.tr

Yargıtay: www.yargitay.gov.tr

5510 Sayılı Sosyal Sigortalar Ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu

4857 Sayılı İş Kanunu (10.06.2003 Tarih Ve 25134 Sayılı RG.)

4447 Sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu (08.09.1999 Tarih Ve 23810 Sayılı RG.)

506 Sayılı SSK Kanunu (29-30-31/07.1964 Tarih Ve 11766-11779 Sayılı RG.)

1479 Sayılı Bağ-Kur Kanunu

5434 Sayılı T.C Emekli Sandığı Kanunu

3201 sayılı Yurtdışında Bulunan Türk Vatandaşlarının Yurtdışında Geçen Sürelerinin Sosyal Güvenlikleri Bakımından Değerlendirilmesi Hakkında Kanun.

SGK Yönetmelik Ve Yönergeleri

SGK Tebliğleri

SGK Genelge, Genel Yazılar İle Diğer Alt Mevzuat-Duyurular

Kadın ve çocuklar istihdamda dezavantajlı gruplar içerisinde yer almakta ve bütün ülkelerde pozitif ayrımcılığa konu olmaktadır. Ülkemiz mevzuatında da kadın ve çocukları korumaya yönelik birçok düzenlemeyi bulmak olasıdır.

Elinizdeki çalışma, kadın ve çocukların sosyal güvenliği konusunu ele almaktadır. Kadın; memur, işyeri sahibi veya şirket ortağı, kendi nam ve hesabına çalışan, bir işverene bağlı olarak evinde çalışan, ev hizmetlerinde çalışan, ev hanımı, eşinin yanında çalışan halleri dikkate alınarak incelenmiş ve çocukların sigortalılığı konusuna geçilmiştir.

Kitabı hazırlayan İsa Karakaş alanın en iyi uzmanlarından birisidir, bu nedenle kitabın okuyuculara yararlı olacağını düşünüyorum.

Pevrul KAVLAK

TÜRK-İŞ Genel Sekreteri
Türk Metal Sendikası Genel Başkanı

